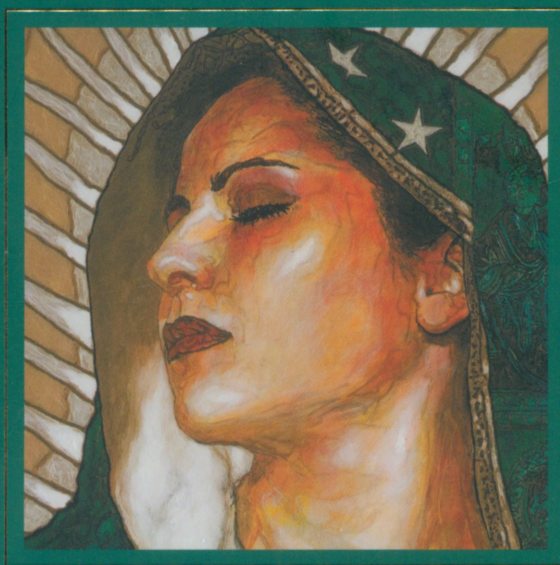
Clarissa Pinkola Estés, Ph.D.

Išlaisvinti stiprią moterį

Tyra Palaimintosios Motinos meilė laukinei sielai

„Bėgančios su vilkais“ autorės nauja knyga

Alma littera

„Ar pamiršote?
Aš jūsų Motina. Aš jus saugau.“

„Tai Šventosios Motinos mums duotas pažadas, – teigia dr. Clarissa Pinkola Estés. – Visos sielos, kurioms reikia paguodos, įžvalgos, patarimo ar stiprybės, gali jos šauktis, ieškoti jos užtarimo ir Palaimintoji Motina bemat pasirodys plevėsuodama skraistėmis. Ji apgaubs mus savo globos mantija, sušildys mus atjautos kupinu prisilietimu ir ryžtingai parodys, kaip vadovautis sielos šviesa.“

„Išlaisvinti stiprią moterį“ – tai dr. Estés kvietimas visiems šlietis prie globojančios Motinos, nesvarbu, ar ji mums pasirodo kaip *Madonna*, Gvadalupės Mergelė ar kuriuo kitu iš nesuskaičiuojamų pavidalų. Šiame nepamirštamame pasakojimų, maldų ir palaiminimų rinkinyje dr. Estés dalijasi:

- netikėtų stebuklų, kylančių iš purvo ir žemės, istorija – „Girtuoklis ir Ponia“
- pasipriešinimo ir vilties poema – „Gvadalupė – mergaičių grupuotės lyderė Rojuje“
- ryžtinga Motina, kuri niekuomet mūsų neapleidžia – „Nė vienas nėra pernelyg blogas, pernelyg bjaurus ir beviltiškas“
- neįveikiama meile, nesvarbu, kiek kartų mus sužeidžia – „Strėlių marškiniai“
- ta, kuri stovi dviejų pasaulių sankirtoje ir saugo mus, kai įžengiame į tamsą – „Juodoji Madona“

Clarissa Pinkola Estés, Ph.D.

Išlaisvinti stiprią moterį

Tyra Palaimintosios Motinos meilė laukinei sielai

Iš anglų kalbos vertė Inga Būdvytytė

Alma littera
VILNIUS / 2017

Versta iš: Untie the Strong Woman,
Clarissa Pinkola Estés, PhD, 2013

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

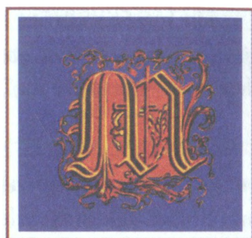
Šį kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo ir mokslo įstaigų bibliotekose, muziejuose arba archyvuose, draudžiama mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

ISBN 978-609-01-2702-5

Copyright © 2011, 2013 Untie the Strong Woman by Clarissa Pinkola Estés, PhD
All rights reserved.
All artworks: Book Cover Artwork © 2009George Yepes, georgeyepes.com
„Learning to Pray the Highest Prayer" from the *La Pasionaria/The Bright Angel manuscript: Collected Poetry of Clarissa Pinkola Estés 1960 –2011* by Dr. C.P. Estes © 2011 All Rights Reserved.
„The Mother" poem © 1945, Gwendolyn Brooks, All Rights Reserved.
Printed here by kind permission of the author.
© Vertimas į lietuvių kalbą, Inga Būdvytytė, 2017
© Leidykla „Alma littera", 2017

Skiriama Paului Marshui, *compadre*, leidybos užsienyje agentui
ir dvasingai sielai. Tu nešei šį rankraštį
apie Mūsų Ponią per pasaulį –
nuo Uolinių kalnų Amerikoje iki šiltų laukiančių delnų Italijos
mieste, iš kurio giedrą dieną matyti Alpės.
Miesto, kuriame seniai seniai *La Madunina* – mažoji Madona –
buvo užkelta ant bokšto smailės ir tapo miesto kelrode šviesa.
Kaip tikras kalbų žinovas sakei,
kad Milano pavadinimas kilo iš senovės keltų kalbos,
kad senasis jo pavadinimas *Mediolanum* lotyniškai reiškia
širdies centro šventovė.
Nusprendėme, kad čia tinkamiausias slenkstis,
per kurį reikia pirmą kartą pernešti šį darbą.
Kafkos citatoje, kurią visi kalbos mylėtojai moka atmintinai,
sakoma: *...ein Buch muß die Axt sein*
für das gefrorene Meer in uns. –
Knyga turi būti kirvis, kuris iškirstų mumyse užšalusią jūrą.
Tikrai. Žymioji mažoji Madona, nuo Milano katedros
žvelgianti į miestą, stovi spinduliuojanti ir ištiesusi rankas,
jos žvaigždėtas nimbas švyti, ji dar turi šiurpią kryžiaus pavidalo
ietį išgaląstais ašmenimis, kad tai ir padarytų –
atvertų šių dienų mūsų įšalą, ir išlaisvinti mes žengtume į
priekį kuo geriausiai tausodami mums skirtą laiką... mes visi –
sielos, kurios keliauja arba kada nors keliaus su Mūsų Ponia,
Didžiąja Moterimi, Šventąja Motina,
glausdami ją prie krūtinės,
nesvarbu,
kokiu vardu ji būtų vadinama,
nesvarbu,
kokia jos apranga,
rasė
ar
veidas.

Turinys

◀ ***La Madunina,* Milanas, Italija**

REST SWEET SLEEP QUIET PEACE FRIENDS SOOTHING HEART HEALING BEAUTIFUL DREAMS
Totus tuus ego sum Maria
WISH
DREAM
LOVE
JOY
HOPE
PEACE
BLESSED MOTHER IMMACULATE HEART MI MADRE MIRROR OF HEAVEN, IVORY TOWER, ARBOL DE LA VIDA,
STAR OF THE OCEAN, PLEASE PRAY FOR ME RESTORE ME STRENGTHEN ME HEAL ME... MY GRATITUDE IS YOURS
FOREVER, I AM TOTUS TUUS-

PIRMIEJI ŽODŽIAI

Mūsų promotė – Didžioji Motina

Įvadinis palaiminimas: *Totus Tuus,* priklausau tau, Palaimintoji Motina

Pasiėmusi adatų ir siūlą, minkštos raudonos vilnos ir balto rašalo kruopščiai ėmiausi aplikacijos ir siuvinėjau žodžius, lapus, šakas ir paukštelius ant įsigyto skiautinio, ir ketinau, pakabinusi jį virš lovos, paversti slenksčiu į sapnų karaliją.

Šį slenkstį pavadinau *Totus Tuus ego sum Maria,* man tai meilės laiškas Didžiajai Moteriai, laiškas, rašomas ir siunčiamas nuolatos, laiškas iš širdies, sakantis: „Aš visiškai tavo, *mi Madre.* Prašau melstis už mane ir neapleisti manęs, Palaimintoji Motina."

Pasaulyje, kurio siaubas dažnai pribloškia, o grožis gniaužia kvapą ir kuris pernelyg dažnai su nesveiku išdidumu stekenamas ir niokojamas tų, kurie neturi gėdos, būtent Palaimintoji Motina yra neapsakomai maloninga, suteikdama mums nepaprasto įkvėpimo, jei tik jo trokštame ir ieškome.

Taigi turime šventą priežastį ieškoti šios didingos ir mokančios jėgos prieglobsčio ir laikytis šalia jos, visame pasaulyje žinomos kaip Mūsų Ponia, *La Nuestra Señora,* į kurią labai dažnai su meile ir iš-

◀ *Ex-voto:* „Palaimintas Mūsų Motinos skiautinys gražiems sapnams"

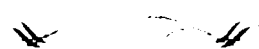
tikimai kreipiamasi Mūsų Motina, Mūsų Šventoji Motina. Mūsų ir tik mūsų.

Į ją kreipiamasi daugybe vardų, ji turi galybę pavidalų ir skirtingais amžiais apsireiškė žmonėms pasaulyje kaip tik tokiais būdais ir pavidalais, kuriuos siela labiausiai pasirengusi suprasti, suvokti, priimti ir pati būti jos priimta.

Į ją kreipiamasi tūkstančiais vardų, jos odos atspalvių tūkstančiai, ji turi tūkstančius apdarų, liudijančių ją esant dykumų, kalnų, žvaigždžių, upių ir vandenynų globėja. Pasaulyje yra per šešis milijardus žmonių, todėl ji pasirodo mums milijardais pavidalų. Tačiau pati jos esmė – nuostabi Tyroji širdis.

Nuo tada, kai prieš amžinybę išsivadavome iš Miglos, nenuilsdami ieškojome Didžiosios Motinos. Nuo neatmenamų laikų nebuvo kitos tokios atjautos ir supratimo kupinos moteriškos jėgos, gebančios mylėti laukinius žmones, priimti jų keistenybes ir žavesį, jų beprotybes ir didybę.

Niekur kitur nerasite geresnio pavyzdžio, mokytojos, patarėjos už ją, be daugybės kitų vardų, dar vadinamos Išminties Sostu.

Palaimintosios Motinos akyse mes visi verti meilės; visos sielos priimamos, visų širdyse yra gėrio ir visi mes gražūs; nusipelnome būti suprasti, įkvėpti, sulaukti pagalbos, paguodos ir apsaugos – net jei kiti mirtingieji kvailai ar aklai įsitikinę, kad yra priešingai.

Sekdami senųjų tikinčiųjų pasakojimų labirintais, grįstais istorijomis apie senąjį Dievą Jahvę Jehovą, matome, kad šis, regis, labai daug laiko praleido tiek kurdamas, tiek naikindamas, o vėliau mums apsireiškė visai kitoks dievas – Meilės Dievas, taigi Mūsų palaimintoji Motina yra pati geriausioji Motina, nes ji pagimdė meilę.

Ji – Motina, kuri apglėbė viską, gyva liko per karus, užkariavimus ir šaukiant atlikti karo prievolę. Motina, kuri buvo uždrausta, kuria buvo piktinamasi, kuri buvo trypiama, bombarduojama, slepiama, žalojama, draskoma, deginama, tampoma ir nuvertinama.

Vis dėlto ji gyva – *mūsų širdyse ir dėl mūsų* – ir nesvarbu, kad daug kas kėlė prieš ją ranką ar bandė sukliudyti jai pasiekti visų mūsų mintis. Ji įrašyta į kiekvieną šventą knygą, kiekvieną sakramentą, kiekvieną pergamentą, apibūdinantį ją kaip Vėją, Ugnį, Karę, Aukso širdį, *La que sabe*, kaip Tą, kuri viską mato ir viską žino.

Svarbiausia – ji įrašyta į kiekvieno mūsų sielą. Tai, kad jos ilgimės, trokštame ją pažinti, pasikeisti jos padedami, vadovautis jos nuovokiomis įžvalgomis, išmokti globoti kitus ir tikėti gerumu kaip ji – visa šitai įrodo, kad ji yra, kad ji ir šią akimirką tebegyvuoja kaip milžiniška, ne visuomet matoma, bet akivaizdžiai juntama jėga mūsų pasaulyje.

Net kai ji buvo *una desaparecida*, pradanginta daugybę dešimtmečių trukusio Šaltojo karo, – iš tiesų tamsos amžiaus, kurio tikslas buvo sunaikinti sielos balsą, sklindantį per plačius laukus, – pradanginta galvažudžių ir diktatorių, vis tiek ją sapnuodavome naktimis.

Regėjome jos spalvas, gėles, rožes, blakstienotuosius sukučius, lelijas, scyles, medetkas ir kitus augalus, išdygdavusius tamsiausių kelių šalikelėse, nors mums buvo sakoma, kad jos nėra, kad niekada ir nebuvo.

Pro medžius išvysdavome ją ant kelio. Mūsų Beržų giraitės bazilikos Motina, Jovarų Motina, Pušų šventyklos Motina, Sekvojų katedros Motina. Ji liko su mumis, nors mums buvo užginta net galvoti apie ją ar įsivaizduoti. Ji vis tiek buvo šalia, nes ji – kvintesencinė Motina, neapleidžianti ir niekada neapleisianti savo vaikų.

Net kai jos lūšnelės, giraitės ir *vías*, piligrimystės keliai, buvo ištrinti iš žemėlapių, pervadinti ar suarti, kai kentėjome ir buvome įsiaudrinę, ji apsireikšdavo ir vis tiek kūrė – padėdama sutelkti mums visą atkaklumą, suteikdama galimybę leisti numirti tam, kam lemta mirti, ir leisti gyventi tam, kam skirta gyventi.

Ji įkvėps mums savo gyvybės, kai jausimės praradę jėgas. Ji sušildys mus, kai bus pernelyg šalta, ir atvėsins mūsų jausmus, dvasią, protą, vaizduotę, troškimus, vertinimą, kūrybinės sielos energiją, kai būsime įkaitę. Ji ragina mus būti švelnius, taip pat primena: „...būk draugiškas, bet nesutramdytas“.

Mums tereikia paprašyti ir ji pasirodys – bemat ją pamatysime ar pajusime. Gali būti, kad teks jos ieškoti ir suvokti ją naujai – iš pirmo žvilgsnio kartais visiškai paprastu būdu.

Pasakojama, kad šventasis Pranciškus Asyžietis bėgo iš urvo į urvą šaukdamas ir aimanuodamas, kad ką tik prarado savo Dievą ir nebegali Jo rasti. Bet Dievas pasakė Pranciškui, kad visad buvo šalia, ir jam tereikia išmokti įžvelgti Dievą daugybėje Jo pavidalų.

Mums tereikia šauktis jos savo širdimi ir ji apsireikš įveikusi sienas, vandenis, kalnus, geležies ir aukso grotas. Mums tereikia ją *prisiminti*, ir ji bemat atsiras šalia – mokys, grąžins į dvasinį kelią, jį mums rodys, paslėps, paguos ir padės iš tiesų pamatyti taip, kaip regi tas senąja jidiš kalba vadinamas *mensch* – tas, kuris iš prigimties išmintingas. Budizme tai vadinama *bodhi* – žinojimo būsena. Mes, lotynų amerikiečiai, tokią būtybę vadiname *ser humano* – tuo, kuris per kančias išmoko būti tikru žmogumi.

Mūsų Motina yra Atjautos įsikūnijimas ir pasirodo kaskart, pamačiusi, kad žmogaus sielą ir dvasią pakirto sielvartas, ją sužeidė, nukamavo, ji atskuba tada, kai laukia ilgas kelias, o sielos žavesio ir talento auksas sunkiai slegia kūrybinį gyvenimą, arba kai šeimoje ar darbe gyvenimas tampa itin painus. Kaip tik tokiomis akimirkomis ji palinksta virš pagalbos reikalingos sielos.

Ji pasirodys mūsų mintyse, sapnuose, nuojautose ir netikėtomis įsisąmoninimo akimirkomis... siūlydama patį naudingiausią atsarginį ratą, svertą, dvasinį raumenį, adatą ir siūlą, apmatų ir ataudų, molio, materijos, garsų muzikos, peno, sudėtingų įžvalgų, protingų minčių, atverdama duris naujam požiūriui, parinkdama tinkamiausią drąsinantį žodį.

Ji yra čia, šalia mūsų, visuomet buvo ir visuomet bus su mumis, nesvarbu, per kokį „čia" žengsime ar pro kur įžengsime.

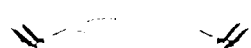

Viliuosi, kad šiuo kūriniu padėsiu ją išvysti tiems, kurie jos dar neregėjo, šiltai pakviesiu tuos, kurie nuo jos atitolo arba pernelyg ilgai keliavo nuo jos nutolę, bent šiek tiek nuraminsiu tuos, kurie trokšta įamžinti jos gyvavimą, padėsiu atsigauti tiems, kurie buvo gėdijami, nes atkakliai tvirtino, kad ji ne tik egzistuoja, o yra ir jų būties ašis, kad paveikė jų siekį gyventi šventai tokiais būdais, kuriuos viešai parodyti, akivaizdu, ne visada ir pavyksta, tačiau toks gyvenimas jų sielą dvasinio peno pripildė iki pat gelmių.

Ši knyga parašyta tiems, kurie ją labai myli, tiems, kurie visą amžinybę buvo su ja, ir tiems, kurie jaučia dar neįvardytą Šventumo ilgesį, kad jie žinotų esą tiesos kelyje – dažnai stačiame ir vingiuotame – ir einantys paskui ją.

Tačiau visiems mums čia minimi pasakojimai, maldos ir mano pavaizduoti jos gebėjimai, kurių verta pasimokyti, jos globa, seni papročiai šiuolaikiniame pasaulyje – visa tai turėtų būti tarsi langai, išmušti storo betono sienoje, kai kurių kultūrų pastatytoje siekiant suvaržyti ir paslėpti jos egzistavimą, ją izoliuoti, pradanginti, paliekant tik tinkamus „iš anksto aprobuotus“ jos vaizdinius ir leidžiant jai ištarti tik iš anksto tinkamai parinktus žodžius.

Ši knyga skirta kiekvienai jos ieškančiai, su ja žengiančiai, ją sapnuojančiai sielai... kad jos žinotų – aplink yra ir kitų pakeleivių, nors „netikinčių“, kad ji žengia greta: iki sielos gelmių mes, tie bendražygiai, pažįstame ir jaučiame ją einant priešais ir kartu visai šalia. Visi kartu mes šviesos blyksniai jos meilės vandenyne. Kartu mes – nesuskaičiuojama galybė mirguliuojančių žvaigždžių ant jos skraistės. Jūs ne vieni. Mes esame kartu – su ja ir joje.

Ši knyga paremta tradicijomis, pagal kurias buvau auginama ir paskirta jai – Mūsų Palaimintajai Motinai. Kai buvau maža ir gyvenome kaime, buvau nuvesta prie altoriaus virtuvės dydžio bažnytėlėje. Vyresnės mūsų imigrantų šeimos moterys, avinčios dideliais nunešiotais batais, ir dvi dar senesnės vienuolės su dulkinais juodais sijonais ir skraistėmis buvo mano globėjos.

Visada įtariau, kad mūsų pasiaukojimas Palaimintajai Motinai kilo iš pačių seniausių etninių tradicijų tolimos gimtinės kaimeliuose. Veikiausiai jaunų, vos šešerių sulaukusių mergaičių paaukojimas Šventajai Motinai – įpareigojant šias susivėlusias, per virvutę ką tik šokinėjusias ir nesutramdomas mergaičiukes iškilmingai pasižadėti Mūsų Motinai, duoti jai amžinus skaistybės, paklusnumo ir ištikimybės įžadus – buvo būdingas dar nenutolusiems nuo ištakų imigrantams, vis dar šiurkštiems ir tvirto nusistatymo tikintiesiems. Jau pasikeitusioms, valyvesnėms ir santūresnėms parapijoms tai nebebūdinga.

Vis dėlto aš vaikiškai rimtai – šviesia, ramia vaikiška širdimi – pasižadėjau tapti Šventosios Dvasios nuotaka ir stengiuosi šio pažado laikytis ir dabar: vadovaujantis ta pačia vaikiška siela man kartais sekasi, kartais nepavyksta ir tenka pradėti iš naujo. Kaip ir daugumai murzinų angelų, man reikia stengtis ne tik būti pasiaukojusiai *La Señorai* (nes tai visai lengva), bet nepamiršti to nuolat ir patirti – tai yra būti apstulbintai ją patiriant, iš tiesų ją regėti, girdėti, kaip ji

kalba visiems, jei tik jie teikiasi klausytis atvira širdimi. Tikiuosi, jie taip daro ir darys, ir aš taip elgsiuosi; *siempre* – visados.

Labai stengiausi patirti šį nuostabų atsidavimo jausmą, kurį man buvo leista pažinti šiurkščiu ir netobulu žemišku kūnu. Šioje knygoje tikiuosi pasidalyti su jumis, kokia yra toji kelionė su ja, – atverti langus į tai, kas šventa, – galbūt ta kelionė padės pažinti Palaimintąją Motiną tiems, kurie nujaučiate ją esant, bet vargu ar tokį nušvitimą esate patyrę.

Viliuosi iš naujo pristatyti ją ir tiems, kurie galbūt nuklydo nuo tikrosios Motinos, bet vėl trokšta prie jos prisiliesti, taip pat nudžiuginti tuos, kas visą gyvenimą jai buvo atsidavę, ir juos sustiprinti.

Tegul šie žodžiai vienaip ar kitaip pažadina kiekvieną apleistą širdies kertelę, visas širdeles, kurios jaučiasi vienišos. Palaimintoji Motina kaip niekas kitas yra geriausia draugė vienišai sielai.

Taigi, jei leisite, norėčiau ne „baigti“ šį skyrelį, o *abre la puerta* – atverti duris jus palaimindama. Jei norite šio palaiminimo, šiek tiek palenkite galvą, ištieskite ranką delnu į viršų taip, kaip jums patogu, arba uždėkite delną ant širdies ar bet kurios kitos kūno ar gyvenimo dalies, kuriai reikia stiprybės, rūpesčio ir pagyti. Šitaip sulaukti gydančios Palaimintosios Motinos malonės mane mokė senieji mano imigrantų šeimos tikintieji.

PALAIMINTOSIOS MOTINOS PALAIMINIMAS (1)

Štai mano malda tavo gyvenimo karūnai ir už ją...

Mes pakeliame tave aukštyn, kad tavo sielą išvystų Gailestingoji
Motina, Toji, kuri tikrina tarpdurius, mato pro plyšius,
Įžvelgia kerteles, kuriose ieškodamos prieglobsčio
dažnai slepiasi sielos.
Ji, kuri yra Tyroji Širdis, lengvai tave pamato,
Šiltai sutinka, prisimena su meile,
Nes ji –

Rojaus veidrodis,
Balčiausias bokštas,
Obsidiano ašmenys,
Vandenų žvaigždė,
Išminties sostas...

Mes pakeliame tave aukštyn, kad Palaimintoji
Motina galėtų pamatyti
Viską, ko tau dabar reikia,
Kad suteiktų tau gerumo ir pasitenkinimo,
Padėtų išgyti ir nepagailėtų sveikatos,
Supratimo ir meilės
– Tau ir tavo artimiesiems –
Visais įmanomais būdais.

Svarbiausia, tebūna tau visa tai suteikta taip,
Kad lengviausiai pastebėtum ir suprastum...

Ir taip, kad galėtumei bemat tinkamai tuo pasinaudoti.

Mes pakeliame tave todėl, kad buvai sukurtas Visagalio
Savo žemiškos motinos įsčiose...
Ne tik gimei, bet buvai ir palaimintas...
Ir gimei kaip palaima mums visiems...

Nepamiršk to,
Nes mes tavęs nepamiršome.
Kaip niekad nepamiršo ir tavo Garbingoji Motina.

Ženk į šią dieną
Iki sielos gelmių palaimintas ir laimindamas kitus
Su Mūsų Šventosios Motinos didybe.

Aymen
...senąja kalba tai reiškia – tebūnie.

PIRMAS SKYRIUS

Susitikimas su raudonai apsitaisiusia Ponia

Pirmas kartas, kai išvydau tavo veidą

Ėjome prie vietos, kuri buvo vadinama ežeru. Netvėriau savam kaily iš džiaugsmo.

Buvau jau per didelė, kad lakstyčiau taip, kaip mama pagimdė, ir, sulaukusi ketverių, jau turėjau vilkėti keistus šiurkščius drabužius. Vilkėti drabužius man prilygo būti uždarytai kalėjime... o dar teko avėti ir nepatogius batus, kurie ten, kur paprastai lankstosi pėda, buvo kieti ir niekaip pėdai nepasidavė.

Mano kitų jau dėvėti ir man perleisti apdarai buvo iki kulkšnių nutįsę sijonai arba drabužiai, kurie veržė kaklą ir rankas. Jaučiausi it undinėlė, įkliuvusi į tinklą, kuris spaudė, smaugė, kliudė, palikdavo gilius raudonus įspaudus ant riešų ir kulkšnių, liemens ir kaklo.

Tądien buvo žiemos pradžia, tad buvau aprengta dviem graužiančiais ir apsmukusiais rankų darbo megztiniais, man buvo užmautos vilnonės blauzdinės, o gumelės šių apačioje – ant mano juodų guminių batų, tų su sidabrinėmis žvangančiomis sagtimis, mane guminiuose įkalindavusiomis. Mane apvilko didžiuliu rudu paltu, kuris pynėsi aplink batus, ir užmaukšlino per mažą kepurę, suspaudusią neklusnius plaukus.

Vis dėlto buvau apimta vaikiško įkvėpimo, juk buvome pakviesti „pasivažinėti" ir itin taupomus pinigus leisime degalams vien tam, kad pajustume malonumą greitai pralenkdami kitus senu surūdiju-

---

◀ „Raudonosios Moters ežeras"

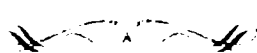
siu automobiliu. Šį kartą ketinome „važiuoti greitai", kad mūsų dėdė pasipuikuotų „naujuoju", nors iš tikro senu automobiliu keturiomis skirtingomis padangomis, mat išlošė jį žaisdamas pokerį su kitais imigrantais kažkokiame prirūkytame užkaboryje.

Taigi pasukome link Didžiojo ežero – Mičigano – milžiniško vandenyno krašto gilumoje, netoli nuo savo mažo kaimelio, turinčio šešis šimtus gyventojų; gyvenome nameliuose, kuriuos vadinome druskinėmis, nes juose buvo keturi itin maži kambarėliai.

Prie ežero ledinis šaltukas spaudė dar labiau ir, išlipus iš gremėzdiško automobilio, vos po kelių akimirkų visi atrodė taip, tarsi skruostai ir nosys būtų ištepti vyšnių sultimis, neblogas derinys su blizgančiais auksiniais dantimis.

Kol suaugusieji šildėsi skaisčiai geltonu skysčiu iš mažų išraižytų stiklinaičių ir kvatodamiesi stoviniavo ant aukšto skardžio, nuo kurio atsivėrė saulėlydis virš ežero, o šaltas vėjas nešė jų žodžių srautą, aš, vienintelis vaikas išvykoje, nepastebėta sprukau tolyn.

Lipau ilgais betoniniais laiptais, laikydamasi už metalinio turėklo, įtvirtinto gan aukštai virš galvos. Nukeldavau vieną koją ant žemesnės pakopos, tada ant tos pakopos atsistodavau abiem, paskui vėl žengdavau žingsnį ant kitos ir nuleisdavau kitą koją, ir taip nusigavau iki pačios apačios, kur plytėjo drėgnas rudas paplūdimys.

Pirmą kartą pamačiau tokius plačius vandenis nuo tada, kai palikau motinos įsčias. Saulei leidžiantis Didžiojo Mičigano bangos atrodė kaip raudonų ir geltonų nėrinių rietimai – jos ritosi į krantą ir lūždavo su didžiule nėrinių, galinčių pajudinti rąstgalius ir laivų skeveldras, jėga. Bangos pakeldavo visą tą turtą ir tėškusios į krantą vėl švelniai jį pasiimdavo atgalios.

Mano močiutės iš šimtų ričių ir tūkstančių siūlų gijų kūrė nėrinius, tad išvydusi jais papuoštas bangas panorau žengti į ežerą, nes įsivaizdavau ir ten rasianti senutes, vandenų senutes, gelmėse audžiančias šiuos raudonus ir geltonus nėrinius.

Taigi, atvira širdimi įbėgau į šaltą ežerą, guminiai bemat prisisėmė vandens. Jaučiau, kad kažkokia dvasia po vandeniu nori man nutraukti apsunkusias kojas.

Štai tuomet pirmą kartą pamačiau ją – ponią vandenyje, einančią link manęs. Saulėlydis dangų už jos nudažė raudonai, virš jos galvos

netikėtai pasirodė baltas Šventosios dvasios paukštis, o danguje tarp rausvų ir gelsvų debesų jau švytėjo sidabrinis mėnulis. Ponia vilkėjo ilgą raudoną skraistę su nesuskaičiuojama daugybe auksinių blizgučių, jos galvą puošė nuostabi aukso karūna.

Neįmanoma to paaiškinti – jaučiausi, tarsi išvydusi seniai prarastą ir be galo mylimą giminaitę, kurios nepaprastai visą amžinybę ilgėjausi. Taip nudžiugau ją pamačiusi, kad bandžiau bėgti gilyn į vandenį prie jos, tačiau ji man sušuko:

– Ne, ne! Nebėk pas mane. Aš tave pasivysiu. Apsigręžk ir bėk nuo manęs!

Ji su manimi žaidė. Tai supratusi apsisukau prieš smogiant kitai bangai. Bridau kvatodamasi, sunkiai klampodama vandens pilnais batais, klupdama ir remdamasi delnais, per vandenį, kuris neturėjo dugno ir vis baudėsi užpilti man nosį, bet pakildavau springdama, kosėdama ir pamažu kapanojausi į priekį. Skersuodama liumpinau į krantą vos atgaudama kvapą; buvo neapsakomai šalta, šaltis svilino mane iš vidaus. Bet vis tiek juokiausi, kvatojausi ir svirduliavau į krantą, vis sustodama pažiūrėti, ar ponia neatsilieka.

Ji sparčiai vijosi. Bėgo paskui, palinkusi ir ištiesusi rankas, skrodžiančias orą man už nugaros, tarsi norėtų nuvyti žąsiuką.

Vis juokiausi, darėsi vis šalčiau, šalčiau ir vis labiau svirduliavau. Nukritau ant smėlio, kvatojausi kaip pakvaišusi ir apkvaitusi ir vis bandžiau stotis; bėgdama iš paskos ponia vijo mane aukštyn per šlapią smėlėtą pylimą – tolyn nuo bekraščių vandenų – link ilgų betono laiptų.

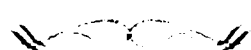
Žvilgtelėjusi viršun pamačiau giminaičius, visu greičiu skuodžiančius laiptais žemyn. Ūsuotus vyrus ir rankinėmis pašėlusiai mosuojančias moteris. Anksčiau juos vargiai girdėjau, atrodė, jie šūkauja už uždangos, kažkam baubdami „Ne! Ne!“, bet dabar jų balsai buvo aiškiai girdėti, jie ir rėkė, ir meiliai mane kvietė: „Taip, taip, eikš pas mus, bėk čia! Gerai, eikš pas mus.“

Pamenu, kažkas mane sučiupo, taip stipriai griebė už palto rankovės, kad vėliau atsirado skausminga mėlynė ant odos. Paskui kažkas man vožtelėjo. Stipriai. Už tai, kad bėgau į vandenį, sakė jie.

Buvau suledėjusi, jau drebėjau ir verkiau. Kažkas, pasikišęs po pažasčia, užnešė mane laiptais į viršų kaip kokį raudantį rąstigalį.

O aš tiesiau rankas į Didžiąją Mičigano ežero Motiną. Akis temdė ašaros ir gniaužydama pirštus šaukiau: „Ponia, Ponia!.."

Už bausmę jie patupdė mane į kalėjimą – vienui vieną pasodino tamsiame automobilio užpakalyje. Bandžiau atidaryti sunkų langą ir springdama nuo ašarų papasakoti apie ponią, nuostabiąją ponią vandenyje. Netrukus keliese jie suvirto į automobilį ir, nurengę permirkusius drabužius, suvyniojo mane į tamsų apklotą, nuo jo trenkė automobilių alyva.

Nebuvo jokios ponios, šaukė jie. Jokios raudonai apsitaisiusios moters. „Juokios puonios! – nukirto anglų kalba su ryškiu akcentu. – Juokios puonios su auksine krūna." Jokios ponios su auksine karūna. Ten tik senas raudonas švyturys, nuo neatmenamų laikų stovintis prie ežero. Švyturys, kurio viršūnėje – apžvalgos aikštelė. Ji ir primenanti karūną. Nebuvo nei karūnos, „juokios krūnos", nei raudonai vilkinčios ponios.

Lioviausi pasakojusi, kad juos įtikinčiau, nes mane įspėjo, kad už savo istorijas sulauksiu dar rimtesnės bausmės.

Bet aš mačiau Ponią. Aš ją mačiau.

Ir ji matė mane.

Mūsų Mičigano ežero Ponia

Palaimintoji Motina, Daugiaveide ir Daugybės vardų Moterie: pažįstu tave kaip Šventą senolę, tai kone negirdėtas tavo apibūdinimas. Senuosiuose pasakojimuose tu, kaip garbaus amžiaus sulaukusi Marija, įkopei į Artemidės kalvą Efese, kur ir toliau „mokei savo buvimu". Kai kurie seni tikintieji pasakoja, kad, kaip ir Kanoje, tu ir toliau reikalavai šventų genčių šokių.

Dabar, 2011 metų birželį, šios knygos baigimo dieną ir praėjus kone dviem tūkstantmečiams, kai žmonės visame pasaulyje šaukia iš skausmo, krikščionių autoritetai kartu su krikščionių misionieriais visuotinai paskelbė atsisakantys visų „smurto formų <...> įskaitant ir kitiems priklausančių šventovių, šventų simbolių ir tekstų, niekinimo ar naikinimo".

Jei tai tiesa – turime tikrą priežastį sušukti „Aleliuja!" Tegul tai įsigalioja visiems. Visiems. Tegul šią dieną iš visų kalavijų bus nukalti plūgai... kad gyvybė nebūtų žalojama, tik kuriama nauja.

ANTRAS SKYRIUS

Kaip buvo sunaikinta Didžioji Motina: mūsų vaidmuo ją grąžinant

Išlaisvinti stiprią moterį

Mano senelė Katerina sakė, kad jei devynias savaites be perstojo klausysiesi pasakojimų apie Motiną Mariją...

Arba jei devynias dienas ištisai kalbėsi rožinį, nė karto mintimis nenuklysdamas į šalį...

Arba jei devynias – šis skaičius simbolizuoja, kiek mėnesių Palaimintoji Motina nešiojo gyvą Kristų prieš pagimdydama pasaulio Šviesą, – naktis iš eilės keliausi į Mamos Maruškos šventyklas miškuose...

Jei padarysi vieną iš šių dalykų, Palaimintoji Motina apsireikš ir atsakys į visus tau kilusius klausimus, kaip gyventi žemėje visa siela.

Dar senelė sakė, kad yra ir trumpesnis kelias.

Poreikis.

Tyroji Širdis išgirsta kiekvieną, kuriam reikia paguodos, įžvalgos, patarimo ar stiprybės... taigi, Palaimintoji Motina bemat pasirodys plevėsuodama skraistėmis, kad apgaubtų mus savo globos mantija, suteiktų mums tai, ko pasaulis dažnai ilgisi: atjautos kupiną motinos prisilietimą.

◀ ***Ex-voto:*** **„Senoji Šventoji Motina, kad apie ją sužinotų visi ir ji nebūtų vaizduojama sustingusi"**

Žinau, tiek jums, tiek man teko regėti daugybę Mūsų Motinos statulų, sukurtų su meile, tačiau ištrinant visus vietos gyventojų bruožus – semitų ir azijiečių, inuitų, nahuatlių, polineziečių, Europos genčių, keltų, afrikiečių ir abiejų Amerikų tenykščių gyventojų.

Nemanau, kad *Nuestra Madre*, Mūsų Motinos, įvaizdis buvo siejamas su konkrečia rase. Galbūt iš pradžių jos „nubalinimas", visai kaip senovės alcheminėje poezijoje, buvo simbolinės pastangos parodyti, kad balta spalva ir tyrumas Vakarų sąmonėje bemaž tapatinami.

Vis dėlto per amžius ji dažniausiai buvo tapoma šviesios odos, šviesiais ar rusvais plaukais ir dažnai mėlynakė, kaip pasakų princesės, kurios buvo vaizduojamos kone tokiomis pat spalvomis. Tačiau ne spalva esmė – bėda ta, kad vis blyškinama ji atrodo sustingusi, anemiška ir kone sunaikinta. Per šimtmečius apie Mūsų Mariją – kad ir kaip ją vadintume: *María*, *Miryam*, *Guadalupe*, – imta kalbėti vis tyliau:

Ji tyra, suprantat? Santūri.
Kaip jie sako: patenkinta, švelni,
tyli, pasyvi ir tokia nuolanki.

Turiu išrėžti „Ne!", tačiau sakau, kad iš tiesų ji „Ugnis!"

Meilės ugnis.
Vilties ugnis.
Atjautos ugnis.
O mes jos kraujas.

Kupina nuoširdžiausios meilės viliuosi,
kad jūs taip pat pažįstat
beribės širdies Mariją,
María, Miryam, Guadalupe,
ilgai klajojusią su neaiškiu žemėlapiu,
naktimis sėdėjusią prie laužo
tolimose stovyklose,
kad pažįstat Mūsų Motiną,
kuri senuose pasakojimuose,
kai beveik visi apaštalai išsibėgiojo,
vis dar... tebegyva.

Ši moteris tikrai ne kukli meilutė. Ne menka ir gerai besielgianti dulkelė. Ne ta, kuri laikytųsi pasaulietiškų tiesų. Netgi priešingai. *Ji mums pavyzdys.* Palaimintoji Motina, pagarsėjusi kaip moteris, gebanti pažaboti liepsnojančius ir sproginėjančius Saulės ugnies ežerus.

Turiu baltą porcelianinę Marijos statulėlę, kurią geros sielos žmogus kruopščiai ištapė rankomis, kaip ir tūkstančius kitų porcelianinių Marijų ant konvejerio, – nepamiršo nė mažyčių aukso užraitų ant jos skraistės krašto. Gražu.

Tačiau toji Motina, kurią dažniausiai visur nešiojuosi, yra miškų moteris, *La Nuestra Señora*, Mūsų Gvadalupės mergelė – ta, kurios skraistė sudurstyta iš kerpių nuo šiaurinės medžių pusės saulei leidžiantis, ta, kurios neklusniuose sidabriniuose plaukuose įsipynusios žvaigždžių šukės. Jos suknelė nublukusi, austa iš šiurkščių siūlų, į audinį pakliuvo spyglių, piktžolių ir laukinių rožių žiedlapių.

Jos rankos pajuodusios, nes ji dirba žemę dieną naktį petys į petį su sunkiai plušančiais sūnumis ir dukromis, su šių vaikais ir senoliais, su visais.

GVADALUPĖ NE KOKIA SIMETRIŠKA IR LAIKE SUSTINGUSI FIGŪRĖLĖ SU GRAKŠČIAI IŠTIESTAIS DELNAIS

Ji niekad nenustygsta.
Jei sukyla jausmai – ji šalia.
Jei kyla sujudimas – ji šalia.
Jei kam pakili nuotaika – ji šalia.
Nekantrumas – ji čia.
Nuovargis – ji čia.
Baimė, neramumas, širdgėla,
Grožis, įkvėpimas –
Ji čia.

Taip, ji savaip *santūri*, bet kitaip, nei mano tie, kurie jos gyvastį nuslopintų iki anemijos: taip, ji *santūri*, bet tas santūrumas slepia ir tvirtybę, kitaip tariant, ji nesutiktų būti varžoma ar menkinama.

Taip, ji yra *rami*, bet jai nestinga ryžto nepasiduoti ir vėl pakilti. Taip, ji tokia rami, koks ramus gali būti galingas vandenynas, išjudinantis milžiniškas įdubas ir seklumas, milžiniškos jo bangos tarsi širdies dūžiai: lengvi, apgalvoti ir stiprūs.

Taip, ji *tyra*, bet ir ji kartais apniunka, ir ją kamuoja abejonės, kartais ir ji pasuka klaidingu keliu; ji tyra, taip, gryna kaip brangakmenis, kuris nušlifuojamas ir turi šimtus spindinčių briaunų – štai kokia ji tyra, turime suprasti, kad šis taurus akmuo šlifuojamas kančių, žygių ir iššūkių, tačiau nė vienoje briaunoje nerasite negyvo stiklo ruoželio.

Kad ir kiek patyrė kančių, pažeminimo, paniekos, kad ir kaip buvo persekiojama ir pajuokiama, Šventoji Motina vis tiek švyti skaisčia liepsna.

PASAKOJIMAS APIE TUOS, KURIE BANDO MILŽINUS PAVERSTI NYKŠTUKAIS

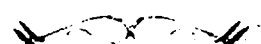
Dažnai mąstau apie Gvadalupę, Palaimintąją Motiną, kaip analogiją pasitelkdama Jonathano Swifto romaną „Guliverio kelionės". Šioje knygoje buvo paveikslėlis, kuriame Guliveris pririštas prie žemės. Tas milžinas buvo įkalintas Liliputijos gyventojų – penkiolikos centimetrų ūgio žmogeliukų. Be visų kitų dalykų, jie kritikavo Guliverį ir dėl to, kad šis daug kuo „per didelis".

Taigi, jie supančiojo jam galūnes ir suraišiojo virvėmis, o šias apvyniojo apie žalvario vinis, sukaltas į gultą ir susmaigstytas į žemę.

Mažieji nykštukai užsiropštė Guliveriui ant krūtinės ir jautėsi taip, tarsi būtų supančioję leviataną ar kokią kitą didžiulę pabaisą. Guliveris lyg niekur nieko atsisėdo ir sutraukė visus pančius, o mažieji Liliputijos gyventojai kūliavirsčia nusirito į žolę.

Milžinas nusimetė juokingus savo pančius ir, lyg nieko nebūtų nutikę, nudrimblino. Nykštukai kraipė galvas kaip visada bandydami suprasti Guliverį, nes nors savo pavidalu jis priminė jų kūnus, vis dėlto buvo toks nepanašus į juos.

Manau, dauguma supranta, kaip dažnai norima sumenkinti tai, kas paslaptinga, tai, kas kur kas didingiau, kas nepažįstama, nežinoma ir *kitoniška*.

Paslaptingumas gali gluminti. Prisilietus prie Dieviškumo, gali pasirodyti, kad visi žmogaus proto ir kūno atomai netikėtai persitvarko. Dieviškoji paslaptis ir turi būti sukrečianti, kad sutriuškintų ego, linkusį griebtis niekingiausios smulkmenos, kad sukritikuotų ir iškreiptų viską, ko nepajėgia įsivaizduoti ar akimirksniu suvokti.

Daug senų tradicijų ir kultūrų savo meilę pakilumui, būdingam Apvaizdai, nesąmoningai išmaino į sustabarėjusias ir mechanines egzistavimo formas, supaprastinančias begalės gabumų, glūdinčių šventoje kūrybingoje dvasioje, „didybę“. Kai kas stengiasi sureikšminti menkystę, iškelti „mažuosius žmogelius“, tai yra prastų, bjaurių, neišsivysčiusių ir tamsių būtybių egoizmą, politiką ir bendrus dalykus.

Štai tada siekis išvaduoti Stiprią Moterį, išlaisvinti jos didingas dovanas, be perstojo mums teikiamas su ja saistančio ryšio, tampa ne tik mūsų pašaukimu, o ir įsipareigojimu, šventu pažadu, duotu tą pat akimirką, kai išvydome, kaip puolama kieno nors dvasia. Mokomės tyrinėti jos gyvenimo istoriją, ją perprasti ir kartu mokomės planuoti ir įgyvendinti savo pačių asmenines palaimintos *Imitatio Maria* (1) versijas šiame pasaulyje. Ne tik dabar, o kiekvieną mums skirtą dieną ir dėl visų žmonių, gyvų būtybių ir visų svarbių dalykų.

Pernelyg dažnai vienintelis santykis su Palaimintąja Motina (kurio buvome mokomi / apie kurį mums buvo pasakojama / kuris mums buvo peršamas) yra niekinis, tai yra joks (nes buvo nutylima turtinga jos giminystės su mumis linija) arba toks, dėl kurio mes priversti ją supaprastinti iki menkos formos, nes su šia paprasta tvarkytis. Taip ji sumenkinama: paverčiama tylia „gera mergaite“, apgaulingai kaip jos priešpriešą pateikiant kitą moterį – Magdaleną, vaizduojamą kaip ne tokią romią, o veikiau kaip „blogą mergaitę“.

Taip iškreipiama šių dviejų šventų moterų kilmė ir gebėjimai. Išlaisvinkit jas abi.

Teko girdėti kelių teologų kalbas apie Mūsų Motiną, tarsi ji būtų koks nors surašytų istorinių faktų priedas. Ji ir ne prietaras, kaip kai kas teigia. Ji ir ne koks negyvas statinys, sumūrytas iš cemento, marmuro ar plytų. Ir nederėtų manyti, kad savo šventais saitais ji mus pažaboja, paverčia paklusniais ir taip suvaržo tūkstančius kitų savybių, kuriomis mus apdovanojo Kūrėjas, kad taptume nuostabūs, protingi ir dvasingi.

Šventoji Motina ne tvora: Šventoji Motina – vartai.

JOS SRITIS – MEILĖS PAMOKOS, KURIOS STIPRINA, O NE SILPNINA

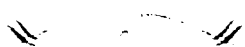
Pamenu gerai žinomą literatūros kritikę, paniekinusią rašytoją, kuris skatino skaitytojus prašyti Dievo Motinos patarimo. Tokį raginimą kritikė išvadino didžiausiais paistalais.

Dar niekada nebuvau taip užsidegusi pulti ir perskristi šalies, užšokti ant tos kritikės stalo, sukalto iš dėžių, ir prišaukti milijonus varlių, kad užtvindytų jos kabinetą, kaip senoje pasakoje „*Viena akis, dvi akys, trys akys*" (2). Toje pasakoje nuo tos dienos, kai kritikė sulaukė bausmės, kaskart pravėrus burną iš jos pasipildavo driežai, rupūžės ir gyvatės.

O, taip! Aš beveik labiau pašiurpau nuo siaubingos savo reakcijos nei nuo lėkštos kritikės paniekos dėl siūlymo melsti Palaimintosios Motinos pagalbos. Beveik.

Tačiau tą nuoskaudos ir apmaudo kupiną akimirką staiga supratau, kad Gvadalupė beldžiasi į mano širdį norėdama pasakyti ką nors panašiai: „Visi yra mano vaikai, visi priklauso man ir nesvarbu, pažįsta jie mane ar ne, man atsidavę ar ne."

Kaip tik šis neaprėpiamas ir toks neįprastas šiuolaikinei kultūrai, be perstojo ir kone kiekvieną kartą pasitelkiančiai karo retoriką ir mirties terminologiją, Motinos kilnumas privertė mane įtūžį pakeisti kur kas atlaidesne reakcija – dėl savižinos, dėl taikos ir gailestingumo kitiems.

Čia viena iš žinučių, mums perduodamų Palaimintosios Motinos: net jeigu kas nors puola tai, kas svarbu mūsų širdžiai ir sielai, neturėtume praleisti šių nepageidaujamų dalykų pro akis, priešingai, turėtume juos pasitikti gyva ir pulsuojančia, o ne pykčio sekinama širdimi... neturėtume likti bejausmiai.

Tikiu, ji nori perduoti ir tai: galime leisti sau išsiugdyti „malonę priimti", net kai patys tos malonės nesulaukiame. Tokia kartais pribloškianti išmintis įmanoma tik tuomet, kai Stipriosios Moters nesaisto pančiai.

BŪTI *SU* DIDŽIĄJA MOTERIMI IR MATYTI KARTU *SU* JA

Kai buvau maža, pajutau kunigystės pašaukimą. Tokios kunigystės, kokia veikiausiai neegzistuoja pasaulyje.

Kad ir kaip ten buvo, man buvo suteikta Dievo Malonė ir daviau pažadą Kūrėjui stengtis iš visų jėgų, kad kuo plačiau pasaulį supažindinčiau su Šventąja Motina ir jos darbais – o per ją ir su jos brangaus Kūdikėlio darbais, kad perduočiau visa tai išsiilgusiems, šviesiems, kūrybingiems ir kartais sugriautiems gyvenimams, kuriems nepaprastai stinga Meilės ir visuotinės Bendrystės, ir taip švelniai priminčiau, kad visus mus vienija bendra kelionė, tik kiekvieno ėjimas gėrio link skirtingas.

Taigi nešuosi *mi* Gvadalupę visur, eidama susitikti su paviene siela, į susibūrimus, maldos namus, mokyklas, gatvę, bažnyčias, kai kurios jų – Romos katalikų, o kai kurios – ne. Nešu ją tiems, kurie malonūs ir paprašo manęs pasakyti pamokslą arba suteikia man erdvės gydyti ir laiminti kitus savo rankomis tam skirtu laiku šventyklose ar *temenos* – vietose, kurios laikomos šventa erdve, pavyzdžiui, giraitėse, ligonių kambariuose ar medituojant.

Pasakoju apie jos pasaulį, gyvenimą, dukteris ir sūnus ir visuomet atsiranda bent vienas, kuris pareiškia: „Mes ja netikime." Arba: „Kaip jūs galite tuo tikėti?"

O aš atsakau: „Aš ne tik tikiu ją, aš ją pažįstu. Tiesiogiai ir artimai. *Mi madre.* Ji mano motina. *Nuestra Madre.* Mūsų Motina."

Dažnai esu klausiama, ką pradedanti iš tiesų pažinti Mariją, *Nuestra Madre Grande*, siela turėtų apie ją galvoti. Aš atsakau:

KAIP JĄ SUPRASTI IR BŪTI ARTIMAM

Norint ją suprasti, nebūtina egzotiška vieta. Ją rasite žolės
stiebelyje, sulūžusiame šulinio rentinyje, įskaudintoje širdyje –
ją pažįstančioje ir jos nepažįstančioje, bet pašėlusiai
mylinčioje paslaptis,
dieviškąją kibirkštį ir kūrybinę ugnį,
ir ne itin prijaučiančioje kasdieniams ir menkiems iššūkiams.

Galvokite apie ją ne taip, kaip buvote mokomi
ar jums buvo peršama.
Priešingai, ieškokite jos savo akimis,
be akidangčių
ir atvira širdimi.
Žiūrėkite žemyn, o ne aukštyn.
Žiūrėkite tiesiai sau po nosimi.
Ji pasirodo daugybe pavidalų ir įsikūnijimų.
Ji slepiasi aiškiausiai matomoje vietoje.
Jūs bemat ją pažinsite iš tyros ir nedalomos
meilės žmonijai.

Manau, tokia yra Gvadalupė, kurią pažįstate, jaučiate ar norite pažinti, ar kuriai esate artimi jau daugel metų. Mūsų Motina yra džiaugsmo šaltinis, padedantis įveikti sielvartą. Ji ta, kuri šalia visais įmanomais būdais. Suprasdami Šventosios Motinos trauką, išlaisviname Stipriąją Moterį.

Prašau leisti man melsti stiprybės jūsų rankoms ir širdžiai, įkvėpimo ir drąsos, liepsnos išvaduoti Didžiajai Moteriai iš visokiausių liliputų, trokštančių paversti ją lengvai suvaldoma, pančių.

Nesvarbu, kokiais traktatais ar menkystėmis ji buvo silpninama, ji didingesnė už liliputišką protą.

Akimirką, kai šaukiamės jos,
regime ją, kalbamės su ja, ją mylime,
ji grakščiai pakyla,
nepaisydama jokių pančių,
šie bemat nutrūksta,
o kuoleliai pažyra į visas puses.

Su begaline meile, lengvumu ir nuoširdžiausiu ilgesiu
kelkimės ir mes,
išsivaduokime iš virvių,
tegul kuoleliai irgi lekia šalin –
išsivaduokime taip, kaip išlaisviname
Stipriąją Moterį.

Tebūnie taip jums.
Tebūnie taip ir man.
Tebūnie taip mums visiems. Per amžius.

TREČIAS SKYRIUS

Ji įkvėpimas kenčiančioms sieloms

Girtuoklis ir Ponia

Prieš penkiolika metų perkrausčiau tūkstančius savo knygų ir rašinių į mažytį mėlyną namelį. Žvelgiant iš kai kurių „šiuolaikiškų žmonių“ varpinės, yra vienas greitas būdas, kaip tapti ekscentriku prietvakarių provincijos rajonuose, kuriuose vis labiau įsitvirtina vidurinės klasės atstovai, tereikia pastatyti šventyklą *La Nuestra Señora de Guadalupe* pagal visas senas ir laiko patikrintas daugelio lotynų amerikiečių imigrantų tradicijas – savo kieme iki pusės vertikaliai užkasti vonią, o vonios arkoje įstatyti mielą Gvadalupės statulą ir apsodinti ją daugiamečiais augalais.

Kai kas karštai siūlo papuošti ją ryškiaspalvėmis plastikinėmis rožėmis, nes kadaise Gvadalupė stebuklingai rožes pražydino žiemą, o tai daugiausia, ko žiemą žydinčių stebuklų laukiančios lotynų amerikietės, tokios kaip aš, gali tikėtis.

Pabandykite įsivaizduoti: arba vonia, arba Gvadalupė gali kelti įvairiausių „l. r. t. k.“ („labai rimtų teritorinių klausimų“) tiems, kas vis dar nesupranta, kad visiems namams reikalingas savas sielų sargas – sargas prie vartų, kitaip tariant, lauke, po atviru dangumi, kad kai ką nubaidytų, o daugelį pasveikintų.

Nors numaniau, kad kaimynai plaks liežuviais dėl Mergelės statulos mano kieme, vis užsimindavau, kad ieškau darbininko, galinčio padėti iškasti duobę senovinei voniai su letenas primenančiomis kojelėmis, kurią aptikau vandentiekio technikos atliekų sąvartyne.

Apmąsčiusi vis braižiau ir netrukus turėjau bemaž baigtą tos vonios ir nedidelės betoninės Palaimintosios Gvadalupės statulos, kurią buvau radusi, piešinį.

Nors nedidelė, statula buvo iš asfaltu aplipdytos armatūros ir viena nepajėgiau jos pakelti, pavadinau ją „Ta, kurią sunku pakelti", nors pati *La Señora* nesunkiai pakelia kitus, nesvarbu, kiek svertų jų rūpesčiai ar viltys.

Dabar man trūko tik tvirto ir raumeningo savanorio, padėsiančio gana kietoje žemėje iškasti kone metro gylio duobę, kad į ją įkelčiau beveik dviejų metrų ilgio vonią.

Kaip nuo mažų dienų tikinti ir tikra, kad gėris, kurio trokštame, taip pat mūsų ieško, meldžiau tinkamos „stiprios sielos su kastuvu", kuri pasipainiotų man kelyje, rastų *mi* Gvadalupę ir mane ir padėtų įrengti jos šventyklą.

GIRTUOKLIS PASIRODO

Tas prašymas dėl pasipainiojimo po kojomis greitai išsipildė. Netrukus akis į akį susidūriau su girtu vyru, kuris pareiškė girdėjęs, esą „ieškau ko nors, kas kai ką pastatytų".

Dvejodama parodžiau jam savo piešinius ir jis pasigyrė esąs kaip tik tie „raumenys ir jėga", kurių reikia norint iš vonios pastatyti grotą Gvadalupei.

Negi rimtai, D!eve? (1) Čia tikrai tas „tinkamas vyras", kurio meldžiau? Tasai, kuris turėjo rasti mane ir mano betoninę Gvadalupę ir mums padėti? Kas sakė, kad D!evas neturi humoro jausmo? Aš lyg ir tikėjausi mandagaus pagyvenusio pono ar gal vyresnės moters darbininkės, kurie, įkopę į garbingą aštuntą dešimtį, kartais vis dar imasi kokių nors darbelių.

O šis vos ant kojų pastovintis vyras buvo vos keturiasdešimt penkerių, nors atrodė devynių šimtų metų, išpurtusia oda, riebaluotais plaukais ir seniai skustais žilais ir rudais į visas puses styrančiais barzdos šeriais. Ir, kaip dauguma vyrų, dalį savo gyvenimo praleidusių kaip *los borrachos*, kitaip tariant, kaip užkietėję alkoholikai, kurie su amžiumi geria ne ką mažiau, jis dvokė vakarykšte diena; tas pagirių tvaikas sunkėsi iš kiekvienos jo poros. Net jei kelias valandas girtuokliai ir ištveria poblaiviai, vyresnių kūnai dažniausiai nepajėgia taip greitai kaip kadaise apsivalyti, ir tas yrančių ir pūvančių lapų dvokas tvyro aplink juos tarsi debesis – gaižaus prakaito dvelksmas pramaišiui su viskio kvapu.

Kaip tik toks, net dar įspūdingesnis buvo padėjėjas, kurio meldžiau sau ir savo betono Gvadalupei. Jis nebuvo paprastas alkoholikas. Ši liga buvo visai jį užvaldžiusi.

Jis gėrė viską: pulkę, tekilą, romą, imdavo po grynos burnelę, maukdavo kokteilius, pilstomą alų ir samanę. Kaip ir daugumai šios ligos kamuojamų sielų, jam nepavykdavo išvengti alkoholio demono, šis vos per valandą paversdavo jį leisgyviu.

Tačiau girtuoklis atsinešė patikimą rekomendaciją dėl savo mūrininko gebėjimų iš tos, kuria labiausiai pasitikėjau pasaulyje, rekomenduojant tai, kuria pasitikėjau Aukštybėse, – ji pašnibždėjo mano širdžiai: „Čia kaip tik tas žmogus, kurį tau siunčiau."

Taigi, kiek abejodama savimi ir kraipydama galvą pasakiau jam „taip". Nors ir sunku buvo įsivaizduoti beviltiškesnę partnerystę. Vis dėlto dingojosi, kad čia kai kas slypi... nematoma, bet labai svarbu.

PRADĖJOME NUO TO, KAS SVARBIAUSIA

Nebuvo jokių kalbų apie pinigus ar sumanymą. Pradėjome senoviškai – apsikeisdami pasakojimais. Iš pradžių pakalbėjome apie topografiją, paskui apie reikšmingesnius dalykus, o galiausiai perėjome prie „noriu pasidegti plaukus ir klykdama amžinai bėgti keliu" pobūdžio pasakojimų, kuriuos sunkiausia pasakoti, visai kaip ir jų klausytis.

Taigi apie pastaruosius: šio mano kely pasipainiojusio vyro profesija buvo mūrininkas, tačiau jis buvo siela, vaikystėje gyvenusi institucijose, kurios palaužė jam ne tik dvasią, – iš tiesų sulaužė jam ir kaulus ir paliko mirti.

Žvelgiant į krūtinę buvo akivaizdu, kad fiziškai jis stiprus, nes visą gyvenimą buvo tampęs plytas ir maišęs skiedinį, mūrijęs lygiausias sienas.

Ir vis dėlto. Viena jo koja buvo tvirto vyro, o kita kaip berniuko, plonytė it pagaliukas, net kulkšnis it vaiko. Jis vilko ją ir šlubčiojo kas žingsnį. Buvo persirgęs poliomielitu.

Kai jam buvo aštuoneri, tėvai, kurie neturėjo nei pinigų, nei gyvenamosios vietos, paliko jį prie įstaigos, kurioje buvo gydomi ligoniai, sergantys poliomielitu. Ir negrįžo. Palūžęs ir metų metus pasmerktas sukaustytas gulėti globos namuose, o vėliau išvaduotas iš įtvarų ir blaškomas po įvairias našlaičių prieglaudas, poliomielitu persirgęs berniukas tapo vienu iš tų vaikų, kurie po lova slėpė alkoholį – tai buvo vienintelė jo motina, padėjusi ištverti per naktį.

Tais laikais apleisti vaikai nerūkė marihuanos ir nevartojo metamfetamino. Jie ieškojo Motinos Alaus. Motinos Kiančio. Motinos Spirituoto Vyno. Lengva įsigyti ir pigu. Vos dešimt procentų gerumo, užtat visais kitais atvejais – šimtu procentų mirtina.

Štai kokias svarbiausias savo istorijas atsinešė mūrininkas, kai atėjo pas mane šlubuodamas, išraudęs, apsiblaususiomis akimis, dvokiantis, nešvarus, svirduliuojantis, bet vis tiek nežinia kodėl švytintis. Iš tiesų švytintis. Visi, kas turi akis, būtų pasakę, kad giliai tamsiame niūriame mūrininko sielos užkaboryje vėjyje plevena žvakelės liepsnelė.

„TRANSFORMUOJANČIOS AKIMIRKOS" UŽUOMAZGOS

Taip mes ir dirbome. „Kiek užtruks pastatyti grotą Gvadalupei?" – jo paklausiau. „Šiek tiek", – atsakė jis. Abu su mūrininku pripiešėme galybę projektų ant picų dėmėmis išmargintų servetėlių. Jo gėrimo liga buvo taip įsismarkavusi, kad jam labiausiai patikdavo susitikti aludėje. Man tai netrukdė, nes esu kilusi iš žmonių, kurie dažnai lankėsi užeigėlėse ar net patys turėjo nedidelius kampinius bariukus ir sirgo ta pačia mirtinai sielai pavojinga liga. Tad nebuvau tokia jau svetima Bilui V.

Kai jam papasakojau istorijų apie Gvadalupę, Mūsų Palaimintąją Motiną, mūsų susitikimai persikėlė nuo muržino baro prie geltono ąžuolinio stalo toliau salėje. Netrukus pastebėjau šiokią tokią pažangą, nes po mano kalbų apie *La Señorą*, Gvadalupę, jis vien nuo gėrimų perėjo prie tikro maisto ir gėrimų.

Nerangūs ir gana skausmingi buvo mūrininko žingsniai link šventos širdies, kuri didingesnė už paprastą žmogaus širdį, ir vis didesnę pažangą mačiau mums dirbant toliau. Kad ir lėtai.

Papasakojau jam Mūsų Motinos ant Tepejako kalvos istoriją, kaip ji nusprendė apsireikšti Chuanui Diegui*, žemam vyrui plonomis kojytėmis, kurio tikrasis vardas buvo indėniškas – jis buvo iš nahuatlių (ispanai nahuatlius vadino actekais) genties. Tikrasis jo vardas buvo Kvautlatoacinas (*Cuauhtlatoatzin*), išvertus – Kalbantis Erelis.

---

* Lietuvių šventųjų sąraše Chuanas Diegas vadinamas Jonu Didaku (čia ir toliau – *vertėjos past.*).

Man apibūdinus smulkutį indėną ir ištarus sudėtingai skambantį vardą Kvautlatoacinas, mūrininkas sukluso. Ir visą tą laiką buvo susikaupęs. Buvo akivaizdu, kad tas kažkas giliai jo krūtinėje klausosi. Tas kažkas, kas pernelyg ilgai buvo nuslopintas, budo ir mūrininkas pajuto jųdviejų ryšį.

Papasakojau jam, kaip tas smulkus mielas vyras Kvautlatoacinas, Chuanas Diegas, tapo sunkiai nupasakojamo siaubo, kai buvo užkariauti jo protėviai, liudytoju, tačiau jam pavyko išsaugoti nesuterštą širdį. Dauguma vyresniųjų ir šiandien prisimena Kvautlatoaciną, kaip bijantį visų viršesnių ir pranašesnių, prisimena, kad jis buvo sumuštas ir sunkiai sužalotas, savo akimis regėjo, kaip jo artimieji ir kaimynai buvo žudomi ir luošinami. Jis matė, kad tie, kurie liko gyvi, paskui buvo niekinami ir plakami, tiksliau – pliekiami, o tie, kuriems buvo leista gyventi, liko gyvi tik stengdamiesi „deramai" elgtis, tai yra pasirinkdami vienintelį kelią – tapdami vergais, besilankstančiais, vos suduriančiais galą su galu ir vos pasivelkančiais į žemę nudelbtomis akimis. (2)

Kai nušviečiau mažai kam žinomas Gvadalupės paslaptis, mūrininko veidas įgavo vaiko, o ne iškamuoto cirko lokio išraišką.

Papasakojau, kaip Kvautlatoacino, Chuano Diego, istorija buvo nuvalkiota daugybės žmonių, turėjusių pasirūpinti dievišku Chuano Diego ir Gvadalupės palikimu, tačiau jie, vaikydamiesi tuščio dėmesio, nuklydo į lankas ir pavertė tą istoriją pigia pramoga.

Mūrininkas linktelėjo it pavargęs karys ir pasakė kuo puikiausiai suprantąs tokį parsidavimą, mat daugybę kartų teko su tuo susidurti.

JIS NORĖJO SUŽINOTI, KAIP IŠ TIKRŲJŲ ATRODĖ CHUANAS DIEGAS, KVAUTLATOACINAS

Kad ir kaip ta istorija buvo valkiojama, perrašoma, kad ir kiek buvo įvelta klaidų ir netikslumų, tai, kas sudaro dieviškų istorijų esmę, liko neiškreipta. Dieviškosios istorijos, kaip ir siela, gali būti aplamdytos, kritikuojamos, skaidomos, tačiau niekuomet nežus. Tikroji istorija lieka kiekvienoje širdyje, kuri geba ją išvysti, išgirsti ir kuri turi valios stiprybės stengtis ją priimti... ir ja vadovautis.

Kai mūrininkas paklausė, kaip iš tiesų atrodė Chuanas Diegas, norėjau atsakyti: „Jis atrodė kaip tu, brangi siela; jis atrodė visai kaip tu. Suluošintas ligų ir rimbo, su neblėstančiais prisiminimais, įaustais raudonų randų kaspinuose, tačiau gyva širdimi. Jis atrodė visai kaip tu."

Bet šitai nutylėjau. Nenorėjau nubaidyti šio erelio, kuris taip patikliai nutūpė ant mano verandos turėklo. Pasakiau jam kitokią tiesą: kad jei kas nors norėtų iš tiesų sužinoti, koks iš tikrųjų buvo smulkutis Chuanas Diegas, neturėtų klausytis tauškalų apie tai, kad jis neva buvo „geras actekas, atverstas į krikščionybę" įrėmus jam į krūtinę ispanišką grūdinto Toledo plieno kardą.

Priešingai, reikėtų pažvelgti į holokaustą patyrusius žmones, tokius kaip Elie Wieselis (Elis Vyzelis); pažvelk į jo veidą, akis, netobulai tobulą jo širdį, pamatyk Šimtmečių Sielvartą ir Visatos Ryžtą jame. Pažvelk į visus karą ištvėrusius žmones, kurie šiandien vis dar gyvi ir nepasidavė beprotybei, kartėliui ar tiesioginiam įniršiui dėl to, ką jiems teko patirti, kurie vis tiek geba įžvelgti gėrį kitų širdyse, stengiasi atiduoti visą sielą, kad suburtų žmones draugėn, visus, ne tik savo gentainius, bet užkariautojus ir užkariautuosius, kiekvieną.

Toks buvo Kvautlatoacinas. Chuano Diego įsikūnijimas – Kalbantis Erelis su erelišku įžvalgumu. Atviros širdies, persekiojamas, vos išnešęs sveiką kailį. Ne iščiustytas ir už gerą elgesį apdovanotas indėnas. Priešingai – jis pažeidžiama ir garbinga šio pasaulio siela, kuri, palytėta Gvadalupės apsireiškimo, stengėsi panaikinti kultūrinę prarają tarp visiškų priešingybių – suburti visus užkariautuosius ir užkariautojus santaikoje.

Toji bendro susibūrimo santaikoje vieta nebuvo iš indėnų genčių pagrobtu auksu ir brangakmeniais išpuošti ispanų vyskupų rūmai (išpuošti ne tik tie rūmai, o ir patys vyskupai). Toji susitikimo vieta buvo paprasta dulkėta Tepejako kalvos žemė – vieta, kur Didžioji Moteris apsireiškė tam, kuris toli gražu nebuvo vienas iš Naujojo Pasaulio įtakingųjų. Ji nusprendė pasirodyti ne aukštuomenei, o jai itin brangių žmonių – bemaž apleistų, bemaž nemylimų, „neliečiamųjų" – atstovui.

Mūrininkas nunarino galvą ir padarė tai, ką kartais daro vyrai, pajutę, kad akyse tvenkiasi seniai pamirštos ašaros. Jis užsidėjo akinius nuo saulės, nors buvome patalpoje, ir pasirėmė kaktą, tarsi mąstytų, nors iš tiesų širdyje jis raudojo. Labai giliai.

Taip mano kiemo grotos projektas buvo penimas prisiminimais iš senųjų ir šių laikų ir laistomas ašaromis.

MŪRININKO RANKOS

Taigi mudu toliau pasakojome vienas kitam istoriją po istorijos: apie tai, kaip pavergti nahuatlių genties žmonės mirė prie jų pačių užkariautojams pastatytų bažnyčių sienų, kaip užkariautojai įsakė nahuatliams sunaikinti savo šventyklas, o ant jų pamatų mūryti naujų bažnyčių sienas.

Kalbėjome apie tai, kad kaulai tų, kurie žuvo griaudami ir perstatydami, buvo įmūryti į katedrų sienas. Dauguma žmonių, pažvelgę į tuos akmenis, nė nenutuokia, kad tarp jų – kaulai taip ir nepalaidotų žmonių. Klausydamasis mūrininkas tik linktelėjo galvą ir pasakė: „Kuo puikiausiai suprantu."

Gvadalupės grotos projektas toli pažengė nuo „vonios koncepcijos". Šios minties jau prieš keletą mėnesių buvo atsisakyta braižykloje – bare. Grota virto apskritu vandens telkiniu, kurį mūrininkas pavadino „Jaunosios Marijos šuliniu". Visas ansamblis – tvenkinėlis su mažu fontanėliu, dailus, plytelėmis grįstas takelis ir identiška Meksiko Gvadalupės Mergelės bazilikos dalies kopija. Taip, tikrai.

Kaimynai plakė liežuviais kaip viščiukai, paklaikę vien nuo lapės paveikslėlio. Jie dirsčiojo per tvorą norėdami pamatyti, ką sumanė šie pamišėliai.

Tada iškilo dar vienas konstrukcinis rūpestis. Maža, bet sunki kaip švinas betoninė Gvadalupė, kurią norėjau apgyvendinti grotoje, buvo pernelyg smulki kur kas aukštesnėms bazilikos arkoms. Tad mūrininkas pasisiūlė pagal šį modelį sukurti didesnę Gvadalupę.

„Prašau, tik nekurkit jos kaulėtos. Gal galit sukurti ją apvalesnę, kaip tikrą moterį?" – pasiteiravau. O mieloji jauniausioji mano duktė sutiko sėdėti karštyje, apsisiautusi skraiste iš senos antklodės, kaip pirmasis sėdinčios Mūsų Ponios modelis.

Taigi, iš pradžių jis vielos tinklu apsuko armatūrą, tada ją aptinkavo kreminės spalvos – *café y ocre* – tinku, anot darbininkų, „suteikė odą". Per kelias savaites jis kūrė ją pagal mūsų vaizdinį: plačiais klubais, nuostabia prisirpusia krūtine, išraiškingomis rankomis ir didelėmis pėdomis. Tobula apvali moteris.

Mūrininko pagarba Gvadalupei vis labiau augo kuriant jos veidą, rankas ir kojas, formuojant kūną, vienur nugremžiant, kitur prilipinant, kol su begaline meile buvo pasiektas galutinis rezultatas. Nugirdau jį šnibždant kraunamiems akmenims: „Čia mums ir jai." O švelniai tepdamas tinką arba grandydamas jį medine mentele ten, kur reikėjo šiek tiek padailinti daugiausia kruopštumo reikalaujančias linijas, jis švelniai kalbėjo Gvadalupei: „Štai, mieloji... ir dar šiek tiek."

Ėmė busti jo švelnumas. Išdidumas. Pasiruošimas būti pamatytam su visais skauduliais ir drąsa neslėpti savo jautrumo. Šiuos vidinius, nenuginčijamus pokyčius juste jutai.

Buvo ir akivaizdžių išorės pokyčių. Jis ėmė kasdien skustis. Į darbą ateidavo kaip įprastai vilkdamas kibirą ir metalinius įrankius, tačiau dabar kasryt jo plaukai būdavo ištrinkti ir vis dar drėgni. Dirbdamas plaukus jis susipindavo į kasą arba susisukdavo ant pakaušio kaip samurajus. Visą vasarą jis darbavosi pusnuogis. Nugara, rankos, pečiai ir veidas įgavo tokį pat bronzinį odos atspalvį kaip Mūsų Motinos – šis slaptas giminystės ryšys išryškėjo tik pabuvus saulėje.

Visus sudėtingesnius dalykus, pavyzdžiui,'baltas metalines lelijas, kurias ji laiko glėby, jo rankos kūrė itin švelniai ir rūpestingai. Į gėlių žiedus jis įstatė mažus vamzdelius, kad pro juos galėtų lietis vanduo. Tos pačios rankos kadaise Vietname laikė šautuvą ir šaudė, tam juk ir skirti ginklai, bet apie karo siaubus, tą savo gyvenimo etapą jis vis dar vargiai galėjo išspausti žodį.

Tačiau tos pačios rankos padirbo mažytį varinį kupolą Mūsų Motinos grotai; rankos, dar neseniai dažniau glausdavusios taurelę, skardinę alaus ar butelį viskio, nei apglėbdavusios žmones, iš tiesų galėjusius jį mylėti. Tomis pačiomis rankomis mūrininkas nykų žemės plotelį pavertė mažyčiu, bet puikiu *refugio* – prieglobsčiu (prieglauda), skirtu *La Señorai*, Mūsų Poniai.

Aš jį maitinau. Maistas, maistas ir dar daugiau maisto. Pasakojimai ir dar daugiau pasakojimų.

Paprastą mėlyną mano namelį gožė aplink besistiebiantys didesni kaimynų pastatai, bet, jai ir jos grotai pamažu virstant didingu

šedevru mano kieme, mūrininko širdis ir siela taip pat vis labiau skleidėsi, ir nesvarbu, kas jas vis dar kartais stelbdavo.

Jam taip darbuojantis, Mūsų Ponia ne tik įgavo vis dailesnį pavidalą – jo rankose, tose gabiose ir kūrybingose rankose, ji darėsi vis aiškiau matoma ir *jam*.

GROTOS STEBUKLAS-*CITO* (3)

Negaliu to apsakyti niekaip kitaip, o tik paprastais žodžiais. Dar nespėjus įpusėti grotos statybų mūrininkas liovėsi gerti.

Visiškai. Tiesiog nustojo.

Nebuvo jokių „intervencijų", nereikėjo jo vilkte vilkti į reabilitacijos kliniką (nors, Dievas mato, jam tai būtų pravertę gerokai anksčiau). Vieną vakarą tyliai jam papasakojau, kaip sudrebėjo skildamas stiklo gaubtas mano širdy, išvydus nepaprastą grožį ir kūrybiškumą, paslėptą alkoholio migloje.

Tai jam leido suprasti, kad yra mylimas, pastebimas ir kai kam rūpi.

Buvo ir dar kai kas. Iš dalies daug ką lėmė grotos statybos, jis pajuto aistringą pasiaukojimą tam, kas jam rūpėjo labiau nei „butelio dugne glūdintis nelabasis", kadaise nutolindavęs jį nuo savo tikrojo „aš".

O visa kita – kaip ir kodėl, manau, nulėmė paslaptis; kaip tik taip apie nesuvokiamus dvasinius dalykus kalbėdavo mano karštai mylimos pakvaišėlės juodais drabužiais (mūsų vienuolės). Galbūt toks stebuklingas mūrininko atsivertimas – iš alkoholio liūno žengimas į doros kelią – ir buvo tokia paslaptis: tą nedidelį namelį, prie kurio statėme grotą, būtum galėjęs pavadinti *sudužusių svajonių namais*.

Gretimose gatvelėse buvo vos keli „sudužusių svajonių namai" – nedideli nameliai, nugrūsti į patį gatvės galą, ten, kur paprastai stovi šiukšlių konteineriai ir šiukšlių deginimo krosnys. Šie namukai buvo statyti savomis rankomis, ne architektų projektuoti.

Dėl to kiekvienas toks namelis ypatingas ir išskirtinis, dažniausiai su veranda, kurioje galima miegoti, jie pastatyti tiesiai ant plokštės virš žemės, be pamatų ar rūsio, be jokių izoliacinių medžiagų.

Mano mėlynas sudužusių svajonių namelis buvo iš cemento blokelių, nutinkuotų taip, kad atrodė tarsi neišvaizdi, storai nusigrimavusi moteriškė. Jame buvo išvedžiotas senovinis juodos geležies

vamzdynas, o kadangi nebuvo rūsio, didelis, sidabrinis, aliuminio spalvos geležinis katilas kėpsojo kone vidury svetainės.

Šie keistokos statybos nameliukai galiausiai buvo pavadinti „sudužusių svajonių namais", nes jų savininkai kadaise šiuos vieno miegamojo namukus be garažo būdavo įsirengę laikinai pagyventi, tol, kol sukaups pakankamai pinigų, kad šalia pasistatytų didįjį namą – dažniausiai plytinį vienaaukštį jau su dviem miegamaisiais ir vonios kambariu. Tačiau kai kuriems jų savininkams nepavyko sutaupyti pinigų; jie gyveno sunkiais laikais ir svajonė apie didįjį namą taip ir nevirto tikrove.

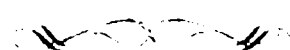
Tiek mūrininkui, tiek man keistenybė, kad tokia nuostabi Gvadalupės šventykla ir nepaprastas mūrininko sielos grožis atsiskleidė kaip tik Sudužusių svajonių namuose, atrodė savaime suprantama. Jei būtų buvęs pastatytas didysis namas, nebūtų likę vietos Gvadalupei ir jos grotai. Nebūtų buvę ir erdvės plačiai klajūnei mūrininko sielai rasti kelią namo.

Kartais tuštuma yra ne tuščia erdvė, o veikiau ilgas brendimas. Vertinant ego mastais brendimas dažniausiai trunka pernelyg ilgai. Tačiau sielos mastais, laukimo ir širdies darbo, kol tai, kas sukurta, iškyla į viešumą, trukmė būna tokia, kokios reikia.

GROTOS PROJEKTAS, TURĖJĘS TRUKTI TIK AŠTUONIAS SAVAITES

Grotos statybos vis nesibaigė, išvirto į metus trunkančią veiklą su meile kasdien kuriant smulkiausias detales ir su mūrininku keičiantis vis naujomis istorijomis. Jis jau kreipėsi į mane „sese". O man buvo nesunku jį vadinti „broliu".

Nesuklysiu sakydama, kad, nors grota pagaliau buvo pastatyta, ji ir dabar nebaigta. Argi galima baigti bendrus reikalus su Mūsų Ponia?

Galima baigti savo kelionę šioje žemėje, nebendrauti su tais, kurie mus menkina, nevartoti to, kas stengiasi pagrobti mūsų sielas, užbaigti santykius ir darbus, kurie mus varžo, užuot skatinę augti, bet ko reikėtų imtis, kad baigtum reikalus su *Ja*? Kaip žinoti, kad tai jau visiškai baigta? Kada būsime suaugę, kad liautumės buvę Mūsų Mo-

tinos vaikai, kai nebereikia Palaimintosios Motinos, kuri saugotų ir vestų per gyvenimą?

Niekada.

Tokia buvo viena aiškiausių žinučių nuo Gvadalupės, *La Lupitos*, kurios mudu su „broliu" sulaukėme liedami devynis prakaitus ir statydami nepastebimus grotos ir savo gyvenimo įtvirtinimus. Nors jos žinutės galėtų būti nekasdieniškos, reiškiamos gražiausiais žodžiais, iš tiesų Gvadalupė yra paprasta, ji – motinų esmė, ji nenori, kad palaužti jos sūnūs ir dukterys po šį pasaulį slankiotų nelyginant paliegėliai.

Priešingai – ji ragina palaužtuosius žengti kaip karius. Tų, kurie pasiaukoja kalbėti *apie ją* ir *už ją*, ji prašo įkūnyti šventą jos valią puoselėjant amžinąsias vertybes – būti stipriems, globoti nuskriaustuosius, kalbėti atvirai, laikytis savo tiesų, veikti ir kurti jos ir Meilės Dievo, kurį ji pagimdė, vardu ir niekada nelikti nuošaly gerumo ir gailestingumo.

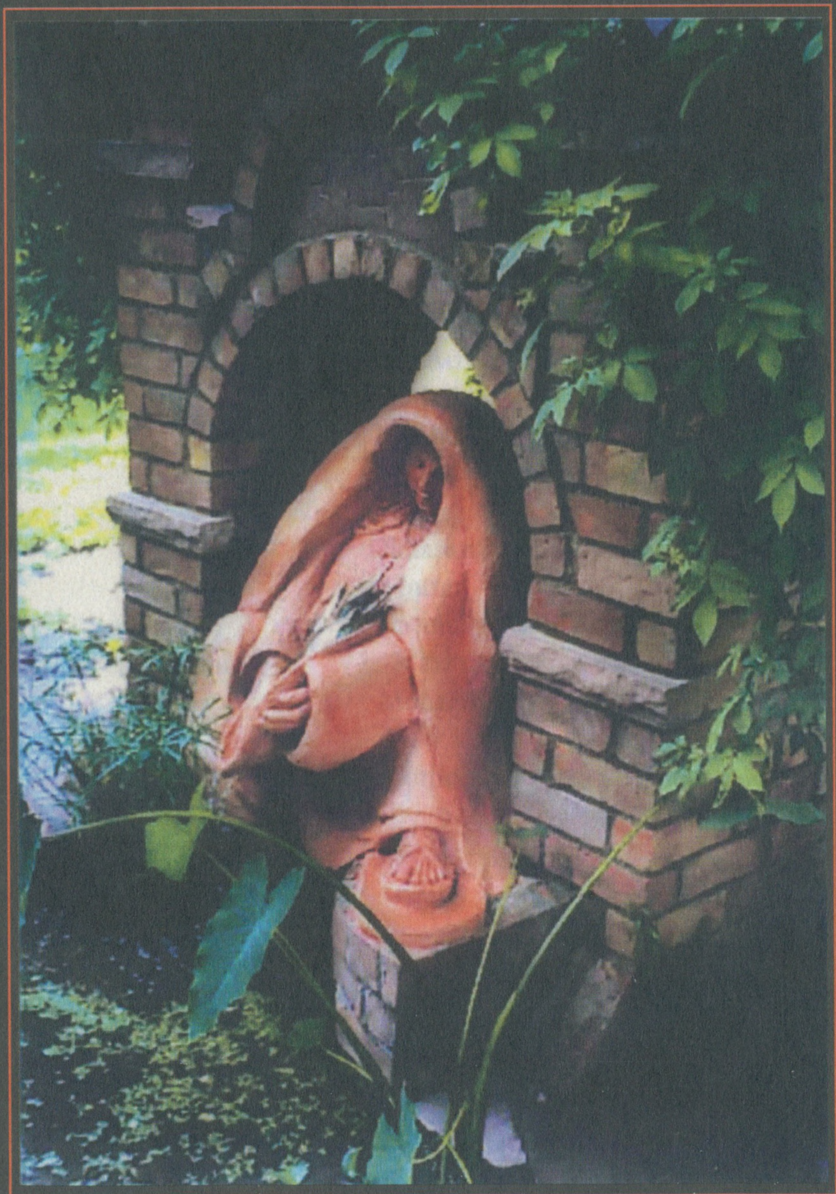
Ji neatsitiktinai vadinama *La Conquista* – Nugalėtųjų Motina, nes ji suteikia savo stiprybės būtent tiems, kurie bent kartą gyvenime buvo priblokšti ir sukrėsti, traumuoti ir parklupdyti, į kurių gyvenimą buvo skausmingai įsibrauta ar kurie buvo palikti mirti.

Net jei mes sutvarstyti ar mums sutrupinti sielos kaulai, ji prašo liautis klaidingai galvojus, kad esame vienui vieni su savo išbandymais, nes iš tiesų ji visada šalia. Visada turėtume glaustis prie jos, remtis į ją, slėptis po jos nesuteršta skraiste, vadovautis jos taip sunkiai įgyta išmintimi, nes per savo gyvenimą ji taip pat patyrė ne tik stebuklų, o ir grėsmę, kančių. Ji taip pat neteko visko, kas brangiausia jos sielai pasaulyje, temdomame žmonių kvailumo, sielos silpnybių ir trapumo.

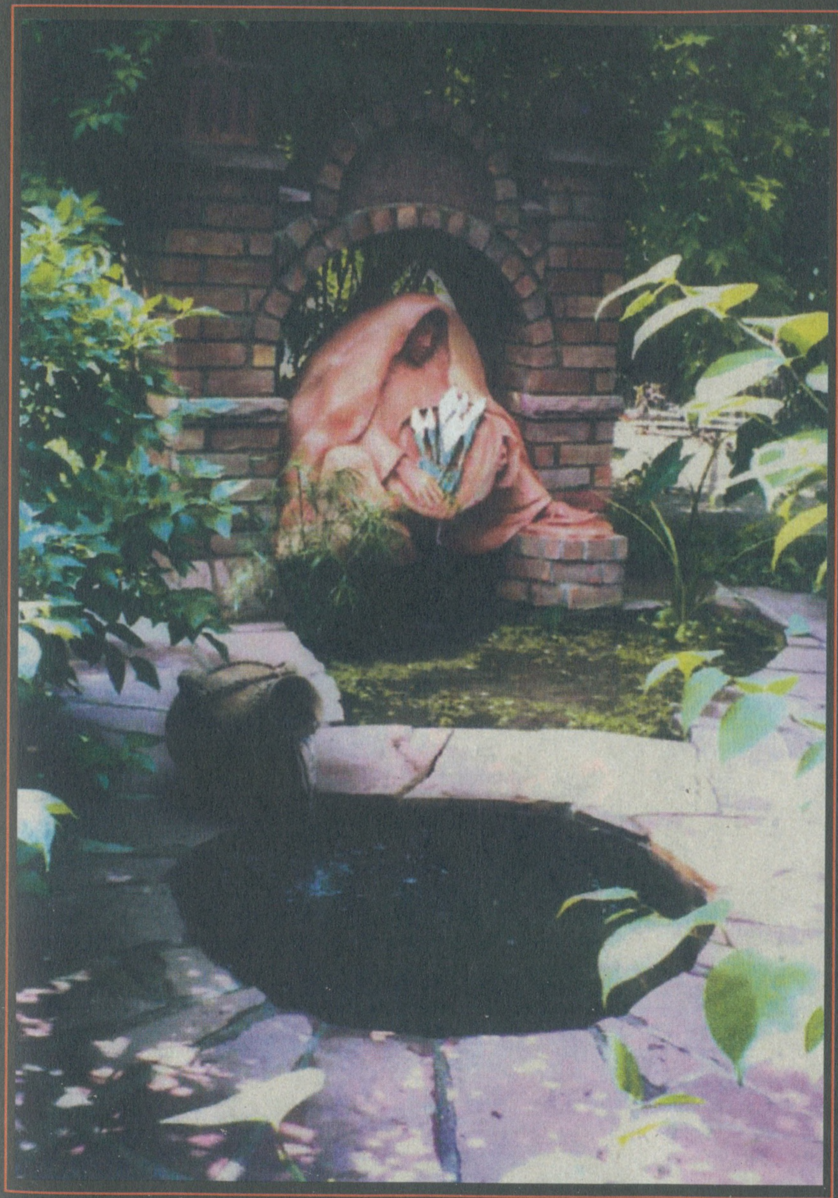
Tačiau ji tebestovi, spindinti šviesoje, Išminties indas, raginantis mus prisiminti, kad, norint ją pasikviesti, nereikia daryti nieko sudėtingo. Tereikia ją prisiminti. Tereikia pašaukti ją širdies vardu, kuris įsitvirtino kiekvieno žmogaus sieloje dar prieš jam atsirandant šiame pasaulyje, tuo vienatiniu žodžiu, kurį visi mes žinojome dar prieš tai, kai išmokome patys pavalgyti ar vaikščioti.

Pačiu Pirmuoju Žodžiu, įrašytu žmonių širdyje, kad ir kuriame planetos kampelyje jis gyventų:

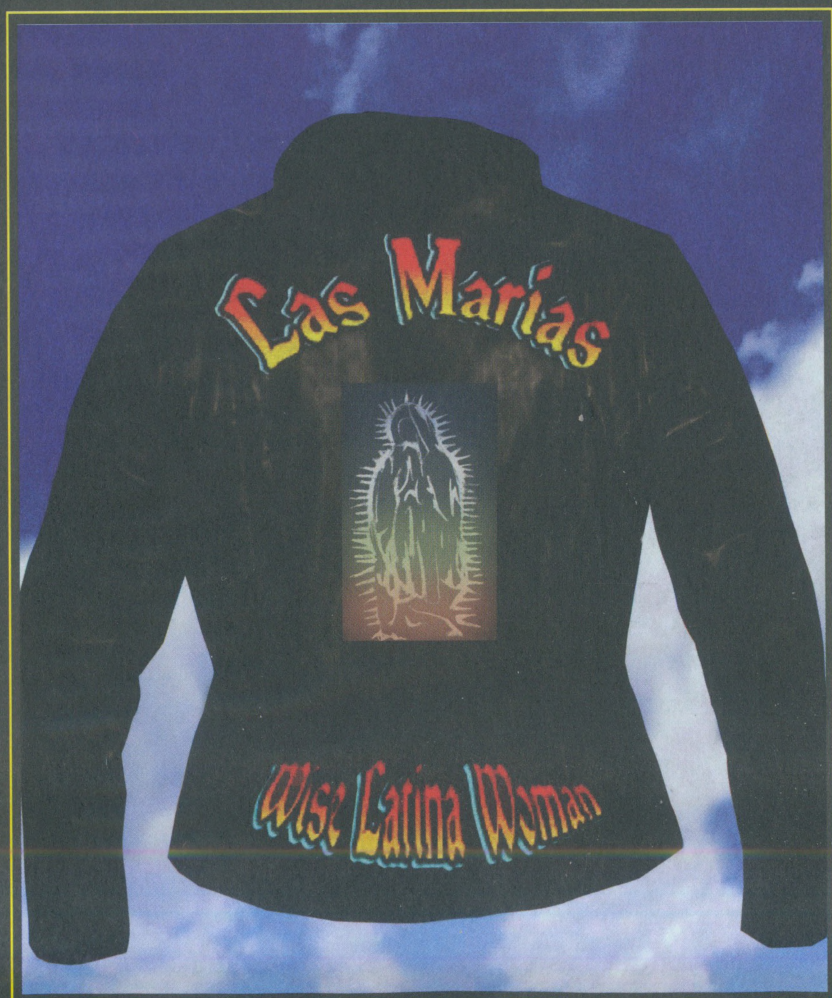
Ma
Mama
Mami
Madre
Mamo
Mommie
Maji
Majka
Moer
MànaAnya
Móthair
Maman
Máti
Mére
Okaasan
Mutter
Mor
Mari
Motina
Matka
Mother

La Conquistos grota

Marijos šulinys

Las Marías
Wise Latina Woman

KETVIRTAS SKYRIUS

Nuolanki, beatodairiška meilė jai

Gvadalupė – mergaičių grupuotės lyderė Rojuje

Mano šeimoje, kai kuriose žydų ir krikščionių tradicijose nuo neatmenamų laikų įsišaknijęs paprotys kalbėti apie šventus žmones arba į juos kreiptis taip, tarsi jus sietų brolio ir sesers, o ne dvarininko ir baudžiauninko, pono ir pavaldinio ryšys. Taip pat egzistuoja ir „visuotinai pripažintų žodžių" – dainos, maldos, eilių, kurių ieškoma ir dažnai gaunama dvasiniais būdais, – paprotys.

Iš esmės tokia eiliuota širdinga malda – pasipriešinimas, įvairiais būdais bylojantis, kad kiti, nesvarbu, kas jie tokie, neturi teisės dėl politinių priežasčių apibrėžti ar iškreipti asmeninės žmonių patirties ir santykio su jiems brangiu šventuoju.

Kiekvienai sielai žemėje Šventoji Motina apsireiškia taip, kaip ta siela gali geriausiai ją suvokti ir priimti, kad kiekviena siela asmeniškai būtų kviečiama panerti į jos neaprėpiamą ir švelnų gailestingumą ir būti pripildyta jos meilės, kol ims linkti keliai.

Čia ištrauka iš ilgos Mūsų Gvadalupės Mergelės pagarbinimo giesmės.

◀ *Ex-voto: „Nuestra Señora de los Cuchillos,* Mūsų Peilių Motina"

GVADALUPĖ – MERGAIČIŲ GRUPUOTĖS LYDERĖ ROJUJE

Gvadalupė, *La nuestra Señora*, Mūsų Šventoji Motina,
yra mergaičių grupuotės lyderė Rojuje.

Tikrai žinau, kad ji iš Pačukos,
o jos ranką puošia ženklas *La Loca*.

Gvadalupė – mergaičių grupuotės lyderė Rojuje,
tai žinau, nes aš iš tų, kurie valgo
su peiliais, be šakučių, tik peiliais.

Esu iš tų, prisėdančių ant šaligatvio krašto pasikalbėti
ir spoksančių į automobilius, kurie nori ten sustoti.

Esu iš tų, kurie atsitempia kėdę
ir pastato vidury šaligatvio,
ir sėdi kiaurą dieną, spoksodami tiesiai į saulę
nemirksėdami.
Jie sako, kad čia puikus vaistas akims.

Nekaltoji Mergelė Marija yra mergaičių grupuotės lyderė Rojuje.
Ji Pragaro Angelas, važinėjantis harliu.
Aš tai žinau, nes esu iš tų,
kurie mano, kad ratų tepalas – šventas vanduo.
Jie aukoja mišias kely
šeštadieniais dėvėdami šalmus.
Variklis – jų altorius.
Jie klaupiasi ir meldžiasi visą dieną,
ir krikštijasi karterio alyva.
Jų batų padai
nuolat kvepia benzinu.
Esu iš tų, kurie mano, kad išpažintis
būtina tik akimirką prieš susidūrimą.

Gvadalupė – mergaičių grupuotės lyderė Rojuje,

aš tai tikrai žinau,
nes esu iš tų,
turinčių savo *abuelita*, kuri,
išgirdusi apie miuziklą „Briliantinas“,
laksto kiauromis kojinėmis aplink kaip voverė
šaukdama, kad anūkė jai papasakojo
apie puikų naują filmą *El vaselino.*

Esu iš tų senelių
tūkstančio metų senumo akimis,
kurių dantys visiškai nauji.
Protezai įstatyti vos prieš dvejus metus.
Jų dantys lygūs ir vienodi.
Jų veidas virš nosies senas,
o smakras jaunas.

Esu iš tų senų žmonių,
kurie gali sėdėti ant kėdės kraštelio
nesiremdami nugara į atlošą,
jie gali taip sėdėti nejudėdami ilgą laiką.
Jie paprasčiausiai sėdi tiesūs ir išdidūs,
įkvėpdami ir iškvėpdami,
nors jie kaip nestiprūs popieriniai maišeliai.

Esu iš tų, kurie naktį
pasikviečia dar senesnius senolius, kad per sapnus atkeliautų
į mūsų miegamuosius ir išgirstume senąsias tiesas.
Jie porina mums, ką pasakojo ispanai –
kaip siaubingai jie mus šmeižė,
svetimšaliai mėgsta pasakoti
apie mūsų paprotį aukoti žmones.
Tai melas. Mes visada vertinom gyvybę.

Konkistadorai nesuprato didingiausio mūsų pasakojimo
apie didžiadvasį karį, nužudytą
tų, kurie negalėjo pakęsti švytinčios jo meilės.
O tame pasakojime žudikai jam išpjovė širdį
ir įmetė jo kūną į *cenote* –
šventąjį šulinį.

Jis mirė, buvo sudegintas ir palaidotas.

Pasak didžiosios legendos, jis prisikėlė po trijų dienų,
ir, kaip sako šeimos vyresnieji,
kam rūpi, kieno pusėje jis buvo? Jis buvo Dievas.

Užkariautojai nieko nesupranta apie Dievą,
kurį pažįsta Dievo žmonės.
Juos nepaprastai siutino „raganos".
Jomis jie laikė genčių žiniuones,
dainininkes ir poetes,
todėl jie išplėtė kraugeriškos inkvizicijos ribas –
skverbėsi į Naująjį Pasaulį,
šie svetimšaliai privertė mūsų kunigus, pasakotojus ir senius
kopti laiptais į akmens bokštus, jie vertė
žmones žudyti saviškius, o tai šlykščiausias nusikaltimas
sielai.

Štai ką pasakoja senoliai, kurie
ten buvo ir atėjo papasakoti mums senųjų istorijų
apie *Día del los Muertos.*

Aš esu iš tų, kurie žiemą medžioja, kad pramistų,
ir dažnai suimami dėl brakonieriavimo.
Jie stengiasi, kad juos suimtų visus kartu,
kad jie galėtų drauge sėdėti kalėjime
pasakodami senas istorijas,
kartu verkti ir dainuoti
iš visų plaučių.

Esu iš tų, kurie buvo ir yra grūdami
į imigracijos ir deportacijos įstaigas,
sėdi ten su virpančiomis metalinėmis etiketėmis,
įvertomis į ausies lezgelį,
kaip galvijai skerdykloje.
2000 dolerių, nesvarbu, ar kad grįžtum,
ar liktum čia, – sukčiui Kojotui
jokio skirtumo.
Jis paliks tūkstančius nemokančių

skaityti ir rašyti sielų
dykumoje
su degalinių kelių žemėlapiu ant plonyčio popieriaus
ir senu buteliu nuo pieno, pripiltu vandens.
Kojotas nepasakys tau, kad iki Los Andželo
liko 800 mylių
per dykumą be upių.
Tačiau dauguma įveiks šį kelią,
net jei atrodė neįmanoma.
Bet juk sakoma, kad Mohavių dykuma –
Mūsų Motinos žemė ir šios dykumos
kvadratinėje mylioje slypi daugiau stebuklų
nei kurioje kitoje vietoje žemėje.

Gimiau kaip meksikietė, mane augino kaip
madjarę, švabę, romę.
O Gvadalupė rūpinasi tokiais
kvailiais kaip mes... traukiančiais per įvairiausias
dykumas, baladojančiais tuščiu vandens ąsočiu
per pavargusias kojas, svirduliuojančiais, einančiais
į kairę nuo saulėtekio, į dešinę nuo saulėlydžio,
iš mažyčio mums duoto žemėlapio
mes pasidarome mėlynų ir raudonų greitkelių sombrerą,
kad prisidengtume galvas nuo karščio.

O Mohavių dykumoje gyvena
tie, kuriuos Valstijų gyventojai
vadina raudonuodegiais vanagais... bet mes žinome,
kad čia Mūsų Gvadalupės Mergelė raudona suknele,
su juodu nėštumo diržu, sujuostu ant liemens...
Ir ji parodo mums, kad ten, kur šviežias suniokotas grobis,
rasime vandens.
Ji parodo mums skraidantį vabzdį,
žinantį, kurio kaktuso šaknyse
susikaupę vandens.

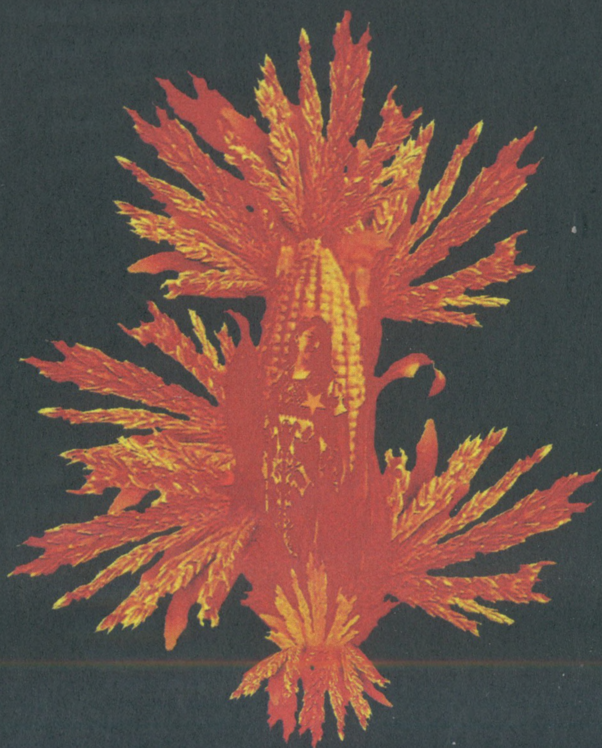
Ji parodo tų rūšių paukščius,
kurie skraido ten, kur vanduo...
giliai po stalkalniu uolienų dubenyse slepiasi vanduo...

Sekdami paskui ją, Mūsų Ponią, šliaužiame
pilvais po žemomis smėlio atbrailomis ir
randame slypintį vandenį, panardiname veidus į jos delnus
ir geriame jos skaidrią, vėsią dovaną...

Net kai tiek daug kas mums trukdo,
galime rasti kelią iš dykumos
ir dažniausiai – kelią atgal į gyvenimą...
dairydamiesi, kad ją išvystume
daugybe jos pavidalų: vandeny,
šiaurinėje žvaigždėje, mėnesienoje –
ir sektume paskui per tamsą.

Gvadalupė – mergaičių grupuotės lyderė Rojuje.
Tikrai žinau, kad ji iš Pačukos,
o jos ranką puošia ženklas *La Loca*...
Kartais ji vairuoja automobilį su keturių bėgių pavarų dėže, su
variklio dangčiu
ir mėlynais užpakaliniais žibintais, skrosdama dykumas
ir kelius, kad rastų tokių sielų kaip mes.

Ir aš meldžiuosi jai,
meldžiu jos,
Meldžiuosi jai *Mío Dío, Dío Mío*,
nes ji stipriausia man pažįstama moteris.

„Kelkis!
Net tada, kai
buvo pralietas
kraujas...
ypač tada, kai
buvo pralietas
kraujas“, –
sako *La
Conquista*,
Mūsų
Nugalėtųjų
Dievo Motina.

PENKTAS SKYRIUS

Kelkis! Net tada, kai buvo pralietas kraujas, sako La Conquista, *Mūsų Nugalėtųjų Dievo Motina*

Sapnuotojų skerdynės: *Maíz* Motina

SAPNAI: MES VIS TIEK PAKILSIM

Jei žmonės liautųsi sapnavę drąsius sapnus,
ir pasaulyje niekas drąsiai nesielgtų.

Nepažaboti sapnai – svarbiausias
veiksmo variklio kuras.

Beprotiški sapnai – Gyvenimo
varomosios jėgos aukso degiklis.

Jei apie tai nesapnuosi,
to nepadarysi.

Kelkis!
Nereikia užbėgti už akių,
verčiau visur sėti

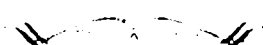
◀ ***Ex-voto:*** **„Kelkis net tada, kai buvo pralietas kraujas"**

pačius gražiausius,
laukinius sapnus,
užaugintus sielos.

BIOGRAFIJA: PASLAPTINGAS AMŽINAS MOTINOS GYVENIMAS

Mes tai žinome: visi mūsų protėviai, o kartais ir mes patys šiais laikais esame patyrę neapsakomų, o kartais kone nepakeliamų dalykų: itin netikėta ir visa griaunanti jėga, dingojosi, sunaikins visą gyvastį.

Tačiau sielvarto ištiktoje širdyje slypi aukso pieva – gyva, žydinti ir galinti pamaitinti kiekvieną ten užsukusį. Ši neužgesinama Meilės širdis saugo gyvybės jėgą, net jei visa aplinkui skendi griuvėsiuose.

Mes esame šios aukso pievos augmenija. Nors svajonės žlunga, svajotojai pražūva, nors praliejamas kraujas, mūsų sielos esmė stebuklingai lieka gyva ir atgaivinama to, kas nesunaikinama. Mes mylime motiną, suteikiančią naują gyvybę, ir jos ilgimės, o ji myli mus ir ilgisi mūsų, taip ji kviečiama suteikti mums gyvybę ir dar kartą.

Seniausios tautos, seniausi genčių žmonės visuomet pažinojo Mūsų Motiną. Jie pažinojo ją vienu ar keliais iš tūkstančių jos vardų.

Čoluloje, Tlaskaloje, kitose Meksikos vietovėse ir šiais laikais vis dar gyvena vargšų ūkininkų, kurie ir dabar kukurūzus skina rankomis kaip Motinos garbei darė jų protėviai prieš kelis šimtmečius. Jie prisimena Palaimintąją Motiną dar iš tų laikų, kai nebuvo užkariauti, dar iki tol, kai 1519 metais prasidėjo žiaurus susidorojimas su dauguma genčių ir jų pavergimas.

Valstiečiai tuomet, visai kaip dabar, manė, kad visose sėklose slypinti Gyvybės Jėga yra Motinos, kuri visais rūpinasi ir visus maitina, palaiminimas.

Žmonės neišsižadėjo tokio supratimo ir prisiminimų apie Didžiąją Moterį, nors valdžia ir jos siekiantieji įnirtingai stengėsi tą tikėjimą pakirsti.

Štai kaip viskas vyko: 1519 metais Ispanijos karalius atskyrė žydus, priversdamas daugelį prieš savo valią priimti krikščionybę. Ispanija pradėjo kruvinąją inkviziciją. Buvo finansuojamos įgulos, kad mediniais laivais plauktų iš Europos į Actlaną (*Aztlán*) – toks

vienas iš senųjų Meksikos pavadinimų. Taigi konkistadorai raiti ant arklių per potvynio bangas nusigavo į nuostabią ir nepaliestą pakrantę, ten, kur dabar stovi Meksikos miestas Jukatanas.

Vėliau žudydami beginklius vietos gyventojus, klasta kiršindami gentis, grasindami numarinti badu ar išžudyti įbaugintas šeimas, jei šios gindavo grobiamas dukteris (ir jei jų sūnus atsisakydavo karo prievolės), užkariautojai primetė jiems patronatą, kad užsitikrintų ištikimybę. Ginkluoti kariai iš Europos, Senojo Pasaulio, teigė turį teisę reikšti pretenzijas į visus abiejų Amerikų gyventojus. Vėlesniuose pasakojimuose jie vadinami „tyrinėtojais". Jie tikrai ne tik tyrinėjo naujas žemes.

Jie turėjo labai konkrečių tikslų – atvyko grobti žemių, naudingųjų iškasenų, aukso, brangakmenių, vaikų, merginų, tvirtų vyrų. Be jokių skrupulų jie ėmėsi teroro, kad visa tai užgrobtų ir įbaugintų žmones, palaužtų jų dvasią. Plėšikams sekėsi nesunkiai; pavergę daugumą, kai kam jie parodė palankumą ir taip iš esmės užvaldė kiekvieną sielą be galimybės ją išpirkti.

Įsibrovėliai ispanai pasivadino konkistadorais, tačiau iš tiesų jie atstovavo tik mažytei godžių savanaudžių saujai, nes pati ispanų tauta nepaprastai gailiaširdė ir šilta; nors kai kas Ispanijoje teigė esą „kilmingi", dauguma žmonių tais laikais tebuvo baudžiauninkai, kenčiantys valdžios priespaudą.

Vieni patys konkistadorai nebūtų pajėgę sugriauti išsivysčiusių abiejų Amerikų kultūrų. Prie šių plėšikų netrukus prisidėjo būriai dvasininkų ir kitų godūnų, teigiančių, neva jie – Ispanijos, Graikijos, Italijos ir kitų Europos valstybių didikai, turintys teisę į tuos, kurie gimė Amerikoje.

Šešioliktame–aštuonioliktame amžiuje naujakurių ordos veržėsi grobti žemių ir vergų Amerikoje prisidengdami religija, regis, nė nesuprasdami, kad net didžiausias, įspūdingiausias aukso kryžius *negali* paslėpti bukaprotiško ir besotės širdies godulio.

Apsimesdami, kad jų tuštybė iš tiesų yra vertybės, prisitaikėliai ginklais spaudė okupuotus vietinius. Jų persekiojimas Meksikoje kartais vis dar vadinamas Meksikos inkvizicija.

Primesdami savo religiją vietiniams, kaip kad jie pasielgė su žydais Senajame Pasaulyje – Europoje, šie įsibrovėliai, vyrai ir moterys, slinko per Karibų salas, Centrinę ir Pietų Ameriką, leisdami sau karališkai veltėdžiauti, mušdami, luošindami, už menkiausią prasi-

žengimą žudydami ir pavergdami moteris, vaikus ir vyrus – šie buvo jų turtas.

Ugnimi, kardais, kūjais viską niokojant (vietos istoriją, meną ir kultūrą) Meksikoje ir kitur buvo sunaikintos milžiniškos senovės bibliotekos, kuriose buvo laikomi poezijos kūriniai, mokslo – biologijos, zoologijos – veikalai, užrašytos derlingumo dainos, šokiai, šeimų ir karų istorijos, mitai, lobynų apskaita, astronomijos vadovėliai, žinios apie orų ciklus – visos sritys, tradiciškai priklausančios Šventajai Motinai. (Tik penki rankraščiai iš milijonų ritinių išliko per užkariavimus: du iš jų yra faksimilės, bet juose nėra nė žodžio apie Gyvybės Motiną ar Tėvą, nei apie Šventąjį Kūdikį, kuriuos širdyse amžių amžius nešiojosi *los indios* – vietos gyventojai.)

MOTINA, IRONIJŲ IRONIJA

Stengtis sumenkinti masines žmonių skerdynes, kad buvo sunaikinta jų kultūra, juo labiau visa tai paneigti, kai visa jau įvykę, – veikiausiai ši prigimtinė nuodėmė neišperkama. Kaip ir tų žudikų, kurie neigia holokaustą per Antrąjį pasaulinį karą, genocidą Armėnijoje ir Kambodžoje, mozūrų ir švabų genčių skerdynes, tai, kas nutiko kurdams ir šimtams kitų tautų, ir šiais laikais vis dar yra tokių, kurie trokšta ištrinti prisiminimus apie šaltakraujišką invaziją į abi Amerikas ir bando pervadinti blogį „gėriu".

Tačiau ir dvidešimtame amžiuje, matydami, kaip diktatorius Robertas Mugabe sunaikino Zimbabvę, diktatorius Thanas Shwe (Švė) sužlugdė Birmą, kokie siaubingi Haičio kolonizacijos padariniai: kaip plėšikavo apgailėtini jos diktatoriai Duvalier – Papa Dokas ir jo sūnus Beibi Dokas, kaip išlaidavo šio žmona Michèle Bennett, regėdami, kaip mūsų laikais kai kurie kraštai ir žmonės bemaž sunaikinami, kone visą laiką sėdėjome pirmose eilėse, plačiai atsimerkę liudydami, kad vos saujelė galvažudžių gali užgrobti šalį ir nuskriausti milijonus.

Patyrę žmogiškosios prigimties begalinę menkystę, ir šiuolaikiniame pasaulyje mes įžvalgiai nuspėjame diktatorių teroristinius manevrus, kurių šie griebiasi, kad sutriuškintų priešininkus ir paimtų valdžią (jie be menkiausios dvejonės žudo tuos, kurie stengiasi apginti tiesą ir nekaltumą), matome, kokie jie nepalenkiamai godūs pinigams, kaip trokšta pavergti kitus. Senieji pasakojimai apie siaubingus įvykius ir kokios buvo tikrosios Amerikos užkariavimo prie-

žastys, turėtų išlikti kaip brutalių, baisių, bet liudijančių tiesą istorijų rinkinys.

Nuožmaus blogio neatpirksi švariai nuplovęs visą *merde*, mėšlą, reikia prikelti gyvybinę jėgą, iškelti ją iš purvo, kančių ir kraujo, kad ji ir vėl švytėtų, būtų tinkamai ir pagarbiai apdainuojama, nesvarbu, kad ir kas nutiktų.

Šventoji Motina ir Šventieji Žmonės buvo nustumti per užkariavimus, tačiau yra gerbiami šiuolaikinėse abiejų Amerikų bažnyčiose, nors ir vadinami naujais vardais, dauguma jų skiriasi nuo senųjų. Kai septintą dešimtmetį atvykau į Čolulą, daugybė žmonių joje, kaip ir visur kitur, žinojo ir senuosius, ir naujus Motinos vardus – vadino ją mylimos Šventosios Motinos vardais. Jie ją puikiai atpažįsta, nes *žino* apie ją viską, kad ir kaip jai būtų užtepliotas veidas, kad ir kaip ji būtų vadinama.

Yra ir dar viena priežastis, kodėl žmonės išlaikė Motiną ir Šventuosius Žmones gyvus savo atminty per invaziją. Keista, bet mažoms agresyvioms užkariautojų grupelėms, linkusioms pavergti kitas tautas, būdingas bendras bruožas: dažnai prasideda „didingų statybų karštinė". Įsibrovėliai nori sugriauti egzistuojančią kultūrą, siekia sunaikinti ir nugramzdinti užmarštin žmonių idealus ir ikonas, kad būtų regimos tik užkariautojų vertybės.

Tai matėme mūsų laikais įvairiose šalyse, ryškiausi pavyzdžiai – didingų pastatų statybos Hitlerio Vokietijoje, Rumunijoje valdant Ceauşescu (Čaušesku), Sovietų Sąjungoje po Antrojo pasaulinio karo. Kiekvienoje šalyje nedidelė grupelė, o kartais net vienas žmogus nurodė sunaikinti iktolinį kultūrinį gyvenimą, buvo deginami, užliejami ir užtvindomi, ištuštinami kaimai, dirbamoji žemė ir įranga, išgabenami arba išskerdžiami naminiai gyvuliai.

Toks naikinimas paskatino daugybę kaimo žmonių keltis į betoninius daugiaaukščius miestuose, juose jau nebuvo bendro šulinio ar upės. Visų gerbiamos šventyklos ir nuostabūs senųjų kultūrų statiniai buvo griaunami, o vietoj jų mūrijami didingi „valstybės" pastatai mažumoms – ar net vienam asmeniui – ir jų tikslams šlovinti.

Įsibrovėliai Meksikoje ir abiejose Amerikose spaudė vietinius prie darbo, vertė juos nugriauti savo pačių šventyklas, statulas, naikinti freskas ir stelas. Pavergtiesiems buvo įsakyta sunaikinti milijonus relikvijų, šventyklų, Motinos skulptūrų ir paveikslų, kurie liudijo, kokia ji buvo dosni teikdama žmonijai kūrybiškumo dovaną.

Tose senosiose šventose vietose, ant senųjų griuvėsių, juodadarbiams buvo liepta statyti ištaigingus rūmus ir namus įsibrovėliams aukštinti – kurti statulas, kurių veido bruožai europietiški, o ne vietos gyventojų.

Šiandien tokia likimo ironija priverstų Palaimintąją Motiną švelniai šyptelėti: daugelio iš tų tūkstančių užkariavimo laikotarpiu vergų Meksikoje statytų bažnyčių sienos tebekyla aukštyn, tai tiesa. Bet pamatai, kertiniai akmenys, kurie virš žemės dažniausiai iškilę šešis ar devynis metrus ir dar daug akmenų slypi giliai po žeme, – tie akmeniniai pamatai buvo sukrauti Motinos ir jos Šeimos šventykloms ir šventovėms ikikolonijiniais laikais.

Šiuos akmeninius pamatus nepaprastai kruopščiai ir tiksliai sukrovė Šventieji nahuatliai, jie kur kas seniau nei *conquistadores* įkėlė koją į Ameriką.

Taip, užkariavus Naująjį Pasaulį per visus tuos šimtmečius Motina išliko šimtų iš tūkstančių bažnyčių, iškilusių abiejose Amerikose, pamatuose: Šventoji Motina vis dar yra pamatas ir ištakos visko, kas stūkso virš jos.

Tie, kas žvelgia į tas bažnyčias, nė neįtaria, kad ilgai prieš užkariavimą actekai, majai, inkai – visi statė naujas piramides ant senųjų, toks buvęs techninis sprendimas, užtikrinantis aukštų statinių stabilumą.

Tačiau tose vietovėse gyvenantys senoliai, su kuriais kalbėjausi, man paaiškino, kad, be inžinerinės naudos, tikroji naujų statinių statymo ant senųjų pamatų priežastis buvo pagerbti „kojas". Kitaip tariant, pagerbti Šventąsias šaknis, iš kurių auga visa, kas nauja.

Todėl į visa tai galima žvelgti ir šitaip – tūkstančiai užkariautojų laikais pastatytų bažnyčių ne senąsias šventyklas slepia, o yra pakeltos ant jų ir palaikomos Šventosios Motinos, jos maitinančių šaknų.

Galbūt galite įsivaizduoti, kad liepusieji statyti naujus pastatus manė, kad ištrina kultūrą, kurią laikė svetima, o tie, kas juos statė, buvo įsitikinę, kad Mūsų Šventosios Motinos galybė neaprėpiama ir tokia tvari, kad tuos naujus statinius atlaikys.

Galbūt senasis vietinis meistras, nors ir pats būdamas vergas, įtikino ispanų statybininką panaudoti senuosius Šventųjų šventyklų pamatus. Galbūt, įžvelgdamas naudą, kad naujoji šventovė tvirčiau stovės ant tobulų pamatų, ispanas statybininkas sutiko išsaugoti senąsias vertybes, atsidavimą Motinai ir jos giminei ir statė remdamasis į jos tvirtybę.

Kad ir kaip ten buvo, abiejų Amerikų gyventojai išsaugojo Šventąją Motiną pamatuose, slegiamuose milžiniškų statinių, nes suprato, kad, visai kaip augalams, svarbiausia yra šaknys, nes būtent tai, kas yra po žeme, palaiko, maitina ir paremia.

Nesvarbu, kas stengiasi ją užgniaužti, stato virš jos, užmūrija ją sienomis, ji vis tiek čia. Visi, kas geba ją matyti, ją mato. Visi, kas gali ją girdėti, girdi.

Taip, kaip palaimingai ir lemta būti.

SENOJI MOTINA VISADA SAPNUOJA SAVE NAUJAI

Galbūt sapnuojame naujus sapnus tik sau. Bet tikrai sapnuojame ir senus sapnus, perdirbame kitų, gyvenusių dar gerokai prieš tai, kai gimėme, sapnuotus sapnus. Šiuo požiūriu mes nepaprastai panašūs į kai kuriuos protėvius: mūsų protėvių dovanos ir sapnai nemirė, kai jų gyvenimas buvo žiauriai ar pernelyg anksti nutrauktas ar net kai jie ilgai gyveno.

Nesvarbu, iš kokių genčių būtume kilę (kai kurių šaknys apima ir kelias gentis), tarp mūsų, tarp visų mūsų protėvių buvo tokių, kurie sapnavo dabartį, praeitį ir ateitį.

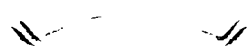
Kibirkščių liūtys, skleidžiamos geriausių jų sapnų ir suvokimo, paslaptingai yra gyvos ir mūsų sieloje – mes jaučiame impulsus, mus netikėtai aplanko įkvėpimas, kartais tai suliepsnoja mūsų širdyje nauja jėga ir skatina daryti, ir būti... ir grąžinti sielą iš pasivaikščiojimų vien po negyvėlių žemę.

Net jei viena karta palieka šį pasaulį, dauguma kiekvienos kartos vilčių, idėjų ir sapnų stebuklingai ieško atsparos vėlesnėse kartose. Geriausi paveldėti kiekvienos kartos idealai, net jei ir buvo sunaikinti ar palaidoti, regis, šaukia mus per laiką, prasismelkdami per šiuolaikinio mūsų gyvenimo aplinkybes it koks nenugalimas artezinis šaltinis, palaikantis mūsų būtį.

Taip ir prisiminimai apie Šventąją Motiną. Senasis gyvenimas ir gerumas beldžiasi, kad būtų įsileisti, kad tapę mūsų savastimi būtų naujai panaudoti, kai mums to reikės.

Visas gėris, kurio ieškome, taip pat mūsų ieško. Gėris, kurį kada nors pažinome šeimoje ar kurį mums leido pažinti žmonija, vėl mus susiras. Psichika – tarsi atskira visata, kur tai, kas gera, niekuomet iš tiesų neprarandama. Jei prarasime kurią nors dalelę to, kas Šventa,

ir negalėsime jos rasti, mes ją susapnuosime. Mes visuomet ją susapnuosime iš naujo.

Beveik visur Čolulos apylinkėse ir jos kvartaluose, kur buvau kviečiama į namus ir man teko įkelti koją, tebuvo vienas kambarys: trys sienos ir švari plūktinė asla. Kaip ir daugumoje vietų Amerikoje, kur gyvena vargšai, ketvirtą sieną dažnai atstodavo purpuriniais žiedais apsipylusi juodoji dalbergija arba tolumoje dunksantis melsvas kalnas.

Mažuose kiemeliuose spiginant popietės kaitrai, ragaudama gausiai citrina apšlakstyto patiekalo – pagrindinio dienos maisto, sužinojau, kad dauguma žmonių čia nepaprastai pasiaukoję Šventajai Motinai. Čia ji pažįstama iš apokrifinių raštų ir pasakojimų, per amžius perduodamų iš lūpų į lūpas.

Kai kurie žmonės vis dar prisimena Palaimintąją Motiną kaip Šiloneną (*Xilonen*), kartais ji vadinama *Santa Xilonen, La Madre del Maíz* (tarti – Mais), *Madre Maízeles*, Kukurūzų Laukų Motina, kai kas iš jų teigia, kad ji ir yra jų *La Nuestra Señora de Guadalupe.*

Asunsjona – mano miela smulkutė vedlė po laukus, pievas ir tenykščius kraštus – papasakojo, kad *La Morenita* (Mūsų Mažoji Rudoji Ponia) yra *La Mujer Grande* (Didžioji Moteris) ir kad ji liko gyva per didįjį užkariavimą, nors daugybė vietinių tada žuvo.

Vieną naktį, gulėdama miegamajame po medžiu, pro kurio lają, atstojančią stogą, prasiskverbė žvaigždžių spindesys, nugirdau Asunsjoną ir kitas senas moteris ir vyrus kalbantis, jie sakė „sapnuojantys balsu“, kitaip tariant – jie prisiminė, kaip buvo kadaise.

Vienas labiausiai man patikusių jų pasakojimų buvo apie Mūsų Gvadalupės Mergelės kaulus, vaikštančius tarp žmonių, apsivilkusius įvairiausius *trajes típicas*, „kostiumus“, nes kiekviena bendruomenė pažinojo ją skirtingais pavidalais.

Šiose vietovėse ji puošėsi *ytatls*, raudonų siūlų pūpsniais abiejose galvos pusėse. Kitame kaimelyje, keliaujant į pietus nuo Čolulos, ji slėpėsi po šydu nuo dulkių audrų, kildavusių ką tik suartuose laukuose, čia ją dažnai išvysdavai besisukančią verpetuose virš žemės. Kitame kaimelyje, kai norėdavo parodyti, kad sielvartauja, ji būdavo apsikirpusi. O dar kitame ji būdavusi visiškai be plaukų, taip rodydavo, kad jokie netyri dalykai prie jos nelimpa.

Kitur ji buvo suvokiama kaip vaikas, žvelgiantis į motiną – kitą šventą būtybę. Viename kaimelyje ji pasirodydavo su barškančiais vėžlių kiautų diržais. Kitame ji buvo apsisiautusi raganėmis, vėdrynais ir oranžiniais serenčiais. Dar kitame ji buvo nuolat besilaukianti Mažojo, kartais dar vadinamo *El Mañuelito*, o kartais *Niño Jesús*, Kūdikėliu Jėzumi.

Man tai pasirodė itin prasminga: Didžioji Moteris, Šventoji Marija, *Mer Mother, La Nuestra Señora, La Mera Mera* (visa ko esmė ir priežastis) savo malonėje pasirodo išpuošta, aprengta ir suteikus jai tokius bruožus, kokius siela šioje žemėje gali suprasti ir ją atpažinti iš visų galimų jos pavidalų.

Skirtingi pavidalai ir skirtingas menas. Skirtingi žmonės. Ji gali būti tamsiaodė, šviesių akių, tamsių akių, bronzinės odos, mėlynų akių, raudonais plaukais, šviesiaodė, su didele nosimi ir mažyte, bet vienas dalykas nesikeičia – jos rankos, jos visada dosnios.

Ta pati siela. Ta pati nuostabi siela. Mūsų Motina. Ta pati Šventoji Motina. Ta pati.

JEI LAIKUI BĖGANT JOS NETEKTUME, VĖL JĄ SUSAPNUOTUME

Ar žinote, kad sapnai naktį kartais suteikia įspūdingos informacijos? Taip, tai nutikti gali visiems. Jei visą dieną keliavome, mąstėme ar daug skaitėme, naktį sapnai gali būti ryškesni nei paprastai. Tarsi pasąmonė išsirinktų kokią nors smulkmeną iš to, apie ką galvojome ar regėjome vaizduotėje, o tada jau mūsų siela sapne mums pateikia išsamesnį vaizdą ir ne tik tiksliai „sužinome“ kai ką konkrečiau už tai, kas akivaizdu, prisimename kai ką svarbaus ir sielai: kartais savo sielai, kartais mylimojo, kartais šeimos ar genties sieloms, o kartais galbūt net pasaulio sielai.

Taip man nutiko važiuojant Panamerikos plentu iš Denverio Kolorado valstijoje į patį tolimiausią Darjeno džiunglių kraštą Panamoje.

> Važiavau ilgai, stabtelėdavau, pernakvodavau ir keliaudavau toliau. Mane buvo užplūdęs begalinis liūdesys dėl ištisas savaites girdimų senų pasakojimų, kuriuose glūdėjo konkistadorų ir tų, kurie atvyko su jais ir po jų, kad užgrobtų ir pavergtų šį kraštą, sėtos groteskiškos mirties motyvas.

Taigi, vieną naktį, kai nakvojau pačiame žaluma dvelkiančių kukurūzų laukų už Čolulos pakrašty, susapnavau dar kitą *Xilonen*, *Maíz* Motinos, vardą.

Nežinau, ar čia buvo tikrasis senas vardas, kurį sapnų kūrėja išvertė į ispanų kalbą, ar naujas vardas, pasirodęs žemėje, o gal nepažįstamoji iš padebesių. Aš sapnavau Didžiąją Moterį, *Maíz* Motiną, kuri dar buvo vadinama *Las Sedas* – Šilkiniai Plaukai.

Sapne regėjau, kaip švelniai *Las Sedas* apvyniojo nuostabius drėgnus auksinius savo plaukus apie kiekvieną kukurūzo burbuolę, slypinčią po žaliais lapais. Sapne supratau, kad šilkiniai kukurūzų spalvos jos plaukai ramino ir saugojo švelnias burbuoles. Ji palaikė tinkamą temperatūrą, kad pasėliai vešėtų ir mirtinai nesuskrustų svilinančioje saulėje.

Las Sedas – švelni mažiausių gyvybės pavidalų motina. Mylinti motina, šilkiniais plaukais gaivinanti ir sauganti sultingus, augančius, nekaltus ir dar nesubrendusius, nesunokusius derliui imti vaisius.

Aiškumo akimirką sapne pamaniau: *čia kaip namie*. Tose vietose, kur augau, vienas senas pražilęs ūkininkas leisdavo mums, vaikams, lakstyti po jo aukštų kukurūzų lauką. Tačiau jis mus, driskius, įspėjo nelupti lapų nuo burbuolių, antraip joms pakenktume.

Sapne pažvelgiau į savo vaikystės kukurųzų laukus – kukurūzų stiebus, vilkinčius žaliais apsiaustėliais su geltonu šilko pamušalu, saugančiais nuo saulės kaitros: tai buvo vienintelė apsauga neleidžianti jiems iš saldžių ir švelnių virsti sausais ir negyvais.

Paskui sapne išvydau mieląją Šiloneną, kuri nebuvo tokia jau miela, į ją nebuvo lengva žiūrėti; jos akyse pamačiau ne tik meilę – išvydau ir deginantį nuožmumą.

Ji ištiesė ranką, norėdama kai ką parodyti ir ragindama prieiti arčiau. Jos delne išvydau siaubingą grožį – auksinį kukurūzo grūdelį, permirkusį skaisčiai raudonu krauju.

Širdis smarkiai suspurdėjo iš skausmo ir jaudulio. Ir tada supratau: nors milžiniškus kukurūzų laukus sunaikino užkariavimo liepsnos, pasiglemžusios ir gyvus padarus: gyvūnus ir žmones, augalus ir gėles, – nors visa tai buvo sunaikinta, tol, kol išliko bent vienas kukurūzo grūdelis, tasai grūdelis bus maitinamas žiauriai nužudytų žmonių krauju.

Šis paskutinis kukurūzo grūdelis buvo Motina, amžinas, gaivališkas grūdas, kuris gulės purve ir bus trypiamas kareivių, tačiau iš jo, iš to vienintelio grūdelio, rasis dešimtys tūkstančių grūdų, kurie savo ruožtu duos pradžią dar dešimtims tūkstančių. Šis gyvybingas dauginimasis niekada nesibaigs.

Žmonės bus pamaitinti. Jie ir vėl klestės. Tai, kas buvo nužudyta, grįš šokančiais, vilnijančiais ir žydinčiais, kupinais gyvybės pavidalais.

Ir visa tai rasis iš vieno grūdelio, palaistyto nužudytųjų krauju.

Pabudau miglotai prisimindama tai, ką, mano manymu, supratau sapne. Mes rengdavome sėklų skaičiavimo konkursus 4-H* mugėse. Buvau kilusi iš kaimo, todėl žinojau, kad kiekviena kukurūzo burbuolė turi 700–800 grūdelių, ir net mažiausias nykštukinis kukurūzas jų turi bent 400. Įsivaizduokite, kas rastųsi iš vieno įsišaknijusio grūdelio, iš kurio išaugtų bent aštuonios burbuolės, arba 64 000 kukurūzo grūdelių, – ir vien iš vieno augalo per sezoną!

Negalėčiau pamiršti kruvinos istorijos, to, kas slypi Tlaskalos, Čolulos ir Pueblos žemėje. Tačiau sapne Motina iš neatmenamų laikų man pasakė, kad net skerdynės, kurių tikslas nužudyti visa, kas šventa, pamaitins šį stebuklingą grūdą, o šis savo ruožtu maitins žmones.

Man pasirodė, kad tai tinka ir mano pačios gyvenimo skauduliams. Kartu svarsčiau, kas nutiktų, jei mes visi bent šiek tiek būtume panašūs į *Las Sedas*, savo ir kitų po ilgų kančių nesunaikinto švelnumo trupiniais apgobtume tą vienintelį ir menkutį mums likusį grūdelį – grūdelį, aplaistytą krauju, – ir jį saugotume.

Nepaprastai nuostabu būtų laiku nusigręžti nuo griuvėsių ir susitelkti į tai, kas mums liko, kad ir sukruvinta. Manau, *Las Sedas* norėjo parodyti, kad pati esmė lieka net praliejus kraują, pasėjus širdgėlą, kai deginama, apleidžiama, išduodama ir žudoma. Pagrindas visada bus po kojom, kaip tie šventyklų pamatai, ant kurių užkariautojai statė savo bažnyčias; visuomet bus tasai paskutinysis grūdas – nes jis simbolizuoja Mūsų Motiną, Neužgesinamąją.

---

* 4-H – pasaulinis jaunimo organizacijų tinklas. Pavadinimas atspindi keturias sritis, į kurias orientuota ši jaunimo programa: galva, širdis, rankos ir sveikata (angl. *head, heart, hands, health*). Programos tikslas ugdyti pilietiškumą, lyde-

Meldžiausi ir klausiau: „Ar visi mes nesame tie, kurie kadaise vienaip ar kitaip buvo sukrėsti, sutriuškinti, tačiau pajėgė ištverti, nors buvo suniokoti ir jiems liko vos lašas kraujo? Ar mūsų kraujyje, ar kur nors šalia nėra „ko nors“, kas pakyla, kad apsaugotų vienintelį ir paskutinį mūsų sielos grūdelį?“

Kitą dieną papasakojau Asunsjonai ir jos draugų būreliui, kad sapnavau *Las Sedas*. Staiga jie nutilo ir paniuro, pamaniau, kad nenorėdama būsiu juos įžeidusi ir jie nepritaria tam. Bet taip nebuvo. Jie buvo priblokšti. „Kas tu tokia? – klausė. – Kas iš tiesų esi?“ Jie nė nesiklausė mano padriko bandymo atsakyti į tokį paprastą ir sudėtingą klausimą. Jie jau planavo šventę *Las Sedas*.

Jie žinojo, kokio maisto reikia: šviežių kukurūzų, aštriu peiliu nupjautų nuo stiebo, granatų sulčių, švelnaus šokolado, gardžių kukurūzų tešlos vyniotinių, įsuktų į *Las Sedas* lapus.

Vakarop jie nusiuntė mane pas *oracionadora* – maldų kūrėją, kad sukurtų vieną, skirtą *La Fiesta de Las Sedas*. Mudviejų malda skambėjo maždaug taip: „*Santa Sedas*, prašau padėti mums pasisemti garbės ir išdidumo iš to, kad likome gyvi, nors ir buvo pralietas mūsų kraujas, ir aiškiai įžvelgti vienintelį paskutinį grūdą. Prašau padėti mums padauginti visą gerumą, švelnumą ir atjautą. Padėk mums apsaugoti *vieną vienintelį gerą dalyką, kad to vieno grūdelio gerumas išplistų į daugybę grūdų ir padėtų mums visiems.*“

DABAR VĖL GRĮŽKIME Į PRAEITĮ, KAD GERIAU SUPRASTUME, KODĖL MOTINA NESUNAIKINAMA

Dar svarsčiau, ar tasai krauju aplaistytas aukso grūdelis, kurį *Las Sedas* laikė delne, ištvėrė ne tik užkariavimo skerdynes, o ir išpuolius, kurie, teigiama, įvyko Meksikoje dar prieš pat užkariavimą, prieš tai, kai galvažudžiai įsibrovėliai išsilaipino rytinėje Meksikos pakrantėje.

Pasakojama, kad itin tragiškai buvo pralietas kraujas kaip tik prieš pasirodant Senojo Pasaulio armijoms. Tuo metu nakties sapnai reiškė sumanumą ir žinias. Jau mūsų laikais buvo nustatyta, kad nakties sapnai gali įspėti ir parodyti, kaip apsisaugoti. Sapnai buvo laikomi siųstais Motinos ir Šventųjų žmonių, kurie myli savo skirtingų rūšių, atspalvių ir odos vaikus. Šios žinutės perduodamos, kai vartai į sielą visiškai atverti – miegant.

Šioje laikui nepavaldžioje legendoje kalbama apie siaubingus įvykius, dėl kurių kaltas pats actekų valdovas, *el cacique*, imperatorius Montesuma Šokojocinas (*Motecuzoma Xocoyotzin*), dar žinomas kaip Montesuma II, arba Montesuma Jaunesnysis. O buvo taip: nepaprastai kenčiantis didysis actekų vadas pakenkė Motinos vaikams žiauriai pasielgdamas su jų sapnais.

Klausykit...

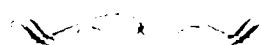
SAPNUOTOJŲ SKERDYNĖS

Seniai seniai toli toli, kiek tik galima buvo įžvelgti per derlingas lygumas, senoji Meksikos žemė buvo apsigobusi žalių kukurūzų, senos kukurūzų rūšies, suteikiančios energijos ir stiprybės žmonėms, mantija.

Žiloje senovėje šie laukiniai kukurūzai buvo spalvoti: auksiniai, raudoni, mėlyni, balti, juodi, o kartais vienoje burbuolėje rasdavai įsimaišiusių įvairiausių spalvų grūdelių. Kartais grūdeliai būdavo vienodo pavidalo, o kartais skirtingų.

Vėliau atvykę svetimšaliai skelbs, kad vietos gyventojai „niekam tikę ir nepageidaujami“, o šie teigs, kad kukurūzai yra laikomi Didžiąja Motina, o ji nelinkusi žmonių skirstyti, priešingai – myli ir maitina visus savo vaikus, kurie, visai kaip ji, būna skirtingo dydžio, pavidalo ir spalvų.

Tuo metu Kukurūzų Motiną senosios nahuatlių (actekų) gentys pažinojo kaip Šiloneną. Šventojoje atmintyje Šilonena (*Xilonen*) buvo Teskatlipokos (*Tezcatlipoca*) – praeities, atsiminimų, atminties dievo – žmona. Atmintis ir Motina visuomet buvo kartu, viena jėga, mylima tų, kurie prisiminė savo istorijas. Visi ir visuomet *prisimins* savo Motiną; Motina visuomet *prisimins* savo vaikus.

Montesuma, tuomet valdęs didžiausią miestą Meksikoje – Tenočtitlaną, išgirdo gandus apie blyškiaveidžius gerai ginkluotus karius, artėjančius nuo rytinės Meksikos pakrantės.

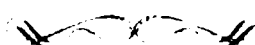
Nežinodamas nei ką daryti, nei kuo tikėti, susirūpinęs Montesuma liepė sušaukti genčių sapnuotojus iš visų savo valstybės kaimelių.

Išsitatuiravę ir pervertomis lūpomis sapnuotojai susirinko iš tolimiausių kraštų, iš už šimtų mylių, pasipuošę diržais, varpeliais, oda,

motinų austomis drobėmis, gobtuvais su plunksnomis, nešini gertuvėmis, ritualiniais nefrito akmenimis, mazguotomis skaičiavimo virvelėmis ant pagalių, maldų ritiniais iš žievės, ėjimo lazdomis ir savo valdžios simboliais.

Šie raumeningi keliautojai – seni, pusamžiai ir labai jauni – plūdo iš kiekvieno slėnio, ugnikalnių papėdžių, iš kiekvieno urvo, ant kurio buvo nupaišyta lova, skirta kančioms gydyti, iš kilmingų šeimų akmens tvirtovių, iš vargingiausių dulkinų kaimelių. Ir visi turėjo po sapnų veidrodį.

Galybė sapnuotojų sugužėjo į plūduriuojantį Meksikos imperijos miestą salą Tenočtitlaną. Jie susirinko priešais Montesumą, o šis susidomėjęs įsakė jiems papasakoti regėtus sapnus apie patį paslaptingiausią dalyką, kurį tik galima įsivaizduoti, – ateitį.

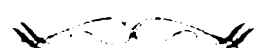

Curanderismo – senieji gydymo būdai (nuolat atrandant vis naujų veiksmingų priemonių, jos irgi taikomos kartu su laiko patikrintomis), kai ateitis sapnuose matoma kaip plati ir atvira galimybių lyguma. Jei daug sapnuotojų sapnuodavo pasikartojančius panašius vaizdinius, buvo manoma, kad vienokie ar kitokie įvykiai gali ištikti šeimą, gentį ar visą tautą.

Genčių sapnuotojai savo pašaukimą sapnuoti „dėl šio pasaulio žmonių“ laikė rimtu pažadu švenčiausiesiems iš švenčiausiųjų – kad bus rūpinamasi pasaulio žmonėmis, jie bus šviečiami, kad sielų išmintis bus saugoma taip, kaip jų Motina mokė juos saugoti augalų ir gyvūnų išmintį.

Genčių sapnuotojai stengėsi gyventi dorai, be pagiežos ir keršto, kad siela būtų skaidri, o ne apniukusi, kad sapnų veidrodyje jie girdėtų, jaustų ir matytų žinutes, siunčiamas iš dangaus į žemę. Kad, būdami skaidrūs pasiuntiniai, jie įvykdytų savo pažadą.

Sapnai – mažytis, bet galingas slenksčių rinkinys. Maldose sapnuotojai vis tiek meldė aukščiausiojo Šaltinio atsiųsti jiems sapną viziją ir medumi patepti liežuvį, kad kalbėtų tiesą, būtų tyros širdies ir kiaurai matytų – juk širdis laikoma skaidriausiu lęšiu, gebančiu pakilti virš praeities, dabarties, baigties ir begalybės. O dar sapnuotojai prašė malonės tiksliai nusakyti sapnuose regėtas galimybes.

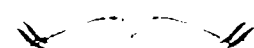

Nors Montesuma jau buvo girdėjęs gandus apie didžiulius pokyčius, slenkančius nahuatlių imperijos link, jis labai troško išgirsti priešingus žodžius.

Būdamas valdžios elitas, jis troško, kad pasaulio, kurį sukūrė rengdamas puotas, vesdamas kitų karaliukų dukras, grasindamas ir kariaudamas, tvarka niekada nesikeistų.

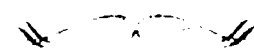
Tačiau genčių sapnuotojai buvo sąžiningos sielos. Jie negalėjo melagingai palaikyti Montesumos iliuzijų.

Priešingai, sapnuotojai liko ištikimi sapnams, jiems suteiktiems aukštesnės jėgos. Pasak legendų, jie pasakė Montesumai sapnavę, kad jis – ir Actlanas – bus sunaikinti, prapliups siaubingos liepsnos, milžiniški akmenys kris žemėn, liesis kraujas, o pati Meksikos siela nepaprastai kentės.

Tai išgirdusio Montesumos sprendimą veikiausiai galima būtų paaiškinti nebent kaip siaubingai niekingos baimės, širdgėlos ir puikybės apimto vyro. Nenorėdamas būti nuverstas nuo sosto, jis įsakė padaryti tai, ko negali nė vienas žmogus: jis apsimetė esąs Kūrėjas... nes pamėgino sustabdyti laiką, pasukti jį atgal.

Pasakojama, kad jis sumanė, kaip sukliudyti sapnuotojams sapnuoti tai, ko jis nenorėjo, kad jie sapnuotų. Jis vylėsi, kad neleisdamas sapnuotojams papasakoti savo gentims apie artėjančius milžiniškus pokyčius ir taip jiems padėti tam ruoštis, jis užkirs kelią pasaulio pabaigai, kuri artėja.

Daugybėje mano girdėtų pasakojimų apie šį nutikimą Montesuma pasielgė savanaudiškai ir nesąžiningai kuo puikiausiai viską suprasdamas.

Jis įsakė išžudyti visus sapnuotojus.

Pasakojama, kad Montesuma braidė kraujo klane tarp nužudytų sapnuotojų ir raudojo dėl „savo nuostabiųjų sapnuotojų“ netekties.

Tačiau jie jau buvo išžudyti ir gulėjo savo kraujyje lyg nugludinti rudi akmenys skaisčiai raudonoje upėje. Jie buvo negyvi. Jis išžudė

visus sapnuotojus iki vieno, kurie tik išdrįso garsiai papasakoti savo sapną... imperijos pabaiga buvo čia pat, vėrėsi vartai į kur kas nuožmesnį pasaulį, pasaulis, kurį actekai pažinojo, skaičiavo paskutines sekundes.

Per Montesumą – paskutinį daugybės Meksikos žmonių vadą – raudonas visų tų švelnių, nekaltų sapnuotojų kraujas susigėrė į salų miesto smėlį. Sapnuotojų kraujas po žeme buvo toli ir plačiai išnešiotas; pasakojama, kad jis sruveno ir plūdo, šimtus ir tūkstančius mylių jį nešė lietus ir upės.

Ir netrukus, skaičiuojant laiką, ir ne taip toli, skaičiuojant mylias, pasirodė raiteliai, apsijuosę šarvais, pagamintais iš storos medvilnės vatino, padengto odiniais žvynais, iš jų makštų kyšojo Toledo plieno kardai, girgždėjo odiniai balnai, žvangėjo balnakilpių sagtys. Svetimšaliai – tie, kurių Montesuma bijojo labiausiai. Kad ir ko jis ėmėsi, jie vis tiek atvyko iš rytų.

Nepermaldaujamai.

Dėl sapnuotojų žudynių kiekvienas imperijos kaimelis neteko sapnuotojo, kuris sapnuodavo ne tik savo, bet ir genties, visų sveikatos labui.

Nužudęs Šventuosius žmones Montesuma padėjo nutildyti gyvąsias, vaikštančias, kalbančias dvasines valstybės bibliotekas.

Daugybė gentelių neteko savo tarpininkų, paaukojusių gyvenimą, kad kaip dvasininkai susietų žemiškąjį ir dangiškąjį pasaulį, kad perduotų vaizdinius, meną, muziką, dainas, mintis, poeziją, palaiminimus, rūpestį, pagarbą deramam elgesiui, gydymo būdus, saldų medų ant kukurūzų paplotėlių už maldą.

Kaip ir kitose vietose ir kitu laiku mūsų pasaulyje, ir net kai kas šiomis dienomis, actekų valdovas nesuvokė, kad nužudydamas sapnuotojus jis iš tiesų pagreitino savo ir savo imperijos galą, nes nebebuvo kam sapnuoti naujojo gyvenimo. Nebeliko ir tų, kurie būtų išdrįsę prisipažinti esą Motinos sapnuotojai – augančios sielos spindinčiomis šaknimis tiesiai iš sapnų dirvos į tikrąjį pasaulį.

Taip ir nutiko: atvyko mūšiui pasiruošę *conquistadores*. Nors Montesuma siūlė jiems daugiau aukso, maisto, brangenybių ir moterų, nei konkistadorai galėjo įsivaizduoti, nors galvažudžiai jūreiviai

ir kariai puotavo, priėmė visas dovanas, jie vis tiek nužudė Montesumą ten, kur jis stovėjo, o jo galva nuriedėjo keliu.

Pasaulio pabaiga daugumai Meksikos genčių prasidėjo visu baisumu.

ŠVENTASIS SAPNUOTOJŲ KRAUJAS: MES MAITINAME MOTINĄ, O JI ATSIDĖKODAMA MAITINA MUS

Ši legenda pasirodytų labai niūri, jeigu užmirštume, kad sapnuotojų kraujas susigėrė giliai į žemę ir plačiausiai pasklido – kaip simbolis.

Daugybė meksikiečių kartų, dabar jau pavergti genčių žmonės, iš tų kruvinų laukų metų metus, dešimtmečių dešimtmečius sėmėsi stiprybės, tas kraujas, tekėdamas iš žemių aukštyn, maitino *maíz*. Didžioji Grūdų Karė, Didžiosios Moters grūdas vėl kilo aukštyn.

Nors ir pavergti, verčiami pamiršti humaniškumą, žmonės, kurie rūpinosi pasėliais iki derliaus, ir toliau valgė kukurūzus, maitinamus šventųjų jų sapnuotojų krauju.

Montesuma vylėsi, kad nužudęs sapnuotojus užkirs kelią į Ateitį. Jis nebuvo nei pirmas, nei paskutinis diktatorius, kuris to siekė. Užkariautojai manė galį laisvai kada įsigeidę žudyti visus, kas jiems pasipriešina. Paskui juos atkeliavę kolonistai manė galį nužudyti Šventąją Motiną nužudydami jos žmonių sielas.

Vargu ar jie suvokė, kad nužudydami visus, kas pasipina po kojomis, jie vis tiek negali nužudyti Motinos, kuri yra kuklus pagrindinis *los indios* maistas – gyvybės sėkla, paprastas kukurūzo grūdelis.

Tų indėnų rankose buvo tikrasis auksas, auksas, kurio konkistadorai nepajėgė įžvelgti, pagadinti, pavogti, tiesą sakant, ir geisti, ir kurį jie visiškai pražiūrėjo: auksiniai grūdai, *maíz*, auksinė Motina, kurią maitino lietus, susimaišęs su krauju ir Motinos ašaromis dėl savo vaikų. Taip Šilonena nebuvo pamiršta. Šalis ir žmonės buvo užkariauti, tačiau didžiosios Motinos užkariauti nepavyko.

Nesvarbu, ko visi priešai griebėsi, norėdami ją sunaikinti, žmonės ir toliau naktimis ją sapnavo, nors dienai išaušus ir jos atvaizdą, ir vardą turėdavo pamiršti, nes šie buvo draudžiami.

Sapnų apie Motiną vis daugėjo: jie buvo saugomi, jais dalijamasi, jie buvo aiškinami, suprantama, ir aptariami, iš jų buvo mokomasi. Motinos sapnai padėjo žmonėms atrasti sąsajas su vaizdiniais, kuriuos nešiojosi širdyje nuo senų laikų, dar prieš pasirodant įsibrovė-

liams; kitaip tariant, jie atrado ryšį su senąja Tyrąja Pasaulio Širdimi, senąja Šventąja Širdimi, kurias abi jie brangino kaip Neįkainojamo Šventumo Širdis.

Ji ir jos sapnuotojai iš žemės gelmių vis grįždavo pas žmones. Ji grįždavo atgalios pas žmones, kasmet vis dauginosi ir dauginosi, kad parodytų tvirtą ir maitinančią savo meilę – taip, kaip saugantis ir pranašingas sapnas vis grįžta, kad suteiktų mums stiprybės.

Vargu ar atsirastų pasaulyje bent vienas žmogus, kuriam nebūtų tekę valgyti kankinių *maíz*, bent vienos karo nusiaubtos tautos, kurios nebūtų pamaitinusi *Maíz* Motina, nes nuo neatmenamų laikų kukurūzai auginami visuose pasaulio kampeliuose, išskyrus Antarktidą, o gal net ir ten jie augo prieš užslenkant ledynams.

Taigi, visi mes, kurie valgėme auksinių grūdų iš pasėlių, patręštų nekaltu į žemę susigėrusiu krauju, galime būti pakviesti sapnuoti ne tik dėl savo, bet ir kitų gerovės: regėti sapnuose gėrį ir blogį; susapnuoti išganingų minčių, pagalbą, susapnuoti, pro kur įeiti ar išeiti, viltį, kuri gali įkvėpti stiprybės; paruošti žmones ateičiai ir, svarbiausia, išsaugoti jų sielas, kad ir kas nutiktų.

Galbūt kaip tik šios legendos – Sapnuotojų žudynių – paplitimas Meksikoje valdant Hernanui Cortésui (Kortesui) vėliau paskatino vieną iš tų, kurie valgė auksinius grūdus, pirmąjį iš tūkstančių naujųjų sapnuotojų pasirodyti po dešimtmečius trukusio karo ir destrukcijos. O šis žmogus – Šventasis Chuanas Diegas, tikrasis jo vardas Kvautlatoacinas, dar žinomas kaip Kvautemokas – Kalbantis Erelis.

Jis susapnavo save už Tepejako kalvos, kur kadaise stovėjo šventykla Šventajai Motinai Tonancinei, turėjusiai daugybę kitų vardų: Garbingoji Močiutė, Kukurūzų Gyvybės Šaknis ir Kukurūzų Motina, Septynios Gėlės, Brangių Akmenų Motina.

Ten, ant tos pačios kalvos Chuanas Diegas, Kvautemokas, išvydo naują vaizdinį, naują Didžiosios Motinos, tos, kuri pasivadino Gvadalupe, pavidalą. Ji patraukė jo dėmesį saldžiu kvapu, o priėjęs arčiau jis išvydo besiskleidžiančius gėlių žiedus ir šalia jos ant žemės spindinčius brangius akmenis. Jos balsas ir žodžiai buvo nuostabūs.

Pasakojama, kad Motina pati troško sapnuotis žmonėms ir ją iš tiesų pamatė tasai švelnus smulkutis rudaodis, kuris buvo pavergtas

ir gyveno, kad ir vėl galėtų atsitiesti, tasai, kuris valgė auksinius grūdus, išaugusius iš sapnuotojų, kankinių, kūnų ir suteikiančius spindesio nuostabios spalvos Švenčiausiajai Motinai.

ČIA BŪSIME IR MES

Taip mūsų Motina,
Maíz *Motina, mums rodė,*
kaip grįžti atgal:
Pasodink
tik
vieną
sėklą.
Mes žinome, kaip sodinti
tą menkutę sėklelę, kuri liko iš mūsų...
nes esame sapnuotojų vaikai,
kankinių vaikai,
mūsų Motinos vaikai per amžius.
Mes esame toji paskutinė sėklelė,
aplaistyta krauju...
mes vis tiek pakilsime
ir gyvensime iš naujo...
visada rasime būdų,
kaip daugintis,
klestėti,
vėl gyventi žemėje,
kol būsime paimti į Rojų...
savo Motinos rankose.

MEMORARE
(Atmink)

Nes...
Jos negalima sužeisti –
Ji ir jos Dieviškasis Kūdikis
yra Amžini...

Nes...
Ji tikra
dėl savo Kūdikio Dieviškumo
ir visiško savo Kūdikio
mokymų nepaneigiamumo...

Ji visada ir atsidavusi veikia
~ per mus ~
kad apsaugotų kiekvieną vaiką žemėje...

ŠEŠTAS SKYRIUS

Strėlių marškiniai: ji moko saugoti silpnuosius – jokių išimčių

Memorare! Atmink!

Senųjų mano tėvo ir senelio laikų kaimo lankų gamintojų ir medžiotojų rankos buvo sugrubusios nuo sunkaus darbo, o stiprūs balsai gergždė vis šūkaujant vienas kitam ar arkliams laukuose ir skardžiuose. Jų balsus užgrūdino cigarai, ugninis naminis vynas ir senosios maldos – dažnai dviejų ar daugiau išvardytų veiksnių sąveika.

Vyrai dažnai porindavo išmintingas istorijas vienas kitam ir jaunimui. Būdami įgudę medžiotojai, jie tikėjo, kad egzistuoja keletas nemirtingų dalykų, kurių neįmanoma įveikti strėle; tarp jų – baltasis elnias, Kūrėjo Širdis ir tėvų meilė savo vaikui.

Kai nepatiklūs kritikai puldavo kokį žmogų ar idėją, senieji vyrai vis kartodavo vieną posakį. Apie tokį žmogų jie susižavėję sakydavo: „Jis vilki strėlių marškinius."

Posakio esmė tokia: kai kas nors nežinia kodėl ir nesvarbu kaip kieno nors užsipuolamas, vis tiek amžinosios jo sielos paliesti neįmanoma. Siela ir toliau gyvena, ji atsitiesia, nors ir po marškiniais, suvarpytais galybe aštrių strėlių ir smaigalių.

Strėlių marškiniai buvo garbinga ir gerbiama apsauga: visa, kas nemirtinga, negali būti sužeista menkų mirtingųjų, nesvarbu, kokie triukšmingi, atkaklūs, nuožmūs, šališki ar užvaldyti valdžios troškimo jie būtų.

◀ **„Mūsų Motina, Strėlių marškiniai: ji moko mus saugoti silpnuosius – iokiu išimčiu."**

Taip išsigelbsti ir Didžioji Motina, kuri yra visų vaikų Globėja. Ji apsisaugo nuo aklumo, užgaulių ir puolimo strėlių – ir nukreiptų ne vien į ją, ji apsaugo nuo tokių strėlių ir savo Kūdikį; ji tai žino. *La que sabe* – ji yra toji, kuri žino. Ji taip pat vilki strėlių marškinius.

MEMORARE, SENOVINĖ MALDA SPINDULIUOJANČIOS MEILĖS MOTINAI: JOS PRIEŠISTORĖ

Mes paveldėjome maldą, senovinę maldą, kuri jau šimtus metų įvairiausiuose kraštuose virpina patiems skirtingiausiems žmonėms jausmus. Kitaip nei įmantriose kalbose, šioje maldoje glūdi neįtikima pajauta, ko slaptoje trokšta ir ilgisi sielos, ši malda neniekina žmonių silpnybių ir keistenybių, ji taip kilniaširdiškai visus apgobia, kad niekada nepraras savo paveikumo. Tikiu, kad karių sielos ją saugos dar tūkstančius metų.

Ši malda – šauksmas Palaimintajai Motinai tomis akimirkomis, kai blogio strėlės skrieja į mus ir ją, kai jos nukreiptos į amžinosios Meilės mokymus, kuriais vadovaujamės, ir mūsų veiksmus, kai siekiame tuos mokymus pritaikyti šiame pasaulyje. Mums, kurie buvome išmokyti šios nuostabios maldos vaikystėje, ji kaip ženklas, kad, nukreipę savo širdis į Šventąją Motiną ir jos šaukdamiesi, mes išvengiame didžiulio pavojaus, jog tikime, kad mūsų malda prašant apsaugoti ir padėti bus išgirsta – šio ir anapusinio pasaulio.

Vaikystėje, iš visos širdies jos šaukdamiesi, tvirtai tikėdavome, kad vienaip ar kitaip mus pasieks dvasinė ar žmogiškoji pagalba, ji sustabdys kraują, pagydys išgąsdintas širdis, ryžtingai ir ištikimai mus gins ir užstos nuo neteisybės.

SUKALBĖKIME ŠIĄ MALDELĘ, „KURI VISKĄ PASAKO“, NETGI...

Baisiausių kančių ir sunkumų mano gyvenime tarpsniais meldžiausi taip, kad išklūpėjau duobelę, nes meldžiausi ir dėl kitų pažįstamų, kurie grumiasi su sunkumais, ir net dėl visiškai nepažįstamų žmonių, kuriems tolimiausiuose pasaulio kampeliuose, jaučiau, reikia pagalbos ir stiprybės. Kuo labiau senstu, tuo daugiau jaučiu, kuo mažiau kalbu, tuo daugiau meldžiuosi – darau tai įvairiausiai.

Tačiau neklaidinsiu jūsų. Nors visuomet, *visuomet*, sulaukiame pagalbos iš *stabat mater*, „motinos, kuri niekuomet neapleis savo

pareigų", nors Mūsų Motina visuomet šalia mūsų, kad mums padėtų ir „suteiktų mums jėgų padėti" vargšams ir tiems, kurie nublokšti į gyvenimo paraštes, nors sulaukiame dvasinės pagalbos, leidžiančios mums apsaugoti tikrąjį grožį ir didingą gamtos, mūsų sielų gyvybingumą, mūsų materialaus pasaulio gėrybes, kartais kai kurie žmonės mus vis dėlto nuvilia. Nesulaukėme vertingos jų pagalbos, jie nebuvo linkę mūsų ginti ir saugoti. Užuot buvę liudininkai ir padėję, jie nusigręžė arba jų pagalba tebuvo ne kas kita – tik tušti žodžiai.

Galbūt taip nutinka dėl to, kad mes, žmonės, vis dar esame nesubrendę, nepabudę, greičiau linkę pernelyg gerai save vertinti ir elgiamės taip, tarsi būtume pranašesni už kitus, nesuvokiame to akivaizdaus skirtumo tarp pasiaukojančios meilės kitiems ir paviršutiniškų jausmų.

Nors gyvename dvidešimt pirmame amžiuje, regis, vis dar esame įstrigę priештvaniniuose laikuose, tamsiame smegenų užkaboryje, čia kaip palyginimą galime prisiminti pasakojimą apie gailestingąjį samarietį, nors kiti keliauninkai ir kunigai abejingai nusigręžia ir pereina į kitą kelio pusę, kad nematytų griovy gulinčios leisgyvės ir sumuštos kraujuojančios sielos. Šis biblinis pasakojimas atskleidžia šiurpų pasirinkimą palikti mirčiai „tuos, kurie priklauso svetimai genčiai" – palikti sužeistąjį merdėti ir kovoti vieną.

Galbūt mes vis dar išlaikę pernelyg daug pirmykščių gyvuliškų bruožų, kai nemąstydami ir nesiaiškindami tariami gaujos alfa padarai palieka sužeistuosius, nes tariasi esą aukštesnės kastos; dėl kažin kokių nesuvokiamų priežasčių tuos nelaimėlius jie laiko žemesniais, menkesniais ar net itin pavojingais hierarchijai.

Galbūt kaip tik dėl to, kai žmonės pakyla virš esminio instinkto (neva galima gyventi tik visiems turint aiškią vietą ant hierarchijos laiptelių) ir elgiasi gailestingai: nuolat stengiasi ginti ir saugoti silpnuosius, jiems padėti arba nugabenti juos ten, kur saugu, kaip pasielgė keliauninkas iš Samarijos, – tokios nubudusios širdys ir sielos atrodo dar stebuklingesnės ir perpratusios tikrąją sielų paskirtį žemėje. Ta paskirtis – budriai pastebėti visus gyvus, kvėpuojančius žmones, visas sielas – ne visuomet pačias geriausias ir svarbiausias nedidelei kaimenei, ne šiai konkrečiai kultūrai su išsikvėpusia ir užpelkėjusia politine struktūra, o tas, kurioms reikia paguodos, stiprybės ir saugaus prieglobsčio.

Žmonės kartais nuvilia vieni kitus, vis dėlto šios maldos šauksmas liejasi į visatą, prašydamas sąmoningumo ir pagalbos su-

žeistiesiems. Ši malda grįsta įsitikinimu, kad jei žmogus kupinas *esperanza y fé* – vilties ir tikėjimo, ir nuoširdžių lūkesčių, kad geri laikai ateis, ir vis tiek kalba šią maldą, šaukia ir šaukiasi, meldžia ir meldžiasi (ne kaip niekingas nusižeminęs keliaklupsčiautojas, o kaip žmogus, kuris nesusitaiko su neteisybe), tuomet jis kokiu nors teigiamu būdu ir iš kitų žmonių sulauks pagalbos. Net jei žmogus šaukiasi pagalbos iš Motinos, jei jo rauda nuoširdi, ji pažadins ir visus aplinkinius.

O ŠTAI IR PATI SENOJI MALDA

Lotynų kalba ši malda skirta tam, kad sudaužytų širdį... ir ši atsivertų. Tai pagalbos šauksmas, mūsų Motinos šlovinimas: tikėjimo, kad galime gyventi tiek žemiškame, tiek anapusiniame pasaulyje, išpažinimas. Malda kviečia visus pabusti ir veikti, ir mąstyti, ir mylėti kaip Šventoji Motina: nepaprastai supratingai, viltingai, kuo įžvalgiau ir ryžtingai padėti sielai tokiais protingais ir veiksmingais būdais, kokie tik mums, žmonėms, įmanomi. Ji ragina nebūti šaltiems, o spinduliuoti šilumą sau ir kitiems, gilintis ir suprasti, kas iš tiesų svarbu danguje, užuot klaidžiojus aklai. Malda vadinasi *Memorare*, išvertus ji reiškia *Atmink!* Štai kaip ji skamba:

MEMORARE

Atmink, o šlovingoji Mergele Marija, dar niekada nė vienas, kuris ieškojo tavo globos, meldė tavo pagalbos ar ieškojo tavo užtarimo, neliko neišgirstas. Įkvėpta to veržiuos pas tave, o Mergele iš mergelių, mano Motina; pas tave ateinu, priešais tave stoju nuodėminga ir sielvartaujanti. O Žodžio, tapusio Kūnu, Motina, neniekink mano maldos, bet maloningai išgirsk ir atsakyk man.
Amen.

Žodis *Memorare*, pasirinktas kaip maldos pirmos eilutės pirmasis žodis, nereiškia „prisimink“ – „atsigręžk ir miglotai ką nors iškapstyk iš atminties klodų, paviršutiniškai pajausk“. Prisiminti menkų pastangų nepakanka.

Ne, šis *Memorare* reiškia *Atmink! Pabusk!* Čia *sielos* nurodymas – prisiminti, kas esi ir kokiomis jėgomis esi apdovanotas; kad esi Palaimintosios Motinos sūnus, duktė. Šis *Memorare* – reikalavimas kreiptis į ją, tą, kuri atiduotų gyvybę už savo vaiką; į tą, kuri moko, užstoja vaiko sielą, jai padeda; į tą, kuri aiškiai kviečia visus, kurie gali širdimi išgirsti ir išvysti vaiko poreikius, gebėjimus ir jo kančias ir imtis to, ko skubiausiai reikia imtis aukštesnėms jėgoms – tiek žmogiškais, tiek angeliškais pavidalais – vaiko labui.

Nors Didžioji Moteris ir vilki strėlių marškinius, strėlių, kurios buvo paleistos į ją su pajuoka ir panieka, norint sugėdinti neblėstančias jos pastangas apsaugoti visus šio pasaulio silpnuosius, – ji vis tiek ir toliau globoja ir užtaria vaiko dvasią kiekvienoje įvairiausio amžiaus sieloje.

Jai negalima pakenkti. Tam, ką ji simbolizuoja, pakenkti neįmanoma. Jos dieviškojo Kūdikio mokymams pakenkti negalima. Ir tai tarsi krislas akyse tų, kurie manosi turintys ją saugoti. Jos nereikia saugoti. Ji amžina.

Tie, kuriuos reikia saugoti, tie, kuriems visą laiką reikės globos ir teisingumo, – jos žemiškųjų, pažeidžiamų vaikų sielos, nesvarbu, kiek metų jie jau nugyveno. Patsai Didžiosios Motinos Sūnus pasakė tai laisvai ir aiškiai: *...kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte.*

Taigi, taip Motina, vilkinti strėlių marškinius, moko mus, kad visų sielų vieta – po jos žvaigždėtu apsiaustu, jos glėby, šalia jos brangaus Kūdikėlio. Ji saugo *visus*.

Nepaisydami tiek savo pačių, tiek kitų žmonių klaidų, mes ir toliau kartojame *Memorare*, kad visi – regintys, pusakliai ir dar nepraregėję, girdintys, kurti, nuoširdūs ir nebeširdžiai, bet veikiau dar ne visai nuoširdūs, – sulauks pagalbos sau tinkamais būdais, kad visi mes vėl galėtume stotis ant kojų. Visi laikomi vertais supratimo ir gailestingumo. Palaimintoji Motina nė vieno nepalieka nuošaly.

DAR ŠIEK TIEK APIE ŠĮ SENOVINĮ ŠAUKSMĄ ŠVENTAJAI MOTINAI

Štai ši malda senąja lotynų kalba:

MEMORARE

Memorare, O piissima Virgo Maria, non esse auditum a saeculo, quemquam ad tua currentem praesidia, tua implorantem auxilia, tua petentem suffragia, esse derelictum. Ego tali animatus confidentia, ad te, Virgo Virginum, Mater, curro, ad te venio, coram te gemens peccator assisto. Noli, Mater Verbi, verba mea despicere; sed audi propitia et exaudi. Amen.

Memorare lotynų kalba reiškia ne šiaip blankiai prisiminti, bet pažinoti ją *širdimi*, šauktis jos *širdimi*, gyventi prisimenant žmogaus kūdikio dvasią ir Didžiąją Motiną... *širdyje.*

Čia ne šauksmas, kad Palaimintoji Motina mus prisimintų, bet paliepimas sau patiems ją prisiminti: kokia ji nenugalima ir nuolat esanti šalia mūsų, tai, kad ji kaip karė sergėtoja globoja vaikus ir kiekvieno mūsų – kurie teigia, kad protu, mintimis ir poelgiais seka jos pavyzdžiu, – sielą... prisiminti, kad ji jau įrodė diena iš dienos esanti vienintelė gynėja tų, kurie negali apsisaugoti nuo įsibrovėlių, paniekos, skriaudos ir išnaudojimo.

„Atmink!" reiškia, kad siekiame būti kaip ji, nes jos gyvenimo tikslas ypatingas: saugoti, lydėti, būti šalia ir kartu su Dieviškuoju Kūdikiu ir tais žemėje, kurie taip pat jos vaikai, nesvarbu, seni jie ar jauni. Ji visada kaip išklausanti širdis, patikima patarėja, gydomasis tepalas, sąžiningos sielos pavyzdžio sergėtoja, visuomet padedanti skriaudžiamiesiems.

Maldoje lotynų kalba Šventoji Motina vadinama *Virgo*. Ji ne kaip nors neapibrėžtai laikoma doruole, ji įkūnija *virgultum*: lankstų protą ir liaunas medžių šakeles, nuolat saugančias esmę – medžio kamieną.

Lanksčioji *virgultum* gali sulinkti nelūždama, pasilenkti, kad apsaugotų, ir atsitiesti į Kūrėjo jai suteiktą pavidalą, kai reikia sutelkti

visas jėgas, kad ir kas nutiktų. Ši savybė būdinga ir mums: mūsų Motinos *virgultum* buvimas įvairialypis, visai kaip mūsų (tik žmogaus mastais) – mes galime palinkti, saugoti ir atsitiesti, *prisiminti* tikrąjį sielos pavidalą.

Auditum čia reiškia, kad „taip dar nebuvo" – nebuvo taip, kad Motina ar tie, kurie, sekdami jos mokymu ir prisakymu nuoširdžiai globoti kitą, nusigręžtų nuo to, kas atsidūrė bėdoje. Tačiau žodis *audit* šioje maldoje pirmiausia yra maldavimas, kad būtum išgirstas, o antra, kad tau būtų padėta ir tu būtum saugomas. Malda prašoma ne tik išklausyti, bet ir įvertinti, patikrinti tave, įsiklausyti į tavo prašymo nuoširdumą, ašarų skaidrumą ir netgi įvertinti drąsą prašyti globos, tarsi tai būtų prigimtinė teisė. *Audeo audere ausus sum* – drąsa kreiptis pagalbos, visiškai tikintis jos sulaukti, nes Mergelė Marija yra kvintesencinio Meilės Kūdikio, kurį taip pat reikėjo saugoti nuo plėšikų, išnaudotojų ir kitokios dvasinės skriaudos, motina. Mergelė Marija – kvintesencinė sielos sergėtoja, kupina kone nesuvaldomos meilės viskam, kas gera.

Sunkiai pelnyta jos, kaip Šventosios Motinos, saugančios Meilės Kūdikį, patirtis – kartu ir mūsų, kaip mažų motinų, saugančių tai, kas trapu mūsų ir kitų sielose, ypač naiviose, įbaugintose, nepatyrusiose ir bejėgiškai vaikiškose sielose, patyrimas.

Taip dėl pasižadėjimo jai pamažu mokomės tapti tokiomis ginančiomis motinomis kaip ji, tik žmogiškuoju pavidalu.

Žodis *saeculum*, susijęs su *saeculo*, reiškia „niekuomet mūsų laikais", tiek, kiek mūsų menkas protas pajėgia įsivaizduoti ankstyvąjį savo gyvenimą, ji mūsų neatstūmė, niekuomet, kiek mes aprėpiam *Zeitgeist* – savo amžiaus dvasią. Niekuomet Šventoji Motina neatsisakė savo misijos saugoti silpnuosius; tiesą sakant, jai būdinga *suffragia – suffragatio*, tai yra savo balsą ji visuomet atiduoda už mus, ji mus palaiko, tarsi būtume iškėlę savo kandidatūrą, o vienintelis jos balsas būtų lemiamas. Nenuginčijama tiesa ta, kad ji gina mus kaip brangias ir vertingas sielas.

Žodis „nuodėmė", lotyniškai *peccatum*, reiškia suklysti, tarkim, ką nors sprendžiant arba pasirenkant klaidingą kelią – suklysti galima ir netinkamai ką nors supratus, ir, kaip dažnai nutinka, netgi sąmoningai; „nuodėmė" yra viskas, kas atitraukia žmogų nuo spindulingų esminių sielos nuostatų. Jų – kurias dauguma mūsų vadiname „Kūrėju" – nesilaikydami, mes dažnai liekame vieniši, netenkame vidinio kompaso ir radaro, padedančių sielai orientuotis sudėtinga-

me pasaulyje, nes iš tikrųjų viskas esti ne taip, kaip atrodo. Būdami netobuli, galime nuklysti nuo esmės – galbūt sava valia, bet dažniau dėl to, kad naiviai leidžiamės įtikinami arba sugundomi Begalinę Meilę iškeisti į ką nors netikra, į tai, kas nesąžiningai skatina mus remtis ne į amžinąsias vertybes, o kreipia mus į egocentriškumą ir į tai, kas verčia mus gudrauti.

Todėl, maldoje šaukdamasis Šventosios Motinos, žmogus jau yra nuklydęs nuo to, kas svarbiausia, ir kupinas nevilties; neviltis šiuo atveju reiškia, kad jis nuoširdžiai sielvartauja, nes galingas laivas svyruoja, o jo priekis prakiuręs ir ten sunkiasi vanduo. Širdgėla ir nuodėmė – ne prakeikimas ir ne sielos trūkumų įrodymas. Priešingai, tai signalai, kad siela kenčia ir ją reikia kilstelėti, padėti jai atgauti pusiausvyrą. Tai rodo, kad šiai sielai, ir nesvarbu, kokiu būdu sužeistai, reikia rūpesčio, apsivalymo ir pagalbos. Atliekant paprastą šventą ritualą, svarbiausia – su meile atliekant sąžinės sąskaitą su Kūrėju, siela tarsi akmenėlis vėl įdedama į apsodą. Tuomet įmanoma pagyti ir atgauti pusiausvyrą, šitai esantys danguje perduoda esantiems žemėje ar per juos. Ne arba / arba, bet visiems.

Žodis *Curro Memorare* maldoje reiškia „rūpintis“, „atkreipti dėmesį“, „stengtis“ dėl šios sužeistos sielos tol, kol aplinkybės pasikeis, kol išgąsdinta ir sužalota, nepaprastai kenčianti siela pasveiks. Tai reiškia matyti, kad galutinis sprendimas yra dvasiškai ir aiškiai suprantamas, taip pat taikomas, kol bus atkurtas vientisumas.

PASAKOJIMAS, KAIP ATSIRADO *MEMORARE*: PALAIMINTOJI MOTINA KAIP VIENIŠOJO DRAUGĖ

Žmonės stebisi, kodėl ir kaip malda beveik tūkstantį, o gal net ir daugiau metų vis dar neužmiršta, o jos esmė visais įmanomais būdais neiškraipyta. Manoma, kad *Memorare* paplito itin sunkiais laikais, kai vaikai, moterys, vyrai kentė prievartą per netikėtus išpuolius ir karus, kuriems vadovavo karaliai, popiežiai, sultonai, vadai ir genčių budeliai, ir nebuvo saugomi nė vieno iš dalyvių.

Pasakojama, kad atskiras *Memorare* dalis yra užrašęs Bernard'as de Clairvaux (Bernaras Klervietis), prancūzas vienuolis, jo įrašai datuojami 1120 metais. Sakoma, kad *Memorare* dar perdavė žmonėms ir kitas vienuolis, taip pat vardu Bernard'as, Tėvas Claude'as Ber-

nard'as, gyvenęs septynioliktame amžiuje ir laikęs pamaldas nepagrįstai apkaltintiems kaliniams. Šioje *Memorare* maldoje Bernard'as, mano akimis, aukštino Šventąją Motiną kaip „vienišojo draugę" – ištikimą ir nuolat budinčią tikrą sielos bičiulę.

Taip pat tais senais laikais, kai *Memorare* buvo platinama tiek žodžiu, tiek raštais, vietos gentys ir Azijoje, ir Europoje tarp Uralo, Karpatų ir Alpių buvo engiamos įvairių politinių grupuočių, karo vadų sąjungų, žiaurių karalių ir popiežių ir verčiamos, nubalnojus puikius savo žirgus, imtis žemdirbystės, tapti naujo pono baudžiauninkais – vėjų nugairinti vyrai, moterys ir vaikai tapo turtingųjų ir privilegijuotųjų vergais. Dauguma laukų ir miškų žmonių neturėjo kito pasirinkimo – jie turėjo arba paklusti naujai valdžiai, arba jiems grėsė mirtis.

Prasidėjo kryžiaus žygiai – kilo devyni karai ir atsakomieji mūšiai, pražudę daug gyventojų.

Išaušus tūkstantmečiui – 1000 mūsų eros metams, kai maldos *Memorare* fragmentai buvo užrašyti knygų puslapiuose, dauguma tikėjo, o dar daugiau žmonių paskleidė gandą, kad artėja pasaulio pabaiga. Šiuo gandu daugybė žmonių tikėjo ištisus dešimtmečius ir prieš dviejų tūkstantmečių sandūrą, ir po jos.

Visi šie veiksniai nepaprastai kamavo žmones. Kaip tik tokiomis aplinkybėmis *Memorare* ir išsiveržė į dienos šviesą kaip rožės keras, prasiskverbęs pro akmenis. Ši malda patikino, kad esminės tiesos, tokios kaip globa ir meilė, vis dar gyvuoja, nors ir koks būtų siaubo ir nepateisinamų žudynių įkarštis.

AMŽIŲ RITMAS MALDOJE *MEMORARE*

Garsiai šaukdami *Memorare* žodžius, išgirstumėte, kad čia ne šiaip malda, o ritualas, burtas, kurį iš tiesų reikia giedoti. Nesvarbu, ar kalbėsime šią maldą lotyniškai, ar išversime *Memorare* į kokią kitą kalbą, vis tiek bus justi ryškus muzikinis ritmas, garsas, veikiau primenantis smėlio audras, balnakilpių lingavimą, medinių balnų girgždėjimą. Šiai maldai būdingas ritmas veikiau primena jojimą risčia ar šuoliais, palapinių užuolaidų siūbavimą, garsus, būdingus bėgantiems, besigelbstintiems žmonėms, o ne ramiai ir nekliudomai vaikštantiems į pastatus ir iš jų.

Memorare yra sunkmečio malda; malda, skirta tai, kuri kuo puikiausiai žino, ką reiškia sunkūs laikai, šaukimasis tos, kuri vilki strė-

lių marškinius, tos, kuri glėbyje nešasi amžinąjį Kūdikį, tai, kurios širdis pirmiausia spinduliuoja drąsa... ir ne ką mažesne Meile.

Mes daug išmokstame tiek iš tų, kurie atskuba mums į pagalbą, tiek iš tų, kurie nepadeda. Išmokstame, kad galime likti budrūs ir nuoširdūs su Šventąja Motina ir jos globojami. Jos įkvėpti stengiamės pulti į pagalbą tiems, kurie kenčia, kartais taip padedame, kad šalia esantys gali ir nepatirti tos kančios, kuri teko mūsų daliai. Nors ir mums teko gulėti paliktiems šalikelėje, nors ir mes galbūt užsitarnavome strėlių marškinius (kitaip tariant, buvome daugybę kartų sužeisti ir vis tiek radome kelią pasišviesdami violetine šviesa, besiskverbiančia iš žaizdų), mes, kaip ir Mūsų Motina, dėl to tapome tik įžvalgesni, praregėjome, sustiprėjome, o mūsų pačių šventos širdys tik dar labiau prisipildė supratimo ir meilės, kurią kai tik galime ir taip, kaip galime, skiriame kitiems.

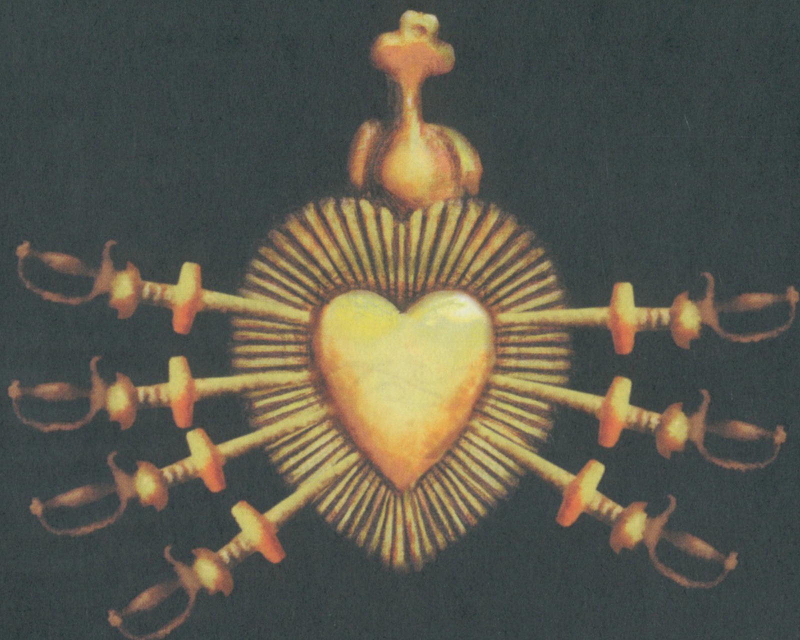
STRĖLIŲ MARŠKINIAI

Palaimintoji Motina vilki marškinius...
kad parodytų: jos negalima sužeisti –
Ji ir Dieviškasis Kūdikis yra amžini...

Nes ji tikra
dėl savo Kūdikio Dieviškumo
ir visiško savo Kūdikio
mokymų nepaneigiamumo...
Ji visada ir atsidavusi veikia,
– per mus –
kad apsaugotų kiekvieną vaiką žemėje...
be išimčių.

Stenkimės matyti save ir kitus... taip, kaip ji mus mato...
Girdėti save ir kitus... taip, kaip ji mus girdi...
Kalbėti su savimi ir kitais... taip, kaip ji mums kalba...
Globoti savo ir kitų sielas... taip, kaip ji mus globoja...
Mylėti savo ir kitų sielas... taip, kaip ji mus myli...
Visados ir amžinai.

Amen.
Amen.
Amen.
(Ir mažoji moteris...) (1)

...Senosios šeimos moterys pasakoja,
kad kalavijų, persmeigusių Mūsų Motinai širdį
rankenos... yra susisukusių taurėlapių, saugančių rožių
pumpurus, pavidalo... kad meldžiantis ir laikui bėgant
kiekvieno kalavijo rankena virs septyniomis kvapiomis
rožėmis, kaskart vėl pražįstančiomis,
nes kančios atneša ašarų lietų, ašarų lietus laisto žemę,
o sudrėkinta išdžiūvusi mūsų būties dirva būtinai
duos pradžią naujai gyvybei.
Ašaros – tai upė, nunešanti... ten, kur geriau,
ten, kur gerai.

SEPTINTAS SKYRIUS

Kam reikalingas sielvartas: Mater Dolorosa
(Sopulingoji Motina) visuomet šalia

Septynių kalavijų, pervėrusių širdį, prasmė

SOPULINGOJI MOTINA: NEPALIESTOJI ŠIRDIS (1)

Ne tie kalavijai, kurie pervėrė tau širdį,
Tave sužeidė,
Priešingai, šių galingų Stiprybės kalavijų
Užsitarnavai kentėdama sunkumams ištikus.
Paklusnumo kalavijas: kad ištvertum šį mokymosi laiką.
Skraisčių kalavijas: kad prasiskverbtum prie nematomų
šio meto prasmių.
Gijimo kalavijas: kad sušvelnintum kančią, kartėlį.
Naujojo gyvenimo kalavijas: kad prasiskintum, iškirstum ir iš
naujo pasodintum.
Drąsos kalavijas: kad prabiltum, žengtum į priekį,
paliestum kitus.

◀ ***Ex-voto:* „Stiprybės apibrėžimas: perverta, bet galinga"**

Gyvybės jėgos kalavijas: kad būtų iš kur jos pasisemti,
į ką atsiremti, apsivalyti.
Meilės kalavijas: dažnai jį sunkiausia nuolat laikyti iškeltą;
jis atitraukia nuo karo, kad galėtum
atsiduoti į Tyros Stiprybės rankas.

O Tyroji Mano Motinos širdie,
suteik man prieglobstį savo nuostabios širdies kertelėje.
Padėk šiam pasaulyje likti stipriam, galingam,
mylinčiam ir pajėgiam.
Kasdien man primink, kad ir kiek turėčiau trūkumų,
mano širdis vis tiek lieka
visiškai nesugadinta.

M

AŠTUNTAS SKYRIUS

Daugybė kalėjimo rūšių: vienintelė besipriešinanti moteris

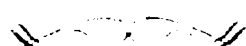
„Mūsų Motina už sienos"

Širdį ir sielą nepaprastai sukrečia, kai kartais „neteisingo teisingumo" sistema į kalėjimą uždaro motiną ir ją atskiria nuo mylimų vaikų.

Tokia pat širdgėla supurto visą žmogaus gyvenimą, kai mylimi vaikai siunčiami į kalėjimą ir taip atskiriami nuo mylinčių ir bejėgių motinų ir tėvų, brolių, seserų ir draugų.

Kai šeimos narys pakliūva į kalėjimą, visa šeima ir artimieji irgi savaip praranda laisvę. Visų jų laukia sunkus kelias. Nes tol, kol nesibaigia bausmės kalėjime laikas, tų, kurie myli vienas kitą, širdys, protai ir sielos kartu atsiduria kalėjime ir leidžiasi į sunkią kelionę.

Vis dėlto dažnai nuostabūs angelai žengia nuo šalikelės, kad suteiktų kaliniui jėgų nukeliauti dar daugiau mylių. Šis sielų būrys ištvers. Jie žengs aukštai iškėlę galvas net tada, jeigu jų širdis iš skausmo traukia žemėn. Mūsų Motina eina kartu su visais. Mūsų Motina nepamiršta nė vieno, nors jos ir nematome. Ji visada šalia, saugo ir myli visus. Ji taria žodžius, kurie patys svarbiausi vienišai ir nelaimingai sielai: *Aš būsiu kartu.*

Kai kalima ilgą laiką, artimieji vienas kito ilgai negali paliesti, nes dažnai lankytojai teturi nudrengtą automobilį, varganus pinigus

---

◄ **„Ši M reiškia Motiną, įveikiančią visas pasaulio sienas"**

tenka išleisti būsto nuomai, o ne traukinio bilietui; kai mylimi žmonės dėl nesuvokiamų priežasčių išsiunčiami į tolimus kalėjimus, jie atsiduria už tūkstančių mylių nuo paguodos ir palaikymo, teikiamų mylinčių jų šeimų. Kartais mylimi žmonės perkeliami iš vieno kalėjimo į kitą, tarsi norint atimti iš kalinių nors laikiną, bet pastovesnį kampą, varginant kalinius įmantriais ir nesuprantamais žodžiais, verčiant juos nuolat pratintis prie naujų veidų, kitokių taisyklių, neįprasto maisto – visa tai daroma norint palaužti ir nubausti, užuot siekus suteikti laiko apmąstyti ir susivokti.

Vis dėlto net abiem pusėms, visiems artimiesiems patiriant šiuos išbandymus, būtent *siela* myli, ir myli nepaliaujamai. Kaip ir *La Señora*, Mūsų Motina. Ši siela nesusitraukia ir nesunyksta ilgintis mylimo žmogaus. Kaip ir Mūsų Motinos rūpestis neslopsta. Ištikimosios sielos – jos pasižada lankyti mylimuosius, paguosti ir likti šalia amžinai. Mūsų Motina šioje srityje nepralenkiama – ji iš visų jėgų palaikys juos, įpūs gyvybės, kai jėgos apleis, pasiūlys savo meilės ir supratimo vaistą, kai jiems skaudės.

Štai malda Mūsų Motinai, kuri kaip niekas kitas supranta, ką reiškia matyti mylimą, nuostabų savo Vaiką mušamą, kankinamą, be pagrindo teisiamą ir žalojamą. Vis dėlto Palaimintoji Motina taip pat liko su savo Vaiku. Kartu ji ištvėrė viską, kaip viso pasaulio kalinių motinos ir tėvai, kaip vaikai įkalintų tėvų, kaip broliai, seserys, draugai tų, kurie „užrakinti“ – Palaimintoji Motina liko šalia savo kenčiančio mylimo Sūnaus. Šventoji Motiną visais įmanomais būdais sergi kiekvieną įkalintą žmogų. Šventoji Motina budi šalia, kad padėtų nuraminti širdį, kad visi galėtų gyventi kupini nepaprastos stiprybės.

SKAIČIAVIMO MALDA: TIEMS, KURIE MYLI ĮKALINTĄ SIELĄ

Šventoji Motina:
Skauda, man skauda
ir dėl savų žaizdų,
ir dėl artimo žaizdų.

Brangiausioji Motina,
prašau uždėti
raminančią savo ranką ant manosios,
priglaustos prie išsigandusios širdies.

Skaičiuok su manimi,
Mano Motina, skaičiuok lėtai
1... 2... 3... ir... 4,
1... 2... 3... ir... 4,

kol mano širdis ims plakti lėčiau,
tuo pačiu ramiu ritmu,
kaip plaka tavoji
Tyroji Širdis.

Tavo mylinti rami Širdis
apkaišyta baltomis gėlėmis,
kad ir kaip sielvartauji.
Leisk man pasimokyti iš tavęs.

Leisk man būti kaip tu, brangi Motina.
Primink man, kad mano širdis nurimsta
ne kančias prisimindama –
prisimindama Meilę.

Padėk man ramiai eiti,
taip, kaip ėjai tu:
išsigandusi, bet
stipri.

To aš trokštu
savo sielai
ir sielai mano
mylimo kalinio.

Su tavimi visi žengsime laisvi.
Su tavimi nėra geležinių grotų, sienų,
nejusti jokios nevilties...
justi tik Meilė, daug Meilės.

Brangiausioji Motina,
prašau uždėti
raminančią savo ranką ant manosios,
priglaustos prie išsigandusios širdies.
Skaičiuok su manimi,
Mano Motina, prašau
skaičiuoti lėtai su manimi...
1... 2... 3... ir... 4,
1... 2... 3... ir... 4...

Amen, amen, amen.
Tebūnie taip, prašau, tebūnie taip.
Prašau suderinti mano širdies dūžius su savaisiais.
1... 2... 3... ir... 4,
1... 2... 3... ir... 4...

PASAKOJIMAS APIE TAI, KAIP MŪSŲ MOTINA BUVO ĮKALINTA, PRARASTA IR VĖLIAU IŠLAISVINTA

Ištisus amžius ne tik nekaltieji ir vargšai, bemoksliai ir teisieji, naujo gyvenimo vadovai, ne tik tie, kurie padarė menkų klaidų, buvo nepelnytai įkalinti, – užpulti ir uždaryti už grotų tarp aukštų sienų buvo net Šventosios Motinos atvaizdai.

Tokio Šventosios Motinos atvaizdų slėpimo ir įkalinimo neišvengė nė viena tauta, į kurią įsiveržė okupantai arba kuri buvo valdoma savų diktatorių; tokį likimą patyrė tiek valstybės senovėje, tiek šių laikų šalys: Čekijos Respublika, Slovakija, Vengrija, Prancūzija, Rumunija, Rusija, didžiausi kraštai Vidurio ir Artimuosiuose Rytuose, visa Azija, Afrika ir salų tautos, kalnų tautos, vandenynų tautos, Šiaurės šalys. Ten, kur tik buvo žmonių, ikonos ir meno kūriniai, vaizduojantys Šventąją Motiną, buvo arba išniekinti, arba uždangstyti, įmūryti, supjaustyti, tyčia sugadinti, nugriauti, nuplėšti ar diktatorių draudžiami.

Kartais Palaimintosios Motinos ikonos buvo pačių paslėptos sienose, saugant šventuosius paveikslus nuo vandalų; taip, anot vaikystėje girdėtų kelių senų lenkių imigrančių pasakojimų, nutiko Čenstakavos Dievo Motinos paveikslui. Nuostabioji tamsaus medaus veido odos Čenstakavos Dievo Motinos ikona apipinta daugybe spėlionių. Pasakojama, kad senovėje jos skruostą kardu perrėžė husitų

karys. Sakoma, kad jis bandė raitas pasprukti su jos atvaizdu paauksuotuose rėmuose, bet arklys staiga priaugo prie žemės ir atsisakė žengti bent žingsnį. Karys metė Šventosios Motinos ir jos Kūdikio paveikslą ant žemės ir įniršęs perrėžė jį kardu.

Vieni pasakoja, kad perrėžtas šventosios paveikslas tuomet nežinia kur dingo, kiti sako, kad jis buvo paslėptas už sienos, dar kiti – kad virvėmis nuleistas į šulinį. Šiaip ar taip, tiksliai nežinome, kur buvo laikinoji jos buveinė – vienokiame požeminiame kalėjime ar kitokiame: ar ją slėpė tie, kurie nekentė jos atvaizdo, ar tie, kurie norėjo pagerbti jame slypinčią šventąją jėgą. Tačiau pasakojimų versijų apie tai, kaip ji ištisus amžius paslaptingai „keliavo“ tarp paprastų kaimo žmonių, galybė.

Taigi laikas bėgo. Visos senosios *babcios* ir senieji *dziadzios*, močiutės ir seneliai palinko prie manęs ir man pašnibždėjo, kad nuostabųjį jos paveikslą stebuklingai ir netikėtai surado šventi žmonės. Dabar Čenstakavos Dievo Motina, kardu perrėžtu skruostu ir, kaip pasakojama, strėle perverta gerkle, saugoma šventykloje, jos vardu pavadintame mieste. Septyniolikto amžiaus viduryje karalius Kazimieras paskelbė ją Palaimintąja visos Lenkijos Motina.

Tos pačios lenkės močiutės ir pasakojo Čenstakavos Dievo Motinos laikų legendas, šios byloja, kad tie, kurie norėjo pakenkti šventosioms ikonoms, dažnai patys nukentėdavo – sužaloti būdavo jiems patiems brangūs žmonės arba jie patys netekdavo gyvybės.

Tokie seni prietarai veikiau yra legendos nei tiesa, kurią galima būtų įrodyti, bet juk žinote, kad senučiukės, norėdamos įdiegti šeimos vertybes, kartais laiko savo „pareiga“ pasakoti šiurpias istorijas. Taigi, senosios *babcios* pasakojo istorijas apie tai, kad karys, perrėžęs Čenstakavos Dievo Motinos paveikslą, žuvo nukritęs nuo parapeto ant smailių geležinių pilies vartų, nes „įžeidė geležį“ – ja sugadino šventąjį atvaizdą.

Jos pasakojo, kad tie, kurie paraku bandė sunaikinti Šventosios Moters statulą, iškirstą uoloje, patys buvo sutraiškyti, nes „uola tapo prieše“.

Senosios Europos šalių istorijos, visai kaip meksikiečių pasakojimai apie baisiąją *La Lloroną* (Verkiančią moterį), ieškančią, ką nuskandinti, yra skirtos vaikams ir vyrams įbauginti, kad pirmieji nesiartintų prie upės, o antrieji – nesvetimautų. Tokios „akis už akį“ legendos, pasakojamos daugybės senųjų pasakotojų, yra protingas jaunosios kartos perspėjimas – niekas tenedrįsta išniekinti to, kas

kitiems šventa, nesvarbu, ar šventais laikomi nekalti žmonės, naivūs vaikai, paprasti keliautojai, ar šventi paveikslai... Svarbu žinoti, kad „tai, ką darai kitiems, ištiks ir tave“.

NEĮPRASTI VEIKSNIAI – „TO, KAS ŠVENTA, NAIKINIMAS“, NESVARBU, VISA TAUTA, VIENAS VAIKAS AR SUAUGĘS ŽMOGUS, – VYKSTA PAGAL TĄ PAČIĄ SCHEMĄ... TOKIŲ ŽAIZDŲ GYDYMO BŪDAI IRGI PANAŠŪS.

Kaip pabėgėlių ir imigrantų atžala, dešimtmečius po Antrojo pasaulinio karo augau apsupta didelės savo šeimos skaudulių, troškimų, sielvarto ir vilties kupinų raudų. Jie buvo brangūs ir šiurkštūs, mieli ir skaudžiai sužaloti. Jie paliko gilų pėdsaką mano širdyje ir sieloje. Taigi, norėčiau atverti jums nedidelį psichologinį langelį ir, nors labai keista ir baisu, atskleisti, kad būdai, kuriais buvo bandoma su šaknimis išrauti žmonių tikėjimą Šventąja Motina, yra tokie pat, kokie taikomi smurtaujant prieš vaiką; buvo bandoma iš jų širdžių ištrinti šventosios Motinos sampratą ir pakeisti nuostata, kad „aplink – vien pabaisos“, o taikos siekti reikia „bet kokia kaina“.

Toks smurtas veiksmingai ir iš esmės pakeičia savastį ir sukrečia sielą. Tai neleidžia išreikšti to, kas iš tiesų glūdi žmogaus esybėje ir sieloje tol, kol nepavyksta atkurti ir į savo gyvenimą grąžinti vidinės šventosios esmės. Kaip rodo mano, kaip gydytojos, patirtis, tokiais atvejais dažniausiai žmonėms reikia iš naujo mokytis suprasti, kad jie – vertingos ir nepakartojamos sielos ir jiems skirta gyventi ir kurti, kad jie gimė palaiminti, o ne su pakibusiu jiems virš galvos kalaviju. Užuot iš baimės bergždžiai keliaklupsčiavus, kad širdyje išsaugotų nepaliestą motinos atvaizdą... jiems vertėtų klausytis motinos balso, pranašaujančio likimą: jie turi gyventi ne keliaklupsčiaudami, o kasdien iš naujo ir laisvai kurdami.

Linkiu ir jums išvysti kelius į laisvę, atgimimą ir visavertį gyvenimą, tiek kaip kurios nors kultūros atstovui, tiek kaip asmeniui, kuris patyrė niokojantį karą ir kovėsi už savo gyvybę, arba, kaip kultūros ar kokios grupės atstovui ar žmogui, kuriam teko patirti kitokių skriaudų ir žaizdų. Karo ir prievartos žaizdos labai panašios, panašiai ir gyjama: padarytos žalos atitaisymas ir to, kas jums Šven-

ta, nesvarbu, kaip tą šventumą suprantate, atkūrimas taip pat labai panašūs.

Išgyti įmanoma tiesiog sudarant sąrašą uždraustų laisvių, o tada po vieną pamažu susigrąžinti visas tas atimtas laisves, ypač tas, kurios grąžina į sąmonę gerumą sau pačiam ir pasauliui, suderina visus veiksmus ir mintis su šventuoju atskaitos tašku, įskaitant ir teisę veikti, judėti, kurti, būti ir klestėti. Visa tai tautos ar žmogaus psichikoje atkuria dar ryškesnius prisiminimus apie Gailestingąją Motiną, ji nėra kokia lepšė, priešingai – ji galinga ir aktyviai veikianti meilės, taikos ir garbės labui.

Štai kokie svarbiausi būna griaunamųjų jėgų žingsniai, kai trokštama sunaikinti Šventąsias mintis, vaizdinius ir šventas jėgas, kurias jie simbolizuoja. Toks negailestingas ir tikslingas to, kas Šventa ir brangu žmonėms, naikinimas per amžius paplitęs pasaulyje, nes įsibrovėliai jaučia, kad nors daugumai to, kas Šventa, esmė dažniausiai lieka nematoma, kultūros ar žmonių sielos vis dėlto dažnai gali pajusti šventumą ir toji paslėpta jausminė, dvasinė, religinė, psichologinė ar įkūnyta jėga nepaprastai palaiko sielą, šiai susidūrus su iššūkiais, kančiomis ir perversmais. Įsibrovėliai teigia turį daugybę priežasčių sunaikinti šventus dalykus, iš kurių žmonės semiasi stiprybės ir kuriuos laiko itin brangiais.

Pažvelkime, kaip buvo užsipulta Šventosios Motinos idėja, samprata ir pati tikrovė, turint minty, kad marodieriavimo ir griovimo, nedidelei grupei ar milžiniškai armijai paliepus, gali būti griebiamasi nekaltiems, pažeidžiamiems ir naiviems žmonėms ar vienam individui palaužti. Štai keli dažniausi būdai, kaip tai buvo daroma nuo neatmenamų laikų:

- Marodieriai dažniausiai pirmiausia nori pakirsti to, kas šventa, autoritetą ir prasmę, nes tai palaužia žmogaus dvasią ir sumenkina žmogaus tikrosios savasties pojūtį.

- Tyrinėdama, kaip per istoriją įsibrovėliai marodieriai stengdavosi „ištrinti“ Mūsų Motiną, suvokiau, kad brutalūs įsibrovėliai ne vien ją stengėsi „ištrinti“. Daugeliu atvejų jų tikslai buvo kur kas suktesni ir konkretesni.

- Taigi, manau, kad pastangos „ištrinti" Mūsų Motiną yra šaltas ir apskaičiuotas ketinimas iš tikrųjų „ištrinti jos žmones", verčiant bejėgiais tuos, kurie ją mylėjo, ja kliovėsi, mito jos arba jos spinduliuojančio Kūdikio, arba jų abiejų teikiama duona kasdienine; ilgainiui vis labiau ir labiau menkinama tų žmonių (ar žmogaus) tikroji savastis. Sunaikinamas ir atimamas dvasinis inkaras ir vairas, padedantis manevruoti siaučiant nuožmiems šoniniams vėjams.

- Nuolat kartojasi sena istorija: jeigu nori parklupdyti žmones, tegul marodieriai išplėšia jų šventuosius simbolius, kurie ilgą laiką teikė jiems nepaprastos jėgos ir dvasios tvirtybės priešintis, gintis, nepasiduoti ir eiti išvien su kitais, – štai taip palauši jų pasipriešinimą.

- Palauži žmonių dvasią, paskui nurodai, kokia siaurai apibrėžta dvasia jie dabar turi vadovautis, o jei ne... Taip bent jau viešai ir oficialiai ištrinami žmonės. Širdis ir siela tuomet traukiasi į pogrindį ir stengiasi kaip nors išsilaikyti.

- Norėdami užvaldyti žmones ar net vieną žmogų, įsibrovėliai turėjo juos atplėšti nuo Motinos. Šventoji Motina – stiprinantis vaistas, vedlė, žmonių *inspiratrice.* Jos globotiniai tiki, kad jų gyvenimas yra šventas. Kai ji šalia, žmonės gali laisvai reikšti mintis. Kai ji šalia, jie nekeliaklupsčiauja, o laikosi oriai ir gali laisvai kalbėti, veikti, burtis draugėn, judėti ir gyventi. Štai kodėl ji yra pavojingiausia moteriška jėga.

- Įsibrovėliai kai kuriuose pasaulio kampeliuose dažniausiai imasi visų žingsnių, kokius tik jie gali sugalvoti, kad priverstų tuos, kuriuos nori užvaldyti, jaustis nevertus paties gyvenimo. Todėl žmonės tiki, kad Palaimintoji Motina ir jos Kūdikis per amžius su atjauta rūpinasi „menkiausiais iš menkiausių", ir patys laikosi šios gyvuojančios tradicijos.

- Jei įsibrovėliai ir išnaudotojai pajėgia palaidoti šią nuostabią, gaivinančią ir ryškią tradiciją – kad atjautus

rūpinimasis yra šventas pašaukimas, jei siekiama dvasiškai tobulėti, – tada jie gali nevaržomi žiauriai elgtis su kiekvienu, o įsigeidę ir su visais.

- Iš kelio pašalinus visus įrodymus, pasakojimus, apeigas, tikėjimą ir kliovimąsi Šventąja Motina ir Mažuoju Meilės Dievu, nebeliktų šventesnio ir svarbesnio autoriteto, kuris aukštai išlaikytų padorumo kartelę. Priešingai, teliktų tik menka, savanaudiška „laisvė kenkti kitiems“, kurią primetė užkariautojai.

- Tūkstančius metų marodieriai triuškindavo ir nedrąsų, ir stipresnį pasipriešinimą, pakakdavo vos akimirką neapdairiai pažvelgti į užkariautoją, ir šis puldavo, skelbdamas, kad čia maištas. Menkas niekas galėjo įsiutinti įsibrovėlį. Tai tikra fizinio ir dvasinio terorizmo forma – versti žmones bijoti ir atviriau rodyti jausmus, nes už tai gresia bausmė arba tyčinis smurtas.

- O baisiausia – įsibrovėliai dėjo visas pastangas, kad užgrobtų didžiausią žmonių turtą, tą, kuris istorijos knygose dažniausiai nė neminimas: jie įsibraudavo į brangiausią *prima materia*, kuri Motinai gyvybiškai svarbiausia, – į pačias žmonių sielas.

- Įsibrovėliams reikėjo ne vien savo kalinių kūno, užkariautojai buvo ir sielų grobikai – stengėsi palaužti laisvą valią. Jie reikalavo absoliučios valdžios: ir visiško sielų paklusnumo, ir nesvarbu, kaip kentėjo sielos, nesvarbu, kaip jos šaukėsi teisingumo ir žmogiškos pagalbos.

- Todėl kiekviename istorijos etape, trokšdami absoliučios valdžios, įtūžę įsibrovėliai ir jų marodieriai turėjo skverbtis visomis kryptimis, naikindami, griaudami, degindami, užkasdami, traiškydami, piktnaudžiaudami ir slėpdami šventuosius simbolius. Daugumos pasaulio gyventojų tikrąją savastį švelniai ir meiliai pripildo ir papildo tai, kas šventa, būtent savastis suteikia mums žmogiškumo ir nuolankumo, kartu gebėjimą perprasti tikrovę, įžvelgti tikrovišką ateities viziją ir nuožmiai priešintis kovojant

už save ir kitus. Nuolankumas reiškia, kad gyvenime vadovaujamės Kūrėju.

- Tačiau kai žmogus supančiotas, gniaužiamas ir ilgą laiką negali išsivaduoti, kai jam draudžiama būti ištikimam Gailestingumo Motinai, nes kiekviena siela suvokia ją kaip vidinę arba išorinę gyvybingą jėgą, matome, kad taip iš žmogaus atimama viltis ir dažnusyk toks belaisvis griebiasi neracionalių veiksmų prieš engėjus.
- Naivesni žmonės tampa pernelyg bailūs, kad reikalautų teisingumo, jie netgi pataikūniškai dėkingi engėjams, kad šie jiems apskritai leižia gyventi.

APIE TAI, KAIP VISAI KARTAI PADARYTA ŽALA ATIMANT MOTINĄ SKATINA IR VĖLESNES KARTAS GYVENTI KELIAKLUPSČIAUJANT, TARSI JIE VIS DAR BŪTŲ ENGIAMI, NORS IŠ TIESŲ GYVENA JAU LAISVĖJE

Remdamasi tiek klinikine praktika, tiek asmenine patirtimi, pastebėjau, kad dažnai tie, kuriuos nuo žiaurių karų ar užkariavimų, sukrėtusių jų šeimas, skiria kelios ar net dešimt kartų, vis tiek pasižymi perdėtu dėkingumu ir dažnai elgiasi pataikūniškai, susidūrę su vis dar gajomis užkariautojų sistemos ydomis, ir nesvarbu, kad šiai kartai neteko kovoti už gyvybę kare.

Pavergtų žmonių vaikų elgesyje ryšku tai, ką vadinu „kartos žaizda“, – perduodama iš kartos į kartą tų, kurie kadaise buvo skaudžiai sužeisti ir kurie savo ruožtu supančiojo savo vaikus, vis dar nepamiršdami tų laikų paliktų ir nesugijusių skaudulių. Ironiška, bet nekalti žmonės, iš kurių tiek daug buvo atimta, vaikų akivaizdoje vis dar elgiasi taip, tarsi turėtų gerbti tuos, kurie neatėmė jiems gyvybės ir leido egzistuoti, ir būna jiems lojalūs.

Vaikai dažnai visa savo švytinčia ir neapsakomai atjaučiančia širdele jaučia nesugijusias tėvų žaizdas. Vaikai nori palaikyti tėvus, mylėti juos, jiems padėti, juos išgydyti, susitapatinti su jais. Taip vaikai dalijasi ir tėvų našta – juos paveikia šeimos žaizda. Taigi jiems tenka elgtis taip, kaip įsibrovėlių atžvilgiu elgėsi jų tėvai, seneliai, proseneliai ir proproseneliai.

Žmonės, kuriems teko patirti žiaurią karo laikų okupaciją, dabar jau gali džiaugtis laisve, bet jie vis tiek stengiasi gyventi neklausinėdami, tyliai ir kukliai, lankstydamiesi ir elgdamiesi perdėtai pagarbiai, vergiškai reikšdami pagarbą tiems, kurie to nenusipelnė, jie nemoka viešai piktintis dėl tikros neteisybės.

Keista, kad tas pats žmogus, kuris genamas baimės keliaklupsčiauja prieš autoritetus, šeimoje gali piktintis ir kritikuoti šeimynykščius, kurie, palyginti su okupantais, yra nekaltų nekalčiausi, bet linkę kovoti ir už save, ir už visą šeimą.

Manoma, kad toji sena vyresnės kartos žaizda, kuri vis dar neužgijusi, yra nepaprastai pavojinga ir jiems patiems, ir jų šeimai, nes jie tebegyvena niūriame psichikos užkaboryje, kur vis dar karaliauja praeities marodieriai su šautuvais ir kardais. Viešai suluošinti ir nuolankūs, nors slapta širstantys dėl savo pačių bejėgiškumo – tai visiškai sveika reakcija į priespaudą, tačiau nukreipta ne į tuos, į kuriuos reikia.

Kaip pavyzdį prisimenu savo pačios šeimą; įsibrovėliai paliko nenykstantį ir siaubingą randą pavergtų mano giminaičių ūkininkų širdyse ir protuose. Žiauri įsibrovėlių agresija, nukreipta į tai, kas šventa, visiškai sumaitojo nuostabų dvasios ir šventumo, sielos ir psichikos ryšį, todėl, užuot mylėję žemę, kuri kadaise teikė pasitenkinimą ir sukūrė šventą gerovę, dabar žmonės regėjo tik vaizdinius savo mintyse, randų pėdsakus ant savo kūno, bylojančius, kad šventa jų žemė buvo užnuodyta įsibrovėlių ir niekas ten nebeauga.

Matydami žvėrelius, paukščius ir gamtą, – kuri kadaise buvo tokia šventa, kad apeigos ir ritualai, skirti vilčiai ir rūpesčiui dėl juos supančio švento pasaulio išreikšti ir padėkoti, trukdavo kone savaitę, – dabar, po žvėriškų invazijų, sutrypusių Pasaulio Motinos esmę, žmonės pasijusdavo kaip elektra purtomi, nes prisimindavo, kaip pulkai jų garbintų baltųjų gandrų buvo iššaudyti besiveržiančios Stalino Raudonosios armijos; kaip šventi miškai tyčia buvo sudeginti, kad žmonės netektų milžiniškų juos saugojusių medžių, kai tekdavo slėptis nuo priešų, o jų medieną kūrendavo virdami valgį ir šildydamiesi. Šventi jų protai dabar persmelkti sielvarto dėl dūžtančio stiklo, sutraiškytos bronzos, sutrupintos geležies, išniekintų vaikų, moterų, senukų ir šeimų.

Buvo sudeginti ir šventieji jų simboliai. Nugriautos šventos statulos, kurias kadaise kaip kūdikį, susuptą į antklodę, gabenosi iš toli, kad jos saugotų kaimą. Buvo sudraskyta simbolinė skraistė, suterštos

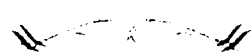
kaimo bažnytėlės, pastatytos kaimo kalvių, račių ir stalių rankomis. Sunaikinti šimtai tūkstančių pakelės koplytstulpių, skirtų Šventajai Motinai ir šventiesiems...

Šis suplanuotas ir tikslingas griovimas pašalino Šventąją Motiną iš akiračio, tarsi Motina būtų išsiųsta į požeminį kalėjimą, kuo toliau nuo nepaprastai ją mylinčių žmonių. Marodieriai išplėšė ją iš žmonių rankų, akių ir širdies. Kaimelių ikonų tapytojai buvo šaudomi čia pat arba išvežti, kad niekas jų daugiau nebepamatytų. Marodieriai taip ryžtingai ir atkakliai trynė ir šalino visus prisiminimų apie Šventąją Motiną pėdsakus iš žmonių širdžių ir krūtinių, kad, pasak mano giminės, paslėpus net mažytę drožinėtą jos esmę atspindinčią skulptūrėlę, galėjai bemat užsitraukti mirtį. Valstiečiai, gyvenantys atokiuose užkampiuose, nesulaukdavo nė trupinėlio dvasinės paguodos ir stiprybės. Jiems teliko „paklusti arba mirti“.

Marodieriai, naikindami tuos, kurie žmonėms buvo šventi, kuriuos jie gerbė ir kurie buvo jų vadovai, stengėsi įsitvirtinti kaip dievai. Pakibus tikros ir greitos mirties pavojui, reikėjo pagarbiai lankstytis marodieriams, o ne džiugiai lenktis savo Kūrėjui.

Atplėšti nuo motinos, primetant jiems pareigą paklusti, sunkiai dirbantys auksinių kviečių kūlėjai, raiteliai ir raitelės, kadaise šuoliuodavę kaip vėjas su apsiaustais, kelius siekiančiais batais ir genties apdarais, išsiuvinėtais jų klano simboliais... tie žmonės, vis dar išdidūs, buvo priversti nuolat baimintis: jie būgštavo dėl savęs, vaikų, savo gyvulių, žemės, kurią jie laikė tiesiogine savo šeima, – dėl visko.

Žinau, įžvelgiate paraleles su prievarta, nukreipta į kiekvieną tautą, grupę ar individą.

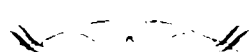
Dirbdami su potrauminį stresą patyrusiais žmonėmis, kartais tuos, kurie ir bijo savo engėjų, ir juos garbina, vadiname Stokholmo sindromo aukomis (šis pavadinimas prigijo po žiaurios įkaitų dramos Švedijoje 1973 metais, kai įkaitų psichika nebepajėgė ištverti įtampos, nes jiems buvo grasinama mirtimi, ir jie ėmė neracionaliai tikėti, kad jų grobikai iš tiesų labai geri – juk jų nenužudo).

Kad ir kokio prisitaikymo mechanizmo išmoko engiami, patiriantys žiaurią prievartą ir trokštantys likti gyvi žmonės (ar individas), jeigu vėliau jie nesulaukia tinkamos ir rimtos pagalbos, padedančios atkurti tikrąją savastį ir šventumą, kaip jį patys supranta,

dažnai savo atžalas jie moko elgtis neįprastai – tai yra lankstytis ir keliaklupsčiauti. Kadaise patirta trauma nebuvo iš esmės įveikta, todėl vaikams kartojama apie tai nekalbėti. Tokie tėvai dar nesusigrąžino ir neatkūrė savasties. Tikroji savastis nebijo kitų žmonių, greičiau baiminasi neišgirsti ir nepagerbti savo pačių sielos ir savosios šventumo sampratos, kūrybinio impulso ir savo šventųjų.

Žaizdos, atsivėrusios ištrynus sakralų vaizdinį, šventą pajautą, kad „tavo širdyje gyvena motina“, atsivėrusios iš tavęs atėmus nepaprastai galingą gydančią šio pasaulio jėgą, Šventąją Motiną, vienintelę, galinčią padėti ir rūpintis visais nė vieno nesumenkinant, – na, tokios žaizdos gali tapti praraja labai stačiais šlaitais. Reikia pagalbos. Reikia kopėčių. Drąsinančių balsų, sakančių: „Tu gali.“ Padedančių rankų. Žmogaus, kuris prisiliestų prie šventumo ir giedotų „Aleliuja“ tau pamažu grįžtant prie tikrosios savasties.

Daugumai reikia tik šiokios tokios, bet kai kam – nemažos pagalbos, kad jų dvasia vėl atkurtų Motiną, kurios šventovė buvo subombarduota, o šią pagalbą gauni tada, kai esi vėl įšventinamas į bendruomenę, kultūrą, patį save, kitaip tariant, vėl esi įšventinamas į visa tai, kas šventa. Tai gali būti kaip ritualas, kuris tik tam žmogui atrodo tinkamas. Šio ritualo tikslas padėti matyti ne tik žemiškomis akimis, bet vėl atgauti šventąjį regėjimą, šventąją klausą, šventą prisilietimą, šventas giesmes, šventus kvapus, šventas pastangas, spalvas, žodžius ir darbus... visą švelnumą ir stiprybę, kylančią iš to, kas Šventa, patiriamą kasdien ir galų gale pamažu taip susigrąžinamą.

Tikra tiesa, kad neracionalus elgesys aukštinant įsibrovėlius ir baiminantis kalbėti tikrosios savasties vardu gali ir toliau būti perduodamas iš kartos į kartą kaip negyjanti žaizda. Bet tereikia vieno vaiko ar vieno iš gimdytojų vienos sielos kartoje, kad būtų sustabdyta ta estafetė ir senais ar naujais būdais susigrąžintas ir toliau perduodamas jau atkurtas šventumas. Toks žmogus būna bent šiek tiek sąmoningesnis nei kiti šeimos nariai, jis švelniai, bet ryžtingai atsisako aitrinti šeimos žaizdą, kol galutinai ją išgydo. Toks žmogus pirmą kartą visų kartų istorijoje drąsiai teigia teisingumą, jo širdis – nuoširdžiai mylinti, o siela dosni ir išmintinga, jis nekeliaklupsčiauja ir yra visiškai tikras, kad tai, kas Šventa, yra prigimtinė visų teisė, toks žmogus ir savo vaikus moko elgtis taip pat. Ritualai, padedantys to

pasiekti, yra susiję su išmintingų tiesų pasakojimu, apsivalymu ir nuodėmių atleidimu, pasiaukojimu, šventimų ir įžadų sutvirtinimu ir visa daugybe kitų apeigų: tai asmeninės įkvepiančios puošmenos, žodžiai, veiksmai, kurie žmonėms yra prasmingi.

Atkūrus šventumo pojūtį (o tai įmanoma, kai to siekiama atvira širdimi), įmanoma susigrąžinti ir Šventąją Motiną tokiais nuolankumo kupinais ir gyvenimą keičiančiais būdais, kurie siekiančiajam geriausiai suprantami. Pirmi klausimai būna kaip? Jei esate tvirtai pasiryžę – ir toliau nenuleiskite rankų. Dirbkite su tais, kurie jus gerai pažįsta, kuriems jūs rūpite ir kurie nenutolę nuo Šventosios Motinos. Nesustokite. O kaip tie, kurie tebenori ištrinti Šventąją Motiną? Siūlyčiau kaskart, kai kas nors paklaus, kur dirbate, atsakyti: „Dirbu Šventajai Motinai." Paklausti, kokioje bendrovėje, kilstelėkite antakį, palaimingai nusišypsokite ir tarkite: „Aš su Ja."

O čia viena palaiminimo maldelė, kurią dabar sukalbėsiu už jus; šią maldelę sukūriau prieš daugelį metų, kai pati gyvenime buvau susidūrusi su pačiais žiauriausiais iššūkiais. Siūlau ją kaip vaistą, nesvarbu, kokios sienos suptų jus ar jūsų artimuosius, nesvarbu, kokios nelaimės būtų ištikusios, nesvarbu, į kokį kalėjimą būtumėt įmesti ar kur būtų įkalinti jūsų mylimieji, nesvarbu, kad ir kas nutiktų.

Aš apjuosčiau jus Mūsų Motinos žalių lapų ir baltų gėlių vainiku, gaubiančiu jos Tyrąją Širdį, ir švelniai ištarčiau šiuos žodžius už jūsų veikiausiai pavargusią širdį, sujauktą dvasią, bet nuoširdžią ir tvirtą sielą: prisiminkite, jokia siena, atitverianti tai, kas Šventa, negali mūsų nuo to atskirti.

Tik tai, ką prisimename
su Meile,
yra tikra.
Tik veiksmai, prisimenami
su Meile,
yra tikri.
Tik Sielos, prisimenamos
su Meile,
yra tikros.

ŠVENTOSIOS MOTINOS ATSKYRIMAS: KAIP NUO NEATMENAMŲ LAIKŲ BUVO BANDOMA IŠ ATMINTIES IŠTRINTI ŠVENTAS MINTIS IR SIMBOLIUS

Yra įvairių būdų „pradanginti“ Šventąją Motiną. Kartais dėl įžvalgumo ar išminties stokos padaroma klaidų ir prarandami istoriniai reliktai, pavyzdžiui, ikonografijos, nes iš anksto kruopščiai viskas neapgalvojama.

Žmonijos istorijoje buvo daugybė tikslingo Mūsų Motinos atvaizdų išniekinimo ir slėpimo atvejų, siekiant atimti iš tikinčiųjų jų gimtąją istoriją, jų kovas ir pergales, kad neprarastų Šventosios Motinos. Ją reikėjo pašalinti iš kelio, kad būtų galima iškelti ir garbinti naują valdančiųjų kastą.

Šventoji Motina buvo viešai ir oficialiai uždrausta senųjų komunistų dvidešimtame amžiuje, kai kur draudžiama dar ir dvidešimt pirmajame. Totalitarinės ambicijos visų pirma skatino sunaikinti galingus šventuosius simbolius, nes šie įkvėpė sielas stengtis ne dėl valstybės ar kokios nors organizacijos, o dėl dvasinių turtų, dėl Kūrėjo, gerumo, gyvenimo, įžvalgų, nepaprasto kūrybiškumo, kilnumo ir tikrosios meilės.

Iš pradžių komunistų sumanymas buvo išvaduoti vargšus iš priespaudos, kad visi turėtų darbo ir visiems pakaktų maisto, kad klestėtų pažanga ir gerovė. Kai kuriose pasaulio šalyse įsitvirtinus komunizmui iš tiesų vieną priespaudą viso labo pakeitė kita. Naujas režimas tik dar atkakliau ėmė trypti tai, kas buvo likę Šventa, ankstesniam režimui bamaž viską sugriovus.

Kai taikoma tokia žeminanti senosios kultūros perrašymo metodologija, kai kariaujama, grasinama, bauginama ir viskas sugriaunama, kad būtų paminti švenčiausi žmonių įsitikinimai ir tradicijos, – net jeigu iš pradžių naujasis režimas lyg ir nuoširdžiai, idealistiškai teikė vilčių, – veiklos vaisiai dažnai būna nuspėjami. Tokia nestabili valdžia, kurios grietinėlė užsiaugina kelias dantų eiles, kad būtų galingesnė, greitai pamina gerumą ir lygybę diktatoriškos kontrolės priemonėmis, ji tariasi pranokstanti kitus ir demonstruoja, kiek milijonų žmonių paklūsta jų įsakymams, nors palaužia tų žmonių, išskyrus sėdinčių sostuose piramidės viršūnėje, laisvą valią, laisvą minčių raišką, laisvę judėti.

Taip pirminėje sovietinėje komunizmo versijoje buvo siekiama pakeisti senąją tvarką, bet laikui bėgant naujos jėgos nusigręžė nuo

visuotinės gerovės idealų ir pavertė valstybę ir ją valdančius vyrus tais, kuriems turi pasiduoti visos sielos.

Nekalti žmonės buvo priversti pažadėti savo sielos ištikimybę ne savo šventiesiems, kaip ištisus amžius teko daugybei jų pirmtakų, ir net ne komunizmo sampratai; iš tiesų jiems teko prisitaikyti prie valdžios, ginti ir palaikyti tuos menkus žmones, kurie numezgė galvažudžių diktatorių tinklą, valdantį visas kitas sielas.

Mano tėvas kartodavo, kad jei vyrai netikėtai perima valdžią, kad ištaisytų skriaudas, labai retai kuris iš jų mato savo ir savo sekėjų daromas skriaudas. Tik šventas žmogus galėtų elgtis drąsiai, kad susivaldytų ir suvaldytų šalininkus, neleistų jiems kenkti kitiems – tik šventas žmogus negalėtų gyventi neištaisydamas visų skriaudų žmonijos labui, kad jiems netektų toliau kentėti „tame pačiame požeminiame kalėjime, tik naujai perdažytame ir su nauja vadovybe“.

PRISIMINKITE TAI. PRISIMINKITE. PRISIMINKITE. KAIP SENŲ SENOVĖJE, TAIP IR DABAR – KASKART, KAI TIK ŽMONIŲ, KURIE SAVAIME YRA GĖRIS, ŠVENTI ĮSITIKINIMAI IR SUPRATIMAS YRA PUOLAMI, TAIKOMA TA PATI TAKTIKA. TA PATI. TA PATI.

„Prisiminkite tai. Prisiminkite. Prisiminkite. Kaskart, kai tai, kas Šventa, yra puolama, taikoma ta pati taktika. Ta pati. Ta pati“, – štai ką sakydavo mano tėvas ilgą naktį sėdėjęs prie taurelės ir raudojęs su giminaičiais, kuriuos siaubingai sukrėtė Antrasis pasaulinis karas. Jie dažnai susėsdavo prie mėlyno virtuvės stalo ir sėdėdavo iki išnaktų, tarsi vis dar būtų negana tų istorijų, kurių pernelyg sunku klausytis, kaip ir jas pasakoti. Tie seni ūkininkai sėdėdavo kaip išvargę seni meškinai ant mažų plastikinių mūsų kėdžių chromuotomis kojomis ir kuo smulkiausiai prisimindavo kančias ir netektis. Prieš pradėdami naują istoriją ir po jos jie išlenkdavo nesuskaičiuojamą kiekį burnelių degtinės. O kiekvienas pasakojimas skambėdavo baisiau už ankstesnįjį apie vaiko netektį, išžudytus augintinius, suluošintus draugus, tyčinį apakinimą, įdagus ir kitokį pasibjaurėjimą keliantį siaubą, kurį jiems teko regėti.

Visos marodierių gaujos, siekiančios užvaldyti ir pavergti sielas, taiko tą pačią taktiką, tik ją paįvairina savomis baisenybėmis. Taigi, sužinojau, kad tie, kurie atima Šventą savasties pojūtį, šventuosius

simbolius ir už jų slypinčią didybę... visi taiko tą pačią taktiką. Tą pačią. Tą pačią.

Galima būtų rinktis iš daugybės įsibrovimų, kurie truko ilgai, tačiau norėčiau išsamiai aptarti vieno ypatingo įsiveržimo taktiką, nes jis vyko daugybėje pasaulio vietų mūsų laikais. Jei kas nors norėtų sužinoti, kas nutiko senosioms gentims, ištisoms tautoms, kurios išnyko arba buvo sunaikintos, esu tikra, pakaktų pažvelgti, kaip tai vyksta dabar, mūsų laikais. Žmonių ir žemių užgrobimas be jų leidimo – archetipinis reiškinys, tokie žingsniai konkretūs ir nuspėjami.

Taip dvidešimto amžiaus pradžioje ir viduryje daugybė komunistinių pasaulio šalių šventas mintis laikė įkaitėmis nė neprašydami išpirkos.

Jie pradėjo nuo išpuolių prieš molį, iš kurio buvo išdegtos plytos, o vėliau iš šių sumūrytos mažos ir didesnės patalpos šventiesiems pabėgėliams ir šventovės daugybėje šalių. Sovietai iš pradžių pareiškė, kad šventi visų religijų pastatai turi bemat virsti vyriausybiniais kabinetais, prigrūstais stalų, arba įvairiausių daiktų sandėliais. Prasidėjo bukas šventų statinių paskirties keitimas ir ankstesnės tikinčiųjų susibūrimo vietos imtos vadinti muziejais, juose vadovai lankytojams nurodydavo neateistiško mąstymo klaidas.

Kitos šventos vietos buvo sulyginamos su žeme, nes staiga be jokios suvokiamos priežasties ar paaiškinimo trūks plyš prireikė „rekonstrukcijos“. Ištikimos sielos, panorusios apsilankyti šventose vietose, buvo puolamos, o kartais net nužudomos ten, kur meldėsi ar klūpėjo. Ant šventovių durų, kurios ištisus amžius buvo atvertos paukščiams ir žmonėms, buvo pakabintos spynos. Kitos šventyklos ten, kur ištisi kaimeliai buvo „išvalyti“, tai yra visi kaimiečiai išžudyti ir palikti, kur krito, buvo paliktos griūti. Mažos šventos susibūrimų vietos buvo sudegintos iki pamatų su jose užrakintomis ūkininkų šeimomis. Mieli žmonės, kadaise šventyklose ieškoję paguodos ir stiprybės, buvo žudomi savo pačių šventame prieglobstyje.

Visais atvejais tie, kurie vadovavo šiam niokojimui, uždraudė žmonėms garsiai minėti šventuosius ir jų Kūrėją. Jiems buvo draudžiama laikytis senųjų apeigų, nors jie tai darė ir giedodavo šventas giesmes ištisus dešimtmečius nuo neatmenamų laikų. Tikinčiuosius ir jų šventuosius valdžia privertė gyventi įkalintus – visos mylinčios žmonių širdys buvo atskirtos nuo mylinčių Šventųjų Širdžių.

Nors dauguma šių diktatoriškų režimų dvidešimtame amžiuje suiro ir žlugo, kaip turi nutikti ir nutiks visoms totalitarinėms jėgoms, toks visko, kas Šventa, draudimas ir įkalinimas beveik šešiasdešimt metų buvo taikomas didžiulėse teritorijose ir didžiulėms tautoms ir žmonių grupėms: Šiaurės Azijoje, Rytų Europoje, Rusijoje ir daugybėje jos užgrobtų anksčiau nepriklausomų šalių. Taip šiurkščiai elgdamasi su žmonėmis dėl dvasinių jų nuostatų ir tikėjimo, juos žudydama, totalitarinė diktatūra dažnai sulaukdavo ir atoveiksmio. Todėl, kurdama ypatingas programas, ji nuolat rodė, kad nepaprastai rūpinasi kai kuriais žmonėmis, gerina dalią tiems, kurie valdantiesiems protams atrodė nusipelnę, tiksliau – tiems, kurie buvo ištikimi ne Kūrėjui, ne Motinai, ne Kūdikiui, o partijai.

Per visą istoriją egzistavo nuspėjama schema, kurią užkariautojai taikė įdarbindami ir suteikdami privilegijas mažam užkariautų gyventojų būreliui, dažnai juos ir apginkluodami, kad būtų išlaikyta valdžia. Tie, kuriems pasiūlius šiltą vietelę, nestokojo drąsos atsisakyti būti iškreiptos imperijos sraigtu, buvo sušaudomi. Kaip sakydavo tėvas, tikrai šventą žmogų gryna tiesa peni labiau nei nuolat duodama apkartusi duona.

Per visus tuos komunizmo dešimtmečius nebuvo suteikta jokios laisvės niekam, kas susiję su religija, nebent tai buvo priemonė priversti žmones ko nors atsisakyti ar ką nors daryti. Pavyzdžiui, vietos komisaras galėjo mesti senai moteriškei mažytę medinę jos Šventosios Motinos ikoną, o paskui patykoti ir nusitempti jos anūkę. Arba vargšui rabinui buvo leista pasilikti šabo žvakes, bet kartu jam pakišami popieriai, kad iš jo šeimos būtų išviliotas nedidelis ūkelis – visa tam, kad pralobtų niekingas policininkas ar sargybinis, dirbantis partijos naudai.

Kuo griežčiau buvo bandoma žmones atskirti nuo Šventųjų, jiems grasinant mirtimi, tremtimi į pilkus ir skurdžius sunkiųjų darbų kalėjimus, tuo dažniau tūkstančiai sielų sprukdavo vidury nakties, stengdamiesi kirsti šalies sieną į laisvę – į laisvę gyventi be grasinimų, laisvę ugdyti savo gabumus ir plėsti galimybes, laisvę garbinti daugelį protėvių kartų palaikiusius Šventuosius ne vien naktimis.

Norėdami neleisti žmonėms ištrūkti į sielos, proto, širdies, kūno ir dvasios laisvę, komunistai nusprendė pastatyti tikrą Sieną, turinčią atitverti net savus.

SIENOS, SKIRTOS ŽMONĖMS ĮKALINTI IR NELEISTI NIEKAM PATEKTI VIDUN, STATYBOS

Kai žmonės atitveriami nuo jų šventųjų atvaizdų ir simbolių, stiprinančių tikėjimą, kai tie, kurie brangina tai, kas Šventa, paskelbiami „klystančiais, sutrikusiais, apkvaišintais, suklaidintais, anatema, grėsme, pavojumi, neišsilavinusiais ir išpuikusiais“, nes nori savojo gyvenimo būdo, kuris kuo puikiausiai jiems tiko, tada režimo įstatymai juos lengviau supriešina. Vis dėlto ir tada bus tokių, kurie vis tiek puoselės savo tikėjimą. Bus ir tokių, kurie teigs, kad nebetiki niekuo, kas Šventa, tačiau iš tiesų ir toliau tikės, bet slapta pogrindyje. Taip žmonės suskaldomi. Režimas to ir tikisi: abi grupės pernelyg įbaugintos, kad stotų išvien ir kovotų už gėrį kaip vieninga jėga, šios grupės pirmiausia baiminasi dėl savęs, dėl to, kad gali nukentėti artimieji ar draugai. Režimas kliaujasi tokiu jų stiprybės pakirtimo būdu. Valdančiosios jėgos nenori, kad žmonės vienytųsi ir ryžtingai, atvirai pasipriešintų režimui.

Tai vienas seniausių būdų, kaip palaužti žmones, kadaise vieningus ir laisvus, tai yra pakirsti jų gebėjimą burtis šventose erdvėse ir vietose, susitikti ir kurti planus nesibaiminant neigiamų padarinių iš aukščiau. Režimas, siekiantis valdyti iš viršaus, o ne kartu su žmonėmis, mėgsta drausti jiems susitikti ant jų šventosios žemės, taip ir vėl atimdamas iš jų stiprybę, kurios šventoje vietoje jie sėmėsi ilgus metus, ištisus dešimtmečius, o kartais ir visą amžinybę.

Uždarydamas šventas susibūrimo vietas, režimas sukuria nuolatinį apgulties įspūdį, kuris puikiai tarnauja norintiesiems valdyti mases. Žmonės virsta tarsi beduinais, turinčiais kasdien vis kitur perkelti savo palapines, ieškoti keisčiausio prieglobsčio, kad galėtų susitikti. Neišvengiamai dalis ne tokių įžvalgių atskils ir sakys: „Bet mūsų vadovai gal ir teisūs taip prastai su mumis elgdamiesi. Ar nebūtų geriau, jei būtume sukalbamesni, labiau linkę prisitaikyti, net jeigu mūsų vadovai ne tokie?“ Kai režimo spaudžiami žmonės ima bijoti, abejoti vienas kitu ir vienas kito vengti, atsiskiria brolis nuo brolio, sesuo nuo sesers. Tokia solidarumo ir bendrumo stoka puikiai pasitarnauja diktatoriams, padeda jiems likti valdžioje.

Tokiu pat žmonių supriešinimu, kad šie nesutartų ir neturėtų bendro požiūrio dėl geresnių ir šventumą puoselėjančių sąlygų, naudojasi viršesni pareigūnai daugybėje drėgnų, šaltų kalėjimų visame pasaulyje. Žmonės ten kalinami atskirti vienas nuo kito, jiems neleidžiama bendrauti ilgiau nei kelias minutes, jie izoliuojami, jiems kliudoma susitikti aptarti reikalų. Taip užgniaužiamos karštos kalbos, ginčai dėl laisvės, kartu – teisingumo, juk šie žodžiai, automatiškai ir neįsisąmoninant kartojami, iš tiesų nieko verti.

Komunistiškuose kraštuose valdančiosios jėgos nuolat deklaravo, kokie laisvi ir laimingi visi žmonės nuo Europos iki Azijos, atsisakę įvairiausių pabodusių religinių apeigų, nors iš tiesų karinė diktatūra statė milžiniškas spygliuotos vielos ir betono blokų sienas, turėjusias išlaikyti visus tuos „laimingus ir laisvus" žmones kietai užveržtoje despotiško režimo įtakos kilpoje.

Jų įsakymu viena ypatinga siena – Berlyno – buvo pastatyta beveik keturių metrų aukščio ir šimto šešiasdešimt šešių kilometrų ilgio tam, kad atskirtų brolius. Ši milžiniška siena buvo pastatyta taip, kad nė vienas žmogus negalėjo laisvai patekti vidun, juo labiau ištrūkti iš ten, nes vienoje pusėje grėsė būti atstumtam ir gėdinamam, o kitoje laukė pasiuntimas myriop. Niekam nebuvo leidžiama keliauti į kitus pasaulio kraštus.

Ši dvigubai aukštesnė už vidutinį vyrą ir keturiskart aukštesnė už mažą vaiką siena turėjo atskirti laisvesnius žmones nuo visiškai suvaržytų. Sieną ir vartus saugojo ginkluoti kareiviai, jiems buvo įsakyta nušauti kiekvieną, kuris bandys prasiveržti pro vartus arba perlipti, peršokti, pasprukti, perskristi per sieną į laisvę. Ilgainiui prie sienos buvo žudomos jau šeimos.

Patriotų, menininkų, šokėjų, muzikantų, ūkininkų, mokytojų, gėlių pardavėjų, batsiuvių, balnadirbių, paprastų vyrų, moterų ir vaikų, norinčių prisidengus nakties tamsa ir atitraukus sargybinių dėmesį kirsti sieną visu greičiu lekiančia mašinėle, pilna sielų, ar net bandančių perskristi ją savadarbiu lėktuvėliu, – visų šių sielų, kurių kraujyje kunkuliavo laisvės troškimas, kūnai su visam atgulė prie beširdiškai saugomų sienų.

Tie žmonės buvo visiškai sveiko proto, visi jie ieškojo Šventosios Tiesos ir žuvo bandydami įveikti sieną tiek fiziškai, tiek dvasiškai.

Kalbama, kad iš dalies įkvėpti šventojo Stepono (vengr. *Szent István*), Šventosios Motinos ir jos Kūdikio, 1956 metais broliai ir seserys iš tiesų susivienijo per širdį veriančią Vengrijos revoliuciją ir sukilo prieš SSRS, juos visus įkalinusią tarp sienų. Kai policija bandė užgniaužti demonstraciją, vengrų kariuomenė prisidėjo prie sukilėlių ir petys į petį su broliais ir seserimis kovėsi prieš sovietų karines pajėgas. Tačiau sovietai riedėjo rusiškais tankais, prieš juos vengrams teko kovoti gatvėse apsiginklavus vien akmenimis plikose rankose.

Iš Vengrijos gilumos buvo transliuojami graudūs prašymai ir maldavimai, kad įsikištų NATO pajėgos. Tačiau jos į pagalbą neatvyko. Kovotojai už laisvę buvo palaužti, jų vadai išžudyti. Vengrai ir kiti drąsūs sovietinių šalių žmonės nesiliovė kovoti už laisvę ir tai truko dar trisdešimt devynerius ilgus metus, kol galiausiai, 1989 metais Sovietų Sąjungai žlugus, jie pasiekė savo.

Vyresnieji sako, kad sukilėliai puolė į kovą su tankais ne dėl atgrasaus ateizmo, ne kieno nors įsakymu, ne pasaulietinių tikslų turėdami, juos įkvėpė ir vedė senasis tikėjimas, prasismelkęs iki kaulų smegenų, susitapatinimas su Motina, su Šventąja, su anapusiniu pasauliu, kur visa ir visi stebuklai įmanomi. Mano tėvas ir dėdės pateikė keletą šios idėjos versijų: *galima įkalinti žmogų, bet nėra tokio kalėjimo, kuris suvaržytų protą ar širdį. Žmogaus siela, dvasia, protas ir širdis prasiskverbs ir pro grotas, nes jis gimė su sparnais.*

Ta didžiulė siena, neleidusi žmonėms laisvai judėti, užgniaužusi laisvę viltingai ieškoti paguodos ir nusiraminimo Šventybėje, buvo pavadinta geležine uždanga. Per daugybę dešimtmečių nemažai iškilių žmonių tiek iš vidaus, tiek kartais iš išorės bandė išklibinti jos plytas. Bet ji vis tiek stovėjo gniuždydama daugybę žmonių nemažoje pasaulio dalyje. Kol galiausiai vieną dieną, vieną akimirką, daugybė tautų, įkalintų už šios uždangos, paprasti tų tautų žmonės sukilo reikalaudami grąžinti visas laisves, tarp jų ir Šventąją Motiną.

VIS DĖLTO ĮVYKO TAIKI REVOLIUCIJA

Komunistai, pasivadinę elito atstovais, ištisus dešimtmečius laužė pažadus suteikti po lygiai kiekvienai šeimai daugiau nei pakankamai maisto ir pragyvenimo lėšų, kur kas geresnį gyvenimą nei iki tol. Tačiau svajonės, kuria gundė žmones, jiems nepavyko paversti tikrove. Negana to, kariuomenės vadai ir vadovaujantys kadrai susigrobė liūto dalį viso įmanomo turto, būdami apgailėtinai godūs

ir tingūs, jie jaukiai įsitaisė vilose, važinėjo didžiuliais limuzinais, atostogavo rūmuose, valgė ką panorėję, mėgavosi pranašumu, pripažinimu, tarnais ir privilegijuotųjų valdžia, paremta nelygybe.

Šis režimas sunaikino ūkius, užtvenkė ir užteršė upes, kurios anksčiau maitino žmones, iškirto prieglobstį teikusius miškus, kuriuose gyveno daugybė žvėrių, pakelėse nugriovė milijonus koplytstulpių, kuriuose po stogeliais glaudėsi šventieji, ir žmonės pagaliau liovėsi tikėję, kad režimui rūpi kieno nors interesai.

Ironiška, bet komunistai dažnai švietė buvusius valstiečius, kitaip tariant, naujuosius kolūkiečius. Ir kuo jie labiau lavino žmones (užmiršdami visą propagandą), tuo aiškiau šie suvokė, kad vieninteliai, kurie klesti ir kurių gyvenimu iš tiesų pasirūpinta, – tik keletas „draugų“ hierarchijos viršūnėje.

Kad tas bėdinas vaizdas būtų dar ryškesnis, į deficitų sąrašą, – kuriame atsidūrė medikamentai ir būtiniausi buities daiktai, net šilti paltai ir batai, – galima įtraukti elektrą, be kurios negalėjai dirbti, užtat buvo peršami galonai tiršto muilo, kuris nieko neplovė, ir galybė kitų dalykų; o svarbiausia – dingdavo žmonės, šis reiškinys varė siaubą daugumai šalies gyventojų.

Buvo draudžiamas ryškesnis kūrybiškumas ir naujovės, nebent tai buvo patvirtinama siauraprotiškos penkiasdešimties narių tarybos, tikrasis jos darbas buvo slopinti ir malšinti nepažabojamo kūrybiškumo dvasias *Ruach* ir Šekiną*, tai yra Šventąją Dvasią, tokia yra ir kūrybiškumo dvasia, ši dvasia randasi iš daugiau nei vieno žmogaus ir pasaulyje žinoma milijonais vardų. Pastarasis buvo itin draudžiamas, nes jis esąs neprotingas. Tačiau jis nėra protu nesuvokiamas. Priešingai, tai aukščiausioji Šventybė, atėjusi apsigyventi mažoje raudonoje širdies bažnytėlėje. Vien jau tai paskatina daugybę pašėlusių ir neįtikimai žavių sumanymų.

Dėl nuolatinio kuro, vaistų trūkumo, draudimo dirbti kūrybiškai, – primygtinai reikalaujant, kad viskas būtų atliekama vienodai, net jeigu toks darbas nenašus ir suryja daug laiko, – dėl paprasčiausio supratimo ir gerumo stokos žmonės jautė tik dar didesnę skriaudą, kad neteko savo ūkių; jų juodžemio laukai buvo užtvindyti arba ten, kur anksčiau tvyrojo palaiminga tyla, nustelbiama tik laumžirgių šnarėjimo ir paukščių giesmių, iškilo mechanizuotos ir triukšmin-

* *Ruach* hebrajiškai reiškia vėją arba dvasią, tapatinamas su Šventąja Dvasia, dieviškuoju įkvėpimu. Šekina (*Shekhinah*) – hebrajiškai palapinė, būstas, plačiau suvokiama kaip Dievas, lydintis tautą tremtyje.

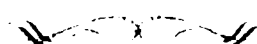
gos kolūkių fermos. Žmonių širdyse vis dar gyvi buvo prisiminimai ir skausmas, kai netenkama tarpstančių pasėlių, girdomų krintančio lietaus, nuostabių ir, kiek akys užmato, žalių miškų, bekraščių lygumų, kalnų ir visų protėvių, kurie amžių amžius čia, šioje biosferoje, gyveno saugodami gamtą.

Netektis buvo itin skausminga, nes gamta amžių amžius buvo neatsiejama nuo gyvybės, siekiančios šventumo. Matyti, kaip kariuomenė įsirengia stovyklas šventose lygumose, kaip ūkininkams, raiteliams ir raitelėms kliudoma ir draudžiama atlikti šimtus kuklesnių ir svarbesnių apeigų, saistančių juos su žeme, daugumai buvo nepakeliama, juolab kad visa tai buvo daroma tik dėl „teorijos“.

Ilgainiui priverstinis ir primestinis ateizmas labai nuvylė jaunus žmones, juk su meile vaikams duodami pažadai visuomet turi būti tesimi, o šie augdami, priešingai, patyrė, kad bet koks pažadas, duotas „paklusk arba nešdinkis“ nuostata besivadovaujančios valdžios, iš pradžių nudžiugins tuos, kuriems jis duodamas, bet galiausiai, kaip visi kiti pažadai, ir vėl bus sulaužytas. Taigi tikintieji ir vėl sukildavo, kartais sėkmingai, kartais nesėkmingai, kol jais pasekė ir sukilo daugybė drąsių protų ir širdžių, nusprendę kovoti iki galo ir nesitaikstyti su engėjais.

Jų kova ir veiksmai buvo vieni taikiausių, nukreipti į aiškiausią tikslą ir kartu galingiausias atsakas pavergėjams, koks tik įmanomas. Tarkim, be kitų veiksmų, daugybė žmonių paprasčiausiai liovėsi dirbę (nes dažnai negaudavo algų ir išties ilgą laiką vos sudūrė galą su galu), taip nutraukdami produkcijos ir pinigų tiekimo grandinę tūkstančiuose kaimelių ir miestų.

Taip toji kančių siena, simbolizavusi viską, kas siaubinga ir nedora, ėmė aižėti. Ėmė trupėti filosofiniai ir idėjiniai jos pamatai. Tie, kas pastatė sieną, patys užsispeitė į kampą, nes ji neatlaikė baisaus žudynių svorio, o ir kitapus sienos jau matei paprasčiausio humaniškumo ar susirūpinimo dėl žmonių širdžių, protų ir kūnų stoką.

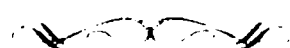
Sovietų režimas, prieš tai milžiniškos Romos, Britų ir Egipto imperijos, Čingischanas ir Ispanijos karaliai buvo užgrobę tokius didžiulius žemių plotus, turėjo įsakinėti tokiai galybei žmonių, kad, apsiskelbę valdovais, nebeįstengė prižiūrėti, apmokestinti, išnaudoti ir kontroliuoti milijonų protų, pasklidusių po tūkstančius kvadrati-

nių mylių, nes valdžios statytinių vietininkų buvo kur kas mažiau nei pavaldinių.

Komunizmas virto tuo, kuo tampa kiekvienas diktatoriškas režimas: kaip toji varna iš Ezopo pasakėčios, kuri įkišo ilgą snapą į stiklinį butelį ir godžiai sugriebė kuo daugiau vynuogių. Pilnu uogų snapu varna negalėjo susičiaupti ir jo ištraukti iš butelio, tik išspjovusi bemaž visas vynuoges ir pajėgė ištraukti snapą. Tas pats nutiko ir sovietų režimui.

Ši diktatūra ištisus dešimtmečius dvasiškai luošino žmones, jų širdis vertė rambėti, nesąžiningai dalijo turtą ir privilegijas tik savo vidiniam žiedui, turistams ji rengė parodomuosius vaidinimus, per kuriuos vaikai nešė diktatoriams gėles ir dainavo senas liaudies dainas, o tuo pat metu toliau buvo niokojami miškai, teršiamos upės, dirbamoji žemė ir oras, kuriuo kvėpuojame; tuo pat metu buvo kalinami, persekiojami ir pradanginami visi, kas išdrįsdavo pasakyti tiesą. Į pabaigą ši sistema šiek tiek sušvelnėjo, bet buvo per vėlu, kad tai ką nors pakeistų – patys diktatoriai ekonomiškai sužlugdė režimą.

O sužlugus režimui, subyrėjo ir siena.

Žmonės, įkalinti už sienos ir visaip alinti, sieną nugriovus ir valdžiai žlugus savaip tapo turtuoliais – prieš akis jie matė daugybę galimų laisvių. Tie, kas buvo režimo dalis ir dabar pasirinko laisvę, turėjo naujai prisitaikyti ir stengtis rasti vietą naujoje visuomenėje, čia jie turėjo padėti, o ne kliudyti.

Daug kas, vėl pajutęs šventumą širdyje, pamažu ėmė skatinti ir kitų krūtinėje šventumą, drąsino už tą šventumą kovoti. Paiškėjo, kad galimybę klestėti turi visi, nes daugelis net už geležinės uždangos gyveno dvigubą gyvenimą: vienur buvo geri, kitur bent elgėsi padoriai; vienur buvo geri, kitur elgėsi blogai; žinoma, netrūko ir tokių, kurie ir vienur, ir kitur buvo blogi – blogi buvo visada.

Kai griuvo siena, dauguma išpirko savo kaltes ir susitaikė su kitais. Vis dėlto kai kas vis dar tebegyvena iliuzijomis apie buvusią šlovę, kuri buvo žiauri ir kupina smurto, o ne didinga. Daugelis žmonių abipus sienos pamažu susigrąžino savastį, susitaikė su tuo, kas įvyko, visaip stengėsi ištaisyti padarytą žalą ir gyventi toliau, padėdami gyventi ir kitiems.

Sienai griuvus milijonai žmonių, ilgai buvę atskirti nuo artimųjų ir likusių kitapus sienos, ėmė plūsti pro sienos griuvėsius kaip stipri vandens srovė, netikėtai prasiveržusi pro nekenčiamos užtvankos plyšius. Mano tėvas, kilęs iš Dunojaus slėnio švabų, pranešė gavęs iš pietų Vengrijos laišką. Vėliau telefonu laiško rašytojas pasakojo, kad senos švabės, gyvenančios daugybėje pietų Vengrijos kaimelių, girdėjo apie „sienos griuvimą“, kai kurios, susirinkusios kaimynų namuose ir su nuostaba stebėdamos per televiziją net savomis akimis matė... jauni ir seni sulipo ant milžiniškos betoninės mirties sienos, kone tris dešimtmečius dalijusios Berlyną ir visą Vokietiją.

Mudu su tėvu, senu, sukumpusiu vyru, jau įpusėjusiu devintą dešimtį, taip pat žiūrėjome. Laikėmės už rankų ir kupini pagarbios baimės stebėjome, kaip tą naktį, nutvieksti nesuskaičiuojamos galybės kamerų (naujienų laidų žurnalistų buvo privažiavę iš viso pasaulio), žmonės kūjais ir kirtikliais trupino sieną, trokšdami ją nugriauti visiems laikams. Kiekvienoje toje sieloje kunkuliavo neapykanta pernelyg ilgai juos slėgusiai priespaudai, sumišusi su džiaugsmu pagaliau atgavus laisvę; neapykantos ir džiaugsmo santykis – nelygu siela.

Laiške, kurio sulaukėme iš gimtosios šalies, buvo pasakojama, kad kelios dar pakrutančios senutės, kentusios ilgus dešimtmečius, nes jų šventoji žemė ir vietos, skirtos Šventajai Motinai, Šventajai Šeimai ir kitiems šventiesiems, buvo uždraustos, naktį, kai griuvo siena, raudodamos ardė savo ilgų juodų suknelių apsiuvus ir traukė ten slepiamus senus rožinius iš nulūžusių vyšnių šakų karoliukų; tos vyšnios augo jų nuosavuose soduose laikais, kai žmonėms dar buvo leidžiama dirbti savo mylimą žemę.

Viešpataujant komunizmui kaip tik tie rožiniai, kuriuos ištisus dešimtmečius moterys slėpė drabužių siūlėse ir palankose, buvo vienintelis daiktas likęs iš gimtų kaimų, kuriuose pučiant vėjui ošdavo vaismedžiai, o jų šakos apsipildavo kvapiausiais žiedais ir vesdavo nepaprastai skanias kriaušes ir vyšnias. Mano senelė Katerina sakydavo, kad tie medžiai kasmet paaukodavo dalį savo šakų ir jos virsdavo Šventosios Motinos rožinio karolėliais.

Ir vaikystėje, ir jaunystėje, ir brandos metais, ir šarmai palytėjus plaukus, kai pečiai sukumpo, nors komunistinis režimas ir vertė visus būti ateistais, moterys vis tiek kasdien kalbėjo rožinį su Mūsų Motina. Jos tai darė vogčiomis, laikydamosi už savo suknelių siūlių. Jos kalbėjo rožinį jausdamos į plačius sijonus įsiūtus jo karoliu-

kus, skaičiavo juos ir meldėsi, meldėsi tyliai. Visiškai nepaisydamos draudimo.

Mano šeimos mantra vis dar yra: norėdamas palaidoti Mūsų Motiną, turėtum labai giliai kasti.

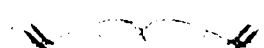
MAŽOJI MŪSŲ GVADALUPĖS MERGELĖS SIKSTO KOPLYČIA

Sovietų Sąjungoje matėme beprotybę ir nevykusį sumanymą slėpti Šventųjų atvaizdus, bet šie daugumai buvo tokie brangūs, kad žmonės verčiau rinkosi pogrindį su jais ar dėl jų. Dauguma jaunuolių, užuot buvę tikri ateistai, kartu su tais, kurie vis dar tebebuvo gyvi, nes jų siela nepalūžo ir neapmirė, taip pat linko prie Šventybės, nepaisydami daugybės draudimų ir bandymų ją ištrinti iš atminties: kuo Šventenybė rečiau matoma, tiksliau – kuo griežčiau draudžiama, tuo ji svarbesnė ir suvokiama kaip egzotiškas, paslėptas lobis.

Šiandien mes vis dar matome, kaip paveikia Šventybės netektis, jos draudimas ir slėpimas. Daugelyje pasaulio kraštų tai siaurina jaunosios kartos pasaulėžiūrą, slopina jos vaizduotę ir atsidavimą. Tai smukdo tuos, kuriems iš prigimties būdingas Šventųjų ilgesys.

Mes savo kailiu patyrėme, kaip kone šešis dešimtmečius Motina, Kūrėjas ir Šventieji, ir visi tie, kas jais tikėjo, buvo politiškai ir ideologiškai įkalinti, ir norime, kad šitai taptų pamoka visiems. Jie buvo įkalinti ne dėl to, kad buvo rūpinamasi visų sielomis, priešingai, buvo siekiama visus suskaldyti, atimti turtus, užgrobti valdžią, rinkimų teisę, spręsti, kam leidžiama iškilti, ką skirti į tariamas galios pozicijas, ir taip palikti gilų savo išpuikėliškos aneksijos pėdsaką tautos tradicijose, paveikti Šventybės sekėjus.

Deja, taip jau yra, net ir šiandien kai kas, kas linki gero ir turi gerų ketinimų, elgiasi neapgalvotai ir kartais neapmąsto galimų padarinių, kai kas klaidų padaro netyčia, o kai kas iš apmaudo ir pykčio savo veiksmais vis dar atskiria Šventosios Motinos ir jos Meilės Kūdikio teikiamą paguodą nuo žmonių, kitaip tariant, nuo mūsų visų.

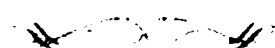
Mūsų Šventosios Gvadalupės Mergelės parapija šiauriniame Denveryje ištisus dešimtmečius buvo lotynų (1), kilusių iš Meksikos ir Centrinės Amerikos, kaimelis. Jie ir tie, kurie čia taip pat atsikėlė iš katros nors Amerikos, tik šiek tiek vėliau, yra tikri *La Señora de Guadalupe* vaikai, nes, be kitų vardų, ji dar vadinama *La Conquista*, Mūsų Pergalės Motina, dažniausiai turint galvoj, kad ji savo širdimi užkariavo tuos, kurie jau buvo užkariauti kitų. *La Señora de Guadalupe* taip pat žinoma kaip Motina tų, kurie, trokšdami gyventi laisvėje, per kančias turėjo įveikti dykumas ir kalnus, ištverti kito klimato ir kitos kultūros šaltį.

Ši maža parapijos bažnytėlė įtraukta į istorinių vietų registrą ir buvo tuo, ką vadinu „oaze chaoso vidury" tiems, kurie ištvėrė 1960–2000 metų ir šių dienų neramumus: pradedant nuo tų laikų, kai buvo sunkiai ir nuožmiai kovojama, kad mažumos turėtų tokias pačias teises kaip dauguma; kovojama, kad būtume pripažinti kaip taurios širdies žmonės, kurie tokie pat vertingi kaip visų kitų grupių atstovai. Reikėjo įveikti sudėtingus tų laikų išbandymus, kad žmogus gautų būstą, paskolą, tokių pat karjeros galimybių, išsilavinimą, kitaip tariant, jam būtų suteikiama galimybė gauti visiškai vienodas konsultacijas; reikėjo paneigti nepagrįstą nuomonę, kad žmogaus protą, sielą ir dvasią visada lemia kur kas galingesnių sprendimai.

Iš pradžių reikėjo su tuo susidurti, kad suprastum tą šventąją kovą, dešimtmečius trukusią už galimybę drąsiai vaikščioti laisvėje, užuot buvus nustumtam į žemiausią šių laikų kastą. Ši maža bažnytėlė, toji „oazė chaoso vidury", teikė viltį, jog nebereikės ir toliau maldauti, kad būtum pripažintas vertingas ir kad toji vertė nebūtų įžvelgiama *tik tada*, kai esi priverstas lenkti nugarą ir plušėti iki paskutinio kraujo lašo kaip „aukštesniųjų" darbo jėga. Žmonėms, kurie kadaise buvo užkariauti ir išmokyti ne lygybės reikalauti, o dėkoti, kad jiems iš viso leidžiama gyventi, sunkiausia buvo įveikti nuolankumą dėl „leidimo imtis sunkiausių darbų", kai tavo pritarimo niekas neklausia, kai niekam nerūpi tavo dvasinė savijauta, jausmai, protiniai gabumai, tavo socialinė, ekonominė padėtis ir tikėjimas. Ši kova truko ilgai ir truks tol, kol su kiekvieno žmogaus siela bus elgiamasi pagarbiai, padoriai, su juo bus tariamasi ir į jį atsižvelgiama.

Mūsų Gvadalupės Mergelė per amžius buvo laikoma „ta, kuri supranta" iš asmeninės patirties: supranta vargšų ir rūpesčių kamuo-

jamų žmonių kančias ir priverstinę tarnystę – nesvarbu, ar tie, kas užima griežtą poziciją dėl mažumų, priklauso Bažnyčiai, vyriausybei ar kokiam klanui. Taigi, *La Lupita*, kaip kartais meiliai vadiname Mūsų Gvadalupės Mergelę, laikoma didžiąja Išsivadavimo Motina, ta, kuri suteikia laisvę savo vaikams, kad šie galėtų vaikščioti laisvi, išdidūs ir nieko nebijoti.

Tačiau neseniai kažkas mažojoje Mūsų Gvadalupės Mergelės parapijos oazėje nusprendė, kad metas „atsinaujinti" ir todėl reikėtų nuo grindų iki lubų gipskartonio plokšte uždengti trisdešimt penkerių metų istorinę ir šventą freską, nutapytą dailininkės Carlotos Espinosos, vaizduojančią Mūsų Gvadalupės Mergelę, šventąjį Chuaną Diegą, ištikimuosius Mūsų Motinos angelus sargus ir mažuosius kerubinus.

Ši plokštė uždengė keturiolikos metrų ilgio ir beveik keturių metrų aukščio gailestingosios Motinos freską: Gvadalupės ir to, kuris net užkariavus šią žemę nenusigręžė nuo šventybės, – šventojo Chuano Diego. Visai šalia nutapytosios Šventosios Motinos drabužio sienoje buvo iškirsta vėdinimo anga. Naujoji balta siena buvo vos per metrą nuo šventosios freskos ir gana veiksmingai įkalino ją patalpoje, primenančioje šluotų sandėliuką, kurioje laikomi kibirai ir kiti bažnyčios rakandai.

Po metų, kai netikėtai atsirado naujoji siena, parapiją ir arkivyskupiją užplūdo pagarbūs laiškai ir telefono skambučiai, žmonės susirūpino dėl uždengtos Gvadalupės Mergelės freskos. Tačiau visi bandymai pasiteirauti ir daugiau sužinoti, kaip buvo galima taip „ištrinti" Mūsų Motinos freską, liko be atsako. Niekas nesiteikė atskambinti, buvo parašyti vos keli laiškai su atsakymais, tačiau, atrodė, niekas didelės reikšmės neteikė dėl tokio parapijiečių susirūpinimo ir nė neketino paaiškinti, kaip tokia mintis šovė į galvą, kas priėmė šį sprendimą ir kodėl taip buvo nuspręsta nepasitarus su bendruomene... o svarbiausia, ar galima atitaisyti tą klaidą ir nugriauti iškilusią naują sieną.

Mažumų bendruomenėje, pagarsėjusioje kūrybiškumu, meile ryškioms spalvoms ir itin tvirtais tarpusavio ryšiais (kiekvienas parapijietis yra tarsi mūsų pusbrolis, net jei niekada nesame susitikę), toks didelės istorinės freskos sunaikinimas, nepasitarus su visa

Mūsų Gvadalupės Mergelės freska anksčiau

Šventoji Mūsų Mergelės freska, kurioje vaizduojama puikioji Mergelė, šventasis Chuanas Diegas ir angelai, nutapyta 1975 metais ir puikiai išsilaikiusi iki 2009. Šių nuostabių istorinių, liaudies motyvais nutapytų freskų autorė – garsi tapytoja Carlota Espinosa. Bažnyčia pavadinta Mūsų Gvadalupės Mergelės parapija. Kairėje matote močiutės valgomąjį primenančius krėslus kunigams. Ilgainiui freska tapo legenda: jau niekam nebuvo paslaptis, kas joje slypi; žmonės buvo pagerbti galėdami matyti atvaizdą, kuris jiems priminė Dievo veidą… mažieji kerubinai yra akys, Šventoji Motina – nosis ir kakta, o nedideli apskriti vitražiniai langai šoninėse sienose – gailestingos ir visa girdinčios Kūrėjo ausys, kurios klausosi žmonių.

bendruomene, padėjusia atsirasti šiai freskai ir ja besirūpinusia ilgus metus, pasirodė labai nepriimtinas. Visiems atrodė, kad šis sprendimas prasilenkia su mūsų *cultura cura*. Mes itin branginame *cultura cura*; išvertus – „kultūra gydo". Kitaip tariant, menas, kurį sukuriame kartu, gali su meile mus visus išgydyti.

Dauguma žmonių baiminosi, kad uždengti Mūsų Motiną – tas pat, kas ją išniekinti, kad tai šventvagystė. Jie buvo suglumę. Mandagūs jų prašymai, kad jiems būtų pasakyta visa tiesa, kodėl taip nutiko, kokia buvo priežastis, kas atsakingas už tokį sprendimą ir kaip tai galima būtų ištaisyti, ir toliau buvo ignoruojami.

Taip jau nutinka, kai kalbame apie Šventus reikalus: ten, kur atsiranda tylos kuriama tuštuma, audringai įsiveržia *Espiritu Santo*, užpildydama ją drąsiomis spalvomis ir veiksmais. Taigi, buvo rengiamos eitynės ir taikiai protestuojama dėl paslėptos freskos, vaizduojančios Gvadalupės Mergelės apsireiškimą šventajam Chuanui Diegui (kuris tik visai neseniai, praėjus penkiems šimtams ilgų metų, kai Gvadalupės Mergelė jam pasirodė, buvo paskelbtas šventuoju). Būrys susirūpinusių parapijiečių (ir buvusių), bendruomenės lyderių, vienuolių ir daug kitų suinteresuotųjų galiausiai susivienijo į rimtą sambūrį *Fieles Unidos* – „Vieningi tikintieji" – ir per 1400 jo narių pasirašė peticiją.

Prašymai prelatams, kurie galėjo nugriauti gipskartonio sieną, nebuvo išgirsti. Todėl sambūris, be kitų veiksmų, ir toliau rengė taikius protestus prie bažnyčios. Protestuose dalyvavo ir „baltai apsirengusios moterys", ilgą laiką pasiaukojusios Mūsų Gvadalupės Mergelei, kartu su berniukais ir mergaitėmis, taip pat apsirengusiais baltai, visi jie nuoširdžiai, kantriai ir ištikimai kovojo dėl Mūsų Motinos ir jos šventojo meno. Toks ištikimas *los viejos y los jóvenes* – senimo ir jaunimo – atsidavimas *La Señorai*, tai, kuri nežinia kieno įsakymu nyko įkalinta už nykios baltos sienos, buvo itin jaudinantis.

Tačiau nuoširdūs prašymai paaiškinti, kodėl ši didžiulė istorinė freska buvo uždažyta ir paslėpta už sienos, liko be atsako, išskyrus sausą atkirtį: „Yra, kaip yra." Mano tėvas sakydavo, kad valdovo vasalai jo gimtinėje tyčia nepaisydavo baudžiauninkų maldavimų ir baudžiauninkai gerai žinojo, jog ponai viliasi, kad bėda ilgainiui išnyks, jei jos nebus paisoma; baudžiauninkai suprato, kuo tokia tyla skiriasi nuo tylos, kai aukštesnieji stengiasi viską ramiai apgalvoti. Tėtis sakydavo, kad tikrai šventas žmogus tyli tik tuomet, kai svarsto, kaip išspręsti problemą.

Mūsų Gvadalupės Mergelės freska jau uždengta siena

Ši siena paslėpė 14 metrų pločio ir 4 metrų aukščio Gvadalupės Mergelės, šventojo Chuano Diego ir angelų freską. Šventoji freska buvo uždažyta ir uždengta 2009 metų pabaigoje. Dabar bažnyčios sienos kiaušinio lukšto baltumo. Dešinėje matote naujus pilko akmens krėslus, primenančius sostą, jie aukštesni už altorių.

Buvo susitikta su parapijos administracijos atstovais, tačiau niekas iš jų nepaaiškino, kodėl prieš visus įvykius nebuvo draugiško dialogo su tais bendruomenės atstovais, kurie rūpinosi dėl Mūsų Motinos freskos, kaip niekas nepaaiškino, kodėl taip staiga prireikė uždengti šventuosius atvaizdus.

Atrodė, kad tiems, kurie prašė atkurti Mūsų Motinos freską, – kitaip tariant, tiems, kurie ilgą laiką buvo globojami Mūsų Motinos, prie jos krikštijami, tuokiami, kur patys pagerbdavo mirusįjį ir dalyvaudavo šventose Mišiose, – nebus pasiūlyta jokia ganytojiška pagalba. Visus ir toliau nepaprastai glumino, kad ji buvo paslėpta nepasitarus su šiais žmonėmis, sūnumis ir dukterimis tų, kurie ją čia atsinešė mylinčiose širdyse prieš galybę metų, su tais, kurie patikėjo tuščias bažnyčios sienas geriausiai freskų dailininkei, kokią tik bendruomenė galėjo rasti, ir kuri į šį darbą sudėjo visą meilę, ir su tais, kurie paskui daugiau nei tris dešimtmečius rūpinosi Gvadalupės Mergelės freska, nuoširdžiai ją prižiūrėjo, valė dulkes, švarino ir buvo šalia tų šventų atvaizdų, kurie daugeliui teikė paguodą.

DAR VIENAS BANDYMAS BŪTI IŠGIRSTIEMS: TAIKUS PROTESTAS

„Baltai apsirengusios moterys“ ir sambūris *Fieles Unidos*, stengdamiesi būti išgirsti, draugiškai sutikti ir norėdami padėti atkurti Mūsų Motinos freską, skyrė tam visą darbo dieną – darbininkų klasės atstovams ne taip ir lengva gauti laisvadienį paprastą savaitės dieną. Tačiau jiems pavyko ir jie visi kartu nužygiavo į arkivyskupo rezidenciją, kad garsiai perskaitytų kuklų laišką. Šie geros širdies žmonės jį kūrė ištisas dienas, stengdamiesi parinkti tinkamus, taikius, bet kartu tvirtus žodžius, jie paprašė nugriauti sieną ir atkurti freską laikantis švenčiausių Bažnyčios pamokymų, kad nevalia išniekinti švento meno, nevalia leisti šventvagystės, nes toji freska simbolizuoja šventybę.

La Sociedad de Guadalupe, mūsų draugija, įsteigta prieš dvidešimt metų, kad padėtų įveikti neraštingumą ir supažindintų su šventaisiais raštais, taip pat prisidėjo prie procesijos; mes, pagyvenusios moterys ir vyrai, taikiai ėjome su savo *comadres* ir *compadres* – krikštatėviais ir draugais, plevėsuojant ilgiems, kutais apsiūtiems senų moterų šaliams, siūbuojant visų rožiniams ir aidint mūsų ispaniškai ir angliškai kalbamoms maldoms.

Mūsų paprasti *viejos y viejas* – senoliai ir senolės, pasipuošę geriausiomis gaučų skrybėlėmis ir senomis mezginių skaromis, stūmėsi į priekį pasiramsčiuodami lazdomis arba vežimėliuose. Mūsų senieji žengė į priekį, jų ilgi sidabriniai plaukai plaikstėsi vėjyje, o ryškiaspalviai ir siuvinėti meksikietiški drabužiai spindėjo saulėje. Jie buvo nepaprastai gražūs ir visi prašė valdžios vyrų, kad leistų tiems, kurie taip ilgai mylėjo Mūsų Motinos šventąjį meną, vėl išvysti Mūsų Motiną. Visą. Ne už grotų ir ne už sienų.

Deja, leidimas nebuvo duotas. Arkivyskupas pareiškė, kad vietos kunigas galėjo elgtis kaip tinkamas. Kad čia buvo „parapijos reikalas“. O kunigas teigė gavęs arkivyskupo palaiminimą. Vienas dangstė kitą, ir niekas neatsakė žmonėms į klausimus. Daugybei žmonių nebuvo suteikta galimybė suprasti, kodėl ir dėl kokių priežasčių atsirado toji siena. Tądien žiniasklaidai su kameromis kanceliarija uždraudė įžengti į arkivyskupo valdas. Arkivyskupas taikiems protestuotojams pasiuntė laišką. Jame buvo teigiama, kad protestuotojų kreipimasis į spaudą neturės įtakos jų reikalavimams. Tada kameros nusigręžė nuo vartų ir nukrypo į minią. Žurnalistai apklausė daugybę senolių gatvėje (2). Tie, kuriems buvo brangi šventoji Mūsų Motinos freska, buvo priblokšti ir sutrikę guodėsi, jog niekam nerūpi, kad *La Señora* atsidūrė už kažkieno pastatytos sienos.

Keista ne vien tai, kad Šventoji Motina buvo įkalinta, nesvarbu, ar tas sumanymas buvo sąmoningas, ar ne, glumina ir tai, kad rekonstruojant altorių netikėtai prireikė didžiulio pilko akmens sosto, kuriame per mišias dabar sėdėjo kunigai, nors anksčiau ilgus dešimtmečius tam tiko paprasti krėslai tiesiais atlošais, primenantys tuos iš mūsų močiučių valgomųjų ir svetainių. Jie su meile buvo prižiūrimi, valomi ir atitiko rankų darbą vertinančių tikinčiųjų, labai mylinčių Šventąją Motiną ir vadinančių bažnytėlę Mažąja Mūsų Mergelės Gvadalupės Siksto koplyčia Šiaurės Denveryje, skonį.

Rekonstruojant prireikė nuo grindų iki lubų iškelti gipskartonio sieną, taip už jos buvo paslėpti didesni nei paprastai vaizduojami, tiesiog milžiniški baltasparniai Angelai Sargai, rankomis ištapyti abipus altoriaus ant sienų. Buvo nurodyta po plokštėmis paslėpti ir mažyčius kerubinus, dailininkės su meile ištapytus aplink vėdinimo angas abipus altoriaus, taip pat paslėpti didžiulę jūrą raudonų rožių po Mūsų Motinos kojomis; jos buvo taip nuostabiai nutapytos, kad galėjai įsivaizduoti, kad čia tikra pieva.

Visa tai nepaprastai glumino ir žmonės šią „rekonstrukciją" apibūdino daugybe neigiamų epitetų: žeminanti, pragaištinga, nepagarbi. Sklandė gandas, kad Mergelė Gvadalupė buvo uždaryta dėl „kažkieno" skundo, esą Mūsų Motinos freska „atitraukė dėmesį" nuo „tikrosios krikščionybės esmės". Tai pabrėždamas, įpykęs bažnyčios atstovas vykstant taikiam *Fieles Unidos* protestui užsipuolė besimeldžiančias „baltai apsirengusias moteris", kurios tenorėjo, kad siena išnyktų ir jos vėl galėtų ramiai melstis ir būti šalia joms gerai pažįstamos ir mylimos Dievo Motinos. Besimeldžiančioms moterims bažnytininkas šaukė: „Tikroji Marijos vieta – klūpėti prie Kryžiaus!!!"

Tądien veikiausiai įvyko nedidelis stebuklas, kad nekilo riaušės, nes tie žodžiai įžeidė ne tik Mūsų Motiną, o ir mus, metisus, kurių protėviai, vyrai ir moterys, buvo parklupdyti ant kelių konkistadorų ir prelatų, vertusių abiejų Amerikų čiabuvius šimtmečius kęsti nuožmią vergystę... milijonai žmonių penkis šimtus metų buvo priversti klūpoti prie kryžiaus – ne to kryžiaus, kuris simbolizuoja Meilės Dievą, *El Cristo Rey*, o prie kryžiaus, nukalto iš užkariautojų godumo, šykštumo, apgailėtino žiaurumo ir liaudies papročių niekinimo, siekiant įtvirtinti klastingą įsibrovėlių galvažudžių piktavalystę. Daugelis, tą dieną girdėjusių vyrą šaukiantį, kad Marija turi būti parklupusi ant kelių, pamanė regintys išsipildžiusią Santayanos* pranašystę: „Tie, kurie nesugeba atsiminti savo praeities, yra pasmerkti ją kartoti." (3)

Vis dėlto egzistuoja keistas fenomenas: didi dvasinė jėga dažnai kyla iš kančios.

Toji diena man priminė kelis dešimtmečius trukusį mano savanoriavimą kalėjime. Supratau, kad ne tik Mūsų Motina samdytų darbininkų buvo uždaryta grebėstų, gipskartonio, vinių ir glaisto kalėjime, dar galima pasvarstyti ir apie tai, kad mintis sunaikinti tokį nuostabų šventą meną pati savaime yra kalėjimas žmogaus, siekiančio būti geru tikinčiuoju, tačiau nepasižyminčio atvira ir didele širdimi, kuri priimtų visas sielas, o ne kelių išrinktųjų. Angelas Silezietis nuostabioje maldoje prašė Kūrėjo jį supurtyti, atverti jam širdį, kad jis galėtų atviriau ir visiems nešti Dievą. Tenutinka taip ir mums visiems.

---

* George'as Santayana (1863–1952), ispanų kilmės amerikiečių filosofas, eseistas, poetas ir romanistas. Populiarus dėl savo aforizmų. Nors pats buvo ateistas, itin vertino katalikiškas vertybes.

Vis dėlto ne kartą per istoriją matėme, kad joks žmogus, joks įvykis negali ilgam sunaikinti kvietimo, Šventųjų, Kūrėjo ir Šventosios Motinos siunčiamo žmonių sieloms. Kad ir ko būtų imtasi, žmonės vis tiek ilgisi Motinos, Šventybės ir Dievo. Per amžius jokie diktatoriai nesugebėjo ištrinti tiek jaunų, tiek subrendusių, tiek senų žmonių prisiminimų apie tai, kas Šventa, to, ką jie vėliau perduos vaikams ir vaikaičiams... o šie savo ruožtu prisimins, kaip palankiai ir humaniškai su jų tėvais ir seneliais buvo elgiamasi – ir kaip kartais jie buvo engiami.

Mums puikiai žinoma Šventosios Dvasios apraiškų naikinimo istorija, kai buvo peršamos naujos idėjos, nauja tvarka ir naujas gyvenimas, buvo daug nedorų ir kartais žiaurių bandymų nutraukti senus ilgaamžius ryšius, kruopščiai rengiami perversmai, mėginama nuslėpti ir paslėpti prasmę, sukiršinti bendruomenę, užuot būrus ją draugėn, kad ji atsigautų ir klestėtų... tačiau kad ir stengiasi pakenkti jau ir taip susiskaidžiusiai bendruomenei, visi užkariautojai susiduria su ta pačia bėda – nesvarbu, ką jie pradangina, nutildo, apjuodina arba paslepia, ką jie pakeičia, stengiasi iškreipti, įtikinti, įbauginti ar nužudyti... jie negali sunaikinti brangių ir gyvų prisiminimų apie tai, kas Šventa.

TIE, KURIE PRISIMENA

Prisiminkite, žudikas Josifas Stalinas ir jam atsidavusių galvažudžių šutvė bandė sunaikinti Šventąją Motiną ne vien Rusijoje, bemaž ir visoje Azijoje, Rytų Europoje, o Talibano valdžia Afganistane susprogdino dvi senovines akmenines Budos statulas, iškaltas Bamijano kalnuose, ir nors talibai suniokojo milžiniškas skulptūras, kalno šlaite vis tiek liko jų kontūrai: Budos nebėra, bet liko Budos kontūrai – netgi dar paslaptingesni ir įtaigesni. Prisiminkite, jau minėjau, tiesa yra tiesa. Kai Šventybė palaidojama, neleidžiant jai egzistuoti viešumoje, dažnai ji tampa dar įtaigesnė, nes tuomet ji traukia kaip paslėptas lobis.

Taigi, pastangos sunaikinti Šventąją Motiną visame pasaulyje nesiliauja: nors tokių bandymų netrūko ir jie nesiliauja daugybėje kultūrų, stengiantis dulkėmis paversti paveiksluose, freskose, statulose, petroglifuose, piramidėse, paslaptinguose urvuose, akmens

altoriuose slypinčią pagarbą Šventybei... didžioji Mūsų Motinos, Šventybės jėga vis tiek neblėsta.

Negana to, visur, kur tik buvo trypiama, atskiriama, trinama, slepiama, ji, kaip ir šventi žmonės, neria į pogrindį ir tampa dar stipresnė – kaip siautulinga ketvirtos klasės sudėtingumo upė, nuo stataus šlaito šniokščianti pasroviui ir pro slenksčius nerianti į duburio dugną, o paskui, vėl išsiveržusi į paviršių, pribloškianti ir apglėbianti su dar didesne jėga ir dar gyvybingiau.

Norėdamas palaidoti Mūsų Motiną, turi labai giliai kasti. Net jei kastum gilyn iki pat Žemės centro, o tada dar toliau, iki kitos planetos pusės, vis tiek nebūtų taip giliai, kad ją palaidotum, kad priverstum žmones ją pamiršti, jaudinančią šventovę jai atsidavusių žmonių, kurie praleido dešimtmečius, tūkstantmečius palaikomi jos ir visko, kas jai aukojama ir su ja susiję.

KALINIŲ LANKYMAS: SIENA, JUOSIANTI MŪSŲ MOTINĄ, PASKATINO ŠVENTAM TYLIAM PROTESTUI, VISAI KAIP SENAIS LAIKAIS

Ironiška, tiek senais laikais, tiek dabar, nesvarbu, kas buvo sunaikinta, susprogdinta, sugriauta, ir tie, kurie įkalinti, ir tie, kurie laisvi, – visi mylintys žmonės ir toliau geba apdairiai eiti savo keliu, ir, kai tik gali ir kaip gali, ištikimai juo ten žengia.

Kad jau kalbėjome apie sieną, uždengusią reikšmingą Mūsų Gvadalupės Mergelės freską ir savaip įkalinusią *La Señorą*, prisiminkime ir tuos, kurie myli artimuosius, užrakintus tikrose įkalinimo įstaigose, pataisos namuose, federaliniuose ir apygardos kalėjimuose, tuos, kurie tuos įkalintus artimuosius myli iš tiesų... visi žmonės, kaip ištikimos ir mylinčios sielos, turėtų lankyti tuos, kurie įkalinti.

Čia visai tokios pat taisyklės kaip palaikant Mūsų Motiną. Manome, kad lankyti ligonius ir kalinius – kilnus dvasinis įsipareigojimas, pažadas, kurį reikia vykdyti. Iki tol, kol bažnyčios administracija uždraudė eiti prie įkalintos freskos, tikintieji, kurie ilgėdavosi Mūsų Gvadalupės, dažnai užsukdavo jos aplankyti, rėmė ją, palaikė jai draugiją vienatvėje. Su galinga Šventosios Motinos Už Sienos dvasia

buvo elgiamasi taip, kaip su kalinčiais brangiais artimaisiais elgiasi juos lankantys giminaičiai ir draugai. Tai lotynų amerikiečių ir kitų senas tikėjimo tradicijas puoselėjančių tikinčiųjų įprotis: niekuomet neapleisti sielų, kurios įkalintos.

Ironiška, pradžioje parapijos administracija, kaip ir kalėjimo prižiūrėtojai lankančioms kalinius šeimoms ir draugams, leido užsukti ir pamatyti Mūsų Motiną už sienos. Bet tik tam tikromis progomis, o ne tuomet, kai mes norėdavome ir rasdavome laiko, nes juk visiems dar reikia rūpintis vaikais, vaikaičiais, senyvais žmonėmis, tarp visų tų darbų rasti laiko tvarkingai apsirengti, susišukuoti plaukus ir lankant uždarytuosius išlaikyti sveiką protą. Bet ne, kalinius turėjome lankyti tik tuomet, kai leisdavo atsakingi asmenys. Galėjome juos lankyti tik slenkamuoju grafiku, kai mums buvo leidžiama.

Taip juk įkalinama ne tik Mūsų Motina. Ne tik kalinys atlieka paskirtą bausmę kalėjime. Mylimo žmogaus šeimai taip pat uždėti antrankiai ir ji suvaržoma. Ateikite tada, kai leisime. Ne tada, kai norite. Darykite taip, kaip liepiame, o ne taip, kaip sako jūsų širdis ir siela. Mylite savo artimąjį? Ką gi, tą meilę galite parodyti tik tada, kai leisime.

Mes, seni tikintieji, ištisus dešimtmečius galėjome laisvai ateiti pabūti su Kristumi, Šventuoju Kūdikėliu, Šventąja šeima ir Mūsų Motina bet kuriuo metu. Visada buvome laukiami, o bažnyčios visuomet buvo atviros sielvartaujantiems, tiems, kuriems reikia Kūrėjo ir *santitos*, šventųjų, pagalbos. Laikydamiesi senojo papročio lankyti įkalintuosius, iš pradžių galėjome užsukti pas Mūsų Motiną, bet paskui, prieš visiškai uždraudžiant ją matyti, tai daryti buvo leidžiama tik labai trumpai. Buvo draudžiama atsinešti fotoaparatą, kad galėtum prisiminimui nufotografuoti Mūsų Motiną. Nebuvo leidžiama ir palikti jai gėlių už sienos / sandėliuke. Irgi buvo uždrausta. Nebuvo galima ten stovėti ir perskaityti jai parašyto laiško ar parodyti vaiko piešinio, kad palaikytų jai draugiją. Nebuvo galima jos liesti. Tik žiūrėti į ją iš už plastikinės pertvaros. Kaip kalėjime.

Tame niūriame šluotų sandėliuke buvo užginta ją liesti. Mes, senosios Bažnyčios tradicijos tikintieji, teikėme *pésame*, paguodą, ir reiškėme užuojautą Palaimintajai Motinai. Šitai mums, seniesiems tikintiesiems, daryti buvo užginta. Tačiau, kaip įkalinto žmogaus šeima ir lankytojai, mes vis tiek troškome bent delnu paliesti jai petį, skruostą ar uždėti ranką šventajam Chuanui Diegui ant peties. Tačiau ir šito daryti nebuvo galima.

Mums buvo leidžiama Mūsų Motiną lankyti labai trumpai ir tas laikas greitai išsekdavo, nelygu, kokia tą dieną buvo bažnyčios tarno nuotaika, kartais laikas išsekdavo visai greitai. Ir Mūsų Motina vėl likdavo vienui viena. Tamsiame sandėliuke. Be šviesos. Be oro. Be žmogaus, kuris su ja pasikalbėtų. Tokia Motinos izoliacija prieštarauja visų lotynų amerikiečių šventoms vertybėms. Tai svetima kiekvienai šventai širdžiai, mylinčiai Šventąją Motiną.

Giminaičiai, atvykstantys pasimatyti su artimaisiais valstijos ir federaliniuose kalėjimuose, jaučiasi visai taip pat. Jų lankymo valandos – meilės ir artimų santykių su brangiu žmogumi puoselėjimas, esminė jų išraiška. Kitaip mes visi nykstame. Tačiau tas laikas, praleistas kalėjimo susitikimų kambariuose, dažnai pernelyg trumpas, suvaržytas ir pernelyg santūrus. Visi labai džiaugiasi, kad pavyko susitikti, kita vertus, jaučia dar stipresnį ilgesį.

Taip viskas vyksta. Šis ilgesys nesvetimas ir mums – neva laisviems šioje grotų pusėje. Visai taip pat Mūsų Motinos ilgisi jos sūnūs ir dukterys... Milijonams žmonių pasaulyje tenka įveikti sunkų kelią įkalintų artimųjų link, tiek sapnuose, tiek tikrovėje. Jie ištikimi, nors atskirti vienas nuo kito, jiems neleidžiama vienas kito nuoširdžiai apkabinti, apglėbti, palaikyti vienam kito bendrystėje per tokius šventus jausmus kaip abipusė meilė: užuosti pažįstamą kvapą; žvelgti į brangų žmogų; klausytis pažįstamo ir mylimo balso tono ir tembro; o svarbiausia, oda pajusti malonų jaudulį – tai yra ramybę ir savojo „aš“ pojūtį, kurį suteikia meilus prisilietimas.

TINKAMA VIETA MŪSŲ ŠVENTAJAI MOTINAI YRA... VISUR, KAIP IR MEILEI TINKAMA VIETA YRA... VISUR, KAIP IR KALINIAMS, IR TIEMS, KURIE LAISVI

Teiginiui, kad Palaimintoji Motina „atitraukia dėmesį“ (bent jau šitaip skundėsi tie, kas sumanė „rekonstrukciją“), galima paprieštarauti, nes pasaulyje yra daugiau nei penki tūkstančiai garbingų ir šimtmečius branginamų milžiniškų bazilikų, katedrų, vidutinių ir mažų bažnyčių, kur *La María*, Šventoji Motina, Dievo Motina, yra altoriaus centre. Jos atvaizdas yra pačiame aloriaus viduryje, tiesiai virš altoriaus arba įtaisytas ant dekoratyvinės atbrailos, kuklios kėdės ar puošnaus kupolo virš altoriaus kaip aukščiausia ir svarbiausia figūra.

Žvelgdami į šį didįjį Dievo Motinos Stebuklingojo Medalėlio bažnyčios Paryžiuje altorių, Notre Dame de la rue du Bac, *regime nepaprastą meilę Šventajai Motinai, išreikštą nesuvokiamai dailiomis detalėmis daugybėje meno kūrinių, ką jau kalbėti apie galingą palaimintąją jėgą, spinduliuojančią iš Marijos atvaizdų. Šioji Šventoji Dievo Motina ir jos angelų freska virš altoriaus sukurta iš mažyčių mozaikos kvadratėlių.* Marija, Marie, María, Miryam, *stovi iškilusi vidury altoriaus, o jai prie kojų didžiulis Nukryžiuotasis, ji mato sūnų ir visa kita, įskaitant Šventybę, piligrimus ir jos pagalbos, išgijimo ir malonės prašančiuosius, kaip visos stebinčios motinos.*

Tokia bazilika yra ir Romoje, visai arti prie Vatikano, ir ji yra viena iš keturių popiežiaus bazilikų. Garbingoji *Basilica di Santa Maria Maggiore*, Švenčiausiosios Mergelės Marijos bazilika, kurioje pagerbta Dievo Motina, taip pavadinta Efeso susirinkimo dekretu 431 mūsų eros metais. Ši šventovė yra vienas tų pavyzdžių, kai Marija, *María*, *Miryam*, yra pačiame centre, ir ne tik bažnyčios, bet tarp visų jos žmonių. Kad ji būtų pavaizduota centre, pritarė ir šią mintį nuo 1580 metų iki pat šių laikų palaiko ne vienas popiežius, vyskupas ir kardinolas.

Rimtas patvirtinimas. Rimtas įpareigojantis precedentas: Marija, užimanti centrinę poziciją ir ne nukreipianti dėmesį, o suburianti ir traukianti šventas visų širdis prie savęs. Kai turime tiek Šventosios Motinos patvirtinimo pavyzdžių daugybėje jai pagerbti skirtų vietų pasaulyje, atrodo gana keista, kad mūsų katalikų bažnytėlėje Palaimintoji Motina turėjo būti uždengta, taip prieštaraujant laiko patvirtintiems standartams, pasiūlytiems paties pontifikato. Vis dar stebiuosi, kur slypi tikroji tiesa dėl to, kas nutiko, ką galvojo tokį sprendimą priėmę žmonės, o galbūt jie suklydo.

Mūsų Gvadalupės Mergelės bažnyčia šiaurės Denveryje buvo suburta tų, kurie gimė priespaudos laikais, kurie buvo *los desaparecidos* – pradangintieji, paslėptieji, nes neva aukštesnės kultūros užkariautojai neįžvelgė jų vertės. Kaip pabėgėlių ir imigrantų vaikui man suprantami įvairūs kovos būdai, nes mano pasaulėjauta neatsiejama nuo mano gentainių įsitikinimų, kurie susipynę su tikėjimu, nuo jų prisiminimų, kaip jie buvo menkinami, kaip buvo žudomi, luošinami ir vaikomi dviejų priešiškų kariuomenių per „ilgąjį juodąjį karą".

Čia įžvelgiu panašumų su šeimomis, kurių artimasis kalėjime, nes dažnai, kai žmogus, kurio mintyse rusena Šventosios Dvasios liepsna, arba daugiau tokių žmonių pakyla, kasdien stengdamiesi būti drausmingi ir dvasiškai susitelkę, jie žengia į priekį ir visa ko, kas Šventa, vardu ištaria: gana, pakaks, daugiau niekada, užteks!!! Tuomet įmanoma šio to pasiekti, pabunda gėris, kuris netyčia ar per klaidą neseniai, o gal ir prieš kurį laiką, buvo užmigdytas ir pamirštas.

Žinau, kad visai kaip kalinimo įstaigos, kurios su nuteistaisiais kartais gali elgtis nepernelyg šiurkščiai ir atsainiai, o iš tiesų humaniškai, taip ir tie, kurie paliepė sunaikinti šventąją Dievo Motinos freską, gali bet kurią akimirką apsigalvoti ir su meile atsigręžti į žmones, mylinčius Dievo Motiną ir jos kūdikį Išganytoją, angelus ir

šventuosius. Tas, kas negeba blaiviai mąstyti, arba bet kas, kas įsakė sunaikinti, gali įsakyti ir atkurti. Tą tikrai žinau.

Štai ko aš vis dar tikiuosi: viliuosi, kad Mūsų Motinos freska gali būti atidengta ir sutvarkyta, kad gali rastis gera valia, kad nuoširdžiai ir tikrai suprasti kitus yra įmanoma, ir mes galime gyventi toliau kartu, džiaugdamiesi, kad abi šalys, kurioms tas reikalas rūpi, gali būti susaistytos bendrumo, nesipykti, priešingai, gali burtis kartu ir šlietis prie jos Tyros Širdies, prisimindamos, kad kraujo ryšiais visi mes susaistyti su Mūsų Motina ir jos Dieviškuoju Kūdikiu, kuris nešė ne nesantaiką, o kvietė priimti „menkesnius ir menkiausius“ šiame pasaulyje, siūlė meilę moterims ir vaikams, apsaugą tiems, kurie trokšta meilės. To aš meldžiu.

Esu tikra, kad dauguma kunigų ir prelatų patys yra kaip motinos. Jie kur kas labiau nori mylėti ir padėti, nei statyti barikadas ar atskirti tikinčiuosius. Kaip tikros motinos jie kasdien stumiasi į priekį, klausydamiesi šeimos narių širdies tvinksnių, nuolat stebėdami, kaip kam sekasi. Tie, kurie yra tikinčiųjų šeimos galvos, nepamiršta, kad kasdienis parapijiečių šeimos gyvenimas suteikia ne tik galvos skausmą, širdperšą, – jis šildo ir sielą.

Mes, šeimos motinos, žinome, kad motinos užduoda toną visiems, susirinkusiems prie pietų stalo. Motina duoda visai šeimai nuotaikos toną. Nuo jos priklauso, ar ji bus patarėja; ar pritvinkusi nuoskaudų ir apmaudo; ar visa galva bus pasinėrusi į karjerą, užuot buvusi šalia atžalų; ar bus linkusi padėti, o ne kupina neapykantos; galbūt ji bus jautri ir visais įmanomais būdais stengsis pagelbėti; o gal švaistysis banalybėmis ir nuolat laužys pažadus, kartodama nuvalkiotus posakius (kaip „mano rankos surištos“), užuot iš tiesų sprendusi bėdas, vadovaudamasi sudaužyta, tačiau išmintinga širdimi; ar ji viską darys su meile, neblėstančia meile, o ne sumurmės „myliu“, manipuliuodama šiuo žodžiu; ar jai būdinga švelni jėga, ar jos neapims apmaudas, nes ji primygtinai reikalaus teikti pirmenybę visiems jos artimiesiems, įskaitant ją pačią; ar ji pasiaukojamai mokysis ir mokys, o ne pamokslaus ir baus – nes šie būdai visuomet byloja, kad kiti laikomi menkesniais; jei motina sukuria draugingą nuotaiką prie stalo, tikėtina, kad jos vaikai ir patys augs ir padės augti kitiems, bus pamaitinti ir maitins kitus, bus priimti ir priims kitus, bus ištikimi, atsidavę ir mylės Šventybę ir savo, ir kitų širdyje.

Antraip, kaip moko mus istorija, visada bus susiduriama su pastangomis sunaikinti mylimus žmones, menkinant ir slepiant tai,

kas šventa, nepažymėtuose kapuose, o motinos ir tėvai, broliai ir seserys, mylimieji ir draugai nepaliaujamai ir be perstojo bus verčiami ieškoti savo *desaparecidos*, pradangintųjų, – ieškoti savo šventųjų. Visame pasaulyje žmonių psichikoje įsišaknijusi tokia kraujo ryšio ištikimybė mylimiems šventiesiems. Nuosprendžiai, potvarkiai ir dekretai, nukreipti prieš tai, kas Šventa, negali pakenkti tyrumui, suteiktam Aukštesnės Jėgos, nes „niekada nebuvo didesnės meilės". Jokios sienos ir kalėjimai nesukliudys žmonėms mylėti savo šventųjų ir vadovautis jų mokymu, o šventiesiems – mylėti žmonių, jiems patarti ir jų nukreipti teisingu keliu.

ŠVENTŲ DARBŲ APSAUGA, POPIEŽIAUS SPRENDIMAS DĖL ŠVENTŲJŲ

Atvaizdai, kurie žmonėms yra šventas gyvybinės jėgos šaltinis, nežinia kur išgabenami, menkinami ar naikinami per žmonijos istoriją būdavo taip dažnai, kad dar popiežius Leonas III ir kiti popiežiai surašė tikinčiųjų dvasingumui gyvybiškai svarbių meno kūrinių apsaugos taisykles, nesvarbu, ar šie kūriniai būtų laikomi lūšnelėje, kaimelyje, karalystėje ar pakelėje, ir nesvarbu, kokio sluoksnio, tautos ar bendruomenės atstovams jie priklauso.

Svarbiausia mintis buvo neslėpti atvaizdų nuo žmonių, negadinti jų ir jokiais būdais neatskirti nuo tikinčiųjų, nes žmonės myli šventuosius ir yra priklausomi nuo šventųjų jėgų, slypinčių *už* tų paveikslų. Taip popiežiaus įsakymu tapo neteisėta atskirti Dievo Motiną nuo jos vaikų, ją luošinti ar įkalinti.

Popiežius savo pareiškimais, enciklikomis ir Ekumeninė taryba dar aštuntame amžiuje nedviprasmiškai ėmėsi šios bėdos ir iki šių dienų tuo rūpinasi. Tai, kad reikia saugoti visa, kas tikinčiųjų bendruomenei šventa, akivaizdu ir iš Antrojo Nikėjos susirinkimo pareiškimo, paskelbto 787 metais:

> „...kuo tiksliausiai ir rūpestingiausiai skelbiame, kad, kaip garbingasis ir gyvybę teikiantis kryžius, taip ir kiti garbinami ir šventi atvaizdai, nesvarbu, ar jie tapyti, ar dėlioti kaip mozaika, ar sukurti iš kitų tinkamų medžiagų, turi būti viešai matomi šventosiose Dievo bažnyčiose, ant šventų indų ir drabužių, ant sienų ir pano, namuose ir šalia vieškelių; visi jie yra mūsų Viešpaties, Dievo ir gelbėtojo, Jėzaus Kristaus ir

> Mūsų nesuteptosios Motinos, šventosios Dievo gimdytojos, garbingųjų angelų ir visų šventųjų vyrų atvaizdai. Kuo dažniau jie bus matomi vaizduojamajame mene, tuo dažniau juos išvydę žmonės prisimins ir ilgėsis tų, kurie tarnauja jiems pavyzdžiu, ir atiduos duoklę šiems atvaizdams juos sveikindami ir pagarbindami...“

Buvo ir daugiau popiežiaus susirinkimų ir įsakymų saugoti „...Kristaus, palaimintosios Mergelės Marijos ir Šventųjų paveikslus“, visiškai pripažįstant, kad būta ir tokių, „kurie praeityje mūsų karališkame mieste [naikino] garbinguosius atvaizdus“, tokių, kurie „prieš mus juos naikino ir pasmerkė nešlovei ir šmeižtui: tegul anatema tampa tie, kurie negerbia šventų ir garbingųjų atvaizdų!“

Popiežius Benediktas XVI paskutiniais popiežiavimo metais taip pat sukvietė įvairių meno rūšių atstovus į Vatikaną ir skatino juos kurti naujus stebuklingus paveikslus ir skulptūras Motinai Bažnyčiai. Gražiojoje Siksto koplyčioje jis pareiškė, kad šventiems namams trūksta įkvepiančio meno. Popiežius, apsuptas įspūdingų Mikelandželo freskų, savo kalboje sakė: „Dėl savo talento turite galimybę kreiptis į žmonijos širdį, prisiliesti prie kiekvieno žmogaus ir bendruomenės jausmų, įkvėpti jiems svajones ir viltį, išplėsti žinių ir žmonių įsipareigojimo horizontus.“

Ironiška, tačiau tuo metu, kai popiežius Benediktas kalbėjosi su menininkais, Mūsų Motinos, šventojo Chuano Diego, angelų ir angelų sargų freska buvo įkalinta po storu dažų sluoksniu ir gipskartonio siena. „...įkvėpti jiems svajones ir viltį, išplėsti žinių ir žmonių įsipareigojimo horizontus.“

Vis dėlto ištisus dešimtmečius Mūsų Motinos freska per Kalėdas buvo *Cristo nació* (Išganytojo gimimo), per Velykas Kristaus prisikėlimo, santuokų, parapijos atlaidų, marjačių mišių, Pirmosios Komunijos, Sutvirtinimo, mažų kūdikėlių krikštynų, paskutinių apeigų artimiesiems, kurie apleido šį pasaulį, liudytoja ir dalyvė. Mano nuomone, kai kas galbūt pamiršo, kad Mūsų Motinos freska būtų paskatinusi popiežių šyptelėti, nes joje vaizduojamas nepaprastas įvykis – Dievo Motina apsireiškė nedidukam tamsiaodžiui, vyrukui, kilusiam iš tų, kuriuos užkariautojai labiausiai užgauliojo... šis ypatingas „rasių istorijos posūkis“, šis šventas įvykis šimtus metų įkvėpdavo tūkstančius parapijiečių ir daugybę lankytojų iš viso pasaulio,

atvykusių į šią mažą bažnytėlę pamatyti nuostabiosios *La Señora de Guadalupe* freskos, buvo jų atsidavimo ir išdidumo šaltinis. „...*turite galimybę kreiptis į žmonijos širdį*..."

Kai kalbame apie lotynų amerikiečių bendruomenę, noriu pabrėžti, kad jai teko dešimtmečių dešimtmečius siekti nuoširdaus Bažnyčios, kaip institucijos, priėmimo ir pagarbos; pasak vieno kunigo, tik 1970 metais lotynų amerikiečiams Kolorado valstijoje buvo leista stoti į kunigų seminariją. Jei šitai tiesa, tai byloja apie griežtą diskriminaciją, kad tie, kas anais laikais kontroliavo šią tvarką, vietiniams stengėsi įbrukti niekuo nepagrįstą kai kurių grupių pranašumą. Ši freska bažnyčioje buvo išsilaisvinimas iš istorinio išpuolio prieš žmones, kurie buvo meksikiečių, Šiaurės Amerikos indėnų, Centrinės Amerikos, Pietų Amerikos ir kitų lotynų amerikiečių kalbų grupių atstovai, tačiau iš tiesų jie buvo kilę iš amžinosios Sielų šeimos.

Ir vėl prisiminkime panašumą su įkalintųjų šeimomis – joms ir kalintiems jų artimiesiems įstatymai žada šiokią tokią apsaugą ir patogumus, tačiau pernelyg dažnai kalėjimo autoritetai pažeidžia kur kas protingesnės valdžios nurodymus. Šeimoms tai sukelia daug kančių, o tokia pagalbą žadanti ir vėliau laužanti pažadus struktūra varo iš proto. Žmogui, pakliuvusiam į tokią institucinę karuselę, kartais telieka melstis, kad visi sveiko proto suaugusieji, turintys širdį, kuo greičiau grįžtų į žemę. Kartais tą pačią maldą galima be paliovos kalbėti ir už pasaulį už kalėjimo sienų.

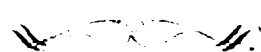
REVOLIUCIJA – KŪRYBA! NEPALIESTA NEPAŽABOTA SIELA: KURK, KURK, KURK! PALAIMINTOJI KELIONĖ NESIBAIGIA NEI UŽ GROTŲ, NEI UŽ SIENŲ

Kai Mūsų Motina buvo įkalinta už baltos sienos, įžvelgiau dar kai ką: tai, ką dažnai matydavau drąsiose įkalintųjų šeimų širdyse ir protuose, – milžinišką meno, kylančio tiesiai iš sužeistos širdies gelmių, proveržį.

Tokia Mūsų Motinos freskos „renovacija", slėpimas už sienos, išties įkvėpė įspūdingą proveržį – spindintį dvasingumą, kurio šiais laikais daug kur taip trūksta. Ne pompastiką. Veikiau ritualą, paviešinusį žmonių meilę Šventybei.

Uždengus Mūsų Motinos freską, žmonės ėmė rengti procesijas, žygius ir piligrimines keliones. Jauni ir seni rinkdavosi kalbėti novenų, šios pamaldos prieš didžiąsias šventes šiais laikais buvo bemaž pamirštos, nes vadovai dažnai pernelyg „užsiėmę“ arba paprasčiausiai pernelyg jauni, kad prisimintų „senuosius būdus“, arba kartais jiems stinga įgūdžių prasmingai, su meile ir rūpesčiu suvienyti žmones šioms brangioms apeigoms. Dažnai tam pristinga šilumos arba energijos.

Mūsų Motina, atsidūrusi šluotų sandėliuko kalėjime, įkvėpė tinklalapį, pavadinimu *wouldjesushidehismother.com*, jame pasakojama apie *Fieles Unidos* pastangas grąžinti Mūsų Motiną į regos lauką tiesiogine prasme. Žinia apie „Mūsų Motiną už sienos“ įkvėpė kurti poeziją ir rašyti dienoraščius. Parašytas vaidinimas ir jis bus suvaidintas. Sukurta paveikslų, kai kurie religine tematika, kiti satyriniai, o kai kuriuose rasite ir to, ir ano. Siena patraukė ir dokumentinių filmų kūrėjų dėmesį. Mūsų Motina už sienos pritraukė nemažai žiniasklaidos atstovų, aktyvistų, šventų žmonių. Daugeliui ji įpūtė Cesaro Chavezo (Sesaras Čavezas) laikų kovinės dvasios, priminė kitus vietos didvyrius ir paskatino nepasiduoti, nenuleisti rankų, o toliau siekti savo tikslo su užsidegimu ir meile iki pergalės. O svarbiausia – buvo skleidžiama nepaprasta meilė įkalintajai. Mano tėvas sakydavo, kovos, kurias verta kovoti, visuomet yra tos, kai kaunamasi *dėl aiškaus tikslo*, o ne su kuo nors. Jis norėjo pasakyti, kad kautis reikia ne su kitomis sielomis, o tam, kad suburtume kuo daugiau sielų po palaimintąja Mūsų Motinos skraiste.

Tai nepaprastai primena meno kūrinių, skirtų įkalintiesiems kaliniams ir jų pačių sukurtų, proveržį pasaulyje. Kalinių motinų, tėvų ir vaikų grupės kasdien turtėja – pasipildo galybe ranka rašytos poezijos, paveikslų, votų ant lentų, naujų maldų, agitacijos, įkuriama vis daugiau judėjimų, internetinių paramos bendruomenių, siekiama žiniasklaidos dėmesio, siūlomasi kurti filmus, viską fotografuoti, vienas kitą paremti maisto produktais, siūloma sielų pagalba, parama sielvartaujančioms ir nuvargusioms širdims; ir dar daug kas daroma.

Viskas taip pat, tik kitaip. Bet taip pat. Įkalintųjų šeimos supranta, kad sielvartas dažnai įkvepia sukurti meno kūrinių. Begalinis ne

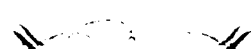
tik jų skausmas, bet ir naujas gyvenimas, o tai primena daug kur susiklostančią padėtį, kur įkalinama Šventybė. Nors Šiaurės Denveryje, mažojoje Mūsų Gvadalupės Mergelės parapijos Siksto koplyčioje, Šventoji Motina vis dar paslėpta už sienos, vien jos įkalinimas skatina revoliuciją.

Man Revoliucija kaip niekad dabar reiškia kurti, nepaliaujamai kurti, net jei esi varžomas ar kalinamas. Jei negali rėkti garsiai – užrašyk; jei negali rašyti – dainuok; jei negali dainuoti – šnibždėk; jei negali šnibždėti – sapnuok, sapnuok tol, kol vieną gražią dieną...

Žmonės kuria ne tam, kad susitaikytų su esama padėtim, o tam, kad pažvelgtų už šio laiko ir pasaulio ribų ir pamatytų naują viziją: kad „išplėstų žinių ir žmonių įsipareigojimo horizontus".

Komunizmą sužlugdė ištuštėjęs iždas, pritrūko pinigų, nes sustojo tiekimo grandinė: kasyba, dujų išgavimas, gabenimas ir visa gamyba. Tai padarė laisvės trokštantys žmonės. Mūsų Čenstakavos Dievo Motina kurį laiką buvo paslėpta, o vėliau tų, kas ją myli, rasta ir grąžinta. Kai kurie pasitraukė į pogrindį, kai kas net banaliomis aplinkybėmis... tie, kurie klysdami bandė ištrinti meilės ir švento pasididžiavimo Šventąja Motina šaltinius, dažnai rado visiems priimtinų būdų garbingai susitaikyti.

Tačiau tam, kad kiltų revoliucija, svarbu buvo ne vien tai, ko nepadarė pokyčių veikėjai, – reikšminga buvo ir tai, ką jie padarė: jie nebuvo tylūs stebėtojai ir tikrai nesėdėjo tyliai suglaudę ausų. Jie buvo atidūs, burdavosi didelėmis ir mažomis grupelėmis, nesitenkino vietos susibūrimais – atėjus laikui ėmė veikti visuotinai, ieškojo sąjungininkų; stūmėsi į priekį; buvo pasirengę kai ką paaukoti, kad vėliau laimėtų; suprato solidarumą kaip bendrą įsipareigojimą būti ištikimiems Meilei ir leisti visiems kitiems ne tokiems reikšmingiems dalykams, dėl kurių sutaria arba nesutaria, atsisijoti; jie nuolat yrėsi į priekį.

Kuria net ir tie, kurie įkalinami dėl savo vizijų, proto, žinojimo. Iš dvasinių įkalintų vyrų ir moterų dienoraščių, rašytų kalėjime, žinome, kad dažnai nelaisvė tampa jų dvasinio kelio ruožu tam, kad kurtų laisvės ir drąsos žinią ne tik dėl to, kad neišprotėtų, bet ir pasaulio labui. Jeigu į tai žvelgsime būtent taip – kalėjimas kartais gali gana

netikėtai išryškinti dvasines tiesas, kur kas aiškesnes nei tos, kurias žmogus miglotai suvokia laisvėje.

Nors dauguma revoliuciją sieja su mūšiais, pompastiškomis kalbomis ir strategija, tikrą ir nuoširdų suartėjimą kur kas dažniau paskatina kūrybiškumas, pasireiškiantis milijonais įvairiausių būdų. Viena iš tokių nepaprastai kūrybingų sielų buvo pastorius Martinas Lutheris Kingas Jaunesnysis „Laiške iš Birmingamo kalėjimo“, kuriame buvo kalinamas, jis surašė tai, ką vadinu „keturiais žingsniais į kūrybišką revoliuciją“. Mano manymu, nėra glaustesnio, įžvalgesnio ir nuoširdesnio taikios revoliucijos principų rinkinio:

> „Visoms nesmurtinėms kampanijoms būdingi keturi esminiai žingsniai:
> faktų, reikalingų norint nuspręsti, ar egzistuoja neteisybė, rinkimas; derybos; apsivalymas; ir tiesioginiai veiksmai.“ (4)

Pastorius Kingas kalba apie kesonų gramzdinimą giliai po vandeniu, kad kūrybingas „protingasis žmogus“ gyventų dorai ir elgtųsi sąžiningai. Jis sako, kad reikia rinkti faktus, o ne *chisme* – paskalas; kad žmogus turi būti atviras deryboms; vienytųsi su kitais taikiais žmonėmis, įtakos ir jėgos grupėmis; imtųsi dvasinės savianalizės, kad bendraudamas su visais jaustų jiems kuo nuoširdesnę meilę; o tada irtųsi į priekį ir ilgai, ilgai, labai ilgai – taip ilgai, kiek tik reikės, protestuotų be smurto.

Žmonės ateina ir išeina. Suka į kairę ir dešinę. Bet vis dėlto žengia į priekį. Visuomet tik į priekį. Niekuomet nepamiršta praeities, visuomet atleidžia kitiems visas žmogiškas keistenybes ir silpnybes, žengia į priekį tarnaudami Moteriai, kuri niekuomet nepaliko mūsų vienų kalėjime, – Mūsų Motinai. (5)

DAR DIDESNIS ĮŽEIDIMAS, BET VIS TIEK LEISKITE MUMS MATYTI, IŠ TIESŲ MATYTI

Nežinome, kaip baigsis Mūsų Motinos freskos Mūsų Gvadalupės Mergelės parapijoje Šiaurės Denveryje – toje mažojoje Siksto koplyčioje – istorija. Vis dar nepasakytume, kokia bus šio pasakojimo pabaiga. Bet žinome, koks bus kitas šios istorijos puslapis. Kai atsirado toji siena, kažkas baisiai sudarkė Mūsų Gvadalupės Mergelės freską, įkalintą sandėliuke. Regis, raktus nuo sandėliuko durų,

kur šiuo metu gyvena Mūsų Motina su šventuoju Chuanu Diegu, turėjo tik keli žmonės. Tačiau kažkas pateko vidun ir purškiamaisiais dažais ant jos užrašė: *¡Ya Basta!* ir *¡No Más! ¡Ya Basta!* reiškia „Pakaks!“, o *¡No Más!* – „Gana!“ Tie, kas nori, kad siena paslėptų Mūsų Motiną nuo mūsų, veikiausiai galvoja: „Taip, puiku. Eikit šalin tie, kurie norit atkurti Mūsų Motinos freską. Mums jau bloga nuo jūsų.“ Dauguma jaučiasi sutrikę dėl to, kodėl parapija ir arkivyskupija neleido policijai ištirti, kas atsakingas už šį vandalizmo aktą. Parapija sako nekelsianti bylos. Žmonės, kuriems tai rūpi, negali suprasti – kodėl?

Vis dėlto daug žmonių dabar kur kas stipriau jaučia, kad prisiminimai apie šią nuostabią freską nenyksta iš jų širdies atminties, nes Šventosios Motinos freska simbolizuoja ne tik jų Motiną ir jos Dieviškąjį Kūdikį, bet ir visą jų giminę, mylimus tėvus, senelius ir prosenelius; visi jie kuriant ir puoselėjant šią vietą prisidėjo aukodami monetų, susiglamžiusių banknotų iš kuklių piniginių, sąžiningai atiduodami dešimtinę iš kassavaitinės profesinės sąjungos algos, su meile dovanodami pinigus, kuriuos uždirbo sunkiai liedami prakaitą ir kraują. Freska simbolizuoja Motinos dalyvavimą meilių jaunuolių jungtuvėse, mažyčių rankytėmis mosuojančių kūdikių krikštynose, atsisveikinimo su mylimais mirusiaisiais apeigose per gedulines mišias.

Šventoji Motina dalyvavo visose mūsų jungtuvėse, visai kaip senais laikais. Ji nuo senų laikų buvo liudytoja, kaip palaiminti jaunuoliai įsilieja į tikinčiųjų būrį. Ji buvo toji Motina, kuri švelniai mus palaikė per paskutines apeigas, skirtas brangiems žmonėms, kurių dauguma išėjo per anksti, nors dar galėjo gyventi. Ji visuomet buvo šalia, gyva, didinga, mylinti, nes ji mūsų *familiare*, mūsų giminaitė. Visuomet gyva šalia. Visuomet ištikima mums, o mes ištikimi jai.

Visa tai buvo įsigėrę į kiekvieną nuostabiosios freskos lopinėlį. Visa tai glūdėjo kiekviename bažnyčios mūro akmeny. Visų žmonių drąsus kraujas kunkuliuoja šioje šventoje vietoje... nes ši šventovė, kurioje glaudžiasi freska, statyta rankomis, tapyta rankomis ir palaikoma mylinčių žmonių širdžių. Mūsų Motinos freska buvo gyva ištisus dešimtmečius iki tol, kol kai kam šovė į galvą uždengti tai, kas svarbu, mažojoje Mūsų Gvadalupės mergelės Siksto koplyčioje.

Nepaisydama visų šios „renovacijos“ vingrybių, aš, kaip buvusi parapijietė, vis dar tikra, kad šis rūpestis neturi būti kokio kunigo ar prelato sprendžiamas vienintele nuostata – „paklusk arba nešdinkis“. Yra ir kitas būdas. Apie šį „Kelią“ mums kalbėjo *El Cristo Rey* – Kristus Karalius. „Kelias“ neišskiria nei šventojo meno, nei jausmingų žmonių, nei Jo Motinos, nei jos vaikų, mylinčių ją tokią, kokia ji yra. Jis priima visas sielas. Šiame „Kelyje“ matyti visos sielos. Jis priima vadovus, kurie gydo ir padeda. Štai tokio atkūrimo, didesnio už pačią freską, meldžiu... aš tikiu, kad visi gali prisidėti prie šios maldos, melsti, kad mes būtume atkurti ir atkūrimo mums visiems.

Kai rašau šias eilutes, parapija vis dar neatsako į prašymus, o kartais ir maldavimus leisti aplankyti Mūsų Motiną už sienos, nes mes nepamirštame tų, kurie vieniši. Mes juk augome girdėdami šiuos švelniojo Jėzaus, Marijos sūnaus, žodžius, kadaise užrašytus jaunojo raštininko Mato. Marijos berniukas sako savo sekėjams:

Nes buvau išalkęs, bet manęs nepavalgydinote,
buvau ištroškęs, bet manęs nepagirdėte,
buvau keleivis, bet manęs nepriglaudėte,
nuogas – neaprengėte,
ligonis ir kalinys – o jūs manęs neaplankėte.

Jis nori išmokyti savo sekėjus ištikimybės Kūrėjui ir visoms gyvoms sieloms žemėje motiniškiausiu būdu. Bet jo sekėjai Jo nesupranta ir klausia: „Viešpatie, kada gi mes tave matėme alkaną ar ištroškusį, ar keleivį, ar nuogą, ar ligonį, ar kalinį ir tau nepatarnavome?“

O gerasis Motinos Marijos vaikas Jėzus atsako:

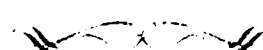
Iš tiesų sakau jums: kiek kartų taip nepadarėte
vienam iš šitų mažiausiųjų, nė man
*nepadarėte.**

Marijos Sūnus nori pasakyti, kad jei nebuvome geri visiems... geranoriškai ir dvasiškai nepamaitinome kitų, nenumalšinome jų dva-

* Naujasis Testamentas, Mt 25, 42–45. Vertė Česlovas Kavaliauskas.

sinio troškulio, nesuteikėme šilumos tam, kurio sieloje tvyro šaltis, neišgydėme širdies, nepalaikėme artimos draugijos įkalintai dvasiai... tada visai nesvarbu, jei patarnavome tik Jėzui jam kenčiant. Tai prasminga tik tada, kai žmogus padeda ne dėl pripažinimo, ne savam būreliui, o alkanam, ištroškusiam, nuogam nepažįstamajam, ligoniui ir kaliniui, nesvarbu, pažįsta jis juos ar ne, supranta ar ne, jie jam brangūs ar ne.

Nežinia, kokie bus Mūsų Motinos įkalinimo už sienos padariniai. Bet vis tiek visa širdimi tikiu, kad jei vienas žmogus gali įsakyti ją uždengti, bent vienas žmogus gali įsakyti ją ir vėl atidengti.

Kol kas Mūsų Motiną kuo puikiausiai matome savo širdyse ir sielose, nes, kaip kalbant apie meilę tose šeimose, kurių artimieji pateko į kalėjimą, taip ir šiuo atveju jokia siena negali atskirti meilės nuo Meilės.

Žinome, kur ji yra, mūsų širdies radaras veikia kaip ir tų, kurie įkalinti: vienas už grotų, o kiti atskirti aplinkybių, kurių jie negali pakeisti... Mes visuomet žinome, kur Mūsų Motina, kaip pati Meilė ji negali būti atskirta nuo mūsų jokiomis grotomis ar sienomis. Ji čia ir dabar, pogrindyje, kaupia jėgas ir sklinda visur... per mus. Ji tarnauja visur ir dvasiškai peni kitus, malšina dvasinį žmonių sielų troškulį, palinksta, kad sušildytų tuos, kurių sielą kausto šaltis, ji gydo širdis, palaiko draugiją įkalintoms sieloms, o ypač tiems, su kuriais ją sieja bendras likimas: sieloms, kurios uždarytos tikruose kalėjimuose.

Ji – Mūsų Motina, visų Belaisvių Motina. Ji Laisvųjų Motina. Ji Motina už sienos, kuri niekur neišnyksta – ji Nenugalima Visų Motina.

ŠVENTOJI MOTINA UŽ SIENOS

Gali pastatyti sieną, stengtis ją nuversti,
pripažinti ją kaip niekam tikusią,
sakyti, kad šis arba anas
jos įvaizdis yra geresnis,

sakyti, kad šis yra vienintelis ir tikras,
sakyti bet ką.

Bet aš nepamirštu, kad
Kūrėjas,
gimęs, bet nesukurtas,
nesukūrė tik vieno paukščio giesmininko,
nepasiuntė sparnuotojo angelo
į dangų, kuris niekad nesikeičia,
kad Kūrėjas nedovanojo vienodų
atžalų,
nesukūrė visų kiaušinių margų,
tokių pačių kaip kiekvienas kitas margas kiaušinis.

Akivaizdu, kad įmanoma pašalinti sieną, skiriančią nuo Mūsų Motinos,
ir ne vienas per visą istoriją taip padarė.
Bet žmogus negali.
Net jei turėtų ją nupiešti iš naujo,
net jei turėtų ją vėl užtinkuoti,
net jei turėtų išardyti stakles ir ištraukti vinis,
net jei jam tektų panaudoti pneumatinį grąžtą,
kad palaikytų stogo kontūrus šimtais sienojų,
net jei jis stengtųsi nugriauti visą sieną, –
ją vis tiek gaubtų tos sienos dulkės.
Ji vis tiek būtų kiekviename atome.
Ji vis tiek tvyrotų ore.
Nes ji nesunaikinama –
tiek kalėjime,
tiek ištrūkusi iš jo.
Ji yra visuma ir jos neįmanoma ištrinti.
Nes ji yra mūsų.
O mes, jūs ir aš,
kuo tikriausiai priklausome jai.
Mes visi.
Visi.

Su tavimi, Šventoji Motina už sienos,
mes visi vis tiek žengiame kartu laisvi.

Su tavimi, Šventoji Motina už sienos,
nėra jokių geležinių grotų, jokių molio sienų.

Su tavimi, Šventoji Motina,

nėra blogo aktoriaus, tik veiksmas.

Su tavimi nėra jokio pasmerkimo...
tik nuosprendis Gyventi...
ilgą Meilės gyvenimą.
Ir dar daugiau Meilės,
su tavimi per amžius, Šventoji Motina.

Aymen, aymen, aymen.
Tebūnie,
tebūnie taip dabar,
likime kartu
siempre, *visados.*

Mūsų Motina,
švytinti
tamsoje,
grąžina tikrąją
svastikų
prasmę: Meilės
Dievas.

DEVINTAS SKYRIUS

Nešantis Motinos vardą

Vyras, vardu Marija

Dėdulės Tovaro antras vardas buvo Maruška, kitaip tariant, Marija.

Kaip čia taip nutiko, kad vyras turi mergaitišką vardą – Marija?
Mano gimtojoje šalyje žmonės paprastai neturėdavo antro vardo.
Tačiau Tovaras pasivadino šiuo ypatingu vardu,
nes jis buvo šalia Palaimintosios Motinos.
Tai nutiko labai neįprastai.
Jis sakė, kad pasivadino šiuo mergaitišku vardu iš dėkingumo.
Jis pažadėjo vadintis šiuo moterišku vardu išdidžiai
visą gyvenimą...

Seniai seniai, vykstant siaubingam karui, kuris skersai įstrižai išraižė ir sunaikino Tovaro kaimelį, jis pabėgo ir slėpėsi miške. Naciai važiavo motociklais ir atvirais automobiliais. Jie lėkė pro ūkininkus senais vieškeliais; kiekviename tokiame kaimelyje gyveno apie keturiasdešimt šeimų.

Kaimiečiai neturėjo automobilių, o jų arkliai klaikdavo nuo gaudžiančių ir kriokiančių kareivių mašinų garso. Senesni žmonės laikė arklius, vadelėmis juos ramindami, tyliai duodami ženklą jaunimui bėgti į miškus ir gelbėtis...

◀ ***Ex-voto:* „Mūsų Motina, švytinti tamsoje"**

Jie mostais rodė mergaitėms, deja, dažnai bergždžiai, kad jos gelbėtųsi, kitaip bus išprievartautos, ir liepė gelbėtis berniukams, nes naciai atvyko jų išsivežti ten, iš kur negrįžtama.

Naciai iš kitų kaimų jau buvo pagrobę daug berniukų ir vertė juos kautis jų pusėje, o nepaklususius iš karto nušaudavo.

Kai kaimiečiai išgirdo atriaumojančias mašinas, Tovaras buvo daržinėje ant stataus šlaito. Keli naciai prieš kelias savaites jau buvo lankęsi jų kaimelyje, atokiame užkampyje, kad papjautų jų karves ir avis savo daliniams pamaitinti. Tad kaimo vaikams, pagyvenusiems ir ligotiems žmonėms trūko maisto.

Dėdė nulėkė per kalvą už daržinės, ant liesų pečių užsimetęs gūnią, kurią buvo nusiaudęs iš storos raudonos, juodos ir baltos vilnos, jo motina pati buvo tą vilną iškaršusi, suvijusi siūlus ir nudažiusi. Dėdė pasislėpė miške. Jis vis laukė, nes buvo diena ir jis nedrįso išlįsti į kelią.

Staiga dėdė išgirdo siaubingą variklio riaumojimą. Dėdė pasakojo, kad tą akimirką jam pasidarė bloga, kaip tąsyk, kai nuvyko į turgų, kur tuo metu buvo apsistojęs keliaujantis cirkas, o jame dirbęs stipruolis už skatiką galėjo ilgiausiai be perstojo sukti vaikus ratu.

Iš baimės besidaužančia širdimi dėdė stebėjo du nacių karius, kurie išlipo iš automobilio norėdami miške nusilengvinti.

Dėdė pasakojo, kad mes visi prieš mirtį pajuntame ją alsuojant, staiga jam pakirto kojas ir rankas. „Galbūt jie mane jau nušovė, – pamanė jis, – tik kraujo dar nematyti.“

Jis ėmė be perstojo karštai melstis Mūsų Motinai; jis sakė, kad malda buvo tarsi „dūmų signalas“, kad ji pastebėtų jį ir atskubėtų į pagalbą.

Tų „menkų žodelių“ malda skambėjo maždaug taip:

Padėk man, Maruška,
Padėk man.
Padėk man.
Prašau padėti man.
Prašau, prašau, prašau, Motina Maruška...
Padėti man!

Staiga vienas kareivis, rankoje laikydamas savo penį,
ištiesė kitą ranką,
pažvelgė tiesiai į Tovarą ir tarė:

„Žiūrėk, kokios ten nuostabios erškėtrožės."
Dėdė buvo tikras, kad netrukus žus,
nes ten tebuvo kaulėtas jo kūnelis,
pasislėpęs už rąsto ir nustėręs iš baimės,
apsigobęs savo raudonos, juodos ir baltos spalvos gūnia.
Dėdė buvo taip susirietęs,
kad nosim lietė žemę.

Antrasis kareivis nukratė savo penį,
praskėtė kojas,
vos vos sulenkė kelius,
ir susikišo daiktą į kelnes.
Užsisagstęs tarė:
„Neturim laiko rožėms."

Ir iki dantų apsiginklavę kareiviai nuvažiavo tolyn.
Krintant trapioms gruodžio snaigėms.
Vidury 1944-ųjų žiemos.

Tarp madjarų ir švabų,
taip pat kelių romų...
jo vardas – Tovaras Maruška.
Jo meksikiečių ir ispanų kraujo turintys giminaičiai
vadins jį Tovaru María.
JAV jo vardas – Tovar Mary.

Taip bus visuomet,
nes dėdė buvo labai tikintis,
o jo gimtinėje
šventa pareiga buvo pavadinti vaiką
pribuvėjos garbei,
ne tik ištraukusios kūdikį
iš Mirties Vartų,
bet ir tos, kuri padėjo vaikui tapti
vienu iš tų palaimintųjų, kurie gimė antrąsyk.
Motina Maruška buvo toji pribuvėja,
padėjusi Tovarui atgimti.

Karo metais, pasakojo Tovaras, daugybė jaunų vyrų
pasivadino Marijomis jau būdami subrendę,
nes žinojo, kad vyras gali turėtų raumenų
ir jėgos, bet iš Palaimintosios Motinos
kartais jie gaudavo
ir nematomą skraistę.

Taigi, per jos malonę, iš jos mokydamiesi
rūpinimosi kitais ir meilės žmonijai,
jie gimė antrą kartą.

Jie vaikšto po šį pasaulį savo Pribuvėjos garbei pasivadinę
Marija,
María,
Maruška.

JI

NEŠA

ŽARIJAS

PER TAMSĄ

DEŠIMTAS SKYRIUS

Nukalta žaizdro liepsnose

Juodoji Madona

Juodoji Madona dažnai laikoma paslaptinga veikiausiai dėl to, kad žvelgiantieji į ją nepamena, kaip tolimi jų protėviai sukūrė Didžiosios Moters dienos ir nakties atvaizdus, atspindinčius jų genties laiko dvasią. Taigi, pasaulyje yra ir Juodoji Šventoji Moteris, visai kaip juodoji Dievybė... nors, regis, dauguma šių toli viena nuo kitos įsikūrusių kultūrų su Juodosios Madonos paveldu niekada tiesiogiai nebuvo susijusios.

Kartais, kai mūsų laikais žmogus nori suprasti paslaptingą ritualą ar senovines apeigas, jis gali įžvelgti panašių motyvų šiuolaikiniuose papročiuose; senovinių ritualų prasmės atgarsiai akivaizdžiai justi ir šiais laikais.

Mano senelė Katerina puoselėjo savo etninės švabų genties apeigas, ieškodavo Juodosios Madonos visur, kur tik gyveno, ir gimtinėje, kur buvo valstietė audėja, ir Naujajame Pasaulyje būdama pabėgėlė ir imigrantė. Štai kaip ji ieškodavo Šventosios Motinos, kuri atlaikė ugnį.

Kai buvau maža, mūsų senolių skiedromis dengtuose arba lentomis apkaltuose nameliuose Leiklando miškuose ir soduose būdavo du, o kartais net trys ugniakurai. Viena ugnis buvo įkuriama valgiui virti, o kita liepsnodavo milžiniškame sidabriniame katile, kuris savaip atstojo krosnį, šildančią šaltais mėnesiais. Jei trobelėje (arba lauke aukštoje pašiūrėje) būdavo paukščių, žvėrienos ar naminių gy-

◀ *Ex-voto:* **„Toji, kurios neįmanoma užgesinti"**

vulių rūkyklos ugniakuras, iš vaismedžių šakų, suteikdavusių abrikosų, persikų, vyšnių arba slyvų kvapą diena iš dienos rūkomiems produktams, buvo sukuriamas trečias laužas.

Taigi, senelė turėjo galybę progų ieškoti numylėtų juodųjų madonų, nes kaskart, kai lauže sudegdavo kietos ir minkštos medienos malkos, vaismedžių šakos ir lentgaliai, senelė klausdavo: „Ar yra ten Mergelė?“ Ji sklaidydavo baltus pelenus ir pajuodusius nuodėgulius, sukeldama oranžinių žiežirbų spiečių, ir vis klausinėdavo: „Ar yra čia Nakties Marija?“

Iš tiesų ji ieškodavo ovalo pavidalo apanglėjusio medžio gabalėlių, kurie nepaprastai primindavo Palaimintosios Motinos pavidalą, būdavo apvalūs ties galva, aptakūs, platesni ties viduriu ir apačioje panašūs į skraistės klostes – tas pavidalas primindavo grubią moterišką, motinišką figūrą. Ar ji rasdavo tokių medgalių tame ugniakure, kur vis dar plykstelėdavo nedidelės liepsnelės?

Taip, ne kartą mačiau ją, pastumiančią sudegusią malką sugrubusiais ir suskeldėjusiais nykščiais ir unkščiančią nuo karščio. Daugybę kartų pati žarstydavau pelenus geležiniais žarstekliais, ne parduotuviniais, o nukaltais dėdės kalvio; iš pelenų vaduodavau nuodėgulius kaip erelio patelė, kuri nagais švelniai varto kiaušinius, skatindama paukštelius ristis. Tokia jau buvo toji mūsų močiutė, palinkusi virš ugnies ir pelenų, juodoji *babuška*, vilkinti juoda suknele ir mūvinti tankiai rankomis megztomis juodos vilnos kojinėmis – žarstė juodus anglių kiaušinius tarsi erelė, tikinti, kad iš jų galėjo užgimti Motina Marija.

Ne kartą ugniakure pavyko rasti Didžiąją Moterį, kartais ten tebūdavo mažas Juodosios Madonos siluetas, o kartais jis turėdavo netgi ryškius veido bruožus. Senoji Katerina sakė, kad Juodoji Šventoji Motina suteikia išminties, sumanumo ir supratimo, kaip atgaivinti žemę ir pagausinti derlių. Ji sakydavo, kad atvėsusi maža juoda medinė Šventoji Motina perduos maldas *iš rojaus į žemę*. Taip, iš rojaus į žemę keliaus malda, prašanti mus veikti, svajoti, galvoti, mylėti, taip mes pasitarnausime gerumo, šio pasaulio Dvasios liepsnos ir žmonių labui.

Per mėnesį radusi vieną, o kartais kelias mažas sudegusias madonas, tokias juodas, suaižėjusias ir randuotas, senelė jas nunešdavo į daržą. Per laiką ji jau turėjo į žemę iki pusės įsmeigtų juodų madonų tvorelę ties daržovių ir kviečių sklypelio riba, visai palei sieną, skiriančią daržą nuo jos milžiniško vaismedžių sodo ir gėlyno.

Tai buvo tais laikais, kai dauguma mažų miestelių kunigų veikiausiai nebuvo gerai mokyti ir nebuvo girdėję popiežiaus nurodymo, kad žmonių gimtosios šalies etninės vertybės turėtų būti suvienytos su katalikybe, tiksliau tariant, puoselėjamos per šventes, apeigas ir pasninkaujant, viešinamos kai tik įmanoma, kad visi būtų įtraukti, o ne atstumti.

Tačiau anais laikais parapijos kunigas – jis įtartinai dažnai „netikėtai“ apsilankydavo kaskart, kai ant stalo garuodavo sekmadienio pietūs, šiek tiek geresni nei kasdienis maistas, – kritikuodavo senąją Kateriną dėl daugybės apanglėjusių medinių madonų kieme. Jis priekaištaudavo, kad senolė prietaringa, ir tikindavo ją, kad Mergelė buvo auksaplaukė garbanė porcelianine oda ir spalvingais šilko drabužiais.

Senoji Katerina kartą jam atsakė: „Šios mažosios madonos saugo mano laukus ir gausina derlių.“ Jaunas šventasis tėvas pažvelgė į ilgas daugybę akrų nusidriekusias Katerinos dešimties rūšių ir spalvų paprikų eiles: saldžiųjų žalių, geltonų ir raudonų, į aitriąsias raudonas kajeno ir vienmetes vaško geltonumo paprikas. Jis nužvelgė jos žalias, paparčius primenančias morkų viršūnėles, žalius svogūnų kardus, kyšančius iš žemės. Tada jis suktai šyptelėjęs pabrėžė – akivaizdu, kad juodosios madonos nepadeda, nes augalai vidutinio dydžio, o pomidorų lapeliai išglebę nuo kaitrios saulės.

Katerina su purvinais batais ir milžinišku sunkiu cinkuotu laistytuvu rankoje linktelėjo ir tarė: „Jūs teisus, Tėve.“ Ir daugiau ta tema jie nekalbėjo, tačiau visą gyvenimą senelė ir toliau ieškodavo ir rasdavo juodųjų madonų tarp nuodėgulių.

Ir net vasarai baigiantis nesiliovėme kvatoję̨si, nes vargšas šventas tėvas nesuprato, kad visos į žemę įkastos madonos buvo atsigręžusios ne į daržą, o į gėlyną ir vaismedžius, kriaušės buvo beisbolo kamuoliuko dydžio, slyvos kaip didelės citrinos, o senosios Katerinos jurginai tais metais pelnė antrąją vietą kaimelio derliaus šventėje, mat buvo kone rekordiškai dideli. Tik kitos moteriškės, užėmusios pirmąją vietą, žiedų skersmuo buvo vos vos didesnis nei Katerinos... tiksliau, jie buvo lėkštės dydžio.

Ta kita senoji moteris, užėmusi pirmąją vietą, buvo Katerinos duktė, senoji Katė, pašėlusi mezgėja, nėrimo vąšeliu karalienė, mano tetulė. Močiutė ir jai buvo davusi kelias „ugnies nukaltas“ juodąsias madonas, o ši jas įkasė savo gėlyne... už kelių mylių.

Juodoji Madona nebūtinai turi būti meno kūrinys, kieno nors sukurtas tolimoje šalyje, už devynių jūrų ir marių. Juodoji Madona

Havajuose yra meno kūrinys, kurį pradžioje gludino vandenynas, Meksikoje ji – iš vulkaninės kilmės juodo korėto akmens, jas kuria ir kičiai – majų genties atšaka Gvatemaloje, vien Prancūzijoje šiais laikais egzistuoja per penkis šimtus Juodosios Madonos šventyklų, o dar daugiau jų rasime Šveicarijoje, Afrikoje, Azijoje ir visame pasaulyje.

Ji gali būti ugnyje sudeginto ąžuolo, uosio ar pušies gabalėlis. Senoji Katerina sakydavo, kad tokia ir yra jos juodųjų madonų, ištrauktų iš ugnies, esmė... o tai taikytina ir mums: mažoji tamsi Palaimintoji Motina buvo sudeginta, bet nesunaikinta. Ji vis dar čia. Mes vis dar čia. Mes vis dar išlaikėme savo šventąjį pavidalą, nesvarbu, per kokią ugnį mums teko pereiti. Juodoji Madona sako: „Pažvelk į tamsų mano veidą, į sudegintą mano kūną, ir auk, auk, žydėk, žydėk. Tegul niekas tavęs nesustabdo."

Juodoji Madona, nukalta ugnyje, rodo kelią.

JUODAODĖ MOTINA: JOS GROŽIS, JUODINIMAS, AMŽINUMAS

Odos motina. Etninėse šeimose vadinome ją tokiais vardais: *bor édesanya* ir *la madre del la piel*, odos motina, tai tik keli iš daugybės vardų, skirtų pagerbti motinai gimdytojai, motinai, su kuria jos vaikus sieja intymiausias ryšys, vaikai – jos kūnas, dvasia, siela, protas ir širdis, kaip kad jos mažas mylimas kalinys pilvelyje, jos kūdikis įsčiose. Šis apibūdinimas labai taiklus, tikriausias būdas suprasti mūsų santykį su Šventąja Motina – mes taip pat apglėbti ir nešiojami maitinančiame raudoname vandenyne ir žydinčioje tamsoje jos viduje.

Taip Šventąją Motiną vadina ir vengrų, ir lotynų amerikiečių kilmės žmonės: *Egy sötét boru no* ir *La Morena*, „gražioji tamsiaodė". Tokį kreipinį galima išgirsti ir kaimeliuose, kur gyvena romai, maurai, afrikiečiai, vietos genčių ir ispanų palikuonys.

Palaimintoji Motina kartais vadinama ir *Szuzanyám fekete*, ir *La Virgen Negra*, Juodoji Mergelė, nes ji tamsesnė už kitas madonas, kurios dažnai vaizduojamos šviesiais plaukais, nuostabiai švytinčiomis akimis ir švelnia blyškia oda. Mūsų senoliai dažnai sako, kad Juodoji Palaimintoji Motina daugiau laiko praleido lauke nei viduje. Būnant lauke ir gryname ore ją nubučiavo saulė. Taip ji dėl rudų ir juodų atspalvių odos tapo dar mielesnė.

Juodoji Šventojo Grožio Moteris buvo minima šventais žodžiais daug seniau, nei pamatėme daugybę juodųjų madonų statulų ir paveikslų pasaulio bažnyčiose, katedrose, bazilikose, šventyklose ir urvuose. Kur kas seniau apie ją užsimenama Saliamono „Giesmių giesmėje" – nuostabioje poemoje apie du įsimylėjėlius, vienas kitam pasakojančius apie tai, kaip regi neatskiriamai susipynusį į vienį vienas kito fizinį, seksualinį, ypač dvasinį grožį:

Nežiūrėkite iš aukšto į mane,
kad aš tamsiaveidė, –
saulė mane įdegino.

Giesmėje sakoma, kad šios pačios gražiausios tamsių sutemų spalvos sužadėtinės krūtys kaip du stirniukai – kitaip tariant, jos krūtys kaip švelnios stirnos akys. Ši gražioji sužadėtinė „tamsiaveidė", nes dirbo lauke kepinant saulei vynuogynuose. Vynas, pagamintas šitaip triūsiant atpalaiduos, suteiks taikos ir harmonijos gyvenimui. Ši senų laikų sužadėtinė nepadabinta auksu. Ji nėra žalia, raudona, ruda, geltona, rausva ar purpurinė. Ši sužadėtinė juoda. Ji dirba rankomis. Ji pasilenkia, kad pasirūpintų augančiu žaliu vynu. Keičiantis metų laikams ji liečia juodą žemę, žalius lapus, spalvotas gėles ir vaisius – ir taip nepaliaujamai. Ji vaikšto ir po neliestą žemę, ir po dirbamuosius laukus. Stengiausi suprasti jos pasivaikščiojimą po du pasaulius:

JUODĄ

Juoda, nes
ją nubučiavo
saulė.
Mūsų Motina yra ir saulė,
kuri bučiuoja,
ir ta, kuri yra bučiuojama.

Mūsų Motina atsiliepia į daugybę vardų:
Ta, kuri palaiminta saulės.
Moteris, vilkinti saule.

Taip susipažįstame su daugybe pavidalų, kokią žmonės regėjo Palaimintąją Motiną per visą istoriją, nesvarbu, kokiame pasaulio krašte jie gyvena, nesvarbu, koks jų tikėjimas: rausvojo aukso ir šviesus pavidalas, gimtasis ir įprastas tiems kraštams, kur ji gyvena, juodas kaip žvaigždėta naktis, raudonas kaip molis, žalias kaip pavasario želmenys, besikalantys iš juodos žemės, auksinis kaip saulė ar tamsiai raudonas kaip gėlių, vadinamų juodosiomis tulpėmis.

Tačiau yra ir peikiančių tamsią Mergelės spalvą. Senuosiuose šaltiniuose aptinkame, kad kai kas puola Juodąją Motiną dėl jos bruožų ir odos spalvos. Devyniolikto amžiaus pabaigos knygose ir dvidešimtame amžiuje kritikai reiškia nepasitenkinimą paveikslais, kur ji vaizduojama tamsiaodė, piktinasi idėjomis ir žmonėmis, kilusiais iš kito socialinio sluoksnio, kitos rasės nei jie patys.

Anna Jameson knygoje „Madonos legendos: vaizduojamasis menas“ (*Legends of the Madonna: As Represented in the Fine Arts*), 1881 metais išleistoje Bostone („Houghton, Mifflin And Company“), aptaria senųjų laikų tendencijas, kai buvo siekiama Mergelę parodyti kaip sustabarėjusią, ją suvaržyti, sumenkinti, daryti viską, kad tik pavyktų užtemdyti jos didybę. Ji turėjo būti apnuoginta ir paversta tinkama, suvaržyta ir perleista per visus menko žmogaus proto filtrus, kokius tik buvo galima jai pritaikyti.

Jameson rašo, kad devyniolikto amžiaus devintojo dešimtmečio kultūra per iškreiptus savo socialinės klasės akinius negali suvokti tamsiaodės Nekaltosios Mergelės kaip gražios ar priimtinos. Ji liūdi ir spėlioja, kad seniausi meno kūriniai, vaizduojantys Madoną aukso ir šviesiomis spalvomis, yra pernelyg sutapatinami su „jiems įprastais“ žmonėmis

> „<...>kad patenkintų tikėjimą. Negražios, tamsiaodės senosios graikų madonos<...>, kurios visą tą laiką buvo laikomos stebuklingomis; ir „iki šių dienų, – teigia Kugleris, – neapolietis limonado pardavėjas neleis ant savo kiosko pritvirtinti jokios kitos, išskyrus įprastą alyvų spalvos odos graikų Madoną su šydu“.
>
> Tas pats ir Rusijoje. Paveikslai, kuriuose nebandoma jos pavaizduoti tikroviškos ar idealios<...>. Pati dailiausia Rafaelio ar Ticiano Madona nesukels tokio įspūdžio. Guido [Reni], kuris tapė dailias Mergeles, pats kiekvieną šeštadienį eidavo melstis mažajai Juodajai *della Guardia* Madonai ir, turėtume neabejoti,

kad jis dievobaimingai ir pagarbiai vertino šią senąją Rytų relikviją."

Daugybė pasiaukojusių kunigų, vienuolių ir kitų sielų abiejose Amerikose, Afrikoje, Azijoje, Polinezijoje ir Europoje į kasdienius darbus irgi kibdavo tik pasimeldę motinos arba tėvo protėvių Juodajai Madonai.

Ponia Jameson, įvardijusi Juodąją Madoną kaip „negražią", rašo:

„Nemažai graikų paveikslų ir raižinių per ilgą laiką pajuodo, ir kai kurie dievobaimingi raštininkai teigė, kad Mergelė turėjusi būti labai tamsios odos; pagrįsdami šį teiginį, jie citavo eilutę iš Himno: „Esu juodbruvė, bet graži, o Jeruzalės dukterys." Tačiau kai kas teigia, kad jos veidas patamsėjo tik gyvenant Egipte. Bet kokiu atveju, nors šie patamsėję senieji atvaizdai turėjo sustiprinti šventumo įspūdį, naujesniuose meno kūriniuose tai neatsispindi ir yra ganėtinai priešinga Nikeforo, vieno seniausių autoritetų, kuriuo vadovaujasi graikų mokykla, apibūdinimui."

„Himnas" – tai kitas „Giesmių giesmės" pavadinimas. Toliau ponia Jameson cituoja, kas jos laikais buvo laikoma vieninteliu tinkamu Šventosios Motinos vaizdavimo būdu.

„Tikroji Mergelės apranga yra uždara raudona tunika ilgomis rankovėmis... o ant viršaus – mėlynas apsiaustas arba mantija. Ankstyvuosiuose paveiksluose spalvos buvo blyškios ir švelnios. Jos galvą turėtų dengti šydas. Senosios Bažnyčios patriarchai, ypač Tertulijonas, pabrėžia, kaip svarbu ir padoru netekėjusioms krikščionėms gaubtis šydu; visuose ankstyvuosiuose paveiksluose Mergelė vaizduojama su juo. Soste sėdinti Mergelė be šydo, su laisvai krintančiomis ilgomis garbanomis buvo naujovė, pirmą kartą dienos šviesą išvydusi maždaug penkiolikto amžiaus pabaigoje; taip ji buvo nutapyta milaniečių, vėliau ir kitos Šiaurės Italijos mokyklos ją įtvirtino, o iš jų perėmė vokiečiai. Albrechto Dürerio laikų vokiškosios madonos dažniausiai patraukia įspūdingais vešliais garbanotais plaukais, puikiomis ir visuomet šviesiomis bangomis, – vilnijančiomis iki pat juosmens. Tamsiaplaukės madonos iš pradžių pasirodė ispanų, o vėliau italų mokyklose."

Ponia Jameson rašo ir apie tai, kad Palaimintoji Motina niekuomet neturėtų rodyti savo krūtinės. (Regis, ponios J. pamokos pavėluotos, nes viename iš ankstyvųjų piešinių urvuose Šventoji Motina vaizduojama visu grožiu maitinanti kūdikėlį Kristų. Paveiksle atskleidžiamas šventas motinos ir kūdikio sugyvenimas. Kai kurie paveikslai, vaizduojantys Motiną, krūtimi maitinančią Kūdikį, senesni nei tūkstančio metų. Kartais, išvertus iš lotynų kalbos, jie vadinami „Šventuoju maitinimu krūtimi". Taip.)

Ponia Jameson pabrėžia, kad buvo draudžiama vaizduoti Mergelės kojas basas, ji turi būti su batais ar bateliais. Ir taip toliau. Visa tai akivaizdžiai skirta tam, kad būtų ištrinta iš atminties humaniška Motinos gimdytojos – „odos motinos", mylinčios mažąjį Šventąjį kūdikėlį ir mus visus, samprata.

Tačiau man ponios Jameson tekstai turi vertę, nes atskleidžia, kaip kokio nors laiko veikalai gali iščiulpti gyvastį iš egzistuojančios Šventybės viską suvaržant ir užsmaugiant, užuot leidus Šventybei laisvai kvėpuoti.

Senosios tikinčios mūsų giminės moterys dažnai kartoja: „Neįspausk sėklos giliai į žemę, jei nori užveisti sodą, o ne kapines." Jos kalbėdavo ir apie vandens lelijas, kurias kartais augindavo didelėse juodojo riešutmedžio statinėse lietaus vandeniui, latakais subėgdavusiam iš mūsų namelio pakraigės. Vandens lelija, kylanti viršun iš vaisingos tamsos, tarsi šventos naujos gyvybės simbolis: kiekvienas augalas tvirtai įsišaknijęs derlingame dumblę... o jo žalias kaspiną primenantis stiebas vis kyla aukštyn, kol galiausiai žiedas išsprogsta paviršiuje. Ar tamsžalė lelija gyvens ir ja grožėsimės, priklauso nuo to, ar ji iškils į vandens paviršių, užuot buvusi priversta gyventi panardinta po vandeniu.

Juodosios madonos daugybę amžių irgi žydėjo virš vandens visa jėga, nepaisydamos visų *ne, ne*, visų grasymų pirštu, melagingo šmeižto, nors nuostabieji Šventosios Motinos atvaizdai buvo vadinami „bjauriais". Jos ne bjaurios, jos gražios. Jau verčiau išvadinti naktį ir jos žvaigždes bjauriomis, nei neįžvelgti tokio „šventos ir tamsios *vive le différence*" juodinimo kvailumo.

DIENOS IR NAKTIES MADONA: *OMETEOTL Y LOS OJOS**, AKIES MOTINA

Man vienas ryškiausių daugumos juodųjų madonų bruožų – jų akys. Jeigu geriau įsižiūri į juodąsias madonas, ypač kai statulos išliko sveikos, dažnai į akis krinta jų akys. Atrodo, kad jos žvelgia ne tik į šį pasaulį. Regis, jos žiūri į visiškai kitą pasaulį. Jų žvilgsnis byloja, kad jos mato ne tik „čia", bet žvelgia ir į paslaptingus tolius.

Tai liudija ir keli Palaimintosios Motinos nuostabiai juoda oda atvaizdai – ji beveik be vokų. Jos akys dažnai itin apvalios ir plačiai atmerktos, o rainelė ir vyzdys – pačiame akies centre, apsupti baltymo, tarsi ji visuomet būdrauja ir niekuomet nemiega.

Ji atrodo reginti, iš tiesų reginti neįprastu „juoduoju" būdu. Tiesą sakant, juoda spalva priklauso ultravioletiniam spektrui ir daiktai, formos, gyvų padarų spalvos ir kiti dalykai, kurių nematome dienos šviesoje, gali būti regimi veikiant ilgųjų bangų ultravioletinei spinduliuotei.

Tai galima laikyti viena slėpiningiausių Juodosios Madonos gerųjų savybių; tikima, kad ji gali matyti, suprasti ir padėti būdais, kurie įprastoje dienos šviesoje iš pirmo žvilgsnio mums nesuprantami. Vis dėlto dauguma tų, kuriems ji brangi, tiki, kad ji įsikiša ir padeda mums (taip pat mus gydo) nežemiškais būdais.

Juodoji Madona tų, kurie jai atsidavę, suvokiama ir kaip esanti prie ribos tarp budrios ir sapnuojančios sąmonės... tarsi ji būtų visateisė dviejų tautų pilietė, dviejų tikrovių, dviejų požiūrių į viską ir visur – tik mums gerai matoma viena jos pusė, dažniausiai labiau orientuota į išorę ir ekstravertiška. O kita jos pusė labiau atspindi vidinę sferą, joje paslėptą dvasią, dalykus ir pavidalus – gilesnes materijos šaknis, tikrą gydymo, matymo ir buvimo pagrindą.

Juodosios Madonos ir jos Dieviškojo mažojo Juodojo Kūdikio dažnai maldaujama išgydyti žmogaus sielą, persmelkti jį iki pat kaulų smegenų, atskleisti bėdos esmę, palaiminti tą nusižeminusią sielą nuoširdžiausiu palaiminimu, tik taip bus galima pagyti ir atsigauti, tik tai turi tikrąją prasmę žmogui.

Juodoji Madona visais savo pavidalais žinoma kaip luošųjų, nuskriaustų moterų, įskaudintų vyrų, sužeistų ir išnaudojamų vaikų

* Senieji actekai žodžiu *Ometeotl* vadino kūrėją dievą, kurį simbolizavo dievų pora – Ometekutlis ir Omesikuatlė, kitaip – dar Dvejybė (galima palyginti su krikščionių Trejybe). *Y los ojos* (isp.) – ir akys.

gydytoja. *La Virgen Negra*, Juodoji Mergelė, neturi nė kruopelytės paviršutiniškumo. Ji romi ir švelni, budri ir rūpestinga, nuožmiai kovojanti ir ginanti motina, ji motina, kuri gydo baisiausiai sužalotuosius.

Be to, jai būdinga ir trečioji, pati švenčiausioji perspektyva; čia, kur susikerta išorinė (mums matoma) sfera ir vidinė (slėpiningoji dvasia) sfera, abi tokios skirtingos, būtent čia, šiame sąlyčio taške Juodoji Madona vienija du pasaulius, žemiškąjį žinomų faktų ir nepaprastai kūrybišką, įžvalgų Dvasios pasaulį.

Mes, metisai, turime žodį, perteikiantį šią sąvoką ir reiškinį – siekį išvysti abi puses, visas visų dalykų puses ir esmę: matyti plačiai atmerktomis akimis, visomis kryptimis, apimti tiek moteriškąjį, tiek vyriškąjį (kartais vadinamą kūrėjo ir kibirkšties) pradą, tai, kas toli ir arti, tai, kas šventa ir kas dar nesukurta, kas dora ir kas dar tik formuojasi, suvokti Žemę ir visatą, vandenį ir ugnį, kančias ir revoliuciją, atnešančią išsivadavimą ir džiaugsmą. Šis žodis – *Ometeotl*.

Šis šventas labai įvairiai suprantamas nahuatlių žodis iš esmės reiškia jėgą, slypinčią už paprasčiausių vaizdinių ir atvaizdų – tai yra Visa, kas sukurta, Visa, kas mums žinoma ir dar nežinoma visatoje. Sakoma, kad „visu tuo" neaišku kaip esame ir mes apdovanoti, vieni kukliau, kiti dosniau. Kad mes tokie gimėme, gyvi ir apdovanoti siela, galimybe būti ir regėti visus pasaulius: *Ometeotl*. Mes apdovanoti girdėti Didžiąją Dvasią, Kūrėją, Aukščiausiąjį, Dievą Tėvą, Šventąją Moterį – visa šitai senieji actekai apibendrino vienu šventu žodžiu: *Ometeotl*.

Šiuo atžvilgiu savo „juodojoje šviesoje", atskleidžiančioje tai, kas neregima dieną, Juodoji Madona gali būti suprantama kaip ta, kuri ragina mus nepamiršti, kad Amžinybė ne tik visur aplink, kartu tai ir kibirkštis mūsų širdyje, teritorija mūsų krūtinėje. Kadangi tyrinėjau jos atvaizdą daugybe aspektų, jos nuostabi juoduma yra kur kas daugiau nei spalva, matau kur kas išsamesnį vaizdą, tarsi žvelgčiau per šviesą, metamą tamsos, Juodoji Madona yra motina, kuri žino apie mus ištinkančias negandas, kylančias iš nežinios, nesąmoningumo, neišmanymo ir naivumo tamsybių.

Dienos šviesos kančios gali būti laikomos „įprastomis ir banaliomis", kurioms neprireikia „tamsios šviesos" įžvalgų: išėjo oras iš automobilio padangos, sesuo nepaskambino, nors žadėjo, susiplėšiau suknelę į durų staktą; o „nakties bėdos", priešingai, gali

netikėtai paslaptingai, kartais net magiškai, išnirti prisidengusios pasąmone arba išsiveržti iš jos. Staiga žmogus suvokia, kad negali likti. Staiga visoje tamsos šventybėje žmogus suvokia turintis eiti ten arba štai ten.

Juodosios Madonos sfera dažnai, regis, skatina žmogaus dvasią aiškintis, žvelgti į tai, kas slypi už to, kas „tikėtina", už to, ką laikome „vieninteliu būdu tinkamai matyti", suvokti išsamesnį vaizdą už tą, kurį lengviausiai suprantame. Ji skatina matyti Tyrosios Širdies akimis, regėti dieviškojo Kūdikio Dvasios akimis, matyti iškamuotos, bet švytinčios sielos akimis.

Mūsų „juodosios šviesos" tyrimai gali būti itin svarbūs, kai susiduriame su kur kas sudėtingesniais klausimais, pavyzdžiui, manau, kad išdaviau kai ką svarbaus. Manau, kad turėčiau gyventi kitaip, bet mano sielą žlugdo tai, kad vis dar taip nesielgiu. Šios pastarosios mintys sielai, dvasiai, širdžiai ir psichikai itin reikšmingos. Gebėjimas matyti visą Šventosios Motinos gražumą – nuostabumą dėl savo dovanos nušviesti viską ypatinga šviesa – iš tiesų leidžia mums pasinaudoti šventybės didinamuoju stiklu ir iš tikrųjų išvysti tai, ko anksčiau nematėme. Taip tampame atviresni šventajam, paslaptingam ir pasitenkinimą teikiančiam keliui, nes žvelgiame jos akimis, gebančiomis matyti abu pasaulius.

Kadangi man ne paslaptis, kad Juodoji Madona geba be galo švelniai dovanoti įžvalgų, ji nėra juoda, tai yra „nematoma". Ji tikrai matoma. Netgi priešingai, ji vaizduojama juoda, nes spinduliuoja juodą šviesą, leidžiančią mums įžvelgti tai, kas slypi už kasdienybės, tai yra per kasdienybę ir pasaulietišką tikrovę pamatyti vidinius pasaulio aspektus – nuoširdų religingumą, dvasingumą, psichiką, kuriai netrūksta nei dvasios jėgos, nei dieviškosios valios.

Jos juodoji šviesa apšviečia. O per tą juodą šviesą, nesvarbu, dieną ar naktį, mes galime matyti „jos Tyrosios meilės šaltinį ir jėgą". Kad ir kaip būtų menkinama tamsi Šventosios Motinos oda, o gal kaip tik dėl to ji iš savo du pasaulius jungiančio posto vis tiek mus nušviečia neįprasta savo šviesa. Kad visi galėtume matyti taip, kaip mato ji. Visiškai pabudę. Plačiai atmerktomis akimis. Visus pasaulius. Visas vertybes. *Siempre.* Visados.

JONVABALIŲ MOTINA

Palaimintoji Motina visomis savo spalvomis – nuo jauno mėnulio iki tamsios, rudos, gelsvos ir juodos – pasirodė mano gyvenime dar vaikystėje, nes turėjau mažą Šventosios Motinos statulėlę, kurią laikiau ant keistai nudažytos rankų darbo knygų lentynėlės savo kambaryje. Ši lentyna buvo nudažyta dažų likučiais, todėl dalis jos buvo šarvuotlaivio pilkumo, tokios pat spalvos buvo mūsų namo malksnos, dalis – mėtų žalumo, tokios spalvos buvo siurblinės grindys rūsyje. Ji man atrodė nepaprastai graži, nes ant vienos iš dviejų lentynų stovėjo miela močiutės dovanota apanglėjusi Madona, rasta laužavietėje, kai liepsnos pasiglemžė beveik viską, išskyrus šią mažą tamsią šventąją moterį – iš tiesų apdegusią malką.

Vieną dieną gavau ją iš senosios Katerinos, suvyniojau į minkštą skudurą – skylėtus, bet švarius berankovius marškinėlius, – ir nešina mažąja Madona (iš apdegusios malkos) žygiavau keletą mylių pas mūsų parapijos kunigą, kilusį iš Airijos. Neturėjau nė dešimties. Pamenu, sutrikau, kai Tėvas paklausė, kaip ten atsidūriau... netikėtai pamačiau krislelius jo akyse.

Kai ištiesiau ją, kad palaimintų, mielasis Tėvas, šventasis žmogus ir kunigas, iškilmingai iškėlė tris pirštus ir lėtai nubrėžė ant jos kryžiaus ženklą, airiška tartimi sakydamas: „Žinoma, gera tave vėl matyti."

Jaučiau, kad šventasis Tėvas kalba ne visai su manimi. Jis įtraukė ir mane, bet iš tiesų švelniai kalbėjo su ja.

Jis papasakojo, kad kai buvo mažas, mama nusivedė visus savo vaikus į karmelitų bažnyčią Dubline pažiūrėti restauruotos Šventosios Motinos. Ji buvo nušveista iki baltumo tų, kurie nusprendė, kad jai pridera būti baltai kaip kreida, o ne pajuodusiai nuo laiko, mat ji buvo iškalta septynioliktame amžiuje. Tačiau dubliniečiai nenorėjo baltai išpraustos Madonos. Jiems reikėjo žemiškos ir artimos Motinos. Jeigu ji šiek tiek išsitepusi nuo kasdienių darbų – tebūnie. Ji buvo tokia kaip jie. Dulkės palaimina purvą. Kunigas pasakojo, kad žmonės norėjo jos šalia, o ne iškilusios virš jų. Jie troško motinos, su kuria galėtų kalbėtis, kurią mylėtų ir kurios būtų mylimi.

Man įkrito į širdį Tėvo pasakojamos tiesos, ypač tai, kad jis su manimi, paprasta mergaite, pasidalijo savo vaikystės meile Mūsų Motinai. Jaučiau, kad vaikiška mano širdis susitiko su jo vaikiška širdimi Tyrojoje Palaimintosios Motinos Širdyje.

Prabėgus daugybei metų, kai Tėvas jau neabejotinai bus patekęs į „šiurkščiai juokelius laidančių, bendraujančių su vienišaisiais ir sunkiai dirbančių airių rojų“, mąstau apie tai, kad mes visi, sulaukę brandaus amžiaus, pagaliau įsisąmoniname turį savo širdyse mažytes paslaptingas šventoves – kai net ir trumpai apsikeičiame gerumo kupinais žodžiais su sielomis, kasdien praktikuojančiomis savo pasiaukojimą (ne vien davusiomis įžadus), perteikiančiomis viską nušviečiančios šviesos ilgesį ir jos supratimą.

Taigi, paviešėjau pas mūsų parapijos kunigą, kupiną Mūsų Motinos gyvybinės jėgos, ir grįžusi namo mažame savo kambarėlyje vasaros naktimis jau tinkamai palaimintą mažąją Juodąją Madoną paverčiau maža švytinčia naktinės šviesos moterimi.

Pasiėmiau atsuktuvą, plaktuką ir pradūriau stiklainio dangtelyje skylučių kvėpuoti. Tada prieš eidama miegoti vien su naktiniais išlėkiau lauk apžiūrėti lanksvų, alyvų ir vaismedžių; neabejotinai atrodžiau kaip tyli šmėkla, besiblaškanti vidur nakties. Labai labai švelniai, iš tiesų švelniai, prisirinkau jonvabalių, tų nuostabiausių mažyčių skraidančių žibintuvėlių, švytinčių auksine šviesa. Mūsų šeima juos laikė *santitos*, mažais šventaisiais, nušviečiančiais mums tamsą.

Prisirinkusi mažųjų *santitos*, pasidėjau stiklainį ant knygų lentynos nakties tamsos gaubiamame miegamajame. Gyvenome užkampyje, gatvėse nebuvo žibintų, todėl naktį buvo tamsu – tamsu ir lauke, ir namelyje. Tačiau po Mūsų Motina, Tamsiąja Madona, dabar švysčiojo tai ryškesnė, tai priblėstanti nepaprastai graži auksinė švieselė.

Jonvabaliai – vieni gražiausių padarų, kada nors sukurtų žemėje, jie nuostabūs. Kiekvienas jų man primena gyvą sielą. Šalia mažos juodos suaižėjusios mano Šventosios Motinos statulėlės dabar stovėjo nedidelis stiklainis. Atsigulusi į lovą stebėdavau ir galvodavau: „Palaimintoji Motina nušvinta! Ji švyti, tik pažiūrėkit! Ja rūpinasi mažiausi angeliukai, jie tai nušvinta, tai užgęsta, nušvinta ir užgęsta. Ją supa auksinė angelų šviesa.“

Senosios moterys sakydavo, kad *La Virgen Negra*, Juodoji Mergelė Motina, senuosiuose ritualuose pasirodo su saldainių, įvyniotų į popierėlius, vėriniu ir kiekvieną jų paverčia ypatingos šviesos stebuklu. Ir jei nebūtume akli, išvyniotume tuos *dulces*, saldainius, – nes stebuklas yra saldžiausias iš saldžiausių – ir rastume geriausią sprendimą net tada, kai, regis, klaidingai įvardijame aplinkybes

esant neįmanomas. Taigi, kartais Juodoji Nekaltoji Motina senosiose tradicijose pasirodo su įvyniotų stebuklų vėriniu. Gulėdama savo lovelėje, įsivaizduodavau, kad mažieji jonvabaliai būtų tarsi mažytis jos vėrinys, tarsi maži saldainiai. Ir jei juos būtų įmanoma kaip nors išvynioti, jei jie išskleistų savo mažus sparnelius, galėtų išriedėti mažas stebuklas, tereikėtų palaukti ir pažiūrėti, koks jis... ir jis tikrai būtų tiesiai iš tamsos išnirusios šviesos stebuklas.

Išaušus rytui, kol dar nespėdavo išdžiūti rasa, išnešdavau stiklainį su jonvabaliais į lauką ir paleisdavau mažuosius žibintininkus ant alyvos lapų. Jie būdavo labai gyvybingi ir neabejotinai labai laimingi vėl ištrūkę į laisvę po tokios puikios tarnystės. Palaimindavau juos taip kaip kunigas, iškėlusi tris pirštus, peržegnojusi orą sušnibždėdavau: „Labai jums ačiū, kad buvote šviesa visiškoje tamsoje." Man prireikė nemažai laiko, kol supratau, kad kalbėjau su Šventąja Motina: „Ačiū, kad esi man šviesa tamsoje."

MALDA, KAD MATYTUM

Tenutinka taip, kad pagaliau
paliktume neapšviestą painiavą,
į kurią įsivėlėme, –
jau kelintąjį kartą,
kai pajutome akidangčius,
kuriuos ne patys užsidėjome,
ar net langines
jau patys stropiai
įsitaisėme laikui bėgant.
Tebūnie taip, kad priartėtume
prie Juodosios Madonos
aiškaus regos lauko
ir nepaprastos jos stiprybės,
kad matytume taip aiškiai,
kaip tik įmanoma mirtingajam,
kaip mato ji
juodąja šviesa
ryškiausiai nušviesdama
viską, kas spinduliuoja,

Ex-voto: „Šventa, šventa:
stovinti ant pečių tų, kurie stovi
ant pečių tų...“

ir atsilaikytume prieš tai,
ką matome,
su jos Tyrąja Meile.

Nusiimkime gobtuvus ir
pažvelkime į visų žodžių
ir pasaulių slėpinius,
ir išvyskime sparnuotąją sielą,
nušviečiančią nučiupinėtą mūsų
praeities, dabarties ir ateities, kuri kadaise
atrodė tokia neįžvelgiama, žemėlapį.

Tegul būna mūsų vieškeliai
ir šunkeliai
užliejus žemėlapį
juodajai šviesai...
apšviesti
ir išmoksime deramai keliauti
plačiai atmerkę akis,
žinodami, kada, kodėl ir kaip,
kur ir su kuo.

Tebūnie taip, kad prisimintume,
kokia šventa yra
jos Šviesos liejykla,
kaip slėpiningai mes bręstame
Šventojoje Motinoje.
Mes – tamsiaodės
Šventosios Moters, kuri nebijo
jokios tamsos,
vaikai.

Tebūnie suteiktas kiekvienam
gebėjimas matyti,
tegul jis teikia naudą
ir brandina,
o ne sielas
suvaržo.

Mūsų Motina traukinių tunelyje...
Šviesa tamsiausioje tamsybėje
spindi dar ryškiau.

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Nė vienas nėra pernelyg blogas, pernelyg bjaurus ar beviltiškas

Kaip močkrušės tapo palaimintomis motinomis

PIRMA DALIS

Sėdėjau kalėjimo automobilių aikštelėje savo aplamdytame „Ford Pinto". Persižegnojau, kaip ir kaskart, kai pro šalį pravažiuodavo greitosios pagalbos ar ugniagesių mašinos arba kai pati važiuodavau pro ligoninę, šventą vietą, *descanso*, mažą baltą kryžių šalikelėje, arba prieš ko nors imdamasi neaiškiomis aplinkybėmis ir vildamasi, kad susitvarkysiu.

Palaimintoji Motina, padėk mums visiems regėti tavo romiomis akimis, kalbėti per tavo galingą širdį.

Šią maldą sukūriau vaikystėje ir nepaliaudama ją kartojau. Kartais pavykdavo sulaukti atsako į savo maldas, kartais ne. Svarbiausia man buvo stengtis gyventi nenutolstant nuo Šventosios Motinos palaimintos širdies.

◀ *Ex-voto:* **„Mūsų traukinių tunelio Motina"**

Tądien buvo mano pirmoji darbo kalėjime diena. Buvau ką tik iškepta, nauja konsultantė ir trijų pamokų: poezijos, kulinarijos ir seksualumo kalėjime sėdintiems paaugliams – mokytoja. Man buvo dvidešimt šešeri, o kaliniai dvylikos–aštuoniolikos metų. Jie sėdėjo gan uždaroje įstaigoje, biurokratai juos vadino PRV – priežiūros reikalingi vaikai (CHINS – *children in need of supervision*). Vaikai čia buvo uždaryti dėl vagysčių, narkotikų arba dėl to, kad nuolat bėgdavo iš namų. Kai kurie kėlė grėsmę patys sau, kai kurie buvo pavojingi kitiems. Buvau girdėjusi, kad dauguma jų – užkietėję nusikaltėliai. Gerai apsidairiusi išvydau tik vaikus, paprasčiausius vaikus sudaužytomis širdimis.

Praėjusią pro žvangančius apsaugos vartus, mane dienos kambaryje apstojo „juodojo strazdo vaikai", kaip meiliai praminiau juos vėliau. Tie vaikai dažniausiai buvo pernelyg ilgai įkalinti ir pasižymėjo ypatinga nuojauta, kurią išsiugdo dėl to, kad nuolat tenka jausti įtampą ir būti budriems. Jie buvo sveikai smalsūs, drauge baikštūs: sunerimdavo ir suirzdavo dėl menkiausio rutinos pokyčio ar kieno nors išraiškos ir balso tono.

Aštuoniolika paukštelių, kurias man buvo paskirta mokyti, bematl pamėgino mane įbauginti. Per pirmąją – maisto ruošos pamoką – užvirė tikras mūšis. Pernelyg to nesureikšminau; juk viso labo panėšėjo į muštynes pagalvėmis. Tikrai.

Kai pasiūliau mergaitėms susikaupti ir pasimokyti, kaip kepti bandeles su cinamonu, mergaitės tatuiruotomis rankomis ir kojomis, juodu tušinuku spalvintais nagais ir pasidažiusios juodais lūpų dažais, tikrąja žodžio prasme atsuko man nugaras, kvatodamosi ir kranksėdamos it varnos.

Mergaitėms kur kas smagiau buvo mėtytis lipniais ir cukruotais tešlos gumulėliais ir barstyti miltus viena kitai ant plaukų. Joms nė menkiausio įspūdžio nedarė mano atokaus Indianos užkampio nuoširdumas ir pastangos papasakoti, kaip mūsų miltai, kiaušiniai, sviestas, cinamonas, cukranendrės atsirado iš žemės dėl darnios žmonių ir kitų būtybių veiklos – ir kokia tai palaima.

Jos šūkavo ir padėtis buvo itin nemaloni; jos mane visaip pravardžiavo, tokius žodžius man buvo tekę girdėti tik labai seniai, kai dar buvome pabėgėliai. Tais laikais laukuose ar upių pakrantėse susisieloję ir kone pamišę vaikai, o kartais ir suaugusieji vakarus leisdavo kartu – visi mes desperatiškai troškome pabėgti nuo baisių įvykių ir nepakančių žmonių. Tuomet visi buvo užmiršę švelnybes.

Taigi, tą akimirką virtuvėje, apsupta baltų dulkių debesų ir lydima keiksmažodžių pliūpsnių, nusprendžiau, kad vertėtų pasiduoti ir pasiūlyti mergaitėms tai, kas dažnai man padėdavo tomis gyvenimo akimirkomis, kai kiti suirzdavo.

Taigi, pradėjusi pasakoti įpyniau ir šventuosius žodžius: „Istoriją apie tai, kaip vabalėliai pragraužia surambėjusias medžių šaknis, išlindusias virš žemės, kad į jas patektų maistingųjų medžiagų iš lietaus ir medžiai augtų, o žmonės ir gyvūnai galėtų maitintis jų vaisiais, išgirs tik tie, *kas turi ausis*, galinčias girdėti, ir išvys tik tie, *kas turi akis...*"

Mergaičių tie žodžiai nesužavėjo. Nė truputėlio. Puikus mano sumanymas tuoj pat buvo palaidotas po dar viena miltų debesies ir saldžiai kvepiančios tešlos gumulėlių ataka. Ir palydėtas dar riebesniais keiksmais.

KODĖL KALĖJIMAS YRA KŪNO KALĖJIMAS, O NE SIELOS

Pasitaiko žmonių, kuriems žodžiai „vaikų kalėjimas" skamba anaiptol nepiktybiškai. Tačiau taip nėra.

Bet kokiu atveju, vaikų kalėjimas yra kalėjimas. Niekas negali ten užeiti. Niekas negali išeiti be galybės leidimų ir parašų. Visos durys, tiek išorinės, tiek vidinės, turi dvigubus, įmantrius, elektroninius užraktus arba kabamąsias spynas. Personalas, vadinamas „konsultantais", nešiojasi didžiulius žvangančių raktų ryšulius, kurie skamba kaip sudužę termosai.

Kas kalėjimą verčia kalėjimu? Iš dalies atsakymas būtų – visiškas atskyrimas ir atribojimas nuo pojūčių. Kalėjime triskart per dieną patiekiamas maistas yra neišvaizdžios spalvos ir nemalonios konsistencijos: pervirti prastos kokybės produktai toli gražu neprimena spalvų, kurios būdingos šviežiems ir kokybiškiems. „Riebus viščiuko pasturgaliukas", anot dainelės, plaukioja taukų jūroje. Smulkintas tunas atkeliauja iš galono talpos skardinių ir palaidojamas po storomis pigaus balto majonezo įkapėmis. Kenksmingi riebūs dešrainiai. Grybų sriuboje nepagailėta miltų, kad būtų tirštesnė, ji atrodo kaip

klijai, pasėmus ir apvertus šaukštą, sriuba neišbėgtų. Pupelės taip sukepusios, kad jas nuo aliumininių padėklų tenka nukrapštyti.

Kalėjimas – vieta, kur nuolat pasigendi privatumo: būdamas nelaisvas, *negali* pasislėpti nuo triukšmo; *negali* negirdėti, kaip kiti rauda, rėkia, keikiasi, šlapinasi. *Negali* neužuosti. *Negali* išvengti kitų fekalijų kvapo.

Kalėjimas. Negali išvengti kūno patikrinimo. Negali pasilikti pigaus „Maybelline" blakstienų tušo ir dvidešimt devynis centus kainuojančio lūpdažio, nes gali susižeisti arba ką nors sužeisti šiais vaikiškais žaisliukais, padedančiais pasimatuoti suaugusiojo gyvenimą.

Taigi, tame kalėjime, kur keli krikščioniškai nusiteikę lankytojai gal ir spinduliavo vaikams šviesą, apmirusiose šių sielose neblykstelėdavo tikra gyva kibirkštėlė, čia nebuvo praktikuojama dvasinė Meilė, kuri prasiskverbtų į tose sielose karaliaujantį gatvės žiaurybių pasaulį ir iš purvo ištrauktų kelias tikras vertybes.

Kalėjime negali laisvai, kada panorėjęs susilieti su Gamta. Nėra progų tiek, kiek širdis geidžia, stovėti gaiviam vėjeliui pučiant į nugarą. Negali klausytis, kaip miške trakši šakos. Negali įsivaizduoti įvairiausių vaizdinių, žvelgdamas į debesis. Negali nueiti toliau, nei leidžia valgyklos sienos.

Taip, pasitaiko keletas „išvykų" be grandinių, tačiau vaikai vis tiek sukaustyti: jei jie netekę vieno iš tėvų – supančiota viena koja. Netekę abiejų tėvų – pančiai ant abiejų kojų. Jeigu namie ir turi vieną arba net abu tėvus, bet jie nutolę tiek nuo pačių savęs, tiek nepasiekiami vaikams – dar daugiau pančių, varžančių vaiką – trukdančių jam augti ir bręsti, neleidžiančių rusenti kūrybiškumo liepsnai.

Kalėjime sumažėja galimybių pačiam spręsti ir priimti sprendimus, netenkama gebėjimo gyvuoti savarankiškai, priešingai, visi virsta bendra krūva, kai gyvenimas niekur neveda. Čia įsisuka verpetas, verčiantis visus kalinius vienytis, tapti viso labo priverstine šeima; jos nariai dažniausiai padeda vieni kitiems ne klestėti, o išsilaikyti primityviausiame lygmenyje, tiek emociškai, tiek fiziškai. Ir nieko daugiau.

Dauguma vaikų gana rimtai ir dažniau nei kartą pažeidžia įstatymą. Tai suriša rankas tiems, kas dirba tiek kalėjime, tiek už jo sienų,

kas griebiasi pareigų, iš šono žvelgiant lyg ir leisiančių padėti vaikams. Dažnai įstatymo diktuojamos bausmės pataikauja įstatymui, o ne širdžiai, nes šios nuosprendis būtų kitoks.

Vis dėlto kalėjime yra ir atviras, nors slaptas oro kelias, nelygu, koks kiekvienos sielos požiūris, – siela, kaip nuostabus paukštelis, gali skristi visur, ji gyva, nesvarbu, matoma ar ne. Sielos neįmanoma uždaryti į narvelį. Niekada.

Taigi, per poezijos pamokas, kai pasitaikydavo ramesnių akimirkų, man pavyko papasakoti savo mergaitėms paukšteliams apie „Paukščių paukštį", kurį kai kas vadina dvasia, kai kas – puikiąja moteriškąja Šventąja Dvasia, nemariąja *Espirito Santo.* Dažnai ji vaizduojama kaip baltas balandis – Tas, kuris gali praskristi pro grotas ir išskrieti pro langą; Tas, kurio neįmanoma įkalinti.

Per maisto ruošos pamokas nesulaukiau mergaičių susižavėjimo ir dėmesio, bet per poezijos pamoką, kai citavau joms paslaptingas šventąsias moteris: Kateriną Sienietę (Caterina de Siena), Teresę Avilietę (Teresa de Avila), Seserį Chuaną (Sor Juana), Matildą Magdeburgietę (Mechthild von Magdeburg), – jos sukluso ir susikaupė.

Visos šios senųjų laikų poetės garsiai ir kiekviena savaip šaukte šaukė, kad bet kokiame kalėjime už grotų ir užraktų įkalintas tik kūnas, o laukinė dvasia, kupina liepsnos ir Meilės Kūrėjui ir visai Kūrinijai, yra laisva keliauti kur tik įsigeidžia, nepaisydama jokių geležinių grotų.

Kai pradėjau dirbti kalėjime, mane perspėjo, kad mokysiu vaikus, kurių intelektas žemesnis nei vidutinis. Tai manęs netrikdė. Jau buvau tai girdėjusi. Dar seniau kai kurie mokytojai taip kalbėjo apie mane ir kitus, kilusius iš vargšų imigrantų ir pabėgėlių šeimų. Paneigdamos šią nuomonę, mano mergaitės paukšteliai kuo puikiausiai suprato mistinę poeziją. Paskaičius mergaitėms šventųjų moterų kūrybos, jos ėmė rašyti... apie paukščius ir dabartinę laisvę, ir tą laisvę „kada nors", kai išauš diena ir jos galės palikti šią „instituciją". Jų žodžiai, nors parašyti su klaidomis, o eilutės kreivuliavo ant liniuoto popieriaus, buvo dvasingi. Man krito į akis, kad jos rašė taip, kaip skraido paukščiai, – laisvai.

Taip joms ir pasakiau: „Joks paukštis neskrenda tiesia linija; jie skrieja aukštyn, leidžiasi žemyn ir nardo į šonus. Joks paukštis...

įskaitant ir mane, nerašo be klaidų." (Ir čia aš šiek tiek papasakojau apie savo pačios vargus mokantis skaityti ir rašyti, apie pajuoką, kurios sulaukdavau iš kitų.) „Bet prašau atkreipti dėmesį, – pasakiau aš, – tie pasaulio gyventojai, kuriems rūpi būti tikru žmogumi, kalbėdami apie gyvenimo siekius, dažniausiai nemini tobulos gramatikos ir rašysenos."

Ne. Daugybių daugybė žmonių pasaulyje rodo į paukščius ir sako, kad trokšta būti laisvi – būti kaip paukščiai, kaip jie skraidyti aukštai.

Mergaitės klausėsi labai įsijautusios; keli mokytojai matė eidami pro šalį ir vėliau klausinėjo, ko, po galais, aš jas mokiau. Jiems dar nebuvo tekę matyti šių dažniausiai triukšmingų jaunuolių sėdint taip tyliai.

O aš mokiau šiuos mielus juodojo strazdo paukštelius tik štai ko: paprastos šventos tiesos, su kuria visi gimstame; žinojimo, kad dvasia yra laisva, nesvarbu, kad ir kas nutiktų. Kad kultūra ir kai kurie žmonės gali mums meluoti apie daugybę dalykų, tačiau viena tiesa yra visiškai aiški: galime augti, galime išsilaisvinti net būdami ir kalėjime, kad ir kokiame rūsčiame. Turime penkis dalykus, būtinus tam, kad amžinai būtume laisvi: *Meilę, Širdį, Vaizduotę, Dvasią* ir *Sielą*, kuriuos galima pavadinti bendru žodžiu – *sparnai.*

SKIRTINGAI VERTINAMAS SMURTO ATVEJIS

Kaip gyvai ir jautriai prisimename mažytę savo erdvę: atveriamų geležinių durų garsą tris kartus girgžtelint – kaskart oktava aukščiau. Lovos ratukus, kurie čerška taip, tarsi į vištų pulkelį būtų mestas akmuo. Didžiulės durys be langelių užtrenkiamos su tokiu įniršiu, kad, regis, sudreba net medienos rievės durų plokštėje.

Tačiau yra garsas, kuris neišblėsta iš mano atminties net praėjus keturiems dešimtmečiams. Pirmąjį vakarą kalėjime valgyklos prižiūrėtojas subaubė: „Tylos!" Bet vaikai ir toliau nenurimo, šūkavo ir malėsi aplink.

Tą akimirką nusisukusi kalbėjausi su paaugle, todėl pati nemačiau, kaip drimba prižiūrėtojas įsiutęs pakėlė didžiulę balto porceliano lėkštę su maistu. Staiga su visa jėga jis paleido lėkštę į mūrinę sieną už kokio metro ir pažiro šukės.

Dievo Motina! Šūvio garsas! Kaip? Kur? Kas? Kodėl? Kaip traumų specialistė akimirksniu pasilenkiau ir dairiausi, ar ant kurio nors

vaiko kūno nepastebėsiu plintančios raudonos dėmės, ar aš pati sveika. Visi abstulbo ir įsivyravo tyla.

Kai paaiškėjo, kad niekas nešovė, o ištaškytas maistas ir pažirusios šukės, vaikai ėmė šūkauti ir švilpti. Vaikai rodė: tu mūsų neišgąsdinai! Mes nebijom! Jie ir toliau rėkavo taip, kaip šūkauja restorano padavėjai, kai juos netikėtai išgąsdina pažirusi ant virtuvės grindų kaugė lėkščių.

Tik per plauką šukių nepakliuvo tiesiai į akis tiems, kurie buvo netoli sienos. O prižiūrėtojas tą akimirką atrodė šiurpiai. Ar jums kada nors teko matyti taip įsiutusį žmogų, kad jam niršiai įkvepiant abipus nosies atsiranda įdubos, nes susitraukia šnervės? Ką jau kalbėti apie tvinkčiojančią ant kaktos iššokusią kraujagyslę. Taip, jis tikrai prikaustė mūsų dėmesį.

Susitvardžiau, pasistengiau nuraminti šalia sėdinčius vaikus ir pažvelgiau į prižiūrėtoją Mūsų Motinos akimis. Mačiau, kad jis ne beprotis, o nevaldantis jausmų suvargęs žmogus, diena iš dienos susiduriantis su šiais paaugliais, kadaise panėšėjusiais į nuostabius kukurūzų daigus, tik nespėjusius subręsti, juos buvo pakirtęs negailestingas pjautuvas.

Nors ir pats to nenorėdamas, prižiūrėtojas pasidavė apgailėtinam tūžmui (manau, ir sielvartui) ir pateikė vaikams dar vieną pavyzdį, kaip tvarkytis apėmus nusivylimui ir nirštui, – ogi su dar didesniu nusivylimu ir pykčiu, kurio priepuolių vaikai taip dažnai matydavo namie.

Šis skraidančių šukių įvykis tapo kertiniu lūžiu mano gyvenime. Toks netikėtas globėjo, rūpintojo, atsakingo mokytojo, žmogaus, turėjusio rodyti teigiamą pavyzdį, o tapusio blogu pavyzdžiu, protrūkis nebuvo naujiena. Nesivaldančių mokytojų pasitaikydavo ir pradinėje, ir vidurinėje mokykloje, mokytojų, kurie pratrūkdavo ir išsiliedavo ant vaikų, dar nesubrendusių, vertinant teoriniais standartais.

Prižiūrėtojas neatlaikė nervinės įtampos ir neteko savitvardos. Vienas jaunas praktikantas tą akimirką nusprendė išeiti iš darbo. Vėliau jis pasakojo, kad jam buvo per sunku matyti *suaugusį* žmogų, netekusį savitvardos ir ištiktą pykčio priepuolio vien dėl to, kad dar *nesubrendę* jaunuoliai nepajėgė valdytis, kai jiems buvo liepiama.

Negalėjau praktikanto kaltinti, kad pasitraukė. Pati svarsčiau tokią galimybę. Bet pagalvojau, kas liks, jei aš išeisiu? Ir apsisprendžiau toliau dirbti kalėjime. Netgi išgirdau vidinį balsą, per sunkią patir-

tį ir daug anksčiau įgytą supratimą: aš galiu „įsitverti į turėklus ir bures", kaip sakydavome, kalbėdami apie kartais ramius, o kartais audringus Didžiuosius ežerus, šalia kurių užaugau. Pamaniau, kad verta pamėginti „išbūti įsikibus į turėklus ir bures" kalėjime su vaikais, nesvarbu, kad ir kokios audros šėltų.

Vėliau vaikai buvo kaltinami, kad tuoj pat nepakluso įsakymams valgykloje, jiems buvo skirta bausmė vieniems sėdėti užrakintuose kambariuose. Nors tikrai buvo nepaklusnūs, vis tiek svarsčiau: ar Mūsų Motina nepasakytų: „Brangios sielos, prašau įvertinti šias peštynes, pamąstyti apie visus jų dalyvius, nejau visi šie itin jauni žmonės ir tie, vyresni, nenusipelno daugiau galimybių?"

Patikslinimas: šeimoje dažnai pasakodavome istoriją apie Mūsų Motiną, aukščiausiąją Motiną, įspėjusią savo Sūnų, kai šis prakeikė vaismedį norėdamas vien pasididžiuoti savo nežemiškomis galiomis. Ji pasakė Sūnui: „Ne, ne, net jei ir turi galios pakenkti, nedaryk to."

Jei Šventasis Kūdikis turėjo ne vieną galimybę, turi būti suteikta daugiau galimybių ir paprastiems mirtingiems įvairaus amžiaus vaikams.

Kai kurie profesoriai universitete, kurie, regis, buvo pernelyg surambėję, tais laikais dažnai kartodavo: „Žiaurūs vaikai supranta tik žiaurumą."

Galbūt. O gal ir ne. Aš užaugau šeimoje, kurioje netrūko alkoholikų ir buvo nuolat girtaujama, suaugusieji dažnai rėkaudavo, nuolatos ginčydavosi ir mosuodavo kumščiais. Netekdavo ramiai susėsti prie stalo, nebūdavo ramių dienų ir naktų, jei mūsų užkampio namelyje susiburdavo daugiau žmonių. Suaugusieji girtais veidais vypsodavo pažįstamiems ir nepažįstamiems, bet niekada nesielgė žiauriai su vaiku, panorusiu kaip nors nuramdyti kasdienį jų pasidavimą nevaržomam pykčiui, girtavimui ir kumštynėms.

Kartais gyvenimas kasdienėje sumaištyje sukuria tokią „meilę Meilei", kokia pavyksta ne kiekvienam ilgą laiką to siekiančiam. Mes galime rinktis, kaip reaguoti į savo žaizdas. Galime pykti arba būti geresni nei...

Dirbdama vaikų kalėjime vyliausi, kad geriausia ir pamokanti išeitis būtų – suteikti jiems meilės, pastovumo ir juos *gerbti*. Nekartoti jų liūdnos patirties istorijų, vėl jų negniuždyti ir nepalaužti. Svarbu pačiam nesikeisti ir būti žmogumi, kuris vienodai elgiasi su kiekvienu iš jų: pastebėti juos, jų klausytis, atrasti gerąsias jų savybes ir jas toliau ugdyti.

Šie kur kas taikesni būdai buvo svarbiausi, bet tik iš dalies. Tačiau vienas būdas buvo keistas, tarsi mane būtų apėmęs „žiaurumas" – ėmiausi dvasinio išpuolio.

Man dar reikėjo nemažai išmokti. Vis dar reikia.

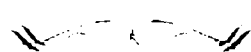
Bet Mūsų Motina padės. Ji mane pamokys. Pamokys mus visus.

KALĖJIMO TATUIRUOTĖS IR „ŽIAURUS" DVASINIS IŠPUOLIS

Mano mėgstamiausioje nekaltoje karikatūroje, kurią vis prisimenu, vaizduojami du seni vyrai ant namo stogo, žvelgiantys į gatves apačioje. Gatvėse knibždėte knibžda šimtai vyrų, moterų ir vaikų, įnirtingai griežiančių smuikais. Vienas senukas sunerimęs sako kitam: „Taip nebegalima! Turime nutildyti smuikus gatvėse!"

Kalambūras akivaizdus, bet anglų kalbos žodžiai „smuikai" (*violins*) ir „žiaurumas" (*violence*) keistai rezonuoja. Šiuolaikinėje kalboje žodis „žiaurumas" dažniausiai asocijuojasi su žalingais veiksmais ar pakenkti galinčiais žodžiais. Tačiau senosios lotynų kalbos žodžiai „violens" ir „violentus" reiškia smarkumą, staigumą, aistrą ir veržlumą – tokį, su kokiu vanduo šniokščia upės vaga.

Tarkim, prisiminkime grožį ir aistrą tų, kurie, paėmę į rankas smuiką, braukia stryku per stygas norėdami išgirsti jo balsą. Šie judesiai ir jausmas iš tiesų dažnai vadinami drąsiu ir švelniu muzikanto išpuoliu, ataka, nukreipta prieš nuostabųjį instrumentą.

Sunku nusakyti žodžiais, kaip per tokį išpuolį, nors tvirtai paisydamas drausmės ir išlikdamas ramus, muzikantas, tarsi pamiršęs sveiką protą, kartu būna ir pašėlęs. Toks kūrybiškas šėlsmas reikalauja savikliovos, gabumų ir žinių, kaip vienu metu būti ir švelniam, ir stipriam.

Kai ką, primenantį tokį išpuolį, patyriau vaikų kalėjime. Veikiausiai taip ir nesupratau, kas buvo smuikas, kas muzikantas, o kas atliko stygų ir stryko vaidmenį, – paprasčiausiai jaučiau, kad instrumentas atsidūrė žemiškoms akims nematomose Aukštesniojo Rankose, kurios „atakavo" ir griežė.

Keista, kad po nelengvos pradžios, kai buvau ignoruojama ir išjuokta kalėjimo mergiočių, supratau, kad mokymas gaminti valgį iš tiesų yra seksualumo pamoka. Virdamos ir kepdamos, minkydamos tešlą, kylant garams ir burzgiant plaktuvams, mergaitės turi progą ir laisvai kalbėtis. Tokiomis akimirkomis juslės rezonuoja natūraliai.

Ėmiau suprasti, kad pati valgio gaminimo pamoka yra poezija. Sumyšta ir pagrindinės sudedamosios dalys, ir egzotiškosios, galėdavau pagirti mokines už aštrų prieskonį ar egzotišką žodį, kurį jos įpindavo į eilėraštį, kuo puikiausiai perteikdamos reikiamą dvelksmą.

Man pačiai paslaptis, kad seksualumo mokymas iš tiesų buvo poezijos pamokos, nes skaitomi Nerudos ar Lorcos meilės eilėraščiai kuo puikiausiai derėjo su plikomis fiziologijos tiesomis.

Jau sakiau, kad pirmojoje mano pamokoje jaunos juodojo strazdo mergaitės buvo su tatuiruotėmis, juodai pasidažiusios lūpas ir tamsiai nusilakavusios nagus? Kai jos mane pagaliau prisileido, sužinojau, kad lūpas jos pasidažė atskiedusios juodą flomasterį. Tatuiruotės ant rankų ir kojų taip pat buvo sukurtos panašiai – dažniausiai rašalas buvo ne po oda, o ant jos.

Ir kur čia nepastebėsi, kad ryškiausiai juodojo strazdo mergaitės buvo išsitatuiravusios bjaurų žodį *fucker*, šriftas priminė senąjį vokišką gotikinį stilių arba senąsias anglų kalbos raides.

Laikui bėgant pasakojau vis daugiau istorijų apie savo mokymosi sunkumus ir rūpesčius mokykloje, kol galop tarp mūsų įsivyravo lyg ir beatodairiškas pasitikėjimas. Sakau „beatodairiškas", nes šis žodis primena išgelbėtus ilgai badavusius žmones, kurie iš pradžių godžiai trokšta prisiryti kuo daugiau šilto maisto – arba, kaip mūsų atveju, trokšta nuoširdaus rūpesčio ir šilumos. Taigi, stiprėjant mūsų ryšiams ir abipusiam pasitikėjimui, jaučiau, kad jau galiu pasiteirauti apie tą drąsų užrašą ant jų rankų ir šlaunų: *fucker.* Kai kurios kiečiausios merginos išdidžiai pareiškė, kad jų gauja vadinasi „Močkrušės". Ar esate matę tą žvilgsnį jaunų žmonių akyse, primenantį leisgyvės žuvies ant ledo akis ir raudonų užpakalinių automobilio žibintų spindesį, tarsi jie sakytų: „Ir ką dabar darysi?"

Ir tikrai susimąsčiau, ką turėčiau daryti? Nusprendžiau, kad... nieko nesiimsiu. Kad mes ir toliau skaitysime antifašistinių minčių persmelktą sielvartingą ispanų rašytojų, pakvaišusių iš meilės Čilės poetų, drąsių salvadoriečių, karingų nikaragviečių, narsių kubiečių... ir visų kitų pašėlusių poetų iš kitų žemynų poeziją, visi tie kūriniai, kuriuos gavau, puikiai tiko semtis įkvėpimo ir skaityti jaunimui. Kad ir toliau mokysimės gaminti valgį. Kad drauge kalbėsime apie seksą. To turėtų pakakti, kad pamokyčiau šių reikalų jų neišprususias ir sužalotas sielas, joms padėčiau ir jas sušvelninčiau.

Nors ir vaikų kalėjime buvo daugybė taisyklių, tebuvo vienas autoritetas, kuriam turėjau paklusti, autoritetas, kurio reikalavimų ketinau laikytis *paraidžiui*.

Tasai autoritetas buvo *La Señora*, Motinų Motina, Gvadalupė.

KĄ IŠ TIESŲ REIŠKIA MOČKRUŠYS

La Señora kalėjime pirmą kartą įsikišo po vienos tų diskusijų su mergaitėmis, po kurių nejučia susimąstai, ką išgirdę tokį, regis, absurdišką pokalbį pamanytų už šitokias įstaigas atsakingi asmenys.

Tą rimtą temą paliečiau per maisto gaminimo pamoką. Paklausiau jų, ar ilgai neišsitrinantis žymeklis, kuriuo tatuiruojama oda, nenuodingas, koks jo poveikis. Ar kūnas sugeria rašalą ir ar jis kenksmingas?

Staiga juodojo strazdo mergaitės prapliupo žodžių tiradomis savaip pakreipdamos temą. Jos sarkastiškai mane provokavo: klausinėjo, ar man nepatinka žodis „močkrušė"? Kas aš per lepšė, jeigu tas žodis mane žeidžia? Kad nepasirodytų per švelnios ir norėdamos įsitikinti, ar nenualpsiu jį išgirdusi, jos ėmė švilpti ir šaukti tą žodį maždaug dešimties kartų per penkias sekundes dažniu.

Bandžiau išsisukti aiškindama, kad „močkrušys" ne pats tinkamiausias žodis kalbant apie moteris. Tiesą sakant, tai buvo tarsi žemo lygio užkratas, kurį paskleidė vyrai, iš tiesų gerbę savo motinas, tačiau vartoję šį žodį savais sumetimais norėdami įžeisti ir pažeminti kitus vyrus.

Stengiausi joms paaiškinti, kad viešas tokio keiksmažodžio vartojimas ir paišymas ant kūno byloja apie neapsakomai menką savivertę, o gal apskritai apie visišką savivertės stoką, žmogus rodo

pigų kultūrinį ženklą jo iki galo neperpratęs; kad šis žodis net *nėra originalus*... nes žinojau, kad merginos itin vertino originalumą.

Nuoširdžiai stengiausi.

– Paklausykit... – tariau.

– Tu mums ne motina! – išrėžė viena merginų.

Nespėjus nė pagalvoti, iš mano lūpų išsiveržė:

– Tai jums taip atrodo!

Blogiausia, bendraujant su užsispyrusiais vaikais ir suaugusiaisiais, juos provokuoti, iš esmės jiems atsikirsti. Būtent taip ir pasielgiau. Tiksliau pasakius, tai nutiko per mane.

Deja, merginų akys apsiblausė, jos ėmė mane mėgdžioti kraipydamos klubus ir imituodamos mano pozą – buvau ištiesusi į jas delnus, ketindama susitaikyti.

Tačiau žinojau kai ką, ko jos dar nesuprato. Kažkas kitas, o ne žemiškoji aš pareiškė: „Tai jums taip atrodo!" Todėl buvau ne viena.

Tą akimirką pajutau pažįstamą įkyrų raginimą ir žodžius, kuriuos turėjau ištarti, nors jau girdėjau save juos garsiai, aistringai ir nuožmiai kartojant: „Tai jums taip atrodo!"

Kad padėtis dar labiau paūmėtų, net nespėjus deramai jos įvertinti, iš mano lūpų išsiveržė dar daugiau žodžių; jie nebuvo ištarti itin garsiai, tačiau buvo pasakyti su nepaprasta jėga – o tai dar labiau įkaitino merginas. (Ar bent nutuokiate, kaip beprasmiška prieštarauti žmonėms, kurie įsijautę į patyčias? Tiesą sakant, manau, kad panašiomis aplinkybėmis buvo paleista frazė: „Siusioti prieš vėją." Prieštara tik dar labiau skatina kitus elgtis atžagariau, visai ne taip, kaip norėtum.)

Vis dėlto nepajėgiau sustabdyti Mūsų Motinos balso krūtinėje. Būti iš tiesų įkvėptam, tai tas pats, kas gimdyti; akimirką dar gali valdyti padėtį, bet staiga lyg kažkas tave stumteli, tu jau nebegali sustoti net įtempęs visas savo jėgas – viskas pasipila lauk.

Štai kaip netekau blaivaus proto ir mečiau iššūkį merginoms:

Jei papasakosiu jums geresnę istoriją apie tikrąją kiekvienos žodžio „fucker" raidės reikšmę, ar pasvarstysite, kad galbūt

vertėtų pasikeisti užrašą ant savo rankų į tokį, kuris jus pakylėtų, užuot smukdęs kaip dabar?

Merginų ginčai, „garsi diskusija", kaip pavadintų kiti, staiga nurimo. Paprasčiausiai liovėsi. Jos nutilo.

O tada ėmė juoktis. Vaipytis ir tyčiotis. Atsuko užpakalius. Kai kurios rodė vulgarius gestus, kurie, merginos jau žinojo, man atrodė nuobodžiai nuspėjami ir neoriginalūs.

„Na gerai, – pasakiau aš. – Duokit man keletą savaičių ir aš stebuklingai transformuosiu žodį „fucker" tiesiai jums prieš akis. Parodysiu, ką iš tiesų reiškia šis žodis."

„Kaip žinai", – atsakė jos ir, pakeitusios temą, ėmė postringauti, kaip praeitą savaitę paspruko Karlosas ir jie vis dar neuždarė jo į cypę. Ar jis tikrai kietas, kad pabėgtų, ir taip toliau, ir panašiai; liūdesį jos dangstė juoku, nors šis anaiptol nebuvo džiaugsmingas, veikiau visiškai priešingai – sielvartingas.

Jų „kaip žinai" priėmiau už gryną pinigą: „Taip, nagi. Pabandyk mums ką nors parodyti."

Taigi tą vakarą leidausi į maldų kupiną, graudų ir kone beviltišką pasitarimą su Mūsų Motina. Ėjau kartu su ja palei greitkelį, kur aštuonios eismo juostos, pilnos mašinų, susiliejo horizonte už seno viaduko. Nuėjusi mylią įsijautusi į juodojo strazdo vaikų kailį ir vis dar savo kailyje, ir jos kailyje, pajutau, kad Mūsų Motina bando man pasakyti, kad mes visos galime išlošti. Ji pakuždėjo man pasakojimą apie pirmąją žodžio „fucker" raidę; tikrąją raidės *f* istoriją.

ANTRA DALIS

KĄ GALI REIKŠTI RAIDĖ *F*

fucker

Kitą dieną buvo valgio gaminimo pamoka. Ant sausainių tešlos parašiau raidę *f*. „Štai vienas iš būdų, kaip žodis „fucker" įgauna geresnę prasmę", – tariau aš.

Bemat patraukiau jų dėmesį.

„Matotę šią *f*, pirmąją jūsų žodžio raidę?“

„Pailginsiu jos uodegėlę, kaip čia, matote? Dabar toji pirmoji *f* pavirto Piemens, kuris neleis nė vienai avelei pasiklysti audringoje tamsoje, lazda.“

> Kadaise gyveno piemuo ir saugojo visas aveles. Tačiau netikėtai kilo audra, o viena maža avelė vis dar klaidžiojo tamsoje. Šis piemuo buvo patikimas. Jis išpuolė į kiaurai merkiantį lietų ir šlapdribą. Jis kopė vis aukštyn stačiomis uolų atbrailomis, kol galiausiai rado mažąją avelę, drebančią ir išsigandusią, prisišliejusią prie uolos. Vargšė avelė nepajėgė pati nusileisti žemyn.
>
> Piemuo stačiomis ir siauromis atbrailomis pakilo dar aukščiau, pakėlė švelnią avelę ir užsikėlęs ant sprando iš kalnų parnešė į saugų prieglobstį.

„Taigi, tai, ką matote čia, žodžio „fucker“ pradžioje, jau nebėra raidė *f*. Dabar čia Piemens lazda, kuria pasiremdamas jis kopia į stačius kalnus, kad saugiai parneštų juose pasimetusį ir įsibauginusį vaikelį.“ (1)

Man pasakojant apie Piemenį, kuris nepabūgęs audros leidžiasi gelbėti vienos išsigandusios avelės, mergaitės iš pradžių bruzdėjo, bet vėliau nutilo. Paskui ėmė kumščioti viena kitą alkūnėmis ir dirbtinai triukšmingai kvatotis, nors tas juokas nebuvo susijęs su tuo, ką jos ką tik išgirdo. Jos bandė ir švilpti, bet kur kas trumpiau nei tuomet, kai pirmą kartą įkėliau koją į kalėjimą.

Labai keista, kad žmonės, kurie nedrįsta būti tikri kitų akivaizdoje, baiminasi sulaukti keršto, atsakomosios reakcijos. Jie dažnai juokiasi, kai bijo... arba kai paliečiamos jautriausios jų jausmų stygos.

IR VĖL RAIDĖ *F*

Tą vakarą ir vėl kulniavau aštuonių eismo juostų greitkelio pakele. Mūsų Motina tarė:

– Buvo neblogai. Bet čia dar ne viskas. Yra daugiau raidžių. Daugiau galimybių. Daugiau pokyčių.

– Atskleisi jas man?

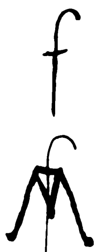
– Atskleisiu, – tarė ji, – kai prie to priartėsi.

– Ajajai! Nejaugi negali pasakyti dabar?

– Kaip manai, kas iš tiesų yra tikėjimas? – paklausė ji.

– Gerai, gerai. Kaip pasakysi, *mi Señora*.

Kitą dieną per poezijos pamoką merginos laukė, bet apsimetė, tarsi joms būtų visai neįdomu, ką dar galėčiau papasakoti apie *f* žodžio transformaciją. Ir pati jaučiausi šiek tiek sutrikusi, nekantravau sužinoti, ką Mūsų Motina turėjo minty. Turėjau pradėti, pasiėmiau lapą popieriaus, nupiešiau Piemens lazdą ir, akimirką padvejojusi, virš jos parašiau didžiulę *M*, sakydama, kad čia yra Palaimintosios Motinos, žinomos nuo neatmenamų laikų, simbolis... kad ji buvo ta, kuri savo įsčiose atnešė Jį į šią Žemę, Jį, kuris buvo Meilės Dievas. Jį, kuris itin saugojo vaikus. O jos parašas šimtus metų buvo didžioji *M* raidė.

Pasakojau joms, kad Meilės Dievas taip pat yra ir Piemuo, gimęs iš Šventosios Motinos kūno, kad ši Moteris iš didžiosios M buvo to-

kia stipri, kad tapo „Dievo gimdytoja". Ji galinga, drąsi ir stipri, ji moteris, kuri nieko nepaisydama saugojo Kūdikį.

Taigi čia, to žodžio pradžioje, buvo Motina ir jos Kūdikis, „Žodis tapęs Kūnu".

Aiškinau joms visa tai gatvės žargonu: buvo „Piemuo" ir „Didžioji Ma". Jos suprato; mergaitės tikrai pagavo mintį. Jų tyla, iki gelmių atsivėrusios sielos tai bylojo. Jos suprato Motiną, saugančią savo Kūdikį, ir Piemenį, globojantį mažiausią paklydusią avelę. Mergaitės suprato esmę skatinamos ilgesio ir įgimto motiniško instinkto, glūdinčio jose; slapta joms rūpėjo daugybė žmonių ir daugybė dalykų, ypač tai, kas jautru ir joms, ir visiems.

Tačiau po kelių minučių stebuklingoji šventojo pasakojimo sukurta akimirka buvo išsklaidyta – viena mergaitė padėjo galvą ant suolo ir apsimetė knarkianti. (Supraskite: jos neveikia šis pasakojimas, ji – mirtinai kieta.)

Netrukus ir kitos merginos pasekė jos pavyzdžiu, ėmė įžūliai riaugėti ir pamėgdžioti bezdėjimo garsus. Man šovė keista ir juokinga mintis: „Tyli naktis, šventa naktis..." Taip, mintyse regėjau visas šias kūniškas būtybes, susirinkusias aplink ėdžias, su trijų skirtingų genčių klajokliais, kurių papročiai labai skirtingi; galbūt toji naktis ir nebuvo tokia tyli, bet buvo tikrai šventa.

RAIDĖ *u*

O kas dabar? Kaip dabar turėčiau elgtis, Palaimintoji Motina? Atsižvelgdama į mergaičių elgesį, būčiau visiška kvaiša, jeigu pasakočiau toliau. Aš nepalioviau jos klausinėjusi, valandų valandas tą naktį laukiau patarimo, kaip pasiekti mergaičių širdis. Nieko. Ir susapnavau milžinišką saulę su tviskančiais *rayos* – spinduliais. Ir bemat supratau.

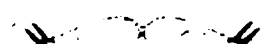
Kitą dieną per seksualumo pamoką kalbėjau apie gimdos kaklelio ir varpos galvutės orbitas – kad abu šie dauginimosi organai yra jautrūs ir spinduliuoja jausmą. Žinau, tai šiek tiek pritempta, bet žodis „orbita" šiuo atveju buvo reikšmingas. Suprasdama, kad visaip galima pradėti pasakojimą, pradėjau istoriją apie „Gyvybės teikėją", tai yra Palaimintąją Motiną, kuri kartais vaizduojama kaip spinduliuojanti liepsnos orbita ir kad tas rutuliškas pavidalas turi ypatingą vardą.

Pasakojau toliau: „Pagalvokite apie raidę *u* žodyje *fucker*. Ši *u* iš tiesų yra sudužusi saulė su vienui vieninteliu likusiu spindulėliu

apačioje, nes daugybė žmonių pamiršo tikrąją istoriją apie brangią gyvybę, spindinčią kaip saulė. Ši saulė iš tiesų priklauso Didžiajai Moteriai, apie kurią jums pasakojau, tad dabar galite įsivaizduoti ir kitus jos spindulius. Matote? Štai taip... Prisiminkite."

„Tikriausiai pamenate, kad Kūrėjas įpūtė gyvybę tamsiai tuštumai ir sušuko: *Tebūnie šviesa!*" Mes, Žemės gyventojai, tą žvaigždę vadiname Saule. Saulė yra jos. Ji priklauso Moteriai. Ji gali atsidurti ugnyje, bet nesudegti, ji skleidžia meilę, o ne pyktį. Ji gali stovėti liepsnose. Ji nuolat spinduliuoja šilumą ir turi ypatingą vardą – Ta, Kuri Šviečia Kaip Saulė."

Mergaitėms parūpo, kaip kas nors gali spinduliuoti tokį karštį ir nesudeginti visko aplink. Džiaugiausi, kad jos susidomėjo. Mes kalbėjome ir aiškinomės, kaip kiti gali svilinti tave savo pykčio ugnimi ir kaip tu gali sugauti tą ugnį ir pražūtingai nukreipti ją atgal į juos arba netgi kitus.

Arba gali nuspręsti verčiau kurti, užuot naikinęs, nesvarbu, kokie visa griaunantys būtų kiti. Taip, tu gali pasitelkti sielos Saulę ir grąžinti jiems ugnį, tačiau jau kaip Meilės spindulius.

Kelios sukrizeno. Kelios burbtelėjo: „Paistalai." Bet tądien kalėjime pasklido žinia, kad vis daugiau vaikų „laisvalaikiu" prisideda prie mūsų per pamokas. Jie atėjo čia ne dėl religinių sumetimų. Jie rinkosi klausytis pasakojimų. O šių sėmiausi iš senovinių religinių minčių ir idealų upės. Bet ne taip, kaip buvo pratusios mano mergiotės. Jos buvo pratusios prie pamokomų, smerkiančių ir perspėjančių istorijų.

Aiškinau vaikams, jog žodis „religingumas" turėjo surišti draugėn kviečių ir kukurūzų pėdus, kad šie ištvertų audras ir aukšti stiebai nenulūžtų, kad visi kartu duotų derlių ir maitintų gentį. Nuoširdus religingumas vadovavosi būtent šiomis geromis minti-

mis: reikia burti širdimi besivadovaujančius žmones draugėn, teikti dvasinį peną, kad ir kokios audros užkluptų, būti vieningiems sielos dorybėje.

Juodojo strazdo vaikai suprato. Jie buvo laikomi žemo intelekto, blogais, beviltiškais, užsispyrusiais ir maištingais – *rebelde*, niekingais, bjauriais vaikais ir netgi nusikaltėliais, tačiau visi jie kuo puikiausiai suprato, ką reiškia ginti esmę, būti vieningiems, saugoti vienas kitą ir maitinti. Išvaduok ištvermingąją meilę. Brangink ją.

RAIDĖ *c*

Ir vėl nebežinojau, kaip aiškinti raidę *c* žodyje *fucker.* Ir vėl žygiavau pirmyn atgal palei greitkelį, sukoriau daugiau nei dvi mylias, nepailsdamai klausinėdama, ką daryti su raide *c*? Kaip galima būtų aiškinti šią raidę, brangi Motina?

Žiūrėjau į elektros stulpus, mylių mylias nusidriekusius išilgai šalikelės. Kas čia? Optinė apgaulė? Jie atrodė kaip Golgotos kryžiai. Mūsų Motina pritariamai linktelėjo.

Kitą dieną per maisto gaminimo pamoką prieš pašaudama į orkaitę vieno rupiai maltų ruginių miltų duonos kepalo viduryje įbrėžiau raidę *c*. Ant *c* nubrėžiau ir aukštą kryžių. Pasakiau mergaitėms: „Čia Kryžius ant apvalaus kalno, vadinamo Golgota, viršūnės."

„Gol-kas???!!!", – tyčiojosi jos.

„Golgota, – atsakiau. – Hebrajų – senos genties (o mes visi kadų kadais kilome iš genčių) kalba šis žodis reiškia *kaukolės vieta*".

Bemat patraukiau jų dėmesį. Kaukolės.

Nešvankūs žodžiai jiems buvo mėgstamiausi kaip tatuiruotės, o antrąją vietą pagal populiarumą po jų užėmė kaukolės.

Tiek traumuotiems, tiek likimo nesužalotiems jauniems žmonėms būdingas noras sužinoti apie savo ištakas, gyvenimą, ypač apie

mirtį – tik be padailinimo ir cenzūros, kurią paprastai taiko visuomenė. Vaikai mieliau išgirstų tiesą apie tamsiąją pusę be dailinimo.

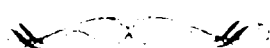
Taigi atsargiai papasakojau mergaitėms apie Golgotą. Rūsčią vietą nežinia kur, kur buvo vežami ir nukryžiuojami žmonės, pripažinti nusikaltėliais. (Išgirdusios žodį „nukryžiuojami“, mergaitės net nusipurtė.) Žmonės buvo nuplakami, nukryžiuojami ir negalėdavo išsivaduoti iš skausmo. Mergaitės puikiai šitai suprato, ne paslaptis, kad visi vaikai, uždaryti tarp kalėjimo sienų, jau buvo sukaupę savo praeities kaukolių bagažą, visi jie savaip nepajėgė „išsivaduoti iš skausmo“.

Kelioms šiurkščioms mergaitėms švelniai pabrėžiau, kad mes visi jau gana suaugę, kad būtume bent kartą patyrę, ką reiškia, kai širdis dūžta į šipulius. Ir kad *tai* – taip pat savaip nukryžiavimas. Ar atsimenate, kaip skaudėjo, o jūs niekur negalėjote pabėgti nuo savo sudaužytos širdies? Turėjote laukti tamsoje, kęsti, kol vėliau vėl galėsite grįžti į gyvenimą šviesoje.

Papasakojau apie Meilės Dievą, kuris buvo pripažintas kaltas už tai, kad mylėjo žmoniją, užuot laikęsis savo laikų valdovų ir įtakingų asmenų įsakymų. Mergaitės kuo puikiausiai suprato, ką reiškia, kai esi verčiamas laikytis formalumų, o ne mokaisi Meilės Taisyklių. Jos suprato, kas yra nesveikas skatulys žudyti meilę. Joş buvo savo kailiu tai patyrusios. Jos suprato, ką simbolizuoja kryžius. Kas yra nukryžiavimas. Kai kurios jų tyliai verkė klausydamosi, kaip Meilės Kūdikis, kuris labiausiai rūpinosi paniekintaisiais, buvo nužudytas.

Kaip ir suaugusiųjų kalėjime, vaikai kaliniai irgi neturi teisės liesti vienas kito – netgi su meile. Tai nesuprantama ir beprotiška taisyklė. Tačiau tą akimirką, maisto gaminimo pamokoje, aš apkabinau raudančias merginas per pečius, o vos tai padariau, ir kitos merginos atskubėjo jų paguosti, apsivijo jas per pečius ir liemenį. Kai kurios, žinoma, bijojo, kad bus pričiuptos. Tada papasakojau joms apie Veroniką, istorinę Veroniką, kuri nusiėmė savo šydą, šiurkščiai pažeisdama ortodoksinės religinės bendruomenės reikalavimus, nes visos moterys būtinai turėdavo prisidengti plaukus, antraip būdavo apšaukiamos kekšėmis ir negyvai užmėtomos akmenimis.

Bet Veronika vis tiek nusiėmė šydą. Be baimės. Ji nusitraukė savo šydą, kad nušluostytų kraują nukankintam Jėzui nuo veido, kai jis nešė savo kryžių į Golgotą.

Istorijos randa kelią tarp pasaulių. Mes taip pat. Ir stovėsime petys petin. Pasilenksime, kad nušluostytume kitam veidą ir paguostume kenčiantį. Nesvarbu, net jeigu bus sakoma, kad tai prieštarauja taisyklėms.

Mergaitės bemat suprato. Jos nebesityčiojo ir nekvailiojo. Buvo ramios ir apimtos gerumo. Paskui juodojo strazdo mergaitės tyliai tvarkė virtuvę, persmelktos užraugtos duonos kvapo, duonos, kuri vis kilo. Ir kilo.

RAIDĖ *k*

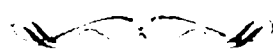
Tą naktį prieš guldama į lovą ir sukalbėjusi paskutinę „Sveika Marija", paklausiau Motinos: „Ką man daryti su ta *k*? Ši raidė atrodo sudėtinga. Raidė *k* atrodo tokia nepajudinama ir gremėzdiška, nukreipusi savo ranką ir koją į skirtingas puses."

Rytą jau turėjau atsakymą; pabudau žinodama. Motinos balsas buvo aiškus.

Tą dieną per poezijos pamoką pasakiau mergaitėms: „Turiu jums poetą, susijusį su *k* raide žodyje *fucker.*"

O, kad galėčiau tinkamai perteikti, kokios atviros dabar atrodė mergaitės, jos buvo it maži paukšteliai, laukiąntys į lizdą grįžtančių tėvų su maistu. Pasakiau joms, kad supažindinsiu jas su poetu, kurio pavardė prasideda raide *k*: Kerouacu (Keruaku).

Jis buvo katalikas, tada tapo budistu, o vėliau vėl grįžo prie katalikybės. Jis rašė apie tai, kaip geriausi iš geriausiųjų buvo išjuokiami siaubingos visuomenės. Dar jis rašė apie tai, kaip automobiliai užvaldė dievobaimingą sielą.

Kalbėjome apie viso to reikšmę – ką reiškia, kai esi išjuokiamas dėl jausmingumo, kai pagarba žmogaus sielai šiurkščiai perkeliama į negyvus objektus. Taip pat kalbėjome, kaip patyčios iš jausmingų žmonių gali byloti apie bandymą apsisaugoti nuo dar vienos apgaulės, nusivylimo tuo, kuris pasitelkia teisingus ir šventus žodžius kitus klaidindamas, tai yra jų nejaučia, iš tiesų nesuvokia jų reikšmės.

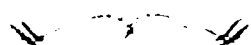
Pajutau, kad galiu švelniai papasakoti, kaip raidę *k* iš senojo žodžio „fucker“ pasakojimas gali visiškai pakeisti.

„Ar matote? Manau, kad *k* dera su ankstesne *c*. Mes vis dar Golgotoje, ant kaukolės kalno, kur *k* virsta dar dviem kryžiais.“

Paaiškinau, kaip dar dvi sielos, išvadintos vagimis, buvo nukryžiuotos abipus Meilės Dievo. Kaip vienas plėšikų tyčiojosi iš Meilės Dievo, o antrasis jį gynė, sakydamas besijuokiančiajam: „Ir Dievo tu nebijai, kentėdamas tą pačią bausmę!“ Tuomet jis Meilės Dievo gynėjo paklausė, ar jam, įtariamam vagyste, kada nors bus atleista?

Senuose etniniuose mano šeimos pasakojimuose buvo minima, kad romėnų kariai, kurie plėšikus nukryžiavo, tyčiojosi iš nuoširdaus vagies prašymo jam atleisti. Tačiau tas vyras atleidimo bemat sulaukė iš Meilės Dievo. Anksčiau buvęs „paprasčiausias plėšikas“, nuo tol tas vyras žinomas kaip Gerasis nusikaltėlis Dismas.

Mergaitės, klausydamosi pasakojimo, vis linksėjo. Jos norėjo žinoti, kuo buvo nusikaltęs kiekvienas iš nukryžiuotojų. „Mes nežinome, ar ne? Dažnai esame kalami prie kryžiaus vien dėl to, kad esame kitokie, ar ne taip?“ Linkt. „Nes užstojame silpnuosius?“ Dar daugiau linkčiojimų. „Nes stengiamės apginti kitus? Nes pačios ginamės, negi tai nėra gera ir garbinga? Nors, kitų manymu, to nenusipelnome. Nes pasakome nemalonią, bet nuoširdžią tiesą?“ Taip, taip. Jokių prieštaravimų.

Nevalia skelbti mirties nuosprendžio tam, kuris nuoširdžiai prašo atleidimo... tik žmonės tokią bausmę kitiems taikė. Nes siela ir dvasia prašytojas grįžta į laukiantį glėbį, sakralią sąžinę, šventąją sąmonę, atranda nuoširdžią atjautos kupiną bendrystę, aidintį „Taip!“ – tavo vieta čia, ir taip buvo visuomet, tik dabar pabudai.

Juodojo strazdo vaikams buvo suprantamas troškimas iš šalto sielos užribio grįžti atgalios prie sielos ir dvasios. Nukryžiuotasis Meilės Dievas pažadėjo gelbėti prašančią sielą net paskutinėmis gyvenimo akimirkomis: tereikia prašyti visa širdimi ir atsivers naujas kelias.

BAIGTA?

Mūsų bendras laikas, skirtas poezijos pamokai, baigėsi. Jaunimas išskubėjo. Kelios mergaitės kiekvienos pamokos pabaigoje dabar siųsdavo man oro bučinius. Draugės baksnodavo joms alkūnėmis ir žaismingai pliaukšėjo per rankas, erzindamos dėl tokio švelnumo.

Pamaniau, kad artėjame prie pabaigos. Ant kiekvienos žodžio *fucker* raidės užrašę naują, akivaizdžiai matėme ir naujas istorijas. Dabar šis žodis atrodo kaip anglų kalbos žodis Mama –*Mother*, o ne *fucker*. Štai Piemens lazda; o čia M, reiškianti Šventąją Motiną; štai čia Ta, kuri apsisiautusi Saule; o štai ir trys kryžiai, reiškiantys tiek daug, įskaitant ir tai, kad net jei kas nors sunaikins visą padorumą ir gailestingumą, Meilės Dievas vis tiek sugrįš.

Pasakojimai, kuriuos per Mūsų Motinos įkvėpimo malonę galėjau papasakoti, baigėsi. Mergaitės buvo nepaprastai susijaudinusios, man dar nebuvo tekę matyti, kad kas nors jas taip paveiktų. Bet kodėl jaučiausi taip, tarsi man būtų nepavykę, tarsi nebūčiau visko atlikusi iki galo?

Manau, taip jaučiausi todėl, kad su jomis nė karto per tas dienas nekalbėjome, ar kuri nors iš jų pakeitė savo nuomonę dėl žodžio *fucker*, taip akivaizdžiai rodomo ant rankų.

Būtų buvę sunku pakeisti užrašą ant jų rankų. Rodyti „kietumą“ bendraamžiams buvo itin svarbu. Vaikai vis dar pasirodydavo su ilgalaikiu juodu žymekliu ant rankų iškeverzotais užrašais „M. Fucker“ arba „fucker“... dažniausiai tokiose vietose, kurias galėjo paslėpti po rankovėmis ar kelnėmis, kad prižiūrėtojai nepamatytų.

Tačiau per kitas pamokas mergaitės ėmė prašyti: „Turi papasakoti apie kitas raides. Taip, žodis iš „fucker“ virto „Mother“, bet kokios

paskutinių dviejų raidžių *e* ir *r* istorijos? Juk turi būti pasakojimai ir apie jas, tiesa?"

Netikėtai pajutau keistą pakilumo jausmą.

Argi ne keista, – kad sielai svarbiausia kūrybinė kelionės liepsna.

Paklausiau savo jaunų suaugusiųjų, kurios vis mažiau ir mažiau priminė nebrandžias būtybes: „Kuo norėtumėte, kad taptų tos kitos dvi raidės? Kokie pasakojimai, *jūsų* manymu, turėtų būti su jomis susiję?"

Ilgai nedelsdamos mes nusprendėme štai ką...

RAIDĖ *e*

Dar viena seksualumo pamoka. Kalbėjome apie gimdos kaklelio „akį" ir apie varpos galvutės „akį". Žinau, žinau. Regis, šios temos visiškai nedera, bet taip nėra. Netgi priešingai: Kūrėjas sukūrė nepaprastai stebuklingus mūsų kūnus, nesvarbu, kurios lyties, ir nesvarbu, kur jie sėdi – vyrai ir moterys dažnai it veidrodis atkartoja vienas kitą savo pavidalu ir funkcijomis.

Taigi, naujojo žodžio „Mother" raidė *e* taip pat tapo akimi, tik ši akis buvo Dievo Akis – ispaniškai *El Ojo del Dios*, nuolat stebinti kaip žiedus besiskleidžiančius ir visapusiškai bręstančius jaunuolius. Nuėjusi į viešąją biblioteką susiradau stirtas knygų su *El Ojo del Dio* paveikslėliais, senoviniais mandalas primenančiais audiniais su Dievo akimi viduryje; ši archetipinė žinutė aptinkama kone kiekviename senovinio meno kūrinyje visame pasaulyje. Parodžiau mergaitėms Kūrėjo akį virš dolerio banknote pavaizduotos piramidės. Jos paklausė, ar gali pasilikti tą dolerį. Leidau. Jaučiausi laiminga. Jos buvo laimingos. Visos juokėmės.

Papasakojau joms apie Tėvo Baldwino mėlynąjį Katekizmą popieriniais viršeliais, kurį nagrinėjau vos pramokusi skaityti. Jame buvo rašoma, kad Kūrėjas pirmiausia, ir svarbiausia, buvo visa regintis – ir ne tam, kad pričiuptų žmones, darančius ką nors negero, bet tam, kad juos apsaugotų. Tasai Piemuo, kurio lazda buvo virtusi raide *f*, buvo esminis To, kuris matė viską, simbolis – matantis visus, ypač tuos, kuriems reikia pagalbos: ir pasiklydusiai avelei, ir daugu-

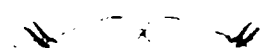
mai kūrinijos, kuriai gresia pavojus, kuri net ir mūsų laikais įkalinta ir suvaržyta.

e

Per kitas kelias dienas ant mergaičių rankų ir kojų atsirado ištatuiruota akis iš raidės *e*, taip pat jų liniuotuose sąsiuviniuose. Mėlyna, ruda, azijietiška, vienatinė akis.

Nieko nesakiau, jaučiau, kad reikia patylėti, kaip tomis akimirkomis, kai į tavo balkoną netikėtai nusklendžia erelis. Tačiau iki pat kaulų smegenų džiūgavau. Žinojau: vaikai supranta, kad kartais tampi tuo, ką vilki. Kartais tai, kuo tapai, atsispindi ir tavo išorėje.

Mergaitės sąmoningai pasirinko stiprybės ir apsaugos simbolį. Nuo neatmenamų laikų tatuiruotės simbolizavo dvasingumo galią. Papasakojau joms, kad, anot šventųjų knygų, Kūrėjas nupiešė pirmąją tatuiruotę ant sienos liepsnojančiu savo pirštu. Tai varė jas iš proto – teigiama prasme. Kitą dieną raidę *e*, jau spėjusią tapti visa reginčia akimi, supo plazdančios liepsnos.

RAIDĖ *r*

Netrukus vėl susitikome maisto gaminimo pamokoje ir kalbėjome apie rožių vandenį marokiečių ir Rytų Indijos virtuvėje, apie tai, kad rožės iš tiesų priskiriamos prie tos pačios šeimos kaip obuoliai. Ir nors galvodami apie rožę mintyse matome gėlę, kiti prisimena jos kvapą, pagardinantį maistą, dievišką jo aromatą.

Mokiau mergaites, kad rožių skonį lemia dirvos, kurioje jos išaugo, sudėtis, kad tamsi ar šviesi spalva iš dalies irgi priklauso nuo aplinkos. Diskutavome apie tai, kad žmonės irgi kaip rožės – kokia taps jų siela, irgi priklauso nuo to, kokioje dirvoje ir šalia ko jie augs.

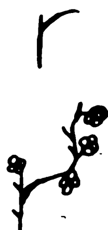
Pasakojau mergaitėms istoriją apie Mūsų Mergelę Gvadalupę, kad jos rūbas buvo apkaišytas raudonomis rožėmis; kad rožės buvo

siejamos su ja, nes jos gali augti visur, pergyventi net mūro sienas, užkariavimus, audras, griovimą, prasiskverbti pro užtvaras, pasisėti net arbatiniame šaukštelyje pakenčiamos žemės.

Pasakojau, kad kadaise prie Golgotos stovėjo Didžiosios Moters, vadintos Afrodite, šventykla. Senovės gentims Afroditė simbolizavo iš žemės kilusią Meilės Motiną. Vėliau prasidėjo karai ir ant tos šventyklos buvo pastatyta bazilika. Maždaug po penkių šimtų metų baziliką sunaikino kitatikiai. Ir vis tiek kai kurie dar gyvi senieji pasakotojai sako, kad Didžioji Moteris atgimė kaip Palaimintoji Motina, spinduliuojanti rožiniu auksu ir nuostabiausiais smilkalais. Vėl atgimė. Paslaptingoji Rožė visados atgims.

Į pamoką atsinešiau laukinių rožių, žinojau, kad jos neapipurkštos nuodais. Mes švelniai nugnybome baltą žiedlapio dalį, kuri, pasak mano močiučių, nėra tokia skani. Liko tik saldžioji žiedlapių dalis. Jie suteikė švelnų prieskonį mūsų parduotuviniams, paprastiems vaniliniams ledams, kurie į kalėjimą buvo gabenami dideliuose smėlio spalvos kartoniniuose kibirėliuose ir buvo tokie kieti, kad buvo juokaujama – jiems atsipjauti reikia pjūklelio.

Bet mums pavyko. Ir tai paskatino mergaites nuspręsti, kad raidė *r* naujojo žodžio „Mother" pabaigoje taps Palaimintosios Motinos rožėmis – naujojo gyvenimo saldumu ir teise laisvai augti. Iš tiesų laisvai.

Šį kartą vėl atsinešiau galybę knygų su laukinių rožių – nevaržomai augančių kur pakliuvo: ant tvorų, besiropščiančių ant stogų, – paveikslėliais. Niekas negalėjo sustabdyti ir suvaržyti Mūsų Motinos rožių – nei juodojo strazdo vaikų dvasios. Na, galbūt tik išoriškai ir tik iš dalies, nes neįmanoma suvaržyti jų sielos, dvasios, proto ir širdies. Vaikai tai tikrai žinojo, nors kone visą gyvenimą į galvas jiems buvo kalama priešingai.

„Tu man ne motina!“
„Tau tik taip atrodo!“

Taip buvo atskleista visa tiesa. Nors jie vis dar gūžėsi ir dažnai atrodė paniurę, o kartais krėtė išdaigas ir sukčiavo, jie turėjo tyrą dvasią ir nuostabią sielą. Ir jie tai žinojo. Iš pradžių tik nujautė. Kartais žengdavo du žingsnius į priekį ir vieną atgal. Bet jau iš tiesų žinojo.

Jų Motina, *Toji Motina* jiems taip pasakė.

HIEROGLIFAI: KALĖJIMO TATUIRUOČIŲ PASLAPTIS

Bėgo savaitės. Ir virtuvėje, ir klasėje dirbome vis kūrybiškiau, ir lėkštės skraidyte skraidė; ir maišaties buvo įvairiausios; vienos jų norėjo mėlyno dangaus, kai kurioms patiko šaltai tylėti, kitoms reikėjo išsiverkti, apsikabinti, pasidalyti paslaptimis, paguodos, ir visada atsirasdavo jaunuolių, nuolat trokštančių istorijų – jos prašė dar daugiau pasakojimų apie... Mūsų Motiną.

Vieną rytą valgykloje per pusryčius dvi iš vyresniųjų juodojo strazdo mergaičių ėmė baksnoti viena kitą alkūnėmis.

– Parodyk jai.

– Ne, tu rodyk!

– Ne! Tu pirma.

Viena jų atitraukė nertinio su gobtuvu rankovę. Ant rankos, paraudusios nuo įnirtingo bandymo nuplauti ir nugrandyti seną rašalą, puikavosi naujas žodis. Vienui vienas žodis. Vienas švelniausių ir galingiausių žodžių visatoje: *Mother.*

Ant raidės *M* tebekabojo Piemens lazda.

Mergaitė, kurią vadinau Mažuoju paukšteliu ir kuri vargiai gebėdavo suregzti bent sakinį be žodžio, prasidedančio iš raidės *f*, tarsi tas būtų įprasčiausias priežodis, pareiškė, kad naujoji jos tatuiruotė skirta „tai tavo palaimintai motinai“. Iš tiesų ji norėjo pasakyti: „Kaip ir sakei, mes – jos vaikai.“

Staiga viską nutvieskė galingas šviesos stulpas, nors valgykloje kaip įprasta buvo triukšminga, nes sumurmėjau: „Taip.“ Paskui drąsiai tariau: „Taip, dabar tu pažymėta priklausymo jai ženklu.“

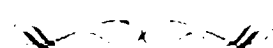
Akimirką visas merginų stalas atrodė nutviekstas vaiskia auksine šviesa. Neapsakomas jausmas matyti sielas, nutviekstas šviesos, ma-

tyti, kaip atšiaurus jų kiautas traukiasi, kaip atsiskleidžia nuostabi ir niekieno netemdoma auksinė šviesa jų krūtinėje.

Nuo tos akimirkos visos buvome... apšviestos.

Kai kurios mergaitės pasiliko senąsias tatuiruotes. Bet kai kurios išsitatuiravo bendrai mūsų sukurtus hieroglifus, kai kurios net visą žodį *Mother.*

Kai buvau maža ir augau užkampyje su savo išeivių šeima, magiški dalykai, kurių labiausiai troškau, man buvo nepasiekiami: knygos, spalvoti paveikslėliai, popierius ir pieštukai, tiek, kiek man jų reikėjo, kad galėčiau užrašyti žodžius, neleidžiančius senoms ir tikroms istorijoms išnykti. Nors artimieji nuožmiai saugojo patirtas per karus žaizdas ir dažniausiai būdavo dosnūs, jie neturėjo pinigų tam, ką laikė nerimtais dalykais.

Todėl suaugusi, kai tik galėdavau, nešdavau kalnus knygų, popieriaus, rašiklių ir pieštukų tiems, kas troško mokytis iš pasakojimų, kad tas istorijas jie su meile išklotų puslapiuose, kad jos gyvuotų ir nebūtų pamirštos.

Nešiau į kalėjimą vaikams užrašinių, knygų, parkerių, nusinešiau ir knygų apie hieroglifus: egiptiečių, slavų, afrikiečių sgrafitus, petroglifus, vietos tautų piktogramas, piešinius urvuose, raižinius ant stelų ir antkapių. Kartu skaitėme archeologų ir antropologų interpretacijas ir ataskaitas, ką visi šie simboliai galėjo reikšti.

Prisimindamos neseną patirtį, juk pačios kūrėme hieroglifus, ėmėme svarstyti, kaip galėtų šiuolaikinis žmogus žinoti, ką tolimi protėviai iš tiesų norėjo pasakyti savo piešiniais, raižiniais ir kalinėdami akmenis?

Mergaitės nusprendė, kad mokslininkai tolimos ateities pasaulyje, jei netyčia „atrastų" mūsų darbus po tūkstančio metų, niekaip neperprastų mūsų piešinių su žodžiu *fucker,* paverstu į *Mother.* Kad jie nesužinotų tos žingsnis po žingsnio išsirutuliojančios istorijos, kurią supynė žmonės, sukūrę mūsų hieroglifą *Mother.*

Ar mokslininkams pavyktų atsekti tikruosius pasakojimus, pagal kuriuos buvo sukurtas šis šventas hieroglifas? Dauguma mergaičių manė, kad ne, jos spėjo, kad tai, ką žinome apie senovės kultūras, veikiausiai amžinai liks atviras klausimas – kas gali perprasti tikrą-

sias simbolių ir hieroglifų, kilusių iš juos sukūrių žmonių širdies, reikšmes.

Simboliu galime laikyti žymę ant akmens ar pergamento, tačiau neturėtume pamiršti, kad kiekvienas brūkšnelis atspindi istoriją, brangų istorijų apie sielų, tikrų sielų keliones rinkinį. Juk egzistuoja „istorija apie istoriją", pasakojanti tai, kaip kiekvienas tų simbolių buvo sukurtas.

Taip ir bėgo mūsų dienos. Nors kai kas galbūt pamanys, kad čia paprasčiausia istorija apie grupelę neklusnių mergaičių ir apie nuoširdžią, bet neišsilavinusią jų mokytoją, iš tiesų šis pasakojimas yra apie nuoširdžiausią Mūsų Motinos – Šventos, Šiltos, Saugančios Moters, Kietos Motinos – meilę ir kantrybę.

Pasakojimas apie tą, kurios ugningoje ir Tyroje Širdyje telpa begalė mažų užsispyrusių dukterų ir sūnų – tokių kaip jūs ir aš, kuri nepaliauja jų mylėti, visai kaip jos Ganytojas sūnus, nesuskaičiuojamą galybę kartų grąžinęs mus į gyvenimą nuo bedugnės krašto.

Prabėgo daug metų, pasenau, o mano juodojo strazdo vaikai jau kadaise įkopė į ketvirtą ir penktą dešimtį, tačiau dauguma jų ir dabar laisvai skrajoja. Tenorėčiau jums, mano mielos drąsios sielos, skaitančios šiuos žodžius, priminti tai, ką sakė ji...: jei išvysiu vieną iš čia pavaizduotų simbolių ant jūsų kūno, drabužių, sienų ar jūsų širdyje, bemat jus atpažinsiu – žinosiu, kad jūs vienas iš mūsų, vienas iš einančių pro šalį Marijos vaikų.

DVYLIKTAS SKYRIUS

Jokio rasizmo, jokios diskriminacijos, nėra neliečiamųjų

Didžioji Moteris pasirodo mums kasdien

Mes pernelyg dažnai buvome skatinami galvoti, kad Palaimintoji Motina ir jos brangus mažasis Meilės Kūdikis pasirodo itin retai ir tik tyriausiems iš tyriausių.

Tai netiesa. Šią dieną milijonai mirtingųjų išvydo Palaimintosios Motinos vaizdinius ar ženklus, jie matė ją kaip vienišą moterį, motiną, imigrantę, karalienę. O rytoj ir visas ateinančias dienas rasis dar daugiau galimybių ją išvysti milijonams, o gal ir milijardams.

Tie, kurie ją išvysta ir iš karto suvokia arba pajunta, kas iš tiesų jiems prieš akis, nėra tyriausi iš tyriausių. Ją matančių yra daug: jie šios žemės šventieji, murzini Žemės rutulio angelai, tie, kurie yra pačiame kovos įkarštyje; jie vis dar aiškinasi, ką reiškia būti šventam atliekų jūroje. Taip pat yra sielų, kurios rūpinasi tik kasdieniais žemiškais reikalais, bet staiga išnyra ji, prasiveržusi pro pasaulių ribą, kad atskleistų savąją esmę, būtį, iššūkius ir protą.

Per tuos apsireiškimus visa jos didybė, viltys ir nurodymai iš anapus sielai tampa aiškūs ir nepaneigiami.

Tačiau, kaip įprasta, mažasis beždžioniškas ego gali nepaliaujamai nerimauti: „Ar aš mačiau tai, ką mačiau? Girdėjau tai, ką girdėjau? Jutau tai, ką jaučiau? Iš tiesų? Ne, negali būti. Aš to nevertas."

◄ *Ex-voto:* **„Marijos spinta"**

Arba: „Iš kur man žinoti? Turbūt tik įsivaizdavau. Žinoma, jei ten būtų buvusi ji, ji būtų pasirodžiusi tokia, kokią ją matau paveiksluose: apipilta turtingųjų papuošalais, viskas būtų paauksuota, o drabužiai švarūs ir išlyginti. Ji būtų privertusi Saulę suktis. Ji būtų padariusi ką nors nepaneigiamai stebuklinga, ir bent penkiasdešimt žmonių galėtų tai moksliškai patikimai patvirtinti."

Iš tiesų Mūsų Motina dažniausiai pasirodo apsirengusi panašiai kaip žmogus, kuriam ji apsireiškia. Kartais ji pasirodo tokiu apdaru, kuris, žmogaus, į kurį ji prakalba, akimis, labiausiai primena „nežemišką".

Ji dažnai vaizduojama dailininkų ir skulptorių, kurie kviečiami įamžinti jos apsilankymą. Jie ją aprengia rūbais, panašiausiais į to laiko tarpsnio ir tos vietovės kilmingųjų apdarus. Pavyzdžiui, penkioliktame ir šešioliktame amžiuje Ispanijoje sukurtuose paveiksluose matome ją vilkinčią ilgomis sunkiomis sukniomis ir su kilmingų ponių šydais, perimtais iš maurų; tokios ir medinės jų statulos.

O daugeliui žmonių priešingai – jiems *La Señora* atrodo žemiškesnė, o ne didinga ir abejinga, ji kur kas labiau primena šiltą globėjišką motiną, kuri mėgsta su meile kumštelėti, paraginti ir parodyti kelią. Ji pasirodo taip, kaip žmogui geriausiai suprantama, jei tik jis neleidžia beždžioniškam savo ego to perkurti ir taip savo menku proteliu atmesti tiesą, užuot atsivėrus dieviškajai valiai.

Pagražindami jos pavidalą, žmonės turi savų motyvų, nors iš tiesų Mūsų Motina pasirodo tikruoju savo pavidalu, taip, kad būtų suprantama tiems, kurie ją išvysta; dažniausiai ji prabyla ne aukštomis frazėmis, o gatvės kalba, paprastais ir lengvai suprantamais jos pašnekovui žodžiais. Jos malonė kaip tik tokia – ji pasirodo ir paveikia žmones jiems suprantamais būdais, tinkamais jų laikui, kultūrai, gyvenimo tempui ir vietai.

Tik beždžioniškasis ego yra linkęs tikėtis dramatiško pasirodymo ir fantastiškų įvykių posūkio. Būtent šis žmogaus polinkis gali sunaikinti ar iškraipyti jos siunčiamą žinutę. Kad ir kaip būtų, Mūsų Motina pasirenka tai, kas iš tiesų veiksminga. Ji ne iš tų motinų, kurios „pasako ir kaip kirviu nukerta – ir daugiau nekartoja". Dauguma gali paliudyti, kad ji ir vėl pasirodo, nesvarbu, ką išdarinėtų beždžioniškasis mūsų ego.

Iš kur aš žinau? Tūkstančiai autentiškų ir nuoširdžių pasakojimų, kurių teko klausytis ištisus dešimtmečius, man atrodė labai tikri ir neginčijami; kalbėjausi su daugybe sielų: vyrais ir moterimis, vai-

kais, pusamžiais ir pagyvenusiais žmonėmis, su tais, kuriuos ji palietė ne kartą, o daugybę sykių.

Mūsų šeimoje buvo sakoma, kad nereikia jokių įrodymų tiems, kurie pajuto jos prisilietimą, girdėjo raminantį jos balsą, ir nepakaks jokių įrodymų visatoje tiems, kuriems dar neteko patirti jos prisilietimo ir išgirsti nuostabaus jos balso.

Susitikimams su Mūsų Motina būdingas bent vienas bendras leitmotyvas: jos prisilietimas gali būti itin tikroviškas ir praktiškas, tačiau pajuntamas kaip „staigus supratimas“, staigus aiškumas, nuraminimas, įkvėpimas, netikėtas lūžis ten, kur jo ir reikėjo, lyg tau buvo pasiūlytas netikėtas būdas sutaisyti tai, ką reikėjo sutaisyti, netikėtai suteikta didžiulė stiprybė arba ryžtas gyventi toliau.

Paaiškinsiu jums taip, kaip pati tai suprantu per ją. Jos buvimas šalia netikėtai pertvarko žmogaus atomus taip, kaip reikia; dažnai jis apsigalvoja, keičia savo nuostatas; dažnai tas, kuris nenutuokė, ko griebtis ir kaip gyventi toliau, randa išeitį, netikėtai įžvelgia nuorodas, o kartais net išvysta visą žemėlapį, rodantį, kaip eiti į priekį ir ką daryti toliau.

Toks netikėtas Mūsų Motinos suteikiamas nušvitimas yra nepaprastas, tačiau naudingas ir dažnusyk gana žemiškas. Imk tą. Daryk aną. Eik ten. Pakalbėk su tuo ir anuo. Niekur neik. Lik ten, kur esi. Paklausyk to žmogaus. Žvelk giliau, ne vien į išorę. Būk atsargus. Apeik tai. Palaimink šį žmogų.

Gana dažnai išvydus, pajutus ar išgirdus Mariją, kyla pagarbi baimė: „Tu tikra? Galbūt juokauji, nejaugi čia iš tiesų tu?“ Tai potyris arba tylus žinojimas, jausmas, kad sklendi mylinčios motinos glėby ir šiltas jos kūnas nepaprastai ramina.

Sužinoti, kad ji šalia, yra ir kitų būdų; veikiausiai juos galima būtų priskirti švelnaus ir tylaus „Aha!“, išnyrančio tarp širdies ir dieviškumo, kategorijai.

Jos apsireiškimai tokie netikėti; jos balsas gali būti aiškus arba vos suprantamas, raginantis mus klausyti kasdien – ilgiau, atidžiau ir nuoširdžiau; ji siunčia mums ženklus, skatinančius patvirtinti mūsų ištikimybę jai; jos apsilankymai nėra reti. Jie dažni. Jokia motina nevengia vaikų, kurie jos šaukiasi. Motina padeda ne vien „tobuliems“ vaikams. Priešingai, ji neapleidžia tų, kurie klumpa, svyruoja ir kenčia.

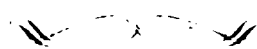
Tai galiu patvirtinti ir iš savo patirties: nesvarbu, kokią tremtį jums teko patirti, nesvarbu, kokios jūsų žaizdos, nesvarbu, kokia su-

sitaršiusi būtų jūsų siela, nesvarbu, ką padarėte, o ko ne, – kvieskite ją ir ji atsiras šalia tokiu pavidalu, koks jums labiausiai suprantamas.

Ji pasirodo kaip vizija arba tą akimirką prisidengusi kitu žmogumi, kuris netikėtai pažeria jums pribloškiančių ir svarbių žodžių, žodžių, kurių jums labiausiai reikėjo. Ji gali apsireikšti kaip nepažįstamasis, tą akimirką parodantis jums nepaprastą gerumą, veikiausiai nustebinantį jus abu, kartu tą pat akimirką jus, o gal ir tą kitą žmogų, teigiamai pakeičiantį.

Jeigu pajausite vėją, saulę ar lietų, o gal išvysite vaizdinį, būtybę arba tyrą žmogų ir staiga įkvėpsite milžinišką gurkšnį gaivaus oro ir atrodys, tarsi per jus liejasi nežemiška atjauta, pripildanti angeliškus jūsų plaučius ir kelianti jums sparnus, jūsų siela netikėtai pasijus nepaprastai atsigavusi. Tokiomis akimirkomis jūsų siela nejaus nerimo – ją apims ramybė.

Tokie potyriai rodo, kad jūsų Motina, Didžioji Moteris, visu savo puikumu ir galia atskubėjo pas jus.

Žvelgiant istoriškai nevisiškai aišku, kodėl kai kurie žmonijos protai teigia, kad didingoji Motina apsireiškia itin retai. Kokia nesuvokiama, ribota ir baisi mintis teikėsi šauti jiems į galvą – nejau atsidavusi ir mylinti motina šykštės pamokomų apsilankymų, kad apšviestų mylimus sūnus ir dukras?

Netiesa, kad šventi apsireiškimai vertingesni, jeigu jie retesni. Jokia mylinti motina taip nesielgtų.

Iš tiesų viskas vyksta priešingai.

Tačiau kai kurie žmonės, regis, trokšta patikrinti ar paneigti Marijos (*Mary, Miryam* ir visų kitų jos pavidalų) apsireiškimus, patarimus ir stebuklus. Kaskart, kai koks nors vyras, moteris ar vaikas garsiai ištaria, kad *La Virgen* yra nuolatinė jų palydovė, ir trokšta, kad Bažnyčia tai patvirtintų, Romos katalikų bažnyčios hierarchai paskiria grupę „teisėjų" ir siunčia „ištirti" ir „paliudyti, ar viskas tikra".

Mūsų Motina, Išminties Sostas, regis, nekreipia į tai nė menkiausio dėmesio. Ji vis apsireiškia tiems, kurie jos šaukiasi, be autoritetų leidimo, be kokių nors institucinių sankcijų.

Ji aplenkia visus paskirtus ar pasiskyrusius vartų sargus ir skuba padėti, pakylėti dvasios, nukreipti, gydyti ir išlaisvinti sielų, nesvarbu, kuriam pasaulio krašte jos būtų.

Be abejo, kadaise paprastų žmonių susidūrimų su Mūsų Motina „tyrimas ir tų žmonių apklausa“ buvo inicijuojama tų, kurie mylėjo begalinį Kūrėjo grožį. Jokių abejonių nekelia tai, kad Bažnyčios tarnai paprasčiausiai norėjo, kad nebūtų kabinėjamasi prie to, kas Šventa, kad nebūtų finansiškai išnaudojami naivūs žmonės, kad tie įvykiai netaptų sukčių pasirodymu.

Tačiau ilgainiui pagrįstas susirūpinimas dažnai virsdavo įtaria apklausa, priešiškais politinio pobūdžio nutarimais, šie laikui bėgant tapo dar kritiškesni ir brukantys mintį, kad „tikrieji“ apsireiškimai itin reti.

Taip šventeivos sukūrė įstatymo raidės besilaikančią santvarką, kuri siekia patikrinti tokius „tariamus“ apsireiškimus ir pateikti nuosprendį. Ir vėl norėčiau pabrėžti, kad dieviškasis potyris pats savaime vien ego stebėjimo metodais kiekybiškai neįvertinamas.

Ištisus amžius, kad ir Sesers Chuanos darbuose, pastebime, kad tokie apreiškimai prašyte prašosi būti aprašomi sielos, patyrusios šį mistinį įvykį, kalba, gana dažnai per tapytus vaizdinius ir poeziją.

Tokią sielos kalbos žymę matome kiekvieno žmogaus, pajutusio, mačiusio, girdėjusio Mūsų Motiną su jos Brangiausiuoju Sūnumi ir kalbėjusio su ja, darbuose: tiek šventojo Pranciškaus Asyžiečio, tiek šventosios Teresėlės – Mažosios Gėlelės, tiek Matildos Magdeburgietės ir tūkstančių kitų rašytojų, kurių kūriniai taip ir nepasiekė skaitytojų, nes buvo sunaikinti civilinio ar dvasininkų režimo, kaip nepasiekė žinia iš tų milijonų marianų, nemokėjusių nei skaityti, nei rašyti, arba gyvenusių taip nuošaliai, kad nebuvo kam išklausyti jų pasakojimų.

Dažniausiai esmė to, ką matė regėjusieji Mariją, ką išgirdo iš jos širdies, turėjo būti užrašyta, bet ne ego žodžiais ir ne „analitinių“ protų, o išsakyta per poeziją, muziką, šokį, tapybą, skulptūrą, rašymą ir kitas daugiasluoksnes meno rūšis, gebančias prasiskverbti tarp kelių pasaulių.

Šie menai, kai kuriami laisvai, o ne kaip mechaninė ekspresija, perteikia slaptingiausią balsą, kalbantį dieviškos patirties, šventųjų simbolių kalba. Menas – šventoji lyrinė kalba, reiškiama spalvomis, judesiais, garsais ir mintimis. Ši filosofija ir pati reikalingiausia, norint perteikti mistinę patirtį, kurią dažniausiai vargiai pavyksta perpasakoti proza, nesvarbu, koks eruditas ją kurtų.

Šventieji raštai niekur pasaulyje nevirsta poezija, jie iškyla *virš* poezijos, nes toji lyrika – vienintelė dieviškojo potyrio kalba, kuria

įmanoma aprašyti visą jos suteiktą malonę, jos didybę, dėkingumą jai ir viso to reikšmingumą.

Tačiau ilgainiui Bažnyčios „tyrimai", kai buvo aiškinamasi, ar žmonių susitikimas su Didžiąja Moterimi buvęs tikras, ar apgaulė (kadaise tie tyrimai apsaugodavo patiklius žmonesėms nuo keliaujančio Barnumo ir Bailey'io cirko, nes už savo numerį apie Marijos pasirodymą cirkas krovėsi pinigus, gavo apčiuopiamos naudos, puoselėjo savo ego, pelnė šlovę ir padėtį), virto atgrasiu ir nepripažįstančiu asmeninio apsireiškimo ir Dievo Motinos pasirodymo paprastiems žmonėms verdiktu.

Kai Marijos, Šventosios Motinos, daugybe jos pavidalų, taip pat *los santitos* – mažųjų šventųjų, visų įvairiausių Šventosios Šeimos ir paties Kūrėjo vizijų apreiškimas nepripažįstamas, nuskurdinama žemėje gyvenančių sielų bendruomenė. Šie apsireiškimai skirti tiek tiems, kurie aplipę purvu, sugniuždyti ir parblokšti, tiek tiems, kuriems buvo suteikta galimybė gyventi kur kas ramesnį gyvenimą.

Kai prieš daugybę metų studijavau universitete, senelės ir tetos buvo mano conciliares – padėjėjos. *Nors „neišsilavinusios", jos buvo labai tikinčios ir sumanios. Kai sužinodavau ką nors, kas joms galėtų būti įdomu, susėsdavome virtuvėje ir joms papasakodavau; jos susimąsčiusios klausydavosi, o vėliau kruopščiai mane „pataisydavo", tai yra paaiškindavo, kaip viskas yra „iš tiesų".*

Kai papasakojau joms apie Vatikano skirtą komisiją, balsavusią dėl Palaimintosios Motinos apsireiškimų tikrumo, jos įdėmiai klausėsi.

Paaiškinau joms, kad komisija gali paskelbti vieną iš trijų nutarimų:

1. *Constat de supernaturalitate* – komisija nusprendžia, kad pasirodymui, apsilankymui, apsireiškimui ar stebuklui būdingi „visi įrodymai" ir tai tikra intervencija iš rojaus. (Vienas iš būtinų „įrodymų", kad žmogus, kuris buvo aplankytas ar kuriam buvo apsireikšta, turi tenkinti šiuos kriterijus: „teisingai elgiasi, paklūsta dvasininkijai, atlieka religinę praktiką", kitaip tariant, dalyvauja aukojant Šventas mišias, priima sakramentus ir panašiai, ir toliau tokios praktikos laikysis.)

   Negaliu apsakyti tos senųjų moteriškių išraiškos, kai jos išgirdo, kokių „įrodymų" reikia, nebent galėčiau paminėti, kad visos jos pakėlė antakius. Manau, dauguma jūsų nutuokiate, ką tai reiškia.

2. *Constat de non supernaturalitate* – komisija nusprendžia, kad „tariamas" potyris akivaizdžiai nestebuklingas ir neturi jokio nežemiško pagrindo. Nelaimei, pastarasis faktas veikiausiai gana įtikimai piršo prielaidą, kad žmonės, teigę, kad jiems apsireiškė Marija, yra arba psichikos ligoniai, arba užvaldyti Šėtono. Bent jau taip teigiama 1978 metais paskelbtose „Normose dėl numanomų pasirodymų bei apreiškimų tyrimo", parašytose Tikėjimo doktrinos kongregacijos ir patvirtintose popiežiaus Pauliaus VI: „Taip pat neturi būti ir psichinės ligos ar psichopatinių tendencijų įrodymų."

   Atsižvelgdama į tai, kad daugybė kitais atvejais gerų sielų nepajėgia matyti kai kurių prelatų aplaidumo, esu linkusi abejoti, ar gerieji tėvai galėtų atlikti kuo tiksliausią ir toli siekiančią asmens psichologinę analizę. Jokiuose religijų šventuosiuose raštuose neradau, kad būtų sakoma, jog Mūsų Motina galėtų aplenkti žmogų, kenčiantį dėl cheminio smegenų disbalanso, kad ši liga jam neleistų būti visaverčiu visuomenės nariu įprastais būdais.

   Niekur nerašoma, kad *La Señora* lanko tik tuos, kurie yra sveiko proto, tai yra kaip šis apibūdinamas Psichikos sutrikimų diagnostikos ir statistikos vadove (DSM). Tiesą sakant, daugybė specialiųjų poreikių žmonių yra sulaukę Marijos pasirodymo.

3. *Non constat de supernaturalitate* – čia trečiasis galimas Bažnyčios tyrimo nutarimas. Šiuo atveju sakoma, kad nėra įrodymų, jog tariamas apsireiškimas yra tikras. Kitaip tariant, vartojant teismo advokatų žargoną, tai reiškia, kad „prisiekusieji negali priimti sprendimo".

Kai senosios mano ponios tyliai išklausė šią santrauką ir pasitarė, močiutė Katerina tarė žodį visų vardu. Ji pasakė, kad kiekvienai kartai reikia naujų aiškiaregių ir pranašų. Močiutės ir tetų manymu, aiškiaregiai ir pranašai buvo tarsi pelargonijos (gimtinėje mano giminaitės buvo valstietės ūkininkės). Kai augalas užaugindavo tvirtas naujas šakeles, jį reikėdavo perkelti į vis didesnį vazoną, kad šaknys galėtų tinkamai ir giliai augti.

Senosios moterys manė, jog Bažnyčia, apibrėždama, kas turi teisę ir kas jos neturi ar kas yra pakankamai dievobaimingas, kad galėtų patirti Mūsų Motinos apsireiškimą, tyčia perkelė Mūsų Motiną į vis mažesnį vazoną. Augalas, kuriam neleidžiama įsišaknyti, kurio šaknys suvaržytos, ima nykti, skleidžia vis mažiau žiedų ir veda vis mažiau vaisių.

Vienas iš „mažiausių vazonų", kokį tik galiu sugalvoti, yra mintis, kad Šventoji Motina apsireiškia tik „teisingai besielgiantiems" žmonėms. Tokiu atveju pirštųsi išvada, kad Mūsų Motinai nė į galvą nešautų apsireikšti tam, kurį ištiko kokia nors nelaimė.

Taip sakau ne padejuoti norėdama dėl tų, kurie šitaip varžo ir riboja Mūsų Motiną, o kaltindama visus tuos, kas teigdamas, neva jos didybę galima sumenkinti dėl asmeninio lėkšto ir riboto požiūrio, iš tiesų nori suluošinti ar badu numarinti jai priklausančias sielas.

Nuestra Madre, Motina, kurią mes pažįstame, nėra reliatyvi sąvoka, o mūsų giminaitė, su kuria mus sieja kraujo ryšiai. Ji tikrai nėra snobė. Ir nieku gyvu negalima jos tokia laikyti ir taip jos menkinti, tai neleistina jokiam žmogui, niekur ir niekada.

Pasikartosiu, bet klausantis tūkstančių žmonių visame pasaulyje, kurie man apie tai rašo, ir tų, kurie tai aprašo savo knygose, ir tų, kurie man teigia bendravę su ja akis į akį, buvę šalia jos, kalbėjęsi su ja iš širdies į širdį, man akivaizdu, kad ji neturi kokio nors mato ir neatrenka tų, kuriuos reikia aplankyti. Ji myli visus ir rūpinasi visais.

Mūsų Motina pasirodo kiekvienai širdžiai, nepaisydama jos savininko padėties ir įtakos, galbūt jis netvarkingas, galbūt net šventeiviškas.

Tiesą sakant, Mūsų Motina pasirodo stulbinamais būdais ir kur kas dažniau apsireiškia tokiems žmonėms kaip mes; nors dauguma mūsų niekuomet netaps šventaisiais, vis tiek esame brangiausi Palaimintosios Motinos sūnūs ir dukterys, amžinai mylimi jos milžiniškoje gėlėmis kvepiančioje širdyje.

SIELOS, KURIOMS JI PASIRODO, DAŽNIAUSIAI YRA KAIP TIK TOS, KURIOMS JOS LABIAUSIAI REIKIA

Esu sutikusi daugybę dėkingų jos liudytojų: vienišų ir tų, kurie buvo apleisti. Ji visiems primena, kad nė vieno nepalieka nuošaly – nei apimto nevilties, nei palaužto. Ji kaskart mums primena, kad Kūrėjas ir neviltis negali tuo pačiu metu būti ten pat.

Ji padėjo vėl susitikti žmonėms ir būtybėms, kurie buvo pasimetę vienas nuo kito. Ji lanko įkalintuosius, nesvarbu, ar retoriškai, ar popieriuje, aukso ar geležies narvuose. Ji perneša sielas per šaltas dykumas, kai kultūra užteršta ir netrūksta žalingų suvaržymų.

Ji įkvepia stiprybės daugybei tų, kuriems gresia fizinė ar dvasinė mirtis; ji užtarėja jų varguose – kai jie apgauti, apiplėšti ar pakliuvę į mūsų laikų mirties kulto spąstus. Ji leidžia pažvelgti iš paukščio skrydžio, išvysti sielos vaizdą mūsų pačių aplinkoje: mūsų tėvų, šeimų, vaikų, kultūros, mūsų pačių dvasios ir to, „kas slypi giliai kaip lobis dar neištirtoje ir klaidingai suvokiamoje vietovėje".

Ją traukia prie tų, kurie patyrė daug kančių, susidūrė su iššūkiais, ypač su tokiais sunkumais, kuriuos jai pačiai teko patirti: ja, besilaukiančia Kūdikio, buvo netikima, ji buvo atstumta, jos kultūrai ji atrodė neverta pagarbos, tačiau joje augo Tiesa ir Šviesa. Ji kaip imigrantė pasitraukė į svetimą šalį, neturėdama reikiamų dokumentų, tetrokšdama apsaugoti savo Kūdikį.

Ji žino, kas yra sunki dalia. Ji tai patyrė.

Štai kodėl ją vadiname *La Nuestra Señora*, Mūsų Motina, nes ji visa siela dalijasi motinišku instinktu – ir niekas, jokia tauta, joks politikas, joks religinis skepsis tais laikais, kai ji gyveno, ir visais kitais laikais jos neprivers atsižadėti širdingos globos.

Taigi, ji yra mūsų, o mes – jos. Mes priklausome jai. Ji priklauso mums. Tam nereikia jokių kvalifikacijų ar įrodymų.

Ji buvo vadinama Patarėja, Gelbėtoja, Ginčų sprendike, Tarpininke. Tačiau sumenkinti Mūsų Motiną iki vargano gynybinio saugos mechanizmo ir teigti, kad ji neatlieka jokių tikslingų logiškų veiksmų, neturi vaizduotės ir neištverminga, kaip kai kas drįso teigti, tai tas pat, kaip sakyti, kad Jahvė (Jehova) veikiausiai darbavosi tik savaitgaliais kaip mėgėjas ir jam prireikė septynių dienų atostogų, kad „ką nors" nuveiktų.

Taip tikrai nėra. *La Madre Grande* yra Gamtos jėga, iš prigimties apdovanota neapsakomu kūrybiškumu – gali gimdyti, mokyti,

parodyti, globoti; ji moka viską, ką daro motinos šiame pasaulyje ir anapus.

La Madre, Nuestra Señora, Mūsų Motina pasirodo (1), *nepaisydama tų, kurie teigia, kad ji kam nors apsireiškė arba ne; apsilankė pas juos arba ne; padėjo kam nors arba ne; išgydė ką nors arba ne; kalbėjo meilės kalba viskam ir visiems arba ne.*

Kaip svarbiausioji užtarėja ji būtina *Tikkun Olam*, hebrajų kalba tai reiškia „pataisyti pasaulio sielai". Ji būtina *Ometeotl* – tai nahuatlių sąvoka, reiškianti – „toji, kuri nusileidžia į pasaulį iš aukščiausių dausų, kad nuvalytų dviejų krypčių kelią tarp didžiųjų žemiškų ir rojaus širdžių".

Ji ne kartą apdovanojo daugumą mūsų, įskaitant ir mane, savo globa. Drąsiai prisipažįstu, kad aš visa nusėta jos pirštų atspaudais. Galbūt rasite jų ir ant savęs. Tikiuosi. Jaučiu jos delnų įspaudus ant pečių, atsiradusius jai stengiantis nukreipti mane tinkama ir sudėtinga kryptimi – kad ir ilgo sunkiai įgyto išsilavinimo keliu, kuriuo aš, kaip pašalpą gaunanti motina, turėjau nedaug galimybių žengti.

Manoji Gvadalupė visuomet buvo šalia tais „dešimtmečiais naktų", kurių prireikė, kad gaučiau mokslinį laipsnį ir, negana to, – išsikovočiau vietą po saule pasaulyje, vengiančiame tų, kurie nepriklauso privilegijuotiesiems. Ji šnibždėjo: „Įveikiau ilgiausią dykumą beveik tuščiomis, tu irgi gali."

Ji nėra silpnutė. Man savo kailiu teko patirti jos rankų tvirtumą, kai maniau, kad mirsiu, – ji mane laikė: jos rankos tvirtai mane laikė ir tuomet, kai stengiausi išlaikyti suaugusią savo dukrą, nualpusią duše, stovėjau su drabužiais ant manęs liejantis vandeniui, o vargšė dukra buvo nuoga ir šlapia, ką tik patyrusi persileidimą, netekusi mylimo ir ilgai laukto vaikelio. Nežinau, kaip būčiau ištvėrusi, kaip mudvi abi būtume atsilaikiusios, jei būtume buvusios ten vienos, be Mūsų Motinos.

Buvo geresnių laikų, blogesnių ir visai blogų, ir kaip tik tokiomis akimirkomis, nežinodama, kur ieškoti paguodos, nerasdama atilsio per netekties ir sielvarto audrą, priglusdavau prie *Mi Madre* krūtinės, siurbdama stiprybę nepalūžti ir gyventi toliau. Nežinia kaip, dažniausiai keistu ir iš pradžių sunkiai atpažįstamu būdu, tos stiprybės man buvo dovanojama.

Neseniai man buvo klaidingai diagnozuota mirtina liga, buvo pasakyta, kad gyventi man liko vos keturi mėnesiai, tada ji nusiėmė savo mandorlą – spindulių aureolę, *vesica piscis*, ir pakvietė mane

pereiti pro jos liepsnojantį vainiką, dar kartą sudegindama mano siaubą ir sielvartą.

Ji sušildė mane meile ir iš anksto viską numatydama perspėjo mane. Ji leido man paimti jai už rankos, kad galėčiau padėti kitiems, nuoširdžiai išklausė prašymus išgydyti šeimos narius, draugus ir nepažįstamus žmones ir visa savo stiprybe padėjo.

Ji reagavo, kai buvo paprašyta padėti pasveikti ir išvengti pavojų, sumenkinti žalą, užgydyti žaizdas, išsklaidyti baimę, palengvinti tremtį, *luchas* – įvairiausias kovas. Ji atsakė taip, kaip norėjo atsakyti ji, o ne aš.

Aš vis dar siaubingai netobula, tačiau, kaskart suklydusi ir suklupusi, jaučiu jos dulkėtą rūbą šalia, girdžiu jos balsą, liepiantį: „Kelkis."

Būna akimirkų, kai susimąstau: galbūt mano nepasitenkinimas dėl kai kurių pasaulio kraštų beširdiškumo kyla iš to, kad gimiau gana prastos nuotaikos... bet, būdama šalia jos, nors kartais būna nelengva, tenoriu kovoti už meilę ir stengtis mylėti dar stipriau.

Stengiuosi prisiminti keistuolės senelės žodžius: „Tik pagalvok, kaip blogai mums galėjo baigtis, jeigu ji nebūtų padėjusi."

Turbūt didžiausia stiprybė, kad meldžiuosi Mūsų Motinai kasdien kartu su tūkstančiais kitų senų moterų pasaulyje. Nežinau visų atsakymų, tačiau aš tvirtų tvirčiausiai tikra, kad Mūsų Motina negali atsispirti norui išklausyti kartais tokių juokingų, netobulų, pasiaukojusių ir vis dar gyvų senų sielų kaip mes – tokių kaip jūs ir aš, nesvarbu, kiek metų būtume praleidę šioje žemėje, – gagenimo.

Mūsų Motina, *La Señora*, Mūsų Ponia, gyvuoja vyrų, moterų ir įvairiausio amžiaus vaikų kasdienėse maldose, prašymuose ir šlovinimuose, ji yra už gyvybę, už pasaulį – visą pasaulį, o ne jo dalį, ne tik už tuos, kurie laikomi „tinkamais".

Šiuos žmones vadiname *Las Marías*. Jei ji jums svarbi, jei trokštate ne žemiško, o dvasingesnio vadovo, jei bijote prarasti ką nors brangaus ar baiminatės, kad kas nors svarbaus nebus įgyvendinta, jei viliatės, kad išgis tie, kas kenčia, jei trokštate pažinti jos švytintį Meilės Kūdikį, jei jums reikia ženklo, nuorodos, gero žodžio, vandens gurkšnio ilgame troškiame kelyje, kviečiame jus prisidėti prie mūsų nematomos, bet juntamos ir visą pasaulį vienijančios bendruomenės.

Ji ne veltui vadinama Balčiausiuoju bokštu ir Šviesos bokštu. Kelkis, ženk į priekį, tavęs laukia Ponia, Ponia, kuri žino tavo vardą, kuri geriausiai mato, kaip įveikti kliūtis ir siekti tikslo.

Žmonės manęs dažnai klausia, kaip jai meldžiuosi. Turiu tūkstančius maldų, kurias man dovanojo dykuma ir pelkės, per klaidą pralietas kraujas, kai regėjau vejantis Mirtį ir net galėjau skaičiuoti kiaurymes jos dantyse, tačiau yra malda, prie kurios vis nepaliaujamai grįžtu, nes ji kol kas vienintelė malda, Mūsų Motinos dovanota asmeniškai man.

Neįprastai miela, kad aš, tiek daug rašanti ir gyvenanti su Mūsų Motina širdy, septynias dešimtis metų nuolat meldžianti jos suteikti tinkamų žodžių, kad galėčiau padėti kitiems ar juos išgydyti, pagaliau paprašiusi kai ko ir sau ir tikėdamasi sulaukti bent pastraipos, o gal net puslapio, gavau štai ką – maldą.

Maldą, kuri čia užrašyta, ir labai kviečiu jus prisidėti ir melstis kartu, nors ji ir asmeninė, nors malda, kurią man dovanojo Mūsų Motina, tėra vienas žodis:

Enséñame.

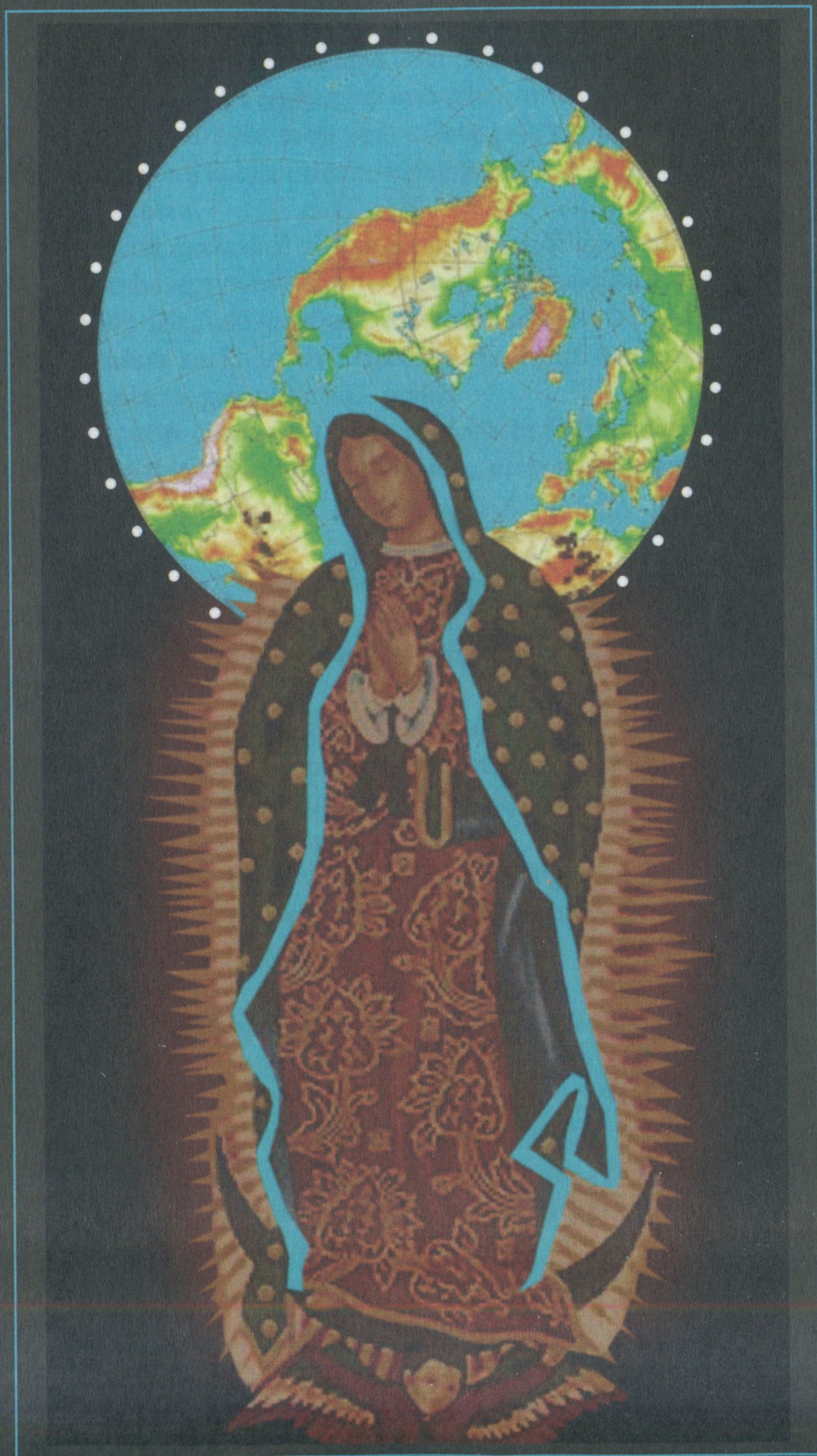
Ji reiškia: *Prašau man parodyti. Prašau mane išmokyti.*

Žinau, Mūsų Motina girdi šią maldą, nesvarbu kokiame visatos kampelyje meldžiamasi, nes yra vienintelis dalykas, kurio Kūrėjas negali, vienas dalykas, kurio negali Mūsų Motina, Didžioji Moteris, – jie negali mūsų nemylėti.

Kad ir ką turime pamatyti, kad ir kas turėtų būti mums parodyta, kad ir kas turėtų mus įkvėpti – malda yra ta pati:

Enséñame.
Prašau man parodyti. Prašau mane išmokyti.
Aymen.
Aymen.
Aymen.

Senovėje žodis *Aymen*, reiškė: „Tebūnie. Tegul taip ir nutinka.“ Tebūnie taip ir mums visiems.

TRYLIKTAS SKYRIUS

Begalybė jos vardų

Motinos kelio litanija: spinduliuojančių jos vardų giesmė

Labai seniai, septintajame dvidešimto amžiaus dešimtmetyje, važiavau Panamerikos plentu tokiu raudonu džipu, kad jis atrodė kaip perpus perskeltas granatas. Bumbsėjau ir dunksėjau, buksavau, slydau, strigau, lėtai slinkau, sukinėjausi tiesiuose keliuose, ties siaurais posūkiais važiavau pačiu pakraščiu, tarsi sekčiau painiomis Mūsų Motinos žvaigždėtos mantijos klostėmis.

Kartais padangos atsiplėšdavo nuo kelio ir slysdavau šonu lietaus merkiamu serpantinu. Vis dėlto išlaviravau daugiau nei 2800 mylių – išsilenkiau išgraužų, daubų, įveikiau šimtus mylių prasto kelio, kuriame retai sutikdavau kitą automobilį.

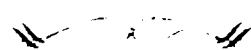
Ir vis tiek ten buvo nuostabus Motinos kelias, prasidedantis Aliaskoje, kertantis visą Šiaurės Ameriką ir traukiantis per Meksiką, Gvatemalą, Salvadorą, Hondūrą, Nikaragvą, Kosta Riką ir Panamą iki pat žaliuojančių Darjeno džiunglių. O ten kelias prasmenga kiaurai žemės, prasideda bekelė, o toliau vėl driekiasi vis žemyn iki pat Ugnies Žemės piečiausiame Pietų Amerikos taške.

Nors pakeliui pasitaikė vos keli automobiliai, šis Motinos kelias tiems, kas geba įžvelgti, jis buvo pilnas žmonių. Ir šie žmonės gyveno su *La Nuestra Señora*, nes šie kraštai ir žmonės turi savo pasakojimų apie Palaimintąją Motiną ir vadina ją savais vardais.

◀ ***Ex-voto:* „Mėlynųjų vieškelių Motina"**

Dauguma žmonių mano, kad Šiaurės ir Pietų Amerikoje gyvena tik tenykštės tautos. Taip, tiesa, ten daug vietinių, tačiau apstu ir migruojančių žmonių, imigrantų, užkariautojų palikuonių, maišytų rasių, žmonių, kurie čia atgabenti kaip vergai, pabėgėlių, kurie čia matė galimybių, įvertino krašto grožį, rado savo meilę arba prieglobstį.

Taigi, Amerikoje gausu tamsiaodžių, kreolų, metisų, kilusių iš Iberijos žydų, mišrūnų, ispanų, afrikiečių, tolukų, tlaskaliečių, lakandonų, cačilų (kilusių iš Santo Domingo de los Kolorado), italų, portugalų, graikų, vokiečių, austrų, kinų, japonų, prancūzų, amerikiečių iš Jungtinių Valstijų, kičių, mamių, miskitų, kunų, čia gyvena ir daugybė kitų tautų atstovų iš viso pasaulio. Dauguma jų gyvena palei šį kelią, besidriekiantį per tris milžiniškus sausumos masyvus (1) – ir kiekviena tų grupių turi savo vardų, kaip apibūdinti tą, kurią europiečiai vadina Dievo Motina, Meilingąja Motina, Nesuteptąja Motina.

Palei šį kelią išsibarsčiusiuose kaimeliuose ji buvo pavadinta atsižvelgiant į tai, ką žmonės dirba ir kokia jų dvasia, tie vardai verčiami į kitas kalbas kaip Švelniausio kvapo kopalo Motina, Žibančių žarijų Motina, Penkių žvaigždžių Motina, Pirmosios saulės šviesos Motina, Motina, kuri suka Visatos būgną, Motina su palmės lapų sparnais, Motina Būgnas, Rausvoji vartų Motina, Sidabro Adata, Motina Šokantis Vėjas, Brangi kukurūzų sėklų Motina, o vienas mano mėgstamiausių kreipinių – Partizanų Motina.

Partizanų Motina yra vadovė visų mažų nepriklausomų drąsių sielų grupelių, kurios įsitraukia į nelygių jėgų pogrindinę kovą, norėdamos apsiginti nuo kur kas gausesnių, organizuotesnių ir dažniausiai vyriausybinių pajėgų, turinčių daug daugiau išteklių, pranašesnių priemonių ir norinčių pakenkti paprastiems žmonėms.

Visur Motina vadinama šventuoju vardu, kilusiu iš purvo... nes žmonės iš tiesų ir gyvena varganoje žemėje. Kiekviena grupelė ją suvokia kaip „savo“, nors ji priklauso visiems ir visi priklauso jai.

Palei Motinos kelio vingius gyvena ūkininkai, kurie turi savus garbinimo, meldimosi ir padėkos jai ritualus. Dažniausiai jie išdrožia tokią jos figūrą, kokią ją mato, tą statulą rengia ir puošia, išneša į lauką, kad ji matytų jų kančias, ko jiems trūksta, kokie jų

laukai, kad ji nukreiptų savo ir savo Kūdikio pagalbą *en puente* – tiesiai į taikinį.

Žmonės tiek vidumi, tiek išoriškai siekia ja sekti. Ji tampa jų gyvenimo vadove. Jie laiko ją savo gyvenimo centru. Žmonėms jos reikia, jie nori, kad ji būtų šalia, jiems stengiantis dorai gyventi, net jei aplink vyksta kariniai manevrai, žiauriausias karas ir įsisukusios politinio šmeižto kampanijos, veikiančios jų kuklų gyvenimą, nes dažnai nepaisoma pačių būtiniausių jų poreikių – jiems trūksta geriamojo vandens ir maisto ir jie nori būti apsaugoti nuo invazijos, nuo pražūtingų kėslų turinčių jėgų.

Kaip menininkai, aiškiaregiai ir šventieji žmonės žvelgia į Mūsų Motiną per daugybę įvairiausių prizmių, vienaip ar kitaip praturtindami kelis įprastus popiežių ir karalių „palaimintus" įvaizdžius, taip paprasti žmonės, gyvenantys netoli Panamerikos plento arba visai šalia jo, regi šį vingiuotą kelią kaip šį tą didingesnio, o ne vien kaip kelių šalių vyriausybių patvirtintą susisiekimo ruožą. Dažnai šį kelią jie laiko altoriumi.

Ūkininkai ir ūkininkės, apsirengę ryškiaspalviais juostuotais ir siuvinėtais drabužiais, pasidabinę baltų šiaudų skrybėlėmis, nuo kurių lieka strazdanėlių ant jų tamsių veidų, regėjo plentą kaip milžinišką puotos stalą, nes, be visų kitų dalykų, plento pakelės grioviuose jie plovė, džiovino ir rūšiavo savo javus, dovanas, kurias, jų manymu, jiems suteikė Mūsų Motina juos užtardama.

Jie vilko iš laukų kukurūzus ir guldė juos palei kelią, nuklojo šalikeles ilgomis pupų virkščiomis; kelis šimtus metrų pūpsojo didelės peruvinės anonos; rikiavo krepšius raudonų, juodų, baltų ir margų *frijoles, limónes, naranjas, y otros frutas* (pupelių, citrinų, apelsinų ir kitų vaisių) – derlių imant visi jie kėpsodavo pakelėse šalia daugumos kaimelių, tiesiai ant puikaus, ilgo kelio stalo. Pro šalį pukšintys bebaimiai automobiliai turėdavo staiga sukti į šalį, bumbsėti ir dunksėti aukštyn žemyn, kad šios krokų, rubinų ir žalių spalvų kaimo gėrybės, sukrautos ant raudono kelio, kuris po kiekvieno lietaus atrodydavo anglių pilkumo, nevirstų vaisių tyre ir daržovių koše.

Žemdirbiai minėjo kelią savo maldose ir ritualuose, ir savo mažuose votuose, kelias atsispindėjo liaudies menininkų nutapytuose šventuose paveikslėliuose, per juos visi jie dėkodavo Motinos keliui už malonę,

kad jiems suteikiamas toks nuostabus stalas, kad jiems leidžiama ant jo rūšiuoti, sukrauti, džiovinti ir valyti. Ir visa tai įmanoma tvyrant trapiai taikai ir nežinomybei. Motinos kelias visados šalia.

Šalia kiekvieno kaimelio mažais palmių lapų stogeliais palei kelią matydavai senutes liesomis rankomis, jos atrodė kaip Tolkieno Entai – vaikštantys medžiai. Senosios moterys segėdavo tamsiai mėlynais namie austais sijonais, jų palaidinukėse mirgėjo siuvinėtos persikų, oranžinės ir raudonos spalvos kinrožės, nuostabios, plačiai išsiskleidusios dvidešimties žiedlapių rožės, jų žiedai buvo susipynę su lapais ir paukščiais, ir dar dingojosi, kad eidamos senolės velka savo ilgas šaknis.

Tos senosios moterys buvo verpėjos, audėjos, abiejų Amerikų audinių ir siuvinių karalienės. Savo spindinčias žilas kasas jos puošė ilgais spalvotas kaspinais, kaip mergytės kaimuose, todėl net seniausios ir garbingiausios genties moterys atrodė nepavaldžios amžiui.

Viejas, senolės, Motinos kelią laikė vieta, kur galima išsiskleisti. Todėl čia jos išvyniodavo ilgiausius dar drėgnus tamsaus purpuro ir tamsiai raudonos, ir medžio žievės rudumo spalvos rietimus; tos medžiagos, kurias senolės atvilkdavo prie kelio, kadaise, kai jos pradėjo austi savo staklėmis, buvo tyriausio baltumo.

Tačiau dabar, įmerkusios tiek audinio, kad galėtų aprengti kone visą kaimą, į verdančius dažus, senosios moterys jį nudažydavo; vienus augalai nuspalvindavo geltonai, nuo kitų augalų, kuriuose buvo daug tanino, audinys įgaudavo švelnią rudą spalvą, kiti nuo vabzdžių syvų karštame vandenyje įgaudavo sodrią violetinę (o kartais senosios naudodavo ryškius anilininius dažus, kurių nerasi gamtoje ir kurių atveždavo koks nors keliaujantis prekiautojas); senosioms moterims tetrūko vienintelio dalyko...

Joms reikėjo vietos, kur galėtų ištiesti garuojančius rietimus, vietos kibirams ir begalinėms šalto, gaivaus vandens geldoms, kuriose reikėjo mirkyti audinį, kad įsigertų dažai. Joms reikėjo vietos, kur galėtų saujomis berti druską į tas geldas, kad audinys persiimtų reikiama spalva. O toji vieta, Motinos kelias, buvo puikiausias slenkstis tokiems darbams.

Vėliau tos senos moterys įnirtingai siuvinėdavo ilgus *huipils* (palaidinukes, siekiančias kelius), vaizduodamos visą Rojaus sodą, pas-

kui kaimelio moterys tuos nuostabius gyvus meno kūrinius vilkėjo kaip *trajes*, kasdienius drabužius. Joms tai buvo įprasta. O man, išvydusiai tokius puikius, spalvingus rūbus, regėjosi, kad prieš mane būtybės, virtusios pasakiškais plunksnuotais kecalkoatliais.

Vietiniai mini Motinos Kelią savo laiminimo ritualuose ir apeigose, dėkodami jai; nes daugumai jis buvo ne vien tik El camino *(tai yra kelias), bet taip pat ir* La carretere, *kitaip tariant, vežėja, tiekėja, toji, kuri žino, kaip stumti gyvenimą į priekį. Taigi, čia ne tik kelias, bet ir tiekimo ir perdavimo kanalas. Motinos Kelias buvo laikomas sielų gabentoju, sielų gydytoju ir maitintoju, tuo, kuris žino, kaip viskas turi būti. Ir visa tai įmanoma tvyrant trapiai taikai ir nežinomybei: Motinos Kelias visados šalia.*

Šis kelias, besidriekiantis per abi Amerikas, daugumai ne tik žemiškas, bet ir šventas. Juo važiuodama mąsčiau, kiek rankų prisidėjo prie jo tiesimo, kiek žmonių čia lenkė nugaras ir jį mynė kojomis – šis kelias Centrinėje ir Pietų Amerikoje buvo nutiestas ir tvarkomas dažniausiai priverstiniu būdu. Dažnai menkai tevertinami vietos genčių žmonės iš kaimelių vyriausybės buvo varomi jo tiesti. Prieš akis iškyla priverstinio darbo vaizdai: indėnai, apsirengę spalvotais tradiciniais genties drabužiais, kasa, rausia žemę kirtikliais, klūpėdami niveliuoja kelio sankasą, lygina ją trumpomis lentomis, vėliau ant akmenų pila kibirus pelenų ir dervos.

Kelias atsirado dėl sunkaus triūso ir rankų darbo, dėl to Motinos Kelias priklauso toli gražu ne vyriausybei. Jis priklauso tiems, kurių kaulai čia guli, ir Nuostabiajai Poniai. Daugybė žmonių trumputį savo nutiesto kelio ruožą pavadino savaip, išvertus tuos vardus, jie skambėtų daugmaž taip:

- Gailestingoji Motina, apsirengusi lietumi
- Ta, kuri pasilenkia iš dausų, kad apsaugotų pasėlius
- Obsidiano ašmenys: Ta, kuri prižiūri gausų derlių
- Ta, kuri spalvina audinius, kad žmonės būtų matyti iš Rojaus
- Toji, kuri perneša sielą per sienas
- Begalinis puotos stalas

Ji dar vadinama ir šiais vardais, apytiksliai bandžiau juos išversti: Motina Pasakotoja, Žodžių Karalienė (Meilė), Švelnaus Vėjo Kara-

lienė (Taika), Sparnuotųjų Karalienė, Angelų Sergėtoja, Žibantis Visatos Indas, Pirmoji Mokytoja, Aukso Audinys, Rojaus Arfa, Pirmoji Žvaigždė, Žvaigždė, kuri niekad nejuda, Gydanti Močiutė, Motina tų, kurie mato, Visų angelų Motina, Šventosios grūdų trintuvės Motina, Kukurūzų Motina ir dar yra daugybė kitų.

Visi šie vardai Didžiosios Moters ir jų klodai neišsenkantys keliaujant palei Motinos Kelią, kelią, kur galime ją sutikti įvairiausiomis aplinkybėmis ir būdais ir išmokti giedoti jos spindinčius vardus. Giesmėse minimi ir šie laiko išbandymą atlaikę vardai, pirmą kartą ištarti senose šventyklose ir paminėti bažnyčių raštuose, kurių aruodas, regis, taip pat begalinis:

Dvasios indas, Garbės indas, Paslaptingoji rožė, Aukso namai, Aušros žvaigždė, Ligonių sveikata, Nusidėjėlių gynėja, Nuliūdusiųjų paguoda, Motina geroji patarėja, Motina Dievo gimdytoja, Teisybės paveikslas, Išminties sostas ir Dangaus vartai.

Kad jau paminėjau Dangaus vartus, norėčiau jums pasiūlyti šią maldelę saugiai kelionei Motinos keliu:

MALDA KELIAUJANTIESIEMS MOTINOS KELIU

Nuestra Madre,
Dangaus vartai,
Vandenyno žvaigžde,
Kalnų soste,
Meldžiu, patikėk mane
savo Dykumos žvaigždės sūnui
ir užtark mane,
taip pat visus tuos, kuriems reikia pagalbos.
Palaimink mus ir išmokyk būti švelnius.
Palaimink mus ir išmokyk būti galingus.
Švelniai galingus.
Galingai švelnius.

Miela mūsų Moterie, apsirengusi Saule,
Mūsų Kely, kuriuo keliaujame,
Mūsų Motinos Kely, kuris mus neša...
Padeda, nukreipdamas kojas

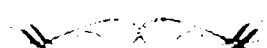
tinkama linkme,
rodydamas mums
nepakartojamus kelio ženklus taip,
kad geriausiai matytume
ir puikiausiai suprastume.

Prašau paversti mus matomais,
kai tai galėtų praversti.

Prašau paversti mus nematomais,
kai tik prireiks.

Ačiū, Madre Grande.
Aymen.
Aymen.
Aymen.

(ir mažoji moterie)

Atjaučianti viso to, kas gyva, jau
gimusių ir dar tik gimsiančių, Motina

KETURIOLIKTAS SKYRIUS

Gailestingumo Motina: padedanti atsigauti sukrėstai sielai

Atjauta po aborto: „Vaikai, kurių ji laukėsi, bet nesusilaukė..."

Sakoma, kad šimtas milijonų vyrų ir moterų per tūkstantmečius yra ryžęsi abortui. Kai kas teigia, kad tokių yra dar daugiau. Kai kas tuo netiki ir sako, kad mažiau. Tačiau iš savo darbo su žmonėmis patirties žinau, kad dauguma, pasukusių šiuo keliu, ne tik nesuvokė, kad yra ir kitokių galimybių, – jiems trūko ir palaikymo arba tas palaikymas buvo menkas, dviprasmiškas. Jie buvo gėdijami, žeminami ir atstumti. Dauguma jų nieko neturėjo.

Kai kurias moteris buvo apėmusi neviltinga panika ir dažnai jos nežinojo, kur, į ką ir kaip kreiptis pagalbos ar gero, išmintingo ir su meile duoto patarimo. Kai kurios moterys buvo atplėštos nuo gimtinės. Kai kurioms teko bėgti. Kitos buvo fiziškai sužalotos. Kai kurios iš tiesų buvo netekusios proto ir ryšio su savo kūnu. Kai kurios jautėsi esą nieko vertos. Pasmerktos. Buvo tokių, kurios norėjo tai ištverti vienos, nesikalbėdamos apie tai su kitais. Kai kurioms niekas neištiesė pagalbos rankos. O nemažai daliai kitų toji pagalba kartais buvo nesuteikiama tyčia, kartais iš naivumo, o kartais dėl kokių nors bukaprotiškų nuostatų, pavyzdžiui, „kaip pasiklosi, taip išsimiegosi", ir noro nubausti.

◀ ***Ex-voto:* „*La Mariposa:* Drugelių plazdėjimas, Naujo Gyvenimo Motina"**

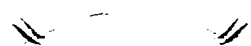
Dėl šių priežasčių daug sielų apsisprendė kamuojamos nerimo ar nevilties, priėmė tokį sprendimą, kuris tą akimirką atrodė geriausias, teigė, kad šitai, regis, bus protingiausia; kai kas rėmėsi praktiniais sumetimais, o kai kas taip apsisprendė apimtas siaubingos baimės ir netikrumo; kartais sprendimas buvo priimamas, nes šie žmonės buvo pamesti ir išduoti; kartais jie buvo žeminami kitų; arba jie buvo vienui vieni, neturėjo nei kokio artimo, nei turto, ir, nors juos supo daugybė žmonių, ryšiai su jais buvo menki.

Po aborto, visai kaip priėmus kitokius sudėtingus sprendimus, susijusius su gyvenimu ir mirtimi, žmonės dažnai kenčia. Dauguma tokio pobūdžio sielos žaizdų simptomų primena potrauminį streso sutrikimą, tai yra reakciją į didelį stresą ir prisitaikymo sutrikimą, kuriam būdingas liūdesys, apimantis atsidūrus šalia bevaikių šeimų ar moterų, kurios negali pastoti; arba šeimų, kurios ką tik neteko mylimo vaiko. Taip pat gali apimti ir nuobodulys, vengiama patekti į gyvenimo aplinkybes, kurios pernelyg primena liūdnus prisiminimus. Žmogui gali būti sunku jaustis vertingam įvairiais aspektais. Tokiems žmonėms dažnai būdinga menka energija ir jie sunkiai stumiasi gyvenime į priekį: taip nutinka dėl to, kad jie jaučiasi priblokšti to, kas nutiko, o šalia nėra žmonių, kurie tai pastebėtų, su kuriais būtų galima apie tai pasikalbėti ir iš kurių galėtum sulaukti patarimo, paguodos, supratimo ir taip susivokti, susitaikyti su nelaime. Žmogus gali nenutuokti, kaip atsigauti po ilgos vienatvės, depresijos, kaip atsikratyti jausmo, kad esi menkas ir apgailėtinas, kad kaskart nepultum teisintis ir gintis.

Gali apimti ir sąstingis, kai skausmingos patirties prisiminimai tarsi išsitrina iš atminties. Gali nutikti ir visiškai priešingai – žmogus taip aiškiai prisimena skausmą, kad jį tenka iš naujo patirti kasdien. Gali atrodyti, kad geriausiai skausmą padeda nuslopinti pastangos nuolat būti užsiėmus, užuot sąmoningai siekus kuo tikriausios ramybės, padedančios visiems šventiems aspektams – protui, širdžiai, sielai, dvasiai, ego ir kūnui – vėl sulipti į darnią visumą. Net jeigu žmogus ir tuomet buvo tikras dėl savo sprendimo ir dabar dėl jo neabejoja, tai dar ne visuomet nuslopina sielos ir dvasios reakciją, ištrina jautrius kūno prisiminimus. Tačiau, jei žmogus jaučiasi ramus, pagijęs ir nepaliestas tų įvykių, turėtume šitai gerbti.

Čia kalbu apie pagalbą tiems, kuriuos užplūsta gyvi ir pasikartojantys situaciniai skausmingi jausmai, susiję su vaiko netektimi dėl aborto. Skausmą gali sukelti reklama, filmai, garsai, kvapai, prisilietimas, skonis, įvairiausi pojūčiai, tarp jų ir sukilę dėl atsitiktinio žodžio ar susitikimo su kai kuriais žmonėmis. Gali užklupti rūpesčiai dėl sveikatos ar savisaugos, kai trokšti save tausoti, tas rūpestis kyla dėl skausmo, nulemto šio seniai arba neseniai priimto sprendimo. Žmogus gali pratrūkti rauda. Tai ne užsigrūdinusio, sutvirtėjusio žmogaus bruožas. Iš tiesų tai simptomai, bylojantys apie sužeistą dvasią ir sielos kančias, sielos, kuri, nepaisydama to, kas nutiko, su begaliniu švelnumu brangina gyvybę.

Dažnai burnojama, kad ta, kuri pasidarė abortą, nenusipelno nei pagalbos atsigaunant, nei rūpesčio, juk „kas padaryta – padaryta“. Viskas ne taip. Prarasta gyvybė yra prarasta gyvybė. Sužeisto žmogaus noras „gyventi toliau“, kai bandoma grįžti į vėžes per anksti, ir dar kai stokojama visiško supratimo ir atjautos, ištrina įvykio priežasčių ir reikšmės suvokimą iš psichikos gijimo būdų arsenalo.

Skausmą iš naujo gali sukelti atotrūkis tarp to meto, kai buvo priimtas sprendimas, mąstysenos ir kur kas brandesnio tikrojo „aš“ proto, kuriam būdingi kiti arba kitokie pamąstymai. Tačiau tos, kurios prarado kūdikį, nesvarbu kaip, turi teisę (kai kas pasakytų – net dvasinę pareigą sielai) prisiminti, gedėti taip, kaip jos to nori ir kaip joms to reikia, apsivalyti, dvasiškai susitaikyti ir atsigauti, nuoširdžiai kelti sau įvairiausius klausimus ir į juos atsakyti, pasakyti visą tiesą, susirinkti visas pažirusias tikrojo „aš“ daleles į visumą. Sužeistieji arba tie, kurie patys nusiskriaudė, turi teisę sulaukti pagalbos, leidžiančios atsitiesti, sulaukti gydančio, kupino meilės ir šventumo prisilietimo, nes kaip tik šie bruožai ir apibūdina žodį „žmogus“, žodžio „žmogiškumas“ esmę.

KAI TILDOMI PASAKOJIMAI, KAD REIKIA IŠSAUGOTI GYVYBĘ IR JĄ GYDYTI, GYVYBĖ ŽUDOMA

Aptarkime vieną reikšmingą pasakojimą, prieštaraujantį kai kuriems kultūros, kurioje gyvename, aspektams. Pernelyg dažnai kai

kurie visuomenės sluoksniai stengiasi mus išmokyti pro pirštus žiūrėti į visos gyvybės kančias. Smerkiamos kitų sielos, ir taip esame skatinami piktdžiugiškai vertinti kitus, kitaip tariant, smagintis, kai matome kitų kančią... taip elgtis nevalia. Priešingai, siūlau švelniai, bet ryžtingai vadovautis šiuo garbingu pasakojimu:

> Seniai seniai vienišas keliautojas, neturintis globėjo, buvo užpultas, siaubingai sumuštas ir paliktas mirtinai nukraujuoti šalikelėje.
>
> Pro jį visi praeidavo. Visi matė palaužtą sielą, tačiau paskubomis peržengdavo mirštantįjį, kad galėtų rūpintis savais reikalais.
>
> Du skirtingo tikėjimo kunigai gražiai krintančiais drabužiais matė vidury dienos kenčiantį vyrą, bet net šie pateptieji perėjo į kitą kelio pusę, kad išvengtų susidūrimo su vargšu ir nematytų jo žaizdų.

Tai senas pasakojimas apie kūnišką, dvasinį ir protinį sužeistojo apleidimą. Šio pasakojimo mintis – archetipinė pamokanti istorija (tokių aptinkame įvairiausiose kultūrose), kai tik vienui vienas žmogus atjaučiančia (ir sužeista) širdimi žengia žingsnį, kad padėtų kenčiančiajam. Šis biblinis pasakojimas „Gerasis Samarietis" kadaise buvo užrašytas marguose pergamentuose, jis daugybę šimtmečių vis dar laikomas vienuolynuose, bet tai ir mūsų laikų istorija, kokių kasdien aptinkame laikraščiuose ir internete: apie daugybę abejingųjų, kurie praeina pro sužeistąjį, apie tuos, kurie jo nė nepastebi, o vėliau labai dėl to gali gailėtis.

Kai kurie praeiviai naiviai nesuvokia, kad tokiu atveju reikėtų ką nors pasakyti ar padaryti. Kai kurie mano, kad čia ne jų reikalas. Kitiems kankinio žaizdos atgrasios arba nevertos, kad jas kas gydytų. Yra ir žmonių, kurie, vadovaudamiesi savo siaura, o ne platesne ir šventa pasaulėžiūra, nusprendžia nesikišti, nors padėti ir nebūtų sunku.

Štai kodėl svarbu nepamiršti šio reikšmingo pasakojimo apie gailestingą pagalbą kenčiančiajam. Jei jį ignoruosime, jeigu jis bus nukištas į archyvus ir neskleidžiamas gyvai iš lūpų į lūpas, nebus perduodamas sumanių pasakotojų, tų, kas turi dovaną gydyti, ir šventų žmonių, pasakojimas apie gailestingumą sielai žus. Taip žmonės,

kurie iš šio pasakojimo galėtų išmokti gerumo, skendi nežinioje, o sužeistasis šalikelėje vis silpsta, kol galiausiai miršta.

Iš savo širdies gelmių kreipiuosi į jūsiškę – kas perduos šias istorijas, kad ir kiti žinotų, kaip priklaupti ir padėti kenčiantiesiems? Kas papasakos istorijų apie tai, kaip žmonės, kurie anksčiau nematė, dabar praregėjo, ir patys gali dalytis nuoširdžia atjauta? Kas papasakos tokių istorijų, kad tiesa būtų perduota toliau ir visi sužinotų apie visišką to, kas nutiko, pripažinimą ir neapsakomą gailestingumą? Kas papasakos šias istorijas, kad sužeistasis galėtų pagyti ir vėl pakilti, nors ir randuotas, bet atsigavęs?

Kuris iš jūsų, kaip Gerasis Samarietis (beje, žmogus iš vienos labiausiai šiais laikais nekenčiamų genčių), priklaups ir sutvarstys nepažįstamajam žaizdas, kol kiti lyg niekur nieko eina pro šalį nekaltai nepastebėdami, kad reikia pagalbos, arba skubėdami, susimąstę apie savo reikalus ir dokumentus, neva jų pažiūros ir rūpesčiai, dėl kurių jie kur nors skuba, yra kur kas svarbesni?

Šio pasakojimo Samariečio širdis taip pat buvo sužeista – jis visą gyvenimą buvo menkinamas. Įsivaizduokite šitai mūsų laikais. Ar tarp mūsų nėra tokių, kurie menkinami už tai, kad paprasčiausiai jie tokie, kokie yra, arba vadovaujasi idealais, kurie spindi kaip milžiniška katedra jūroje, tačiau tie žmonės vis tiek žeminami, nes kiti nepajėgia jų gerumo pastebėti ir iš tiesų matyti.

Kad suprastumėte, kas per siela buvo Samarietis ir koks nuostabus buvo jo poelgis padėti sumuštam žmogui, įsivaizduokite štai ką: kokios nors tautos atstovą, tarkim, meksikietį imigrantą, neturintį reikiamų dokumentų, visų niekinamą, kuris, gatvėje išvydęs sužeistą ir visų ignoruojamą benamį, švelniai pakelia vargšą ir užsimeta tą sužeistą sielą ant pečių, nusvirduliuoja iki artimiausių nakvynės namų, išsitraukia sunkiai uždirbtus pinigus iš kišenės ir sumoka savininkui, kad įsitikintų, kad šis pasirūpins sužeistuoju ir jį pamaitins. Paskui imigrantas, pats neturintis padėties visuomenėje, patraukia savo keliu. Ir, kaip nutiko pasakojime apie Gerąjį Samarietį, vėliau šis paprastas imigrantas grįžta į nakvynės namus pažiūrėti, kaip laikosi sužeistasis, ir pasisiūlo padėti kuo tik gali, kad šis greičiau pasveiktų.

Štai koks tasai senas ir kartu šiuolaikinis pasakojimas apie Gerąjį Samarietį. Iš esmės jis išryškina tai, ką vadinu „nežlugusia širdimi“, kuri kaip Dievo malonė kai kam vis dar būdinga, nesvarbu, kokių

randų širdyje turi tasai žmogus. Ši istorija pateikia šventą praeivių pulko, kuris skuba pro šalį ir nė nemato sužeisto žmogaus, alternatyvą; galbūt nė vienam iš to pulko neteko gerais ir išmintingais būdais tvarkytis su savo kančiomis. Kai kas gali apsimesti nematąs žaizdų ir kraujo, nes jų akys nukreiptos ne į Rojų, o į tai, kaip juos vertina kiti Žemėje. Kai kas nenori – ir visiškai suprantama – patirti skausmingo bejėgiškumo, kuris kyla, kai negali atsukti laiko atgal ir padaryti taip, „kad viso to nebūtų nutikę". Kai kam tai gali atrodyti per sunku arba jie tikisi, kad laikas išgydys visas žaizdas ir be jokios pagalbos iš šalies.

Vieni praeiviai gali pasijusti pažeidžiami, tą akimirką neradę gero būdo, kaip suteikti tinkamą pagalbą, o ypač su meile, nenorint dar labiau pakenkti. Kiti nori pasirodyti apsimestinai ramūs matydami tokią padėtį, nes kartais patys vis dar kenčia arba nėra susitaikę (kūnu, protu, širdimi, siela ir dvasia) su savo pačių skaudžia patirtimi panašiomis aplinkybėmis, į kurias buvo pakliuvę neseniai, o gal ir daug anksčiau. Kai kurie tikisi išsilaikyti nesijaudindami ir gyvendami tokį gyvenimą, kai nesidairoma nei į kairę, nei į dešinę. Kai kas dėl savų priežasčių yra linkę neįsijausti į kito žmogaus kančias dėl prarastos brangios gyvybės. Yra daugybė priežasčių, dėl kurių žmonės nenori artimai susisaistyti su tais, kurie kenčia.

Grįžkime prie Samariečio istorijos; kas būtų nutikę, jei niekas nebūtų švelniai ir nuoširdžiai padėjęs nelaimės palaužtai sielai? Ar tuomet skriaudžiamas keliautojas neturėtų ko papasakoti? Neturėtų sielos, besirūpinančios nepažįstamojo gyvybe, patirties? Mes išmokstame skatinti kitus rūpintis Gyvybe, padėti jai, kai ji palaužta, pagydyti ir palaikyti Gyvybę taip, kaip kas nors kitas, kupinas begalinės atjautos, manė mūsų gyvybę esant vertingą ir brangią ir neleido mums nuskęsti.

Jei niekas nebūtų padėjęs sužeistajam, kai jam buvo blogai, jei niekas nebūtų švelniai nuplovęs jam žaizdų ir patepęs jų vaistais, jei niekas nebūtų ištiesęs rankos padėti jam atkurti prisiminimų apie jo paties brangios Gyvybinės Jėgos šventumą, tada kaip jis galėtų mokyti kitus, kad kaip tik to kiekvienas žmogus šioje žemėje nusipelno, kad visi gimsta su tuo švyturiu, rodančiu kryptį gyvenime.

Jei samariečiai nesustos padėti, kaip visa žmonija išmoks sustoti ir padėti dvasiškai sužeistai širdžiai?

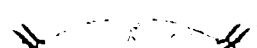
NE VIENU ARBA KITU, O IR TUO, IR ANUO – VISAIS REIKIA RŪPINTIS

Neabejoju, kad Budos Motina, Dievo Motina, Šventoji Meilės Dievo, *Jesu Cristo*, Motina ir Miriam, paslėpusi savo sūnų melduose ir taip jį išgelbėjusi, ir daugybė kitų didingų veikėjų, netikėtai aptikusios pakelėje sužeistą sielą arbą sielą, ištvėrusią abortą, skubėtų paklausti, ar nereikia pagalbos. Kiekviena jų savaip pasakytų: matau tave. Matau, kad tau skauda. Su širdyje rusenančia švelnia meile ir gailestingumu padėsiu tau viską suvokti, apmąstyti, pagyti.

Tačiau yra daugybė sielų, kurios mums rūpi, vis dar vaikštančių su žaizdomis, – tai sielos, kenčiančios dėl ankstesnio pasirinkimo, sielos, kurioms trūksta žinių, suvokimo ir atvirkščiai.

Jei šimtas milijonų yra apytikslis „sielų iš toli“ bandymų skaičius mūsų laikais pakliūti į Žemę (tačiau dėl kokių nors priežasčių joms vis dėlto nepavyko gimti), tada mums neapsakomai reikia bent dviejų šimtų milijonų gerųjų samariečių, kurie pastebėtų visus sužalotus taip ir negimusių vaikų motinas ir tėvus, visus tuos, kurie guli šalikelėse, tikrąja žodžio prasme sukrauti vienas ant kito.

Nesudėtinga sureaguoti pamačius kenčiantįjį, nebent žmogaus nuostatos, jam greitai linkstant kitą bausti, neleidžia nuoširdžiai šiltai meilei lietis iš širdies; nebent žmogus nenori pasilenkti, išklausyti, pabūti šalia, patirti tos kančios, pasidalyti našta, atrasti tiesą tikrojo supratimo purve. Negi taip sudėtinga *neignoruoti*, *negailėti* tvarsčių ir vaistų, *nesigriebti* suveltos logikos, nepagailėti pinigų ar kitokios paramos (1). Priešingai, visai nesudėtinga pamatyti apiplėštą ir sužeistą žmogų, pasirūpinti, kad tie, kurių žaizdos dar kraujuoja, sulauktų tinkamo prieglobsčio, kur galėtų visiškai nurimti ir pagyti. Yra šimtas milijonų prarastųjų, du šimtai milijonų liūdinčiųjų, tad verta paminėti, kad yra ir keturi šimtai milijonų senelių, kurių širdyse, praradus lauktą pirmagimį ar ir vėliau negimus lauktam vaikaičiui, žaizdos neužgijo visą gyvenimą. *Familiares*, giminės ir draugai, sužeisti aborto, retai kada pastebimi ar garsiai minimi.

Tačiau Mūsų Motina juos pastebi; Gailestingumo Motina pastebi visas sielas ir pasilenkia joms padėti. Ji nenusigręš nuo to, ką mato kaip švytinčią kiekvieno sužeisto žmogaus sielą, nes tie, kurie yra

susipažinę su jos gyvenimo istorija ir didžiausia jos netektimi, gali rasti aiškų analogiškų gijimo būdų žemėlapį. Šventoji Motina turėjo draugų, kuriems galėjo pasipasakoti ir sulaukti paguodos. Ji laikė savo mirusį Vaiką ant kelių, bendravo su juo, kalbėjosi, laimino Jį ir mylėjo. Pieta. Ji ne tik gyveno toliau – ji gyveno dėl jo ir su juo. Ji sukūrė mirusiųjų ritualą. Ji juos patepė, nešė, paguldė. Ji raudojo. Ji garbingai puoselėjo prisiminimus apie savo Vaiką.

Susitaikymas prasideda ir baigiasi tada, kai kuo nuoširdžiausiai pasakoma visa tiesa, tai leidžia jausmingai širdžiai plačiai atsiverti. Paskui dažniausiai prasiveržia raudų krioklys. Palaisčius ašaromis, žmogus ima augti, nes gyja tiek jo vidaus, tiek išorės žaizdos.

Žmogiškoji motina, atsisakiusi savo vaiko čia, Žemėje, turi žengti ir žingsnius, kurių neprireikė Šventajai Motinai, tačiau mylinti Motina tikrai bus šalia, ją drąsins ir prižiūrės. Gydymo reikia ne tyriesiems, šiems to nereikia. Jis skirtas tiems, kuriems jis būtinas. Be to, gyjama ne sparčiai ir akivaizdžiai, o zigzagais. Gydo paveiki malda, kupinas šventos meilės ir mokantis išklausyti žmogus, knyga, netikėtai įkvepianti minčių, ar suvokimas, ritualas, kuris prasmingas dvasiai ir sielai (2), ir visa tai atliekama kartu su švelnumu sau ir suvokiant savo Šventumą.

Gijimas neatsiejamas nuo patikimo žmogaus paieškų, žmogaus, su kuriuo gali kalbėtis akis į akį, kuris išklauso, yra kupinas gerumo ir atjautos dėl įvairių dalykų, kaip kiekviena moteris tai girdi / mato / jaučia, nepamiršdama, kad gailestavimas – gijimo pradžia. Gailestis ir ritualai apvalo protą, širdį, sielą, dvasią ir kūną, nes tai, kuo žmogus nuoširdžiausiai tiki, ką žino, supranta, yra kitas susitaikymo, leidžiančio surinkti sudužusias gyvenimo šukes į visumą, etapas. Ir nors randai vis tiek bus matomi, jie bus sugiję, neliks atvirų žaizdų, linkusių pasigauti užkratą. Visos žaizdos turi būti nuplautos, kitaip jos gali neigiamai paveikti visą žmogaus gyvenimą ir psichiką, kaip užkratas, įsimetęs į ranką, gali užkrėsti visą kūną.

KAI KAS SAKO, KAD ABORTAS – NIEKO BAISAUS

Galbūt kai kam jis tikrai nereikšmingas. Teko atvira širdimi išklausyti daugybę žmonių ir mąstyti permąstyti įvairiausias mintis „už" ir „prieš" abortą. Manęs nė per nago juodymą nejaudina nė vienos

šalies rėksniai, šūkautojai, neapykantos kupini gėdytojai, kurie stengiasi išmušti man iš galvos įsitikinimą, kad gyvybė yra brangi. Man nepatinka ir tie, kurie akivaizdžiai trokšta prisiimti nuopelnus, kad tik jie suvokia, kas yra Rojus ir kas jo nusipelnė, kartu pasmerkdami kitus savo įsivaizduojamam pragarui.

Užtat mane jaudina sielos, kurios norėjo atkeliauti į Žemę ir buvo įvairiausiais būdais užpultos pakeliui. Mane jaudina jų tėvai, kurie neapsakomai ilgisi tų prarastų sielų. Mano požiūris į motinas ir tėvus vaiko, kuriam buvo nelemta gimti ar kuris gimė, bet negalėjo čia likti, susiformavo, kai guodžiau sielvarto apimtas motinas, kurios troško vaikų, bet negalėjo pastoti; tuos, kurie bandė susilaukti vaikelio, tačiau jiems nepavyko – arba motina persileido, arba kūdikis mirė gimdant, arba šeima patyrė kūdikio ar vyresnio vaiko netektį. Skausminga patirtis: prisimenu sunkias rankas ir pečius tų, kuriuos nepaprastai slėgė našta dėl ištarto „ne" kūdikiui, bandžiusiam atkeliauti į šį pasaulį per jų kūną.

Per visus praktikos metus ir iš nuoširdžiausių pokalbių su žmonėmis, kurie pasakojo apie sielos kelionę, supratau, kad psichika nuolat kupina neišvengiamos meilės. Žodis „neišvengiamos" reiškia, kad mes esame „įkrauti" mylėti, kad galime bet kurią akimirką būti „paleisti" veikti su meile. Dauguma mūsų sukurti akimirksniu pajusti meilę, ypač pažeidžiamiems, gražiems, pakliuvusiems į bėdą, stipriems, įdomiems – visokiems. Kai kas sako, kad mes skiriamės nuo gyvūnų gebėjimu protauti, juoktis. Taip, sutinku. Tačiau čia dar ne viskas, veikiausiai mes esame vienintelės būtybės (gal dar reikėtų įtraukti ir šunis), kurioms būdingas įgimtas veržlus gebėjimas mylėti besąlygiškai iš visos širdies, ištikimai ir nuoširdžiausiai, iš visų jėgų ir kiekvieną akimirką. Atradę savąjį „aš", mylėti galime nepaprastai lengvai.

Tai, kad diduma žmonijos sutverta „meilei, pasirengusiai iššokti iš širdies ir viską apglėbti", dažniausiai ir sukelia skausmą, kai nauja gyvybė, kurią esame pasirengę mylėti, negali atkeliauti į šį pasaulį. Siela ir dvasia – mūsų psichika – negali lyg niekur nieko palengvinti skausmo vien dėl to, kad ego teisinasi: „Dabar netinkamas laikas, vieta, ne tas žmogus ir ne pati tinkamiausia akimirka." Per ilgus klinikinės praktikos dešimtmečius teko išklausyti daugybę sapnų, kurie padrąsina sielą pranešdami, kad kiekviena akimirka yra pati tinkamiausia naujai gyvybei. Jie padrąsina gyvybę teikiančią dva-

sią, gyvenančią kiekviename mūsų, pranešdami, kad nauja gyvybė – kasdien, kas akimirką, nepaliaujamai iš naujo gimstantis pasaulis. Taip sapnai padrąsina ir aukštesnį protą, pranešdami, kad visada „tinkamas laikas", nesvarbu, ką kužda ego ir racionalusis protas.

Peržvelgdami netikėtą ir neišvengiamą sielų kelionę į šį pasaulį, pamąstykite. Nedaug mūsų, gyvenančių šioje Žemėje, buvo ryžtingai suplanuoti. Dauguma mūsų tapome didžiule staigmena, mūsų tėvai nesijautė visiškai tam „pasiruošę". Regis, dauguma mūsų, prieš netikėtai atkeliaudami į Žemę, išvydome mažytę properšą, plyšį anapus egzistuojančio pasaulio saulėtekyje, ir pro jį praspūdome. Pasinaudojome proga, kad galbūt mums bus sukurtas kūnas, kuris galės vystytis ir gimti Žemėje. Tikrų tikriausiai buvome smarkios, ryžtingos ir pakiliai nusiteikusios mažos sielos.

Žmonės dažnai pajunta energingą mažą sielą, bandančią prasiveržti į šį pasaulį, tą naują gyvybę. Kai kas ją pajunta sklandant šalia, kai ji dar nemateriali, dar neužsimezgusi. Dauguma pajunta ryšį dar nė nepamatę gyvo vaikelio, jie jaučia paslaptingą apčiuopiamą giją iš raudono kraujo ir netikėtų ir ryškių prisiminimų arba per motinos širdies dūžius šmėkštelint amžinybei.

Šie ir kiti paslaptingi vaikų gimdymo, auginimo veiksniai retai kada minimi įvairių kultūrų, tarsi nėštumas tebūtų vien biologija. Anaiptol. Tai kur kas daugiau nei biologija, tai didžiausia paslaptis – nauja sąmonė stengiasi prasiveržti į šį pasaulį per daugybę sferų ir paliečia visus, su tuo susijusius.

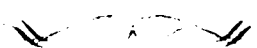
Taigi, guosti moterį ar vyrą, kad jie pamirš savo vaikelio netektį (nesvarbu, kaip jo neteko), – tai meluoti. Galbūt pasakyti, kad vaiko netektis dėl nelaimės, dėl spaudimo ar dėl kieno nors sprendimo neturės padarinių, kad jam nebuvo lemta gyventi, kad padėtis buvo pernelyg sudėtinga, – ir nieko čia „baisaus", kai kam šitai ir galėtų nuskambėti kaip tiesa. Taip, bet tai būtų tik pragmatiška tiesa. Tačiau egzistuoja aukštesnė santykinė Sielų ir Dvasių tikrovė, toli peržengianti žemiško pasaulio ribas, o netekus vaiko tas nepaprastas šventosios didybės ir stebuklo pojūtis, aplankantis staiga pasirodžius daug žadančiai naujai gyvybei, prarandamas.

Kai gyva būtybė netenka ją maitinančių ištakų, kitaip tariant, kai ji atitraukiama nuo didžiulės motinos ir tėvo meilės kupinos širdies,

daugumai sielų neegzistuos pragmatiška paguoda „jokio liūdesio". Dėl šių priežasčių sielos liūdesys tampa tikrove. Liūdesys užplūsta dėl „dvasios vaiko" netekties, jis juk stengėsi padėti motinai sukurti jam kūną ir trośko atkeliauti į šią žemę, o staiga sužinojo, kad jam nepavyks.

Iš dalies toks liūdesys apima dėl to, kad siela / psichika registruoja visus įvykius, visus žmogaus pasirinkimus. Siela / psichika prisimena viską, kas ištinka žmogų, o aukštesnysis protas visa tai pasveria; jis viską vertina taikydamas išmintingos sielos paramos ir ramybės standartus, nors ir pats ego turi nuolat tauškiantį protą, kuris taip pat viską vertina, tik kartais pernelyg baimingai, banaliai, bejėgiškai ar niūriai.

Tiesa ta, kad veiksmai, nulemti vien tik ego, nesitariant su sielos ir dvasios balsu, dažnai pamatuoti kreivomis svarstyklėmis, kurias valdo ne išmintingiausia ir mylinti vidinė ar atitinkanti gamtos tvarką kultūra, o tie, kuriuos labiausiai domina praktiniai sumetimai, socialinė inžinerija ar pastangos valdyti kitų gyvenimą, kad šis atitiktų menkus fasadinės kultūros lūkesčius, paremtus išankstiniu nuogąstavimu. Jiems nesmalsu, kokiu keliu ateina gyvybė ar kokių naujų kelių jai ateiti ir jai palaikyti dar būtų galima rasti. Jie ignoruoja šias galimybes. Kai su gyvenimu susiję sprendimai paremti baime (dažniausiai tai trumparegiškiausia psichikos funkcija), užuot vadovavusis kūrybiškiausiomis galiomis, suteiktomis kiekvienai šio pasaulio sielai gimimo akimirką, šiurkščiai ribojamas žmogaus gebėjimas matyti plačiau ir varžomos jo įžvalgos. Iš tiesų kiekvienas žmogus nusipelno išsamiausio, nuoširdžiausio ir jautriausio patarimo, kylančio iš širdies, iš Šventybės ir aplinkinių, kurie kupini švelnios meilės ir turi patirties, kaip perteikti savo išmintį.

Freudas rašė apie „mirties troškimą" (pasipriešinimą gyvybinei jėgai). Per klinikinę praktiką man teko su tuo susidurti: pacientai būdavo visko persisotinę, nusivylę, vangūs, nuvertinę save ir kitus ir nepaisantys nei savo, nei kitų gaivališkos kibirkšties, kūrybiškos ir gyvybę teikiančios vidinės jėgos. Tačiau, mano manymu, kur kas dažniau ir stipriau išreikštas mūsų „noras gyventi", kitaip tariant, mes nepaprastai vertiname gyvybę, stengiamės gyventi visais mums

įmanomais būdais. Gyvenimo trauka yra sauganti, rūpestinga, nors kartais pažeidžiama, vis dėlto apgaubta to, ką aš laikau tyra sielos meile – žmogiškąja Šventosios Motinos Tyrosios meilės versija.

Jos Tyroji meilė kyla iš Aukštesnės jėgos, kuri stengiasi pasiekti mūsų sąmonę visomis įprastomis ir neįprastomis galimybėmis mylėti. Netikėtas atsivėrimas tikrai, nekaltai ir grynai meilei dažnai paskatinamas gyvenimą keičiančių įvykių, o nėštumas – vienas ryškiausių tokių įvykių, *jei* tik ego nesijaučia priblokštas susiklosčiusių aplinkybių ir kultūra, taip pat kiti nespaudžia pernelyg smarkiai, kad sunkią akimirką užgožtų sielos ir dvasios balsus.

Kad ir kokie būna rezultatai, tiems, kas jautė poreikį švelniai saugoti daugybę naujos gyvybės formų, tai dažnai žymi skirtumą tarp išmintingos širdies, užmiglotos gyvenimiškos patirties (nors ne visada lengva priimti sprendimą tūnant apkasuose), ir šaltos širdies, kuriai kyla pagunda vadovautis vien mechaninėmis sąvokomis.

Nesu didelė optimistė. Neatmetu galimybės, kad moteris gali pastoti ją išprievartavus, kad pastoti gali bet kokia moteris: turtinga ir vargšė, protinga ir kvaila, fiziškai sveika ir ligota. Pažįstu besilaukiančių motinų, kurioms diagnozuotas paskutinės stadijos vėžys ir kurios kamuojasi – kas gyvens, jei išgyventi abiem nelemta? Nežinau, ar kada rasiu tinkamų žodžių apsakyti, kokią šventą tylą patyriau stebėdama jauną moterį, atsisakiusią chemoterapijos, nes kitaip būtų nužudžiusi savo įsčiose augančią gyvybę, ši nebūtų ištvėrusi baisių chemikalų. Jos nuostabi mergytė gimė sveika ir beveik laiku, o motina netrukus iškeliavo anapus kupina neapsakomos laiminančios meilės šiai mažytei naujai gyvybei. Ši istorija apie sunkų kelią, kuriuo teko keliauti daugybei mano pažįstamų motinų ir tėvų, nusipelno paminklo, apkaišyto sudriskusiomis amžinai plevenančiomis maldų vėliavėlėmis.

Teko susidurti ir su motinomis, priėmusiomis kitokį sprendimą savo vieno, trijų ar penkių jau turimų vaikų naudai. Reikėtų paminklo „Tiems, kurie priėmė sunkiausius sprendimus". Man teko klausytis besilaukiančių motinų, priklausomų nuo narkotikų ir dėl to kenčiančių. Nėščių motinų kalėjimuose, kurios vėliau, tą pat akimirką, kai jų kūdikiai išvys dienos šviesą, bus nuo tų kūdikių negailestingai atskirtos. Per savo gyvenimą teko išklausyti daugybę jaunučių ir vyresnių motinų ir tėvų, kuriems nėštumas buvo labai netikėtas ir jie nepaprastai bijojo, kad nuvils savo tėvus, kad tai sužinojusi ben-

druomenė juos atstums, jiems dingojosi, kad jų nėštumas dėl vienokių ar kitokių priežasčių neleistinas.

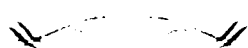
Taip pat teko kalbėtis ir su tokiais, kurie teigė, jog jiems nė motais, kad netikėtas nėštumas bus nutrauktas. Tačiau tyliai ir ramiai su jais pasikalbėjus dažnai paaiškėdavo, kad ir jiems vis dėlto tai svarbu, tik tuo pat metu jiems reikėjo gydytis kitas gilias žaizdas. Teko pažinti ir tokių tėvų, kuriems tiesa buvo atskleista po laiko, bet jie galėjo pareikšti vienokią ar kitokią savo nuomonę, nesvarbu, ar jai buvo pritarta, ar jos buvo nepaisoma.

Štai kodėl, žinodama, kokiais įvairiausiais sunkiais keliais daugeliui teko eiti, vis dėlto tikiu, kad visi nusipelno gailesčio ir supratimo, nusipelno, kad būtų išgirsti ir išklausyti, kodėl taip pasirinko ir priėmė vienokį ar kitokį sprendimą, nusipelno, kad būtų įsijausta į sudėtingą tuometinę jų padėtį ir troškimus, kad būtų suprastas jų ramybės ir sutarimo tarp proto, širdies, sielos, dvasios ir kūno ilgesys. Žmonių, kurių daliai teko sunkūs išbandymai, ramybės troškimas yra sielos šauksmas, sielos, trokštančios pagyti ir pasveikti, prisimenančios, kad rūpinimasis sveikata apima ne tik kūną, o ir proto, širdies ir dvasios, aplinkos ir visos mūsų visuomenės poreikius.

Beveik visur, kur tik teko nukakti, mačiau daugybę vaikų, kurie atkeliavę į šį pasaulį buvo apleisti, jų gyvenimas virto košmaru – jie buvo išnaudojami, su jais buvo nusikalstamai šiurkščiai elgiamasi. Šventoji Motina nuvedė mane į našlaičių prieglaudas Bukarešte ir Varšuvoje ir aš ne tik prisimenu – tiesioginė patirtis susipažinus su sužalotais vaikais buvo kur kas stipresnė ir asmeniškesnė, nei būčiau norėjusi, ji paliko mano širdyje gilų pėdsaką. Ir vis tiek žinau, kad reikia ištikimai kovoti dėl tikrojo savo „aš“, nes Gailestingumo Motina, daugeliui mūsų pažįstama kaip Šventoji Motina, visuomet šalia. Nesvarbu, kokiu vardu į ją kreipsimės, ji čia, su mumis, ypač pačiuose beviltiškiausiuose, niūriausiuose pasaulio kampeliuose, apie kuriuos sunku ir vargiai ar įmanoma papasakoti.

Tikrovėje ne viskas taip paprasta ir aišku, kaip kai kurie kartais mano, įkyriai aiškindami, kaip kas turėtų galvoti ar elgtis, kuo ir kodėl vadovautis. Kartais nėra tobulų atsakymų. Kartais atsakymai net labai bjaurūs. Kartais sunku suprasti, kokia kryptis mums rodoma. Kartais atrodo, kad jokio kelio nėra, bet vis tiek matau, kad Palaimintoji Motina teigia gyvybę ir teisingumą. Dabar ir visados, ir per amžius. Todėl ji ir vadinama Motina Gerąja patarėja.

Kai kas purkštauja ir sako: „Ką ji dėl manęs padarė? Nieko. Mano bėdos vis dar tokios pat siaubingos. Mano gyvenimas vis dar apgailėtinas, neturiu jokio pasirinkimo." O tada ji sušnibžda šventus ir beprotiškus žodžius, kuriais, esu tikra, galime pasitikėti visa siela ir dvasia: *Aš su tavimi. Aš visada su tavimi. Matydama taip, kaip matau aš, girdėdama, kaip girdžiu aš, elgdamasi taip, kaip elgiuosi aš, rasi savąją išeitį.*

Mano pirmieji žodžiai tiems, kurie kreipiasi, – motinai ir tėvui, besilaukiantiems, „ego akimis, neplanuoto, jiems aukštesnės jėgos suplanuoto" kūdikio, arba tėvams, arba seneliams, kurių dar gan jaunos atžalos arba jau turinti nemažai metų dukra netikėtai pastoja, – yra tokie: „Nepulkite į paniką. Kvėpuokite. Teišlieka jūsų širdis rami ir protinga. Mąstykime, ne tik jauskime. Išgirskime visus balsus."

Siūlau, kad, atsižvelgdami į religinius savo įsitikinimus, susitelktume į ramybę teikiantį aukštesnės jėgos poveikį. Daugeliui tai yra arba gali būti Gailestingumo Motina. Taip galime paskatinti kiekvieną su tuo susijusį žmogų skirti laiko dvasiniams, o ne vien pragmatiškiems apmąstymams, pakankamai laiko, kad būtų galima kreiptis į kitus patarimo, globos ar paramos, ieškoti ne vien šeimos pagalbos, jei to reikia. Turime pakankamai laiko prisiminti, kad daugeliu atvejų nėštumas retai būna „tobulas": su tobulu partneriu, turint užtektinai finansų, sulaukiant tobulo bendruomenės palaikymo; žmogus gali susikurti tokį aplinkinį pasaulį, kuris ateityje jį palaikytų, taip kaip vaisius kuria mažą savo kūnelį motinos įsčiose.

Tiesa, kad mažylis, bandantis atkeliauti į šį pasaulį, pakeis kito žmogaus gyvenimo trajektoriją. Taip pat tikėtina, kad nauja gyvybė, jei tik tėvai į tai atsižvelgs ir tai leis, nepaprastai praturtins jų gyvenimą, nors prieš akis laukia kelios sudėtingos užduotys; nors ir teks susidurti su daugybe įvairiausių iššūkių.

Kaip autorė ir poetė, kartais kreipiuosi į šimtus, o kartais tūkstančius žmonių vienu metu. Scenoje per įvairius renginius ar baigiantis vakarui kartais užsimenu apie abortą ar netikėtą kūdikio netektį ir

kviečiu tuos, kuriems įdomi ši tema, pasikalbėti su manimi po renginio ir kartu pasimelsti.

Nemažai žmonių lieka ir dažnai apprauda brangiausios savo meilės, smurto, netekties istorijas: padėtį, kai nebuvo kito pasirinkimo; patirtą žiaurumą, atstūmimą, išdavystę, gėdijimą, kai desperatiškai reikėjo palaikymo, o meilės jie stokojo. Daugelio žaizdos vis dar būna neužgijusios, nesvarbu, ar atsivėrė vos prieš savaitę ar prieš kelis dešimtmečius.

Palaimintosios Motinos padedama tą trumpą akimirką galiu jiems palengvinti širdį slegiančią naštą – šiek tiek mums reflektuojant, taikant prasmingą ritualą, taip jie sulaukia daugiau supratimo ir pagalbos. Kartais, nors drauge praleidžiame itin mažai laiko, galiu gydančiais vaistais patepti dvasines ir psichines žaizdas. Galiu palaikyti Gyvybę, gyvybę to, kuris stovi priešais mane, ir palaikyti dvasią ir sielą to, kuris troško atkeliauti į šį pasaulį per šio žmogaus kūną.

Suvokiu, kad tam, ką siūlau, stipriai prieštarauja mūsų kultūros atstovės, rėžiančios kalbas daugybėje reikšmingų susibūrimo vietų. Kai kurios jų, stovėdamos scenoje, prisipažįsta pasidariusios abortą ir dėl to visiškai nesigailinčios (kartais apie žmonos abortą pasakoja vyrai). Tenka patikėti, kad esama ir tokio požiūrio. Kai kurios didžiuojasi tuo, kad pasidarė abortą ar net kelis, ir skatina moteris auditorijoje atsistoti ir viešai prisipažinti, kad taip pat jį buvo pasidariusios, netgi siūlo tuo didžiuotis. Galiu suprasti ir tokius atvejus ir tokio požiūrio esmę. Kelios moterys man parašė, kad jeigu abortą galėtų darytis vyrai, jis greitai taptų sakramentu. Manau, ir tokio požiūrio priežastis galiu suprasti.

Tačiau mano pačios supratimas ir tai, į ką dažniausiai kreipiu dėmesį, yra kitoks. Neturiu tikslo užsitraukti žmonių rūstybės, tačiau kartais kai kurių iš jų užsitraukiu – tų, kurie labai rizikuoja nesigilindami į tai, kas slypi už aborto, į žaizdas, kurios lieka po tokio sprendimo, kurie nesupranta, kokia sudėtinga padėtis sielai gali tapti nėštumas. Yra daugybė žmonių, manančių, kad tik moterys atsakingos už nėštumą; mano manymu, tai tas pats, kas sakyti, kad Sekvojų nacionalinis parkas nebuvo pasodintas, o užaugo iš fėjų dulkių (3). Kad ir kaip būtų polemizuojama, manau, kad *kiekvieno* realijos, ypač sužeistų žmonių, patyrusių vaiko netektį dėl aborto, nusipelno pagarbių ir kilnių apmąstymų bei galimybių.

MAŽYTIS GYDANTIS GAILESTINGUMO MOTINOS PRIEGLOBSTIS

Jūs taip pat galite sukurti paprastą gydantį prieglobstį sužeistiesiems. Aš tokią veiklą pradėjau prieš keturis dešimtmečius, norėdama padėti atsitiesti visiems, kas kenčia dėl tokių netekčių. Štai asmenine mano patirtimi pagrįsti įrodymai. Jei skaitiniams ar paskaitai artėjant į pabaigą užsimenu (saugioje aplinkoje) apie traumą po aborto, likusių moterų ir vyrų (tai yra tų, kurie domisi ir / arba dėl įvairiausių priežasčių sielvartauja) būna gerokai daugiau nei tų, kurie man minėjo nejaučiantys jokių aborto padarinių. Net jeigu kam toks žmonių grupavimas, nepatvirtintas jokiais tyrimais ar statistika, ir juokingas, vis tiek manau, kad tie, kas lieka paskaitoje, ir yra sužeistos ir užmirštos sielos.

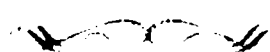
Manęs neapleidžia nuojauta, kad jei į kitų sielvartą žvelgtume pagarbiai ir tai taptų norma, būtų kur kas mažiau atvejų, kai naujai gyvybei užkertamas kelias į šį pasaulį, taip pat būtų puoselėjami stipresni šeiminiai ir socialiniai ryšiai, galintys pasitarnauti naujai gyvybei tokiais būdais, kokie dar neegzistuoja arba varganai taikomi (arba pamirštami ir jiems neskiriamas finansavimas). Tačiau tam reikia daugiau tikrų pasakojimų, kas nutinka, kai kas nors neleidžia veržliai gyvybei atkeliauti į žemę.

Todėl, kai su keliomis arba daugybe sielų, kentėjusių ir patyrusių netektį, susirenkame tylioje erdvėje, išties primenančioje sielos darbo kambarį, į visa tai žvelgiu anaiptol ne iš viešų pozicijų. Aš įžengiu į mažytį kampelį paslaptingo ir švento pasaulio, nuspalvinto netekties po aborto ar persileidimo. Čia buvo pralietas kraujas, tvyro nepaprastas sielvartas. Čia nėra lengvų ir aiškių atsakymų, bet ir čia nuolat susiduriu su troškimu susitaikyti ir tokiomis nuoširdžiomis pirmosiomis akimirkomis pirmiausia šaukiuosi Mūsų Motinos, kad ji būtų kartu su mumis. Dažnai vien šis kvietimas atveria šarvuotas daugumos susirinkusių širdis ir iš žaizdos išbėga susikaupę pūliai.

Laikui bėgant tapau nare to sambūrio, kurį vadinu „randų klanu"; jame įsitvirtinau dėl įvairių priežasčių: ypač dėl to, kad buvau keikiama, išjuokiama, apkalbama su neapykanta; ant manęs buvo rėkiama, kai susiklosčius aplinkybėms bandydavau paaiškinti, kad gyvybę laikau šventa, buvo net spiegiama, – vis dėlto turiu prisipažinti, kad mano požiūris į kenčiančius žmones šalikelėse susiformavo prieš daugybę metų. Aš dirbu darbą, kurį pradėjau prieš daug de-

šimtmečių, nuolat ieškodama išteklių ir paramos, kad galėčiau tesėti pažadą ir toliau veikti kaip tyli gyvybės sergėtoja.

Štai, atversiu nedidelį langelį, kad pamatytumėte, kaip prie mano požiūrio prisidėjo viena nepaprastai gailestinga moteris, kuri tikrai saugoma *Nuestra Señora* mantijos... moteris, patyrusi daug abortų.

Prieš daugybę metų, važiuodama į Čikagos O'Hero oro uostą, prisėdau šalia nedidukės pagyvenusios moters. Jos akiniai buvo milžiniškais stiklais, šie dengė ne tik jos akis – ir skruostus. Ta moteris buvo Gwendolyn Brooks – buvau skaičiusi jos darbus, nors asmeniškai nebuvo tekę susipažinti. Ji buvo Ilinojaus valstijos poezijos laureatė, ją buvo galima vadinti poete, rašančia žmonėms. Ji rašė apie tokius kaip mes – žmones iš purvo, stiklo duženų ir išdidžių sapnų.

Buvau ne kartą skaičiusi panelės Brooks eilėraštį „Motina“. Šis eilėraštis mane įaudrindavo ir man labai daug reiškė, mat sulaukusi aštuoniolikos koviausi kaip laukinė katė, kad nebūčiau prievarta ar gėdinant įkalbėta pasidaryti abortą. Man pavyko išnešioti savo kūdikėlį, tačiau, kaip netekėjusi ir vieniša motina, buvau priversta nuostabų savo pirmagimį atiduoti.

Tasai eilėraštis buvo itin svarbus kitoms vienišoms motinoms, kurioms jį perskaičiau, nes jos taip pat buvo šiurkščiai verčiamos atsisakyti savo vaikų – jos gyveno vargingai, dažna buvo menkai išsilavinusi, nėščios jos nesulaukė palaikymo, jomis niekas nesirūpino, dažnai jas išduodavo ir apleisdavo net jų šeimos ir jos buvo verčiamos atsisakyti savo pirmagimių net jas gąsdinant.

Vienas šio eilėraščio sakinys mums buvo itin gyvas ir skaudus, tai buvo rauda, dejonė, tokia kaip mūsų aimanos. Mūsų raudos skambėjo kaip Rachelės, kurios po nekaltųjų skerdynių „niekas jau nepaguos“, aimanos Ramoje.

Štai toji poetės eilutė: *Prisimeni vaikus, kurių laukeisi, bet nesusilaukei...*

Tai buvo apie mus. Mes visa širdimi prisimename savo vaikus, nors ir vyresni žmonės, įskaitant daugybę tų laikų religingų Bažnyčios atstovų, primygtinai aiškino, kad mes juos „pamiršime“.

Akivaizdžiausias melas. Mes nepamiršome. Nė trupučio. Mes viską prisimename šventa meilės širdimi. Mes niekuomet nepamiršime vaikų, kuriuos „turėjome", nešiojome, glostėme per pilvą, mylėjome, branginome, kuriems dainavome ir suteikėme vardus, su kuriais kalbėjomės, dėl kurių valgėme, kuriuos saugojome ir supratome kaip naują ir tikrą Gyvybę, kuriuos su baime, kartu ir meile per kančias pagimdėme „labdaros palatoje", dažnai nepalaikant antrai pusei. Mes, jaunos motinos, gimdančios pirmą kartą, dažniausiai tai darėme vienišos ir vienui vienos. Mums nebuvo lemta pasilikti savo vaikelių, brangiausių savo kūdikių. Mums nebuvo lemta pasilikti savo gyvenimo Meilės.

Dėl tų laikų realijų mums buvo skirta bausmė, kiekvienai jaunai ir dažnai vargingai besiverčiančiai motinai palikusi tokius pačius randus – visą gyvenimą trunkančią netektį ir visą gyvenimą negyjančias širdies žaizdas.

Pamiršti savo vaikus? Niekada! *Prisimeni vaikus, kurių laukeisi, bet nesusilaukei...*

Panelės Brooks eilėraštis apie prievartą atsisakyti savo vaiko ir moterų patirtį tragiškai netekus vaiko, bet iš tiesų jis yra apie jos pačios abortus.

Per visą tą dviejų valandų kelionę su panele Brooks kalbėjomės kone suglaudusios galvas ir nutarėme, kad kiekvienai išsilavinusiai širdžiai turėtų būti aišku: netekti gyvybės ir yra netekti gyvybės. Kad tokia netektis gali užklupti įvairiausiais būdais, įskaitant ir X faktorių, pavyzdžiui, netikėtos mirties ar persileidimo atveju niekas negali pasakyti, kodėl gyvybė „neprigijo" arba negalėjo likti su mumis žemėje.

Panelė Brooks buvo nepaprastai gailestinga ir gera. Nors tuo metu buvau jauna, vos pradėjusi trečią dešimtį, o ji buvo tokio amžiaus, kokio aš dabar, nors jos padėtis ir buvo kitokia nei mano, ji suprato, kad gyvybė yra Gyvybė ir kad gyvybės praradimas, negalėjimas prisiliesti prie brangiausio kūdikio, jo netektis kelia didžiulį sielvartą.

Kur kas anksčiau, nei kilo judėjimas prieš abortus, prieš tai, kai bažnyčios ėmė skatinti savo tikinčiuosius protestuoti ir smerkti moteris, einančias į sveikatos klinikas (nesvarbu, ar jos ten ėjo darytis aborto,

ar ne), dar prieš tai, kai žmonės ėmė mosuoti plakatais su prarastų kūdikių atvaizdais, poetė Brooks suprato sprendimo darytis abortą padarinius motinai, visai taip kaip kūdikiui gimus priverstinai jį atiduoti kitiems, visai kaip ir patirto persileidimo, kai netenkama ilgai laukto kūdikio, padarinius.

Ji rašė apie tai, ką mes suvokėme visa savo esybe: kad šis vaikelis, išplėštas iš savo prieigų į gyvenimą, yra ir buvo pati Gyvybė, palaiminta, kūrybiška ir kupina meilės, ir kad visa, kas brangiausia, buvo sugriauta, kai šiai gyvybei buvo pasakyta „ne“, kai ji prievarta buvo atskirta arba paslaptingai žiauriausiomis priemonėmis atplėšta nuo mylinčio šaltinio. Mes tai supratome ir visą gyvenimą nešiojomės savo, švenčiausiose motinų, širdyse.

Panelė Brooks leido visus šiuos ilgus metus įvairiausiais būdais cituoti jos eilėraštį, kad padėčiau kitiems praregėti ir pagyti netekus vaiko. Tai stipriausias, tikriausias, nė kiek nepagražintas man žinomas kūrinys apie pasirinkimą, kuris sukelia visą gyvenimą trunkančias kančias – nes dažniausiai šalia nėra nė vieno, kas tau padėtų. Nė vieno. Arba tokių buvo per mažai. Arba jie netikėjo. Tikinčiųjų taip niekada ir neatsirado.

Jos eilėraštyje, parašytame 1945 metais, kaip ant delno vis dar neišspręstos panelės Brooks bėdos praėjus daugybei metų po aborto; neatsakyta į jos dvasinius klausimus, nes tą akimirką neatsirado nė vieno, kas jai padėtų, nė vieno, kas jai atsakytų (o tokių klausimų vis dar kyla). Ir daug vėliau po visko, kas įvyko, neatsirado nė vieno, kuris padėtų jai pagyti, padėtų jos nepaprastai nuoširdaus sielvarto apimtai sielai nešiotis sunkų ašarų Kūrėjui indą.

Ne veltui poetai ir jų poezijos skaitytojai dažnai sako: „Poezija išgelbėjo man gyvybę“, nes dažnai tuščias lapas yra vienintelis, kuris klausosi sielos kančių, šis vienintelis mažytis balto popieriaus indas sugeria ašaras, vienintelis išklauso tavo istoriją ir nenueina šalin, vienintelis, kuris visas smulkmenas priima švelniai ir nesmerkdamas.

MOTINA (4)

GWENDOLYNA BROOKS

Abortai neleis tau pamiršti.
Prisimeni vaikus, kurių laukeisi, bet nesulaukei,
Drėgni maži gumulėliai su keliais plaukeliais arba beplaukiai,
Taip niekad oro ir neįkvėpę dainininkai ar darbininkai,
Jų niekuomet neapleisi ir neužgausi,
Nepapirksi saldainiu, netildysi.
Neištrauksi čiulpiamo nykščio,
Nevaikysi apsilankančio vaiduoklio.
Niekuomet jų nepaliksi, bandydama suvaldyti atodūsį,
Pažvelgt į juos besotėmis savo motinos akimis neatsigręši.

Girdėjau balsus savo silpnų nužudytų vaikų,
Kai stūgavo šiaurys.
Apsisprendžiau. Raminau
Savo blankius mažutėlius prie krūtinės, kurios jie niekada nežįs.
Tariau, Mielieji, jei nusidėjau aš, jei atėmiau
Iš jūsų laimę
Ir jūsų nesunokusį gyvenimą,
Jei pagrobiau gimimą jūsų ar vardus,
Vaiko ašaras tyras ir žaidimus,
Įsivaizduojamą ar tikrąją meilę, jūsų triukšmą, santuoką,
Skausmą ir mirtį,
Jei užnuodijau jūsų gyvenimo pradžią,
Patikėkite, net apgalvojus nedariau to tyčia.
Nors ko gi man verkšlenti,
Verkšlenti, kad kiti – ne aš – nusikalto?
Juk, šiaip ar taip, jūs negyvi.
O gal tiksliau sakyti, kad
Taip ir negimėt.
Nors veikiausiai taip sakyt irgi
Klaida: ak, ką man daryt, kaip ištart šitą tiesą?
Jūs gimėt, turėjot kūną, mirėt.

Tik niekad taip ir nenusijuokėt, planų nekūrėt, nė verkt jums neteko.

Patikėkit, mylėjau jus visus.
Patikėkit, pažinojau jus, nors ir truputį; ir mylėjau, mylėjau jus Visus.

Taigi čia, šiame mažame pasaulio kampelyje, toli nuo klegesio ir kalbų, kas klysta, kas teisus, toli nuo visų konferencijų, rengiamų korporacijų ar vyskupų religine ar kitokia tema, kuriose, deja, jokia moteris *La que sabe* („kuri žino“) nepageidaujama ir negali pakalbėti, ir pamokyti tų, kurie gali taip ir nesuvokti intymių gimdymo smulkmenų – tiek žemiškųjų, tiek sakralių; čia, toli nuo sekuliarios kultūros, kur mikrofonas duodamas tik vis tiems patiems seniems tranams, besitaškantiems nuspėjamais žodžiais ir kupiniems agresijos, bet ne pažangaus mąstymo sielos labui... toli nuo rėksnių ir tų, kurie žodžiais puola nuo šaligatvių, toli nuo žmonių, kurie siurbia energiją šaukdami ant tų neva nuodėmingųjų, toli nuo tų, kurie patys susipainioję, nes rėkia apie ištikimybę savo dvasiniams principams, o kitas sielas niekina...

Rašydama šį skyrių vis mąstau, kaip rasti būdą perduoti viską, kas gydo, perduoti, kad visa tai gali būti kuo tiksliausiai atkurta, tačiau šią akimirką, deja, tegaliu pasiūlyti dar nesutvarkytą medžiagą, kuri, esu tikra, yra drąsi tiesa – *ovarios y cojones.*

Nors niekada nesidariau aborto, ryžtingai pasipriešinusi jo išvengiau ir pasprukau nuo tų, kurie vertė mane per abu mano nėštumus jį pasidaryti, aš kuo puikiausiai galiu suprasti, kokį sukrėtimą patiria tokia moteris. Kai žmogus skatinamas tikėti, kad jis / ji negalės auginti vaiko ar pats renkasi tokį sprendimą dėl savų priežasčių, tas sukrėtimas užvaldo ir širdį, ir sielą. Šitai patyrusiems žmonėms reikia mūsų globos ir palaikymo.

Dabar tegaliu pasakyti viena: mūsų įžvalgos, tikslumas ir drąsa nuosekliai ir kuo dažniau pasakoti istorijas apie tokį gyvenimą paskatins vis daugiau atjautos kupinų širdžių drauge su mumis žengti į priekį ir garsiai prabilti.

Tie, kas patys tai patyrė ar su tuo vienaip ar kitaip susidūrė, tačiau nebuvo skatinami kalbėti arba buvo nutildyti, kai bandė reikalauti humaniško ir nuoširdaus elgesio su visomis motinomis, kurios kada

nors laukėsi sunkiomis aplinkybėmis, dar turi daug ką pasakyti aborto ar persileidimo sukeltų sielos žaizdų tema.

Net jei bijome ar nerimaujame kalbėdami apie tai, ką mums teko matyti, ir pasakodami savo istorijas, tikiu, kad galime žengti šį žingsnį į nežinomybę, nors kadaise ir buvome nepaprastai gėdijami, saikdinami tylėti ir panašiai. Mes galime prabilti, nes jaučiame, kad tai teisinga, nes taip galime nors vieną sielą išvaduoti iš kančių kalėjimo, atgaivinti dar vieną sielą, kuri pajėgs atsitiesti ir sveika išmintingai gyventi šiame pasaulyje.

MŪSŲ GAILESTINGOJI MOTINA

Atsimenate? *Memorare* maldoje, kurioje kreipiamasi į Mergelę Mariją, yra eilutė: *Dar niekada nė vienas, kuris ieškojo tavo globos, meldė tavo pagalbos ar ieškojo tavo užtarimo, neliko neišgirstas.*

Tai vieni gražiausių kada nors užrašytų žodžių, nes Gailestingoji Motina taip vadinama todėl, kad ji niekada nemenkins, nesmerks ir nenusigręš. Ji niekada jūsų neatstums. Visus, kurie yra sužeisti ir palikti šalikelėje likimo valiai, skatinu ieškoti tokių žmonių ir angelų žemėje, kurie seka jos pavyzdžiu, nes tai ir bus pagalba jums, taip jūs pagysite. Jie jus priims, o jūsų siela ir dvasia vėl pasveiks. Kai Gailestingumo Motina šalia, niekada neišblės nuoširdžiausia meilė Gyvybei – jų, mūsų, jūsų.

...karšta malda, kurią siunčiu tau su raudomis, Dievo Motina!
Ir iš visų jėgų sviedžiu savo rožinį per bangas...
tam, kad Mergelės lasas pakibtų ore...

O Mano Motina, prašau padėti nepažįstamajam
išsilaikyti virš vandens,
kol jis sulauks pagalbos.

PENKIOLIKTAS SKYRIUS

Mūsų Motinos lasas... gelbstintis gyvybę

Skęstantis vyras

SKĘSTANTIS VYRAS

Vaikystėje susiduriame su įvykiais, kurie būna siaubingi ir paslaptingi. Jie gali būti ir tokie, ir tokie vienu metu. Prisiminimai apie tokią užtemimo akimirką ilgam išlieka sieloje net pasibaigus vaikystei. Tokios pagarbios baimės akimirkos tik įrodo, kad paslaptingas pasaulis gali nežinia kaip prasiveržti į žemiškąjį (arba atvirkščiai), dažnai taip padėdamas sušvelninti arba pakeisti beviltišką padėtį.

Kai kas baiminasi, kad, papasakojus apie mistinę savo patirtį, kiti pamanys, kad jiems atsisuko varžtelis. Tegul tie, kas taip mano, ir lieka su savo mintimis. Štai ką apie gydančią dvasią sakė močiutė: tiems, kas susiduria su paslaptimi, nereikia daugiau jokių įrodymų. Ir priešingai, nuolat kišami įrodymai neįtikins to, kas pats niekuomet nesikalbėjo su angelu, jeigu *La Morena* niekuomet nebuvo jo patikėtinė, ir to, kam neteko netikėtai iš tiesų pajusti dangiškumo skonio. Tegul gerumas ateina taip, kaip turi ateiti, tegul žmogus tai supranta taip, kaip tik jis sugeba, tegul jis žino, kad netikėta palaima – visuotinis dalykas, ne vien suteikiamas keliems išrinktiesiems.

◀ ***Ex-voto:* „Mūsu Motinos lasas: kad būtu išgelbėta gyvybė"**

ROKI GAPE SKĘSTANTIS VYRAS

Mes nėrėme ten...
tūkstančius kartų,
mes – mažos mergaitės,
pamėgdžiojančios kerinčių moterų nuotraukas
su plastikiniu „Brownie" fotoaparatu
pačiame akmenuoto
molo gale.

Sėdėjome ten, gaudydamos
saulėlydžio spindulius, vėso,
maudymosi kostiumėliai buvo šalti
kaip šlapias molis.
Stebėjome,
kaip išryškėja seklumos,
kaip juda pakrantės smėlis,
kaip viskas ir visi plaukia pasroviui.

Bet vieną dieną vyras,
nepažįstantis šių vandenų,
basomis nulėkė iki molo galo.
Mačiau jį mojuojant mažyčiam taškeliui
aukštai ant skardžio,
kažkam, kas jo nematė
ir nepamojo atgalios.
Ir tada vyras stačia galva nėrė žemyn
į raibuliuojantį ir viliojantį ežero vandenį.

Staiga iš mano lūpų išsiveržė karšta malda:
Dievo Motina! Sušukau ir iš visų jėgų
sviedžiau rožinį per bangas...
akimirką Mergelės lasas
sustingo ore.

Galiausiai vienišas gelbėtojas,
platus it keptos jautienos nugarinės gabalas,

galiausiai jis pažvelgė tolyn,
prisidengė akis.
Nulipo iš savo aukšto medinio bokšto
ir taškydamasis nulėkė į vandenį
ne plaukdamas, o kuldamas bangas,
bėgdamas vandeniu,
kad pasiektų nepažįstamąjį,
kuris plūduriavo
keistai pasukęs galvą.

Suaugusieji bandė nuvyti mus,
kad nematytume
nieko...
kai jau buvau pamačiusi
viską.

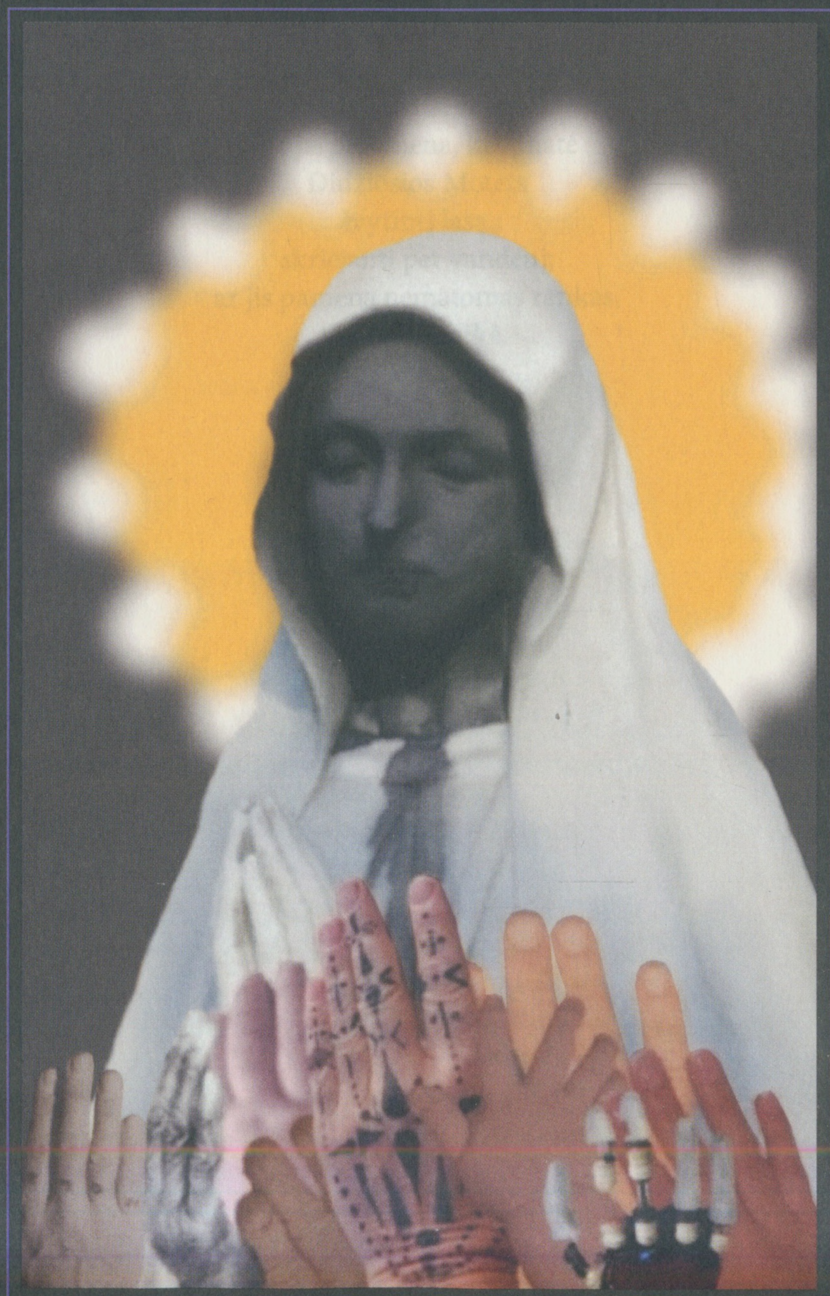
Ištemptas į krantą
ir paguldytas ant nugaros
nepažįstamasis vėmė.
Greitosios pagalbos vairuotojas
užpylė vėmalus smėliu.
Lūžęs sprandas,
paralyžius, kalbėjo žmonės.
Buvau paskutinė siela žemėje,
mačiusi šį vyrą bėgantį
abiem kojomis
paskutinį kartą gyvenime.

Ar nepažįstamasis vis dar susimąsto
apie tą dieną, praėjus penkiasdešimt penkeriems metams?
Aš nepamiršau jo grožio
nei maldos: *O Mano Motina, prašau padėti nepažįstamajam*
išsilaikyti virš vandens,
kol jis sulauks pagalbos!

Kai kas turėjo priversti gelbėtoją
pažvelgti tolyn
į vandenį.
Kai kas turėjo priversti jį nebesidairyti

žemyn į bokštelio papėdę
ir nebejuokauti su vyresnėmis
apačioje besimaudančiomis gražuolėmis.

Ar nepažįstamasis prisimena
tamsiaplaukį vaiką,
kvietusį jam pagelbėti
ir nesiliovusį šaukti?
Ar jis prisimena, kad matė
Didžiosios Moters
švytintį lasą,
skriejantį per vandenį;
ar jis pamena nematomas rankas,
kurios jį laikė
virš vandens,
kol atskubėjo pagalba?..

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS

Tvirtai įsikibti sielos

Dievas neturi rankų: guodžianti Marija, *Pésame* ritualas

Kam mums rankos? Teresė Avilietė teigė, kad Dievas jų neturi. Senoliai sako, kad rankos mums duotos tam, kad neštume, saugotume, guostume, gydytume ir drąsintume visą Kūriniją. Senuosiuose ritualuose, skirtuose Šventajai Motinai, prašoma uždėti rankas jai ant kūno, kad sopulingąją Motiną paguostume, apsaugotume, paskatintume, gydytume, kad padėtume jai vėl atgyti.

Šis ritualas skirtas ne tik Mūsų Motinai. Jis skirtas tam, kad pamokytų mus liesti vienas kitą, nes gali būti, kad vieną dieną būsime prislėgti ir ilgam įkalinti sielvarto kalėjime. Juk kiekvienas sutiks, kad kartais gyvenime būna akimirkų, kai atrodo, kad aplink šėlsta chaosas.

Durys į pragarą su trenksmu atsiveria, galingas vėjas bloškia mus atgal kaip atbulinė trauka po milžiniško sprogimo, didžiulės geležinės kalėjimo durys šaižiai cypdamos užsiveria. Netikėtai mes įkalinami žiaurioje nuosmukio duobėje.

Kopėčios neatlaiko mūsų svorio. Pakopos išlaksto į šalis. Mes šaukiame. Niekas šiame pasaulyje mūsų negirdi. Niekas neateina. Ir, gaudydami švelniausią šio pasaulio sielą ir dvasią, trenkiamės galva ant pačių aštriausių ir stačiausių uolų.

◀ ***Ex-voto:* „Dievas neturi rankų, išskyrus mūsų: *Las manos de la gente quien la ama,* Ją mylinčių žmonių rankas"**

Šis žiaurus nuosmukis kelia pavojų mūsų švelnumui. Jis gali priversti mus murmėti, kad ištversime tik užsigrūdinę, tik būdami kandūs ir rūstūs. Mes kovojame ne tik už tai, kad grįžtume į įprastą gyvenimą, kaunamės norėdami išlaikyti ir sielų saitus su didžiausiomis dovanomis, norėdami būti šalia Kūrėjo, kūrybinės jėgos ir tyrumo.

Kovojame, kad atsispirtume pagundai paaukoti švelniąją savo prigimtį. Kaunamės, kad netaptume leisgyviai ar nieko nejaučiančiais, neduodančiais, niekam neatleidžiančiais sustingusiais lavonais, kurie atstumia meilę ir jos teikiamas galimybes, kurie vadovaujasi baimės kupina širdimi, pykčio akimis, nejautria valdžios ranka ar viskuo iškart.

Taigi, nesame „traukiami", ne, mes velkami per ilgą, sodrią ir vienišą tamsą. „Traukti" – būtų pernelyg mandagus žodis. Mes velkami į vietas, kurios pernelyg ankštos, kad išsitiesęs galėtum pailsėti, esame verčiami keliauti pūslėtomis kojomis tokius atstumus, kurių neįmanoma įveikti per dieną, ir dažnai mums niekas neduoda aiškaus žemėlapio, kaip iš ten ištrūkti.

Mes nebyliai klupinėdami stumiamės į priekį, priimdami smūgius, kol galiausiai net nebebandome gintis. Svirduliuojame, klumpame, gulime bejėgiai, arti širdies ir proto mirties, sužaloti ir kraujuojančia siela.

KAD BENT KOKIA SIELA BŪTŲ ŠALIA

Tuomet netikėtai kažkas iš kaulų ir mėsos arba dvasios jėga ištiesia ranką ir švelniai ją uždeda ant mūsų, kad žinotume: kažkas, o gal Kažkas yra šalia mūsų. Galbūt šis žmogus, ši būtybė, ši angeliška jėga yra su mumis ir neleidžia mums būti vieniems tokiu sunkiu metu.

Galbūt tas prisilietimas tetrunka akimirką ir tada tasai žmogus, jėga, ta Gamtos būtybė mus apleidžia ir mes vėl liekame vieni. Tačiau tasai vienintelis nuostabus prisilietimas, kuris mums buvo suteiktas, mus nepaprastai sustiprina. Mes jį normuojame, kad vėliau kiekvieną minutę prisimintume, tas trumpas prisilietimas nepaprastai ramina baisiausiomis ar kupinomis bejėgiškumo akimirkomis. Ir toliau stumiamės į priekį, nors jaučiame, kad savaip esame mirtinai sužeisti.

Tolesnėmis dienomis ir mėnesiais ta trumpa, bet įsimintina akimirka, kai mus palietė meilė ir buvome paliesti su meile, suteikia jėgų eiti į priekį.

Kad ir kas pas mus atėjo, dvasia ar žmogus, jis palaimintas... jo gerumas mus nušviečia. To pakanka, kad rastume jėgų, kelią ir galiausiai išeitį, išsiropštume į paviršių ir vėl grįžtume į gyvenimą ant žemės. Taip, būname randuoti, bet dažnai kur kas labiau pagyvėjusios dvasios ir sielos, kūrybiškesni... kupini amžinos išminties, teikiamos tų randų.

TAMSI SIELOS NAKTIS

Kai kas tokį sunkų nuosmukį vadina „tamsia sielos naktimi" Šventojo Kryžiaus Jono garbei, šią frazę jis mini savo kalėjimo dienoraštyje. Jis buvo nepagrįstai įkalintas religinio ordino, kuriam ir su kuriuo jis dirbo.

Dauguma bendražygių kunigų jam pavydėjo ir jų ego vertė juos išlaikyti savo sostus ir prabangų gyvenimo būdą. Kunigai norėjo nutildyti kuklias ir nepaprastai šventas jo mintis, raginimą grįžti prie dvasinio gyvenimo, užuot tuščiai ir be galo kartojus žodį „dvasia" iš tiesų vaikantis vien postų ir karalių teikiamų privilegijų.

Kova, kad siela, o ne ego apetitas būtų gyvenimo ašimi, gali būti *anlagen*, tikrąja tamsios nakties esme: žmogus sprendžia vadovaudamasis siela, kad ir kas nutiktų. Nesvarbu, su kokiomis kančiomis, abejonėmis, „nežinojimu" susiduriame, turėtume rasti būdų, kaip neišduoti kertinių dalykų, dažnai įkūnijamų Aukščiausiojo. Tokių kertinių dalykų kaip...

- Likti ištikimam meilei, kuri, nors kartais silpna ir netobula, kaskart ir vėl atgyja.
- Ieškoti prasmės gelmių vidumi, o ne mechaniškai.
- Suprasti, kaip reikia puoselėti sielą, tai yra neprarasti smalsumo ir noro vadovautis šaltiniais, dažniausiai kur kas vertingesniais ir artimesniais sielai nei „institucijų patvirtinti".
- Su džiaugsmu, o ne su baime kurstyti kūrybinę ugnį ir kurstyti savitai, o ne iš kitų perimtais būdais. Siela – nepakartojama mąstytoja, aktorė, mylimoji, taikdarė, tyrinėtoja.

Dažnai mūsų laikas, praleistas klaidžiojant po pragarus, nes netikėtai buvai užpultas, nes teko keliauti *via neglectus* – kitų arba

paties apleistos sielos keliu; arba *via squaleo* – keliu, kuriuo einant išsipurvini, nes nesirūpini ir nesisaugai, nesišvarini ir neatsigauni; arba *via incultus* – tuščios, bet derlingos žemės, laukiančios, kol bus apsėta naujos gyvybės sėklomis, keliu, – visas tas laikas, praleistas klaidžiojant šiais sunkiais keliais, dažniausiai, nors ir vingiais, vis tiek parveda namo.

PRISIMINTI TIKRUOSIUS NAMUS

Namai: supratimas, kad maža ir dažnai aptriušusi dvasinio gyvenimo pašiūrė, sauganti nemirtingą sielos ir būties, ir veiklumo lobį, šis mažas testudo, *mažas* refugio, *primenantis vėžlio kiautą* (1), *nors dažnai ir neatrodo daug žadantis, – iš tiesų yra nuostabus ir saugantis sielą skydas ir reiškia kur kas daugiau nei vien kokia užuobėga pasauliečių tvirtovėje, kurioje pilna tik pelenų lobių, bet iš jų feniksas nepakyla.*

Tikrai tamsi naktis, tikrasis klaidžiojimas „kelyje, kuriame nėra išėjimo, o tik ėjimas į vidinį pasaulį“, kai mokomasi iš naujo, yra *memoriter* būsena, keičianti prieš tai buvusią *excidere*.

Lotynų kalba *memoriter* yra mokymasis atmintinai. Vis daugiau sielos klajonių po tamsią naktį bus įrašyta mūsų širdyse. Gaivinanti akimirka, šventa ranka ar mums skirtas žvilgsnis. Šis gerumas neišsitrina iš atminties. *Excidere* lotyniškai reiškia mintį, kuri pamirštama, neišsaugoma ir jokiais jausminiais, dvasiniais ar protiniais saitais neveikia mūsų būties.

O būsena, kai esame susaistyti su aukštesne jėga, dažnai būna susijusi su *įsiminimu*, žinojimu, kurio neįmanoma išstumti, nes savo kailiu teko patirti pragarus. Žmogus suvokia, kad jo instinktyvioji dvasinė prigimtis ne tik paguodos trokšta, kai jai skauda, bet nepaprastai nori padėti ir kitiems, ištiktiems nelaimės. Ir randai virsta pašaukimu padėti.

Žmogus pasikeičia, pajunta įkvėpimą, geba nuoširdžiai suprasti, sukurti ir perdaryti tai, kas aptinkama sename rituale, – taip kitame gyvybės / mirties / gyvybės ciklo, nakties tarp dviejų dienų, etape pradedama gyti. Kai taip nutinka, nors svajonės ir brangiausi įsitikinimai buvo sumaišyti su žeme, žmogus vis tiek gyja, šviesi siela iš naujo pakyla.

PÉSAME RITUALAS: *LAS MANITAS*, ATJAUTOS KUPINOS RANKOS

Lotynų amerikiečiai ir kitos etninės grupės, kurios dar išlaikiusios senąjį ritualą, sambūrį, kai susirenkama guosti kenčiančiųjų, vadina Pésame; *žmonės išreiškia užuojautą tam, kurį drasko skausmas, meilė ir sielvartas – viskas kartu. Žmonės susiburia ir budi, kad nepaliktų tokios sielos kentėti vienumoje.*

Toks paguodos ritualas vis dar atliekamas nuošalesnėse vietose, kaip Didžiojo Penktadienio, kančios ir nukryžiavimo, kaip Jėzaus, gailestingumo ir meilės visiems Dievo, nužudymo dienos ritualas. Per nuošalaus kaimelio, kuriame užaugau, ritualus didžiulė *La Nuestra Señoros*, Palaimintosios Motinos, statula paimama iš jos *nicho* – nišos ar nukeliama nuo altoriaus, išnešama iš presbiterijos ir dedama *la tierra de le gente*, „žmonių sielų žemėje", „žmonių žemėje", už presbiterijos tvorelės, šventyklos navoje.

Ten ji ir stovi. Netrukus žmonės apgaubia jai pečius švelnia *rebozo* – skara, kad nesušaltų, o ant galvos užmetama *mantilla* – mezginių šydas ar net dešimt jų, kad dengtų jai veidą ir niekieno nestebima ji galėtų sielvartauti. Ji pasinėrusi į savo *agonistas* – kančią, nes jos sūnus buvo vos ne mirtinai sumuštas, o vėliau prikaltas prie dviejų sukryžiuotų sunkių medinių rąstų.

Jos vienatinis vaikas, kurį ji kančiose pagimdė šaltą naktį dykumoje, su kuriuo ji vidury nakties pabėgo, gelbėdamasi nuo nekaltų žmonių skerdynių, jos spinduliuojantis Kūdikis dabar miršta. Ji mato, kaip dieviškoji svajonė, kuri taip džiugino sielą, dabar žudoma.

Ji mato Sūnaus gyvenimo pabaigą, kurią nujautė, pabaigą, kokios jokia motina niekada niekada ir jokiomis aplinkybėmis nelinkėtų savo Brangiausiajam. Ji bejėgė stebi, kaip švelnus, mylimas Dievo Sūnus, stebukladaris, gydantis prisilietimu, slėpiningasis ir visažinis jos Vaikas, kenčia pragarą žemėje.

MES VISI KVIEČIAMI SU JA BŪTI

Per Pésame *ritualą žmonės renkasi į* iglesiacita, *mažą bažnytėlę, kad pabūtų su ja kančios valandą.* Nuestra María (Mary, Miryam, Maryam) *tai supranta ir gailestingai sielvartaudama priima viską, ką norime jai duoti... užuojautą, reiškiamą žodžiais, ir* remedios... *ne tik mūsų paguodą, bet ir mūsų pačių sielvartą, kuris daugybe būdų atspindi jos kančią.*

Kai ateiname ir stovime sargyboje, saugodami jos žaizdas, globodami sudraskytą jos širdį, galime pajusti ir savąsias žaizdas. Taip visu kūnu, siela, protu, dvasia ir jausmais per ritualą pajuntame netekties prasmę – mes apnuoginami iki pat sielos gelmių – ir galiausiai atgimimą.

Per *Pésame* ritualą Kristaus Kančią suvokiame ne tik savo protu ar vien akimis, ausimis ir širdimi – mes dalijamės ja iki pat savojo sielvarto ištakų, iki pat mūsų drąsos kaulų smegenų.

Per šį ritualą motinos viena po kitos žengia į priekį, jų krūtines juosia sukryžiuotos didžiulių rankinių, išsipūtusių nuo vystyklų, juostos; paskui eina tėvai, už rankų paėmę savo mažylius, kurie, kaip mažyčiai poniai, bidzena maldami kojytėmis, kad neatsiliktų nuo tėčio; tada eina paaugliai, paisantys naujausios mados, nors jų drabužiai kalba gatvės ir skurdo kalba; jaunuoliai, su pirmaisiais savo suaugusiųjų kostiumais; *los viejos*, senieji, – visi suguža į bažnyčią nešini galybe rožinių, kuriais galima būtų aprūpinti kariuomenę.

Sueina suvirintojai, vilkintys zomšiniais darbiniais švarkais su mažytėmis skylutėmis, kurias lakstydamos išdegino žiežirbos, *mecánicos*, dvelkiantys benzinu, sueina ir drovieji, padavėjos, vis dar su prijuostėmis, įkaušę veteranai su žaliomis, vyriausybės išduotomis uniformomis, ir būriai paprastų, kasdieniškai apsirengusių žmonių... visi jie spraudžiasi į senus medinius klauptus. Visi nori pasikeisdami pasėdėti priekyje, šalia nepaprastai sielvartaujančios *La Señoros*, kuo arčiau jos, tuo geriau. Ir jie jos nepaliks.

Kai kurie pietiečiai atneša *floripondio* – ir apjuosia brugmensijų girliandomis erdvę *La Señorai* už galvos, taip teikdami jai ramybę. Kai kas atneša ką tik nuluptos žievės ir uždeda jai ant rankų ir pėdų, tarsi ir ji būtų sužeista kaip jos Sūnus.

Kai kas jai atneša vandens alaviniuose puodeliuose su dygliuotąja parkinsonija, valančia kraują. Kiti daug kartų naudotuose pomidorų stiklainiuose atneša saldaus vandens iš šulinio. Kiti atneša maisto, nuo neatmenamų laikų gaminamo močiučių: *con chocolate cilantro y los anchos* – su šokoladu, kalendra ir džiovintomis žaliomis paprikomis.

Bet Mūsų Motina neketina nei gerti, nei valgyti, ji neturi apetito; visi tai suprantame. Tačiau tai aukos, juk svarbiausia švelnumas, su kuriuo išvirta ta žalia tirštsriubė – ta *posole*, užplikyta ta arbata – *té*, rūpestis, parodytas akivaizdžiai matomais būdais.

BUDĖTOJAI

Žmonių, budinčių per šį ritualą, rankos prilyginamos Dievo rankoms... Dievo, kuris neturi rankų.

Po maldų, rožiniams linguojant ant klauptų turėklų, kaip kedeninėms tilandsijoms plaikstantis pučiant švelniam vėjeliui, visi pamažu ims stotis, eiti, kūprinti, laikydamiesi už baliustradų ir klauptų atramų, kad lėtai ten nusigautų, nusvirduliuotų, nukeliaklupsčiautų, nuropotų keliais ir rankomis pasiektų Mariją, milžinišką, gyvą, mylinčią Šventosios Motinos jėgą, slypinčią tuose nuostabiuose paveiksluose, freskose ir skulptūrose, per kuriuos ji mus pasiekia.

Mūsų Motina tikintys ir su ja budintys žmonės savo ašaromis nuplaus jai kojas. Jie tikrai prie jos prisilies, savais žodžiais pasakos jai supranta jos sielvartą, nes ir patys sielvartauja dėl jos ir dėl to, kad buvo nužudytas Spinduliuojantis Kūdikis, atkeliavęs į šį pasaulį, kad, be daugybės kitų priežasčių, jį pakylėtų, atitolintų nuo tų, kurie niekina vargšų sielas ir šalina jas sau nuo kelio, kurie vadovaujasi valdžios troškimu ir jiems labiau priimtina šalta, o ne Begalinės meilės kupina širdis. Ši atjauta plūsta iš pačių patirtų kančių ir ji skirta ir mūsų pačių kenčiančioms sieloms, taip pat nepažįstamoms sieloms tų, kurie kenčia plačiajame pasaulyje. Nes mes tikime, kad visi esame vienis. Kai mes prasilenkiame ir matau, kad tu laimingas, džiaugiuosi ir aš. Kai tau liūdna, liūdna ir man.

O svarbiausia, kad visi uždės rankas ant *La Señoros*. Vienu metu ją lies daugybė rankų. Jų bus visur – ant kaktos, skruostų, jai galvą vainikuojančios karūnos, tos rankos atsargiai lies jai veidą kaip kūdikį, lies jai pečius, nugarą, klubus, bus virš jos širdies, ant kelių, pilvo, kojų ir pėdų. Rankos, skleidžiančios gydančius *rayos* – spindulius, teikiančius jėgos ne tik jai, o ir visiems ten budėti susirinkusiems pažįstamiems ir nepažįstamiesiems, ir visam pasauliui.

Žmonės prašys jos kantriai laukti Mylimo Sūnaus prisikėlimo, kartu naujai atgimusio ir supratingesnio pasaulio aušros; jie kuo nuolankiausiai mels suteikti sergantiems, bėdos ištiktiems artimiesiems ir sau patiems sveikatos, prikelti jų prarastus mylimus žmones, jų širdis, protą, sielą ar dvasią.

Vyrai ir moterys nepaliaujamai šnibždės Didžiajai Moteriai ir mes negirdėsime, ką jie sako. Dažnas paauglys ar vaikas, sena moteris ar vyras, kalbėdamas su *La Señora* drebančiu balsu, pratrūks raudoti arba stūgauti, lyg būtų palikti bevaisėje dykvietėje.

Visi pajusime per mus nubanguojančią garsiausią kolektyvinę raudą, praplečiančią bažnyčios sienas – nes mus visus skausmingai palytės buvimas „pragariškoje vietoje, kitaip tariant, vienatvės vietoje, Golgotoje su kitų sielvartu", kurioje nė vienas iš mūsų vis dėlto nėra vienišas. Priešingai, paslaptingu būdu mes esame drauge.

Ir ne šimtas širdžių, o viena. Ne šimtai protų, o vienas. Ne du šimtai akių, o viena stipri, reginti susiliejusį vidinį ir išorinį pasaulius. Ne šimtas sielų vienas kito budynėse, o vientisas audinys, nuaustas iš sielų, budinčių dėl visų.

Taip ir turi būti vietoje, kuri šventa, o tas šventumas toks, kokio trokšta Beribė Meilė.

SUDARKYTA MŪSŲ MOTINA

Prieš kurį laiką prisidengęs nakties tamsa į Džordžtauno universiteto Koplio aikštės pievelę prie Fatimos švenčiausiosios mergelės Marijos balto marmuro statulos prasibrovė žmogus. Policijos ataskaitose teigiama, kad šis asmuo nudažė Mergelės veidą ir jį gaubiančios skraistės kraštus tamsia, anglių juodumo spalva.

Kilo didžiulė nepasitenkinimo banga dėl šitaip sudarkytos Mergelės statulos. Pasipylė straipsniai. Kalbėjo vyskupai. Suvažiavo policija. Tinklalapiai taip pat netylėjo.

Tačiau kur kas labiau į akis krito jaunimo reakcija: labiau nei surasti numanomą vandalą, labiau nei domėtis teisiniais šio įvykio klausimais jie troško būti su Mūsų Motina ir kiaurą parą budėti šalia jos.

Kai kurie jų sakė norėję apsaugoti statulą nuo tolesnių vandalų išpuolių, tačiau mes, seni tikintieji, labiau linkę manyti, kad troškimas būti su Mūsų Motina kilo dėl kitos priežasties – jie norėjo „būti su Marija", nepalikti jos vienos, neleisti jai kentėti vienai, o ne tik paprasčiausiai būti šalia. Suveikė instinktas neleisti mylimajam kentėti vienatvėje.

Taigi daugelis fakulteto studentų nuoširdžiai budėjo. Kelias dienas kažkas bandė nuplauti juodus dažus jai nuo veido, tačiau pastangos nieko nedavė – Mūsų Motinos veidas tik papilkėjo ir išsimurzino.

Tačiau... kai įdėmiau apžiūrėjau jos juodai nudažyto veido nuotraukas, pastebėjau, kad tas, kas taip pasielgė, darbavosi labai atsargiai ir kruopščiai. Vandalai, darantys šventvagystę, dažniausiai grie-

biasi purškiamųjų dažų. Tasai žmogus laikėsi jos skraistės kontūrų, tarsi būtų norėjęs tokios Marijos, kuri arba būtų panaši į jį, arba Marijos, kuri nebūtų tokia sustingusi, o turėtų daugiau nei vieną veidą.

Mane sukrečia vandalų išpuoliai, kai niokojami atvaizdai, kurie kitiems šventi. Tačiau tąsyk susimąsčiau. Vėliau, peržiūrėjusi nuotraukas „prieš įvykį", pastebėjau, kad Marijos statula atrodė suvargusi, o vieną skruostą ir šalia burnos vagojo randai. Ar jie atsirado daug metų statulai stovint lediniame žiemos šaltyje, per šlapdribas ir karštoje saulėje? Bėgant laikui ji vis mažiau panėšėjo į statulą ir atrodė vis žemiškesnė.

Mąsčiau, kad tai labai primena mus. Mūsų Motinos statula restauracijos įkarštyje atrodė kaip mes. Tokie ir esame. Gimstame tyri, o vėliau tenka įveikti tamsią naktį, po kurios jau nebeatrodome ir nesame tokie, kokie buvome. Priešingai, mūsų veiduose įsirėžia visa tiesa, kad patyrėme kai ką stipraus, o ne ką nors menka. Susitepame, pasipuošiame randais. Mūsų veidai atrodo išraiškingesni.

Manau, seni tikintieji sakytų, kad dėl nežinia kokių priežasčių ši Mūsų Motinos statula pasikeitė, tačiau niekas, visiškai niekas, negalėjo atimti iš jos drąsos, ištvermės, amžinumo, net tokie išpuoliai; kad ji buvo, yra ir visuomet bus švytinti... kaip šiurkščiaveidė liaudies pasakoje – mergaitė nudegė, bet jos siela spinduliavo; išorė ne visada rodo vidinę šviesą.

IMITATIO MARIA: IŠMOKSTAME BŪTI TOKIE KAIP JI

Įtariu, kad kai kurie pašaliniai stebėtojai apie budėjimą prie sužalotos Marijos per Pėsame *ritualą sakytų: „Šie kvaili žmogeliai žaidžia žaidimus su statula."*

Tačiau čia ne statula, čia *memoriter*: prisiminimas, įsišaknijęs mūsų širdyje, tos pasiaukojančios sielos, kurios paliečia jai skruostą, atjautos kupinomis rankomis liečia jai kūną, meldžiasi jai ir už ją, jaučia senąją ir laikui nepavaldžią Mariją, *Miryam*, *Guadalupe*, iš anų laikų, tik dabar esančią čia, šalia jų; jaučia šiltą kūną, sūrias jos ašaras, nuoširdžiausią meilę. Štai kas čia. Čia ne statula, čia kamertonas pripažinimui ir pagarbiam gyvos šventosios rezonansui nustatyti.

Visi, kas širdyje saugo Mariją, pasakys jums, kad kai jie guodžia ją, ji guodžia juos. O kai kas dar pasakys, kad atsidėkodama ji kalba senas maldas ir gydo mūsų gyvenime tai, kas sužalota.

Tegul visi mes su begaliniu švelnumu guosime vieni kitus šį ypatingą ritualo *Pésame* metą ir bent trumpam, o gal ir amžinai išvengsime puikybės, neleidžiančios mums priimti kitų atjautą ir paguodą, ir nenorėsime kentėti tyloje.

Šis mokymasis rūpinantis Didžiąja Moterimi per *Pésame* ritualą, mano akimis, nukeliantį mus į pasaulius „čia, o ne ten", ir yra tai, ką pavadinčiau *Imitatio Maria*, – vadovavimusi Mūsų Motina, mūsų galimybe tapti šios žemės marijomis tiek, kiek įmanoma.

Štai keli jos bruožai, kuriuos kiekvienas galime išreikšti savaip, bandydami tapti mažomis satelitinėmis marijomis: galime suteikti gyvybę Šventajam Meilės Kūdikiui, gydyti sielas ir pasaulį kiekvieną dieną juos saugodami, vesdami, visiems padėdami, mokydamiesi, net jei patys patiriame neapsakomą gyvenimo šviesos netektį. Kai gedime, esame išmušti iš vėžių, klaidžiojame, sekame paskui ją, žinome, kad galiausiai vienaip ar kitaip rasime Šventąją. Ir vėl mokomės matyti žmogišką Dievo Sūnų, tik šįkart visiškai naujai – ne materialiai, o per tiesioginį prisilietimą, siela į Sielą, širdis į Širdį.

Taigi, būdami su Mūsų Motina, imituodami Mariją, jos džiaugsmingą, liūdną ir didingą gebėjimą matyti ir būti, einame vingiuotu keliu siekdami švento atsako. Susikibę su ja rankomis einame per tamsą Šviesos link, toks yra sąmoningas gyvenimas, kurio centre – Siela; net jeigu kartais pamirštame, jei esame priversti sustoti, vis tiek trokštame grįžti prie spindulingos Širdies. Jausdami su Šventąja Moterimi didžiulę abipusę atjautą ir ištikimybę, tampame žemei, visoms gyvoms būtybėms, jai ir vienas kitam įžvalgiomis ir žmogiškomis rankomis, kokias galėtų turėti tik Dievas, Kuris Neturi Rankų, bet gali turėti jas per mus. Saugančiomis, kūrybiškomis ir laiminančiomis rankomis.

PRISIMENANT MILIJARDUS MŪSŲ

Jūs nesate „dingę",
jeigu negalite
pasiekti *visos*
kenčiančios žmonijos
visą laiką.

Laikykite visas sielas kaip vieną
savo širdyje,
ne tik jų siaubą
ar netektis.
Štai karštoji malda:
Vientisumas, kad ir kokia
būtų daugybė ertmių.

Laikykite visus sužeistuosius kaip vienį
ir stipriai, dar stipriau, įtempkite
sudraskytą, raudonais
kaspinais papuoštą savo širdies
laidynę...
taikykitės
ir paleiskite savo švenčiausias
ir labiausiai gydančias mintis,
kad įveiktų visus tarpeklius,
perskrietų begalinius vandenis,
peršoktų visas beprotybes...
Paleiskite šventumą, kad skrietų
ir šią akimirką nusileistų
kaip tik ten,
kur to labiausiai reikia.

Sielos jaučia,
kai karštai
meldžiamasi už jas,
joms, dėl jų,
su jomis kasdien.
Prisidėkite prie šio srauto.

Žinojimas, kad kai kas,
kas tavęs nepažįsta,
vis tiek meldžia lasų,
laiptų, nematomumo, suvokimo,
išklausymo ir
neblėstančios valios bei stiprybės
tavyje ir tau,
tuose ir tiems, dėl kurių pats meldiesi, –

neįkainojami vaistai
sielai.

Nesiliaukite melstis,
kaip ūkininkas nuolat apsėja
mažą sklypelį
už savo durų...
plauna sėklas,
purena žemę,
sėja reikiamame gylyje,
prižiūri daigus,
rauna piktžoles,
stebi mažytę
pažangą.

Taip ir jūs
rūpinkitės dvasios varguoliais,
sergančiais,
stokojančiais,
kurie šalia jūsų:
sopulinguoju artimuoju,
benamiu,
kelio motina,
palūžusiu draugu,
nekaltu vaiku,
sužeistaisiais,
nustėrusiaisiais,
klajojančiaisiais.

Sakau jums,
tie, kam rūpi
tik tai, kas už vandenynų,
o ne tie,
kuriuos gali nuprausti,
kurie stovi jiems
tiesiai prieš akis,
dar nesugeba iš tiesų rūpintis.
Žinau: suprantate,
jog desperatiškai

trokštame, kad žmonijai nereikėtų kentėti...
ir kad ši malda viena prasmingiausių,
kokias tik mokame.

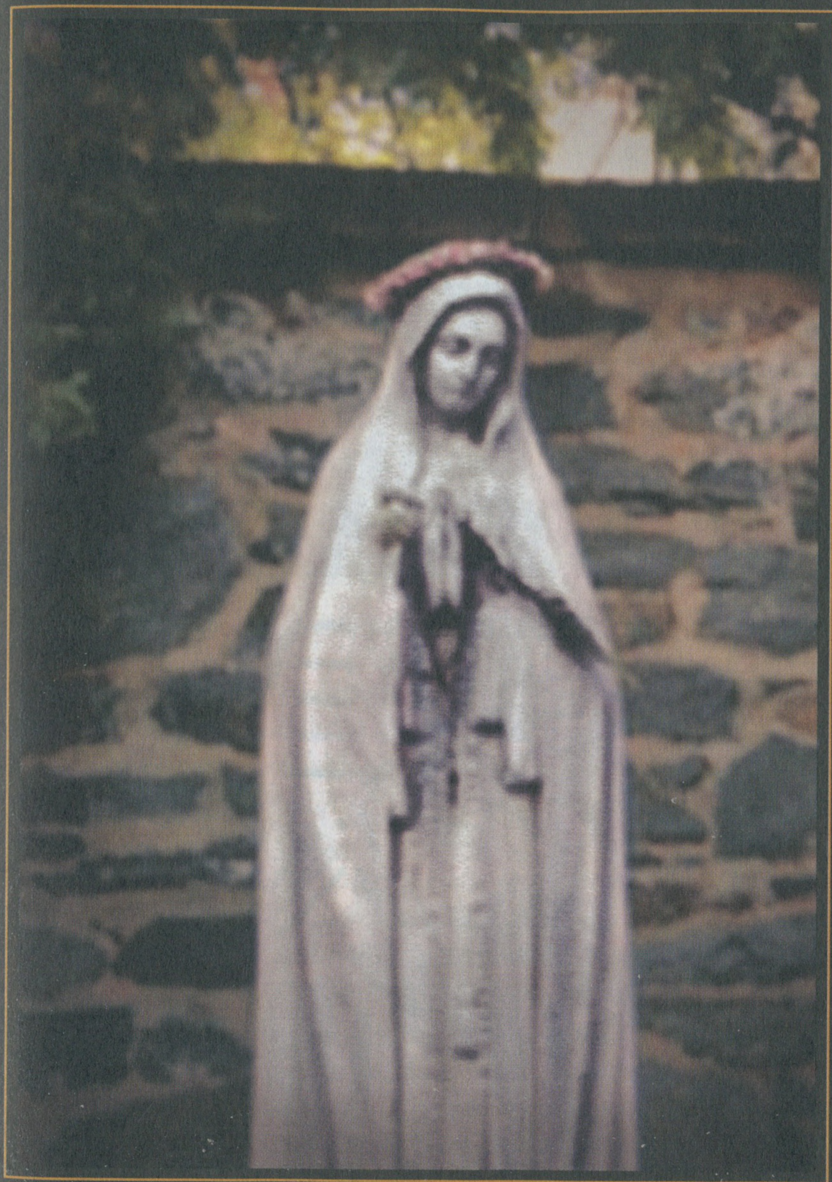
Todėl sustokime ir pasirūpinkime
tais, kurie šalia, taip, kaip mūsų prašoma,
tiek, kiek galime pasiekti...
nes būna akimirkų,
kai Kūrėjas neturi rankų,
išskyrus mūsiškes...

Taip rūpindamiesi
palaikome stipriausią
kraujo sutartį su Kūrėju,
su Šventąja Motina,
kokią mūsų sielos
kada nors yra pasirašiusios...

Tebūnie taip jums
tebūnie taip man
Ir tebūnie taip mums visiems

Aymen
Aymen
Aymen

Su beribe meile...

Fatimos Švenčiausioji Mergelė Marija Džordžtauno universitete prieš tai, kai jos veidas buvo nudažytas juodai

Palaimintoji Motina Afrika

SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS

Didžioji Motina įkvepia mažąsias motinas

Motinos Afrikos marijos

MOTINOS AFRIKOS MARIJOS

Kaip ir Didžioji Motina, Motina Afrika šimtus metų dejavo po daugybės ją trypusių ir žalojusių žmonių kojomis, jie skriaudė ją grobdami jos turtus, sėdami nesantaiką tarp genčių, ridendami akmenis ant šviesiausių žmonių protų ir širdžių, kad šie neatskleistų visos savo didybės.

Vis dėlto pažinodama daugybę sielų, kurios ten gimė, jaučiu, kad Motinoje Afrikoje įsišaknijusi paslaptinga Pasaulio Širdis, Žmogiškumo Širdis; kad ir kas nutinka, ji nepaliauja stipriai plakusi, nors ji visuomet lengvai pažeidžiama... vis tiek nenugalima... nors visuomet žaizdota... vis tiek visuomet apsipylusi akacijų žiedais, kurių nektaras kaip tirštas gintarinis saldus vanduo.

Nors karūna, kurią Motina Afrika buvo priversta nešioti, nupinta iš aštrių spygliuotų šakų, dėl jos tyros širdies dosnumo ant šių spygliuotų šakų nuolat išsprogsta kvapūs žiedai.

Ir, kaip visuomet, ten, kur tiek daug mirčių ir prisikėlimo, yra ir marijų.

◀ *Ex-voto:* „Šventoji Motina Afrika“

MARIJOS

„Marijomis“ mes, seni tikintieji, vadiname sielas, tiek vyrus, tiek moteris, kurie buvo sunkiai sužeisti, tačiau išsaugojo nepaprastai nuoširdų žvilgsnį ir dosnumą, o ne kartėlį, jie verčia jus plūsti ašaromis, kad tik atsidurtumėte šalia jų, o paskui ir vėl.

Kaip ir kitose pasaulio dalyse, Afrikoje yra milijonai marijų, slepiamų prieglobsčiuose, nuošaliose vietelėse. Priešingai nei Afrikos diktatoriai Robertas Mugabe, Idi Aminas ir kiti, kurie sąmoningai skurdino ir naikino savo tautas, marijos yra tie, kurie prisimena ir atgaivina tai, „kas iš tiesų yra siela“. Visi Afrikos kampeliai, nors sužeisti ir dar nepagiję, – kupini Didžiosios Žmonijos Motinos.

Kaip daugybė Šventosios Motinos ikonų Afrikoje, kurias kartais vadiname Juodosiomis Madonomis, taip ir tos gyvos marijos – dažnai įvairiausių odos atspalvių; subtiliausio rausvo dramblio kaulo ir tamsiausios patvariausio juodmedžio spalvų derinių – sielos stiprybė, įsiliejusi į gyvą Afrikos žmonių grožį. Tai išlieka net kai tas skaisčiai raudonos širdies ir subtilios sielos grožis pritraukia grobuonišką susidomėjimą tų, kurie nori ir vėl pavergti ir išnaudoti Motiną Afriką.

Marijos visuose pasaulio kampeliuose – žmonės, kurie ištvėrė nepaisydami (iš dalies kaip tik dėl to) visų užpuolimų ir neteisybės. Marijos – tie, kurie buvo priversti nešti Pasaulio Širdį krepšyje, tvirtai supintame iš jų drąsos kaulų, dvasios raumenų, randų, garbanotų it spiralės plaukų. Tai nuostabu.

Kūrėjas žinojo, kad pasaulio pulsas bus saugus su tais, kurie kentėjo, bet ištvėrė. Kūrėjas žinojo, kad jie vis tiek neš tai, „ko negalima leisti nušluoti nuo žemės paviršiaus“, ranka rankon, širdis širdin, iš kartos į kartą – slėpdami Didžiąją Širdį prie savosios per naktines keliones iš kaimelio į kaimelį, nesvarbu, kokie nepalankūs vėjai siautėtų.

Svarbiausia, kad marijos perduotų Pasaulio Širdį iš sielos sielai, pasakodamos istorijas ne vien apie tai, kas brangu, bet ir apie tai, kaip, nieko nepaisant, neišklysti iš tiesaus Motinos kelio.

MAŽYTĖS STEBUKLINGOS LOBIŲ DĖŽUTĖS AFRIKOS KAIMAMS: NAUJAS STEBUKLINGAS PASAKOTOJAS

Praėjo nemažai laiko nuo tada, kai susitikau su afrikiečių grupe. Buvau labai užsidegusi jiems padėti. „Palauk! Paklausyk to, seserie“, – sakydavo man. Jie ketino įsteigti radijo stotis gimtuosiuose įvairių Afrikos tautų kaimeliuose. Jie kūrė savotišką sparnuotą stebuklą, nes norėjo, kad žodžiai skrietų oru.

Išleidau tuziną garsinių knygų, daugybę jų transliavo Nacionalinis visuomeninis radijas ir bendruomenių radijo stotys Jungtinėse Amerikos Valstijose ir Kanadoje. Kiekvieną savaitę įrašydavau radijo komentarus ir nuoširdus įsitraukimas į bendruomenės radijo transliacijas leido man tiesiogiai susipažinti su Ganos, Angolos, Pietų Afrikos ir kitų šio žemyno tautų marijomis, susipažinau su geriausiais ir švelniausiais žmonėmis, su kuriais mane buvo kada nors suvedęs gyvenimas. Visos šios marijos norėjo būti radijo žinovais ir burtininkais.

Drąsinau juos ir man net pavyko surinkti šiek tiek pinigų, kad jų sumanymas išvystų dienos šviesą. Nuolat sau kartojau: tik pamanyk, čia visai kaip žiloje senovėje – istorijos nematomai skrieja oru ir išlaikydamos tembrą ir toną nusileidžia tolimuose kraštuose, mažyčiuose kaimeliuose. Kokia nepaprastai primityvi ir kartu itin šiuolaikiška technologija.

Tik pagalvokite apie tokį stebuklingą būdą mokyti, pasakoti, priminti kitiems ir juos grąžinti į save – nežinomos ir anonimiškos marijos galės mokyti kaimelių gyventojus, nemokančius skaityti, bet mokančius kalbėti. Ak, kokia nuostabi ir šilta poezija liejosi iš jų lūpų kasdien – jie galės transliuoti patys, visiškai nepriklausomai, be režimo cenzūros ir nenutildomi.

Taigi mano draugai iš Afrikos grįžo namo ir įkūrė Rube'o Goldbergo* stiliaus studijas savo virtuvėlėse ir pradėjo transliuoti laidas į tolimus kaimelius, kaimelius, kuriuose nebuvo nieko, išskyrus karštą saulę, sausų dulkių audras, kelis molio puodus ir tikrus žemės turtus – žmones su dvasingiausiomis sielomis.

---

* Reuben Garrett Lucius „Rube“ Goldberg (1883–1970) – amerikiečių karikatūristas, skulptorius ir inžinierius išradėjas. Populiarių jo karikatūrų serijose vaizduojami sudėtingi įtaisai, įmantriais būdais atliekantys paprastas užduotis.

Buvo sutarta, kad dalis kaimelių gaus brangią lobių skrynelę, kurią saugos svarbiausia kaimelio genties moteris, nes ši dėžutė buvo rečiausias stebuklas, kuris stebuklingas buvo ir mums. Ta mažytė dėžutė – plastikinis radijo aparatas su rankena, tiksliau, radijo imtuvėlis, įsikraunantis... saulės energijos ir taip veikiantis!

Saulės baterijos. Paliekate mažąjį radiją kelias valandas saulės atokaitoje, kad jis „siurbtų saulės energiją". Tada, atėjus sutartai popietei, dvidešimt, keturiasdešimt ar net šimtas kaimelio gyventojų susiburdavo aplink jį pasiklausyti stebuklingo pasakotojo balso, sklindančio iš jų mažojo imtuvėlio.

Tuometinės saulės baterijos leisdavo radijui gaudyti transliacijas dvidešimt minučių. Taip radijas skleidė istorijas ir kalbėjo žmonėms jiems iki kaulų smegenų artima kalba.

Vis dėlto kaip buvo visados, taip buvo ir dabar, išskyrus vieną dalyką: senosios istorijos vis dar buvo pasakojamos senųjų kaimo gyventojų be radijo. Kartu pasigirdo ir naujų istorijų, stebuklingų istorijų, pasakojamų diktoriaus, kuris rimtai ir aiškiai mokė kaimiečius, kaip išvaryti Mirties Demonus. Kuo rimčiausiai.

MIRTIES DEMONŲ IŠVAIKYMAS

Anksčiau negirdėtos istorijos, transliuojamos per kaimelio radiją, buvo komiškos scenelės su didvyriais ir pabaisomis. Mes rašėme scenarijus apie tai, kaip įveikti siaubūnus, nuodijančius vandenį, o pasakojimo herojus ar herojė, tą vandenį išvaliusi, pasakodavo, kaip tai daroma, kaip saugoti, kad į jį nepatektų atmatų ir nuotekų, kad jokių šiukšlių nepakliūtų ten, kur teka gėlas vanduo.

Šių pasakojimų tikslas buvo išmokyti, kaip išvengti vidurių šiltinės, žudžiusios tuos, kurie gerdavo užterštą vandenį, kaip išvengti siaubūnės Dizenterijos, pražudžiusios daugybę kūdikių ir senukų dėl dehidratacijos. Dizenterijos sagoje herojus mokė, kaip iš pat pradžių apsaugoti kaimelį nuo šios pabaisos: tai buvo tarsi folklorinis mokslas, paremtas tikrove.

Pasakojimų veikėjai mokė, kaip tinkamai nuplauti koją, sužeistą mačete kapojant krūmus, ir kaip šalin nuvyti baisuokles, kurių vardai Infekcija ir Stabligė.

Afrikiečiai – istorijų žmonės, nepamiršę senųjų savo pasakų. Jie jų nesurašė, kad išsaugotų kaip negyvus drugelius, susmaigstytus dėžutėse. Ne, jie saugo istorijas taip, kaip kraujas teka į Pasaulio Širdį

ir iš jos, į Motinos Būgną ir iš jo plakant Pasaulio Širdžiai. Pasakojimai yra būtini, o ne šiaip pramoga.

Jei mes bent kartą išgirstume saulės baterijų radijo pasakojimą apie pabaisas, didvyrius ir sveikatą ir išmoktume jų vertybių, manytume, kad nėra jokio reikalo klausytis jų iš naujo, juk jau žinome, kokių atsargumo priemonių reikia, tačiau daugybė Afrikos kaimelių gyventojų manė priešingai.

Kaimiečiai patys ėmė pasakoti radijo istorijas, jie sekė jas vienas kitam, svečiams ir giminaičiams, kurie gyveno kituose kaimeliuose. Kaukių meistrai kūrė kaukes, vaizduojančias, pavyzdžiui, Dizenteriją, ją padirbdavo iš susiraukšlėjusių pilkų lapų.

Taip naujos istorijos prasiskverbė į genčių sąmonę, motinų, tėvų, kūdikių, šokėjų, menininkų, muzikantų širdis ir tapo kaimelio iš kartos į kartą perduodamos istorijos dalimi. Ilgainiui papasakoti istoriją apie tai, kaip iš kaimelio buvo išvaryta Stabligė, visiems buvo taip pat svarbu, kaip pasakoti istorijas apie pasaulio sukūrimą ir apie tai, kaip atsirado pirmasis vyras ir pirmoji moteris.

Kai kurios istorijos iš neatmenamų laikų susipynė su šiuolaikiniais pasakojimais. Visus juos siejo paprasti žodžiai, ištarti per radiją arba perduoti iš lūpų į lūpas, jie aiškino įvairiausius „kaip": kaip atsirado tas ir anas, kaip ko nors išvengti, kaip per klaidą nutinka vienaip ar kitaip, kaip klaidą ištaisyti, kaip apsaugoti ir, svarbiausia, išgelbėti sielos ir kūno gyvastį.

Šios istorijos žingsnis po žingsnio mokė įvairiausių „kaip", kad kiekvienas turėtų galimybę šviestis, gyventi visavertį ir sąmoningesnį gyvenimą, tačiau nelaužant nė vieno genties dvasios kaulo.

POPIEŽIAUS KALBŲ APIE AFRIKIETES IR IŠMINTINGO, NUOSEKLAUS ŠVIETIMO, O NE PAMOKSLAVIMO SVARBA

Lankydamas įvairius Afrikos kampelius, popiežius Benediktas XVI sakė, kad Afrika turėtų padoriau elgtis su savo moterimis. Puiku. Tai iš tiesų neturėjo precedento. Buvo svarbu pripažinti, kad visos Afrikos marijos yra brangios ir nusipelno globos ir rūpesčio.

Tačiau turėjome ir kabliuką – juk tikėjomės, kad bus atkreiptas dėmesys į „kaip". Galbūt per kitą kelionę naujasis popiežius aiškiau viską įvertins ir tars: „Gerbkite moteris." Ir paaiškins, kaip ir kokiais būdais. Kaip tai turėtų atrodyti, jei kas nors nuspręstų to imtis? Kada

konkrečiai suklydome? Kokie konkretūs žingsniai leistų padėti, gydyti, pagerinti ir pataisyti nieko nenutuokiančią širdį?

Mano draugai iš Ganos žinojo, kad su panašiomis bėdomis susiduria moterys kone visoje Afrikoje, jie žinojo, kokia čia sunki moterų dalia, tačiau vyraujantis ir atmetantis net menkiausias diskusijas mentalitetas, leidžiantis išnaudoti (ypač vyrams) moteris, dažnai buvo palaikomas ir vyresnių moterų, taip pat kitų, kam svarbiausia buvo jų sūnų „interesai", ir jie aklai žemino ir dažnai patys mušdavo sūnaus žmoną.

Popiežiui lankantis Afrikoje daugelis mūsų vylėsi, kad jis pats taps Marija ir didžiulėms minioms transliuos žinią, kaip sustabdyti šį nusigręžimą nuo žmogaus sielos – paaiškins, kaip žingsnis po žingsnio užkirsti kelią atvirkštinei evoliucijai, kuri kadaise buvo įskiepyta Afrikos psichikoje, ir ne tik šiurkščios kolonizacijos, bet ir senųjų, ir dabartinių Afrikos karo vadų, kuriems nerūpėjo ir nerūpi pagerinti visoms sieloms – visiems vyrams, o ypač moterims ir vaikams – gyvenimą.

Kai psichika patiria didžiulį spaudimą ir siekia išgyventi, sustiprėja polinkis susitapatinti su engėju. Tai dažnai pastebima, kai žmonės patiria kolonizaciją, jų tauta užgrobiama, okupuojama ir užkariaujama.

Jei tai, ko žmogus išmoko, kad išgyventų priespaudą, nebūna nuodugniai apsvarstoma ir iš naujo įvertinama vadovaujantis tvirtomis dvasinėmis nuostatomis, atskleidžiančiomis, ką iš tiesų reiškia būti humaniškiems, – tokiems, kurių pavyzdys mums yra Visa to, kas gyva, Motina, – kadaise siaubingai sužaloti žmonės kartais ima mėgdžioti engėjus, patys žiauriai elgiasi su tais, kurie yra šalia ir kurie toli gražu nėra engėjai ir neįpranta skriausti kitų.

Galiausiai, kai žalingas ir nehumaniškas požiūris kultūroje perduodamas iš kartos į kartą, tie, kas linkę žeminti kitus, dažnai taip ir neišmoksta gerbti moterų ir kitų, ir daro tai taip nebaudžiamai, kad ilgainiui nė nebepastebi savo žiaurumo ir diskriminacijos. Taip vertingos sielos ir toliau tremiamos ir žalojamos, nes per ištisų kartų istoriją jos pačios ėmė laikyti norma žiaurumą savo atžvilgiu, visai kaip engėjus klase, kuri nežinia kada ir kaip buvo išrinkta kitiems grasinti ir jų žaloti. Dažnai engiamiesiems prireikia labai daug laiko, kad bent susimąstytų / prisimintų – jie turi prigimtinę teisę sulaukti tinkamo ir padoraus elgesio savo atžvilgiu.

Kai paklausiau savo naujokų afrikiečių transliuotojų, su kokia didžiausia bėda jie susiduria, vienas iš marijų, dvasingas, švelnus vyras atsakė, kad didžiausias rūpestis yra suaugusieji, kurie elgiasi kaip „vaikai, turintys didžiulę galią ir dar neįveikę savo godumo, jie geidžia viso pasaulio sviesto“.

Mes nerimavome dėl šios bėdos – dėl „godaus vaiko vyro ar moters kūne“, ištroškusio valdžios, įtakos, siekiančio, kad būtų laikomas svarbiu, norinčio jėga pavergti visus, kiek tik akys užmato, priversti juos vaikščioti susigūžusius iš baimės, užuot leidus jiems atsitiesti, augti ir žydėti kaip žmogiškoms būtybėms, nes tokia jų prigimtinė teisė.

Kai aiškinomės apgailėtino nehumaniškumo klausimus ir stengėmės suprasti tai, kas nesuvokiama ar bent jau ko neįmanoma suvokti tyra širdimi, sutarėme, kad sukursiu pasakojimą iš visų tų nuoširdžių liudijimų, kuriuos išgirdau iš afrikiečių draugų, ir papasakosiu istoriją apie visa tai. Tokią ilgą, kiek užtruks viskam papasakoti, ir kartu „tokią trumpą, kokios reikia“, kad ji būtų išgirsta per saulės baterijų radiją, taip trumpai veikiančią. Štai tas pasakojimas.

PASAKOJIMAS APIE GODŲ BERNIUKĄ

Mažas berniukas buvo pasiųstas parnešti sviesto iš gretimo ūkio. „Parnešk jį kuo greičiau, kad neištižtų“, – pamokė mama. Taigi, mažylis nukeliavo į tą ūkį, gavo šviežio sviesto moliniame puode ir patraukė namo.

Tačiau pakeliui jis staiga nusprendė, kad puodas labai primena karūną, tad apvertė jį ir užsidėjo ant galvos.

Taip jis žingnsiavo per krūmus mėgdžiodamas, ką jam teko girdėti apie karalius – jis garsiai dundėjo, liepė žolėms jam lenktis, trypė mažus padarėlius. Ir jautėsi labai galingas.

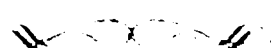
Jo galva po „karūna“ skleidė šilumą ir tirpdė sviestą, šis ėmė varvėti jo kakta, nosimi ir tekėjo tiesiai jam į burną!

Kuo ilgiau berniukas gaišo slampinėdamas ir apsimesdamas karaliumi, tuo labiau tirpo sviestas ir vis daugiau jo tekėjo į burną, o berniukas džiaugsmingai jį laižė, kol galiausiai nebeliko nė lašo skanaus ir saldaus sviesto.

Štai kaip vaikas, žaidęs, neva yra karalius, kone pernakt tapo tironu.

Saldus skonis to, ką kiti sukūrė sunkiai dirbdami (ir to, ką jis nugvelbė, nepasiūlęs nė truputėlio kitoms sieloms), sujaukė jam širdį.

Nors iš pradžių jo ketinimai parnešti sviesto motinai, kuri jį būtų visiems padalijusi, buvo geri, galiausiai jis paliko kitus be saldžiausio gyvenimo skonio, suvalgė viską pats, o taip nutiko tik dėl to, kad jis įsipainiojo į noro valdyti visus aplink tinklą.

„Prieš mums tampant visiems laikams laisviems, – pasakė mano draugas, – tokių sviesto nešėjų moralinis žlugimas turi būti atskleistas.“

Sutinku su broliu iš Ganos: reikia stoti akistaton su be galo godžiu berniuku, jei jis netikėtai bando užkariauti mūsų širdį, vos paragavęs lašelį galios, nesvarbu, ar tas proveržis iš širdies užkaborių švelnus ar nuožmus, dėl to godumo reikia ginčytis, jį griežtai vertinti ir tokią padėtį keisti. Nes jei neatsikratysime impulso „viską praryti“, galiausiai mūsų galvoje knibždėte knibždės gyvačių.

Mes sutarėme, jog reikia imtis visų priemonių, kad apsaugotume pažeidžiamiausius, tačiau reikėjo grįžti ir prie senųjų įpročių – būti nepriekaištingo būdo ir mąstysenos; šie dalykai daugelyje Afrikos genčių buvo tyri ir nesuteršti, kol juos užvaldė kiti ir jų dorovingas gyvenimas vienovėje su Motina buvo pamintas. Buvo jau gana vėlu grąžinti kai kuriuos senuosius Šventosios Motinos orumo idealus, orius santykius su kitais žmonėmis, atvirai jų mokyti jaunimą, nes jie visą amžinybę nebuvo išbridę iš kankinimų baimės, keršto ir tremties. Vis dėlto dabar buvo metas taikyti naują praktiką ir teigiamai užsiminti apie visas Šventosios Motinos vertybes: pastovumą, globą, kantrybę, atjautą, įžvalgumą, gydančią širdį, dorą elgesį, nuostabią sielą, troškimą gyventi, ištvermę, pagarbą, palaikymą ir pagalbą tiems, kam jos reikia, šios žemės Teisiųjų sielų labui.

Migloti žodžiai retai kada gali paveikti ir išmokyti, kaip padėti išgydyti gilias žaizdas. Bažnyčios Afrikoje taip pat turėtų apsispręsti, ar padėti Afrikai išsivaduoti ir pakelti Godžiojo Berniuko trypiamus žmones, ar ir toliau tikėti berniukais, apsimetančiais, kad jie – karaliai, leisti jiems egoistiškai suryti visą saldų sviestą ir užgrobti visas Šventosios Dvasios dovanas, kurias visiems derėtų dalytis.

Espíritu Santo, Šventoji Dvasia, primygtinai reikalauja gerbti moteris, užuot ant jų šaukus ir piktai į jas žiūrėjus siekiant įbauginti.

Espíritu Santo primygtinai reikalauja, kad vyras prašytų merginos leidimo, norėdamas ją merginti ar intymiai su ja suartėti, nevalia moterims meluoti, jų prievartauti, juo labiau santykiauti su nepilnametėmis.

Espíritu Santo reikalauja, kad nei moteris, nei vaikas, nei vyras, nei senas žmogus rytą, dieną ar naktį nebūtų mušamas arba atstumiamas dėl to, kad nepakluso nepagrįstiems reikalavimams, žalojantiems kūną, protą, širdį, dvasią ir sielą.

Espíritu Santo primygtinai prašo, kad žmogus atliktų jam prklausančius darbus bendram labui visose srityse, tačiau nevalia primesti vergystės pažeidžiamoms būtybėms, prisidengiant tokiais prašymais, kaip „padaryk tai dėl Jėzaus"... arba dėl to, kad koks nors vyras ar moteris įsivaizduoja esąs karalius, trypčiojantis aplink krūmą ir išnaudojantis kitus, kad palaikytų iliuziją, neva jis ar ji yra vienintelis ir nepakartojamas karūnuotas visų laikų sviesto valgytojas.

Šios ir dar daugybė kitų bėdų bus paviešintos ir aptartos ne kartą, o daug kartų, tiek, kiek prireiks, kad visos sielos grįžtų į savo vietą. Perėjimas nuo tos būsenos, kai nesuvoki žalos, daromos kitiems, prie sąmoningo elgesio, kuris nekenkia kitiems, – nepaprastai sunki našta, jai pakelti negalima samdyti jokių vergų, tenka tai daryti pačiam.

Kiekviena siela turi ištraukti savo pasąmonę iš ją apsivijusių maurų ir ugdyti sąmonę – leisti Pasaulio Širdies Motinai paveikti jiems rankas, širdį ir galvą, kad būtų įdiegtas šis naujas požiūris, kad jis taptų gyvenimo būdu ir savo labui, ir iš gailestingumo kitiems.

Taip būtų įveikta besiformuojanti pabaisa ir didvyris imtų sveikti.

NORŲ SĄRAŠAS POPIEŽIUI AR KURIAM KITAM DVASINIAM VADOVUI

Nors yra ir daugiau tikslių nurodymų dėl moterų, vaikų ir pažeidžiamų afrikiečių sielų ir gyvybių gelbėjimo, kuriuos reikėtų perduoti, regis, popiežius Benediktas parodė sąmoningumą ir supratimą, kurį galima būtų laikyti jo pareiškimu, kad Afrika vis dar turi pernelyg daug godžių berniukų, kurie nori apsimesti karaliais.

Troškau, kad jis pasakytų ką nors apie tai, kaip visi akivaizdūs veiksmai kyla iš nepagarbaus giliai slypinčio ir neišsakyto požiūrio: kad tokią padėtį reikia griežtai aptarti, o ydingas ir net kenkiančias

nuostatas keisti tokiomis, kurios priverstų visą Kūriniją ir Šventąją Motiną šypsotis. Gaila, jis nepasakė, kaip moterys, padedamos Bažnyčios, galėtų geriau apsisaugoti nuo didingų vyrų, dėvinčių mantijas, tačiau negarbingai besielgiančių su moterimis ir vaikais.

Gaila, kad popiežius neišvardijo dažnai pasitaikančių nusikaltimų: seksualinės moterų prievartos, nuolatinio moterų mušimo, jas stumdant, trankant joms per veidą, daužant kumščiais ir lazdomis, laužant joms kaulus ir jas pjaustant. Kad šios moterys vadinamos kekšėmis, verčiamos vergauti, joms neleidžiama mokytis, joms primetama žeminanti tarnystė, o vyrai gyvena kaip karaliai. Kad moterys ir vaikai tarnauja vyrų priklausomybėms. Kad jos turi ištverti menkinančius pykčio priepuolius, kai vyrai primygtinai reikalauja būti laikomi pranašesniais, nors jie nenusipelno to, ko neteisėtai reikalauja. Kad moterys ir vaikai laikomi nuosavybe, kuria galima naudotis, prekiauti, ją keisti ir niekinti be paliovos, kaip kad buvo praeityje.

Paguodos žodžiai yra gerai, bet Mūsų Motina Marija turi širdį, pervertą septyniais kalavijais. Su visa pagarba, popiežiau, ateina metas išsitraukti kalaviją iš savo širdies ir atverti visas negeroves, kad jas pamatytų visi.

Manau, kad tai, ko popiežius nepaminėjo savo kalboje, ir toliau bus milžiniškas ir šventas Afrikos marijų darbas: tai buvo ne tik nutylėta – veikiausiai popiežius nežinojo, kaip nuosekliai ir aiškiai apibrėžti ir išdėstyti visus tuos „kaip“, kaip žingsnis po žingsnio didvyriška siela gali nugalėti pabaisas. Esu tikra ir manau, jog ir jūs, seni tikintieji, man pritarsite, kad tuos visus žingsnius žengs marijos – Pasaulio Širdies marijos.

PALAIMINIMO MALDA VISOMS PASAULIO MARIJOMS...

Viename iš svarbiausių pranašo mokymų rašoma, kad Mahometas yra pasakęs: „Rojus yra prie Motinos kojų.“ Taigi, jūs galite rasti jums geriausių išeičių, vedami Šventosios Motinos, visuotinai suvokiamos kaip vandenynas, kaip upės vanduo, kaip vanduo, besiveržiantis iš šaltinio, kaip tyras, švarus versmės vanduo, kaip netikėtas lietus. Biblijoje sakoma, kad „vien vandens kvapas“ gali atgaivinti suvytusį augalą. Todėl parašiau tai laimindama jūsų kelionę...

LIETAUS KŪRĖJA: TU GALĖTUMEI BŪTI VANDUO...

Vien nuo vandens kvapo
suvytęs vynmedis gali atgyti,
o kartu... visur, kur žemė sausa ir sudiržusi,
galėtumei virsti vandeniu;
arba geležies ašmenimis
skrodžiančiomis ir atveriančiomis žemę;
arba galėtumei būti *acequia*,
motinos kanalu, kuriuo vanduo
iš upės teka į laukus,
kad užaugtų ūkininkų gėlės;
arba galėtumei būti sąžininga inžinierė,
pažyminti užtvankas, kurias reikėtų griauti,
ir užtvankas, kurios turėtų toliau tarnauti
visiems, nusipelniusiems pagarbos, o ne keletui.
Galėtumei būti aplamdytas indas
vandeniui nešti rankomis;
arba galėtumei būti ta,
kuri kupina vandens.
Galėtumei būti ta,
kuri saugo vandenį;
arba ta, kuri jį laimina,
arba kuri jį pila.
Arba galėtumei būti nualinta žemė,
kurią jis pagirdo;
arba galėtumei būti išdžiūvusi sėkla,
kuri jį sugeria;
arba galėtumei būti vynmedžiu,
žaliuojančiu ir vešančiu,
spinduliuojančiu nežabotą ryžtą...

El Cristo de La Llave, Stebuklingasis Marijos Kūdikis

AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS

Šventenybės atstūmimas: čia nėra jums vietos

La Posados ritualas: „O taip, čia yra jums vietos"

LA LLAVE, RAKTAS (1)

Meilės raktu
Viskas, kas užrakinta, bus atverta;
Viskas, ką reikės uždaryti, bus saugiai užrakinta.
Pats raktas žino, ko reikia... kada... ir kodėl.

EL CRISTO: ŠVENTŲJŲ TREMTIS

Kam nebuvo tekę būti užrakintam, išsiųstam arba girdėti kokius nors atsakingus asmenis sakant „Čia nėra jums vietos"? Slenkame, ropojame ar nueiname šalin, su viltimi ir oriai žengiame toliau, mėginame ir vėl, išbandome vis naujas galimybes, kol galų gale randame kelią, kuris atitinka mūsų poreikius; tas kelias dažnai būna netikėtas ir palaimintas.

Kai kas mėgina sugniuždyti ryžtą sielos, nepaliaujančios eiti į priekį, nepaisančios, kas ką pasakė, kas ką padarė, nesvarbu, koks

◀ *Ex-voto: „El Cristo de La Llave*, Stebuklingasis Marijos Kūdikis"

likimo vingis pasitaikė kelyje, nesvarbu, kokios durys buvo jai užtrenktos.

Šių laikų kultūrose gana įprasta matyti galybę nejautrumo, užgožiančio nuostabius ir prigimtinius sielos postūmius. Visi šventi impulsai nustumiami į paskutinę vietą – jie išjuokiami, apverčiami aukštyn kojomis, nuneigiami, niekinami, dangstomi, paverčiami suanglėjusiu medžiu, gyvas brazdas paverčiamas stabaru.

Tačiau toks menkinimas, įskaitant ir nesąmoningą šventeiviškumą, nors tai juk vis tiek nesąžininga, visos pastangos karikatūra paversti ar ištrinti tai, kas šventa, iš tiesų yra tokios pat bergždžios, kaip pakeisti mėlyną dangaus spalvą.

Štai kaip veikia *La Posada* – kaip žvakelė tamsoje. *La Posada* – ritualas, kuris, kad ir ko kartais pripaistome ar kaip save varžome, ar kaip mums trukdo kiti, patvirtina: „Aš rasiu išeitį; turi būti kokia nors vieta, žmogus, prieglobstis. Aš nesustosiu."

Mes tikime, kad nesvarbu, kas stengiasi išstumti tai, kas iš tiesų šventa, tai netruks ilgai, nes tas šventumas iš prigimties glūdi mūsų psichikoje, dvasioje, sieloje ir kūne. Šventybė ne tai, kas į mus „įdedama". Tai spinduliuojanti šviesa, pražystanti iš mūsų.

DIDŽIOJI SIELA SLEPIASI

Didžioji siela slepiasi kaip nepažįstamasis
kiekvienoje minioje...
ir dažnai pats mažiausias Vaikelis
bemat atpažįsta Nepažįstamąjį...
Vaikas netikėtai ima šypsotis, mosuodamas rankytėmis pernelyg
ilgose rankovėse,
krutindamas rausvus basų pėdų pirštukus,
tiesdamas, tiesdamas, vis tiesdamas
savo rankytes ir atverdamas glėbį,
ir vėl užverdamas...
trokšdamas paliesti,
trokšdamas prisitraukti arčiau,
trokšdamas paragauti Šventojo.
Kokį ilgesį širdelėje
nešiojasi Vaikas,

gebantis aptikti Tyros Meilės
Buvimą, jos kryptį
ir artumą? (2)

KAS SLYPI RITUALE *LA POSADA*

Yra ritualų, kuriais bandoma susprogdinti kultūrinį cementą, nes jo taip gausiai ir negailestingai buvo užpilta ant mūsų nuoširdžiausio Šventybės ilgesio. Šios ceremonijos skirtos tam, kad būtų sukurti apsauginiai barjerai, ginantys nuo visuomenės daromos žalos, kuria dažniausiai siekiama atstumti ar atbaidyti žmones nuo to, kas šventa. *La Posados* ritualas turėtų pakeisti vyraujančios kultūros abejingumą šventumui... kad jį vėl šiltai ir atvirai priimtume – kaip džiaugsmingai glėbin rankytėmis kviečiantys vaikai.

Šventasis *La Posados* ritualas remiasi senoviniu pasakojimu apie naktį, kai Šventoji Šeima ieškojo prieglobsčio pakelės smuklėje masiškai migruojant gentims. Keliautojai dulkėtais plaukais klydinėjo dykvietėse, siekdami patenkinti imperatoriaus Augusto reikalavimus. Jis liepė visiems grįžti į gimtinę, kad per gyventojų surašymą visi būtų suregistruoti ir taip surinkti mokesčiai.

Godaus imperatoriaus įsakymas virto sunkiu išmėginimu vargstantiems piemenims, ūkininkams ir šeimoms, gyvenančioms toli nuo gimtųjų vietų. Jie turėjo neštis naujagimius ir gabenti sergančius ar mirštančius artimuosius kartu, turėjo prasimanyti maisto, rasti apklotų, kad nesušaltų žvarbiomis naktimis dykumoje.

Nesvarbu, kaip lėtai jie yrėsi, kad suspėtų jų vaikai, gyvuliai, luoši ir seni artimieji, visi keliautojai labai vylėsi, jog išsekus jėgoms pavyks rasti kad ir patį prasčiausią prieglobstį poilsiui.

Pasakojimas apie *La Marίos*, Didžiosios Moters, Kalėdas yra toks. Jai, kuri laukėsi nuostabios mažosios Pasaulio Šviesos, trūks plyš reikėjo vietos, kur galėtų pailsėti. Ėjo devintas nėštumo mėnuo, o ji ištisas mylias kratėsi nelygiu keliu. Moterys, kurios kada nors nešiojo kūdikį, žino, kad ėjimas gali paskatinti gimdymą, taigi tuo labiau reikėjo prieglobsčio – bent jau medžio, bent menkiausios užuovėjos apsistoti, kur ji galėtų pagimdyti.

Tačiau kad ir kur apsunkusi Marija ir jos vyras Juozapas meldė prieglobsčio, jokiuose nakvynės namuose jiems neatsirado vietos.

Tais laikais buvo kaip dabar, o dabar yra kaip anuomet: kai kas spėlioja, kad laisvų kambarių pritrūko dėl vienu metu vykusios

masinės žmonių kelionės. Kiti mano, kad užeigų savininkai nuvijo vargšus keliautojus šalin, nes saugojo vietas turtingiesiems, šie mokėdavo didesnę kainą. Dar kiti teigia, kad nakvynės namų savininkai atsakydavo tiems, kurių rasę, socialinę padėtį, gentį ar lytį niekino.

Kad ir kaip ten buvo, visos durys Marijai, jos vyrui dailidei ir spindulingajam Kūdikiui jos įsčiose buvo uždarytos.

Tačiau, kaip ne kartą įrodė senasis Posados ritualas, nereikia pinigų, nereikia išsilavinimo, nereikia būti iš „geros genties", nereikia gebėjimo numatyti ar nuspėti ateitį, kad smuklininkas atvertų duris Šventajai Keliautojai.

Tereikia būti gailestingiems tiems, kurie neša Tobulą Meilę, prisiminti savąjį susiliejimo su Meile ilgesį – tada raktas savaime atrakina spyną. Širdies durys plačiai atsiveria. Šventieji Keliautojai įeina.

IMITATIO MARIA: ĮPROTIS KASDIEN SUTEIKTI GYVYBĘ ŠVIESOS KŪDIKIUI

La Posada pažodžiui reiškia nakvynės namus ar vietą prisiglausti, perkeltine reikšme, kaip ritualo atveju, jis reiškia paversti savo širdį nakvynės vieta, kad galėtų gimti Pasaulio Šviesa, Meilės Dievas.

Yra būdų, kaip kiekvienai sielai tapti Dieviškojo Kūdikio, jo Motinos ir mirtingojo tėvo prieglobsčiu, būdų, kaip matyti siela, o ne savo ego akimis. Tie būdai išvalys apsunkusį mūsų protą ir užnuodytą kūną, mūsų išsekusią sielą ir įbaugintą dvasią, vėl sugrąžindami mus į meilingai priimantį, sveikinantį ir saugų prieglobstį.

Nereikės laikytis seniai įsigalėjusios tvarkos. Priešingai, vėl turėsime ypatingas savo gyvenimo kerteles, kuriose galės užgimti Meilė – per Mariją, *La Lumina*, Šviesos nešėją, Palaimintąją Motiną, – *kartu su mumis, mums, per mus* amžinai.

Ne tik kartą per metus. Prisiminti, kad pirmą vietą reikia skirti besąlygiškai ir beribei Meilei, taps kasdieniu įpročiu.

Jei ir yra malda, įamžinanti tikrąją tikrosios Meilės meilę, siūlyčiau šią: „Kūrėjau, pripildyk mane kasdien, dabar ir ateityje; teapsigyvena many Meilės Kūdikis."

Kai vyras arba moteris kalba šią ar panašias maldas, tuomet, mano manymu, ima švelniai dalytis dvasios ląstelės; jos dalijasi, dauginasi, sukimba, vystosi – kaip ir per žemiškąjį nėštumą. Apima virpulys, primenantis drugelio, besiglaudžiančio prie skaisčiai raudonos, stiprios ir ištikimos širdies, sparnelių plazdėjimą, – taip auga

Meilės, kuri kasdien gimsta iš naujo, ir gerumo kupinas kūnas, taip skleidžiasi švelnumo kupinas protas. *Su mumis, mums ir per mus.*

Per Posados ritualą baimė, kad meilė Šventybei yra tik iliuzija ar net pavojinga, nuvejama šalin kaip kvailas melas. Baimė, kad meilė turi būti įtempta kaip styga ar gali susargdinti, jei vienas bus pernelyg mylimas ar mylintis, – visos šios apnašos braukte nubraukiamos nuo širdies rūmų.

Mums tampant Posada, maža pakelės užeiga, prieglobsčiu mūsų kultūros dykynėje, Meilė pavojinga tik tiek, kiek pavojinga šiluma tiems, kurių veide sustingo pikta ir rūsti išraiška arba vypsnys „tu manęs neįskaudinsi“.

Todėl iš visų jėgų stengiamės šveisti baimes dėl meilės į šiukšliadėžę ir kuo dažniau pasaulio atžvilgiu elgtis *svetingai*, kitaip tariant, sveikiname ir kviečiame Meilę. Siekiame rasti tokį gyvenimo būdą, kuris būtų palankus Meilei, ir jo laikytis. Net į sudėtingas aplinkybes ir žmones reaguojame taip, kad pirma ar bent jau paskutinė mintis būtų kupina Meilės, o tai visiškai priešinga šykštumui.

Posada reiškia: atmesti vyraujančią kultūrą, kuri nuolat įkyriai dejuoja, esą neįmanoma išmokyti nevaržomos Meilės, nors iš tiesų siekti Meilės yra ginklas ir vaistas nuo to, kas vargina, per sunku, per glebu, per trumpa, per ilga, pernelyg miglota, beveik nuo visko, kas stokoja paprasčiausio kilnumo.

Atmesti vyraujančios kultūros reikalavimą, kad visi būtų pikti ir nekantrūs, dažniausiai reiškia sustoti, tiesiog sustoti ir pamąstyti, kodėl dažnai gyvenime mes pasišiaušiame ir ginamės, elgiamės taip, tarsi, išdrįsę atiduoti tai, ko nuo gimimo širdyje turime apsčiai – Švytinčios Meilės, būsime apkvailinti ir nuskurdinti.

Posados esmė – vėl (ir su meile) džiaugtis Meile, išvaduoti savo gebėjimą mylėti, paremtą stebuklingo Kūdikio, Jo Motinos ir mirtingo, ištikimojo Jo tėvo pavyzdžiu. Kitaip tariant, reikia stengtis elgtis taip, kaip elgėsi ši mažytė šeima, su meile vadinama Pirmąja šeima, kaip tie, kurie mato Meilės akimis ir širdimi; kaip tie, kurie turi vos kelis menkus įtvirtinimus; tie, kurie supranta, kas yra pasiaukojimas ir ryžtas; kaip tie, kurie gina kitus; kurie žino, ką reiškia gydantis prisilietimas, kurie kantriai moko neišmanėlius; tie, kurie žino, kaip kvėpuoti, kad pailsėtų. Kaip tie, kurie nesustoja.

Tai dar ne viskas: mes laikomės *Imitatio Maria*, sekame Motina Marija, elgiamės taip, kaip elgėsi ji: ne vangiai knebinėdami gyvenimą, o įkvėpdami jo visa krūtine, – visai kaip ta, kuri neša Meilės

Dievą per tamsiausią naktį, per audras, kančias, nebijodami pajuokos, sukrėtimų ir kultūrinių išpuolių, nes per tokius išpuolius Meilės Dievas tik dar labiau saugomas ir globojamas Šventosios Motinos... ir mūsų.

Taip elgiantis kiekvieną mielą dieną gimsta Meilės Kūdikis.

TOLIAU RENGIAMĖS TAPTI MEILĖS PRIEGLOBSČIU

Senovinis sielos gyvenimo supratimas yra įpintas į Posadą. Ko imtis pirmiausia? Galėčiau pasakyti štai taip: Siela žino, kaip gyventi. Ego gal ir galėtų... bet ne ilgai. Todėl pirmiausia ir svarbiausia – reikia iš naujo išmokti kliautis sielos požiūriu ir nuostatomis.

Būtent siela skatina mus garsiai įvardyti tai, ką mūsų krūtinėje, mūsų namuose, šeimose, draugystėje, politikoje, dvasingumo ir pragyvenimo šaltiniuose, kūryboje, širdies ir sielos rūpesčiuose visame pasaulyje reikėtų atnaujinti ar atgaivinti. Būtent siela skatina mus to imtis, kiekvienoje srityje, kuri tik mums pasiekiama, daryti tai, ką reikia ir ką įmanoma padaryti, kad apsišvarintume. Kiekvienos gyvenimo srities išvalymo slaptoji esmė – turime padaryti vietos Apvaizdai, kad ji rastų prieglobstį su mumis, su kitais, kiekviename darbo kambaryje, susitikime, upės pakrantėje, prie kiekvieno stalo. Štai daugybė laiko išbandymus atlaikiusių būdų, kaip dosniai rasti vietos ir suteikti prieglobstį Šventiesiems:

- Kasdienių minčių – asmeninių nuostatų, požiūrio į savo dvasią, sielą ir kūną – apžvalga; tai tarsi vidinių kambarių valymas. Taip kiekvienas žmogus savaip arba vadovaudamasis senoviniais ritualais taiko tai, ką jam siūlo sapnai, įkvėpimas ar vietos papročiai.

- Močiutė šį ritualinį apsivalymą vadindavo „neleisti supūti tam, kas prinoko", kitaip tariant, reikia grįžti kelis žingsnius atgal prie gyvenimo žiedų ir vos užmegztų vaisių, neleisti jiems pernokti ir suvytus nuolat byrėti ant mūsų gyvenimo – neleisti pernokusioms, bet nenuskintoms gėrybėms nukloti žemės, visai taip pat neleisti ir neįgyvendintoms idėjoms, materialinėms vertybėms, tam, ką galime per greitai išaugti, pražūti.

Priešingai, galima genėti, apkarpyti, surinkti ir ką nors iš to sukurti šią akimirką.

- Žmogus apsivalo ne tik protą ir širdį, bet ir namus, darbo vietą, voverių podėlius spintelėse ir sandėliukuose, išmeta nereikalingus daiktus. Galima atsisveikinti su šiais daiktais ir perleisti juos kitiems, kurie galės juos tinkamai panaudoti. Taip išsivaduojame patys ir išvaduojame aplinką – sunkvežimiais atsikratome materialinių vaiduoklių, kurie mūsų gyvenime visai beverčiai, ir kur kas daugiau vietos padarome savo Šventiesiems Svečiams.

- Apsivalymas reiškia ir išsivadavimą iš nekantros, įtampos, lūkesčių, projekcijų, pagiežos, supainiotos dienotvarkės, juk visa tai įsileidome į savo širdį ir patys įsikalinome, pamiršdami kasdien apsitvarkyti ir pasirinkę gyventi „nepalikdami nė truputėlio erdvės“ Šventiesiems.

- Kai kurie žmonės, kurdami prieglobstį savo širdyje, atlieka ir maudymosi ritualą, kad kūnas ir dvasia atgautų tikrąjį savo pavidalą. Per tokį ritualą galima pamaldžiai ir staiga žiemą pasinerti į šaltą srovę. Kai kas apsivalo pasninkaudamas; tai nereiškia, kad jis badauja ir kankina kūną, jis tik laikosi atokiau nuo to, kas žaloja, nuodija kūną ir trukdo jam iš tiesų perprasti savo sielą – visus sielos pojūčius, įžvalgas ir turtus.

- Kai kas nusprendžia tyčia neskubėti, kad pailsėtų maloniame beribio laiko debesyje. Kai kas nutaria susitelkti tik į šią akimirką, kad sustiprintų savo šventą susitelkimo ir dėmesingumo dovaną.

- Kai kas rašo knygelę, nedidelį savianalizės dienoraštį, kuriame apžvelgia savo paklydimus – tikrus, nors kartais pernelyg uoliai stengiamasi suminėti net įsivaizduojamus savo trūkumus. Apie pastaruosius galiu pasakyti tik tiek – *įsivaizduojamas* nuodėmes galima įveikti tik *vaizduotėje*. Manau, jei iš tiesų esate linkę vadovautis Kūrėju, verčiau palaukite, kol tos įsivaizduojamos nuodėmės bus *tikros* ir tada *iš tiesų* jas įveikite.

- Per Posadą sielos prieglobstį ruošia Šventiesiems, kviesdamos patikimus dvasinius savo patarėjus pasėdėti šalia, galbūt pasimėgauti medaus arbata ir pasikalbėti apie tai, kaip galima iš tiesų pagerinti savo gyvenimą, protą, širdį ir sielą. Jie sėdi kartu ir atvirai kalbasi, kupini meilės Gyvybę teikiančiam sielos gyvenimui.

- Iš esmės visi kuria Posadą įvardydami ir įvertindami savo silpnybes, mesdami joms iššūkį, sutvirtindami išklibusias tvoras; jie imasi pertvarkos, sudrausmindami pernelyg pasipūtėlišką savo stiprybę, skatindami save reaguoti su meile, nes to jiems anksčiau trūko, o tai įmanoma išreiškiant ilgai slėptą kartėlį ir, jei to reikia, nurodant, kad iš tiesų nesugebėta rūpintis savimi ir kitais.

- Apsivalydami, nubraukdami dulkes, išardydami ir vėl iš naujo ręsdami savo statinį, daug dėmesio skiriame apmąstyti, kokie abejingi buvome kitiems žmonėms ir reikalams, kuriuos mūsų ego per klaidą palaikė nesvarbiais.

- Tenka šveisti šalin ir nevalingą mūsų norą visur ieškoti nereikšmingų trūkumų, pernelyg daug laiko tam eikvojame, nes tas noras trukdo daugiau dėmesio skirti Šventajai Būčiai. Nelesiokime nesėkmių, kai vienaip ar kitaip stengėmės atskleisti tikrosios savo sielos gelmes, bet nepavyko, juk nesvarbu, kaip mums buvo atsakyta, o gal suvis neatsakyta; nesistenkime užlopyti tų nesėkmių skylių, pasilikime savo diržingumą sau, o į išorę skleiskime vien švelnumą (o ne priešingai), ten jų, vadovaujantis šventuoju algoritmu, vieta.

- Reikia nuoširdžiai pripažinti ir pagerbti savo mokytojus, pagerbti prisiminimus apie iškeliavusius palaimintuosius, kurie vis persisveria per pasaulius skiriantį slenkstį ir stengiasi su meile atkreipti mūsų dėmesį į tai, kas svarbu.

- Reikia puoselėti atlaidumą ir suteikti jam daugiau erdvės.

- Ši vieta, numatyta kaip šventasis prieglobstis, švariai išvaloma tiek iš vidaus, tiek iš išorės mums viską

tyrinėjant ir kataloguojant: saugomas vertybes, kuriomis nesirūpinome, sukrautus turtus, kurių, manėme, galbūt „kada nors“ gali prireikti, nors žinome, kad ta diena greičiausiai taip ir neišauš; apžiūrint užstrigusias duris, kurias reikėtų pašlifuoti; duris, kurios galbūt varstosi pernelyg plačiai ir visos gėrybės virsta lauk, nespėjus jų tinkamai sudėlioti ar išsaugoti, ar kūrybiškai panaudoti.

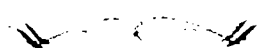
- Tiek savoje bendruomenėje, tiek tose, kurioms nepriklausome, kuo dažniau vertėtų užduoti klausimą: „Kaip galėčiau tapti geresniu prieglobsčiu Šventybės galiai?“
- Tokios refleksijos skirtos ne tam, kad save baustume ar smerktume, o tam, kad įkvėpti Pasaulio Šviesos gimimo dvasios, kitaip tariant, meilės dvasios, *nušviestume* savo kreivokus, apsunkusius ir pasenusius mąstymo ir elgesio būdus.

Visi šie būdai per ritualą *La Posada* leidžia atlaisvinti vietos, kad Meilė rastų kertelę, kur galėtų užgimti šiame Pasaulyje – *su mumis, mums ir per mus.*

AMŽINASIS ŠAKNIASTIEBIS

Tai tokia Meilė, kurios reikia,
kad išgelbėtum viską, ką reikia išgelbėti...
kad viskas, kas turi mirti, mirtų...
kad viskas, ką reikia priglausti, būtų priglausta...
tai gerumas, kuris geba auginti gerumą.

RITUALINĖ NAKTIES PROCESIJA IEŠKANT PRIEGLOBSČIO MEILEI

Posadų, kuriose man teko dalyvauti, tikslas – keliauti su *José y María y El Bebe* (Juozapu, Marija ir Kūdikėliu), neatsiriboti nuo jų kančios ir nevilties jiems ieškant saugaus prieglobsčio, kad pagaliau galėtų gimti Meilės Dovana.

Šios kančios nėra įsivaizduojamos. Šiandien, visai kaip senais laikais, jaučiame, kad esame atskirti nuo vyraujančios kultūros ir bendruomeninių taisyklių, nes sieloms jos dažnai atrodo gluminančios.

Jausmas, kad esi *los exilios y los destierros* – tremtinys, atstumtasis, Posadoje nėra suvaidintas. Kiekvienas Posados piligrimas savaip iš tiesų yra *exilio*, ieškantis, kaip nuo pasaulio apsaugoti Meilės Kūdikį, kurį nešiojasi širdyje. Kertiniai senovinio pasakojimo elementai – užgauliojimas, menkinimas ir tokie žodžiai kaip „Jums čia nėra vietos“ – vis dar pernelyg gerai pažįstami daugybei mūsų laikų sielų.

Vis dėlto *La Posada* siekia atkurti dvasinį ir psichologinį atstūmimo vyksmą, nesvarbu, kad egzistuoji ar net neši didžiąją Dovaną. Sielų procesija keliauja per tamsią žiemos naktį ne vildamasi, o karštai tikėdama, kad, neaišku kaip, bet kur nors tikrai atsiras tinkamas prieglobstis Dovanai. Jis turi atsirasti. Neabejotinai turi.

Kaip visi ritualai, Posados ritualas irgi kai kur šiek tiek skiriasi, nelygu, kokioje vietovėje vyksta, kokios tos parapijos šeimos, iš kur jos kilusios ir ką sako garbingos ir suvargusios senosios jų moterys.

La Posada gali trukti devynias naktis, todėl iš anksto parenkami devyni namai, kurių šeimininkai prie durų atėjusius piligrimus, persirengusius Šventąja šeima, nugins šalin. *Jums čia nėra vietos.* Daugybė žmonių atsisakys suteikti prieglobstį Marijai ir jos šeimai.

Ritualas pradedamas vakare, procesija dažniausiai pajuda nuo parapijos bažnyčios, iš pradžių giedama „Švenčiausiosios Mergelės Marijos litanija“. Tada, siūbuojant rožinių lasams ir išsidalijus uždegtas žvakeles, sielų procesija žengia į naktį pirmųjų namų, iš kurių Kūdikėlio Kristaus šeima bus išvaryta, link.

ŽMONĖS, GLAUDŽIANTYS MEILĘ PRIE KŪNO

Kartais per Posadą kiekvieną naktį vis kiti žmonės pasirenkami vaizduoti Mariją ir Juozapą. Kartais kiekvieną naktį pasirenkamas ir skirtingas vaikelis, turintis vaizduoti gimusį Kūdikį, arba suvystoma ir įvairiausio amžiaus žmonių laikoma daili maža naujagimio dydžio *muñeca*, lėlė, arba panaši į lėlę Kūdikėlio Kristaus skulptūrėlė.

Širdį man vis dar užlieja šiluma prisiminus, kaip per vieną Posadą šeštajame dešimtmetyje, kai gyvenau Albukerkyje, mielas stulbinantis mažylis nešėsi *Cristocito,* o šalia tūpčiojo ir iš paskos krypavo *mami, papi* ir *abuelita* – mama, tėtis ir senelė, kad tik jis netyčia neišmestų mažojo Kūdikėlio Kristaus.

Vis dar prisimenu senolius, jų minkštas tamsias skrybėles nuleistais kraštais, senas nutriušusias *mantillas*, vilnones skaras ir austas juostas. Dėl skaudamo klubo sąnario, susuktos kojos ar suplonėjusios kelio kremzlės jie krypuodavo.

Prisimenu vieno senuko rankas, sudiržusias it rąstai nuo ilgų darbo metų. Tos senos rankos buvo prie daug ko prisilietusios ir daug išmokusios apie gyvenimą ir mirtį, o dabar jis laikė lėlę – mažąjį Kūdikėlį Kristų, stipriai glaudė jį prie krūtinės, tarsi vienintelis būtų atsakingas už to, kas čia svarbiausias, globą, tarsi jeigu nebūtų tvirtai apglėbęs švytinčio mažojo Kūdikio, jeigu jo neneštų, visas pasaulis amžinai išnyktų tamsoje.

Taip keliaujanti procesija traukė nuo durų prie durų.

Kai gyvenau Tause, *La Posada* vykdavo žvarbiausią viduržiemį, todėl kai kurie žmonės ant chalatų, atrodančių it didžiulėmis rožėmis išpaišyti sienų apmušalai, apsivilkdavo šiurkščiais, pačių siūtais „biblijiniais drabužiais“, o ant viršaus dar užsimesdavo žygio ar kareiviškas striukes arba apsivilkdavo ilgus juodus apsiaustus milžiniškomis juodomis celiulioidinėmis sagomis. Moterys kartais vilkėdavo senais uniforminiais vyrų jūrininkų puspalčiais arba ant galvos užsimesdavo vilnones, medvilnines *rebozos* – skraistes, šių kutai siūbuodavo ties klubais.

Ar įsivaizduojate giedančių juodų apsiaustų debesį? Žmonių beveik nematydavai po skaromis ir šerpėmis. Žmonės būriuodavosi ir giedodavo šalikelėje, stabtelėdavo šen bei ten, kad seni keliai susilenktų, primindami keistą šokį. Būgnai. Fleitos. Balsai. *Cristocito.* Daugybės pavargusių, senų žmonių akys buvo kupinos vilties ir džiaugsmo žvakių šviesoje.

Prie kiekvieno iš devynių namų pasigirsdavo garsus tuk, tuk, tuk. *Silencio* – tyla, o tada sugirgždėdavo prasiverdamos durys. Blausiai apšviestų žmonių už durų šurmulys – dėdžių ir tetų, *abuelos y abuelitas*, kitų senolių, kaimynų, vaikų. Atidaręs duris šeimininkas dėbtelėdavo į mus ir „nepaprastai pasipiktinęs" tardavo, suurgzdavo arba subaubdavo: „Ne, ne, eikit šalin!"

Kai kurie jų būdavo apsimestinai labai šiurkštūs: „Ne, ne, čia nėra vietos tokiems kaip jūs!"

Kiti liūdnai atsakydavo: „Visi kambariai pilni. Nėra vietų. Negaliu jūsų apnakvindinti."

Kai kas vaidindavo nejautrius ir pasipiktinusius: „Ne! Eikit šalin! Kad daugiau jūsų čia nematyčiau!"

Mes visi nunarindavome galvas ir nuspūdindavome šalin, bet giedodami, mojuodami rožiniais ir laikydami žvakeles, nes žinojome. Žinojome, kad patys savo širdyje nešiojamės didįjį nakvynės namų kambarį. Nesvarbu, kad ir kas ką sakytų, žinojome – yra vietos Meilės Kūdikiui, nes mes patys nakvynės namai, kaip tik tas kambarys, kurio jam reikia.

MEILĖ VISUOMET ATVERIA UŽRAKINTAS ŠIRDIES DURIS

Taip vyksta Posados ritualas. Mus turėjo išvyti iš aštuonių namų. Dažnai Meilė įsikiša anksti, ir ritualas pakrypsta kitaip, pakrinka ir susipainioja (tačiau taip atrodo tik ribotam protui), ir planas žlunga... arba, kaip mano dauguma mūsų, galiausiai pasisuka kuo puikiausia linkme.

Kartą namuose, iš kurių turėjome būti išvaryti, senelis per anksti ir per daug išgėrė, užuot griežtai atšovęs: „Dinkit iš čia, jums čia nėra vietos!" pasitiko mus meilės kupina širdimi. Jis pamiršo, kad turėjo išprašyti lauk suvargusius keliautojus, ieškančius kambario nakvynės namuose. Jis suardė visą Posados tvarką, nuo virtuvės stalo mums, stovintiems sniege, subaubė:

– O *mio Dio*, žinoma! Užeikit!

Virtuvėje pasigirdo ir moters balsas:

– Ne, tu senas kvaily, mes turim sakyti: „Ne! Eikit šalin!"

Senelis ir vėl subaubė:

– Užeikit, užeikit visi. Čia vietos per akis, ką jūs, po galais, čia kalbat?! Užeikit, užeikit!

Virtuvėje pasigirdo ir vaiko balselis:

– Ne, *abuelo*, mes turėjome pasakyti „Ne!“

– Et, velniop tą „ne“. Sakyk „taip“. Sakyk: *Sí, se puede*, sakyk: „Taip, galite užeiti“. Eikit šen, turime, kur jus paguldyti, turime sulankstomąjį fotelį, galima ir ant grindų! Ko delsiate?!

Stovėdami lauke, šaltyje, jautėmės taip, kaip turėjo jaustis *María y José y Cristocito*, stovėdami prie užeigos ir klausydamiesi smuklininko ir jo žmonos ginčo „taip – ne, taip – ne, įleisk juos vidun, neleisk, įleisk, ne, ne, ne“.

Kitais metais per Posadą duris mums atidarė barzdotas vyrukas ir nedrąsiai išlemeno: „Neeee, aš... aš nemanau. Aš ne... nėra vietos... na...“ Jam buvo Dauno sindromas ir kartu su mama jis ištisas dienas repetavo savo Posados vaidmenį. Jis pasakė savo žodžius, kaip buvo numatyta, o jo mieloji mama jį paglostė ir nutempė nuo durų. Mes, būrys dar kartą atstumtų ritualo dalyvių, vėl išėjome į naktį. Staiga tasai jaunas vyras netikėtai išbėgo į apsnigtą prieangį šaukdamas iš visos meilės kupinos širdies gelmių: „Ne, ne! Grįžkit, grįžkit, galėsit miegoti mano lovoje!“

Atrakinta širdis visada įsileis meilę vidun. Visuomet. Kai kas gal pasakys, kad tas jaunuolis buvo „netikėlis“, nes sušuko „ne tuos žodžius“, bet iš tiesų ta jauna siela buvo švytinti esybė: Meilė randa prieglobstį širdyje, kuri visada atrakinta.

PROCESIJA EINA TOLIAU

Keli iš mūsų šūktelėjome jaunuoliui: „Ačiū tau ir tavo didžiulei širdžiai, mes dar grįšime, labai tau ačiū!“ Turėjome eiti toliau ir būti nuginti šalin. Taigi maža apskurusi mūsų Posados grupelė – būrys tamsių varnų, žvakelių apšviestais veidais, – visi būriu nuskubėjome nuo to namo, kad ir toliau atmestume kokio nors įkaušusio senelio mielą kvietimą, kad pasakytume „ne“ vaikams, bandantiems įkrėsti proto tėvams ir įtikinti juos mus priimti, net ištartume „ne“ suaugusiam vaikui su milžiniška neblėstančios meilės sklidina širdimi.

Taigi nuklumpinome atgalios į tamsą, ieškodami prieglobsčio Marijai ir jos šeimai, ieškojome, prisimindami savo pačių tremtį, savaip lygindami ją su tuo, ką patyrė Šventieji Žmonės. Kad prisimintume, kas svarbiausia prieglobsčiui: tik tikra visų mūsų vienybė su senaisiais *María y José y Jesús* stingdant šalčiui ir žvarbai, sniegui

ir drėgmei; kad nevalia atitrūkti nuo savo šaknų, nors mūsų meilė šiuolaikiniam pasauliui gali atrodyti kaip senovinis vaidinimas.

Nepaisydami, kaip atrodome kitiems, mes, pasižadėję saugoti Šviesą, Meilės Kūdikį, vis beldėmės į duris, giedojome giesmes, prašydami prieglobsčio ir vis buvome vejami šalin.

Nuostabu, kokių jausmų, prisiminimų ir minčių kyla sieloms, nors jų ego įsivaizduoja, kad jie tik vaidinime dalyvauja. Mačiau kartą tuos jausmus prasiveržiant ir per *Pésame* ritualą – kai Kristų nukryžiavus ir Jam mirus Marijos statula buvo nukelta nuo altoriaus ir pastatyta už presbiterijos tvorelės didžiojoje navoje, o pamaldūs žmonės keliais ėjo prie jos, kad ją paguostų ir pareikštų užuojautą.

Mačiau raudančius vyrus, ašarojančias moteris, verkiančius mažus vaikus, nes juos paslaptingai sujaudino ir draskė Pasaulio Šviesos netektis. Naktis, skirianti dvi dienas. Tamsa, nežinant, ar Šviesai bus leista atgimti, ar Šviesa ištvers išbandymus. Niekuomet nesužinosime, ar ši istorija, ar jos ilgesys skatina mus prisiminti, iš kur mes kilę ir kokia brangi toji Šviesa, verčianti mus raudoti.

Šitai būdinga ir Posadai. Vaikas, atidaręs duris ir mielu balseliu ištaręs: „Ne, ne, čia nėra jums vietos“, gali sujaudinti širdį kiekvienam tėvui, norinčiam atsisveikinti su mylimu vaiku, nes tam atėjo laikas, ar tėvui, kuris atitolęs nuo savo vaiko, ar tėvui (ir seneliui), kuris netekęs savosios atžalos, sujaudinti širdį kiekvienam ritualo dalyviui, kuris kada nors buvo netekęs bičiulio, visiems žmonėms, kurie kenčia, nes yra atstumti. Tada tamsoje išgirsti ašaras, prasiveržiančias pro giedančius ir netikėtai ėmusius virpėti balsus; balsai nepataiko, giedojimas virsta šnabždesiu.

O jei duris atidaro sulinkęs trapus senukas ir plonu kaip fleita balseliu sucypia: „Ne, ne, jūs negalite čia apsistoti“, būkite tikri, kad tie, kas netekę motinos ar tėvo, tie, kas nebeturi senelių, tie, kas be galo ilgisi tikro ir mylinčio tėvo ar motinos, tie, kas žino, kad gyvenimas laikinas, vis tiek senoliams nori ištarti: „Nemirk, nemirk, nemirk.“ Taip piligrimų, prašančių prieglobsčio, giesmė virsta nuoširdžiausiu kūkčiojimu ir rauda.

Viskas gerai. Mes kartu. Viskas gerai. Laikomės vienas kito, guodžiame vienas kitą, dalijamės nosinaitėmis, palaikome kitų žvakeles, kol jie šluostosi ašaras. Apkabiname per pečius ar juosmenį. Sužeistų širdžių jūreivių gentis – irdamiesi nuo vieno namo prie kito, tampame vieni kitiems ramentais ir tvarsčiais.

PAGALIAU

Pagaliau mūsų paieškos baigiasi. Galiausiai ateiname prie paskutinio namo, kur po ilgų paieškų tie, kuriems skirtas „gailestingų žmonių“ vaidmuo, priima suvargusius ir sušalusius keliautojus.

Kartais pagyvenusios moterys tame name tampa pribuvėjomis ir atskuba padėti Marijai prigulti, jeigu devintą mėnesį besilaukiančiai ir tuoj tuoj gimdysiančiai moteriai dar įmanoma prigulti ant kėdės tiesia atkalte, ji nebegali nė susilenkti. Marija sudrimba ištiesusi kojas, o jos vilnonėmis kojinėmis apautų kojų kulkšnys atrodo tokio pat storio kaip blauzdos.

Tai sukelia juoko bangą ir drovius dalyvių prisiminimus apie „laikus, kai laukiausi dešimt mėnesių ir buvau tokia didelė kaip namas“, kai „jai nubėgo vandenys, o aš taip išsigandau, kad bandžiau namų raktu paleisti automobilio variklį ir nuvežti ją į ligoninę“; prisimenamos ir kitos brangiausios šviesos brangiausiame jų pasaulyje gimimo istorijos.

Šiame paskutiniame name bus paruošta *las servietas*, ypatingų sniego baltumo servetėlių, sulankstytų tik šiai progai, pyragų ir saldainių, dažnai ir pinjata – *piñata*, čia liejasi džiaugsmas, kad pagaliau atsirado vieta, kur siela, laukianti Naujos Gyvybės, gali pailsėti. O *José*, dažnai suglumęs gynėjas, bus pasveikintas ir pavaišintas ugnine tekila, kad numalšintų savo nerimą dėl žmonos ir mažojo Kūdikėlio. Sveikindami jam visi spaus ranką, o jo ūsai krutės aukštyn ir žemyn sakant: „Aš laukiau savo pirmagimio, maniau, kad man išaugs sparnai.“ Jie pasodins Juozapą į didelį, tvirtą krėslą, visų veidai netrukus įraus nuo juoko ir karštos arbatos su aitriosiomis paprikomis. Nesvarbu, kad ir koks kuklus bus tasai paskutinis namas, ši vieta garbinga. Nes ji paruošta, kad gimtų Šviesos Kūdikis.

Dar kartą.

Čia, kiekvieno žmogaus raudančioje, džiaugsmingoje, išsekusioje, sušalusioje, bet pamažu jau šylančioje širdyje.

Mes pasikeitėme. Perėjome tamsią dykumą, mus pirmyn atgal vaikė protėvių ir bendri, asmeniniai ir akimirkos prisiminimai. Mes neatskirti nuo Marijos, neatskirti nuo Juozapo, neatskirti ir nuo Kristaus.

Mes čia visi kartu. Niekas neliks nuošaly, nes mes – naujieji užeigos šeimininkai.

LA POSADA: SVETINGA UŽEIGA ŠALIKELĖJE

Nuo neatmenamų laikų
iš tamsos kyla jėgos,
visur blaškydamos juodą smėlį,
bandydamos užgesinti Pasaulio Šviesą...
bandydamos sunaikinti Šviesos
sūnus ir dukteris.

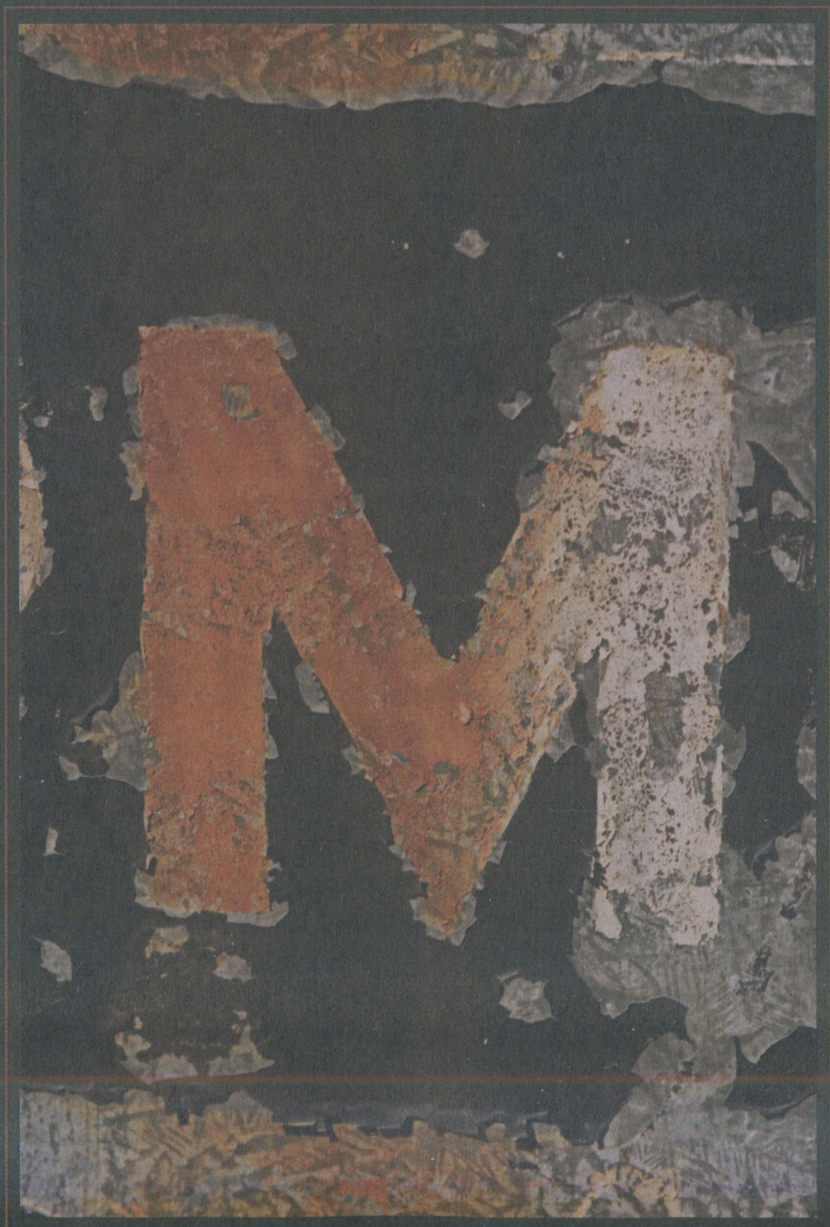
Kartais eiti nuo durų prie durų maldaujant
yra vienintelis būdas,
kaip rasti prieglobstį tam, kas Šventa.

Net kai durys su trenksmu užsiveria,
galiausiai vienos atsivers,
o židinys viduje
perskros tamsą,
kad šviesa susitiktų su Šviesa
taip, kaip plienas grūdina Plieną.

Tačiau net jei niekas neateina,
jei niekas neatidaro durų,
nėra nė vieno žmogaus...
Nepasiduok, nes
tada ateis angelai...
ir, paėmus Meilės raktą,
atsivers visos durys
arba bus saugiai užrakintos,
kad saugotų tai, kas viduje...

Visa tai *jums*,
o ne prieš jus,
jums, kurie liko
savimi, tokie dabar ir kasdien,
kurie gimė kaip *i*
žodžio *milagro* – stebuklas –
pradžioje...

Taip jūs
savaip, žmogiškai ir dvasingai,
amžinai būsite stebuklingas Marijos kūdikis.

DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS

Laiškas jauniesiems mistikams, sekantiems Šventąja Motina

Mūsų Gvadalupės Mergelė: sudaužytos širdies kelias

Brangios drąsiosios sielos,

paklausykite, mano jaunieji, rašėte man, kad jaučiatės tarsi būtumėte mistikai. Kai kurie jūsų regėjo kelias Palaimintosios Motinos vizijas, kiti vos kartą trumpai (bet to karto gali būti per akis visam gyvenimui) arba nuoširdžiai jautėtės kaip nors kitaip patyrę ekstazę dėl vieno iš daugybės Mūsų Motinos pavidalų.

O dabar jūs parašėte man, nes esate girdėję, kad mes, kaip socialinio teisingumo aktyvistų grupė, siekiame būti ne pasaulio medituotojai, o medituotojai pasaulyje.

Jūs trokštate sužinoti, kaip įvardyti savąjį regėjimą ar ekstazę. Senieji žodžiai tam apibūdinti – *apsireiškimas* ir *pasirodymas.* Tačiau siūlau jums ir patariu vadinti tą patirtį paprastesniais žodžiais. Tai lyg apsilankymas, tarsi nuostabi ir mylima sesuo-motina jus aplanko dėl to, kad jus ilgą laiką myli ir pažįsta. Ji žengia pro duris nepasibeldusi, kad atneštų jums saldumynų ar ko stipraus – *dulces o carnes*, tarkim, saldžios duonos arba mėsiškų patiekalų.

Girdėjau, jūs rimčiausiai teigiate negalintys pasiekti urvų, kur galėtumėte bemat įsikurti, kad puoselėtumėte meilę jai vienumoje. *M'hijas y m'hijos*, dukros ir sūnūs, supraskite, kad visur, kur yra jūsų lova, ten jums tinkamiausias urvas. Jūsų rūsys, stalas, gatvės kam-

---

◀ „Raidė M reiškia *La Mystica*"

pas, dviratis, skersgatvis – čia patys geriausi jūsų urvai. Tiesa, kai kas pasakoja, kad mistikai gyvena atokiose vietovėse, tačiau daugybė, daugybė jų visame pasaulyje gyvena būtent taip kaip jūs: gerai pasislėpę ir nematomi – kaip nepaprastos sielos pačiomis įprasčiausiomis sąlygomis.

Taip gyventi tinkama ir padoru; nors ir žavu svajoti, kaip atsiriboti nuo visatos, pasitraukti į tolimą, nepaprasto grožio ir ramybės kupiną vietą, kuri vargiai pasiekiama išorinio pasaulio atgarsių, vis dėlto Mūsų Motina stipriausias savo rožes augina žemiškoje dirvoje, ten, kur jos labiausiai reikia – ten, kur cypia automobilių signalai, žviegia greitosios pagalbos sirenos, vaikai verkia tai iš džiaugsmo, tai iš skausmo, žmonės dejuoja, šoka, mylisi, kur visiškas žmonijos *trochimochi*; žmonijos, kurios dainos, darbai ir veiksmai yra harmoningos kakofonijos – kosmoso muzikos – dalis.

Kai kas sako, kad netikėtas mistiškų reiškinių suvokimas įmanomas tik visiškoje ramybėje, kad Kūrėjas vienu iš daugybės Dievo pavidalų apsireiškia tik visiškai tinkamoje, gražioje ir vaizdingoje aplinkoje ar kad mistinis įsijautimas įmanomas tik visiškoje tyloje. Visa tai tiesa. Išskyrus žodelytį „tik".

Pavyzdžiui, didis mistikas Jakobas Bëhme žiūrėjo į saulės spindulio žybsnį ant alavinės vazos ir jį aplankė nušvitimas, kai kurių žmonių teigimu, jis pasinėrė į visą gyvenimą trukusią religinę ekstazę. Motina Castillo tapo vienuole, norėdama apsaugoti savo regėjimus ir ekstazės įkvėptą poeziją. Kiti mistikai brendo tokiomis sąlygomis, kurias daug kas pavadintų „privilegijuotomis". Tačiau geriausi mistikai, *m'hijos y m'hijas*, auga ten, kur buvo pasėti. Nesvarbu, ar vargingoje, ar išdirbtoje dirvoje.

Kadangi jūsų atveju jos apsilankymai nebuvo nei ramūs, nei orūs kaip apsireiškimai Fatimoje ir Lurde, ir net ne epizodiški, kaip tie, kuriuos regėjo mielas mūsų giminaitis, šiais laikais dažnai vadinamas tik kolonizatorių jam duotu vardu, Chuanas Diegas, jūs klausiate, ar jūsų potyriai blogi?

Ne. Ne, mano brangieji, jie nėra blogi. Jie visiškai teisėti. Galiu kuo tikriausiai jus patikinti, kad Mylimiausioji kai kam pasirodo supama visiškos ramybės. Tiesa, kiek man pačiai teko su tuo susidurti, kur kas dažniau ji pasirodo akimirkomis, kurios toli gražu nėra ramios, ir gaubiama anaiptol ne pačių vaizdingiausių dulkių kamuolių. Slidinėdama ant kelio staiga ji sustoja tamsiuose automobiliuose dar tamsesniuose žvyrkeliuose. Ji stovi tarp stiklo šukių kelkraštyje.

Ji vaikšto visomis gatvėmis, stovi ant kiekvieno gatvės kampo, net ten, kur, kaip sakydavo močiutė Kverida, „Pati Aukščiausioji turėtų pasisaugoti".

Kad taptumėte medituotoju ir Šventosios Motinos sekėju, esu tikra, ji pasirodys begale įvairiausių būdų. Ji pasirodys ir baisiausiame triukšme, siaučiant neramumams ir tomis akimirkomis, kai, regis, net dangus sustingęs, kai aplink ar bent jau mažoje jūsų visatoje tvyro ramybė, nes Šventoji Motina dažniausiai atskuba tuomet, kai labiausiai reikia tvarkos, stiprybės, ištvermės, naujo sumanymo, kovingumo, vilties ir gyvybingumo.

Jūs rašote, kad viskas aplink dažnai atrodo kaip didžiausia maišatis ir tai jus labai liūdina. Visiškai su jumis sutinku. Jūsų pačių sielvartas jums atrodo nepakeliamas, net kai jį prasklaido ilgalaikis džiaugsmas. Tačiau stebėti, kaip kenčia kiti, nepakeliama visų širdžiai. Tačiau ji akivaizdžiai yra šalia jūsų, nes dalia, kuri mums teko, daugumą paverstų ciniškais ir kandžiais, o juk mūsų širdys vis dar nesuteptos.

Tai labai geras ženklas.

Taip pat norėčiau jums pasakyti, kad sudaužyta širdis yra nepaprastai galinga. Priešingai nei daugybe atvejų, kai siela, patyrusi skausmą, gali užsiverti ir atsiriboti, sudaužyta širdis lieka atvira.

Nors tai nesuvokiamai skausminga, sudaužyta atsivėrusi širdis gali tapti neprilygstama palaima. Ji ne tik leidžia jums matyti kitus, ji leidžia jums nuolat matyti Ją.

Visai neseniai mano širdis ir vėl dužo. Kiek kartų per gyvenimą širdis gali būti sudaužyta? Kai man kyla šis klausimas, visuomet sulaukiu atsakymo: „Tūkstančių tūkstančius, už viską, ką verta turėti arba saugoti."

Leiskite papasakoti vieną istoriją iš savo paprasto gyvenimėlio, ir galbūt ji padės jums įžvelgti du naudingus dalykus: pirma, labai labai paprasta yra padėti jos vardu. Antra, daugumai Kūrėjas apsireiškia ne tyliais ir paauksuotais pavidalais – kur kas dažniau tai įvyksta dumble ir purve, siaučiant kasdienio gyvenimo audroms ir dundant griaustiniams.

Visą rytą praleidau ruošdamasi piligriminei kelionei. Į šią kelionę per trisdešimt metų teko leistis daugybę kartų. Visiškai nenutuokiau, kiek laiko ši mano piligriminė kelionė truks, kada ją baigsiu. Eidavau į šventyklą, kurioje mažai kas lankėsi, į tamsų tamsų užka-

borį, pilną pamaldžiausių, kokias tik galima įsivaizduoti, sielų, drąsiausių ir tyriausių iš visų – vietą, kupiną žmonių, kurie gyvena, anot poeto W. B. Yeatso, „...ten, kur prasideda visos kopėčios – purvinoje širdies sendaikčių krautuvėlėje".

Nors dalį savo suaugusios moters gyvenimo praleidau ilgesingai žvelgdama į spalvotus piligriminių kelionių, populiarių kiekviename amžiuje, lankstinukus, reklamuojančius grupių išvykas ir egzotines keliones į tolimus kraštus – Egėjo salas, turą po šventyklas, šventes Stounhendže ir kitas, įpusėjusi septintą dešimtį vis dar nebuvau apsilankiusi nė vienoje iš tų stebuklingų vietų. Galbūt kada nors. Jei išgirsiu, kad ji mane ten kviečia.

Kol kas rengiausi keliauti ten, kur niekas nieko neprašo, išskyrus tik ištverti ir vieną dieną išsivaduoti iš visko, kas slegia. Tai vieta, kur joks muilas ar plaušinė negali nušveisti kančių kupinos istorijos. Tai kondensuotas pasaulis, sukurtas distiliuojant ir sutelkiant daugybę sielų į būrį, sielų, kurios visos pasirengusios arba išsiskleisti, arba bėgti, arba pulti. Ta šventykla skirta nuoširdžiausiam klajoklio nuolankumui ir, užuot buvusi kupina vilties, ši vieta pilna suklaidintų širdžių, kurioms likimas nešykštėjo žiaurių vingių, kurioms teko girdėti daug „kojotų"* pažadų, vėliau netesėtų, ir patirti dar baisesnių dalykų.

Mano piligriminė kelionė veda į imigracijos kalėjimą. Kol rašau jums šitą laišką, visi žmonės, kurie turėtų būti deportuoti, vis dar ten uždaryti ir negali grįžti namo, į savo haitiečių, meksikiečių, airių ar puertorikiečių šeimas, nes respublikonai 104-ajame Kongrese pagrasino uždaryti visą federalinę sistemą, taip ir padarė, vadinasi, nebemokama algų, nebeskiriama lėšų ir visi federaliniai darbuotojai netenka savo pareigų.

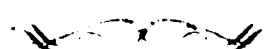
Todėl daugybė sielų bus laikomos kalėjime daug daug mėnesių, o kai kurios ir ilgiau. Jų tėvai, mylimieji, jų *novias* ir *novios*, sužadėtiniai, ilgą laiką kankinsis kamuojami nežinios, nesulaukdami jokios žinutės apie jų buvimo vietą. Daugybė išsigandusių motinų ir seserų, tėvų ir brolių melsis *iglesias*, bažnyčiose, Meksikoje, Haityje, Airijoje ir Puerto Rike, kad jų brangiausieji saugiai grįžtų namo. Jie melsis kupini baimės, mat daugumai jų kliudoma sužinoti, kur tiksliai yra jų artimieji.

* Kojotais vadinami asmenys, nelegaliai gabenantys žmones per sieną iš Meksikos į JAV.

Telefono skambučiai iš kalėjimo apmokestinami papildomai, todėl vien skambutis į Meksiką kito sąskaita (su sujungimo mokesčiu ir t. t.) gali kainuoti daugiau nei penkis dolerius už minutę. O juk dauguma šiame kalėjime neturi nė penkiasdešimties centų. Mes čia juokaujame: kas turėtų atsidurti kalėjime – mūsų *hermanos y hermanas* (broliai ir seserys) ar *los políticos* (politikai).

Susikraunu savo *bolsitą*, nedidelį ryšulėlį, kuriame yra visokiausių mažyčių lobių: mažų paveikslėlių su šventaisiais, įvairiausių mažų *remedios*, žolelių ir arbatų, kurias man leis įsinešti sargybiniai, rožinių tiems, kuriems labiausiai jų reikia. Vėliausiai į ryšulėlį keliauja mažytė dėžutė su paprastos vatos gumulėliu, suvilgytu šventuoju aliejumi. Tėvas Meltonas, juodaodis kunigas milžinas, skleidęs apstulbusiems centrinių valstijų euroamerikiečių parapijiečiams savo etninės katalikybės idėjas, maloningai man perleido savo gydančio aliejaus dėžutę, prieš tai manoji buvo iš šovinio tūtelės, kuri, kaip dievagojosi protetė, esanti iš Emiliano Zapatos šautuvo, su kuriuo jis kariavo per revoliuciją.

Ir dar kai ką pasiimu į piligriminę savo kelionę, tai pats svarbiausias dalykas, jis nesusijęs su jokiais prisiminimais. Pasiimu pavedimą, duotą man mano Gvadalupės, įpareigojimą, suteiktą man seniai, kai dar buvau vaikas. Kaskart, kai iškeliauju piligriminėn kelionėn į kalėjimą ar gatvę arba sėdu prie rašomojo stalo, mąstau apie senus įvykius, kuriuos paveikė Šventoji Motina. Ir šitai bus susiję su jumis. Nes kam man dar lipti iš šiltos lovos ir žiemos vidury keliauti į šaltą kalėjimą lankyti tų, kurių daugiau niekada neišvysiu? Jūs, tie, kurie jau sulaukėte jos apsilankymų, žinote, kaip ji juda. Pažiūrėkime.

Kai man buvo septyneri, suaugusieji namie ir mokykloje man pasakė, kad pagaliau sulaukiau „protingo" amžiaus. Kad ir kokią daugybę kartų buvau pabėgusi iš kalėjimo (pasprukdavau iš namų, kad pabūčiau milžiniškose miško katedrose, kad pakrikštyčiau gėles ir jaunesnius už save vaikus kalbančiame upelio vandenyje; arba iki vėlumos tūnodavau miške, kad pamatyčiau klaikias pelkių liepsneles), kad ir kiek kartų šitaip neva siaubingai nusižengdavau, aš, maža ekstazės pagauta mergaitė bastūnė, buvau apibūdinta, kaip gebanti „protauti".

Mūsų emigrantų ir pabėgėlių šeimoje keli senieji giminaičiai atliko savus palaiminimo ir abliucijos ritualus po formalesnių apeigų parapijoje, nesvarbu, ar tai buvo krikštynos, ar pirmoji išpažintis, ar Šventoji Komunija. Tais laikais šeimynykščiai turėjo triskart daugiau sakramentų nei parapija, įskaitant ir senovines abliucijas, skirtas gimdymui ar vaiko netekčiai, pasveikus po nelaimingos meilės, kūno vidinei regai ir klausai atgauti, atsigauti po įvairiausių karų, ištikimybės ir amžino atsidavimo sužadėtiniui įžadams ir įvairiausiems kitiems palaiminimams, susijusiems su galybe kitų gyvenimo, mirties ir atgimimo klausimų.

Todėl nebuvo nieko keisto, jog po kalbų apie tai, kad pasiekiau protingą amžių, viena iš mano tetulių, Kati, kurios vaizdą, kvapą ir garsą dievinau, pasilenkė prie manęs ir pajuokavo, esą visas šis amžiaus tarpsnis turėtų būti vadinamas ne „protingu amžiumi", o „proto skausmais". Ji buvo mano mažų išdaigų bendrininkė, leisdavusi man užsibūti iki vėlumos spoksant į saulėlydį virš laukų, nusiauti siaubingus ir sunkius koreguojančius batus, vertusius mano pėdas ir kulkšnis suktis tomis kryptimis, į kurias jos suktis nenorėjo. Ji palaikydavo mane dėl tokių mielų suktybių.

Tačiau tąkart ji rimtai pažvelgė į mane ir pasakė, kad, visai kaip per kai kurias novenas, paskirta Mūsų Motinai aš dvi savaites galėsianti sužinoti savo ateitį. Kad užuolaida tarp dviejų pasaulių bus prasiskyrusi tik tas dvi savaites. Kad galėsiu dirstelėti per tuštumą į kitą pasaulį. Kad turėčiau atkreipti dėmesį, ką ten pamatysiu, kokie įvykiai, reikalai, veiksmai ir darbai labiausiai patrauks mano širdį. Visa tai, ką netikėtai išvysiu, galbūt bus nuorodos į būsimą mano gyvenimą ir darbą.

Šnabždesys, tetos dvasios kaulų ir ją supančių sparnų šnarėjimas manęs visai nesutrikdė, nes ko dar turi siekti tikra *Católica* (katalikė), jei ne Dievo malonių ir Šventosios Dvasios dovanų? Stengiamės dvasinius savo samprotavimus priimti rimtai ir podraug su humoru. Žinome, kad kartais aplinkiniams atrodome kaip keistų ritualų ir reikalavimų besivaikantys žmonės. Vis dėlto mes siekiame to, ką laikome tiesa: savo įžvalgų, nuojautų, vizijų, maldų, sapnų ir pranašysčių, gaubiančių Didžiosios Šventosios Moters užtarimą.

Dabar, kai jau buvau suaugusi ir sąmoninga, visam gyvenimui buvau paskirta *La Mujer Grande*, Didžiajai Moteriai. Manau, šį ritualą būtų palaiminęs net pats Thoreau (Toro), nors jis ir perspėjo dėl įvykių, kuriems reikia naujų drabužių. Gavau naują mažytį tetos

vąšeliu nertą šaliką. Nebuvo jokios pompastikos, tik džiaugsmingi nuoširdūs prašymai ir palaiminimai. Senosios moterys ir vienuolės, regis, avėjo vienodus juodus batelius su kubietiškais kulniukais. Pleveno smilkalų dūmas, buvo skaitomos pačios gyviausios adoracijos, skirtos *Santo Niño*, Mažajam Meilės Dievui, siūbavo juodi rožiniai, kai kurie iš riešutmedžio, kiti – iš sėklų. Viskam jaučiau nepaprastą meilę iš pačių savo gelmių – tiek išsiverždama į išorę, tiek grįždama į savo egzistenciją.

Kuo atviriau ištiesusi rankas ir pakėlusi akis į Didžiąją Šventąją Motiną, klūpėjau ant šalčiausių, kokias tik galima įsivaizduoti, akmeninių grindų, atrodė, tai truko valandų valandas, kol ėmiau jausti neapsakomą stingstantį skausmą, tarsi į kelius būtų įsimetęs plaučių uždegimas. Man buvo liepta kartoti daugybę dalykų paskui suaugusiuosius – jų žodžius, maldas ir garbinimą; prisimenu, kad kartojau žodžius, kuriais pažadėjau savo nekaltybę Palaimintajai Motinai amžinai. Nuoširdžiai, kaip buvau mokyta, kartojau šventuosius žodžius „apgalvodama, bet nedvejodama".

Žinojau, kas yra nekalta mergelė: visų pirma, kai kur tai buvo pirmasis Gvadalupės vardas. Kaip mano pačios du vardai arba kaip mano draugės Marijos Sesilijos. Mergelė Gvadalupė. Antra, būti „nekalta mergele" reiškė stengtis būti tokiai gerai kaip ji – būti nepaprastai spalvingai, smarkiai, budriai ir ištikimai kaip geras šuo.

Teta man sakė, kad per artimiausias trylika dienų pamatysiu trylika dalykų, kurie mane paveiks visam gyvenimui, dalykų, sakė ji, kurie „šauksis tavo pagalbos, tavo rankų ir tavo širdies visą gyvenimą". Todėl dabar stengiausi viską stebėti plačiai atsimerkusi. Ji man pasakė: „Tu esi mažas vaikas ir vis dar gali matyti tai, ko dauguma vyresnių nesivargina matyti: gali išvysti tuos, kam reikia tavo pagalbos."

Tą savaitę mačiau daugybę dalykų. Dauguma jų buvo įprasti mūsų gyvenime ir mūsų laikais; jie buvo arba įspūdingai gražūs, arba įspūdingai žiaurūs (vaikystėje gyvenau centrinių valstijų provincijos užkampyje ir tokie kraštutinumai nė kiek nestebino). Čia daugybė žmonių gėrėjosi grožiu, o labai daug kitų pasidavė smurtui arba buvo sužeisti žiaurumo, kuris prasiveržia įvairiausiais pavidalais.

Tapę smurto aukomis ir stengdamiesi atsigauti, vieni užsigrūdino, kiti nusirito žemyn, kai kas nunarino galvą ir nuolankiai gyveno toliau, dar kiti pabėgo, o kai kurie ištvėrė. Visi, kam teko patirti tokį siaubą, puikiai žino, koks tai jausmas. Žinau, ir daugeliui jūsų tai pažįstama.

Taigi per tas trylika šventų dienų, kurias man nurodė teta, mačiau daugybę dalykų. Vienas labiausiai mane sukrėtusių įvykių nutiko man klaidžiojant palei žvyrkelį toli miškuose. Staiga šalikelėje sustojo didžiulė šerifo mašina, sukeldama milžinišką dulkių kamuolį. Visai čia pat, paėjus kiek giliau į mišką, buvo palapinių stovykla, joje glaudėsi keliaujantys sezoniniai darbininkai. Iššokę iš prekinių traukinių, jie kuriam laikui apsistodavo mūsų miškelyje.

Manau, būna akimirkų, kai gali uoste užuosti nedorus ketinimus. Staigiai šokau į lauką šalia kelio ir atsiguliau, slėpdamasi tarp sausų stiebų. Šerifo pavaduotojai praskleidė savadarbę palapinę ir puolė vidun. Užvirė tikras pragaras, kilo triukšmas, skambėjo krintantys puodai, buvo girdėti grumtynės, šauksmai, nešvankūs epitetai ir, nepraėjus nė minutei, vienas pavaduotojų iš palapinės išvilko antrankiais surakintą pusnuogį vyrą.

Vargšas vyras buvo apsirengęs taip, kaip dauguma besislapstančių mūsų miškuose. Daugelis jų čia atkako iš Apalačų, kalbėjo senąja Elžbietos laikų anglų kalba, su kai kuriais jų buvau nuoširdžiausiai susidraugavusi. Suplyšę jo marškinėliai buvo papilkėję nuo tepalų, kelnės nusėtos dažų ir purvo dėmėmis. Jis buvo nesiprausęs, nesiskutęs, nesišukavęs ir supančiotas kaip bulius. Jo akys išvirto, iš burnos tiško seilės, jis rėkė: „Miledi! Miledi!“ Ar panašiai. Pavaduotojas įgrūdo spurdantį vyrą į mašiną, užtrenkė dureles ir nubėgo atgal į palapinę.

Stebėjau visa tai pašiurpusi ir apimta siaubo, tik staiga man pasidingojo, kad galvoje girdžiu ramų ir švelnų balsą, klausiantį: „Ar tu mane myli?“

„Myliu tave? Ar myliu???“ – nustebau. Mano sielvartas dėl to, ką išvydau, buvo toks stiprus, kad vargiai suvokiau žodžius, sakomus man į širdies ausį.

„Jei mane myli, paguosk juos.“

„Ką?!“ – ėmiau melsti atsakymo, bandydama suprasti, kas vyksta. Man nespėjus sureaguoti, pareigūnai iš palapinės jau vilko klykiančią moterį. Ji stengėsi išsivaduoti iš jų gniaužtų. Dviem pirštais ji laikė ką tik rūkytą cigaretę ir avėjo tik vieną batą, nudrengtą juodą batelį be kulno, šis man keistai priminė svirplius ir žvilgančius vabalus.

Vyrai laikė ją už nepaprastai liesų rankų, primenančių griaučius, mano akyse jie užsuko jas taip, kad stebėjausi, kaip jos nelūžo. Ji degino juos žodžiais ir kūlė visomis galūnėmis. Ji nesiliaudama rėkė,

vieną kvapą gniaužiančią akimirką pajutau, kad ji pažvelgė tiesiai į mane, nors tikrai negalėjo manęs įžiūrėti tame peraugusiame lauke kitapus kelio. „Padėkit man, padėkit!" – sušuko gailiu balsu.

Vienas pareigūnų griebė jai už ilgų plaukų ir atlošė galvą. Kitas stengėsi ištraukti į kelnes sukištą megztuką ir užmaukšlinti jai ant galvos kaip gobtuvą.

– Padėkit man, padėkit! – šaukė ji.

Panikos apimta širdimi vėl išgirdau ramų balsą, klausiantį manęs: „Ar myli mane? Jei myli, padėk Man."

Jaučiausi sutrikusi, tačiau purptelėjau iš vietos it putpelė. Netikėtai mano kojose įsijungė turbinos, rankomis plakiau kaip malūnas, plaučiuose sukilo milžiniškas audros debesis ir atlošusi galvą išbėgau į kelią kaip išprotėjusi. Pareigūnai grūdo moterį į automobilį. Jie užtrenkė dureles, įkalindami porą viduje. Pareigūnai sušoko į mašinos priekį ir uždarė savo dureles. Ausyse man tebeskambėjo moters riksmas.

„Padėkit man, padėkit!"

Apimta panikos, bet kupina ryžto nusprendžiau: „Taip, aš tau padėsiu." Vis dar jausdama skausmą, bet atsitokėjusi mąsčiau: „Kaip? Kaip?"

Prišokau prie didžiulo sedano užpakalio kaip tik tą akimirką, kai mašina pajudėjo iš vietos. Garsiai surikau – viliuosi, šaukiau balsu, kuris buvo girdėti ir žemėje, ir Rojuje, bet įsibauginusiai dingojosi, kad vos sukvarkiau. Kartu jaučiausi taip, tarsi būčiau įkvėpusi audros vėjo ir sududenau iš visų plaučių, kaip buvo tekę matyti garsiai švokščiant senąsias moteris per gydomuosius ritualus.

– Jos ir visa ko, kas šventa, vardu, įsakau neskriausti šių žmonių! – sušukau.

Abstulbę pareigūnai sustabdė automobilį. Man pakako laiko mestis prie bagažinės, kur dvi išsekusios ir supančiotos sielos nepaprastai nustebusios spoksojo į mane. Turėjau laiko – sekundę – trimis pirštais ant dulkėto užpakalinio lango nubrėžti Kryžiaus Ženklą ir sušukti:

– Aš saugau šias sielas!

Vairuotojo lango stiklas ėmė leistis žemyn. Puoliau nuo mašinos ir pargriuvusi ant kelio išvydau savo atspindį ant purvu aptaškyto rato gaubto. Atsidarė vairuotojo durelės. Pašokau ant kojų ir puoliau bėgti, tarsi mane būtų vijęsis pats nelabasis. Bėgau kaip pakvaišusi, gilyn į neprižiūrimą aplūžusių storų stiebų lauką.

Pareigūnų automobilis, žarstydamas žvyrą, lėtai, bet nesustodamas važiavo toliau. Per petį mačiau kryžius ant dulkėto užpakalinio lango. Visus tris nupiešiau didelius, visi jie buvo susipynę, milžiniški ir ryškūs. Kaip ji. *Igualmente* – visai taip pat. Kaip širdys ir sielos moters ir vyro, kuriuos jie nusivežė. *Igualmente*. Kaip tikrosios širdys ir sielos dar nepraregėjusių juos išsivežusių vyrų. *Igualmente*.

Nei tada, nei vėliau tiksliai ir nesupratau, ką tuomet padariau. Net dabar, praėjus daugybei metų, man vis dar neaišku. Tik žinau, kad sekiau, o ne vedžiau. Kai šerifo automobilis dingo iš akių, broviausi vis giliau į mišką, kol radau taką iki upelio. Ten atsisėdau, tiksliau, sudribau ir nepajėgiau atsikelti, nes nepaprastai drebėjo kojos. Pyko skrandis, kaip tąsyk, kai pagauta vaikiško noro eksperimentuoti, suplakiau pieną su greipfrutų sultimis ir išgėriau. Galiausiai pasiverčiau ant šono ir išsivėmiau.

Paskui nuropojau į mažų ąžuoliukų sąžalyną, ten ilgai gulėjau veidu į žemę, uosdama prisotintą ir gydantį geležies kupinos namų dirvos kvapą. Išliejau galybę ašarų, vargiai galėjau paaiškinti dėl ko. Vėliau su didžiuliais keistais savo batais žengiau į upę. Gulėjau guodžiančiame vandenyje, bet ne kaip Ofelija, o kaip per krikštą, tarsi būčiau dar kartą panardinta į gyvųjų gyvenimą.

Nežinau, ką blogo buvo padarę tas vyras ir moteris. Greičiausiai nieko. Jie buvo valkatos. Jie pernelyg garsiai kalbėjosi, per garsiai mylėjosi, o gal vien savo buvimu trikdė ponus, kurie pasistatė didelius namus miškuose ir kurie, žinia, buvo nepatenkinti mumis, tikrais kaimiečiais. Tik žinau, kad kumščių dunksėjimas daužant į kaulus – pasibjaurėjimą keliantis garsas, ir toks vaizdas kelia siaubą; man šie garsai ir jausmai buvo pažįstami ir iki tol, teko su tuo susidurti ir vėliau. O gyvenimas nesustojo, tik man jis jau buvo kitoks.

Sugebėjau atsitiesti tūkstantį, milijoną kartų ir gyventi toliau, nes nebuvo iš ko rinktis, nes to meto kultūroje buvo toks žiaurus tarpsnis, kai negalėjai tikėtis jokios tiesioginės pagalbos, paramos, niekam nerūpėjo, kad aplink tokia neleistina neteisybė, kurios liudytoja tądien tapau. Ir prieš tai buvau ja buvusi daugybę kartų (ir vėliau daugybę kartų ja vėl būsiu) – vis tiek negalėjau pamiršti.

Tąkart patyriau keistą išgyvenimą, tik vėliau supratau, kas tai, ir galėjau įvardyti kaip „transformaciją", kai tarsi žaibui trenkus, regėjimas ir suvokimas akimirksniu įsikrauna ir pasikeičia. Akimirksniu pasikeičia kūno, proto, širdies, sielos ir dvasios energija. Visa esybe kur kas daugiau žinai ir gebi atlaikyti tą srovę. Tąsyk, kai pakelėje

susidūriau su žmonėmis iš miško, man atrodė, kad matau supančiotus šventuosius. Tą akimirką, pro užpakalinį automobilio langą regėdama tuos nekaltus vargšus įkalintus, maniausi jų veiduose reginti kenčiančią *mi* Gvadalupę. Atrodė, kad matau išpuolį prieš ją. Tą akimirką baigėsi toks mano gyvenimas, kokį jį pažinojau iki tol.

„Ar myli mane? Tada padėk man." Čia buvo vienas iš trylikos pašaukimų į „protingą amžių", kai per ritualą buvau pažadėta Mūsų Motinai.

Kai pasakiau tetai, kas nutiko, ji pravirko ir paėmė man už rankų. „Tau nereikia klausti, kas pasakė: *Aš saugau šias sielas*, – tarė ji. – Tu ir pati žinai."

Jaučiausi taip, tarsi tikrai žinočiau.

Po dvylikos metų, kai man buvo devyniolika, iš Mūsų Motinos išgirdau štai ką:

– Ar myli mane, seserie?

– Taip, mano Brangiausioji, myliu, – atsakiau.

– Ar labai mane myli?

– Visa širdimi, mano Mylimiausioji, – atsakiau.

– Tai ar aplankysi mane kalėjime?

– Kalėjime???

Man, devyniolikmetei, buvo baisu eiti į kalėjimą. Tačiau tuomet pirmą kartą apsilankiau Mičigan Sičio kalėjime, o vėliau vis dažniau išsiruošdavau į piligrimines keliones, aplankiau ir daugybę kitų kalėjimų: tiek valstybinių, tiek daugybę žmonių sukurtų sielos kalėjimų, kartais ir pati pasijusdavau įkalinta; kai kada tą kalėjimą pasirinkdavau pati, kartais į jį nuvesdavo sudėtingi likimo vingiai.

Tuomet, jaunystėje, pasižadėjau, kad jei dar kartą sulauksiu jos kvietimo, stengsiuosi keliauti ten, kur ji mane siunčia. Kaip jau turbūt supratote, esu dėl jos pakvaišusi. Vis dar einu ten, kur reikia. Pavyzdžiui, šįkart pasirinkau imigrantų kalėjimą, anksčiau keliskart per metus išsiruošdavau į kitokias vietas – uždarus pataisos namus berniukams nuo aštuoniolikos iki dvidešimt vienų, socializacijos centrus mergaitėms ir berniukams nuo dvylikos iki aštuoniolikos, vyrų sunkiųjų darbų kalėjimus, federalinį moterų kalėjimą, miesto ir apygardos kalėjimus, valstijos įkalinimo įstaigas, o kartais padėdavau nelaimėliams, į miesto ligonines operuoti atvežtiems su antrankiais.

Viskas vyksta kaip visuomet.

Ar myli mane?

Taip, tave myliu.

Tai ar aplankysi mane vienišų motinų centre?

Aš sutikdavau ir širdį man perverdavo dar vienas kalavijas.

Ar myli mane?

Taip, tave myliu.

Ar padėsi įsteigti prieglaudą smurtą patiriančioms moterims? Ar išlaižysi sužeistiesiems žaizdas?

Taip, ir dar vienas kalavijas.

Ar myli mane?

Taip, labai myliu.

Ar eisi kartu per landynių rajoną dezinfekcinėmis servetėlėmis valydama rankas ir kojas, kuriose knibždėte knibžda bakterijų, ar valysi vyrams ir moterims, kuriuos jau sunku vieną nuo kito atskirti, pjautines ir kitokias žaizdas? Ar padarysi tai dėl manęs?

Taip. Didžiulis kalavijas.

Ar myli mane?

Visa savo esybe.

Ar stovėsi šaltą naktį vidury žiemos Čikagoje tvarstydama nepažįstamam senukui žaizdą, kol jis tau pasakos savo gyvenimo istoriją tvoksdamas pačiu bjauriausiu burnos dvoku, kokį tik įmanoma įsivaizduoti?

Taip, aš galėsiu jam sutvarstyti žaizdą.

Ar myli mane? Ar myli mane?

Taip, taip, tūkstantį kartų taip.

Taigi, *m'hijas y m'hijos*, artėju prie laiško jums pabaigos. Klausėte manęs, kaip neprarasti atsidavimo jai, kaip dar nuoširdžiau jai pasiaukoti. Mane iki pat kaulų smegenų apėmęs tas nuostabus jausmas, kad jūs jau žinote, kaip tai padaryti, tereikia jums priminti. Ji dažniausiai pasirodo ne itin švariais pavidalais, dažnai jie būna dideli ir ryškūs, o ne kuklūs ir santūrūs.

Atpažinsite Ją vos pažvelgę,
nes Ji moteris,
kuri atrodo visai kaip jūs
ir visi, kuriuos mylite.
Prisimenate?

KODA: MANO GVADALUPĖ – MERGAIČIŲ GRUPUOTĖS LYDERĖ ROJUJE

Mano Gvadalupė – mergaičių grupuotės lyderė Rojuje.
Ji visai neprimena išblyškusios melsvos ir romios moters.
Taip, Ji romi, kiek romus gali būti didžiulis vandenynas.
Taip, Ji paklusni, kaip saulėtekis
paklūsta horizonto linijai.
Taip, Ji miela,
kaip milžiniškas saldžių klevų miškas.
Jos didžiulė širdis, neaprėpiamas šventumas,
ir, kaip priklauso mergaičių grupuotės lyderei, –
Jos tvirti klubai.

Jos keliai gana platūs,
kad ant jų susėstume visi iki vieno.
Jos glėbys gali apglėbti mus
visus...
Su nepaprastai Tyra Meile.

„Aymen

(kaip pasakytų močiutė),
ir mažoji moteris.“

Su meile
Dr. E.

M

DVIDEŠIMTAS SKYRIUS

Los Inmigrantes, *visi mes imigrantai: negęstanti kūrybinė ugnis*

Jie bandė ją sustabdyti pasienyje

I DALIS

JIE BANDĖ JĄ SUSTABDYTI PASIENYJE

Ji bėgo Karališkuoju keliu Meksikoje, bet
jie bandė sustabdyti ją pasienyje.
Žinot, nėra vizos tokiai kaip ji...
Ji be dokumentų, buvo įsitikinę jie.
Pasieniečiams ir *la migra* nepatiko jos išvaizda.
Niekam nerūpėjo, kad daugybė jos artimųjų
Laukė jos namie Santa Fė
ir aplinkiniuose mažuose kaimeliuose, tokiuose
kaip La Sieniga, netoli Čupadero, ar Espanjola.

Daugybė jos artimųjų, laikančių kūdikius rankose,
meldėsi dieną naktį, kad ji saugiai nukeliautų,
užvis karščiausiai, kad laisvai pereitų sieną.

Jos šeimos lūpos buvo paruoštos bučiniams,
skirtiems jai.
Buvo paruošta ypatingo vandens ritualiniam jos apiplovimui,

sėkmingai įveikus rizikingą kelionę.
Likimas buvo nepalankus, jų maldos nebuvo išklausytos.

Ją sustabdė prie sienos; pasieniečiai suvirto į furgonėlį,
turėjo savų priežasčių...
nes vien jos juosmuo buvo didžiulis...
ji valstietė, o ne grakšti miestietė,
ji tik užaugusi kaimietukė...
besilaukianti ir atrodanti kaip niekad didelė.

Ir bandanti kirsti sieną...
ir, kaip sako *las parteras*, pribuvėjos, „smarkiai išsiveržusi į priekį".
Vargu ar galėjai tikėtis, kad ji, besilaukianti kūdikio,
gebės virsti uodo dydžio moterimi.

Ne, ne, ji išsiskyrė iš minios, jos pilvas atrodė gana įtartinas.
Buvo akivaizdu, kad ji iš seniausių kaimų.
Galėjai tai pasakyti iš keistų jos apdarų ir basų pėdų.
Kodėl tokia norėtų patekti į mūsų šalį?

Todėl Imigracijos ir pasienio tarnyba ją sulaikė.
O ją vežęs furgono vairuotojas
Išsigando ir paspruko.
Pasieniečiai ją tardė, reikalavo dokumentų:
dokumentų, dokumentų ir dar dokumentų.
Ir pinigų taip pat.
Tačiau ji neturėjo *la retícula*, mažos piniginės,
neturėjo nė piniginės monetoms.
Ji tegalėjo atsakyti
savo nuostabių akių lobynais.

Tada ją nugabeno ten, kur vežami visi įtartini žmonės,
į sandėlį, paverstą sulaikymo kameromis;
ten ji prigulė ant šaltų grindų.
Jie sukišo rankas į jos nėščiosios drabužius,
įsitikinę, kad ji slepia kontrabandą.
„Na ir koks tas pilvas – tikras ar ne?
Greičiausiai prigrūstas kokaino...

Šie žmonės imsis visokių gudrybių, kad pergabentų narkotikus."
Todėl jie privertė ją persišviesti rentgenu, kad įsitikintų.
Paskui ji tik pažvelgė į juos pro narvo, į kurį
ją įkišo, virbus.
Ar kas nors, nesvarbu kas, ateis ir ją išlaisvins?

Niekas neatėjo.

Kitą dieną
irgi niekas neatėjo.

Dar kitą dieną
ji buvo dingusi.

Bet nepamiršta.

II DALIS

NEVILTIS JAV KAIMELIUOSE

Jie visi nepaprastai ilgėjosi įkalintos artimosios, nes nuo neatmenamų laikų ten, kur kadaise buvo Meksika, o dabar jau Jungtinės Valstijos, *la familia* pasipildė tūkstančiais narių; juos sieja ir kraujo, ir kiti ryšiai – tūkstančiai tetų, dėdžių, *comadres*, *compadres*, pusbrolių – ypač pusbrolių, *mamis, papis, abuelos, abuelitas*, kaimynų, visų, su kuriais tik yra tekę keistis pomidorų daigais, draugų, visų, kurie puoselėjo sodus tarp lipniųjų auksarykščių ir žemaūgių pušų Santa Fė kalvose. Visi jie tapo šeima, siejama tokių vertybių kaip maistas ir Tikėjimas.

Dabar šis milžiniškas „šeimų Šeimoje" būrys nepaliaudamas meldėsi, vildamasis išgirsti bent žodelį apie tai, kur yra jų artimoji, meldėsi prašydamas išvysti bent seną meksikietišką furgonėlį, apkarstytą mažomis religinėmis vėliavėlėmis ir raudonais pūkuotais kamuoliukais, plevenančiais palei priekinį furgonėlio langą. Jie laukė, kada tas sunkvežimiukas atpupsės per sieną, sunkiai krypuodamas į šonus ir pagaliau parveš ją namo pas savus žmones šiaurėje...

Visi ten laukė.

Daugybė apraudojo jos dingimą.

III DALIS

BESILAUKIANTI MOTINA KALĖJIME

Ji laukė...
įvykdžiusi nusikaltimą, nes bandė
peržengti ribą,
kuri, pasak kitų, buvo šventa...
ribą, senų senovėje
nubrėžtą smėlyje palei Rio Grandės krantus
mažiau nei dešimties vyrų sprendimu.

Besilaukianti motina laukė kalėjime.
Vis laukė.

IV DALIS

TUO METU PASIENYJE BŪRIAVOSI VYRAI IR MOTERYS MOSUODAMI DOKUMENTAIS

Stebuklingomis linijomis skriejo telefono skambučiai, pranešantys, kad ji atsirado. Buvo pakviestas šventas vyras, turėjęs padaryti tai, ką daro šventi vyrai: išsiderėti, kad jaunoji motina būtų paleista iš kalėjimo. Turėjęs grąžinti ją namo, pas saviškius.

Galiausiai pavyko. Nežinia kaip, bet nepalenkiamas kraujas ir malda, pasiųsta iš Kristaus Kraujo kalnagūbrio Sandijos kalnuose, netikėtas šių švelnių, bet ryžtingų sielų pasirodymas pasienyje paspartino reikalus ir ji buvo išvaduota.

Paleista į laisvę, kelio ruožą iš Jungtinių Valstijų ji buvo gabenama didžiuliu raudonu sunkvežimiu, taikliai gamintojų pavadintu „El Ariete“ – Avinu.

Retai kada išvysite tokį džiaugsmą, paauglius, aukštai iškėlusius filmuojančius telefonus, raudančius senolius, gyvenimo aplamdytus žmones, kurie verkė ir juokėsi, ir vaikus, viską puošiančius gėlėmis.

V DALIS

IŠLIPUSIĄ IŠ SUNKVEŽIMIO JĄ GLOSTĖ IR RAMINO

...bučiavo ir lietė taip, tari sielos būtų
pagaliau radusios giminingą sielą.
Pasigirdo dainos, senosios giesmės...
kai nepaprastoji *la familia* vėl susibūrė...
Svajonės tapo tikrove ir ji įveikė sieną...
ėjo tuo pačiu keliu, kuriuo senais laikais keliavo protėviai...
La Nuestra Señora Guadalupe su mažuoju *Cristocito* pilve.
Ji grįžo pas savo žmones, pas visas tas jos laukiančias sielas.

Grįžo ir mažasis jos Sūnelis, „spinduliuojantis kontrabandinis Kūdikis", nematomas tik tiems, kurių akys dar negeba matyti, o ausys – girdėti. Jis nematomas nė rentgeno aparatams...

Galiausiai ji ir jos Mažylis buvo čia, saugūs rankose, akyse ir širdyse tų, kurie ją myli, kurie visuomet mylėjo *La Conquistą*, Užkariautųjų Motiną, Amerikų Motiną, kuri visada pasirodo nešdamasi savo Brangųjį Krovinį.

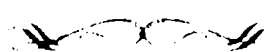
VI DALIS

IR TIKRAI NE VIENAS SENASIS SANTA FĖ PILIGRIMAS IŠGIRDO NEIŠTARTUS GVADALUPĖS ŽODŽIUS

Gvadalupė sušnibždėjo, kad ją sujaudino žmonių baimė ir begalinė meilė, nes ji niekuomet nebuvo dingusi. Ji tik turėjo šiek tiek darbo... pasienyje... sandėlyje.

...galbūt su vienu iš vargšų senų vyrų, kurie ten plovė grindis
...galbūt su vienu iš jaunuolių, kurie ten atėjo grafičiais išpaišyti sienų
...galbūt su vienu iš pareigūnų, kuris ją pamatęs vėl prisiminė dosnią širdį
...galbūt su jauna motina, kuri nežinojo, ar jai pavyks ištverti, tačiau per tvorą pamačiusi Mūsų Motiną, gulinčią ant grindų, bet nepraradusią orumo, staiga ji pajuto drąsos antplūdį, kupiną malonės, ir suprato, kad jai vis dėlto pavyks.

Laikina pertraukėlė, o ne amžinas pavojus.
Mūsų Motina pakeliui namo trumpam stabtelėjo,
nes turėjo svarbių darbų pasienyje.

JIEMS NEPAVYKO SULAIKYTI JOS PASIENYJE

Prieš keletą metų Mūsų Gvadalupės Mergelės parapijos, dabar jau šventyklos Santa Fė, Naujojoje Meksikoje, tėvas Tien Tri Nguyenas kartu su diakonais, parapijiečiais ir daugybe žmonių abipus sienos ėmė ieškoti menininko, kuris įgyvendintų sumanymą – sukurtų tikrą Mūsų Gvadalupės Mergelės statulą.

Comadres ir *compadres, krikšto motinos ir globėjai,* netvėrė džiaugsmu radę tinkamą skulptorę ponią Georginą Farias iš Meksikos – mažulytę moterytę, vos aukštesnę nei pusantro metro ir įpusėjusią šeštą dešimtį. Ji sutiko sukurti didžiulę bronzinę Mūsų Motinos skulptūrą. Baigta skulptūra turėjo būti beveik keturių metrų aukščio ir sverti dvi tonas.

Karališkasis kelias yra senas kelias, jis driekiasi iš Meksikos iki Jungtinių Valstijų – paskui per Teksasą, Naująją Meksiką, Arizoną, Nevadą ir Kaliforniją. Šiuo keliu dauguma senųjų iš Centrinės ir Pietų Amerikos kilusių amerikiečių, abiejų Amerikų vietos gyventojų, metisų (turinčių tiek ispanų, tiek vietinių amerikiečių kraujo) ir naujųjų ispanų (atvykusių iš Ispanijos ir jau nuolat gyvenančių Meksikoje) keliaudavo į šiaurę nuo pat 1400 mūsų eros metų.

Mažasis vietnamietis Mūsų Gvadalupės Mergelės parapijos Santa Fė kunigas, viską žinantis apie šeimų ardymą, užkariavimą per karus ir tų šeimų meilę savo paveldui, nusprendė, kad Mūsų Motina bus atgabenta namo tuo pačiu keliu, kurį mynė jo parapijiečių protėviai.

Milžiniška Mūsų Gvadalupės Mergelės statula iš tiesų pakeliui – Meksikos ir Jungtinių Valstijų pasienyje – buvo konfiskuota, tačiau ji nebuvo, kaip įprasta, muitinėje sulaikyta dienai ar dviem. Kadangi ji pasirodė įtartina (ar bent taip atrodė vyresnybei), buvo įsakyta ją iškelti iš sunkvežimio ir keturių metrų ir beveik dviejų tonų kūrinys buvo nugabentas į sandėlį. Ji iš tiesų buvo peršviesta rentgenu, kad būtų įsitikinta, ar joje neslepiama kontrabandos.

Muitinės pareigūnai tvirtino neturį jokių duomenų, kur ji išvežta. Taigi daugybę dienų nebuvo jokių žinių apie statulos buvimo vietą, arba tie, kas žinojo, ją slėpė, tikėtina, ketindami reikalauti *la mordida*, savo kąsnio, tai yra didelio kyšio.

Keletą dienų šimtai tikinčiųjų laukė Mūsų Gvadalupės Jungtinėse Valstijose, jie jau buvo išsinuomoję autobusus, kad būtų nuvežti į pasienį jos pasitikti, pabūti su ja ir iškilminga procesija parvežti jos namo – jie buvo nepaprastai išsigandę, kad bus praradę ją amžinai.

Kaip daugybė kitų šeimų abipus itin saugomos JAV ir Meksikos sienos, nežinančių, kur yra jiems brangūs žmonės, jie surengė širdį draskantį budėjimą.

Muitinės vyresnybė ir toliau atkakliai tvirtino nežinanti, kur Mūsų Motina. Muitinės dešinė sakė viena, muitinės kairė tvirtino visai kita – tarsi ji būtų dingęs asmuo. Vienas paikas pareigūnas taip ir pareiškė: „Galbūt ji pabėgo?“

Žinoma, ji nepabėgo. Mūsų Motina niekuomet nebėga.

Visi, kas pažįsta pasienio vietovę ir, kaip mes, nusimano, kokia čia iš tikrųjų sienos kirtimo taktika, puikiai žino – kartais atrodo, kad Babelio bokštas buvo pastatytas būtent ant Rio Grandės krantų. Šis Babelis stebuklingai atgyja: skleidžiama „itin oficiali“ dezinformacija, niekaip nesusikalbama ir visiškai neatsižvelgiama į faktus, nors tuos faktus kiekviena protinga ir nuovoki būtybė, turinti stebėti ir sekti, kas yra kas pasienyje, neabejotinai užsirašytų.

Taigi, norėdamas surasti ir išlaisvinti Mūsų Gvadalupės Mergelę, tėvas Tri Nguyenas, taip pramintas parapijiečių, kartu su būriu Mūsų Motinai pasiaukojusių sielų iš Santa Fė patraukė pasienio link.

Čia jis ir ryžtingas jo būrys* (lotynų kalba *posse* reiškia „galintis“) rado muitinės pareigūnų, kurie jiems padėjo. Tada buvo rastas ir sargas, jis nebuvo tingus biurokratas ir atrakino sandėlio duris. Taip sargas ir parapijos tėvas, spinduliuojantis kilnų tikslą (įkvėptą ilgesingo parapijiečių, diakonų, būsimų diakonų, senimo ir jaunimo širdžių, pusamžių dvasingų žmonių ir kitų, kurie myli Mūsų Motiną, švelnumo ir ryžto), su savo būriu pasistengė ją išvaduoti.

Ji buvo užkelta ant milžiniškos priekabos, saugiai pritvirtinta ir raudonuoju galingo variklio sunkvežimiu „Al Ariete“ pagaliau įveikė senąjį kelią, prasidedantį Meksikoje ir besidriekiantį pro Santa Fė.

---

* Anglų kalba „būrys“ taip pat „posse“.

Lydima policijos motociklų ir daugybės automobilių – tiek dailių, tiek aplamdytų, tiek naujų ir nudrengtų sunkvežimių, įskilusiais priekiniais stiklais, išsirikiavusių į šaunią palydos koloną, – garsiai aidint signalams ir sirenoms *galiausiai ji įvažiavo į Santa Fė* ir pasiekė namus – *Agua Fria* gatvę.

Jau minėjau, žmonės, ją liesdami, bučiuodami, šokdami jai ir vienas su kitu, iš tiesų raudojo, apimti džiaugsmo ir dėkingumo, o svarbiausia – kupini jai tyros meilės.

Palaimintieji darbininkai užkėlė ją ant puikiausio pjedestalo, kuris jau buvo jai paruoštas bažnyčios šventoriuje, kur visi gali sėdėti jai prie kojų dieną naktį ir stebėti ryškiausius su Mūsų Motina siejamus simbolius: plaukiančius debesis, saulę, mėnulį ir žvaigždes. Visus šiuos dangiškus šviesulius, glostančius mūsų planetą ir prasiskverbiančius pro daugybę langelių, sukurtų jos plačiai sklindančių *los rayos* – liepsnojančios šviesos, gaubiančios jos kūną, spindulių.

Galiausiai ji nėra tvora, sulaikanti sielas išorėje,
ji – atviri vartai, įsileidžiantys sielas vidun.

GRĮŽIMO NAMO MALDA

Tebūnie ši malda kiekvienoje širdyje skirta pašlovinti –
kad kiekvienas mėnuo yra *La Nuestra Madre*, Mūsų Motinos.
Jei galite, surenkite nedidelę procesiją Mūsų Motinos karūnavimui
kaip senovėje,
tegul ši *procesioncito* įvyksta mūsų širdžių Karališkajame kelyje,
senajame raudoname kelyje, kur prisimename visas motinas,
žengusias prieš mus,
nesvarbu, kaip jos atrodė,
nesvarbu, kokios buvo būklės...
Pagerbkime visus, savo širdyse nešiojančius tai,
Kas išlieka kaip Tyros
Meilės visiems siekis,
kad ir kas nutiktų.

Tegul ji, mes, visi mes, būsime surasti,
išlaisvinti ir grąžinti namo,

į vietą, kupiną Meilės vienas kitam,
kiekvienoje bet kokios sienos pusėje.

Tebūnie taip, kad mes visi žinotume, kaip ir kada likti
ir pamokyti kitus pasienyje,
tenutinka taip, kad mes išmoktume nugriauti tvoras
ir tapti savimi – plačiai atvertais vartais...
visai kaip ji.

Mes visi savaip esame
los inmigrantes, imigrantai,
kertantys sienas kelionėje tikrųjų namų link
su reikiamais dokumentais, kuriuos išduoda
tik Siela.

La gente, žmonės, kurie ją myli

Mūsų Motina, kone keturių metrų aukščio ir beveik dviejų tonų svorio. Tobula.

DVIDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Mi Madre, Tu Madre, La Madre de Ella, La Madre de Él, Nuestra Madre: Mano Motina, Tavo Motina, Jos Motina, Jo Motina, Mūsų Motina

Tiesa apie tai, kaip sunku patekti į Rojų

Papasakosiu istoriją, kurią pasakodavo mūsų šeimos senolės, tos, kurių rankos kvepėjo tešla ir rožių vandeniu; pasak jų, šie du kvapai – Rojaus aromatas.

Ar sunku patekti į Rojų, jei neatitinki vietos kultūros sampratos, kas keliauja aukštyn, o kas žemyn?

Nors mano gimtinėje niekas nelinkęs elgtis nepagarbiai, kai kurie prelatai, kurie jautėsi pranašesni dėl savosios „Dievo Dieviškumo" interpretacijos, kaip ją vadinu, dažnai pralinksmindavo kaimiečius, žinoma, jie juokdavosi, kai kunigai išjodavo iš kaimelio. Patys žmonės laikėsi kur kas paprastesnio Dieviškumo supratimo, kitaip tariant, Kūrėją jie laikė geresniu už patį geriausią žmogų žemėje, kokį tik jie pažinojo. Jiems buvo gyvybiškai svarbu, kad tai būtų tiesa... būdai, kaip jie tai teigė, kai ką gali ir nustebinti. Štai kaip lengvabūdiškai etninėje savo šeimoje mes pasakojame istorijas.

Paklausykite...

◀ ***Ex-voto:* „Durys į Rojų"**

ATVIRKŠTINIS IR TEISINGAS ROJUS

Vieną dieną Dievas Tėvas vaikštinėjo po Rojų ir sutiko du senus romus (čigonus), parklupusius ant kelių, mėtančius kauliukus ir besilažinančius iš monetų krūvelių, sukrautų viena prieš kitą.

Dievas Tėvas buvo priblokštas. Priblokštas.

Purtydamas baltas, žilas savo garbanas jis nuėjo toliau ir netikėtai susidūrė su sena indėne, ji sėdėjo didelio medžio pavėsyje ir rūkė storą juodą cigarą.

– Jergutėliau, – tarė Dievas Tėvas. – Taip negerai. Šiems žmonėms čia ne vieta!

Vėliau jis išvydo būrį mažų vaikų, besitaškančių purvinose balutėse. Kuo labiau jie išsiterliodavo, tuo smagiau juokėsi ir džiūgavo.

Lyg to dar būtų maža, Dievas pamatė įsimylėjėlių porelę, jaunuoliai karštai bučiavosi ir prisiekinėjo ištikimybę vienas kito sielai ne Biblija, o kita šventa knyga.

Kitas vaizdelis, kurį išvydo Dievas Tėvas, buvo paskutinis lašas, perpildęs jo kantrybės taurę. Būrelis dailininkų tapė freską mažoje koplytėlėje ir, nepatikėsite, kiekvienas tapė Dievą Tėvą skirtingų spalvų, rasės ir net lyties.

– Kokia bjaurastis! Koktu žiūrėti! – sušuko Dievas Tėvas. – Negaliu to leisti. Tiesiog galvoj netelpa, kaip vi̇̃si šie žmonės pateko į *mano* Rojų.

Dievas Tėvas nusprendė susirasti šventąjį Petrą, akivaizdžiai aplaidžiai dirbantį savo darbą.

– Šventasis Petrai, reikalauju pasiaiškinti. Pakeliui mačiau kareivių, negaudami narkotikų jie drebėjo, jiems abstinencija. Mačiau nepilnamečių prostitučių, jos dainavo ir prausė naujus savo sparnelius. Mačiau guodžiamų vyrų ir moterų, sunaikinusių savo vaikus, žmonių, kurių akyse vis dar slypi skausmas ir gėda dėl besaikio gėrimo, dėl to, kad žalojo gyvenimą. Didžiam savo siaubui, išvydau ir grupę prelatų, kurie ginčijosi, kas buvo teisus, o kas klydo tvarkydamas bažnyčios reikalus žemėje. Ir... sutikau moterį, kalbančią man gyvenime negirdėtą maldą. Ji giedojo: „O mano brangiausia Kūrėja, mano Motina, tebūnie šventas tavo vardas.“ Mačiau ir kunigų, kurie žaidė su savo vaikais mėtydami juos į orą, mačiau šokėjų ir girtuo-

klių, kurie meldė mane prie jų prisidėti, ir vyruką, kuris darė tokį kvapų alų, kad vos susilaikiau nemykęs „Mmmmm-mmm".

Šventasis Petrai, nejau Rojus ritasi pragaran? Kiekviename Rojaus kampelyje apstu vyrų ir moterų, kurie krapštosi prie riaumojančių savo automobilių, stovinčių didžiojoje Rojaus pievelėje, variklių. Merginos vaikštinėja trumpais sijonėliais, o iš vaikų akių matyti, kad gyvenime jie patyrė kur kas daugiau, nei turėtų pagal savo metus. Šventasis Petrai!!! – sugriaudėjo Dievas Tėvas. – Kodėl įleidai šiuos žmones į Rojų?! Jie čia netinkami. Pirmiau jie turėjo keliauti į Skaistyklą ir apsivalyti, o kai kuriems jų reikia velnioniškai paplušėti, kad apsivalytų. Nederama, kad jie pateko į Rojų.

– Mielas Dieve Tėve, neįsivaizduoji, kaip sunku juos sulaikyti, – atsakė šventasis Petras. – Jie atkeliauja prie Rojaus vartų, pažiūriu į Knygą ir pasakau jiems, koks jiems skirtas nuosprendis, o jie pažvelgia į mane ir prieštarauja: „Ne ne, pone, ne, šventasis Petrai, jūs klystate. Aš turėčiau pakliūti į Rojų. Man sakė, kad aš čia laukiamas."

Dievą Tėvą apėmė siaubas.

– Petrai, kaip jie patenka į Rojų, nors įsakiau jų čia neleisti, o tu jiems persakei, kad jie čia nepageidaujami?

– Na, Dieve, nelengva jums tai paaiškinti. Viskas labai sudėtinga.

– Nagi, gali man tiesiai sakyti, šventasis Petrai. Juk žinai, kad aš Dievas, o Dievas – pati atlaidžiausia jėga šiame pasaulyje. Gali man drąsiai sakyti.

– Na geraiiiii, Dieve, – atsakė šventasis Petras, – bet jums atsakymas nepatiks.

– Kodėl man nepatiks? – atšovė Dievas Tėvas. – Sakyk negaišinęs.

– Ką gi, pats prašėte, Dieve. Šie žmonės ateina prie vartų, liepiu jiems keliauti šalin, išvarau vienus ir kitus... Bet jie apeina Rojų ir pro kitus vartus juos įleidžia Brangiausiasis Jūsų Sūnus ir Palaimintoji Jo Motina.

Gvadalupės palaiminimas

Ar pamiršote?
Aš jūsų motina.
Jūs ne vieni.
Aš jus saugau.
Kad ir ko jums reikia –
prašykite.
Nesirūpinkite dėl nieko.
Nejau manęs nėra šalia –
Manęs – jūsų motinos?
Ar pamiršote?
Aš jus myliu
ir saugau, ir globoju.

DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Jus prižiūrėsiu ir saugosiu tol, kol vėl susitiksime

Baigiamasis palaiminimas: Ar pamiršote? Aš jūsų Motina.

Čia dvi pirmojo šventojo paveikslėlio, kurį sukūriau ir atspausdinau prieš dvidešimt metų, pusės. Šį ypatingą mažą atviruką sukūriau norėdama surinkti aukų savo labdaros fondui *La Sociedad dė Guadalupe*; fondas skirtas Mūsų Motinos darbams šiame pasaulyje – kad įvairiais būdais būtų pasakojamos įkvepiančios istorijos ir skleidžiama žinia apie suaugusiųjų neraštingumo, paplitusio tarp vargingai pasaulyje gyvenančių žmonių (ypač tarp motinų), rūpesčių sprendimo svarbą.

Įdėjau šį paveikslėlį į knygą, kad pamatytumėte gražiausius Mergelės žodžius. Nors kai kurie žmonės per visą istoriją įsigudrino jai priskirti ir baisių žodžių ar teigė, kad ji be paliovos juos užgaulioja ir įspėja apie gresiančias nelaimes, iš tiesų nepažįstu tos moters, kurią jie skelbiasi pažįstantys. Dauguma tų, kurie pasižymi dėmesinga širdimi ir blaiviu protu, taip pat niekuomet nepamatys tokios šmėklos.

Priešingai, jie pažins nuoširdžiausią *La Conquistą*, neblėstančios Atjautos ir Meilės kupiną Motiną. Šiame mažyčiame šventosios paveikslėlio simbolyje užrašyti Gvadalupės žodžiai man ir daugumai yra patys gražiausi, tobuliausi ir labiausiai *įkvepiantys*, kokius tik mums yra ištarusi Mūsų Motina.

◀ **Šventasis paveikslėlis: „Gvadalupės palaiminimas per Kvautlatoaciną, šventąjį Chuaną Diegą"**

Ar pamiršote?
Aš jūsų motina.
Jūs ne vieni.
Aš jus saugau.

Kad ir ko jums reikia –
prašykite.
Nesirūpinkite dėl nieko.
Nejau manęs nėra šalia –
Manęs – jūsų motinos?

Ar pamiršote?
Aš jus myliu
ir saugau, ir globoju...

Priekinėje paveikslėlio pusėje pavaizduota *La Señora de Guadalupe*, apsigaubusi tamsiai žalia mantija, simbolizuojančia žemę, kurioje nuolat pavasaris – metas, kai randasi nauja gyvybė. Jos mantija nusagstyta auksinėmis visatos žvaigždėmis. Jos simbolizuoja, kad ji ne tik čia ar ten, o visur. Nė vienas nelieka už jos egzistencijos ribų.

Ji vilki raudoną suknelę, ši spalva rodo Nesuteptą širdį, kurioje pulsuoja gyvybė. Jei stovėtumėte prie pat jos, pastebėtumėte, kad suknelė nusėta gyvomis rožėmis aukso krašteliais. Sakoma, kad jos rožės nuo neatmenamų laikų vien aromatu pakylėdavo žmonėms dvasią, padėdavo jaučiantiems kartėlį ar siaurai mąstantiems prisiminti aukštesnius idealus – Meilę, Meilę ir dar daugiau Meilės, dar išgydydavo visiems, kas giliai įkvėpdavo rožių aromato, ligas.

Gvadalupės Mergelės liemenį juosia tamsus austas diržas. Jis juodos derlingos žemės spalvos ir surištas priekyje, kad būtų akivaizdu – ji motina, amžinai nešiojanti ir skleidžianti Gyvybę. Mažasis angeliukas apačioje laiko Mūsų Motinai suknelės palankas, tai vienas seniausių ženklų, rodančių pagarbą Karalienei.

Žemai už jos matome jaunaties pjautuvą, pradedantį pasauliui naują Šviesos ciklą. *La Nuestra Señora* stovi violetinių gėlių pavėsinėje, šie žiedai vaizduoja paslaptingą dvasinę šviesą, kuri, pasak mistikų, sklinda iš mūsų patirtų žaizdų, nušviesdama naują kelią,

vesdama mus netikėto klestėjimo link, jis gali nepaprastai mus nustebinti, priversti pajusti dar nepatirtą gailestingumą ir sužadinti kūrybiškumą.

Jos *los rayos*, liepsna sklindanti iš migdolo pavidalo spindulių mandorlos, gaubiančios jos kūną, – tai *El Espíritu Santo*, Šventosios Dvasios, įkvepiančios visas sielas, liepsna. Senaisiais actekų / nahuatlių laikais tas, kuris liepsnoja ir įkvepia, buvo vadinamas Ugnies kūrėju. *Espera, Caritas, Humanitas, Veritas, Unitas* – štai ką dabar įžiebia Mūsų Motinos mandorla nusilpusiose sielose, kai jos stokoja Meilės kitiems ir pačios tos Meilės iš kitų nesulaukia. *Viltis, Rūpinimasis, Žmoniškumas, Tiesa, Vienybė.*

Spinduliai simbolizuoja, kad šalia *La Señoros* yra Jis, tas, kuris suteikia sielai liepsningo gerumo – uždega mintis ir veiksmus. Spinduliai per *Espíritu Santo*, Šventąją Dvasią, simbolizuoja ir virsmo liepsną, kitaip tariant, sudegina nereikalingas egoistiškas atliekas.

Mūsų etninėmis žiniomis, Mūsų Motinos spinduliai, įkvėpti Šventosios Dvasios, atspindi vietą prie jos židinio, sušildysiančią visas sielos kerteles, kurių patys nepaisome ar kurių kiti nepaiso, – tą sielos kertelę, kuri neteisingai buvo atstumta, niekinama ar nepatyrė meilės; bet kurią sielos kertelę, kuri buvo atstumta ar palikta mirti šaltyje. *La Señora* neapleidžia savo sūnų ir dukterų. Jos liepsnojantys spinduliai tarsi signalinė raketa, kviečianti nuvargusius pakilti iš griuvėsių ir atsvirduliuoti prie jos, kur bus priglausti ir išgydyti.

Žodžiai, užrašyti kitoje paveikslėlio pusėje, yra švelnūs ir ryžtingi. Juos Mūsų Motina ištarė pirmą kartą pasirodžiusi išsigandusiam ir varganam actekui ant Tepejako kalvos Meksikoje 1531 metais. Tasai tamsiaodis, rudaakis indėnas spindinčiais juodais plaukais dabar vadinamas šventuoju Chuanu Diegu (šventuoju jis paskelbtas visai neseniai, kone po 500 metų, kai jam apsireiškė Mūsų Motina). Chuano Diego indėniškas vardas – Kvautlatoacinas, verčiamas kaip „tas, kuris mato ir kalba kaip erelis“.

Man labai patinka jo prisistatymas, kurį, kaip pasakojama, jis pateikė pirmą kartą susidūręs su begaline netikėto *La Señoros* apsireiškimo jam malone. Pamaniau, ir jūs norėtumėte jį išgirsti. Jis tarė Mūsų Motinai: „Aš esu niekas, trumpa virvelė, mažytės kopėtėlės, uodegos galiukas, lapelis...“

JAI MES TAIP PAT NIEKAS, TRUMPA VIRVELĖ, MAŽYTĖS KOPĖTĖLĖS, UODEGOS GALIUKAS, LAPELIS...

Tegul kiekvieno mūsų, kurie esam „niekas“,
tiksliau – *La alma pura*, tyra Siela, Esmė
visuomet mums primena: kad ir kas nutiktų,
mes turime mylinčią Motiną, švelnią ir ryžtingą,
kuri viliasi, kad išmoksime ir pasiaukosime
būti švelniai ryžtingi, ryžtingai švelnūs... kaip ji.

Ir mes, tie, kurie kasdien traukiam ir keliam,
trumpam atsipalaiduosime
ir namop atgręžtomis širdimis prisiminsime,
kad mūsų Motina yra gražiausias
kada nors nukaltas Varpas,
kuriuo mes, trumpos virvelės,
įsitempusios skambinam...
kad jos melodingo balso prisiminimas kasdien
skambėtų per mūsų kūną ir protą,
dvasią ir sielą, darbus ir mūsų žemę.

Mes mažytės kopėtėlės, kuriomis galima palypėti ir dirstelėti,
įveikti kiekvieną sieną, sumūrytą prieš Mūsų Motiną.
Mes stovime ant plonų medinių skersinių,
kad niekuomet nepaleistume jos iš akių –
nesvarbu, kad ir kaip ji būtų atskirta pavyduolių,
nesvarbu, kad ir kaip pasisavinta ir sumenkinta
ar draudžiama cezarių,
ar įvairiausiais būdais ir dėl įvairiausių priežasčių slepiama.
Mes kopsime aukštyn arba žemyn, arba į šonus,
kad matytume ją, kad ir kur ji gyventų.

Mes esame maži lapeliai
ir bent šią akimirką
leiskimės nešami jos Meilės srovių,
užliejami ir permirkę, peršlapę ar beveik nuskendę

Šventojoje *Mer*, Šventojoje Marijoje, Šventojoje *Mar*,
ir džiaukimės šiais nesuvaldomais ir išmintingais verpetais,
kuriuos įveikiame ant tvirtų, šlapių mūsų Mylimos Motinos pečių.

Visuomet tarnaukime ją atmindami,
būkime jos žvaigždėto aitvaro uodegos galiuku,
tapkime paskutiniu jos saldaus pyrago kąsneliu,
priimkime mažą, bet reikšmingą vaidmenį
jos geriausiose ir palaimintose istorijose.
Prisiminkime jos žodžius kasdien
ir niekuomet nesijausime vieniši.

Nes su ja, po ja, jos palaiminimuose
sakau tau, brangi siela...
Tegul nuo šios dienos per amžius
tave prižiūrės ir saugos Mūsų Motina,
tegul ji tave ves
ir amžinai globos...
kol ir vėl pasimatysime.

Jos, *La Nuestra Madre Grande*,
ir jos brangiausio mažojo Kūdikėlio
Meilės Šviesos Pasauliui vardu
sakau tau, prisimink, kad esi įsuptas
į jos žvaigždžių mantiją,
gaubiamas jos gyvų rožių aromato,
kad esi dvasiškai saugomas,
o visų svarbiausia –
iš tiesų mylimas.

Tebūnie taip tau
ir tebūnie taip man,
ir tebūnie taip mums visiems.

Aymen
Aymen
Aymen

(*...ir mažoji moteris*) (1)

DVIDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

Nuostabūs žodžiai apie Motiną

Kaip kitos kūrybingos sielos supranta santykį su Motina

Lyrikai dažnai supranta, koks šventumas ir kokia nuostabi buvimo motina Žemėje dovana, nesvarbu, ar savo vaikelius ji pati pagimdė, ar jie tokie jos mintyse ir širdyje. Man žodžio „Motina" apibrėžimas yra pasaulio, vaiko, visko, kas yra brangu ir kam negalima leisti išnykti nuo šios žemės, puoselėjimas. Šitaip mes kasdien liekame ištikimi ir Mūsų Didžiajai Motinai. Yra rašytojų, kurie, mano manymu, rašo ir elgiasi kaip šio pasaulio marijos. Paminėsiu kelis iš jų ir trumpai pasakysiu, kaip jie mato Motiną, tampa Motina ir primena Ją. Manau, dauguma šių rašytojų tikrąja žodžio prasme Jos poeziją įpina į savo prozą.

Motinos rūpestis savo vaiku apima viską...

Karen Armstrong, „Dvylika žingsnių atjautaus gyvenimo link" (*Twelve Steps to a Compassionate Life*).

Tegul visos motinos ir sūnūs susitaiko, tegul susitaiko visos motinos ir dukterys...

Jack Kornfield, „Atleidimo, meilės, gerumo ir ramybės menas" (*The Art of Forgiveness, Lovingkindness, and Peace*).

[Kalbama apie Mnemosyne, *atmintį]... Kaip motina, ji mokė visko... apie kultūrą ir kūrybiškumą – grožio ir gerovės palikimą.*

Angeles Arrien, „Devynios mūzos: mitologinis kelias kūrybiškumo link" (*The Nine Muses: A Mythological Path to Creativity*).

Bažnyčia ją ignoravo kone tūkstantį metų. Tuomet Jėzaus motina buvo paskelbta žmonijos motina ir... vienuoliktame amžiuje... [vien] Prancūzijoje išdygo aštuoniasdešimt bažnyčių ir katedrų, pagerbiančių Mariją.

Eduardo Galeano, „Veidrodžiai: pasakojimai beveik apie kiekvieną" (*Mirrors: Stories of Almost Everyone*).

Dėkoju moterims, kurias pagimdžiau ne aš, tačiau kurios leido man būti jų motina.

Maya Angelou šioje eilutėje, primenančioje šventą dėkingumo maldą, kalba apie garbę būti motina, su kuria saisto tiek kraujo, tiek dvasios genealogijos ryšiai. Iš jos knygos „Laiškas dukrai" (*Letter to My Daughter*).

Colemanas Barksas, geriausias persų poeto Rumio darbų vertėjas ir knygos „Metai su Rumiu: kasdieniai skaitiniai" (*A Year with Rumi: Daily Readings*) autorius, vienoje iš daugybės savo knygų primena Rumio žodžius – kai siela tuščia, žmogaus širdis staiga „tampa stebuklingai besilaukiančia Marija".

Nors galiu suklupti ir pargriūti, žinau: visata mane globoja, esu laikomas ant begalinės atjautos, kantrybės ir besąlyginės meilės kelių.

Michaelas Bernardas Beckwithas, „Dvasinis išsilaisvinimas: sielos galimybių įgyvendinimas" (*Spiritual Liberations: Fulfilling Your Soul's Potential*).

Robertas Bly savo knygoje „Maldų valandų knyga" (*A Book for the Hours of Prayer*) cituoja Juaną Ramóną Jimenezą, kuris kalba apie savo motinos veidą. Psichologai kartais tai vadina „pirminiu žvilgsniu", kai žindomas kūdikis ir motina nepaprastai prasmingai žvelgia vienas kitam į akis ir juos susaisto toks ryšys, kad jie tampa veikiau viena, o ne dviem būtybėmis. Bly, kuris kasmet rengia „didžiosios motinos" konferenciją, teigia, jog Jimenezui „motina" taip giliai įsirėžė į atmintį, kad net suaugęs jis kalba apie motinos veidą, padedantį saugiai įveikti visas audras.

[Vargingai gyvenantys žmonės Lotynų Amerikoje]... Jie meldžiasi taip, kad šiuolaikiniam protui gali pasirodyti primityvu ar net visiškai prietaringa. Bet... būtų didžiulė klaida tenkintis tokiu paviršutinišku vertinimu... Giliai įsišaknijęs ir toks dažnas pasiaukojimas, kai įkvėpimo semiamasi iš neišsenkančio protestų prieš priespaudą šaltinio... maldos gyvenimas... išsivadavimo judėjime jis kupinas begalinio kūrybiškumo ir gelmės.

Tėvas Gustavo Gutiérrezas, einantis kardinolo Johno O'Haros įsteigtas teologijos profesoriaus pareigas Dievo Motinos (*Notre Dame*) universitete, laikomas išsivadavimo teologijos tėvu. Įkopęs į aštuntąją dešimtį, jis nelinkęs romantizuoti vargšų: „Skurdas – ne padėtis, o neteisybė." Savo knygoje „Išsivadavimo teologija: istorija, politika ir išsigelbėjimas" (*A Theology of Liberation: History, Politics, and Salvation*) jis pabrėžia, kad kai kas jaučia antipatiją pačiai pasiaukojimo idėjai, įskaitant ir pasiaukojimą Šventajai Motinai, ir ragina juos įsigilinti į šį slėpinį, užuot žvelgus paviršutiniškai. Kai

kas yra greitas pulti ir išvadinti pasiaukojusiuosius „sutrikusiais“. Toks cinizmas (žodis „cinikas“ kilo iš lotynų kalbos ir reiškia *panašus į šunį / neišauklėtas, irzlus*) nukreiptas ne ten, kur reikia, nes Šventosios Motinos pavyzdys itin skatina augti: pasitikėti tuo, kas šventa... tai ne niekingai saldi, o priešingai – tai ryžtingai protinga ir visapusiškai stebuklinga tikrovė. Tėvas Gutiérrezas sako, kad galime gyventi šiame pasaulyje ne vien kaip mąslūs medituotojai, mes galime pasinerti į senąją praktiką, paplitusią tarp senų tikinčiųjų – *es in actione contemplativus*, tai yra būti „*veikiančiais* medituotojais“.

Sveika motina... atsižvelgianti į savo vaiką... yra kupina nesavanaudiško troškimo skatinti jį arba ją atskleisti savo galimybes. Tokia motina natūraliai nubrėžia ribas ir sako, ką galvoja, tačiau visuomet tai daro su didžiausia pagarba ir meile.

Joan Borysenko siūlo šią „mintį apmąstyti“ knygoje „Daugybė stebuklų: maldos, meditacijos ir tiesos, puoselėjančios jūsų dvasią kiekvieną mielą dieną“ (*A Pocketful of Miracles: Prayrers, Meditations, and Affirmations to Nurture Your Spirit Every Day of the Year*).

Ieškodami nuoširdesnio paprastumo ir tyrumo jie patraukė į Sirijos ir Egipto dykumas, iš pradžių po kelis, vėliau būriais. Jie pasiėmė psalmių poezijos... Šie dvasiniai pionieriai tapo žinomi kaip Dykumos Tėvai ir Motinos.

Cynthia Bourgeault rašo apie pamaldžius žmones, siekiančius šventojo gyvenimo, tačiau prieštaraujančius dėl monarchinių struktūrų, bėgančius, kad apsaugotų šventų žodžių, palaikančių jiems gyvybę, poeziją. Trokštantys atgimimo, būdingo Šventajai Motinai, šie gynėjai galėjo būti vadinami įvairiausiai, vis dėlto vadinami garbingiausiais iš vardų, kurių reikia nusipelnyti: Tėvu ir Motina.

Mūsų Tamsioji Amerikų Madona nėra romi ir nuolanki motina. Ji karė, kurios šaknys siekia šventosios Tepejako kalvos Tonanciną (To-

nantzin), o dar giliau jos šaknys sieja mus su Koatlikuje** (Coatlicue), Gyvačių Sijonu, tamsesne ir nuožmia actekų deive motina. „Jos, kurios Meilė yra Begalinė, kuri niekada mūsų neapleido, priešingai, patys buvome pernelyg ilgai ją pamiršę, vardu..."*

Ana Castillo rašo apie moterį karę, kokia yra pati ir kurią ji myli daugybėje savo knygų, įskaitant „Sapnuotojų skerdynes: pasakojimus apie *Xicanisma*"*** (*Massacre of the Dreamers: Essays on Xicanisma*) ir „Amerikų dievaitę" (*La Diosa de las Américas*) (red. Ana Castillo).

Pasaulyje, kovojančiame su beprasmiu smurtu ir didėjančia žmonių ekonomine atskirtimi, Marija siūlo skurdo ir karo nuodų priešnuodį... Ten, kur visuomenė reikalauja konkurencijos, Marija moko bendradarbiauti.

Mirabai Starr savo knygoje „Dievo Motina: panaši į ugnį" (*Mother of God: Similar to Fire*) pasakoja apie tai, kad Šventosios Motinos santykis su siela paremtas ne vartotojiškos ideologijos principais, o atsidavusia motiniška širdimi, kuri pirmiausia galvoja apie vaiko gerovę. Autorė teigia, kad Marija apeina vartotojiškumą, skatindama „atjautos kupiną tarnystę".

Kai kurios moterys geriausią savo draugę apibūdintų kaip Merės Popins ir Krikštamotės tarpinį variantą... tai moterys, kurios stebi tavo gyvenimą ir prisimena viską, kas įvyko, „mano vienintelės neteisiančios patikėtinės"... „pakaitinės motinos, kurioms galima patikėti visas paslaptis..."

---

* Tonancin – actekų deivės motinos (veikiausiai Motinos Žemės) vardas.

** Koatlikujė – actekų žemės ir mirties deivė.

*** Xicanisma (Chicana feminism) – meksikiečių ir amerikiečių judėjimas, tiriantis istorinę, socialinę, politinę ir ekonominę lotynų amerikiečių moterų padėtį JAV ir Lotynų Amerikoje. Anot *Chicana* feminisčių, visos moterys nusipelno pagarbos, jos nenori tenkintis tokiais vaidmenimis kaip vaikų gimdytojos, namų židinio saugotojos ar slaugytojos, nenori kentėti tėvų, brolių ar vyrų priespaudos ir būti nuo jų priklausomos.

Dr. Phyllis Chesler savo knygoje „Moterų nežmoniškumas moterims“ *(Women's Inhumanity to Women)* rašo apie tai, kaip moterys siekia draugystės, kai širdies, proto ir dvasios centre atsiduria motinos atvaizdas... Ji rašo, kad „daugybė įvairiausio amžiaus moterų... vertina moteriškų santykių svarbą“. Kai ji paprašė moterų apibrėžti „geriausią draugę“, iš jų žodžių galima buvo daryti vieną išvadą – ji turi būti kaip motina.

Tikrai draugystei būtini du dalykai: atviras savojo aš atskleidimas ir kryptingas kito asmens troškimas tai išgirsti ir tvirtas įsipareigojimas tai branginti.

Sesuo Joana Chittister knygoje „Moterų draugystė: nematoma Biblijos tradicija“ (*The Friendship of Women: The Hidden Tradition of the Bible*) rašo apie tai, kokie praturtinantys gali būti draugiški santykiai su kitais žmonėmis ir Šventybe. Ji aprašo santykius tų, kurias ispaniškai vadiname *comadres*, kad esame motinos viena kitai... atviros ir branginančios.

Atsakymui turite tris minutes. Pasistenkite atsakyti kuo tiksliau. Jokių miglotų išvedžiojimų. Kiekvieną atsakymą galite pradėti „Aš prisimenu“. Pasidalykite prisiminimais apie savo motiną, tetą ar senelę... Kuo išsamiau.

Natalie Goldberg savo memuarų knygoje „Sena draugė iš labai toli: memuarų rašymas“ (*Old Friend from Far Away: The Practice of Writing Memoir*) aprašo nuostabų „Aš prisimenu“ pratimą, kuris kupinas gyvenimo istorijos, skirtos visoms motinoms. Jos apie visas motinas ir apie labiausiai apleistą Motiną – Šventąją Motiną, *Shekhinah* dalyvavimą žmogaus gyvenime.

Kanjono šlaitai trūkinėja ir atskyla nuo motinos uolos, nuslysta į upę, kuri dabar nuo dykumos raudona. [Matyti] sūkurys, primenantis šokančią figūrą, ji iškėlusi rankas, nugara išlenkta, galva aukštai iškelta... Štai ir ji, Ta, kuri Gimdo... Uždedu vieną ranką jai ant pilvo, o

kitą – ant savojo. Dykumos Motinos, mes visos, besilaukiančios galimybių, namų ir laukinės gyvybės labui...

Terry Tempest Williams knygoje „Raudona: aistra ir kantrybė dykumoje" (*Red: Passion and Patience in the Desert*) ilgesingai rašo apie tai, kaip pati save pagimdė dykumoje. Ji pasakoja apie uolą, nusėtą petroglifų, kenčiančią nuo kulkų, ir uoloje įžvelgia dvasios moterį, kurios pilvas kupinas gyvybės.

Kalbėsiu trumpai – ar galėčiau pasiūlyti naudos ir džiaugsmo... visoms motinoms, tiek tiesiogiai, tiek netiesiogiai... ar galiu tyliai prisiimti visas savo Motinų žaizdas ir skausmą.

Nawangas Khechogas, tvirtas, bet švelnios širdies tibetiečių fleitininkas ir muzikantas (daugybę metų jis buvo vienuolis), parašė šią rūpestingą ir nepaprastai dosnią elegiją motinos esmei savo knygoje „Bundantis gerumas: rasti džiaugsmą per atjautą" (*Awakening Kindness: Finding Joy Through Compassion*).

...gedėdama neseniai mirusios motinos, brolienė sukūrė energingą linijinį šokį, todėl įsitikinau, kad, nors visiems mums yra tekę susidurti su mums skirtu sielvartu ir negandomis, vis dar galime neprarasti grožio, formos ir ritmo – tai nemažas laimėjimas tokiame iššūkių kupiname pasaulyje kaip šis... Sunkią akimirką reikia siautulingo šokio. Kiekvienas iš mūsų to įrodymas.

Dr. Alice Walker (Alicia) savo poezijos knygoje „Sunkią akimirką reikia siautulingo šokio: nauji eilėraščiai (Jos rankos delno projektas)" (*Hard Times Require Furious Dancing: New Poems* (*A Palm of Her Hand Project*)) kalba apie seną poreikį atlikti ritualus, pagerbti ir su meile kuriant įprasminti motinos dvasios judėjimą.

Vos gimę iš naujo pamilstame savo motiną per regos ir fizinius pojūčius... žemė, kuri atpažįsta motiną. Nuo to priklauso, ar gyvensime.

Poetas **Davidas Whyte'as** knygoje „Trys santuokos: darbo, savimonės ir santykių peržiūra" (*The Three Marriages: Reimagining Work, Self and Relationship*) kalba apie tai, kaip naujagimis ir, galima sakyti, tas, kas atgimė, per motiną vėl gimsta iš naujo. Anot jo, šis pirminis santykis žmogiškojoje sferoje reiškia, kad vaikas užaugs ir galiausiai atsiskirs nuo maitinančios krūties ir vedančios rankos... tačiau motinos meilės patirtis visam laikui įsišaknys žmogaus širdyje, nesvarbu, kad kadaise jis buvo tik grūdelis, o dabar jau suaugęs.

Galbūt dar neturime žemėlapių... bet... regis, pažangos etapai panašūs: pirmiausia išnirstama iš nematomos sferos ir grupės, turinčios bendrus prisiminimus, įtvirtinamas egzistavimas; tada pasinaudojama teise pavadinti ir apibrėžti grupę; vėliau laukia ilgas individų, kurie tapatinasi su ta grupe, „pasirodymo" procesas; vėliau kuriami nauji žodžiai, kuriais apibūdinama anksčiau neįvardyta patirtis... o galiausiai šis naujas požiūris iš užribio perkeliamas į centrą...

Gloria Steinem savo darbe „Įkopti į šeštą ir septintą dešimtį" (*Doing Sixty and Seventy*) kalba apie tai, kaip atsikratyti buvimo nematomiems; vyraujančioje kultūroje ji paviešina nemažai to, ko stengiamasi nematyti. Jos sistemą tikrai galima pritaikyti viliantis, kad iš naujo pajusime Motinos jėgą.

Visi manome, kad egzistuoja formulė, [bet] meilė savo vaikams iš tiesų vienintelis man žinomas patikimas dalykas, kuris tinka visiems...

Jada Pinkett Smith šioje citatoje perteikia motinos koncepcijos esmę. Aktorė Jada Pinkett Smith padeda ir kitiems puoselėti savo talentą. Ji kalba apie kvintesencinę „motinos širdį". Jada teigia, kad su kuo nors susidūrus šiame nuolat kintančiame gyvenime, jos inkaras yra meilė savo vaikams – būtent tai nusveria ir nulemia visa kita. Tai gyvenimo centras, iš kurio motina stebi ir instinktyviai nedelsdama puola padėti, kai to prireikia, kartu liūdi ir švenčia. Tiek motina, tiek Šventoji Motina pasižymi tuo, kad padeda „vaiko dvasiai", nesvarbu, ar jis būtų suaugęs, ar dar mažas.

Mes erziname savo vyriausią dukrą Thandi. Nors jos pačios šeima labai maža, ji visuomet gamina maisto tiek, kad užtektų bibliniams penkiems tūkstančiams... Tai man primena mano motiną, kuri net ir tuomet, kai iš tiesų skurdome, visuomet pagamindavo tiek, kad užtektų keliems netikėtiems svečiams. Tokio dosnumo tiesiai nebuvo mokoma, tačiau, viliuosi, išmokome to tinkamai.

Arkivyskupas Desmondas Tutu ir jo duktė **pastorė Mpho Tutu** savo knygoje „Sukurti gerumui: kodėl tai taip svarbu" (*Made for Goodness: And Why This Makes All the Difference*) rašo apie meilės esmę. Susipažinusi su arkivyskupu Tutu, išvydau, kad jis – *hombre con pechos*, vyras, kuris kartu ir šauni laukinė motina. Jo kalbos apie motinas ir maistą man primena dr. Angelou, dr. Walker ir kitas moteris; jos užtektinai iškepa vištienos, išverda žemės riešutų ir patiekia žalėsių, kad pamaitintų visas sielas, kurios gali netikėtai išnirti iš niekur ir pasirodyti ant jų slenksčio. Šioje knygoje arkivyskupas Tutu kalba apie buvimą pribuvėja – motinos vaidmenį nuo neatmenamų laikų. Tokia nuostata atskleidžia, kad jis ir jo duktė – dvi iš daugybės šio pasaulio marijų. „Kaip pastoriai, mudu su Mpho [arkivyskupo Tutu duktė yra episkopalinės bažnyčios dvasininkė Vašingtonę, Kolumbijos federacinėje apygardoje] vienu iš savo vaidmenų laikome buvimą prasmės pribuvėjomis. Mudu padedame tiems, kuriais rūpinamės, įžvelgti iššūkių, su kuriais jie susiduria, prasmę."

Yra trys draugų rūšys: tie, su kuriais palaikome ryšius dėl gerų jų suteikiamų mums akimirkų, tie, į kuriuos kreipiamės, nes jie kai ką gali padaryti dėl mūsų, ir tie, kuriuos mylime dėl jų pačių.

Atsižvelgiant į poetines įžvalgas apie psichiką, galima sakyti, kad gerokai vėliau **Aristoteliui** artimu stiliumi rašė ir Shakespeare'as. Su Motina mes galime kurti santykius visais šiais trimis išvardytais būdais, tačiau paskutinis bus pats pirmasis.

Šventoji Motina, matoma akimis, kurios senų senovėje buvo pagarbiai vadinamos „salos akimis", yra laikoma sveikatos saugotoja ir gyvybės

įkvėpėja. Salose – Havajuose ir Samoa – ji kartais vadinama tuo pačiu žodžiu kaip „palmės lapų prieangis", čia vietos gydūnai giedodami gydo ligonius ir kenčiančiuosius. Maorių kalba žodis, kuriuo vadinama „motina", mano ausims skamba kaip „Maurii". Iš nuostabių salų gyventojų teko girdėti ir kitų žodžių, kuriais į ją kreipiamasi: vandenynas, kuriame kūdikis supamas tol, kol gimsta; didysis vandenynas, kuriame gyvena visa gyvybė. Šventoji Motina yra gaivus, švara kvepiantis vandenyno vanduo. Akua visą plastiką laiko „blogu maistu", kuris sargdina žmones. Švarios žydros lagūnos ir grynas oras gydo. Brangios senosios moterys ten supranta Motiną taip, kaip visos senosios moterys, gyvenančios palei vandenyną, visos tos senolės tituluoja Motiną Mariją Ligonių sveikata.*

C. P. Estés, užrašai iš pokalbių su pagyvenusiomis Samoa ir Havajų salų moterimis laukiant autobuso netoli San Fransisko (apie 1975 metus).

[Kai] mūsų seserys ir broliai Kinijoje ruošėsi susidurti su tankais... poetas, demonstracijos dalyvis, baigė rašyti žinutę motinai: „Mes visi silpstame, galime palūžti bet kurią akimirką. Bet ten, kur mes krisime, netrukus ims augti nušvitimo medžiai. Neverk dėl manęs, motina. Nereikia lieti ašarų, bet nepamiršk palaistyti medžių savo meilės kupinu rūpesčiu. Esu tikras, kad Dievas palaimins nušvitimą Kinijoje, jis įsigalės ir greitai apgaubs visus jos žmones.

Dr. Vincentas Hardingas buvo J. W. Iliffo teologijos mokyklos (Denverio universitetas) profesorius. Jis kovojo už pilietines teises ir buvo dr. Martino Lutherio Kingo bendražygis. Dr. Hardingas parašė knygą „Viltis ir istorija: kodėl reikia dalytis prisiminimais apie judėjimą" (*Hope and History: Why We Must Share the Story of the Movement*) apie dr. Kingą, prezidentą Obamą ir kitus nusipelniusius afroamerikiečius. Su jam būdinga atjauta jis apžvelgia ir kitas kultūras, teigdamas, kad visi mes – vienis. Jis cituoja mums bado streiką Tiananmenio aikštėje paskelbusio žmogaus laišką, tas kinas šaukiasi ne kariuomenės, ne dievų keršto, o kviečia pakilti savo motiną, kreipiasi į garbingosios Motinos kibirkštį savo motinos širdyje

* Akua – havajiečių keturių dievų grupė.

ir prašo, jei jis, jaunasis poetas, bus nužudytas, palaistyti nušvitimo medžius – kad visi Kinijos gyventojai vieną dieną būtų laisvi.

Rahulabhadrea „Himnas absoliučiai išminčiai" yra vienas iš mahajanos (budizmo krypties) šedevrų: pagarba tau, Absoliučioji Išmintie. Beribe, ribas peržengianti mintie, visos tavo galūnės yra be dėmelės ir nepriekaištingos tiems, kas tai įžiūri. Nesutepta, laisva, tyli – tarsi plati kosmoso erdvė; ...esi tu, o Palaimintoji Moterie, visų būtybių Močiutė. Visos tyriausios visų laikų tobulybės supa tave, kaip žvaigždės supa mėnulio pjautuvą, o nepriekaištingoji šventoji.

Andrew Harvey mokėsi iš induizmo, Tibeto budizmo ir krikščionių dvasinių mokytojų ir yra parašęs keletą sufijų mistiko ir poeto Rumio vertimų ir interpretacijų. Savo knygoje „Motinos sugrįžimas" (*The Return of the Mother*) jis pateikia induistų, sufijų, budistų ir krikščionių mokytojų eilėraščių ir maldų. Ką tik skaitėte keletą nuostabių ir pažįstamų Šventosios Motinos pašlovinimo eilučių, kuriose minimi nuo neatmenamų laikų jai priskiriami bruožai: ji be dėmelės, nepriekaištinga, tyra ir seniausia motina iš visų – Didžioji motina.

Pasirinkite šventą žodį... prašydami Šventosios Dvasios įkvėpti mus per mums tinkamiausią... Pavyzdžiui: Dievas, Jėzus, Abba, Tėvas, Motina, Marija, Amen... kiti galimi žodžiai: Meilė, Klausytis, Taika, Gailestingumas, Paleidimas, Tyla, Ramybė, Tikėjimas, Pasitikėjimas.

Tėvas Thomas Keatingas, O.C.S.O. Savo knygoje „Atviras protas, atvira širdis" (*Open Mind, Open Heart*) jis švelniai ragina kiekvieną žmogų pasirinkti sau tinkamą šventą atributą, į kurį susitelktų kalbėdami „kontempliatyvią maldą", jo siūlomas atributų sąrašas glaudžiai susijęs su motiniškos atjautos kupinomis dorybėmis, dauguma jų ištisus amžius buvo priskiriamos Šventajai Motinai.

Sally Kempton savo knygoje „Meditacija su meile" (*Meditation for the Love of It*) kalba apie „mėlynos šviesos grūdą", gebantį aki-

mirksniu viską pakeisti... taip, kaip pakeičia Motina. Sally paaiškina skirtumą tarp to, ką galėtume pavadinti paprasčiausiu dirbtiniu Šaktės – motinos įspūdžiu, ir to, kas iš tiesų yra Šaktė – galingas motinos impulsas, kuriuo sekama, impulsas, vedantis prie žinojimo, dieviškosios valios, palaimos, liudijimo ir dar didesnės galios.

Jeigu ankstyvoje vaikystėje jai trūko motinos meilės... kaip nuo to pagyti?.. Gydytoja gali tiesiog uždėti ranką ant ligonės krūtinės... sutelkti savo sąmoningumą į ranką ir jį skleisti... net išeidama iš savęs... ji gali labai aiškiai jausti įtampą, perkrovą... Ji ilsisi tai patirdama. Po dvidešimties ar trisdešimties minučių jos ligonė gali pajusti palengvėjimą, tarsi jos krūtinėje kai kas skleistųsi – kai kas vėsiai ramintų.

Reginaldas Ray, velionio Tibeto budizmo mokytojo Chögyamo Trungpos Rinpoche mokinys ir draugas, knygoje „Prisiliesti prie nušvitimo: jo pajutimas kūne“ (*Touching Enlightenment: Finding Realization in the Body*) teigia, jog šiuolaikiniai tyrimai patvirtina, kad gijimas ir sąmoningumas įmanomi per nevaržomą kūno ir proto santykį. Mane sužavėjo ši paralelė su gydymu rankomis – kai ligonis, kuriam trūko motinos meilės, gydomas meilės kupinomis rankomis. Gydūnai tai pavadintų žemiškosios motinos paliktos žaizdos gydymu; tokiais atvejais nepakanka vien atjaučiančio gydūno, nes jis tik „tuščiaviduris kaulas“ – tik tunelis. Itin svarbu, kas slypi už gydūno, tai yra Didžiosios Motinos jėga, kuri srūva šiuo palaimintu žmogiškosios motinos instinktų ir intuicijos tuneliu.

[Mudu su motina] kartais nežinodavome, kaip vienas kitam padėti... ji privirdavo man didžiulį puodą sriubos, o jai išėjus kartais aš verkdavau... Franė ir Zujis... Franė gulėdavo palūžusi, sekindama save badu... stengdamasi rasti ką nors šventa šiame pasaulyje... o Zujis visiškai susierzinęs galiausiai pratrūkdavo šaukdamas... kad Franė galėtų paprasčiausiai suvalgyti motinos virtą sriubą, kad motinos meilė jiems pašventina šią sriubą, paverčia ją šventa.

Anne Lamott savo knygoje „Eksploatavimo instrukcijos: mano sūnaus pirmųjų metų dienoraštis“ (*Operating Instructions: A Journal*

of My Son's First Year) savo nepakartojamu, kartu lengvabūdišku, kartu ir rimtu rašymo stiliumi atskleidžia ryšį tarp atjautos kupino jos motinos, norinčios išvirti maistingos sriubos, dosnumo ir kai ko daugiau, kas slypi už šio veiksmo, – kad motinos veiksmai gali peržengti žemiškų veiksmų ribas ir net paprasčiausi poelgiai gali būti kupini šventumo.

Našlaičių tėvas ir motina, Įskiepyta taisyklė, Tiesos sakytoja, Slaptas Dievo planas, Erdvė tarp visko, Matanti kiaurai, Dėmesingoji širdis, Šventoji žaizda, Sielos švelnintoja, Liūdesys, Bendras džiaugsmas...

Tėvas Richardas Rohras savo knygoje „Nuoga dabartis: mokymasis matyti taip, kaip mato mistikai" (*The Naked Now: Learning to See as the Mystics See*) pateikia šią „Šventosios Dvasios litaniją". Šventajai Dvasiai būdinga daugybė bruožų, priskiriamų šventajai Sofijai, *Ruach*, Šekinai ir Marijai. Tėvas Rohras gyvai pasakoja, kad įsipareigojus Šventybei reikia būti smalsiam, o ne atstumiančiam: „...reikia išmokti vertinti ir gerbti tai savyje ir dėl savęs, o ne dėl to, kad tai teikia naudą ar kelia grėsmę".

Visuomet jaučiu prieš ketverius metus mirusios motinos palaikymą.

Thomas Moore'as šią eilutę įrašė savo knygos „Gyvenimas darbe: atradimo, kokiai veiklai gimėte, džiaugsmas" (*Life at Work: The Joy of Discovering What You Were Born to Do*) padėkoje. Kai kurie mūsų gimsta talentingi, kai kurie išmoksta tam tikrų įgūdžių būdami šalia to, kas nematoma, tačiau juntama. Šiuo paprastu sakiniu Moore'as atskleidžia, kad galinga motinos dvasia nepaprastai tvirtais saitais susijusi su sūnumi. Visai kaip mes susiję su Šventąja Motina. Šiame esminiame taške vienas susitinka su Kita.

Vincentas ėmėsi slaugyti gaisro kasykloje auką. Vyras buvo labai nudegęs ir suluošintas, slaugytojas nepuoselėjo vilties, kad jis pagis... Van Goghas keturiasdešimt dienų su meile juo rūpinosi ir išgelbėjo

kalnakasiui gyvybę. Vincentas [pasak Gauguino] „tikėjo stebuklais" – tai yra motinišku rūpesčiu.

Kenas Wilberis šią istoriją pasakoja knygoje „Dvasios akis: vientisas šiek tiek išprotėjusio pasaulio vaizdas" (*The Eye of Spirit: An Integral Vision for a World Gone Slightly Mad*). Ši ištrauka atskleidžia „motiną vyre"; puoselėjanti slaugė kaip gydantis ir vienijantis vyro, apimto kūrybinės kitos rūšies ugnies, pradas.

Nepaprastas menininkas Vincentas Van Goghas savo sodria raudona, violetine, skaisčiai raudona, pilka ir ryškiai mėlyna spalva tapė taip, kad žiūrint iš arti jo potėpiai atrodė visiškai nesuvokiami. Ant drobės jie priminė atsitiktines įmantrias spalvų dėmes. Tačiau traukdamiesi tolyn nuo Van Gogho drobių, nuo šių švelnių potėpių, pastebime, kaip kiekvienas jų susilieja su kitu į visumą, atskleisdamas bendro vaizdo gelmę. Manau, Šventoji Motina ir visa, kas susiję su laiku, gamta, jutimais ir erdve, – visi mus šioje žemėje sudarantys anglies atomai, – yra susiję panašiu atominiu dvasiniu būdu, visai kaip potėpiai Van Gogho paveiksluose. Iš arti, nematant viso vaizdo, atrodome chaotiškai. Tačiau iš toliau žvelgdami į visą vaizdą galime perskaityti daugybės mūsų sąmonės pasaulių ir mūsų vietos juose „potėpius" kaip milžinišką harmoningą portretą.

C. P. Estés. Savo „Kūrybinės ugnies" (*The Creative Fire*) rankraštyje rašau apie tai, kaip kūryboje kaitaliodami vaizdą per teleskopą ir didinamąjį stiklą galime rasti „daugybę kūrybiško matymo būdų"... prasmingą, fragmentišką, laikiną, taip pat turintį prasmingų sąsajų, išorinį ir amžiną – visus kartu. Ne veltui Šventoji Motina mikrokosme vadinama žmogiška, o visatoje laikoma didinga.

Indijoje... sumanus gydytojas ir išminčius vardu Charaka gydydamas nuo visų ligų skirdavo šiek tiek saulės šviesos kartu su pasivaikščiojimais ankstyvą rytą; ir jo patarimai niekuomet nepasens. Jei randu žalią pievą, nusėtą ramunių, ir prisėdu prie skaidraus upeliuko – vadinasi, radau sau vaistą. Tai nuramina mano skaudulius taip veiksmingai, kaip vaikystėje padėdavo sėdėjimas motinai ant kelių, nes

žemė iš tiesų yra mano motina, o pieva – jos keliai. Mudu svetimi, tačiau vidinis mūsų kūnų ritmas klausosi tų pačių vandenyno potvynių ir atoslūgių, jie mus sūpuoja nuo neatmenamų laikų.

Dr. Deepakas Chopra knygoje „Kvantinis gydymas: medicininis proto / kūno ribų tyrimas“ (*Quantum Healing: Exploring the Frontiers of Mind / Body Medicine*) šaukiasi senovinės pirmapradės motinos dvasios, kuri primintų, kaip susigrąžinti sveikatą per ritualus. Per ritualus, rašo jis tame pačiame skyriuje, leidžiamės paveikiami tiek motinos saulės, tiek motinos mėnulio, kartu tai ir Šventosios Motinos vardai: Ta, kuri šviečia kaip saulė, Ta, kuri apsirengusi saule, Ta, kuri stovi ant mėnulio pjautuvo. Dr. Chopra didžiausią ramybę sieja su įgimtu pirmojo vandenyno, su kuriuo visų pirma susiduria visos mažos zigotos, ritmu – vandenyną primenančia, maloniai šilta ir tobulos temperatūros motina.

Didžiai gerbiamas pastorius ir teologas Johnas Shelby Spongas yra daugiau kaip dvidešimties knygų autorius. Savo knygoje „Amžinas gyvenimas: naujas žvilgsnis į tai, kas slypi už religijos“ (*Eternal Life: A New Vision Beyond Religion*) teologas rašo, kad „Motina Bažnyčia“ ir Palaimintosios Mergelės kulto iškėlimas buvo viduramžių moteriškojo prado „proveržis“, šiandien ji įkūnijama pasaulinių taikos ir aplinkosaugos judėjimų. Kita jo knyga „Gimęs iš Moters“ (*Born of a Woman*) yra apie Šventąją Mariją ir tai, kaip, jo manymu, reikėtų interpretuoti ankstesnius įrašus apie ją ir jos Sūnų, atsižvelgiant į mūsų dabartines žinias. Spongas yra Niuarko vyskupijos Naujajame Džersyje episkopalinės bažnyčios vyskupas emeritas.

Neigdami vidinį savo pasaulį, kartu neigiame ir tai, kas Amžina... būkite aistringi, šventi, laukiniai, nepagarbūs, juokitės ir verkite, kol pažadinsite miegančias dvasias, kol jūsų gyvenimo pamatas suskeldės ir vidun įsiverš visata.

Geneen Roth knygoje „Apetitas: apie tikrojo peno paieškas“ (*Appetites: On the Search for True Nourishment*) teigia, kad gyvendami netikrą ir melagingą gyvenimą, neigiantį kitas tikroves, išskyrus

kūniškąjį gyvenimą, ilgainiui imame nepaisyti tiek savo fizinės, tiek ir Dvasios tikrovės. Ši tiesa tinka kalbant ir apie nuolatinį Šventybės buvimą šalia – nepripažinti, kad tavo ir kūnas, ir protas skatinamas daryti gėrį, nepripažinti jėgų, kurios nematerialios, yra tas pats, kas neigti visur egzistuojantį Dievą, tiksliai žinantį, kur tu esi.

...tie, kurie žengia į priekį dvasiniu keliu... peržengiančiu supratimo ribas [pagarbą ir baimę dieviškajam įstatymų kūrėjui ir teisėjui]... ima matyti Dievą kaip Tėvą, Motiną, visko, kas egzistuoja, Šaltinį, kitaip tariant, regi jį kaip Tą, kuris pranoksta visus šiuos vaizdinius. Taip dar Ptolemajas ragino tuos, kurie save matė kaip... tarnus... vergus... suvokti save kaip Dievo vaikus.

Dr. Elaine Pagels savo knygoje „Už tikėjimo ribų: slapta Tomo evangelija" (*Beyond Belief: The Secret Gospel of Thomas*) išsamiai analizuoja vieną iš daugybės senųjų kreipinių į Kūrėją kaip į Motiną... svarbiausia, ji kalba apie sąmoningą atsisakymą vergiško santykio su Kūrėju, nes toks santykis brutalus ir vien baime pagrįstas ryšys be meilės, ir skatina savo sielą ir gyvenimą laikyti brangiais ir vertingais, į juos žvelgti su Motinos, kuri toli gražu nėra žemiška, švelnumu.

Čia, Pietų Afrikoje, kiekviename žingsnyje mus persekioja gatvės prekeiviai... Atsigręžusi į vieną moterį mandagiai atsisakiau... staiga ji nušvito pačia plačiausia, nuostabiausia ir širdį šildančia šypsena, kokią tik man buvo tekę matyti... Žinojau, kad ta šypsena sklinda iš pačių sielos gelmių. Tai... pakylėjo mano širdį ir labai sujaudino...

Caroline Myss knygoje „Nematomos jėgos apraiškos: gailestingumas kasdieniame gyvenime" (*Invisible Acts of Power: Channeling Grace In Your Everyday Life*) pasakoja apie moterį, kuri gatvėje sutiko kai ką daugiau nei tik kitą žmogų. Daugybėje legendų, pasakojimų ir liudijimų apie Šventąją Motiną rasite ir pasakojimų apie akimirką, o kartais ir visą gyvenimą trunkantį jos įsikūnijimą į tikrus žmones ir bemaž visuomet pirmasis įspūdis būna sukrečiantis ir itin prasmingai paveikiantis iki sielos gelmių.

Dievo nurodymai aiškūs, bet mūsų atveju jie turi prasiskverbti pro purvą.

Thomas Aquinas. Ši italui dominikonui priskiriama frazė yra vienas brangintiniausių mano orientyrų, nes tai visiška tiesa; kuo skaidresnis protas ir širdis, tuo sklandžiau iki mūsų prasiskverbia Motinos mintys, jų svarba ir ji pati lengviau mus pasiekia. Aliuzija į purvą ir skaidrumą galėjo kilti iš Aquino tryliktame amžiuje Italijoje parašytų kūrinių. Juose kalbama, kad vandenį galima filtruoti, atskirti purvą, šis padegtas tampa kietas ir tamsus. Bet kuriuo atveju tai nuostabus ir nešabloniškas priminimas, kaip svarbu gyventi ir matyti aptakiai, o ne virsti surambėjusia nepermatoma tamsuma.

Viena iš jų nulakavo Palaimintajai Motinai, stovinčiai ant altoriaus, kojų pirštų nagus...

Dr. Christiane Northrup, terapeutė ir autorė, savo knygoje „Motinos ir dukters išmintis: Kaip suprasti lemtingą sąsają tarp motinų, dukterų ir sveikatos“ (*Mother-Daughter Wisdom: Understanding The Crucial Link Between Mothers, Daughters, and Health*) atkreipia dėmesį į donkichotiškumą, kaip į sveikatos elementą. Ji pasakoja apie mergaitę, regis, padariusią Palaimintosios Motinos statulai pedikiūrą. Katalikiškoje ugdymo įstaigoje ją aplankė mama. Papuošti Šventąją Motiną pagal savo skonį, kaip kiekvienam atrodo gražu, ir taip ją pagerbti – sena tradicija, būdinga visiems žemynams; Šventoji Motina puošiama ir skrybėlėmis, batais, suknelėmis, tatuiruotėmis ant veido, jai praduriamos ausys, ji dabinama diržais, grandinėlėmis, žiedais ir apyrankėmis. Peru sukurtų kūdikio dydžio *Cristocitos* kiekvienas kojos pirštelio nagas dažnai nulakuotas linksma ryškiai raudona spalva. Kai kas teigia, esą Šventoji Motina mėgsta tik paprastus drabužius, kiti sako priešingai. Svarbiausia, Šventoji Motina pasirodo atrodydama taip, kad žmonės geriausiai ją matytų ir suprastų... gali būti ir lakuotais kojų nagais, jei tokia ji priimama atvira širdimi ir siela.

Mūsų Gvadalupės Mergelės šventė su priešaušrio pamaldomis yra didžiausias naujos gyvybės, kurią ji be perstojo mums neša, patvirtinimas. Ankstų žvarbaus gruodžio rytą mes jautėme buvimo kartu ir vienybės šilumą, tarsi būtume vienas kūnas, viena siela ir širdis.

Tėvas Virgilas Elizondo savo knygoje „Geraširdiškumas" (*Charity*) kultūrines šventes, susijusias su Mūsų Motina - *La Señora, Nuestra Madre* ir kitus šventus įvykius vadina „Išlikimo jėga ir Džiaugsmo šaltiniu". Prisiminkite, ko moko Motina: viską patirti džiaugiantis, džiaugtis, kad gyveni, tai tarsi budistų šunjata (skr. *Śūnyatā*): visiška tuštuma, aklinai užpildyta tuštuma. Tėvas Elizondo yra *mestizaje* teologijos pirmtakas. Metizacija - biologinis, kultūrinis ir religinis dviejų ar daugiau žmonių grupių susimaišymas, nes daugelis abiejų Amerikų šiandienos gyventojų dėl įsibrovėlių, užkariautojų ir perversmų yra skirtingų rasių palikuonys. Kai labai seniai, dar studijuodama Meksikos amerikiečių kultūros centre, San Antonijuje, sutikau tėvą Elizondo, abu kalbėjome metisų (dauguma mūsų turime senųjų vietos gyventojų ir europiečių kraujo) dialektu. Dar tada buvau tikra, kad jis yra žmogus, gerai pažįstantis Mūsų Motiną ir visa širdimi, ne kaip ėriukas, o kaip liūtas ja sekantis.

Visa tai jums pasakoju būtent dabar norėdama, jog iš pat pradžių žinotumėte, kad esu normali, racionali, išsilavinusi ir puikiai prisitaikiusi moteris, kuri nelinkusi pasiduoti iliuzijoms, haliucinacijoms ar isteriškam susižavėjimui. Aš negeriu ir nevartoju narkotikų. Vienintelis balsas, kurį girdžiu savo galvoje, yra mano pačios. Noriu, jog iš pat pradžių žinotumėte, kad nesu psichologė, ekscentriška asmenybė, fanatikė ar mistikė. Noriu, kad žinotumėte - nesu lunatikė... Manau, viskas priklauso nuo to, kaip toleruojate nežinomybę, ar jus žavi paslaptys, ar jūs pasirengę žengti tą didžiulį žingsnį, kurio reikalauja tikėjimas. <...> Čia tik romanas ir Marija niekados manęs nebuvo aplankiusi. Bet jeigu kada nors ji nuspręs man apsireikšti, esu visiškai tam pasiruošusi ir tikrai žinau, ką jai patieksiu per pietus.

Diane Schoemperlen taip kalba savo romane „Prarastųjų ir atrastųjų Motina" (*Our Lady of the Lost and Found*), o paskutinė citatos

dalis paimta iš jos interviu, duoto *Reader's Guide* apie tą kūrinį. Pagrindinė romano veikėja su humoru siūlo kone tokią pačią „savianalizės litaniją", kurią sukalba daugybė jaunesnių ir vyresnių žmonių, suvokę, kad Šventybė srūva tarp dviejų pasaulių.

[Hebrajų žodis] Chesed *(Meilė)... instinktyviai ištiesia ranką, kad padėtų, išgydytų, pamokytų, pamaitintų ir nuramintų...* Chesed *prilyginamas tam, ką jaučia žindanti motina, kai iš jos srūva pienas. Kiekviena maitinanti motina žino, kad jos pienas ima bėgti kaskart, kai vaikas išalksta, nesvarbu, ar toli tuo metu mama, ir nesvarbu, kiek buteliukų pieno turi po ranka senelė, ar kokia nuostabi yra šifono suknelė, kurią vilki mama, kai tai nutinka.*

Rabinė Tirzah Firestone savo knygoje „Priėmimas: Moterų išminties susigrąžinimas" (*The Receiving: Reclaiming of Women's Wisdom*) aprašo tai, ką ji vadina „maitinančia *Chesed* savybe, [įskiepyta] mūsų kraujyje...". Šį motinystės geną būčiau linkusi vadinti giluminiu biologiniu ir dvasiniu motinos imperatyvu dėl savo vaiko. Rabinės žodžiai negailestingai paviešina priežastį, kodėl ištisus amžius trukęs vieno iš motiniškiausių Šventosios Motinos veiksmų – šventasis žindymas – dangstymas paveiksluose ir skulptūrose mus nuskurdina, o ne nuo ko nors išgelbsti. Rabinė kalba apie Meilę, kuriai šis šventumas neturi ribų, kad mes, moterys, ir mūsų gyvenimo draugai esame šios dieviškosios meilės kibirkšties, skirtos nekaltiems ir alkaniems, liudininkai. Rabinė pabrėžia, kad dieviškoji kibirkštis, kai esame itin glaudžiai susijusios su Gyvenimo medžiu, niekada neišblėsta.

[Nutapiau] tradicinę Madoną su vaiku... [čia] lotynų amerikietės motinos, glaudžiančios gaujai priklausiusį ir žuvusį sūnų, atvaizdas.

George'o Yepeso, freskų tapytojo, kuriančio ne visada svetingame Los Andžele, specializacija – didžiulės sienų freskos tiek lauke, tiek pastatų viduje. Čia skaitėte jo komentarą apie freską „El Tepeyac de Los Angeles", ji nutapyta ant Šventosios Liucijos katalikų bažnyčios Los Andželo Terasų priemiestyje, Kalifornijoje, fasado. Daugybė jo paveikslų yra ne „vaizduojantys" – šis žodis būtų pernelyg silpnas,

tinkamiau būtų sakyti, jog šis freskų tapytojas nušviečia Šventąją Motiną taip, kad ji atrodo kuo tikroviškesnė daugumai tų, kurie gyvena sudėtingomis sąlygomis ir nuolat lenkia nugarą, norėdami kuo padoriau atsirinkti, ką jie gali, išgryninti ir šventai nugyventi kasdienį gyvenimą, nepaisydami, ar vyraujanti kultūra tam pritaria, ar ne. *El maestro* Yepeso nupieštą *La Nuestra Señora Guadalupe* matote ant šios knygos viršelio.

Šiais laikais rašyti apie tokią patirtį labai ironiška, nes, jei pasakysiu žmonėms: „Tai tikrai įvyko" – ir to nepagrįsiu, jie links manimi abejoti. Jie gali net įtarti, kad giriuosi, arba nuspręsti, kad netekau proto. Jei pasakysiu: „Aš tai įsivaizdavau, sukūriau, tai prasimanymas" – tik tada jie bus laisvi tuo patikėti... Kaskart išgirdusi, kad Marija, apibūdinama ir kaip Nekaltoji Mergelė, ir kaip Motina, jausdavau disonansą; lyg moterims ji rodytų nepasiekiamą pavyzdį. Toks mano požiūris buvo labai ribotas. Marija iš tiesų man rodo, kad galiu būti ir nekalta, ir motina. Nekalta todėl, kad lieku „savimi, neišduodu savo nuostatų", gebu pažvelgti į dalykus nauja širdimi; motina – nes pamirštu save puoselėdama kitus ir jiems pasitarnaudama, džiaugdamasi tam reikalingos brandos vaisiais. Tokia Marija nepaiso lyčių; tai galėtų būti pritaikyta ir vyrams.

Kathleen Norris šitaip rašo knygoje „Nepaprasta malonė: tikėjimo žodynas" (*Amazing Grace: A Vocabulary of Faith*), ji kalba apie tai, kad įvairiomis priemonėmis – kultūrinėmis ir kitokiomis – iš žmonių dažnai atimamas ne „tikėjimas", o *žinojimas*, vietoj jo brukami prietarai apie dvasinius faktus, verčiama užmiršti paprastą šventumą ir gėrį, egzistuojantį kiekvieno žmogaus širdyje. Ji nuostabiai reabilituoja priešingus polius, sakydama, kad žmogus neturi apsiriboti: arba / arba – kitaip tariant, jis neprivalo rinktis vieno ar kito. Priešingai, savo veikale ji siūlo rinktis ir / ir poziciją, kai moteriai leidžiama pasirinkti abu spektro kraštutinumus. Norris nepamiršta ir vyrų, darydama išvadą, kad jie vienu metu gali būti tiek tėvais, tiek nekaltaisiais... asmeniu / siela sau ir savyje, kartu tėvu, kuris persisveria per sielos langą ir prasmingai padeda kitiems.

Rabinas Zushya... kartą pasakė: mano motina meldėsi ne iš maldaknygės, nes nemokėjo skaityti. Ji atmintinai mokėjo visas įmanomas maldas... Žemesniuose pasauliuose, „kūrinijoje" Dievo egzistavimas yra Shekhinah – *Šechina. Čia, žemėje,* Shekhinah, *Dieviškoji sutuoktinė, Ta, kuri yra mūsų Dieviškoji Motina, yra nelaisvėje, taip kaip* Atzulut *pasaulyje nelaisvėje yra mūsų Dieviškasis Tėvas.* Shekhinah *yra įkalinta nesuskaičiuojamoje galybėje mažų kibirkštėlių, laukiančių artėjančio atpirkimo. Kaskart, kai ten, kur Ji yra, sukviečiamas minjanas: „Ji taip stipriai spinduliuoja, kad bet kuris, net aukščiausią angelų hierarchijos padėtį užimantis angelas bus nugalėtas."*

Rabinas Zalmanas Schackteris Shalomis šiuos žodžius parašė savo knygoje „Apgaubti šventąja liepsna: chasidų dvasinių vadovų mokymai ir pasakojimai" (*Wrapped in a Holy Flame: Teachings and Tales of the Hasidic Masters*), kurią redagavo Natanielis M. Miles-Yepezas. Iš pradžių jis kalba apie pasiekiamą žemišką motiną, kuri yra miela senovinės žodinės tradicijos kibirkštėlių dalytoja – ta, kuri gali kalbėti maldas nė nemokėdama skaityti: Šventybės esmę gali nešiotis kiekvienas, turintis tikrą, sąžiningą širdį. Vėliau rabinas paaiškina mintį, kad „aukščiausią angelų hierarchijos padėtį užimantis angelas bus nugalėtas" Dieviškosios Motinos akivaizdoje. Jau pastebėjome, kad kai kas ją dažnai sumenkina iki paprasčiausios bedvasės idėjos be gyvų spindinčių liumenų. Tačiau rabinas pasiūlo esminę tiesą, kurios pakanka, kad ego nualptų pajutęs tokią neaprėpiamą Palaimintosios Motinos svarbą... ir tokiomis akimirkomis, kai ego pasiunčiamas į nokdauną, Siela gali ir vėl būti visiškai sąmoninga... paragauti Didžiosios tikrovės, kurios siekia ir kurią atpažįsta iškart, vos pamačiusi. Vėliau, net jei dvasia nusidėvi, surūdija ar išstumiama iš minčių tokių kasdienių rūpesčių kaip pirkiniai, automobilio taisymas ir darbas, jos svarbos fakto liudijimas... žinojimas, kad net aukščiausi angelai virs atominėmis dulkėmis, pamatę jos didybę... ir yra Šventosios Motinos tikrumo leitmotyvas ir vertinimo pagrindas. Mūsų Šventoji Motina. Mes priklausom jai. Ji priklauso mums. Jokios dogmos negali jos sustabdyti. Jokie rimti ar ne tokie rimti perspėjimai ar įtikinėjimai neatbaidys mūsų nuo jos. Taip lemta.

Claribel Alegria – puikus ginančios ir saugančios Motinos pavyzdys – gimė 1924 metais. Ji taiki protestų prieš diktatorius, jų kariuomenes ir karus Salvadore ir Nikaragvoje dalyvė. Claribel parašė daugybę knygų, kurias pavadinčiau „liudininkės poezija", savo eilėraštyje *Salí a buscarte* ji kalba apie pakilimą virš kalnų ir jūrų *kreipiantis į debesis / ir vėją* – Būties esmę ir priežastį. Ji sako, kad tokia viešnagė buvo beprasmė, nes *Tu buvai manyje.* Viena jos knygų pavadinta *Saudade,* ją išvertė Carolyn Forché. Žodžio *saudade* neįmanoma išversti tiesiogiai, tai veikiau širdies šauksmas. Alegriai *saudade* yra „namų ilgesys"... akimirka, kai net džiaugdamiesi galime netikėtai prisiminti mylimus žmones, kurių netekome arba kurie dingę. Galime justi ir Šventosios Motinos *saudade* – skausmingai ilgėtis namų su ja. Apskritai, *La Claribel, mi Alegria,* 29 000 būdų be paliovos kartoja, kad Gyvenimas, kurio tikroji Esmė yra globojanti Motina, net mirties akivaizdoje yra vertas visko.

Vakarai vis dar atsiriboję nuo mistinių savo tradicijų... Carlas Jungas mus įspėjo, kad „...mes, vakariečiai, negalime būti piratai, grobiantys išmintį, kurtą ištisus amžius, iš svetimų kraštų, tarsi mūsų pačių kultūra būtų „jau atgyventa klaida"". Vakarietiškos dvasinės tradicijos kupinos didžiulės išminties, bet mums reikia atgimimo... krizės, kurios ištinka mus kaip rūšį, reikalauja, kad mes, kaip rūšis, nusikratytume visų savo papročių... sukurtume juos iš naujo.

Pastorius Matthew Foxas, sukūrimo (kreacionizmo) dvasingumo krypties kunigas ir teologas, parašęs trisdešimt knygų, vienoje jų „Krikščionių mistikai, 365 skaitiniai ir meditacijos" (*Christian Mystics, 365 Readings and Meditations*) sako: „Kad išliktume, būtini pokyčiai... tokiomis kritinėmis akimirkomis mes dažnai atsigręžiame į mistikus. Jungas teigė, kad *tik mistikai duoda tai, kas yra kūrybiška...*" Pastorius Foxas mano, kad mistikai ne tokie jau reti paukščiai, jie veikiau paprasti žmonės, kupini nepaprastų įžvalgų, nuoširdžių ir drąsių klausimų apie mūsų visatos paslaptis... ir ginantys mūsų visatą.

Demetria Martinez, poetė, aktyvistė, taip pat atvirai reiškia savo įsitikinimus dėl *el santuario movimiento* – šventojo judėjimo, padedančio toms sieloms, kurios, kaip mėgstu sakyti, bando „pereiti [sieną]" ir nebūti „prikaltos prie kryžiaus". Ji dažnai švelniai priekaištauja, kad šventa srovė pamažu vis labiau užliejama cementu, kol bus „taip, kaip anksčiau", kad naujoji Kūrėjo ir *Theotekos* – Dievo Motinos – samprata dabar tėra sausas piktžolėmis apaugęs „filtras", o nebe šventa materija. Eilėraštyje „Be pavadinimo" ji kalba apie tai, kaip dieviški mistikų vardai, įskaitant ir Šventąją Motiną, buvo paversti šaltais ir steriliais, o ilgainiui „surūkyti iki pat filtro". Ji pamini dar vieną tiesą: kai kultūroje nebelieka žodžio, apibūdinančio Šviesą, „gyvename šešėliuose". Ji prieina prie išvados, kad tada, kai su šia nauja samprata nesutinkame, elgiamės palaimingai teisingai: kai turime daug žodžių apibūdinti Tai, kuri šviečia kaip Saulė, Motinai, kuri yra šviesa ir neša šviesą, mes išsilaisviname iš riboto ir siauro suvokimo gniaužtų.

Kaskart kai susidrumsdavo pernelyg užsistovėjusios krikščionybės nuosėdos, pasklisdavo tikėjimas... eksponentiškai augdamas... kaip šių nelengvų ir kančių kupinų laikų vaisius. Taip, pavyzdžiui, susiformavęs protestantizmas ne tik įtvirtino naują ir įtakingą buvimo krikščioniu būdą, bet privertė ir Romos katalikus keisti savo struktūrą ir įpročius.

Phyllis Tickle pasakoja apie tai, kaip naujos, gyvos to, kas šventa, supratimo formos vis tiek išsiveržia į paviršių, nors buvo įvairiais būdais slopinamos... tada jos pasklinda naujais būdais ir naujomis tradicijomis, kurios sielai ir dvasiai ne vien tik „leidžia", bet vėl įkvepia joms gyvybę. Ši ištrauka iš jos knygos „Didysis iškilimas: kaip ir kodėl keičiasi krikščionybė" (*The Great Emergence: How Christianity is Changing and Why*) skyriaus „Sendaikčių išpardavimas: Kai bažnyčia tvarko savo palėpę" (*Rummage Sales: When the Church Cleans Out Its Attic*), rimtas istorikės žinias ji puikiai pagardina humoru.

Izraelis, vienas iš pastato, kuriame gyvenu, durininkų, buvo kaip nesavas. Izraelis – puertorikietis. Buvo žiema. Kas nutiko? „Aš ką tik gatvėje mačiau J. Lo! – sušnibždėjo jis. – Aš ją pamačiau, o ji tiesiog padarė taip, – ir jis pridėjo pirštą prie lūpų: – „Ša", – jis net nuraudo. – Aš pasakiau: „Žinoma, žinoma." O ji tiesiog nuėjo. Pamaniau, kad ja pasirūpinau, jėga, – pasakojo jis. Jo akys spindėjo. – Ta moteris, – pabrėždamas tarė jis, – jos nuotrauka turėtų būti kiekviename žodyne prie frazės Lotynų amerikietė*!"*

Anna Deavere Smith, patyrusi aktorė, šią mielą istoriją pasakoja savo knygoje „Laiškai jaunam menininkui, nuoširdūs patarimai, kaip gyventi meno pasaulyje aktoriams, atlikėjams, rašytojams ir visiems menininkams" (*Letters to a Young Artist, Straight Up Advice on Making a Life in the Arts – For Actors, Performers, Writers, and Artists of Every Kind*). Ji kalbėjo apie fizinę aurą, kitaip tariant, juntamą buvimą, ir pasidalijo pasakojimu apie Izraelį, kuklų žmogelį, vis dar sukrečiamai gebantį nuoširdžiai ir pagarbiai stebėtis tuo, ką pavadinčiau „buvimo egzistavimu". Panelė Deavere Smith toliau pasakoja: „Buvimas nebūtinai turi būti susijęs su patrauklumu... dažnai žmonės puikiai jaučia, kad *esi*, nors tu dar nežinai, kad *jie* ten yra." Šis paskutinis sakinys yra tobulas charizmatiško žmogaus egzistavimo apibūdinimas, netgi apibūdina mistinį Šventosios Motinos buvimą; kai ji pasirodo... ji jau žino apie tas sielas, žino apie jas kur kas anksčiau, nei jos ją pajunta. O dažniausiai kaip tik kukliausi ir paprasčiausi, tokie kaip Izraelis, ir yra tie, kurie „geriausiai ją jaučia", nors tai ne patys tinkamiausi žodžiai, nes ji priklauso visiems, todėl geriau sakyti, „kurie geriausiai ją saugo", tai yra kuo nuoširdžiausiai stengiasi išsaugoti nuostabią jos esmę.

[Mūsų gentis turi paprotį]... besilaukiančios moters kaimynai lanko ją kasdien ir atneša jai kokią nors smulkmeną, nesvarbu kokią, kad ir paprastų paprasčiausią. Užsukę jie būna kartu su ja ir kalbasi...

Rigoberta Menchu Tum, Nobelio taikos premijos laureatė, yra kilusi iš majų, iš kičių genties, išgyvenusi siaubingas *los indios* – indėnų

žudynes ir ne vieną karą Gvatemaloje. Ji švelniai pasakoja apie tai, kaip gentis motiną laiko ypatinga būtybe, ja švelniai rūpinamasi, ji kasdien prisimenama ir nepaliekama viena. Štai kaip Amerikoje matoma Mūsų Motina; nuolatos netrukus gimdysianti Dieviškąjį Meilės kūdikį, nusipelnanti to, kad būtų kasdien lankoma, atnešant jai „kokią nors smulkmeną"... kad ir gėlės žiedlapį, ypatingą akmenėlį, kaspiną, virvelę... nusipelnanti kasdienio pakalbinimo, kartu praleisto laiko ir draugijos. Kai mudvi su Rigoberta kartu dirbome organizacijoje „PeaceJam", kalbėjome apie „juodąjį metą" Gvatemaloje ir genčių skerdynes. Man teko regėti pernelyg daug šio siaubo septintajame ir aštuntajame dešimtmetyje. Tačiau mes netikėtai ėmėme kalbėti apie *las madres y La Madre Grande*... apie tai, kad Šventoji Motina dažnai buvo *los desaparecidos*, dingusiųjų, – kurie buvo pagrobti tiesiai iš kukurūzų laukų ar dulkėtame vieškelyje pakeliui į turgų ir daugiau niekas jų nematė – motinų ir tėvų paguoda. Iki šiol atvira širdis gali suprasti, kad, visai kaip kiti mus saugantys šventieji, Šventoji Motina mato viską ir rūpinasi visais, kurie buvo taip siaubingai sutriuškinti ir užvaldyti. Ji vis dar juos mato. Vis dar juos palaiko. Vis dar palaiko jų kenčiančias šeimas. Jie kalbasi su ja. Kasdien. Ji vis dar atsako jų širdims. Vis dar.

...Mano duktė... keturiolikos, po pamokų dirbdavo... Iškart ją pamačiau, klūpančią ant grindų dantų pastos skyriuje, kraunančią prekes į apatinę lentyną... Pamačiau du pusamžius vyrus, einančius tarp lentynų prie jos. Jie atrodė kaip kieno nors tėvai. Buvo sulaižytais plaukais ir vilkėjo velykinių margučių spalvų sportiniais marškinėliais... Mano duktė jų nepastebėjo... vyrai stabtelėjo ir įsistebeilijo į ją. Vienas niuktelėjo kitam. Jis tarė: „Man labai patinka matyti moteris šitaip – ant kelių." Kitas vyras nusijuokė.

Sue Monk Kidd savo knygoje „Atskalūnės dukters šokis: moters kelionė iš krikščioniškosios tradicijos šventojo moteriškumo link" (*The Dance of the Dissident Daughter: A Woman's Journey from Christian Tradition to the Sacred Feminine*) pasakoja, kaip susidūrė su vyrais, besikabinėjančiais prie jos dukters. Neseniai girdėjome panašius žodžius, kai baltai apsirengusios moterys, dauguma jų buvo pagyvenusios, taikiai protestavo, kad milžiniška liaudies freska, vaizduojanti *La Lupita* Mūsų Gvadalupės Mergelės parapijoje,

nebūtų atitverta siena... Vienas vyras besimeldžiančioms moterims tada sušuko: „Tikroji Marijos vieta – klūpėti prie Kryžiaus!!!" Panelė Monk Kidd – smarki *hermanita* (sesutė); ji pasakojo, kad klausantis tų dviejų vyrų, sakančių panašius žodžius jos dukrai, pajuto, kaip iš lūpų veržiasi žodžiai, jų „negalėjo sustabdyti jokia žemiška jėga"... ir ji apgynė dukterį, atsikirsdama tiems vyrams: „Jums gal ir patinka matyti ją ir kitas moteris parklupusias ant kelių, tačiau mums ten ne vieta. *Mums ten ne vieta.*" Nesvarbu, kad ir kas nutiktų, duktė motinos buvo palaiminta visam gyvenimui. Savaime suprantama, motiną tokiomis akimirkomis įkvėpė ir palaimino Motinos žodžiai, nes Ji yra ta, kurios iš tiesų „negali sustabdyti jokia žemiška jėga".

[Apie tuos, kurie yra pernelyg niūrūs ir pasipūtę, tegul tie]... kurie apsunkina gyvenimą kitiems žmonėms ir patiems sau... gyvenime pagaliau randa tikrą džiaugsmą... Man asmeniškai džiaugsmas siejasi su gamta. Perėmiau tai iš motinos; ausyse vis dar tebeskamba jos balsas: „Pažiūrėk, kaip gražu..."

Tėvas Hansas Küngas savo knygoje „Tai, kuo tikiu" (*What I Believe*) rašo, kad „yra žmonių, net ir išsilavinusių, kurie visai nesidžiaugia gamta". Jis sako, kad kaip tik motina nukreipė jo ausis, akis ir jusles į grožį ir to grožio teikiamą džiaugsmą. Neabejoju, kad jo motina pati buvo nuostabi „bažnyčia", mokanti tiksliausio Šventosios Motinos Meilės būdo, dėkingumo ir gebėjimo džiaugtis visa kūrinija. Tėvas Küngas yra Tiubingeno universiteto ekumeninės teologijos profesorius, jis teigia, kad jei puikus mokslininkas suskaidytų gamtą į biologinius statistinius duomenis – iki cheminių dalelių, visiškai nebepastebėtume šventojo Sukūrimo džiaugsmo, spindesio ir švytėjimo.

...kaip mes paveikiami istorinių pokyčių: mes išplečiame ribas... kad perduotume savo požiūrį į pasaulį ir dvasinę savo sąmonės būseną. Per pastaruosius trejus metus šį pastovumo ir pokyčių supriešinimo jausmą einamieji įvykiai, karai, amžius, menopauzė, santykiai ir jų sąveika tik paryškino. Man reikia senovinės manojo Mexicanidad *ikonos, kad nesiblaškyčiau. [Tai] leidžia perteikti laisvės, įkalinimo,*

užvaldymo, atpirkimo ir nuostabos pojūčius... Greitai prabėgančią iliuziją, kad „sugavau tai, ko neįmanoma sugauti".

Maruca Salazar, menininkė, meno mokytoja, kilusi iš Verakruso. Abiejų Amerikų muziejaus (*Museo del las Americas*) Denveryje, Kolorado valstijoje, vykdomoji direktorė čia kalba apie bendradarbiavimą meno kūriniuose, kurie ją dažniausiai pasiekia „dėžėse", pilnose mažyčių šventų žmonių ir šventųjų, tarp jų ir *Señora de Guadalupe* statulėlių. Ji daug dėmesio skiria nagrinėdama, kuo ištisus amžius grindžiamas vaizdinių suvokimas ir kaip skirtingai kiekvienas tai suvokiame; šitai priklauso nuo to, kokiame gyvenimo etape esame, su kokiais iššūkiais ar laime susiduriame... kad visa tai formuoja mūsų požiūrį, kuris neapsiriboja vien akimis, žinojimą, kuriam nepakanka vien smegenų. Ji kalba apie susiliejimą su gyvenimu, su visiškai tikromis „paslaptingomis paslaptimis". Marucai Salazar Šventoji Motina ir visa tai, kas sudaro šventą *Mexicanidad* – meksikietiškumą, yra gyvybiškai svarbūs prisiminimai. Jai nuolat kintantys požiūrio į dvasią būdai reiškia „namai visuomet ten, kur menas". Galvoju apie jos nuostabius žodžius, „įkalinimo" ir „laisvės" kontrastą – ilgalaikį metaforų rinkinį, būdingą tiems, kas myli Šventąją Motiną.

Mes teigiamai galime būti užvaldyti Šventybės kerų ir išvaduoti iš ego prietarų ir kultūrinio menkinimo vienu metu. Toks vienu metu vykstančio išlaisvinančio užvaldymo fenomenas – patirtis, apie kurią pasakoja dauguma tų, kas gyvena šalia ir su Šventąja Motina, kuri, kaip byloja mūsų nacionalinio paveldo Meksikoje šaltiniai, „užvaldė" Meilės Kūdikį nėštumo metu, o vėliau šis mažas dieviškas kalinys buvo paleistas į laisvę, į šį pasaulį, kad neštų gėrį, mokytų, pasakotų apie pasaulius, slypinčius pasauliuose. Mes taip pat esame įkalinti, užvaldyti, išlaisvinti, atpirkti, atgimę, praktikuojantys prisikėlimą – visi per vieną stebuklą: Motinos Širdyje. Taip ir tebūnie mums visiems.

C. P. Estés

DVIDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS

Aymen, Aymen, Aymen... *ir mažoji moteris*

Karščiausia malda

Kadaise parašiau eilėraštį ir įpyniau į jį ekscentriškų močiutės maldų, kurios laimino, guodė ir ramino kartu besimeldžiančiuosius, pabaigą: *„Aymen, aymen, aymen...* ir mažoji moteris." *Aymen*, arba Amen, reiškia „taip ir bus", arba „tebūnie taip", arba „tegul taip ir būna", arba „tegul taip ir bus".

Aymen ir Amen galima ištarti įvairiausiomis intonacijomis ir daugybėje vietų, net vaikštant po laukus. „Aymen, Aymen, Aymen" gali reikšti „Gėlės, aukite! Kukurūzai, aukite! Kviečiai, aukite! Aitriosios paprikos, aukite!" Šį žodį galima vartoti norint sudrausminti kitą žmogų ir paskatinti elgtis kitaip: „...liaukis ir daugiau taip nedaryk. *Aymen Aymen.*" Tą galima sakyti ir siunčiant meilę žmonėms: „Tegul jus visuomet saugo ir globoja. *Aymen Aymen Aymen.*"

MOKOMĖS SAKYTI KARŠČIAUSIĄ MALDĄ

Bažnyčioje išmokau, kad jei žmogus
puikiai sukalba rožinį,
jis galės atsikvėpti nuo
įprastinės bausmės skaistykloje.

Iš senelės, kuri pati –
didinga ir paprasta bažnyčia, išmokau:

jei sukuri poezijos kupiną maldą,
Rojus kviečia tave vardu,
aplenkdamas visus teologinius lankstus...
nes Dievas brangina poetus.

Buvo naktis.
Klūpėjome ant kelių
ir kartu meldėmės:
senos tetulės, dėdės,
tėčiai, mamytės, vaikai
ir viena senolė.

Skambėjo taip:
„Sveika, Marija, malonės pilnoji“, – kalbėjome mes.
O senelė šnibždėjo:
„Sveika, mano švenčiausioji Seserie.
[Tai skambėjo maždaug: Sveika, muona švenčiausiuoj seserie.]
Tu kupina Dievo šviesos,
[Tu kupina Dieva šveisuos]
vos galiu į tave pažvelgti.
Šiek tiek prislopink savo šviesą,
kad galėčiau tave aiškiau matyti, mano Brangiausioji.“

O mes meldėmės toliau:
„Viešpats su tavimi,
Tu pagirta tarp moterų...“
O močiutė šnabždėjo:
„Tu laukeisi Aukščiausiojo,
šlovingiausiąją dieną iš visų!
Mums bekalbant pripildai
mano įsčias šventumo.“

O mes toliau monotoniškai murmėjome:
„...ir pagirtas tavo sūnus Jėzus“.
Senelė irgi neatsiliko:
„O brangiausioji seserie,
labai gaila, kad tau teko gimdyti
vargšų gyvulėlių apsupty,
su vargšu sutrikusiu savo vyru,

kai tik nakties dangus tave palaikė,
nes ką Juozapas galėjo nutuokti?

Pažįstų tą jausmą ir užjaučiu.
Jei būčiau buvusi šalia, būčiau palaikiusi
tavo šlaunis ir nukirpusi mūsų
mylimam kūdikėliui Jėzui virkštelę."

Mes ėmėme dudenti pabaigą:
„...Šventoji Marija, Dievo Motina, melsk už mus nusidėjėlius..."
O Senelė murmėjo:
„Ak, seserie, nuodėmių turiu daugybę,
bet be tavo meilės
jų būtų kur kas daugiau;
jei ne tu, ne tavo patarimai
ir tavo begalinė meilė tokiai moteriai kaip aš."

Tuomet pradėjome paskutinius žodžius,
keldami balsus
kaip rujojantys briedžiai:
„...dabar ir mūsų mirties valandą, amen!"
O senelė ir toliau šnibždėjo:
„...daug valandų per šį gyvenimą buvau šalia mirties.
Be tavęs, mano seserie, mano motina, mano vaike,
nebūčiau supratusi, kad skausmas, džiaugsmas
ir stiprybė yra vienis.
Tu ne kartą man ir vėl davei gyvybę.
Tu nesi visos gyvybės motina; tu pati esi gyvybė.
Ačiū tau už mano gyvenimą, mano Vaike, mano Seserie, mano
Motina.

Aymen, tam kartui taria tau tavo senoji duktė Katerina.
Aymen... ir mažoji moteris."

Išnašos

PIRMIEJI ŽODŽIAI **Įvadinis palaiminimas: *Totus Tuus*, aš priklausau tau, Palaimintoji Motina**

1. **Palaimintosios Motinos palaiminimas:** šią maldą kalbu kasdien su „Sveika, Marija“. Pakylėju visas brangias drąsias sielas aukštyn, kad Kūrėjas, *Jesu Cristo* ir *La Señora* pamatytų, ko labiausiai kiekvienai tų sielų trūksta, ir galėtų vesti jas teisingu keliu. Palaimintosios Motinos aš itin prašau, kad kiekviena siela sulauktų ženklo, globojančio angelo, nuorodų, stiprybės ir malonės ir visa tai būtų pateikiama taip, kad jos galėtų tai suprasti ir nedelsdamos tuo pasinaudoti.

ANTRAS SKYRIUS **Išvaduoti stiprią moterį**

1. ***Imitatio Maria*:** vadovavimasis Motinos pavyzdžiu, kuri, pasak senovės liudijimų, nežinodama, kas jos laukia, priėmė savo likimą tapti Dievo motina. Tai reiškia ir gyvenimą *Totus tuus*, visiškai atsidavus jai: teiraujantis, ko ji mums linki, prašant jos nurodymų, prašant, kad ji išspręstų mūsų bėdas mūsų labui, laukiant jos stebinančių įžvalgų, atveriamų durų, užtarimo prieš Dievą ir jos Sūnų.

2. **„Viena akis, dvi akys, trys akys“** – nuostabi liaudies pasaka, pasakojama iš Vengrijos kilusios mano šeimos giminės. Ši pasaka apie pasaulio pažinimą nematant sielos (viena akimi); pažinimą to, ką mato visi kiti, be jokios nuostabos (dviem akimis); ir gebėjimą pažinti pasaulį drąsiai ir įžvalgiai. Kitaip tariant, čia kalbama apie susipynusių dvasios, sielos ir materialiojo pasaulių pažinimą (trimis akimis).

   Šioje pasakoje žmones išbando slaptas angelas, atrodantis kaip sena moteris, kuri teprašo duoti atsigerti šalto vandens iš „giliausių ūkininko šulinių“.

   Tie, kas senutę niekina, patiria netikėtą neigiamą savo kūno funkcijų ir negyvų artimiausių objektų pokytį – taip atskleidžiama, kokie niekingi tie žmonės iš tiesų yra širdyje.

   Tie, kas noriai atneša vandens „slaptam angelui“, apdovanojami, netikėtai ir nuostabiai jiems pakeičiamas balsas, pojūčiai ir aplinka – taip išoriškai atskleidžiamas puikus šių gailestingų žmonių vidinis pasaulis ir dosni širdis.

   Transformacija pasakoje paveikia tuos veikėjus, kurie, pirmą kartą nesugebėję atpažinti angelo (senos moters), prašo antros galimybės kitą kartą ja pasirūpinti kur kas svetingiau ir sąmoningiau.

   Skirtingai nei dauguma devyniolikto amžiaus pasakų, paverstų „bausmių pasakomis“, kurios paremtos nuostata „kas padaryta, padaryta, ir daugiau galimybių tau nebus suteikta“, ši pasaka yra garbinga, nes visuomet suteikia daugiau galimybių, juk senutė – dosnumo angelas, nešantis sielai meilę. Ji pati yra Didžioji Moteris. Daugelio senųjų pasakų, sekamų mūsų šeimoje, pagrindinė veikėja – švytinti moteris, primenanti daugelio pasakininkų kartų prisiminimus apie Šventąją Motiną.

TREČIAS SKYRIUS **Girtuoklis ir Ponia**

1. **D!evas:** tai nuostabus ir poetiškas hebrajų būdas užrašyti žodį „Dievas“; taip elgiamasi iš pagarbos. Rabinas Zalmanas Schacteris man sakė manantis, kad vieną raidę galima pakeisti šauktuku, nes Kūrėjas yra nepaprastai kūrybiškas. Mane sužavėjo tas gyvumas. Kai pasakiau tai man padedančiam mūrininkui, tokio džiugaus žaismo (?) nuostabiame žodyje – D!evas – įsivaizdavimas pagyvindavo mintis ir pakylėdavo širdį.

2. Užkariavus Meksiką su vietos gyventojais taip buvo elgiamasi šimtus metų. Meksika buvo vergų pirklių svajonė, nes vis daugiau sugautų afrikiečių buvo prievarta gabenami į Meksiką – daugiau nei į visą Šiaurės Ameriką. Dar galima prisiminti ir *Palacio de la Inquisición* – milžiniškus vergų pastatytus rūmus ten, kur dabar yra Meksikas, juose kone du šimtus metų buvo vykdoma mirties bausmė ir saviems dvasininkams: jie gyvi buvo deginami čia pat – *la quemadera* – už tai, kad drįso iškloti visą tiesą tūkstančių tūkstančiams vietos gyventojų.

3. Ispanų kalboje mes dažnai anglišką ar ispanišką žodį paverčiame mažybiniu malonybiniu pridėdami priesagą *-cito*, tada, nelygu, koks kontekstas, tas žodis gali reikšti ir „mažytis", „brangiausias", ir panašiai.

ŠEŠTAS SKYRIUS ***Memorare!* Atmink!**

1. **(Ir mažoji moteris...):** šios maldos pabaigos paaiškinimą rasite dvidešimt ketvirtame skyriuje „Karščiausia malda".

SEPTINTAS SKYRIUS **Septynių kalavijų, pervėrusių širdį, prasmė**

1. **„Sopulingoji motina: Nepaliestoji širdis"** ™©2000, C. P. Estés, visos teisės saugomos.

 Meditacinė malda iš „La Curandera: Gydymas dviejuose pasauliuose" (*La Curandera: Healing in Two Worlds*), kurią rengia išleisti Teksaso „A&M University press". Romos katalikų bažnyčioje Sopulingoji širdis suvokiama kaip sauganti septynias Marijos gyvenimo kančias. Šią maldą parašiau kalbėdamasi su Mūsų Motina itin skausmingu savo pačios gyvenimo laikotarpiu. Neįmanoma išmokti būti autentiškam be išbandymų. Svirduliuodami iš skausmo ar be galo sutrikę mokomės rinktis – būti kupiniems kartėlio ar... pasiduoti meilei.

AŠTUNTAS SKYRIUS **„Mūsų Motina už sienos"**

1. Visoje šioje knygoje vartoju žodžius lotynų amerikietis ar amerikietė, kalbėdama apie žmones iš įvairių pasaulio kampelių, kalbančius iš lotynų kalbos kilusiomis kalbomis, dažniausiai ispanų, bet taip pat portugalų ir kitomis. Mažumų ir didesnės

grupės ilgainiui save pavadina ir pervadina taip, kaip joms atrodo tinkama. Taip mes pasivadinome ispanais iš Šiaurinės Naujosios Meksikos ir San Luiso slėnio Kolorade, meksikiečiais iš Meksikos, yra ir kitų savivardžių, kuriuos žmonės vartoja kalbėdami apie save, kai jie kilę iš kitų Centrinės ir Pietų Amerikos kraštų, Karibų salų, Europos ar Afrikos. Kai kurie Jungtinių Valstijų gyventojai save vadina čikanais (*Chicano*), jie net įkūrė judėjimą už teisingumą. Kai kurie save vadina *compas*, kiti save laiko lotynų amerikiečiais – šis vardas atsirado surašant gyventojus, nes vyriausybė siekė sukurti bendrą pavadinimą, leisiantį prie tokios grupės priskirti daugumą ispanakalbių. Taip pat egzistuoja ir *Cholos*, *Vatas y Vatos*, *Pachucas* ir kitos gentinės ir filosofinės grupės daugybėje iš lotynų kalbos kilusiomis kalbomis kalbančių bendruomenių. Grupės savivardžius dažnai sukuria pamažu. Laikui bėgant, grumiantis su sunkumais, atsirandant padėties prieštarų, grupių pavadinimai dažnai keičiasi – pridedami nauji, senieji laikinai arba visam laikui išnyksta, kol galiausiai prigyja. Apibendrinant galima pasakyti, kad grupės linkusios pačios susikurti pavadinimus, nei būti pavadinamos kitų. Štai kodėl mėgstu vadinti žmones taip, kaip maloniau jų širdžiai, niekuomet nepamiršdama, kad Mūsų Motina į mus kreipiasi tik vienu vardu: Mylimas sūnau, Mylima dukra.

2. *Channel 9 News KUSA* (NBC filialas). Praėjus metams bendruomenė vis dar nori, kad religinė Gvadalupės Mergelės freska būtų atidengta. Deborah Sherman, 2010 m. lapkričio 23 diena.

   Denver Daily News. Nepasitenkinimas dėl bažnyčios freskos auga: rengiama religinė procesija protestuoti dėl lotynų amerikiečių bendruomenei reikšmingos freskos uždengimo. Peter Marcus, 2010 m. lapkričio 23 diena.

   Denver Daily News. Beprotybė dėl freskos: bendruomenė piktinasi, kad bažnyčia neketina padėti policijai tirti vandalizmo atvejo. Gene Davis, 2011 m. kovo 11 diena.

   The Denver Post. Tikinčiųjų sukilimas – reikalaujama grąžinti Gvadalupės Mergelės freską. 2010 m. spalio 1 diena.

   The Denver Post. Vandalų išpuolis prieš Mergelės Marijos freską nebus tiriamas. Electra Draper, 2011 m. kovo 10 diena.

El Semanario. Ar Jėzus slėptų savo motiną? Magdalena Gallegos, 2010 m. birželio 2 diena.
El Semanario. Nepagarba paskatina protestą. Ramon Del Castillo, 2010 m. birželio 24 diena.
El Semanario. Tiesiai iš mano širdies: *La familia.* Magdalena Gallegos, 2010 m. liepos 22 diena.
El Semanario. Gvadalupės dvasia karaliauja bendruomenėje. Ramon Del Castillo, 2010 m. gruodžio 2 diena.
El Semanario. Gvadalupės slėpimas liūdina bendruomenę. 2010 m. gruodžio 9 diena.
El Semanario. Tiesiai iš mano širdies: kas čia per bažnyčia? Magdalena Gallegos, 2011 m. kovo 10 diena.
El Semanario. Tiesiai iš mano širdies: paskutinis lašas. Magdalena Gallegos, 2011 m. balandžio 7 diena.
National Catholic Reporter. Denverio katalikai kovoja už tai, kad būtų grąžinta Gvadalupės freska. Dennis Coday, 2010 m. spalio 14 diena.

3. **Tie, kurie neatsimena savo istorijos:** žemiau rasite nuostabią filosofo Jorge'o Augustíno Nicolás Ruizo de Santayanos y Borrás, dar žinomo kaip George'as Santayana, citatą. Pokytis nėra pažanga, nebent ką nors keičiant išlaikoma tai, kas praeity buvo gera. Ką nors keisti, nepaisant praeities pulso, – visus versti infantiliais, neleisti žmonėms suvokti praeities įvykių, kuriems galima buvo užkirsti kelią arba juos sušvelninti, ir, jei tik visi juos atsimintume, daugiau nekartoti tokių klaidų. Jis rašo: *Pažangą sudaro toli gražu ne pokytis, ji priklauso nuo gebėjimo atsiminti. Įvykus nepataisomam pokyčiui, nebelieka nė vieno, gebančio pataisyti, ir neįmanoma suprasti, kokie pataisymai ar tobulinimai galimi: jei kaip laukiniai nesimokome iš savo patirties, įsigali amžina kūdikystė. Tie, kas nesugeba atsiminti savo istorijos, yra pasmerkti ją kartoti.*

4. Šis laiškas – viena įspūdingiausių pranašysčių, sukurtų kalėjime, parašytų tų aiškiaregių, kurie buvo nekalti įkalinti, bet vis tiek rašė ir slapta perduodavo savo žodžius pasauliui, kad padėtų kitiems, juos palaikytų ir padrąsintų. Nuo San Juano de la Cruzo (Šventojo Kryžiaus Jono) iki mūsų laikais gyvenusio Nelsono Mandelos galima būtų suminėti šimtus žmonių vardų, kurie rašė iš kalėjimo ne tam, kad maldautų pasigailėjimo dėl savo bylos nuosprendžio, o tam, kad pakeltų dvasią kitiems

nekaltiesiems, kad su kitais būtų elgiamasi teisingai ir gerai. Laiškas iš Birmingamo kalėjimo dar žinomas kaip „Negras yra tavo brolis". Šis laiškas buvo parašytas Martino Lutherio Kingo Jaunesniojo Birmingamo kalėjime, Alabamos valstijoje, 1963 metų balandžio 16 dieną. Jis buvo sulaikytas dėl rengiamo taikaus protesto prieš miesto valdžios ir prekybininkų primestą rasinę segregaciją ir įkalintas. Dr. Kingo laiškas buvo slapta išgabentas iš kalėjimo dantų pastos tūbelėje.

Šis laiškas – atsakas aštuoniems baltiesiems Alabamos dvasininkams, kurie viešai patvirtino, kad juodaodžių atžvilgiu egzistuoja socialinė neteisybė, tačiau atkakliai tvirtino, kad kovoti prieš rasinę segregaciją reikėtų mandagiai ir už uždarų durų, tai yra teismuose, o ne gatvėse. Kaip šitai būdinga tiems, kas nori išlaikyti valdžią. Jie vadino Kingą „gatvių agitatoriumi", keliančiu bangas ten, kur nėra dėl ko jaudintis. Atsakydamas į tai, Kingas rašė: „Kad ir kokia būtų neteisybė, ji visada kelia grėsmę visuotiniam teisingumui. Mes esame įkliuvę į neišvengiamą abipusės priklausomybės tinklą, įsprausti į bendro likimo apdarą. Tai, kas vienus paveikia tiesiogiai, netiesiogiai paveikia visus... Niekas, gyvenantis Jungtinėse Valstijose, negali būti laikomas pašaliečiu..."

Kingas teigė, kad jo grupė ėmėsi taikių atvirų veiksmų, siekdama sukelti įtampą, kuri paskatintų platesnę bendruomenę akis į akį susidurti su šia problema. Jie vylėsi sukurti taikią įtampą, kurios reikia jai spręsti. Kingas teigė, kad be taikių, galingų ir tiesioginių veiksmų niekuomet nebus pasiekta tikrų pilietinių teisių.

Baltieji dvasininkai nepritarė laikui, kuris buvo pasirinktas demonstracijai. Kingas rašė, kad „žodis *palaukite* beveik visuomet reiškia *niekada*". Kingas teigė, kad pakankamai ilgai buvo laukta šių Dievo duotų teisių, o „pernelyg ilgai atidėliojant teisingumą jis paneigiamas".

5. **Į priekį dėl Mūsų Motinos.** Mane, o galbūt ir jus, visuomet trikdė, kad per visą istoriją visos priešiškos šalys teigė esą Dievas tik jų pusėje. Kartais mes, žmonės, pernelyg sumenkiname Dievą. Štai ką norėčiau geriau suprasti (kaip tik dėl to man ir patinka dr. Kingo raginimas prieš einant į eterį kiekvienam patyrinėti savo dvasią), kaip „mes esame su Dievu, kaip mes esame su Šventąja Motina". Kitaip tariant, mūsų pasirinkimas

būti „su“ rodo, kad mes sugebėjome nepasiduoti tam, kas kur kas menkesnis už dieviškąją kibirkštį, ir, priešingai, galime būti kartu su didžiausiais iš Didžiausiųjų, kūrybiškiausiais, labiausiai mylinčiais, su taikiausiais ir kartu pačiais ryžtingiausiais.

VIENUOLIKTAS SKYRIUS **Kaip močkrušės tapo palaimintomis motinomis**

1. Šią istoriją papasakojau vartodama žodį *kid* (*angl.* vaikas), nes šeimoje žodžiais *kit* (*angl.* kačiukas) ir *kid* vadindavome ėriukus, kačiukus ir kūdikius, nors pagrindinė anglų žodžio *kid* reikšmė – ožiukas (bet šią reikšmę sužinojau kur kas vėliau).

Žaliąsias paprikas, mangus, įvairius padarus, produktus ir vietas vadinome savaip, tik vėliau išgirdau, kaip jie vadinami daugumos, ir dažnai peikiama susigėsdavau, kad tie patys daiktai buvo vadinami skirtingai. Galiausiai supratau, kad skirtingi žodžiai gali praturtinti kalbą.

DVYLIKTAS SKYRIUS **Didžioji Moteris pasirodo mums kasdien**

1. ***La Madre, Nuestra Señora,* Mūsų Motina pasirodo:** kartais, kai lankausi kitose šalyse ir miestuose, žmonės manęs klausia apie Palaimintosios Motinos kontūrus, kurie, kaip jiems tekę girdėti, buvo matomi ant tortilijos, klausia ir apie Palaimintosios Motinos pavidalą primenančią vaivorykštę ant stiklinio pastato. Nenutuokiu, ar galiu vertinti kitų potyrius. Tik žinau, kad Mūsų Motina žmogui pasirodo jam suprantamais būdais.

Žiniasklaida dažnai išjuokia ir niekina tokius apsireiškimus, bet manau, kad su žmonėmis, įžvelgiančiais tokių apsireiškimų prasmę, reikėtų kalbėtis ir suvokti, ką jie apie tai mano, tik tada visa tai apmąstyti atvira, o ne skeptiškai nusiteikusia širdimi. Kartais perfrazuoju tai, ką mano senelė sakė panašiais žodžiais: „Jei perduodama žinutė yra gera, pasilik ją ir stenkis suprasti. Jei jauti, kad čia nieko gero, mesk ją šalin ir keliauk į priekį. Prie šio geležinkelio yra daugybė stotelių, daugybė galimybių pamatyti tai, kas gali ir turi būti pamatyta, apmąstyta ir suprasta Meilės vardan.“

TRYLIKTAS SKYRIUS **Motinos kelio litanija: spinduliuojančių jos vardų giesmė**

1. **Trys milžiniškos sausumos:** šiais laikais daugybė geografų kalba apie Žemės planetos pasaulio dalis, ne apie žemynus. Skiriami aštuoni sausumos plotai: Azija, Viduriniai Rytai ir Šiaurės Afrika; Europa; Šiaurės Amerika; Centrinė Amerika ir Karibai; Pietų Amerika; Afrika; Australija ir Okeanija. Nuostabu, kad Palaimintoji Motina žinoma visose šiose didžiulėse sausumose, apie ją žino visos tautos ir gentys, gyvenančios kiekviename geografiniame regione, visos tų tautų ir genčių šeimos ir žmonės. Ji pažįstama visur, dažnai žinoma ir apie jos mažąjį Dieviškąjį Kūdikį.

KETURIOLIKTAS SKYRIUS **Atjauta po aborto: „Vaikai, kurių ji laukėsi, bet nesusilaukė..."**

1. Neseniai vyskupas administratorius duodamas interviu pasakė: „Jei... jaunimas nori eiti kariauti ir guldyti galvas, kad apgintų mūsų laisvę, tai ir kiekvienas vyskupas turėtų sutikti paaukoti gyvybę, jei taip būtų padarytas galas abortams." Toks vyskupo administratoriaus sau ir kitiems vyskupams skirtas raginimas, regis, kankinio mirčiai daugelį pribloškė. Dauguma buvo nustebę, nes, kiek man žinoma, tikroji kankinystė toli gražu ne „pasidaryk pats" ar suplanuotas įvykis.

   Mūsų laikų įžvalgos ir nuostatos turi keistis. Ypač vadovų, nes bet kurio prelato savanoriškos kankinystės siūlymas prieštarauja gyvenimui, juk visur aplink matome minias sužeistų ir apleistų sielų, kuriomis reikia pasirūpinti, kurios gyvos ir reikalauja nuoširdžiausio ir sąmoningo rūpesčio. Viena maža trapi gyvybė jau prarasta, kita sužeista ir ignoruojama, o trečioji rengiasi savanoriškai kankinio mirčiai? Beprotybė.

2. **Dėl aborto ir vaiko netekties patirtos žaizdos išvalymo ritualai:** parengiau ritualą ir pasiūliau motinoms, tėvams, seneliams, broliams ir seserims, sielvartaujantiems, nes jie žino, kad dar viena siela bandė atkeliauti į šį pasaulį, bet turėjo grįžti atgal. Siūlau jį atlikti kaip tik norite, tokiais būdais, kurie būtų prasmingi ir naudingi motinos ir tėvo sielai. Dauguma norėtų šį ritualą atlikti lauke; galbūt sėdėti šventame savo

pasirinktame rate, galbūt šalia tekančio vandens; gal kas norėtų jį atlikti namie prie atviro dubens su vandeniu, apsupti savo gyvenimo daiktų arba tų, kuriuos jiems įteikė mylintis asmuo... simbolizuojančių praeitį, dabartį ir būsimą gyvenimą. Galima rinktis ir tokius daiktus, kurie moters (arba vyro) širdžiai atrodo saugantys. Kai kas galbūt norėtų nusiauti batus arba nusirengti keletą drabužių.

„Buvimas su" yra buvimas šalia to, kas šventa. Žmogus gali nuspręsti būti su tais, kurie patyrė panašų skausmą, dažnai jų istorijos praturtina viena kitą. Galima būti su tiek žmonių, su kiek tik nori, arba būti visai vienam.

Kitas etapas – šauktis Šventybės per Palaimintąją Motiną arba pačios Motinos, kad padėtų tokiu būdu, kuris labiausiai tinka tam žmogui. Tada reikia klausytis pasakojimo, kaip viskas vyko, pripažinimo, kad įvyko, sąžinės graužaties ir apgailestavimo, pajusti savąjį „aš".

Reikia ir nedidelio simbolio. Kartais siūlydavau įvairiausių variantų, iš kurių galima pasirinkti vieną – švelnų veltinį seilinuką, mažyčio miegančio kūdikėlio atvaizdą, šventą Palaimintosios Motinos paveikslėlį, paukščio, angelo, drugelio atvaizdą, popieriaus, ant kurio, jei nori, galima parašyti laišką arba kūdikio vardą; žmogus gali pasirinkti bet kokį kitą simbolinį daiktą, kad atvertų duris tarp pasaulių, kol kalbės, mąstys ir bus taip, kaip trokšta jo siela.

Žmogus gali kalbėti daug arba mažai, gali ir visai tylėti. Tyla – viena iš daugybės Šventosios Motinos kalbų, todėl tyla ir yra gera byla. Darbas vyks, nes buvo pakviesta Šventybė, ir nesvarbu, ar žmogus tai pastebės, ar ne. Paprasčiausi būdai dažnai yra patys prasmingiausi. Galima ką nors pasodinti, kad augtų amžinoje atmintyje. Atiduoti kokią nors brangenybę, paprastą savo meilės simbolį, ranka rašytą laišką, ypatingą akmenį, simbolizuojantį užuojautos kupiną grąžinimą „iš žemės į žemę".

Žmogus gali sėdėti arba klūpėti, stovėti arba šokti, jei tik to nori. Galima palaidoti (ne prisiminimus), paprašyti žemės švelniai priglausti šį jo gyvenimo tarpsnį, atsargiai ir su meile saugoti šį švelnumą ir netektį. Nuplauti žaizdą Motinos esybe, jos šventąja žeme. Galima atsinešti ir tokį Šventosios Motinos atvaizdą, kurį galėtų ten palikti; arba pabūti ten su ja. Jei žmogus verkia, gali lieti savo ašaras ant žemės, laistyti

kiekvieną žolynėlį ar palaimingą ramybę, kuri dabar suteikta žemei, kad augtų visų labui. Galima paprasčiausiai klausti Palaimintosios Motinos, kuri žino, ką daryti, kuri visuomet buvo šalia ir laukė, kol pasieksime šią gydančią akimirką. Galime prašyti Šventosios Motinos mūsų vardu perduoti žinutę iš žemės į rojų, kad ji pakliūtų būtent ten, kur reikia. Galime paprašyti Palaimintosios Motinos duoti mums savo palaiminimo ženklą, kad jį turėtume.

3. Viena mano draugė, kasdien susidurianti su vaikų (kurių tėvai apvaisino jų motinas ir jas paliko, nesirūpindami savo kūdikių likimu) iššūkiais ir kančiomis, sako: „Sėklos sėjikai turėtų rūpintis tuo, kur ši sudygsta." Tiesa. Nuolat vyksta svarbūs vyresnių ir jaunų vyrų pokalbiai šia tema; tai ne moralizavimas, o charakterio ugdymas, per tokius nuolatinius palaikančius dialogus jauni vyrai turės į ką lygiuotis. Vis dėlto į jaunų vyrų ugdymą turėtų įsitraukti kur kas daugiau vyrų. Sakyčiau, turėtų įsitraukti milijonai. Reikėtų, kad kur kas mažiau būtų daroma kliūčių tokiems pokalbiams. Jeigu šias temas galima aptarti tik mokykloje per biologijos pamokas, kurios atsietos nuo jaunuolių jausmų ir asmeninės patirties, jei šių temų negalima aptarti bažnyčioje per nuoširdžius, o ne įsakmius pokalbius, kur dar tada gali jauni vyrai pasisemti šios esminės išminties? Moterys apie tai labai daug supranta – nors kai kurioms ir trūksta sąmoningumo – ir jos taip pat turėtų spręsti šias bėdas, bet šiuo atveju kalbame būtent apie jaunus vyrus. Tėvas nebūtinai bus tas, su kuriuo sieja kraujo ryšys, tėvas gali būti kiekvienas garbingas vyras, rodantis pavyzdį; tikro vyro bruožas nėra nerūpestingai ar kaip kitaip apvaisinti moterį, jei to dar neturėtų įvykti, tikras vyras turi gebėjimų būti „amžinu tėvu" vaikams ir rūpintis jais visomis išgalėmis. Toks fenomenas, kai jauni ir vyresni vyrai susilaukia vaikų su kuo daugiau moterų vedini „vyriško išdidumo", o vėliau palieka ir vaikus, ir jų motinas, – didžiulė dvasinė yda, reikalaujanti milžiniškos žmogaus kainos. Esminis klausimas ne „Ką reiškia būti vyru?", veikiau reikėtų klausti: „Kas verčia žmogų būti ištikimą tam, kas amžina, kas nėra skubinama, kas svarbiausia ir jam, ir šventajai žemei?" Daugybė problemų, susijusių su šia tema, o aš visuomet ieškau drąsių ir geros širdies vyrų, kurie rodytų pavyzdį.

4. **„Motina", Gwendolynos Brooks eilėraštis.** Ji gimė 1917-aisiais, o šį pasaulį apleido 2000 metais. Ji buvo pirmoji afroamerikietė, laimėjusi Pulitzerio premiją už poeziją, jai buvo suteikta Guggenheimo stipendija, ji įrašyta į Nacionalinę moterų garbės lentą ir laimėjusi daugybę kitų apdovanojimų. Kartu ji buvo nepaprastai žemiška moteris, kokią tik galima sutikti; kupina švelnumo, bet ryžtingomis erelio akimis, reginčiomis ir visumos vaizdą, ir mažiausias smulkmenas. Ji išleido keletą poezijos knygų, tarp jų ir *Bronzeville*.

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS **Dievas neturi rankų: guodžianti Marija, *Pésame* ritualas**

1. **Mažytis *testudo*, mažytis kaip vėžlio kiautas prieglobstis:** *tortuga* – ispaniškai vėžlys; ypač didelių jūros vėžlių, kuriuos išplauna į Meksikos pakrantę, kiautai kartais naudojami kaip grotos, kuriose apgyvendinamas *La Mujer Grande*, Palaimintosios Motinos, atvaizdas. Galime tai vertinti ir archetipiškai... tai ir būdas, kaip gyventi, ir švelniausių, pačių svarbiausių psichikos ir sielos dalių apsauga...

   Kitaip tariant – viena pusė švelni, kita kieta ir patvari. Tokia Mūsų Motina ir jos rodomas pavyzdys. Vėžlio kiautas, marmuro statulos kiautas, maldos kiautas yra suvokiami kaip būdai atgaivinti mūsų gebėjimą matyti tai, ką galime, nepaisant nieko, tvirtai atsispirti vyraujančios kultūros rūdims.

   Toks idealas buvo būdingas ir senovėje, nes „testudo" buvo būdas apsišarvuoti iškeliant skydą, susikabinant su kitais *los soldatos y las soldatas*, kariais ir karėmis, tam, kad būtų galima bėgti su sauganciu „skydų šarvu" įtvirtinimų link, išsisukti nuo liepsnos kamuolių ir strėlių krušos. Senovės išmintis šių laikų sieloms.

AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS ***La Posados* ritualas: „O taip, čia yra jums vietos"**

1. ***El Cristo de La Llave ex-voto***: ant *Cristocito* pavėsinės prikabinėta daug spynų. Jų ten gal aštuonios, nes per ritualą *Posada* Pasaulio Meilė dažniausiai atstumiama aštuonis kartus. Spyna ir raktas senoviniai vaisingumo ir gimdymo simboliai

yra ne tik todėl, kad spyna primena lobių skrynelę, o raktas – falą, kur kas svarbiau, kad tai atspindi senovinę vilties ir naujo gyvenimo idėją.

Šį altoriaus paveikslą ir meno kūrinį sukūriau kaip auką prašant Mūsų Motinos užtarimo ir vaisingumo dovanos. Prie šio paveikslo meldžiasi tos, kurios trokšta pastoti, tie, kas trokšta vaikelio, bet jaučiasi „užrakinti" ir negalintys jo „išsaugoti". Galiu džiaugsmingai pranešti, kad daugelio tų, kurie matė šį kūrinį, šį saugotoją, troškimas išsipildė. Myliu šį mažą *Cristocito* su didžiulėmis, plačiai atmerktomis akimis, trumpa suknyte ir raudonai lakuotais kojyčių nagučiais.

Kurdama šią maldą klausiau, kas yra spyna? Ar ji skirta tik tam, kad durys neatsivertų ir tai, kas viduje, neišbyrėtų lauk? Taip, kartais spyna reikalinga dėl privatumo. Kai kurios spynos juvelyriškos, puošnios, su grandinėmis, reikia matyti, kad tai, kas viduje, yra mylima ir branginama. Kartais sukuriamas prieangis, kamera su reikiamu oro spaudimu, kad būtų galima pamažu pratintis prie naujo buvimo, o vėliau, kai slėgis sulyginamas, gimti pro duris, nuo kurių nuimta spyna.

Spyna yra ir trumpas kanalas, kuriame galima pakelti arba sumažinti vandens lygį naudojant šliuzus, vartus arba laikinai jį užtvenkiant... tai padėdavo pakelti arba nuleisti laivą į vandenį, kuris būtų buvęs pernelyg seklus, kad būtų įmanoma plaukti.

Taigi, spyna skirta kam nors sulaikyti, patalpinti, suvienodinti lygį, leisti tvirtai įsikibti, o ją atrakinti – leisti kam nors keliauti į priekį, sukurti tam tinkamiausias sąlygas, kad ir koks būtų reljefas. Tai tobulas savybių rinkinys prašant naujos gyvybės tiems, kurie ilgisi gėrio visokiais pavidalais.

Darbuodamasi nesilioviau mąstyti, kas yra raktas? Dažnai tai mažas nukaldintas daikčiukas, pagamintas iš žemėje randamos medžiagos – metalo. Metalo krašteliuose išpjaustomi danteliai arba maži sparneliai, kad tiktų spynai. Paslaptingoje spynoje, kur nieko nematyti, danteliai pasuka mechanizmą ir užtvaras, dėl kurio durys uždarytos, pasislenka, taip durys arba sandariai uždaromos, arba atveriamos, kad žmonės galėtų įeiti. Rakto prireikia ir derinant instrumentą, taip pat jis atspindi mintį ar minčių sistemą, taikomą sprendžiant uždavinį ar šifruojant hieroglifą. Kai kurie raktai visiškai

paprasti – kaip sklendė, perkišta per du žiedus ir laikanti duris uždarytas.

Visa tai gerai. Statant sienas raktas – pirmasis tinko sluoksnis, juo užglaistomi tarpulenčiai, kad kiti tinko sluoksniai tvirtai laikytųsi. O sąvaros akmuo atlaiko arką. Visa tai man atrodo kaip geros maldos prašant to, ko labiausiai reikia, aukojant Šventajam Meilės Kūdikiui, įsitaisiusiam tarp sodriai raudonų rožių, sultingų maitinančių įsčių sluoksnių gyvavaizdžio... visa tai skirta tiems šioje žemėje, kurie savaip trokšta, kad Meilės Kūdikis paliestų jų sielą ir būtų jų.

2. **Nematomas:** Senovės raštininkas Lukas Dieviškojo Kūdikio gimimo istoriją pasakoja Motinos Marijos akimis, sako, kad ji žinojo, ką nešioja įsčiose, kad matė jose slypinčią Šventybę, nematomą kitiems... kad ji slėpė savo žinojimą apie nematomą Augantį „savo širdyje“ (Lukas 2, 19–51).

DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS **Baigiamasis palaiminimas: Ar pamiršote? Aš jūsų Motina.**

1. Apie tokios maldų ir palaiminimų pabaigos ištakas skaitykite dvidešimt ketvirtame skyriuje „Karščiausia malda“.

Pastabos skaitytojui

PASTABA APIE MENĄ ŠIOJE KNYGOJE

Visi mažyčiai meno kūriniai, kuriuos sukūriau knygai „Išlaisvinti stiprią moterį“, buvo auka (*ex-voto*) Šventajai Motinai, padėka jai ir jos palaikymas, pašlovinimas, taip pat norėjau taip pasitarnauti sieloms, kurių kai kurias pažinojau, o kai kurias aukas skyriau tiems, kurių dar neteko sutikti, galbūt net ir tokiai sielai kaip jūs, kuriai reikėjo patarimo, maldos ar išgyti.

Paveikslėliai, kuriuos sukūriau naudodamasi multimedija, nėra didelės skiriamosios gebos, esu kankinama disleksijos ir kitų rūpesčių, todėl nuo instrukcijų man ėmė lietis akyse, jos man atrodė pernelyg sudėtingos. Tad aš paprasčiausiai karpiau, klijavau ir spalvinau gan vaikiškomis priemonėmis.

Visa širdimi troškau sukurti tokią maldą, kuri patenkintų viltingus poreikius, todėl siunčiau savo „maldų laiškus“ ten, kur visa, kas šventa, dalija maldas, ten, kur biologija, žmogaus psichologija, vieta ir amžinasis Kūrėjas gali susivienyti. Taigi mano paveikslėliai ar ant jų užrašyti žodžiai techniniu požiūriu ne tokie tikslūs ir aiškūs, kokius galėjo sukurti šios srities profesionalai, kuriais žaviuosi.

Maniau, nederėtų šių paveikslėlių dėti į knygą, nes žinau, kad kai kurie yra kaip iš mėgėjų (*aficionados*) meno puslapių ir net jiems neatrodys itin geri. Tačiau tada pajutau niuksą, o gal net pamačiau sušmėžavusią angelo plunksnelę ir nusprendžiau, kad galbūt jums patiktų pamatyti šias „nutapytas maldas“ su koliažo elementais,

skirtas sveikti ir išgyti, net jei jos nelabai ryškios. Teprašau vieno, kad šie paveikslėliai, kaip buvo sumanyta iš pat pradžių, palaimintų jus ar būtų tinkamiausi vienam ar kitam jūsų ir tų, kurie jums rūpi, brangaus gyvenimo tarpsniui.

PASTABA APIE ŽODŽIUS

Kaip poetė, manau, kad mes, kurie sunkiai dirbame žodžių kasykloje stengdamiesi juos išgauti, viliamės, kad kai kurie jų jau sukurti angelų, nors daug jų tenka atrinkti ir vėl kaldinti tol, kol jie tampa lankstūs ir tvirti, - net jei mus ir sekina šios meistriškos pastangos viską nugludinti, - kad žodžiai nesubyrėtų... (taip aš suprantu poetinį humorą).

Suprasdama visą to svarbą, manau, kad poetų priedermė ir patiems kurti naujus žodžius, vartoti juos ir naujais, ir senais būdais, juos išrasti, kai to prireikia, kai nerandama reikiamos sąvokos ar jausmą perteikiančio žodžio. Štai kodėl mes puolame į poeziją, ypač kai kalbame apie transformaciją, Šventybę, nes žemiška proza gali perteikti, kas įvyko, tačiau negali taip meistriškai kaip poezija perteikti jausmo, susijusio su tuo įvykiu. Sakau „puolame į poeziją", nes manau, kad daugumai mūsų poezija yra pirmoji išmokta kalba – taip mes matome pasaulį, pirmiausia įžvelgiame tai, kas viduje, o tik tada tai, kas išorėje.

Ištikimos sielos skaitė šį rankraštį ir davė man pastabų, laikydamosi stiliaus instrukcijų ir su prielaida, kad turėčiau išsaugoti savąjį dialektą, savitą rašymo būdą ir savo balsą. Todėl šiame darbe galbūt rasite neatitikimų, nes vaikystėje kai kuriuos žodžius rašyti mokiausi iš vienuolių ir viskas priklausė nuo to, iš kur tais ar anais metais buvo kilusi mus mokiusi vienuolė: iš Jungtinių Valstijų ar Kanados, kur buvo vadovaujamasi britų rašybos taisyklėmis.

Galbūt čia rasite ir tokių žodžių, kurie būdingi tik tiems užkampiams, šiaurės ežerų ir miškų kraštams, kur augau. Išlaikiau išskirtinius gimtosios kalbos bruožus, todėl visos šio rankraščio klaidos ar tariamos klaidos yra tik mano pačios. Viliuosi, suprasite, kad mano rašymas atspindi mano kalbėjimo būdą, o kitos kalbos žodžiai, kurie jums neįprasti, šalia išverčiami į jūsų kalbą.

Visi žinote, kad žodžiuose slypi istorija, pavyzdžiui, žmonių, kurie juos vartoja apibrėžtame krašte, bet tie žodžiai bendrinėje kalboje nevartojami. Net ir žodžių rašyba gali tapti diskusijos su politikais

objektu, ypač kai užsimenama apie kalbų išsaugojimą. Veikiausiai atkreipsite dėmesį, kad šios knygos įvade vartojamas milaniečių dialektas, taip siekiu autentiškai, kaip daro jie, įvardyti nuostabiąją jų Madoną ant bažnyčios – Madunina. Paplitusia bendrine italų kalba ji vadinama Madonnina. Kai tenka įvardyti įvykį ar asmenį ir rinktis iš kelių galimų žodžių, taip pat rinktis vienokią ar kitokią jo rašybą, esu linkusi vartoti tos vietos, kur gyveno ar tebegyvena minėtas asmuo ar buvo objektas, dialektą.

Yra dar keli žodžiai, kuriuos savaip vartojau, pavyzdžiui, žodį „religija"; aš turėjau minty pirminę lotynų žodžio *ligo* reikšmę: rišti, surišti, sujungti, tarkim, rišti pėdus, stovėti kartu siurbiant maistingąsias medžiagas ir šviesą. Suprantu, kai kuriems skaitytojams dėl asmeninių priežasčių žodis „religija", kilęs iš lotynų žodžio *re-ligare* ar *re-ligere*, kartais yra atgrasus, nes jie susidūrė su nusikaltimais arba nukentėjo nuo tų, kurie nusikalstamai veikė dėl religinių įsitikinimų. Norėčiau grąžinti daugybę žodžių prie jų ištakų ir šiame rankraštyje tai pastebėsite ne kartą.

Viename iš skyrių dėl šiurkščios gyvenimiškos patirties vartoju žodį, kuris paprastai laikomas vulgariu – *močkrušys (motherfucker).* Man buvo patarta nedėti į knygą šio žodžio (jo transformacijos ir pamokų kalėjime), nes jis iš tiesų susijęs su tuo, kas suvokiama kaip vulgarybė, vis dėlto aš nagrinėjau, kaip jis gali rutuliotis Mūsų Motinos meilės kontekste, ir perduodu visa tai jums.

Kai kas, dažniausiai tie, kas priklauso manajai, vyresnei, kartai, galbūt nepratę prie tokių žodžių ir tokia gatvės kalba juos šokiruoja ar net žeidžia. Jautriai tai vertinu ir labai apgailestauju, jei dėl šio žodžio kai kam maudžia širdį, tačiau tie iš mūsų, kurie kilę iš dulkių ir dirba su tokiais žmonėmis, šių žodžių nelaiko siaubingais, veikiau vertina juos kaip išreiškiančius nusivylimą ir siekį tą akimirką išsaugoti savo stiprybę. Mes stengiamės kilstelėti kalbos lygį, kartu ir pačius žmones. Viliuosi, kad skaitytojų širdys įžvelgs tame skyriuje aprašomų mergaičių pokyčius, nes jie daug vertesni nei žargonas.

Taip pat perskaitysite ir pastabas apie tai, kaip kai kurios tautos ar žmonių grupės yra linkusios pačios kurti savivardžius nei taikstytis su joms primetamu vardu, kaip grupių vardai ilgainiui kinta, jeigu jie tampa lygiaverčiai vyraujančios kultūros atžvilgiu. Šioje knygoje rašau apie grupes, vartodama jų pačių savivardžius, nesvarbu, kad šie pavadinimai rytoj jau gali pasikeisti, nesvarbu, kad ne visi žmonės, gyvenantys toje teritorijoje, pritaria tam pavadinimui. Man la-

bai pasisekė, kad sutikau žmonių, kurie man pasakė senuosius daugumos grupių ir pogrupių, genčių ir klanų pavadinimus ir ką iš tiesų jie reiškia dvasine, politine ir geografine prasme.

Nuostabu matyti, kaip žmonės save vadina, atsižvelgdami į tai, kaip dabar save suvokia, ir į tai, kuo jie viliasi tapti. Tai iš labai senų laikų atėjusi praktika: pavadinti save ar savo grupę atsižvelgiant į tai, kuo viliamasi tapti. Tikėtina, tai viena iš priežasčių, kodėl Šventoji Motina turi tiek daug vardų, kuriais ją vadina mylintys žmonės. Svarbu ne tai, ar jai prilips, ar neprilips tas vardas, kur kas svarbiau, kad ji būtų mūsų kraujyje.

Ganz-Votivtafeln

Tokie paveikslėliai votai yra švabų genties, iš kurios kilęs mano tėvas, tradicija. Anglų kalboje jie dažnai vadinami apžadiniais – votives. *Mamos šeima – ji metisų ir ispanų kilmės – juos vadina* Ex-voto, *lotynų kalba reiškia, kad žmogus pasižadėjo ką nors padaryti, pasakyti, atsižadėti, ką nors pradėti ar baigti, visa širdimi prašant tam darbui Dieviškos pagalbos, o kartais drauge ir kitiems dalykams.*

Ex-voto *tradiciškai tapomas norint padėkoti už išklausytas maldas. Toliau išvardysiu daugybę tokių paveikslėlių iš šimtų, kuriuos sukūriau per savo gyvenimo dešimtmečius. Jie simbolizuoja mano kontempliacines maldas, kurių mane išmokė tėvo seserys, mano tetos, jos karštai tikėjo abiejose Atlanto pusėse. Jos išmokė mane maldų (ir jų eigos), kuriamų kiekvienam prašymui, ką mainais dovanų skirti Šventajai Dvasiai. Tokią praktiką veikiausiai galėčiau pavadinti ekspresyviąja malda. Ir ne tik, nes, vadovaudamasi šeimos tradicija čia pat „kurti istorijas“, tokią praktiką dažniausiai vadinu maldos kūrimu, ir taip yra iš tiesų.*

Kai kuriuos paveikslėlius sukūriau norėdama padėti tiems, kuriems to reikia, tiek galvodama apie sau pažįstamus asmenis, tiek apie tuos, kurių nepažįstu, norėdama visus juos palaikyti. Dar ir tam, kas hebrajų kalba vadinama tikkun olam *– pasaulio sielai gydyti, kitaip tariant, kuriu votus melsdamasi visai žmonijai ir už ją, už visus, kuriems reikia pagalbos, įskaitant ir jus, ir save, ir visus kartu. Tikiu, kad jūsų siela, išvydusi kiekvieną votą šioje knygoje, supras, kokiam sudėtingam gyvenimo įvykiui ar tarpsniui jie skirti ir kodėl. Siela yra poliglotė, o viena iš svarbiausių sielos kalbų – kalbėjimas vaizdiniais.*

Iliustracijų sąrašas

Dedikacija

Nuotrauka: *La Madunina en Milano*, Italija (skulptorius Giuseppe Perego)

Padėka: *A grazie tanto: Milano tourist industry*

Turinys

„M reiškia Mariją, mano Motiną, mano Seserį, mano Draugę“

PIRMIEJI ŽODŽIAI **Įvadinis palaiminimas: *Totus Tuus*, aš priklausau tau, Palaimintoji Motina**

Ex-voto: „Palaimintas Mūsų Motinos skiautinys gražiems sapnams“ („Our Lady's Blessing Quilt for Beautiful Dreams“), sukurtas dr. C. P. Estés.

Nusipirkau šį skiautinį ir pati išsiuvinėjau. Viršuje parašyta: Poilsis, Saldus miegas, Tyla, Santarvė, Draugai, Paguoda, Širdis, Išgijimas, Gražūs sapnai.

Apačioje parašyta: Palaimintoji Motina, Tyroji Širdis, *Mi Madre*, Rojaus Veidrodis, Baltasis Bokštas, *Arbol de la Vida*, Vandenyno Žvaigždė, Prašau melstis už mane, Padėk man atsigauti, Sustiprink mane, Išgydyk mane... Aš tau dėkinga: amžinai esu *Totus Tuus* (aš priklausau Tau).

Ant medžio lapų parašyta: viltis, svajonė, džiaugsmas, troškimai, meilė, taika.

PIRMAS SKYRIUS **Pirmas kartas, kai išvydau tavo veidą**

1 koliažas: „Raudonosios moters ežeras" („Red Woman Lake"), sukurtas Dr. C. P. Estés.

2 koliažas: „Mūsų Mičigano ežero Ponia" („Our Lady of the Mother Lake Michigan"), sukurtas Dr. C. P. Estés.

ANTRAS SKYRIUS **Išvaduoti stiprią moterį**

Koliažas *ex-voto*: „Senoji Šventoji Motina, kad apie ją sužinotų visi ir ji nebūtų vaizduojama sustingusi" („Elder Holy Mother, That She Be Known and Shown Unfrozen").

Ant šio voto parašyta:

Palaimintoji Motina, Daugiaveide ir Daugybės vardų Moterie: pažįstu tave kaip Šventą senolę, tai kone negirdėtas tavo apibūdinimas. Senuosiuose pasakojimuose tu, kaip garbaus amžiaus sulaukusi Marija, įkopei į Artemidės kalvą Efese, ten ir toliau „mokei savo buvimu". Kai kurie seni tikintieji pasakoja, kad, kaip ir Kanoje, tu ir toliau reikalavai šventų genčių šokių.

Dabar, 2011 metų birželį, šios knygos baigimo dieną ir praėjus kone dviem tūkstantmečiams, kai žmonės visame pasaulyje šaukė iš skausmo, krikščionių autoritetai visuotinai paskelbė kartu su krikščionių misionieriais „atsisakantys visų smurto formų... įskaitant ir kitiems priklausančių šventovių, šventų simbolių ir tekstų niekinimą ar naikinimą".

Jei tai tiesa, turime tikrą priežastį sušukti: „Aleliuja!" Tegul tai galioja visiems. Visiems. Tegul šią dieną iš visų kalavijų bus nukalti plūgai... kad, užuot žalojus gyvybę, būtų kuriama nauja.

Po brutalių senovės karų ir nekviestų mūsų laikų įsibrovėlių išpuolių, invazijų, kai imamasi smurto ir išnaudojimo prisidengiant „Tikėjimo vardu" – 2011 metų birželį Pasaulio bažnyčių taryba, Popiežiškoji tarpreliginio dialogo taryba ir Pasaulio evangelinis aljansas, „atstovaujantys 90 procentų pasaulio krikščionių", išleido tai, ką vadinu „nepaprastu sąžinės dokumentu". Išleistas „pirmasis toks dokumentas bažnyčios istorijoje...", jame dėstomi aiškūs etiniai ir žmogiškieji klausimai: smerkiamos misionierių apgavystės, jų vykdoma prievarta, kitų kultūrų ir religijų naikinimas. Dauguma mūsų prisimename „ašaromis aplaistytą" nekaltųjų

visame pasaulyje istoriją ir tūkstančius religijų, kurios buvo nuožmiai sunaikintos. Tegul plinta naujas asmenų ir grupių orumo suvokimas, tegul praregi tie, kas trokšo primesti savo įsitikinimus su jais nesutinkantiems „jų pačių labui", įskaitant ir krikščionis, kurie buvo negailestingi kitiems krikščionims. Tegul visos širdys atšyla. Tegul visos širdys prisipildo gerumo. Tegul visos širdys prisimena prigimtinę dovaną, kurią gavo gimdami, tai yra mylėti visus, ne tik tuos, kuriuos laikome „savais". Taip, kaip visuomet turėjo būti.

TREČIAS SKYRIUS **Girtuoklis ir Ponia**

Pirmasis skyriaus paveikslėlis: © Mednyanszky Zsolt/Shutterstock
Nuotrauka: „*La Conquistos* grota" („The Grotto of La Conquista") herojiška skulptūra, liejinys ir mūrijimas Roy Nealo.
Nuotrauka: „Marijos šulinys" („The Well of Mary"), skulptūra, vandens instaliacijos ir mūrijimas Roy Nealo. Fotografavo Lucy Backus Malloy.

KETVIRTAS SKYRIUS **Gvadalupė – mergaičių grupuotės lyderė Rojuje**

Koliažas *ex-voto*: „*Nuestra Señora de los Cuchillos*, Mūsų Peilių Motina" („*Nuestra Senora de los Cuchillos*, Our Lady of the Knives"), sukurtas dr. C. P. Estés.

PENKTAS SKYRIUS **Sapnuotojų skerdynės: *Maíz* Motina**

Koliažas *ex-voto*: „Kelkis net tada, kai buvo pralietas kraujas" („Rise Up Even After Bloodshed"), sukurtas dr. C. P. Estés.
Ant šio voto parašyta:

Kelkis!
Net tada, kai buvo pralietas kraujas...
Ypač tada, kai buvo pralietas kraujas,
sako *La Conquista*,
Mūsų Nugalėtųjų Motina.

Jos vardas kelia asociacijas su sąvoka „užkariavimas", ją galima suprasti keliaip. Ji motina tų, kurie buvo palaužti ir pavergti kitų žmonių arba reiškinio, nesvarbu, ar tai būtų žalinga priklausomybė, skaudus režimas ar priešiška aplinka. Kartu ji ta, kuri užkariauja kitų širdis, išgydo sudaužytas širdis,

sušildo atšalusias širdis, ištiesina suluošintas širdis ir atvėsina perkaitusias. Šis vardas – *La Conquista* – turi daugybę teigiamų prasmių.

ŠEŠTAS SKYRIUS **_Memorare!_ Atmink!**

Koliažas *ex-voto*: „Mūsų Motina, Strėlių marškiniai: ji moko mus saugoti silpnuosius – jokių išimčių" („Our Lady, Shirt of Arrows: She teaches protection of the vulnerable – no exceptions"), sukurtas dr. C. P. Estés.

Ant voto parašyta:

Atmink,
nes...
Jos negalima sužeisti,
nes Ji ir Dieviškasis Kūdikis yra Amžini...
Nes...
ji tikra
dėl savo Kūdikio Dieviškumo
ir visiško savo Kūdikio
mokymų nepaneigiamumo...
Ji visada ir tiesiogiai veikia
per mus,
kad apsaugotų kiekvieną vaiką žemėje...

SEPTINTAS SKYRIUS **Septynių kalavijų, pervėrusių širdį, prasmė**

Koliažas *ex-voto*: „Stiprybės apibrėžimas: perverta, bet galinga" („Definition of Strength: Pierced but Fierce"), sukurtas dr. C. P. Estés.

Ant šio voto „...perverta, bet galinga" parašyta:

Senosios mūsų šeimos moterys sako,
Kad Mūsų Motinos širdį pervėrusių kalavijų rankenos
yra susiraizgiusių taurėlapių, saugančių rožių pumpurus,
formos... kad per maldą ir laiką
kiekvieno kalavijo rankena
virs septyniomis kvapiomis rožėmis, kurios ir vėl
žydės, nes kančios atneša ašarų lietų,
o ašarų lietus laisto žemę,
nes drėgmė mūsų išdžiūvusiai būties dirvai

tikrai atneša naują gyvybę.
Ašaros – tai upė, galinti kur nors nuplukdyti...
Pasroviui į kokią nors naują, geresnę vietą.*

AŠTUNTAS SKYRIUS **„Mūsų Motina už sienos"**

„Ši M reiškia Motiną, įveikiančią visas pasaulio sienas" („This M Stands For Mother Who Leaps Over the Walls of the Worlds"): © Phase4Photography/Shutterstock

Nuotrauka „anksčiau": centrinis altorius ir „Šventojo Chuano Diego ir Mūsų Gvadalupės Mergelės istorinė ir šventa freska", kurią nutapė freskų meistrė Carlotta EspinoZa 1978 metais Mūsų Gvadalupės Mergelės parapijoje, Denveryje, Kolorado valstijoje.

Nuotrauka „vėliau": po renovacijos; *La Señoros* freska paslėpta už sienos.

Abiejų nuotraukų autorius Danielis Salazaras, Denveris, Kolorado valstija.

Nuotrauka: Mūsų Motinos Stebuklingojo Medalėlio bažnyčios didysis altorius.

DEVINTAS SKYRIUS **Vyras, vardu Marija**

Koliažas *ex-voto*: „Mūsų Motina, švytinti tamsoje" („Our Lady Who Glows In the Dark"), sukurtas dr. C. P. Estés.

Ant voto parašyta:
Mūsų Motina,
kuri švyti
tamsoje,
grąžina tikrąją
svastikų prasmę:
Meilės Dievas.

Dauguma žinote, kad iki tol, kol buvo pradėtos sieti su brutaliu režimu, svastikos buvo laikomos besisukančių rąstų, keturių krypčių, keturių vėjų, didžiojo gyvenimo rato simboliu. Šiuo švenčiausiu senuoju simboliu dvidešimtame amžiuje pasinaudojo naciai. Dėl sukeltų žudynių ir chaoso jie privertė šį senovinį simbolį raudoti krauju, pavertė jį savo „grynumo" ženklu.

Skyriuje „Vyras, vardu Marija“ aprašoma mano dėdės pabėgimo nuo nacių istorija. Galiausiai atsidūręs saugiame artimųjų glėbyje Amerikoje, šią istoriją jis pasakojo daugybę kartų ir daugybe būdų: tie, kurie žudo nekaltuosius, nesvarbu ką, nesvarbu kada, neturi šalies. Tie, kurie gelbsti ir saugo, yra ne savo tėvynės ar gimtosios šalies, o Meilės Dievo šalies piliečiai.

Kristaus simbolikoje kryžius yra pažadas, kad Meilė triumfuos, kad amžinoji Meilė kyla ne tik iš žmonių, bet ir iš Kūrėjo, ji niekados neišnyks.

Kur kas išsamesnė šio mano dėdės istorija, jo pastangos ištverti karą ir vėl rasti gyvą Dievą miške buvo papasakota knygoje „Ištikimasis sodininkas: Išmintingas pasakojimas apie tai, kas niekados nemiršta“ (*The Faithful Gardener: A Wise Tale About That Which Can Never Die*).

DEŠIMTAS SKYRIUS **Juodoji Madona**

1 koliažas *ex-voto*: „Toji, kurios neįmanoma užgesinti“ („She Who Cannot Be Extinguished“)
2 koliažas *ex-voto*: „Šventa, šventa: stovinti ant pečių tų, kurie stovi ant pečių tų...“ („*Sanctu, Sanctu:* Standing on the Shoulders of Those Who Stand on the Shoulders of...“).
Abu sukurti dr. C. P. Estés.

VIENUOLIKTAS SKYRIUS **Kaip močkrušės tapo palaimintomis motinomis**

Koliažas *ex-voto*: „Mūsų traukinių tunelio Motina“ („Our Lady of the Train Trestle“), sukurtas dr. C. P. Estés.
Šiame vote parašyta:
Mūsų Motina traukinių tunelyje...
Šviesa spindi dar ryškiau
tamsiausioje tamsybėje.
Piešiniai tušu: „*Tatucitos*: mažos tatuiruotės Šventajai Motinai“ („Tattoocitos: Little Tattoos for Holy Mother“), sukurta dr. C. P. Estés.

DVYLIKTAS SKYRIUS **Didžioji Moteris pasirodo mums kasdien**

Koliažas *ex-voto*: „Marijos spinta“ („Mary’s Closet“), sukurtas dr. C. P. Estés.

TRYLIKTAS SKYRIUS **Motinos kelio litanija: spinduliuojančių jos vardų giesmė**

Koliažas *ex-voto*: „Mėlynųjų vieškelių motina" („Our Lady of the Blue Highways"), sukurtas dr. C. P. Estés.

KETURIOLIKTAS SKYRIUS **Atjauta po aborto: „Vaikai, kurių ji laukėsi, bet nesusilaukė..."**

Koliažas *ex-voto*: „*La Mariposa*: Drugelių plazdėjimas, Naujo Gyvenimo Motina" („*La Mariposa:* Butterfly Flutter, Our Lady of New Life"), sukurtas dr. C. P. Estés.

„Drugelių plazdėjimas" šiame vote: kai moteris laukiasi ketvirtą mėnesį arba šiek tiek vėliau, vieną dieną pajunta stulbinamą plazdėjimą įsčiose: čia juda mažytis vaikelis. Tas jausmas primena drugelio sparnų plazdėjimą. Dauguma mūsų, pajutusios šį šventą stebuklą, net sustingstame. Kai pagalvoju apie du sėkmingai pasibaigusius, bet (dėl daugelio priežasčių) sudėtingus savo nėštumus, net praėjus daugybei dešimtmečių vis prisimenu, kur buvau tą „drugelių akimirką", koks buvo paros metas, koks tada buvo oras, ką tuomet veikiau, ką vilkėjau, kokia diena buvo, kokie kvapai tvyrojo ore. Tą šventą akimirką viskas sustingo, išskyrus pagarbią baimę, išskyrus šį stebuklą. Gyvybė. Judanti. Šventa. Gyva. Mano kūne? Man, su manimi? Kas, juntamas kaip drugelis, ruošėsi atkeliauti pas mane ir per mane? Nepaprastas Būties lengvumas.

PENKIOLIKTAS SKYRIUS **Skęstantis vyras**

Koliažas *ex-voto*: „Mūsų Motinos lasas: kad būtų išgelbėta gyvybė" („The Lasso of Our Lady: For Saving a Life"), sukurtas dr. C. P. Estés.

Šiame vote rašoma:

...karšta malda, kurią siunčiu tau su raudomis, Dievo Motina!!!
Ir iš visų jėgų sviedžiu savo rožinį per bangas...
kad Mergelės lasas pakibtų ore...
O Mano Motina, prašau padėti nepažįstamajam
išsilaikyti virš vandens,
kol jis sulauks pagalbos.

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS **Dievas neturi rankų: guodžianti Marija, *Pésame* ritualas**

Koliažas *ex-voto*: „Dievas neturi rankų, išskyrus mūsų: *Las manos de la gente quien la ama*, žmonių, kurie Ją myli, rankos" („God Has No Hands But Ours: *Las manos del la gente quien la ama*, Hands of the People Who Love Her"), sukurtas dr. C. P. Estés.
Nuotrauka: „Fatimos Švenčiausioji Mergelė Marija prieš tai, kai jos veidas buvo nudažytas juodai" („Before She Was Painted Black: Little Our Lady of Fatima").

SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS **Motinos Afrikos marijos**

Koliažas *ex-voto*: „Šventoji Motina Afrika" („Holy Mother Africa"), sukurtas dr. C. P. Estés.

AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS ***La Posados* ritualas: „O taip, čia yra jums vietos"**

Koliažas *ex-voto*: „*El Cristo de La Llave*, Stebuklingas Marijos Kūdikis" („El Cristo de La Llave: Mary's Miracle Child"), sukurtas dr. C. P. Estés.

DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS **Mūsų Gvadalupės Mergelė: sudaužytos širdies kelias**

„Raidė M reiškia *La Mystica*" („Letter M Is for La Mystica") © Michael Levy/Shutterstock.

DVIDEŠIMTAS SKYRIUS **Jie bandė ją sustabdyti pasienyje**

„Raidė M reiškia *El Milagro de La María*, Mūsų Motinos stebuklas" („Letter M is for *El Milagro de La Maria,* Miracle of Our Lady") © Mikhail/Shutterstock
Nuotrauka: *La Señora de Guadalupe* ir ją mylintys žmonės, Santa Fė, Naujoji Meksika.
Nuotrauka: *Nuestra Señora de Guadalupe*, Santa Fė, Naujoji Meksika.
Abiejų nuotraukų autorius Joshua Trujillo.

DVIDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS **Tiesa apie tai, kaip sunku patekti į Rojų**

Koliažas *ex-voto*: „Durys į Rojų" („A Door to Heaven"), sukurtas dr. C. P. Estés.

DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS **Baigiamasis palaiminimas: Ar pamiršote? Aš jūsų motina.**

Šventasis paveikslėlis: „Gvadalupės palaiminimas per Kvautlatoaciną, šventąjį Chuaną Diegą" („Blessing of Guadalupe Through Cuauhtlatoatzin, Santo Juan Diego"), jį sukūrė ir apipavidalino dr. C. P. Estés.

DVIDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS **Nuostabūs žodžiai apie motiną**

„M reiškia *Mi Madre*, Mano Motina" („M is for Mi Madre, My Mother"): © karbunar/Shutterstock

DVIDEŠIMT KETVIRTAS SKYRIUS **Karščiausia malda**

„M reiškia Marija, mano Motina, sesuo, mano draugė" („M is for Mary, My Mother, My Sister, My Friend").

IŠNAŠOS

Paveikslėlis: Combined works © Anton Novik and LessLemon/ Shutterstock

PASTABOS SKAITYTOJUI

Paveikslėlis: © discpicture/Shutterstock

ILIUSTRACIJŲ SĄRAŠAS

Nuotrauka: „Ganz-Votivtafeln" © Michael Kranewitter, 2007/ Creative Commons Copyright

DĖKINGUMAS IR UŽTARIMO MALDA

Paveikslėlis: © Ra Studio/Shutterstock

NEPAPRASTA BIOGRAFIJA

Paveikslėlis: Typeface Authentic Ink Initials © Florian Schick/ SchickFonts

RODYKLĖ

Paveikslėlis: © Theo Malings/Shutterstock

DĖKINGUMAS IR UŽTARIMO MALDA

Mūsų šeimoje pasakojama tokia istorija.

> Po karo valstietė išsaugojo maišelį auksinių kviečių sėklų, išgelbėjo jas iš griuvėsių. Tačiau ji neturėjo žemės, kurioje galėtų juos pasėti. Ji saugojo tas sėklas ir po daugybės metų jai buvo stebuklingai pasiūlytas derlingos žemės lopinėlis. Dabar ji galėjo sėti ir sulaukti gausaus grūdų derliaus, šis būtų galėjęs išmaitinti kelis aplinkinius kaimelius. Bet viskas pasisuko ne taip, kaip ji tikėjosi. Kasdama ir purendama dirvą ji aptiko aukso. Jos žemės lopinėlyje slypėjo lobis.

Kai kas panašiai įvyksta tuomet, kai žmonės suartėja dirbdami kūrybinį darbą. Galiu tai paliudyti, nes, visai kaip toji valstietė pasakojime, kaskart išleidusi knygą dažnai susiduriu ne tik su naujais iššūkiais ir sunkumais, bet ir su tuo, ko kaip gyva nesitikėjau: paslėptu lobiu, glūdinčiu kituose ir gaunamu iš tų, kurie tampa mano bendrakeleiviais. Kai kurie trumpam stabteli, kai kurie tik tol, „kol išdžius rašalas“. Kai kurie suteikia palaimą tapdami ilgalaikiais ir ištikimais bendražygiais, jie nenusigręžia nuo manęs, kai mane ištinka *luchas*, sunkumai, kai išsenka įkvėpimas, kai siaučia audros, kai elgiuosi kaip nepraktiška menininkė.

Kone visą savo gyvenimą praleidau viena plūkdamasi ir visiškai atsiribojusi, tad esu nepaprastai dėkinga tiems, kurie noriai atėjo į

pagalbą, beldėsi į mano širdies duris tomis akimirkomis, kai blaškydavausi, stengdamasi apsaugoti kūrybinę liepsną nuo ją bandančio užgesinti skersvėjo... stengdamasi suprasti angelus, plakdama sparnais, idant nubaidyčiau demonus, ar paprasčiausiai kamuodavausi mėgindama sudėlioti eilutę po eilutės, diena iš dienos, metai iš metų, visą tą man skirtą laiką, kai turėjau dar įvykdyti ir visus savo širdies ir sielos įsipareigojimus.

Yra daugybė „slaptų lobių“, kurie didingai įsiveržė į mano gyvenimą ir / arba švelniai prisėlino, siūlydami pagalbą visais mano gyvenimo metais ir rašant šią knygą. Vienas iš jų – mano agentas Nedas Leavittas, perteikiantis man esminius skirtingų pasaulių dalykus ir kasdien „skatinantis styginį instrumentą griežti“. Tami Simon, „Sounds True“ steigėja ir vadovė, išplėtojusi ir puoselėjanti savo lauką, kuriame paslėptas lobis, daugybe būdų pasitarnaujanti kitiems – ji visuomet rūpinasi mano širdies saugumu.

Dėkoju triukšmingai savo šeimai, kuri rūpinasi mano gyvenimu. Aš irgi branginu jūsų gyvenimą ir gabumus. Dėkoju savo brangiausiosioms, savo dešinei ir kairei rankoms, padėjusioms kaskart, kai tik paprašydavau, dažnai pasiūlydavusioms išmintingą sprendimą, apie kurį nė nebuvau pagalvojusi: dėkoju šviesaus atminimo tėvui Joszefui. Esu dėkinga Tiajai, Chicito, Lucy, Teenai, Marvellui, Martitai, Chuckui, Nonai. Mirus vyresniesiems, mūsų šeima visai susitraukė, dėkoju visiems mūsų mieliems, keistiems, šiurkštiems ir nuostabiems senoliams. Daugybėje šios knygos skyrių jau minėjau, kokia buvo mūsų pabėgėlių ir imigrantų kasdienybė. „Naujųjų laikų“ kakofonijoje kai kas pamiršta, kad daugybė žmonių skausmingai ir ilgai sklendė virš žemės su pakirstu sparnu tam, kad būtume laisvi, kol atsidūrė po žeme. Mes jūsų nepamiršome. Jūs esate mūsų brangių, susitaršiusių ir murzinų šventųjų bendruomenė, mūsų ypatingų sielų gentis.

Jau penkiolika metų bendradarbiauju su „Labdaros seserimis“ (*Sisters of Charity*) Levenverte, Kanzase. Šio vienuolių ordino seserys gydo, steigia ligonines, šviečia žmones, jos ryžtingos ir susitelkusios moterys, kurių maldos galia verčia luptis dažus nuo sienų. Jos gyvena daugybėje šalių, įskaitant ir Kiniją, mes kartu kasdien mokomės ir meldžiamės. Mano seserys mane palaiko, patvirtindamos, kad mes mylime ir dirbame su „mažiausiais iš mažiausių“, kurie, tikrai žinome, dažnai yra ir „didžiausi iš didžiausių“. Trys trumpi straipsneliai, publikuoti *National Catholic Reporter*, šioje knygoje virto tri-

mis ilgais skyriais. Esu dėkinga laikraščiui už tai, kad publikuojama mano skiltis *El Rio Debajo del Rio* („Upė po upe"), kurioje pateikiu savo nuomonę apie teisingumą, kultūrą ir dvasią. Dėkoju seseriai Mary Madelevai, poetei, kuri, kai man buvo šešiolika, atsiuntė man laišką su pastabomis ir drąsino mane neapleisti lyrikos. Esu dėkinga ir jaunai vienuolei, kuri parodė seseriai Madelevai mano poeziją; vadinome jus seserimi Marija Magnolija dėl nuostabiausio pietietiško akcento. Esu dėkinga visiems Šventojo kryžiaus kongregacijos broliams ir seserims už tai, kad išmokėte mus socialinio teisingumo; pagrindinio „svarbiausio dalyko", kurio nevalia apleisti.

Esu dėkinga Marilyn Auer, *The Bloomsbury Review* leidėjai, ji maloniai įsileido Palaimintąją Motiną į puslapius, rašomus nuostabių *desperados*, aštraus proto genijų ir stebuklingai, keistai apdovanotų autorių. Dėkoju toms brangioms drąsioms sieloms iš „netikėčiausių vietų", susibūrusioms mano *Facebook* puslapiuose ir kituose forumuose, visa širdimi ir su nepaprastu jauduliu palaikiusioms šį darbą – vienišai rašytojai tai visuomet yra neapsakomai svarbu.

Dėkoju visiems Ištikimiesiems, kurių pakantumą ir meilės kupiną gerumą nepaprastai vertinu. Gali pasirodyti, kad sukurti knygą visai paprasta – parašai, redaguoji, spausdini ir platini. Iš tiesų kone šimtas sielų, dirbančių leidykloje „Sounds True" arba susijusių su ja, prisilietė prie šio darbo, kad galėtume jį perduoti jums. Esu dėkinga vyresniajai redaktorei Haven Iverson, jaunai motinai, kuri nepaprastai rūpinasi tiek knygomis, tiek savo vaikais. Dėkoju Karen Polanski, vykdomajai meno vadovei, tokių talentų retai pasitaiko – ji įžvalgi ir švelni, supranta žodžių ir vaizdinių jėgą. Taip pat dėkoju kitoms protingoms ir kantrioms sieloms meno ir kituose leidyklos skyriuose: Lisai Kerans, Levi Stephenui, Beth Skelley. Korektūra: dėkoju puikiems šimtaakiams argams: Rachel Shirk, Florence Wetzel, Allegrai Huston. Taip pat Lucy Malloy, dr. Marthai Urioste, Rachael Patten ir rodyklės sudarytojui Jeffui Hoffmanui. Ir kitiems, su meile atlikusiems trimitininkų pareigą – pranešusiems skaitytojams, kad knyga jau pakeliui ir apie ką joje rašoma: reklamos kūrėjams ir platintojams Chantal Pierrat, Shelly „Emotikins" Francis, Wendy Gardner, Graysonui Towleriui. Šaunioms logistikos žemėlapių kūrėjoms – Wendy Albrecht, Jaime Schwal, Jenifer Wolinski, Rebeccai Chenoweth. Dėkoju nepaprastos širdies ir ištikimiems savo hobitams – inžinieriams, kurie per mūsų gyvas transliacijas internete, įskaitant ir susijusias su knyga „Išlaisvinti stiprią moterį", visam pa-

sauliui ir jums nepaprastai aiškiai perduoda mano balsą ir nuostabius paveikslėlius: Aronui Arnoldui, Stephenui Lessardui, Haydenui Peltierui ir Joshui Wrightui.

Dėkoju visiems kolegoms, kurie kiekvienas savaip ir originaliai prisideda prie pasaulio gerovės, kurie mane palaikė per pastaruosius keturiasdešimt metų trukusį „pinkola-estes" prekės ženklo kūrimo procesą: plėtojau archetipinės psichologijos šaką, remdamasi įspūdingomis Jungo įžvalgomis šia tema, taip pat savo supratimu, kaip perduodami archetipai, susiję su etninėmis ir pasakojimų tradicijomis. Dėkoju Rafaeliui López Pedrazai, Thomasui Kirschui, Renos Papadopoulos, Andrew Samuelsui, Joyce Meskis, Molly Moyer, Spence Backus, Virginiai Sumners, Jan Vanderberg, Craigui M., „Willow" šeimai, J. Cupcake, Danai Pattillo, charlie merhoff, *Las Marias* „Moterims baltais drabužiais", *mis Guadalupañas* visame pasaulyje, Anai Castillo, Demetriai Martinez, Claribel Alegriai, Maestrai Elenai, Eduardo Galeano, Steve'ui Rushui, Mike'ui Wilzochui, Alice Walker, Mayai Angelou – čia ir jau paminėtiems *mis comadres y compadres*, kurie pastiprino šią keliautoją ir suteikė stiprybės kelionėje – *Todos se refugian an El Corazón*, visiems mums, kurie ieško prieglobsčio Širdyje.

Dėkoju visoms sieloms, įkalintoms mintyse, prisiminimuose ar už kitokių grotų visame pasaulyje. Nebijokite. Šventoji Motina žino, kad jūs gyvi, o mes, „seni tikintieji ir senosios juodai apsirengusios moterys", kasdien meldžiamės už jūsų sielos, dvasios, proto, širdies ir kūno laisvę. Pažadu. Taip pat dėkoju Sielai, kurią laikau viena greičiausiai nykstančių rūšių šiame pasaulyje: ištverk, Siela! Dėkoju Šventajai Motinai, – *La Entrada*, Vartams, – kuriai, trumpai tariant, esu skolinga už savo gyvenimą. *Totus Tuus ego sum Maria.* Aš priklausau tau. Tu priklausai mums. Visiems mums. Visiems.

NEPAPRASTA BIOGRAFIJA

Filosofijos daktarė Clarissa Pinkola Estés yra amerikiečių poetė, potrauminio streso žinovė, visuomenininkė ir diplomuota psichoanalitikė, sertifikuota Tarptautinės C. G. Jungo psichoanalitikų asociacijos Ciuriche, Šveicarijoje.

> *Buvau auginama vadovaujantis dabar kone išnykusiomis žodinėmis ir etninėmis savo šeimų tradicijomis. Esu pirmos kartos amerikietė, užaugusi kaime, kuriame gyveno 600 žmonių, šalia Didžiųjų ežerų. Esu kilusi iš Meksikos metisų, vengrų ir švabų genties imigrantų ir pabėgėlių šeimų, kurios nemokėjo nei skaityti, nei rašyti arba mokėjo labai menkai. Daugelį mano darbų įkvėpė mano didžiulė šeima. Jie buvo ūkininkai, piemenys, apynių augintojai, račiai, audėjos, sodininkai, siuvėjai, baldžiai, nėrėjos ir mezgėjos, arklininkai ir arklininkės iš savo gimtųjų šalių. Mes sakome, kad mėgstame šokti iki nukritimo net menkiausia proga, puolame šokti net tada, kai kas nors pernelyg garsiai sriaubia savo sriubą. Bet koks nesaikingumas ir skurdas dažnai buvo laikomi gyvenime neišvengiamais ir vienas kitą papildančiais.*

Visose Estés psichoanalitinėse knygose, garso įrašuose ir kalbose daug poezijos – tai *remedios*, vaistai, siūlomi kitiems.

> *Nuo tų laikų, kai buvau dar vaikas, ir vėliau, kai 1989 metais pradėjau savo laidas leidyklos „Sounds True" studijoje, savo šeimos pasakojimus vadinu „gydomaisiais", o savo eilėraščius –* cuentitos, *mažomis savo istorijomis. Man būdinga senųjų gydymo tradicijų dovana:* la voz – *garsas, tai yra balsas, ir* las palabras de la chupatinta, *mano, plunksnagraužės, žodžiai, išmarginti rašalo dėmėmis; ir* pláticas, *tai reiškia pokalbį, per kurį abiejų žmonių širdys ima plakti kartu, tuo pačiu ritmu. Tokie gydymo būdai gali būti švelnūs, bet dažniau yra kur kas stipresni, ypač susidūrus su sunkumais, kuriuos nuostabusis Yeatsas gražiai sudėjo į man labai brangią eilutę „visos kopėčios prasideda... purvinoje širdies sendaikčių krautuvėlėje".*

Estés yra daugybės knygų apie sielos gyvenimą autorė, jos darbai išleisti keturiasdešimčia kalbų. Jos knyga „Bėgančios su vilkais: Laukinės moters archetipas mituose ir pasakose" net 145 savaites laikėsi *New York Times* perkamiausių knygų sąraše. Ji kaip kviestinė mokslininkė lankosi universitetuose ir moko kultūrų įvairovės, remdamasi savo dviejų rasių ir trijų skirtingų kultūrų kilme.

> *Labai sunkiai užsitarnavau daktaro laipsnį ir kvalifikacijos po doktorantūros diplomą, nes auginau vaikus, dirbau keliuose darbuose, visomis išgalėmis stengiausi, kad nepalūžtų mano kūnas ir dvasia. Esu nepaprastai dėkinga, kad turėjau galimybę ne tik mokytis, bet ir studijuoti. Studijuodama doktorantūroje galėjau pasiūlyti visai naują discipliną – etnoklinikinę psichologiją; sielos kelionės gentyse, bendruomenėse, šeimose, religiniame gyvenime, tiek mažose, tiek didelėse įvairių kultūrų grupėse (grupe buvo laikomi „du ar daugiau žmonių, susibūrusių dėl Priežasties") studijas. Nors mano gyvenimas universitete buvo kuklus, nes studijavau ne pačiuose prestižiškiausiuose koledžuose, nepaprastai svarbu tai, kad mano pačios šeima buvo viskuo aprūpinta paprasta ir stebuklinga pogrindinė laboratorija. Labai žavėjausi ir vienu garbingu universitetu, tačiau žinojau, kad neturiu jokių galimybių jame studijuoti, mat man trūko visų įmanomų dalykų. Jis vadinamas „seniausia aukštojo mokslo įstaiga JAV", jos moto – Veritas (Tiesa). Man, kuri*

vaikystėje buvo tikra laukinukė, augusi miškuose ir vandenyje, Keimbridžas Masačusetso valstijoje tebuvo svajonė, tačiau, manau, kad Harvardu man tapo didysis Motinos ežeras – Mičiganas.

Ji skaitė paskaitas apie memuarų, elektroninių knygų rašymą, istorijų pasakojimo kritiką daugybėje įstaigų ir privačių organizacijų. Aštuntajame dešimtmetyje ji pradėjo rengti rašymo pamokas vyrų sunkiųjų darbų kalėjime Kolorado valstijoje ir kitose griežtojo režimo įstaigose šalies vakaruose ir pietvakariuose.

Kai kurie didieji rašytojai konceptualistai yra tie, kurie sėdi kalėjime. Daugybe atvejų rašymas gali tapti Dvasios išgyvenimo mechanizmu. Dauguma mūsų, poetų, teigiame, kad rašymas ir poezija išgelbėjo mums gyvybę. Tai ne tušti žodžiai, tai tiesa apie mūsų laikų tikro peno stoką vienoje ar kitoje geležinių grotų pusėje. Poezija ir rašymas yra kraujo maišeliai išalkusiai arterijų sistemai, ją turime visi ir ji gali labai lengvai sunykti, kai nederamai varžoma; kitaip tariant, poezija ir rašymas įkvepia Dvasiai gyvybę.

Estés – puiki potrauminio streso sutrikimo terapijos specialistė ir psichoanalitikė, jos klinikinė praktika trunka jau keturiasdešimt vienus metus. Daktaro laipsnį ji gavo *Union Institute & University.*

Dirbti su potrauminį stresą patyrusiais ligoniais pradėjau septintajame praeito amžiaus dešimtmetyje Edwardo Hineso Jaunesniojo Veteranų ligoninėje Hainse, Ilinojaus valstijoje. Ten dirbau su Pirmojo ir Antrojo pasaulinių karų, Korėjos ir Vietnamo karų dalyviais, jie turėjo susitaikyti su tetraplegija – visų galūnių paralyžiumi – arba buvo kitaip suluošinti, netekę kojų arba rankų, arba visų galūnių. Plyštančia širdimi darbavausi ir kitose įstaigose, rūpinausi nepaprastai sužalotais vaikais – tais laikais vidurinės ir aukštesnės socialinės klasės atstovams buvo rekomenduojama sužalotus ar specialiųjų poreikių turinčius vaikus išsiųsti į specialias įstaigas. Taip pat artimai dirbau su karo veteranais ir jų šeimomis, visi jie turėjo savo nuomonę, kas yra kontūzija, šiandien vadinama potrauminio streso sutrikimu. Pati

būdama iš pabėgėlių šeimos, supratau, kad kai vienas iš šeimos pašaukiamas į karą, visi, kurie jį myli, taip pat išeina kariauti. Visi nusipelno, kad jais būtų pasirūpinta.

Estés ir toliau padeda tiems, kas neteko kūdikio, ir žmogžudystės aukų artimiesiems. Ji dirbo katastrofų vietose ir sukūrė potrauminio streso įveikos protokolą patyrusiems žemės drebėjimą Armėnijoje. Šis jos protokolas buvo išverstas į daugybę kalbų ir naudojamas apmokant savanorius, padedančius įveikti potrauminį stresą tiek katastrofos vietoje, tiek kamuojantį žmones ateinančius mėnesius ir metus. Ji padėjo Kolumbaino vidurinės mokyklos bendruomenei po 1999 metais įvykusių žudynių ir dirba su patyrusiaisiais traumą per rugsėjo 11-osios išpuolius, taip pat su jų šeimomis tiek Rytų, tiek Vakarų pakrantėje.

Nėra gyvenimo be kančių, nors ir labai norėčiau, kad būtų kitaip. Tačiau matome ir daug gėrio, įskaitant ir pašaukimą, kuris gali rastis ir iš baisiausių kančių. Nesakau, kad tai paprasta. Mano namai vaikystėje buvo pilni žmonių, suluošintų karo, ką tik ištrūkusių iš dviejų skirtingų brutalių ir karo užgrūdintų kariuomenių gniaužtų, jose tyrumas ir gyvybės branginimas buvo nė motais. Iš arti mačiau daug siaubingų atvirų žaizdų: taip pat mačiau ir daug nepaprastų naujos gyvybės formų, vėl gimusių žaizdų pakraštėliuose. Kaip nuvirtęs medis, iš kurio kamieno kalasi dešimt tvirtų ūglių. Taip ir žmonės: nors buvo nepaprastai sužaloti, jie net sužeisti vaikšto ir iš jų veržiasi nauja gyvybė.

Estés ėjo paskirtojo asmens pareigas Kolorado valstijos skundų taryboje (1993–2006), buvo išrinkta jos pirmininke. Ji Autorių gildijos Niujorke tarybos narė; *The Bloomsbury Review* bendraredaktorė; Nacionalinės ispanakalbių žurnalistų asociacijos narė. Ji yra politinių naujienų tinklalapio *TheModerateVoice.com* vykdomoji redaktorė ir rašo straipsnius apie naujienas, politiką ir dvasinius klausimus. Jos skiltis „Upė po upe“ archyvuojama – *National Catholic Reporter, ncronline.org.*

Vienas iš brangiausių siekių man buvo padėti motinoms išmokti skaityti ir rašyti gimtąja kalba. Per motinų

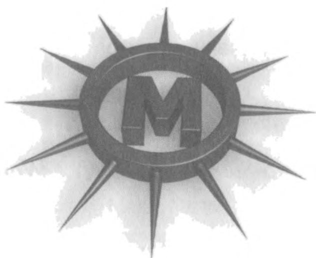
raštingumo projektą Kvinse, Niujorke, pasidalijau su jomis savo šeimos istorijomis, o vėliau visos mamos man parašė savo istorijas iš gimtųjų šalių. Jos nepaprastai džiaugėsi galėdamos lavinti rašymo ir skaitymo įgūdžius rašydamos istorijas, girdėtas iš tėvų ar vyresniųjų, į tas istorijas galėjo pažvelgti naujai (atsiuntė ir man jaudinantį ranka rašytų savo pasakojimų pluoštą). Madagaskare mes irgi padėjome kelti suaugusiųjų raštingumą, skatindami spausdinti vietines liaudies pasakas, informaciją apie rūpinimąsi sveikata ir higiena gimtąja kalba. Šie tekstai vėliau itin pravertė mokantis skaityti ir rašyti. Man mokytis skaityti ir rašyti tolygu stebuklui: padėti kitiems mokytis šių dviejų stebuklingų dalykų prilygsta iš sielos sielai perduodamam atsigavimui; vien skaitymas atiduoda visą visatą tiesiai sielai į rankas. Rašymas plačiai atveria sielos vartus, kad ši savo balsu galėtų papasakoti, kokį pasaulį mato. Stebuklingoji Motina šypsosi.

Estés kritikuoja valstijos ir federalinius įstatymų leidžiamuosius organus, daug kalba apie socialinės rūpybos reformas, švietimą ir smurtą mokyklose, vaikų apsaugą, psichikos sveikatą, aplinkosaugą, profesionalų licencijavimą, imigraciją bei kitais gyvenimo kokybės ir sielos klausimais. Ji gavusi daugybę apdovanojimų už gyvenimo veiklą, įskaitant pirmąjį Josepho Campbello apdovanojimą už tradicijų puoselėjimą, už savo, kaip *La Cantadora*, veiklą. Už savo rašytinę kūrybą ji gavo „Gradivos“ apdovanojimą iš Nacionalinės psichoanalizės pažangos asociacijos (*National Association for the Advancement of Psychoanalysis*), Katalikiškos spaudos asociacijos (*Catholic Press Association*) apdovanojimą už kūrinius apie dvasią ir religiją, taip pat *Las Primeras* apdovanojimą iš Meksikos amerikiečių moterų fondo (Kolumbijos apygarda), teikiamą „Už tai, kad buvo pirma lotynų amerikietė tam tikroje srityje“. 2006 metais ji buvo įtraukta į Kolorado moterų garbės lentą, į ją įrašomos moterys, kurios daro įtaką tarptautiniu mastu ir yra pokyčių agentės.

Man regis, būti pokyčių agente bemaž tas pats, kaip būti Santa Sombre, *Šventuoju šešėliu. Mūsų šeimoje taip vadinami tie, kurie palaimina viską, ką galima palaiminti, išvalo viską, ką galima išvalyti, pasodina viską, ką galima pasodinti, ir juda į priekį nesidairydami atgalios į darbo*

vaisius. Ar kada nors žinome, kokį gėrį galėsime pasėti kaip la semilla, *mažytę sėklelę? Nesvabu, ar ji būtų atsitiktinai numesta, ar pasėta sąmoningai. Veikiausiai ne visada. Mūsų darbas – pasiimti kauptuką, nuplauti sėklas, jas perrinkti ir kartais po vieną pasėti šioje derlingoje žemėje. Kartais nesvetingoje dirvoje reikia sėti gausiai, įberiant penkias ar dešimt sėklų į plyšį tarp akmenų. Paskui einame prie kito žemės plotelio, nesvarbu, ar jis kietas, akmenuotas ar purus. Kas yra tikėjimas, jei ne gebėjimas sekti, sekti ir sekti paskui, klumpant, žirgliojant, nesvarbu kaip, svarbiausia sekant gairėmis, kurios mums senstant tik ryškėja ir jų matome vis daugiau. Mūsų darbas tik toks: eiti į priekį, berti sėklas į dar vieną plyšį, rodant kuo daugiau meilės, klystant, stojantis, klumpant, vėl bandant eiti į priekį... vadovaujantis* La Sembradora, *Ja, Sėjėja, žinančia kelią.*

„Išlaisvinti stiprią moterį" yra mano visų kitų darbų, kuriuose apžvelgiu pagrindinį Šventybės archetipą ir vientisą Moterį iš įvairiausių kampų, tęsinys. Laukinė Moteris, Išmintinga Moteris, Šventoji Moteris. Jų širdys plaka tuo pačiu ritmu. Kaip rašiau knygoje „Bėgančios su vilkais", laukinės moters archetipas nėra nei necivilizuota laukinė, nei nekontroliuojama psichikoje įsitvirtinusi esmė – tai instinktyvus psichikos troškimų ir žinojimo rinkinys. Apie išmintingos moters archetipą jau esu kalbėjusi savo garso įrašų apie „Pavojingą seną moterį" (The Dangerous Old Woman) serijoje: išmintis nėra būsena, tai šventos pastangos. Kaip rašiau „Bėgančiose su vilkais"... gerai maitinkitės, ramiai ilsėkitės, vadovaukitės savo pašaukimu, saugokite ištikimybę, mylėkite vaikus, džiaugsmingai šokite, laikykite ausis pastačiusios, rūpinkitės mirtimi ir prisikėlimu, visais būdais kurkite meilę pasaulyje, melskitės, sakydamos tiesas, kurios pakylės jus ir kitus. Visas šias mintis rasite mano darbuose; „Bėgančiose su vilkais" sužinosite daugiau apie Laukinės moters archetipą, „Pavojingoje senojoje moteryje" – apie Išmintingos moters archetipą, o knygoje „Išlaisvinti stiprią moterį" rašoma apie Šventąją Motiną.

Kiti dr. Clarissos Pinkolos Estés darbai

KNYGOS

La danza delle grandi madri [The dance of the Grand Grandmothers]. Milan: Sperling & Kupfer / Frassinelli, 2006.

Women Who Run With the Wolves: Myths and Stories of the Wild Woman Archetype. New York: Ballantine, 1995. First edition, 1992. Išleista daugiau nei 30 kalbų.

The Faithful Gardener: A Wise Tale About That Which Can Never Die. New York: HarperOne, 1995.

The Gift of Story: A Wise Tale About What Is Enough. New York: Ballantine, 1993.

Campbell, Joseph. *The Hero with A Thousand Faces: Commemorative Edition*. Bollingen Series XVII. Įvadą parašė Clarissa Pinkola Estés. Princeton University Press, 2004.

Brothers Grimm. *Tales of the Brothers Grimm*. Sudarė Clarissa Pinkola Estés. Rantoul, IL.: Quality Paperback Book Club, 1999.

GARSINĖS KNYGOS, TIESIOGINIŲ TRANSLIACIJŲ ĮRAŠAI IR MOKOMOSIOS PROGRAMOS

Estés yra apdovanojimų pelniusi menininkė sakytinės poezijos, pasakojimų, palaiminimų ir psichoanalitinių komentarų srityse. Daug jos garsinių įrašų buvo išleista leidyklos „Sounds True" ir jų galima užsisakyti CD ir MP3 formatu. Jie buvo transliuoti įvairių

Nacionalinio visuomeninio radijo ir bendruomeninių radijo stočių eteryje Kanadoje ir Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Untie the Strong Woman: Blessed Mother's Immaculate Love for the Wild Soul. 2011

The Joyous Body: Myths and Stories of the Wise Woman Archetype. Vol. 3 of *The Dangerous Old Woman* series. 2011

The Power of the Crone: Myths and Stories of the Wise Woman Archetype. Vol. 2 of *The Dangerous Old Woman* series. 2010

The Dangerous Old Woman: Myths and Stories of the Wise Woman Archetype. Vol. 1 of *The Dangerous Old Woman* series. 2010

Mother Night: Myths, Stories, and Teachings for Learning to See in the Dark. 2010

Seeing in the Dark: Myths and Stories to Reclaim the Buried, Knowing Woman. 2010

The Beginner's Guide to Dream Interpretation. 2003

Bedtime Stories: A Unique Guided Relaxation Program for Falling Asleep and Entering the World of Dreams. 2002

Theatre of the Imagination, Volume One. 1999, 2005

Theatre of the Imagination, Volume Two. 1999, 2005

Warming the Stone Child: Myths and Stories about Abandonment and the Unmothered Child. 1997, 2004

In the House of the Riddle Mother: The Most Common Archetypal Motifs in Women's Dreams. 1997, 2005.

The Red Shoes: On Torment and the Recovery of the Soul. 1997, 2005

How to Love A Woman; On Intimacy and the Erotic Lives of Women. 1996, 2005

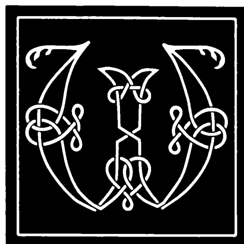
The Boy Who Married An Eagle: Myths and Stories About Men's Interior Lives. 1995

The Radiant Coat: Myths and Stories about the Crossing Between Life ant Death. 1993, 2005

The Creative Fire: Myths and Stories about the Cycles of Creativity. 1993, 2005

The Gift of Story: A Wise Tale about What Is Enough. 1993, 2005

Women Who Run With the Wolves: Myths and Stories about the Wild Woman Archetype. 1989, 2001. Pogrindinis garso įrašas, paskelbtas dar prieš baigto rankraščio išspausdinimą.

RODYKLĖ

Clarissa Pinkola Estés

IŠLAISVINTI STIPRIĄ MOTERĮ

Tyra Palaimintosios Motinos meilė laukinei sielai

Iš anglų kalbos vertė *Inga Būdvytytė*

Redaktorė *Danutė Gadeikienė*
Korektorė *Marijona Treigienė*
Knygos dizainas: *Karen Polaski*
Viršelį kūrė *Edvardas Jazgevičius*
Maketavo *Ligita Plešanova*

Tiražas 4000 egz.
Išleido leidykla „Alma littera“, Ulonų g. 2, LT-08245 Vilnius
Interneto svetainė: www.almalittera.lt
Spausdino UAB BALTO print, Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Fotografija Clara Griffin

FILOSOFIJOS DAKTARĖ CLARISSA PINKOLA ESTÉS
yra tarptautinį pripažinimą pelniusi mokslininkė, ne vieną apdovanojimą gavusi poetė, diplomuota jungiškosios pakraipos psichoanalitikė ir *cantadora* (senųjų lotynų amerikiečių pasakojimų puoselėtoja). Ji – bestseleriu tapusios knygos „Bėgančios su vilkais“.

Daugiau apie jos kūrinius ir veiklą rasite tinklalapyje clarissapinkolaestes.com

Knygoje „Išlaisvinti stipria moterį“ dr. Estés kviečia jus pažinti Tyros Meilės jėgą, „kad atnaujintumėte prisiminimus apie ją arba kad pirmą kartą į jūsų širdį prasiskverbtų suvokimas apie jos kuriamus stebuklus, ryžtą ir ištvermę“.

„Estés sukūrė dar vieną šedevrą. Ši knyga to[redacted] ir įkvepianti, kad net skaitant galima pajusti Pala[redacted] malonę. Esu nepaprastai dėkinga už šį lobį.“
CAROLINE MYSS, rašytoja

„Šiek tiek poezijos, šiek tiek prisiminimų, socialinių komentarų ir paveikiai perteiktų dvasinių tiesų – „Išlaisvinti stiprią moterį“ yra meilės giesmė Šventajai Moteriai. Turtinga kalba ir drąsus pasakojimo būdas – dr. Clarissa Pinkola Estés plačiai atveria širdies duris ir kviečia visus tokiam glaudžiam ryšiui, kokį pati palaiko su Dievu ir Motina.“
MIRABAI STARR, rašytoja

„Tiems, kas žino, kad pasaulio ateitis priklauso nuo Šventojo Moteriškumo: jo nepaprasto švelnumo, aistros, dieviškojo ryžto ir atkaklaus pasiaukojimo, – naujoji didinga Clarissos Pinkolos Estés knyga bus nuoširdžiausia pagalba ir nepaprasto įkvėpimo šaltinis. Clarissa Pinkola Estés turi tris nepaprastas dovanas – didžios poetės, liepsnojančios meile viskam, kas gyva, mistikės, kurios visas gyvenimas paremtas atradimais, ir ryžtingos, atjautos kupinos kovotojos už teisingumą visose srityse.“
ANDREW HARVEY, rašytojas

„Knyga „Išlaisvinti stiprią moterį“ – tarsi išgaląstas kirvis perskrodžia širdį, Clarissa Pinkola Estés įkvepia savo Madonoms gyvybės. Šioje epinėje knygoje dr. Estés suteikia mums raktą ir įžvalgų, leidžiančių atverti Stiprios Moters paslaptis ir pažinti mūsų laikų Madoną.“
GEORGE YEPES, dailininkas

9 786090 127025

www.almalittera.lt

Tapkite Knygų klubo nariu! www.knyguklubas.lt
• Naujausios ir populiariausios knygos • Ypatingi pasiūlymai
• Knygų pristatymas į bet kurį pasaulio kraštą